

בנק הפועלים

דין וחשבון שנתי

2018

תוכן העניינים

4	דבר יו"ר הדירקטוריון
7	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
19	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
48	3. סקירת הסיכונים
82	4. מדיניות ואומדנים חשובונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
87	5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
88	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
91	ג. דוחות כספיים לשנת 2018
105	ביאורים לדוחות הכספיים
271	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי
275	6. ממשל תאגידי
288	7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגידי הבנקאי ואופן ניהולם
316	8. נספחים
331	דוח תקופתי לשנת 2018
378	מילון מונחים
381	אינדקס

הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 34 לדוחות הכספיים נכללת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד. חוברת הכוללת את נתוני הבנק תמסר לכל דורש, או באתר האינטרנט של הבנק, www.bankhapoalim.co.il.

דבר יו"ר הדירקטוריון

דברי יושב ראש הדירקטוריון, בפתח הדוח התקופתי, הם הזדמנות עבורי להציג את נקודת המבט שלי על מצב הבנק, התוצאות העסקיות והנתונים הכספיים פרושים בפניכם על פני מאות העמודים הבאים, ואני אתמקד בתובנות העולות לדעתי מנתונים אלו על רקע המציאות בה אנו פועלים.

האתגר העיקרי הניצב בפני מערכת הבנקאות בישראל ובעולם הוא הצורך להבין את זירת הבנקאות העתידית ולהתכונן לקראתה. לא מדובר במפץ שיקרה ביום מסוים שבו נגלה כי עולמנו השתנה, אלא בתהליך מתמשך שבעיצומו אנו מצויים, שבסופו הבנקאות הקמעונאית, ולאחריה גם הבנקאות העסקית תשנה את פניה. בדיונים האסטרטגיים של הדירקטוריון והנהלה של הבנק התמקדנו השנה במשימה זו. ניסינו לפצח את חידת פני הבנקאות העתידית והחלטנו לאמץ מתוך חמישה תרחישים אפשריים לעתיד הבנקאות אשר תוארו בסקירה השנתית אודות מערכת הבנקאות בישראל שפרסם הפיקוח על הבנקים בחודש מאי 2018 והנסמכים על ועדת באזל, את תרחיש "הבנק המבוזר" כתרחיש הייחוס לבניית האסטרטגיה בפעילותנו הקמעונאית. משמעות הדבר כי בעתיד הלא רחוק ועל מנת להמשיך ולהוביל בתחרות על הלקוח הקמעונאי, התשתית לפעילותם של בנקים תהיה טכנולוגיה דיגיטלית חדשנית, מהירה ויעילה, שתשמר את הערוצים הישירים של הבנק לבחירה הראשונה של הלקוח בחיי היום יום שלו. נסתייע ב"ביג דאטה" לצורך מתן הצעת ערך ללקוחות, ובכך נאפשר לבנקאים בסניפים להתמקד ביעוץ ללקוחות ובליוו עסקות מורכבות שמחוץ למסגרת שגרת הפעילות הבנקאית.

בראש החץ בתחום החדשנות, מצויה חטיבת החדשנות, שיחד עם חטיבת הטכנולוגיה מזהה מגמות, התפתחויות והזדמנויות בעולם הדיגיטלי. כך פיתחנו בהצלחה את ה-BIT, אפליקציית התשלומים שכבשה במהירות את מקומה בראש טבלת אפליקציות התשלומים בישראל, במרחק ניכר מן המתחרים. אנו משיקים פלטפורמה להפקת ערבויות דיגיטליות, ובימים אלו השקנו "פיילוט" המאפשר פתיחת חשבונות בנק באמצעות אפליקציה בלא נוכחות פיזית בסניף. כבר כיום מספר הכניסות הכולל לאתרים ולאפליקציות של הבנק עומד על כרבע מיליארד בשנה. הערוץ הדיגיטלי הפך אפוא לערוץ השירות המרכזי עבור לקוחות הבנק וצפוי שחלקו יגדל. בסקר השירות האחרון שפורסם על-ידי הפיקוח על הבנקים דורג אתר הבנק במקום הראשון מבחינת שביעות רצון הלקוחות מרמת השירותים הדיגיטליים המוצעים באתר. הפוטנציאל הנוסף הטמון כאן גדול, נוכח העובדה ששיעור האימוץ של הערוץ הדיגיטלי בבנקים מובילים בעולם גבוה מן המקובל במערכת הבנקאות הישראלית. כל המדלה של שיעור האימוץ מקלה על העומס בסניפים והופכת את הבנקאות היום יומית לנגישה ונעימה יותר. התפתחות הבנקאות תחייב אותנו להטמיע הליכי פיתוח זריזים וגמישים (Agile) ולעבור תהליך של מודרניזציה של מערכת הליבה הבנקאית. בהקשר זה של מהפכת הדיגיטציה, אנו מהלכים על חבל דק המתוח בין הכורח להתייעל באמצעות טכנולוגיות חדשות, לבין הרצון להקל על החלקים באוכלוסייה הנזקקים לסיוע במעבר מעולם הבנקאות השמרנית אל עולם הבנקאות של המחר, הכרוך במעבר מן הסניף אל הטלפון החכם. אלו לקוחות ותיקים שהיו מחויבים לבנק במשך עשרות שנים ואנו חשים מחויבות לאפשר להם ליהנות מנגישות לשירותי הבנק גם בעתיד. נמשיך למזג סניפים לצורך התייעלות, אך נעשה זאת תוך רגישות לצרכי הקהילה והלקוחות.

משקולת החקירות האמריקאיות ממשיכה ללוות אותנו וטרם הוסרה. רשמנו השנה הוצאות ניכרות בקשר לניהול החקירות. הקדשנו לה תשומת לב ומשאבים ניהוליים רבים, וברבעון הרביעי הוספנו להפרשה לקנסות סך של 922 מיליון ש"ח. ציינו גם כי סביר להניח כי הסכומים הכוללים שתשלם קבוצת הבנק במסגרת הסדרים עם הרשויות האמריקאיות (אם יושגו), יהיו גבוהים משמעותית מסכום ההפרשה הנוכחי. מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחי שלושת הרבעונים האחרונים של שנת 2018, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. אנו ממשיכים לפעול בנחישות לסיום הפרשה במטרה לסיים אותה במהירות האפשרית. יש לציין כי לצד העיסוק בחקירה, הבנק ממשיך להפגין ביצועים עסקיים מצוינים בליבת העסקים השוטפים.

תודה מיוחדת להנהלת הבנק בראשות אריק פינטו, על ההובלה והמנהיגות הנחושה בתקופה מלאת עניין ואתגרים. אתם מראים לכולנו שניתן להנהיג בנחישות וברגישות.

אני מבקש להודות לחברי בדירקטוריון הבנק. במהלך תקופה לא ארוכה, הצטמצם הדירקטוריון מ-15 ל-7 חברים. את חברי הדירקטוריון הותיקים שפרשו, החליפו דירקטורים בעלי ותק נמוך יותר, אך בעלי ניסיון עסקי מרשים. האחריות, המסירות והמחויבות שלכם ראויה להערכה. בקרוב יתרחב הדירקטוריון ונקבל אליו בברכה דירקטורים שיבחרו בהתאם לכללי המינוי החלים על בנק ללא גרעין שליטה. אני משוכנע שהדירקטוריון בהרכבו החדש ימשיך במילוי ייעודו – התווית האסטרטגיה של הבנק ופיקוח על התנהלותו.

לבסוף, אני מבקש להודות ללקוחות הבנק הנותנים בנו אמון ומפקידים בידינו את כספם. נמשיך לתת שירות נאמן וללוות אתכם בהחלטות שעומדות בפניכם בצמתים שונים. הבנקאות החדשה תשנה את יחסי הבנק והלקוח. היא תאפשר לנו לתקשר אתכם לעיתים קרובות בערוצים הדיגיטליים, ולכם – לבצע פעילות בנקאית שגרתית בקלות וביעילות.

בכבוד רב,

עודד ערן
יושב ראש הדירקטוריון

17 במרץ, 2019

אנו מפקים לקחים מאירועי עבר ומיישמים את המסקנות המתבקשות. אנו שמים דגש על ניהול הסיכונים של הבנק, ועל תחומי הממשל התאגידי, הציות והביקורת. אתגר זה מוטל על כולנו, והוא מתרכז בפעילות החטיבה המשפטית, חטיבת ניהול הסיכונים וחטיבת הביקורת. חשוב לנו לפעול לפי הדין והרגולציה (בארץ ובעולם), תוך הקפדה על כללי האתיקה, ומעבר לכך – לפעול לפי סטנדרטים ברורים של התנהגות ראויה. בהופעתנו בוועדת החקירה הפרלמנטרית להתנהלות המערכת הפיננסית בהסדרי אשראי ללווים עסקיים גדולים ראינו לנכון להציג את השינויים שחלו בבנק בתחום ניהול הסיכונים והעמדת אשראי עסקי. התייצבנו ראשונים על מנת להעביר מסר ברור שהפקנו את לקחי העבר והמציאות כיום שונה.

בתקופה הקרובה ניפרד מקבוצת ישראלכרט, וזאת במצוות המחוקק. לאחרונה פורסם תשיף הצעת מכר למניות ישראלכרט. לכל המאוחר עד לתחילת שנת 2021 עלינו למכור את כל החזקותינו בקבוצה. במקביל אנו שוקדים כמובן על פיתוח מקורות הכנסה אלטרנטיביים.

הפעילות החברתית שלנו המשיכה לפרוח גם השנה. עובדי הבנק התמידו בהמוניהם להתנדב בקהילה, פעלנו בתחום הנגישות, החירות הפיננסית והתעסוקה, והכל על מנת לקדם את החברה בה אנו פועלים. המשכנו במתן תרומות כספיות למוסדות המגזר השלישי וליחידים, ואימצנו מודל תרומות חדש: בעתיד, תקציב התרומות של הבנק יכול מרכיב קבוע, ומרכיב משתנה התלוי ברווחיות הבנק. המטרה היא להמשיך ולתרום לקהילה תוך התחשבות באינטרס של הבנק ובעלי המניות, ולהתאים את סכומי התרומה לביצועי הבנק בתקופות גאות ושפל.

קבוצת אריסון מכרה חלק ממניותיה בבנק לקראת סוף שנת 2018, וזאת לאחר שויתרה על היתר השליטה בבנק. הפכנו מאז לבנק ללא גרעין שליטה. נפרדנו משרי אריסון, אך נשארו כבעבר מחויבים לערכים משותפים, שהטמענו בבנק במשך מעל לשני עשורים, הכוללים מחויבות לחברה הישראלית, חירות פיננסית, התנדבות בקהילה ואחריות חברתית. הודינו לדירקטורים מקבוצת אריסון – אפרת פלד, עידו שטרן ומאיר ויצ'נר על תקופה ארוכה בה כיהנו בבנק והקדישו לו ממיטב זמנם, מרצם וכישרונם ובכך תרמו תרומה משמעותית לקידומו של הבנק ולהצלחתו.

עוצמתו של הבנק נשענת על עובדיו. התברכנו בעובדים מוכשרים המחויבים לבנק, לערכיו ולפעילותו העסקית. אלו העובדים והמנהלים בסניפים, בהנהלת הבנק, ובחטיבותיו, במוקדים הטלפוניים ובמרכזי השירות, הפועלים במסירות ובאחריות. הצדדים נערכים לקיום משא ומתן לצורך חתימה על הסכם שכר חדש.

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

2018

תוכן העניינים

13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	1.1. תיאור תמציתי של הבנק
13	1.2. מידע צופה פני עתיד
14	1.3. מידע כספי תמציתי
16	1.4. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
17	1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית
19	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
19	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
21	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
28	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
39	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
44	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לנישת ההנהלה
46	2.6. חברות מוחזקות עיקריות
48	3. סקירת הסיכונים
48	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
51	3.2. סיכון אשראי
69	3.3. סיכון שוק
74	3.4. סיכון נזילות ומימון
75	3.5. סיכון תפעולי
78	3.6. סיכון ציות
79	3.7. סיכון משפטי
79	3.8. סיכון מוניטין
79	3.9. סיכון רגולציה
80	3.10. סיכון כלכלי
80	3.11. סיכון אסטרטגי
81	3.12. סיכון סביבתי
81	3.13. טבלת גורמי סיכון
82	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
82	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
86	4.2. בקרות ונהלים
87	5. דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

רשימת הטבלאות

14	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
21	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
22	טבלה 3-2: הרכב הרווח המימוני, נטו
23	טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
24	טבלה 5-2: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
25	טבלה 6-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות
25	טבלה 7-2: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
26	טבלה 8-2: רווח כולל
27	טבלה 9-2: מערך טכנולוגיית המידע
28	טבלה 10-2: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
28	טבלה 11-2: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
29	טבלה 12-2: סיכון אשראי בעייתי
29	טבלה 13-2: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
30	טבלה 14-2: יתרות ניירות-ערך
31	טבלה 15-2: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
31	טבלה 16-2: התפתחות ביתרות הפיקדונות
31	טבלה 17-2: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
32	טבלה 18-2: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
32	טבלה 19-2: מכשירים נגזרים
33	טבלה 20-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
36	טבלה 21-2: חישוב יחס הלימות ההון
37	טבלה 22-2: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון
38	טבלה 23-2: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
38	טבלה 24-2: יחס מינוף
39	טבלה 25-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
44	טבלה 26-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
52	טבלה 1-3: סיכון אשראי בעייתי
53	טבלה 2-3: נכסים שאינם מבצעים
53	טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית
55	טבלה 4-3: מדדי סיכון אשראי
56	טבלה 5-3: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
57	טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק
59	טבלה 7-3: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
60	טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות
61	טבלה 9-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
62	טבלה 10-3: סיכונים בתיק הלוואות לדויר
62	טבלה 11-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדויר והפרשה להפסדי אשראי
63	טבלה 12-3: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדויר על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
63	טבלה 13-3: התפתחות יתרות האשראי לדויר ב-5 השנים האחרונות
64	טבלה 14-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדויר שהעמיד הבנק
65	טבלה 15-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
65	טבלה 16-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
66	טבלה 17-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
66	טבלה 18-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
66	טבלה 19-3: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל
67	טבלה 20-3: חשיפות הבנק בגין מיומן ממונף לפי ענף המשק של הלווה
68	טבלה 21-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
68	טבלה 22-3: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 בדצמבר 2018

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

70	טבלה 3-23: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
71	טבלה 3-24: שווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו לאחר השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית
71	טבלה 3-25: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית
72	טבלה 3-26: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
73	טבלה 3-27: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
73	טבלה 3-28: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני
74	טבלה 3-29: יחס כיסוי הנזילות
75	טבלה 3-30: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות
82	טבלה 3-31: חומרת גורמי הסיכון

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1. תיאור תמציתי של הבנק

כללי

- הבנק נוסד בשנת 1921 ומהווה "תאגיד בנקאי" בעל רישיון "בנק", לפי הוראות חוק הבנקאות. בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה. בשנת 1997 הופרט הבנק, והשליטה בו עברה לאריון החזקות (1998) בע"מ ואחרים. בחודש נובמבר 2018 הפך הבנק לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.
- קבוצת הבנק פועלת בישראל במכלול תחומי הבנקאות השונים ובפעילות המשיקה בשוק ההון, באמצעות שלוש חטיבות מרכזיות: החטיבה העסקית, החטיבה הקמעונאית וחטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית.
- החטיבה העסקית משרתת את מרבית הלקוחות העסקיים, כאשר בתחום החברות הגדולות (Corporate) פועלת החטיבה באמצעות סקטורים בעלי התמחות ענפית, בתחום החברות הבינוניות (Middle Market) פועלת החטיבה באמצעות מרכזי עסקים, הפרוסים ברחבי המדינה ובאמצעות סניפי הבנק המעניקים ללקוחות החטיבה שירותים תפעוליים.
- החטיבה הקמעונאית (Retail) משרתת, בין השאר, לקוחות משקי בית, בנקאות פרטית, תושבי חוץ ועסקים קטנים, באמצעות 225 סניפים לרבות, סניף נייד הנותן מענה ללקוחות ב-22 נקודות שירות (כמחציתן בתי אבות) וסניפים דיגיטליים מתקדמים המספקים את מכלול השירותים הבנקאיים, לצד מגוון ערוצים ישירים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים ו"חצרות לקוח" בפרסיה רחבה, "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון", פניות בפייסבוק ובאפליקציות בסמארטפונים. כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרת תפיסת השירות כאמור, הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות ונושא הנגישות נלקח בחשבון בעת פיתוח מוצרים ותהליכים חדשים ובהתאמת פתרונות ייחודיים ללקוחות הבנק.
- חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מרכזת את פעילות קבוצת הבנק במרבית תחומי שוק ההון בארץ ובח"ל. פעילות זו כוללת, בין היתר, במתן שירותי ביצוע פעולות מסחר בניירות-ערך (ברוקראז'), שמירת ניירות-ערך, שרותי מסחר במטבעות ובנגזרים, מחקר וייעוץ, שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול תיקי השקעות, בנקאות להשקעות, עסקי חיתום וניהול הנפקות.
- הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות, בנק הפועלים שוויץ ואת בנק פוזיטיף תורכיה וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד במתן שירותים בנקאיים לחברות. בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק חדל מפעילות מחוץ ישראל. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותו של הפועלים שוויץ. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018, בהתאם להסכם המכירה עם Banque J. Safra Sarasin (Luxembourg) S.A-I Bank J. Safra Sarasin AG, הועברו מרבית נכסי הלקוחות משוויץ ולוקסמבורג לקונה.

1.2. מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתעדת", "עשוי להשתנות", "צרף", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובח"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתמשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.3 מידע כספי תמציתי

פעילות קבוצת ישראלכרט סווגה כ"פעילות מופסקת" החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018. לפיכך, נתוני קבוצת ישראלכרט אינם מוצגים במרבית הפירוטים שלהלן, לרבות הצגה מחדש של תקופות ההשוואה (למעט מקרים שציון אחרת). לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן⁽⁵⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
מדדי ביצוע עיקריים					
9.10%	9.61%	7.72%	7.50%	7.06%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
10.90%	9.61%	*10.04%	9.44%	9.74%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
7.98%	8.74%	6.92%	6.61%	6.07%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽⁶⁾
9.82%	8.74%	9.23%	8.55%	8.75%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽⁶⁾
0.71%	0.73%	0.60%	0.59%	0.57%	תשואה לנכסים ממוצעים
2.28%	2.13%	2.07%	1.99%	2.29%	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים
64.91%	59.63%	**63.24%	**64.57%	65.05%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מפעילות נמשכת
60.48%	59.63%	**59.22%	**59.10%	57.82%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים מפעילות נמשכת ⁽¹⁾
2.24%	2.05%	2.05%	2.13%	2.31%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽²⁾
-	99%	124%	122%	120%	יחס כיסוי נזילות ⁽³⁾

ליום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
9.29%	9.63%	11.01%	11.26%	11.16%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁴⁾
14.60%	14.36%	15.11%	14.64%	14.39%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁴⁾
-	7.10%	7.25%	7.37%	7.51%	יחס מינוף ⁽⁴⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.58%	1.58%	1.50%	1.36%	1.31%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
2.80%	2.27%	1.83%	1.31%	1.23%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.06%	0.08%	0.18%	0.21%	0.20%	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
0.16%	0.17%	0.07%	0.08%	0.22%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור

* הוצג מחדש לצורך הכללה של השלכות הפחתת מס החברות כחלק מהרווח מנוטרל חריגים בשנת 2016. במסגרת הדוח התקופתי לשנת 2017 (מוצגת לשנת 2017 שפורסמה בעקבותיו) הוצג הרווח הנקי והתשואה להון לשנים 2016 ו-2017, בנטרול הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והפסקת הפעילות בשוויץ בלבד. בשנת 2016, הוצג הרווח הנקי והתשואה להון לשנת 2016 גם בנטרול של השלכות הפחתת מס החברות (בנוסף לנטרול עדכון ההפרשות בגין החקירה כאמור). במסגרת תהליך היערכות להגשת תשקיף מדף של הפועלים הנפקות בע"מ (זרוע ההנפקות של הבנק שהינה חברה בבעלות מלאה), התבקש הבנק על-ידי רשות ניירות-ערך להציג נתונים אלה לשנת 2016 באופן המיישם בעקבות את הרכיבים המנוטרלים האמורים.

- ** סווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מחר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
- (1) אינו כולל הוצאות בגין תוכניות התייעלות, עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והכנסות ועלויות בגין הפסקת הפעילות בשוויץ.
  - (2) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה דוח דירקטוריון [פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות](#), בהוצאות וברווח כולל אחר) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
  - (3) למידע נוסף, ראה [פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן](#). הבנק מיישם את הוראת יחס כיסוי הנזילות החל מיום 1 באפריל 2015.
  - (4) למידע נוסף, ראה [פרק "הון הלימות הון ומינוף" להלן](#). הבנק מיישם את הוראות באזל 3 החל מיום 1 בינואר 2014 ואת הוראות יחס מינוף החל מיום 28 באפריל 2015.
  - (5) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.
  - (6) תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת, לאחר היפרדות מישראלכרט עשייה להיות מושפעת מתהליכי התאמה של הון בגין הפחתת נכסי סיכון בסך של כ-12.5 מיליארד ש"ח, כתוצאה מהיפרדות והתאמות נוספות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן⁽²⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
2,713	3,082	2,628	2,660	2,595	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,264	3,082	3,417	3,348	3,579	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
2,386	2,802	2,354	2,346	2,231	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,937	2,802	3,143	3,034	3,215	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
7,621	7,710	7,958	8,424	8,906	הכנסות ריבית, נטו
405	437	179	202	613	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,495	8,744	9,121	9,076	10,351	רווח מימוני, נטו***
4,800	4,996	*4,917	*4,153	4,868	הכנסות שאינן מריבית
3,814	3,838	*3,617	*3,338	3,318	מזה - עמלות
8,063	7,577	*8,142	*8,121	8,960	הוצאות תפעוליות ואחרות
**4,926	**4,467	**4,239	**4,209	4,097	מזה - משכורות והוצאות נילוות
12,421	12,706	*12,875	*12,577	13,774	סך הכנסות
רווח נקי למניה רגילה (בש"ח)					
1.80	2.11	1.77	1.76	1.68	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת - בסיסי

* סווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 ** על-פי הוראות בנק ישראל, סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1 ד.3](#) בדוחות הכספיים.
 *** רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
 (1) אינו כולל הוצאות בגין תוכניות התייעלות, עדכון הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והכנסות ועלויות בגין הפסקת הפעילות בשוויץ.
 (2) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1 ד.3](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן⁽¹⁾ (המשך)

ליום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מהמאזן					
407,794	431,638	448,105	454,424	460,926	סך-כל הנכסים
54,961	64,964	80,367	86,093	84,459	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
58,758	62,865	71,429	65,416	56,116	ניירות-ערך
254,107	267,480	259,878	265,853	282,507	אשראי לציבור, נטו
12,648	9,171	7,358	6,822	6,944	סיכון אשראי בעייתי, נטו
5,384	4,257	3,094	2,121	2,158	חובות פגומים מאזניים, נטו
376,183	398,419	413,880	418,420	423,270	סך-כל ההתחייבויות
297,221	321,718	338,494	347,344	352,260	מזה - פיקדונות הציבור
4,322	4,542	4,077	3,649	4,528	פיקדונות מבנקים
33,671	34,475	33,560	29,058	30,024	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
31,361	33,032	34,047	35,863	37,544	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
5,845	4,928	3,480	2,073	2,178	אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
נתונים נוספים					
18.4	20.1	22.9	25.6	23.7	מחיר מניה לסוף שנה (בש"ח)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
33.83	42.87	51.44	64.53	37.17	סך-הכל דיבידנד למניה (באגרות)**
11,560	11,025	10,556	10,228	9,723	מספר משרות ממוצע ⁽¹⁾
2.04%	1.88%	1.80%	1.87%	1.97%	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
1.37%	1.26%	*0.82%	*0.74%	0.73%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

* סוג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 ** על-פי מועד ההכרזה.
 (1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

1.1. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד גנדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. למידע נוסף על הסיכונים ראה [פרק סקירת הסיכונים](#) להלן [והדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2018 אישרו הנהלת הבנק ודירקטוריון הבנק תוכנית אסטרטגית תלת-שנתית (לשנים 2019-2021), המתעדכנת מדי שנה על בסיס התייחסות לשינויים בכלכלה הגלובלית, לשינויים בסביבה העסקית בישראל, למהלכי הרגולציה ולשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק על כלל תחומי פעילותו. בנוסף לשינויים אלו, השנה התוכנית האסטרטגית נבנתה תוך התייחסות גם לתרחישים עתידיים אפשריים לענף הבנקאות כפי שאלו פורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018. הפיקוח על הבנקים תיאר את תרחישי באזל בסקירה השנתית אודות מערכת הבנקאות בישראל לשנת 2017, שפורסמה בחודש מאי 2018. הבנק אימץ את תרחישי באזל כמתודולוגיה לניתוח סביבת התחרות העתידית ולבחירת תרחיש ייחוס הנראה כבעל מירב הסיכויים להתממש בענף הבנקאות הישראלי. יצוין כי נוכח הפערים בסביבה התחרותית בין מגזר הלקוחות הפרטיים לבין מגזר הלקוחות העסקיים, אנו מעריכים כי במגזר הפעילות השונים יתממשו תרחישים שונים.

מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם ובישראל ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים. אנו מעריכים כי במגזר הבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים) קיימת סבירות גבוהה להתממשות, מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר". בתרחיש זה יבוצרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. ייתכן כי בתרחיש זה יירקמו שיתופי פעולה בין השחקנים באמצעות מודלים שונים לפעילות.

להערכת הבנק, בבנקאות העסקית והמסחרית, הערך המוסף שחברות הטכנולוגיה הגדולות יכולות לספק ללקוח העסקי הינו מוגבל יחסית ומכאן שהאיום הנשקף מצד ענקיות הטכנולוגיה בפלחי לקוחות אלו עדיין רחוק. על כן, אנו מעריכים כי במגזר הבנקאות העסקית קיימת סבירות גבוהה להתממשות תרחיש "הבנק המשופר". בתרחיש זה, יעברו הבנקים הקיימים תהליך מקיף של מודרניזציה ודיגיטציה ויעשו שימוש בטכנולוגיות חדשות כדי לשפר את מערכותיהם, לחדש את הממשק עם הלקוחות, ליצור ערך מוסף, ולהציע שירותים מתקדמים. חלק מהמודלים העסקיים ישתנו, אך הקשר עם הלקוחות ופעילות הליבה יישמרו. התוכנית האסטרטגית התלת שנתית של הבנק לוקחת בחשבון את הזהירות המתחייבת מהסיכונים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. מטרת התוכנית האסטרטגית היא לאפשר לבנק להמשיך להתקדם בתוואי של צמיחה וליהוסיף לבסס את מובילותו במערכת הבנקאות בישראל, תוך מתן חווית שירות איכותית ומתקדמת. השאת ערך למחזיקי המניות וכלל מחזיקי העניין, וזאת גם לנוכח מכלול האתגרים העומדים לפתחו, ובכללם גם אתגרים הנובעים מהתפתחות מפת התחרות, כפי שהצטיירו מתרחישי באזל.

הבנק מיישם את הוראות בנק ישראל לעמידה ביעדי ההון, והן נלקחו בחשבון במסגרת התכנון האסטרטגי של הבנק. התוכנית האסטרטגית מתמקדת בחמש תימות מרכזיות:

- 1. מובילות יוצרת ערך בישראל בפלחי לקוחות ופעילויות במיקוד** – העמקת הקשר והפעילות עם לקוחות הבנק, בהתבסס על חדשנות בשירותים ואופטימיזציה בערוצי הפעילות, העמקת הערך המוסף, יצירת פתרונות מותאמים לצורכי הלקוחות השונים וחיזוק המיקוד העסקי בפעילויות בעלות פוטנציאל.
- 2. העצמת הערך ללקוח תוך שילוב קשר אישי, אנושי וטכנולוגי** – שירות בנקאי מותאם, נגיש ואינטואיטיבי, המשלב שירותים דיגיטליים מתקדמים עם שירות ויזעוף אנושי בפעילויות מורכבות ובצמתי החלטה.
- 3. בונים את המחר: בניית תשתיות, חדשנות וצמיחה בינלאומית ממוקדת** – חיזוק התשתיות לצמיחה עתידית, פיתוח יכולות טכנולוגיות מתקדמות תוך שיתופי פעולה עם הסביבה העסקית ופיתוח הפעילות המסחרית בארצות-הברית.
- 4. ערך משותף בר קיימא עם מחזיקי העניין** – קידום מהלכים עסקיים המייצרים ערך משותף לציבור ולבנק, תוך הגברת השקיפות וקידום השיח עם כלל מחזיקי העניין.
- 5. פישוט ומצוינות תפעולית מתמשכת** – אופטימיזציה בהקצאה של כלל המשאבים, תוך פישוט ועיצוב מחדש של תהליכים מקצה לקצה להעצמת הערך ללקוח ויישום תוכנית התייעלות רב שנתית.

בנוסף לחמש התימות האסטרטגיות המרכזיות לעיל, פועל הבנק בהתאם לשלוש תימות בנושאי משאבים ותשתיות:

- הבנק ימשיך לשים דגש על טיפוח וניהול המשאב האנושי ועל יצירת תשתית ארגונית תומכת וגמישה (Agile).
  - הבנק יפעל לקידום מצוינות בניהול פיננסי ובניהול הון דינמי ומתקדם.
  - הפעילות תתבצע תוך ניהול סיכונים קפדני, ההולם את מתווה פעילות הבנק.
- הבנק ימשיך לפעול בהתבסס על ערכי היסוד של הבנק ובהלימה לעקרונות הקיימות, כפי שהוגדרו בחזון הבנק. בהקשר זה, וכפי שנעשה במהלך השנים האחרונות, יפעל הבנק להמשיך ולהוביל את המערכת הפיננסית בתחום האחריות החברתית והתרומה לקהילה.

מובילות יוצרת ערך בישראל בפלחי לקוחות ופעילויות במיקוד

בפעילות הקמעונאית ממשיכה להתגבר התחרות מצד הבנקים, השחקנים המוסדיים, מיזמי Fintech ושחקנים חוץ בנקאים נוספים. גורם מרכזי נוסף התורם להתגברות התחרות הוא ביצוע רפורמות משמעותיות על-ידי הרגולטורים, בדגש על תחום האשראי הקמעונאי, ובמרכזן החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל.

הבנק נערך ליישום החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, לרבות הערכות להפרדות מחברות כרטיסי האשראי שבבעלות הבנק, לעבודה עם חברות מתפעלות חדשות, להטמעת השינויים הנדרשים בתהליכי העבודה ועוד.

הבנק יפעל להמשיך טיוב תיק האשראי הקמעונאי תוך שדרוג של יכולות החיתום והגביה.

בזירת הלקוחות העסקיים והמסחריים, ימשיך הבנק לפעול לשימור מעמדו המוביל והיותו הבחירה הראשונה של הלקוחות העסקיים הגדולים והבינוניים. כמו-כן יפעל הבנק לחיזוק יכולות שירות לעסקים וליווי לקוחות בצמיחה.

בפעילות לקוחות המגזר העסקי, רשם הבנק בשנת 2018 צמיחה בהיקפי האגף העסקי והן בפעילות האגף המסחרי, ויפעל להמשך הצמיחה בתחום זה גם בהמשך. בנוסף, החטיבה העסקית מרחיבה את פעילותה בתחום מוצרי האשראי המורכבים, באמצעות מערך ייעודי המורכב מאנשי מקצוע מובילים בתחום, במטרה לספק מענה מיטבי לצורכי המימון הייחודיים של לקוחות החטיבה. כמו-כן, כחלק משיפור הצעת הערך ללקוחות העסקיים הבינוניים והגדולים, פועל הבנק להרחבת ושיפור השירותים הדיגיטליים המוצעים ללקוחות אלו. ביסוס וחיזוק המובילות יעשו תוך אופטימיזציה וניהול דינמי של משאבי ההון ונכסי הסיכון, לצד ניהול סיכונים מוקפד.

העצמת הערך ללקוח תוך שילוב קשר אישי, אנושי וטכנולוגי

על פי תפיסת הבנק, מערכת היחסים עם הלקוחות נחלקת ל-2 זירות פעילות - זירת ה-Expert Banking וזירת ה-Daily Banking. פעילות ה-Daily Banking כוללת בעיקר פעולות בנקאיות פשוטות שאותן רוב הלקוחות מעדיפים לבצע בעצמם, באמצעות ערוצי הפעילות הישירים (אפליקציות מובייל, אתר אינטרנט ומכונות לשירות עצמי), כאשר ההנחה היא כי שיעור לקוחות אלה אף יעלה בעתיד. מנגד, זירת ה-Expert Banking כוללת פעולות בנקאיות ברמת מורכבות גבוהה יותר, וככל שהפעולה נתפסת מורכבת יותר, עולה שיעור המעוניינים בליווי אנושי מקצועי.

כחלק משדרוג יכולות ה-Expert Banking, בפעילות הקמעונאית ממשיך הבנק ליישם את האסטרטגיה הקיימת לשדרוג מודלי השירות, וללוות את הלקוחות בקבלת החלטות פיננסיות בצמתי החלטה מרכזיים. כמו-כן הוחלט להתאים את רשת ההפצה הפיזית תוך מיקוד ביעוץ וליווי הלקוחות.

בזירת פעילות ה-Daily Banking, החליט הבנק להשקיע מאמצים משמעותיים על מנת להפוך את הדיגיטל והערוצים הישירים לבחירה הראשונה של הלקוח בצריכת שירותים ומוצרים שאינם מורכבים. במסגרת זו יפעל הבנק לשיפור היצע ואיכות המוצרים והערוצים, תוך ניהול המיגרציה לדיגיטל, לצד מתן מענה ללקוחות בעלי אוריינות דיגיטלית נמוכה. בנוסף, כחלק מפעילות ה-Daily Banking, יפעל הבנק לשפר את הצעת הערך בכרטיסי החיוב ולספק פתרונות תשלום מתקדמים כדוגמת אפליקציית bit.

בנוסף, הבנק פועל לפיתוח תחום המידע והאנליטיקה לשיפור יכולות קבלת החלטות על-ידי אימוץ תהליכים ממוכנים, מדויקים ופרסונליים המבוססים על תשתיות מידע רחבות.

עבור הלקוחות המסחריים והעסקיים, ימשיך הבנק לשדרג את יכולות השירות והמכירה, לרבות שיפור תהליך הקצאת האשראי, הטמעת מערכת CRM חדשה ועוד. לסיכום, הלקוחות יזכו לשירות איכותי יותר - אישי, אנושי וטכנולוגי - המותאם באופן טוב יותר לצורכיהם, ומשלב שירות אנושי ומקצועי עם גישה נוחה לאמצעים טכנולוגיים זמינים ופשוטים.

בונים את המחר: בניית תשתיות, חדשנות וצמיחה בינלאומית ממוקדת

הבנק נערך לביצוע קפיצת מדרגה בחדשנות ובדיגיטל ולבניית יכולות טכנולוגיות מתקדמות וגמישות. בכוונת הבנק לפעול בשנים הקרובות לגיבוש תהליכי עבודה ולפיתוח תרבות ארגונית גמישה, תומכת ומעודדת חדשנות. בנוסף, שואף הבנק לקדם שיתופי פעולה עם חברות טכנולוגיות, לרבות בתחום ה-Fintech, ליצירת ערך ללקוחותיו.

במסגרת חיזוק התשתיות הטכנולוגיות, החליט הבנק על ביצוע מהלך של התאמת מערכות הליבה להתמודדות עם קצב השינויים בסביבה העסקית. קצב השינויים המהיר במודלים העסקיים ובמוצרים הדיגיטליים מחייב את הבנק לחדש את מערכות הליבה הקיימות. מודרניזציה של מערכות הליבה תאפשר תשתית בנקאית גמישה ופשוטה יותר, שתשפר את קצב היישום של תהליכים עסקיים חדשים ופיתוח מוצרים חדשים (Time to Market), תשתית לבנקאות פתוחה (Open API) וצמצום של עלויות IT.

בתחום הפעילות הבינלאומית, יפעל הבנק להמשך פיתוח וצמיחה של המגזר המסחרי בארצות-הברית, תוך הרחבת הפעילות הקיימת וכניסה סלקטיבית לתחומי פעילות ואזורים גאוגרפיים חדשים. הבנק החליט לצאת מפעילות בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית ופועל לסגירתה.

ערך משותף בר קיימא עם מחזיקי העניין

הבנק שם דגש על יצירת ערך משותף בר קיימא עם מחזיקי העניין ומתכוון לפעול לשגשוגם ולרווחתם של אנשים, עסקים וקהילות. הבנק יפעל לקידום מהלכים עסקיים המייצרים ערך משותף לציבור ולבנק, יגביר את השקיפות ויחזק את הדיאלוג עם כלל מחזיקי העניין. כחלק מהגשמת מטרה זו, הבנק הקים מרכז לצמיחה פיננסית (מרכז לחינוך פיננסי המיועד ללקוחות ולציבור הרחב), ומקדם מהלכים ופעולות של ערך משותף לטובת הבנק וכלל מחזיקי העניין.

פישוט ומצוינות תפעולית מתמשכת

החתייה לפישוט ולמצוינות תפעולית מתמשכת תמשיך להיות שאיפה מרכזית של הבנק. הבנק יפעל לשיפור יחס היעילות התפעולית לאורך תקופת התוכנית האסטרטגית. החתייה למצוינות תפעולית תאפשר לבנק לנצל בצורה אופטימלית את המשאבים הקיימים לטובת מימוש יוזמות חדשות. הבנק יפעל להמשך ליישם ולשפר את תהליכי העבודה בהנהלה הראשית ובמטה, בדגש על פישוט תהליכים ומיכונם, ובזכות כך לשפר את רמת השירות ללקוחות, במקביל לחיזוק המצוינות התפעולית. במסגרת זאת, החליט הבנק על בחינת מעבר למודל הפעלה אגילי (מעבר לצוותי עבודה חוצי תפקידים, הבנויים סביב מטרה עסקית) בהנהלה ראשית, המאפשר מהירות תגובה (TTM) וגמישות.

תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוססת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכנית לעתיד לא יתממשן, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

הכלכלה העולמית צמחה בשנת 2018, על-פי אומדני קרן המטבע הבינלאומית, בשיעור של 3.7%, זאת בדומה לשנת 2017. יחד עם זאת מסתמנת האטה בצמיחה במחצית השנייה של השנה, וההתפתחויות בשווקים הפיננסיים משקפות חשש מההאטה משמעותית בצמיחה בשנים הקרובות. עקום התשואות האמריקני הפך להיות שטוח מאוד, ואפילו בעל שיפוע שלילי קל בחלקו הקצר, כלומר המשקיעים סבורים שהמחזור הנוכחי של העלאות ריבית בארצות-הברית עומד בפני סיומו. כמו-כן לקראת סוף השנה התגודתיות בשוקי המניות בעולם עלתה, תוך כדי ירידות שערים חדות יחסית. יש לציין שהנתונים בפועל אינם מצביעים עד כה על גלישה למיתון, אלא על האטה בצמיחה. ההאטה זו בלטה בגוש האירו ובסין, בעוד שבארצות-הברית הצמיחה הייתה גבוהה והחלה להיחלש רק בסופה. קשה להצביע על גורם ספציפי שהביא לרפיון מסוים בכלכלה ושינה את ההערכות בשווקים. ייתכן שהתפתחויות אלו הושפעו ממתוחות הסחר שנוצרה בין ארצות-הברית לבין סין שהביאה להטלת מכסים הדדיים, ממדיניות מוניטרית פחות מרחיבה בעיקר בארצות-הברית, וחשש מעליית החובות בעולם. החוב הפדראלי בארצות-הברית הוסיף לעלות נוכח הגירעון הגבוה בתקציב ובסין החששות מתמקדות בחוב של החברות. לאחר תקופה של כעשור של צמיחה במדינות המפותחות ירדו שיעורי האבטלה בארצות-הברית ובאירופה לרמות נמוכות ביחס לעבר. בארצות-הברית שיעור האבטלה ירד ל-3.9% ובאירופה שיעור האבטלה ירד ל-7.9%. המצב הטוב של שוק העבודה והמדיניות המוניטרית המרחיבה לא העלו את האינפלציה באופן משמעותי, יחד עם זאת קיים פער בין ארצות-הברית לבין אירופה. בארצות-הברית עלה מדד המחירים לצרכן ללא אנרגיה ומזון בשנת 2018 בשיעור של 2.2%, ואילו באירופה האינפלציה נותרה ברמה נמוכה יותר של 1.0%. הבנקים המרכזיים בעולם מאמצים בהדרגה מדיניות מוניטרית פחות מרחיבה. בארצות-הברית התהליך מהיר יותר, הן בשל שיעור האבטלה הנמוך והן בשל האינפלציה הגבוהה יותר. ריבית הפד עלתה במהלך השנה עד לרמה של 2.5% בחודש דצמבר. מדינות נוספות כמו קנדה, אנגליה, צ'כיה, נורבגיה ושוודיה העלו את הריבית בשנה האחרונה. בגוש האירו לא העלו אמנם את הריבית, אך הבנק המרכזי הודיע על סיום תוכנית רכישות אגרות-החוב שלו (הרחבה כמותית).

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

המשק הישראלי צמח בשנת 2018, על-פי אומדני הלמ"ס המוקדמים, בשיעור של 3.3%. צמיחה זו איטית מעט מזו של השנתיים הקודמות, אך היא תואמת את פוטנציאל הצמיחה ארוך הטווח של המשק הישראלי. הצמיחה הייתה מאוזנת מבחינת השימושים: הצריכה הפרטית, הצריכה הציבורית ויצוא הסחורות והשירותים עלו כולם בכ-4%, וההשקעה בנכסים קבועים עלתה בשיעור נמוך יותר של 2.6%. הגידול המהיר בשימושים, מעבר לצמיחת המשק, בא לידי ביטוי בעלייה חדה של 6.0% ביבוא הסחורות והשירותים. היצוא עלה כאמור בקצב נאה, אך זאת בעיקר הודות ליצוא השירותים, בעוד שיצוא הסחורות כמעט לא גדל. יצוא הסחורות קפוא למעשה מזה כארבע שנים. יש לציין שבמהלך השנה הצמיחה האטה בהשפעת ירידה בקצב התרחבות הצריכה הפרטית, ירידה בהשקעות בבנייה למגורים והמשך הקיפאון ביצוא הסחורות. שיעור האבטלה ירד בשנה החולפת לרמה של כ-4.0%, לעומת 4.2% בשנת 2017. מספר המועסקים גדל בשיעור של כ-2.0%. המשק נמצא למעשה במצב של יתעסוקה מלאה, ובחלק מענפי המשק מסתמן קושי בגיוס כוח-אדם. השכר הממוצע במשק עלה בשיעור גבוה של 3.5%.

הנדל"ן למגורים

הפעילות בענף הבנייה למגורים נמצאת במגמת ירידה - בתשעת החודשים הראשונים של 2018 הוחל בבנייתן של 33 אלף יחידות דיור, ירידה של 15% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. היקף מכירת הדירות החדשות ירד בכ-9% לעומת 2017, והוא נמוך בכ-25% מההיקפים של שנת 2016. הירידה בהיקפי הפעילות משקפת אי ודאות גוברת בענף, והמתנה של יזמים לקבלת היתרי בנייה לקרקעות שרכשו במסגרת פרויקט מחיר למשתכן. סקר מחירי הדירות שמפרסמת הלמ"ס מצביע על ירידת מחירים של 1.4% בשנת 2018.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

לאחר תקופה של כשלוש וחצי שנים בה ריבית בנק ישראל עמדה על רמה של 0.1%, היא הועלתה על-ידי בנק ישראל בחודש דצמבר 2018 לרמה של 0.25%. העלאת הריבית באה על רקע עליית סביבת האינפלציה לקרבת הגבול התחתון של היעד. בנקים מרכזיים נוספים בעולם העלו ריביות בשנה החולפת, מגמה שתמכה אף היא בהחלטת הבנק המרכזי. הריבית היא עדיין נמוכה באופן ניכר מהציפיות לאינפלציה, כך שהריבית הריאלית היא שלילית. בהחלטה של חודש ינואר 2019 נותרה הריבית ללא שינוי ובנק ישראל ציין שהמדיניות המוניטרית תתמוך בעליית סביבת האינפלציה למרכז תחום היעד. האינפלציה בשלב זה רחוקה ממרכז תחום היעד, ואמירה זו הפחיתה את הציפיות לעליות ריבית. שוק המק"מ מגלם צפי לעליית ריבית אחת בשנת 2019. אומדן הגירעון התקציבי לשנת 2018 הסתכם ב-38.9 מיליארד שקל, מההווים כ-2.9% מהתמ"ג, בדומה לתכנון בתקציב המקורי. הוצאות המשרדים הממשלתיים עלו בשיעור של 5.2%, מעט מעל התכנון המקורי, ואילו ההכנסות ממסים עלו בנטרול גורמים חד-פעמיים (מבצע מס על דיבידנדים, ומיסוי מכירת חברה גדולה) ב-2.0%. משרד האוצר צופה שבתוואי הנוכחי יעלה הגירעון התקציבי בשנת 2019 לרמה של 3.6% מהתמ"ג, שמהווה חריגה מיעד הגירעון לשנה זו. יחס החוב הציבורי לתוצר בשנת 2018 עלה משיעור של 60.5% בשנת 2017 ל-61.2%. הבלימה בירידת היחס בין החוב לתוצר נבעה מגובה הגירעון ומפחות בשער השקל מול הדולר.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" עלה בשנת 2018 בשיעור של 1.2%. האינפלציה עלתה השנה מעט ביחס לשנים האחרונות, אולם היא עדיין קרובה לגבול התחתון של היעד. האינפלציה הנמוכה אינה ייחודית לישראל בתקופה זו, אם כי היא בולטת יותר בישראל נוכח מדיניות הממשלה להפחתת יוקר המחיה. סעיפים במדד המחירים לצרכן כמו הלבשה והנעלה וריהוט וציוד לבית הושפעו מהתגברות התחרות מצד האתרים המקוונים, והם ממתנים את עליית המדד הכללי. מחירי הדיור שנמדדים בפועל על-ידי מחירי שכר-דירה עלו בשנה החולפת בשיעור של 1.9%, והם בעלי התרומה המשמעותית לאינפלציה בשנים האחרונות. השקל פוחת בשנת 2018 בשיעור של 8.1% מול הדולר האמריקאי, ומול האירו בשיעור של 3.3%. מול סל המטבעות האפקטיבי חל ייסוף של 2.7%. בנק ישראל רכש במהלך שנת 2018 מטבע-חוץ בהיקף של 3.3 מיליארד דולר, מזה 1.5 מיליארד דולר כחלק מתוכנית הרכישות שנועדה לקזז את ההשפעה מהפקת גז בישראל על שער החליפין.

שוקי הכספים וההון

התנודתיות בשוקי ההון בעולם גברה בשנה החולפת, זאת על רקע צמצום המדיניות המוניטרית המרחיבה בעיקר בארצות-הברית ובמידה פחותה גם במדינות נוספות. העלאות הריבית של הפד וצפי לתחילת העלאות הריבית בישראל הביאו לתמחור מחדש של הנכסים הפיננסיים. בסיכום שנתי נרשמו ירידות שערים כמעט בכל אפיקי ההשקעה בשוק ההון המקומי: מדד ת"א 125 ירד בשיעור של 2.3%, מדד אגרות-החוב הממשלתיות ירד ב-1.3%, מדד ואגרות-החוב של החברות ירד ב-1.8%. ירידת מחירי הנכסים הפיננסיים בישראל הושפעה מהמגמות בעולם - בארצות-הברית ירד מדד S&P 500 בשיעור של 7.0% ומדד המניות האירופי ה-Stoxx Europe 600 ירד ב-13.0%. שורה של אירועים פוליטיים כמו מתיחות הסחר בין ארצות-הברית לבין סין ואי הגעה להסכם בנושא יציאת בריטניה מהאיחוד האירופי העיבו אף הם על ההתפתחויות בשווקים ב-2018. יש לציין שעיקר ירידות השערים בשוקי המניות, ובאגרות-החוב של החברות חלו בחודש דצמבר 2018.

הצפי לשינוי הדרגתי במדיניות המוניטרית הביא לעלייה בתשואות אגרות-החוב לטווחים הארוכים. תשואת אגרת ממשלתית לטווח של 10 שנים עלתה מרמה של 1.7% בסוף 2017, ל-2.3% בסוף 2018. בנוסף, חלה עלייה במרווחי הסיכון של אגרות-החוב של החברות, בעיקר ברבעון האחרון של השנה.

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018. הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- **סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 308 גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור, מתן יעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה.
- התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA נחקרים על-ידי רשויות אמריקאיות. הבנק מעריך, כי סביר להניח שהסך הכולל שתשלם קבוצת הבנק בקשר לחקירות עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים יהיה גבוה משמעותית מסכום ההפרשה הקיים בדוחות הכספיים. קנסות משמעותיים מאד עלולים לפגוע בתוצאות הבנק. למועד זה נראה שהסדר או הסדרים מוסכמים עם משרד המשפטים האמריקאי בעניין זה יכול שיהיו מסוג של Plea Agreement או Deferred Prosecution Agreement. סוג ההסדר, אם יש, עשוי גם הוא להשפיע על הבנק באופן שהסדר חמור עלול לפגוע בעסקי הבנק. לפרטים בדבר חקירות הרשויות האמריקאיות, ראה [ביאור 225](#) ו-[225](#) בדוחות הכספיים.
- **סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- **הסביבה הרגולטורית בארץ ובח"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות, ובפרט החובה של הבנק להיפרד מחברות כרטיסי האשראי שלו והשינויים המשמעותיים בתחום פעילות זה, כמו גם ניווד חשבונות בנק ו-Open API עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך ולאמוד השפעתן על הבנק. לפרטים אודות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל התשע"ז-2017 ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.
- **סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפנית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקרות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה הקיפית.
- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות חדשה מגופים טכנולוגיים, טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי יש בכוחם ליצור השפעה משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם, זאת במקביל לשינויים רגולטוריים ותחרותיים אחרים בתחום. הבנק פועל לעדכון התוכנית האסטרטגית תוך ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים. לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

2.1.3. גילוי בדבר הפניות תשומת לב רואי החשבון המבקרים

לעיתים, מוצא רואה החשבון המבקר לנכון לכלול שינוי מהנוסח האחד על-ידי הוספת פיסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים. רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור ג25. בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, לביאור ד25. בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ולביאור ג25. בדבר החקירה בנושא FIFA.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2018 ב-2,595 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2,660 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח נבעה בעיקר מגידול בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים וההוצאות המשפטיות הכרוכות בה וכן מגידול בהוצאות להפסדי אשראי. הירידה ברווח קוזה בעלייה ברווח המימוני כתוצאה מגידול בהיקפי הפעילות, מרווחים ממכירת הלוואות וממכירת מניות וכן מהשפעת המדד. שיעור תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2018 הסתכם ב-7.06%, בהשוואה ל-7.50% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד⁽¹⁾

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2017	2018	
	במיליוני ש"ח		
10.0%	10,613	11,672	הכנסות ריבית
26.4%	(2,189)	(2,766)	הוצאות ריבית
5.7%	8,424	8,906	הכנסות ריבית, נטו
121.6%	652	1,445	הכנסות מימון שאינן מריבית
14.0%	9,076	10,351	רווח מימוני, נטו*
203.5%	202	613	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
9.7%	8,874	9,738	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
(2.2%)	3,501	3,423	עמלות והכנסות אחרות**
10.3%	8,121	8,960	הוצאות תפעוליות ואחרות**
(1.2%)	4,254	4,201	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
2.6%	1,959	2,009	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
(4.5%)	2,295	2,192	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
(76.5%)	17	4	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
(5.0%)	2,312	2,196	רווח נקי מפעילות נמשכת
15.9%	314	364	רווח נקי מפעילות מופסקת
			רווח נקי:
(2.5%)	2,626	2,560	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2.9%	34	35	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(2.4%)	2,660	2,595	המיוחס לבעלי מניות הבנק
(5.8%)	7.5%	7.1%	תשואת הרווח הנקי

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

** סוג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון. במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.

(1) נתוני קבוצת ישראל כהר הוצגו כפעילות מופסקת, בניפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2018 בסך של 97 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 612 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון ברווח נבע בעיקר מגידול בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והוצאות המשפטיות הכרוכות בה. הרווח לרבעון הרביעי של שנת 2018 מנוטרל חריגים (הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והפסקת פעילות בשוויץ) הסתכם לסך של 991 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח מנוטרל חריגים בסך של 908 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה, מנוטרלות חריגים, ברבעון הרביעי של שנת 2018 בהשוואה לרבעון הקודם:

1. עלייה ברווח המימוני מפעילות שוטפת בעיקר בשל גידול בהיקפי האשראי בפעילות העסקית והדיוור, בסך 286 מיליון ש"ח.
2. גידול ברווחים ממימוש מניות ואגרות-חוב בסך 182 מיליון ש"ח.
3. קיטון בהוצאות שכר בסך של 54 מיליון ש"ח.
4. גידול בהוצאות להפסדי אשראי בסך של 200 מיליון ש"ח.

לפרטים בדבר התפתחויות מהותיות בהכנסות והוצאות לפי רבעונים, ראה [נספחים לפרק ממשל תאגידי](#).

2.2.1. התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי במדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 3-2: הרכב הרווח המימוני, נטו*

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.17	31.12.18	
	במיליוני ש"ח		
9.98%	10,613	11,672	הכנסות ריבית
26.36%	(2,189)	(2,766)	הוצאות ריבית
5.72%	8,424	8,906	הכנסות ריבית, נטו
121.63%	652	1,445	הכנסות מימון שאינן מריבית
14.05%	9,076	10,351	סך הרווח המימוני המדווח
			בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
42.86%	126	180	הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב
117.84%	185	403	רווח מהשקעות במניות
	4	56	רווחים בגין הלוואות שנמכרו
	(40)	64	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
	6	73	הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל וגידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים ⁽²⁾
176.16%	281	776	סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
8.87%	8,795	9,575	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 (2) בסעיף זה נכללו השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים והשפעת חיסוי האסימטרית בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

(3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.

מזה בגין השפעות שינויים במדד: הכנסה של 128 מיליון ש"ח בשנת 2018 בהשוואה להכנסה בסך של 38 מיליון ש"ח בשנת 2017.

הכנסות המימון מפעילות שוטפת בשנת 2018 הסתכמו בסך של 9,575 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 8,795 מיליון ש"ח בשנת 2017. העלייה נבעה ברובה בשל גידול בהיקפי האשראי בעיקר מפעילות העסקית והדיוור. כמו-כן, חל גידול בשיעור עליית המדד הידוע בין התקופות ובמרווחים הפיננסיים בפיקדונות מטבע-חוץ בשל עליית הריבית.

סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בשנת 2018 בסך של 10,351 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 9,076 מיליון ש"ח בשנת 2017. הגידול נבע בעיקר מעליית הרווח מפעילות שוטפת כאמור לעיל. בנוסף, העלייה נבעה מגידול ברווח מהשקעה במניות ואגרות-חוב ומעלייה ברווח מהלוואות שנמכרו. בעיקר בשל מכירת חוב שסווג כפגום. כמו-כן, חל שינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה. בהכנסות מהפרשי שער חלה עלייה בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום				
31.12.17		31.12.18		
הכנסות (הוצאות) שיעור הכנסה ריבית (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	הכנסות (הוצאות) שיעור הכנסה ריבית (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
2.72%	10,613	2.97%	11,672	הכנסות ריבית
0.88%	(2,189)	1.13%	(2,766)	הוצאות ריבית
1.84%	8,424	1.83%	8,906	הכנסות ריבית, נטו
2.16%		2.27%		יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

בשנת 2018 חלה עלייה בהכנסות ובהוצאות ריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד אשר נבעה מעלייה בשיעור הריבית הדולרית וכן בשל גידול בשיעור עליית המדד הידוע בין התקופות. בנוסף, בהכנסות ריבית חלה עלייה שנבעה מגידול בהיקפי האשראי. מניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית בין שנת 2018 לבין התקופה המקבילה אשתקד עולה כי השינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-445 מיליון ש"ח והשינויים בשיעורי הריבית גרמו לגידול בסך של כ-37 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2018 בסך של 613 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 202 מיליון ש"ח בשנת 2017. בהפרשה הפרטנית, נטו נרשמה בשנת 2018 הכנסה בסך של 155 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 397 מיליון ש"ח בשנת 2017. הירידה בהכנסה בגין הפרשה הפרטנית בין התקופות נובעת מירידה בגביית חובות שהופרשו ונמחקו בעבר שקווצה בחלקה על-ידי ירידה בהפרשות הפרטניות בתקופה.

ההוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית הסתכמה ל-768 מיליון ש"ח בשנת 2018, בהשוואה להוצאה בסך של 599 מיליון ש"ח בשנת 2017 וגדלה בעיקר עקב גידול במחיקות האוטומטיות.

למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה [פרק "המבנה והתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון"](#) בדוח הדירקטוריון. למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [ביאור 13](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 5-2: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים** (1)

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.17	31.12.18	
במיליוני ש"ח		
860	835	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(1,257)	(990)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(397)	(155)	הכנסה פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
599	768	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
202	613	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי*
* מזה:		
(333)	114	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
(14)	40	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיוור
549	457	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	2	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
202	613	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי
שיעור ההוצאה מסך האשראי לציבור:		
0.32%	0.30%	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.55%	0.58%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
0.08%	0.22%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.21%	0.20%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
15.42%	14.58%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיוור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-3,423 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,501 מיליון ש"ח בשנת 2017. הכנסות מעמלות הסתכמו ב-3,318 מיליון ש"ח בשנת 2018, בהשוואה ל-3,338 מיליון ש"ח בשנת 2017. הירידה נבעה מירידה בדמי ניהול חשבונות ועמלות פעילות בניירות-ערך כתוצאה מירידה בפעילות הפרטית הבינלאומית, וקוזזה בעלייה מהכנסות מעמלות מעסקי מימון ומהכנסות מכרטיסי אשראי. הכנסות האחרות הסתכמו ב-105 מיליון ש"ח בהשוואה ל-163 מיליון ש"ח בשנת 2017. בשנת 2018 נרשמה הכנסה בסך 28 מיליון ש"ח ממכירת תיקי לקוחות בנקאות פרטית בשוויץ, לעומת מכירה של תיקי בנקאות פרטית במיאמי בשנת 2017 בסך של 51 מיליון ש"ח.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 6-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות⁽¹⁾

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.17	31.12.18	
במיליוני ש"ח			
עמלות			
(2.4%)	943	920	דמי ניהול חשבונות
(2.6%)	761	741	פעילות בניירות-ערך
4.8%	269	282	כרטיסי אשראי, נטו
(4.7%)	234	223	טיפול באשראי
3.2%	*436	450	עמלות מעסקי מימון*
1.0%	695	702	עמלות אחרות
(0.6%)	*3,338	3,318	סך-הכל עמלות תפעוליות
(35.6%)	163	105	סך-הכל אחרות
(2.2%)	*3,501	3,423	סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות

* סווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות עסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 (1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-8,960 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,121 מיליון ש"ח בשנת 2017, עלייה בשיעור של כ-10.3%. עיקר העלייה בהוצאות נבעה מגידול בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים וההוצאות המשפטיות הכרוכות בה.

טבלה 7-2: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות*

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.17	31.12.18	
במיליוני ש"ח			
הוצאות שכר			
(2.1%)	⁽¹⁾ 3,821	3,740	שכר
(8.0%)	388	357	מענקים ותגמול מבוסס מניות
(2.7%)	⁽¹⁾ 4,209	4,097	סך-הכל שכר
1.9%	1,350	1,376	אחזקה ופחת בניינים וציוד
36.1%	⁽²⁾ 2,562	3,487	הוצאות אחרות⁽³⁾
10.3%	8,121	8,960	סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.
 (1) על פי הוראות בנק ישראל, סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1 ד.3](#). בדוחות הכספיים.

(2) סווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות עסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 (3) בשנת 2018 כולל סך של 30 מיליון ש"ח בגין הפסקת פעילות הבנקאות הפרטית בבנק הפועלים שיויץ (בשנת 2017 סך של 87 מיליון ש"ח).

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2018 ב-4,097 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,209 מיליון ש"ח בשנת 2017, ירידה בשיעור של 2.7%. הירידה בהוצאות השכר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות.
הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2018 ב-1,376 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,350 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 1.9%. העלייה נבעה מגידול בהוצאות הפחת של נכסי היוון תוכנה ומחשבים, כתוצאה מגידול בהיקף הפיתוח הטכנולוגי.
ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-3,487 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,562 מיליון ש"ח בשנת 2017, עלייה בשיעור של 36.1%. עיקר העלייה נבעה מהפרשה בקשר עם לקוחות אמריקאים והוצאות משפטיות הכרוכות בה וכן מעלייה בהוצאות מחשב, עמלות ושיווק ופירסום. מנגד, חלה ירידה בהוצאות תקשורת. **ההפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת** הסתכמה בשנת 2018 בסך של 2,009 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,959 מיליון ש"ח בשנת 2017.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

שיעור המס האפקטיבי של הבנק בשנת 2018 הגיע ל-47.8% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.19% וזאת בשל הוצאות לא מוכרות שנבעו בעיקרן מהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, הפסדים שלא נכלל בגינם מס נדחה ומסים בגין שנים קודמות בעיקר עקב גביית חובות שנמחקו בעבר.

הרווח הנקי מפעילות מופסקת הסתכם בשנת 2018 בסך של 364 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 314 מיליון ש"ח בשנת 2017. הגידול ברווח של קבוצת ישראל נובע בעיקר מעלייה בהכנסות ריבית כתוצאה מגידול יתרות האשראי לאנשים פרטיים ובעלייה בהכנסות מעמלות כתוצאה מגידול במחזורי הפעילות.

החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2018, קבוצת ישראל מוצגת כ"פעילות מופסקת". בהתאם לכללים החשבונאיים החלים על הבנק, במועד הסיווג של פעילות מופסקת, הציג הבנק בנפרד בדוח רווח והפסד את הרווח המיוחס לפעילות המופסקת לכל תקופות הדיווח, לפרטים ראה [ביאור 11](#) ופרק חברות מוחזקות עיקריות להלן.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בשנת 2018 בהפסד בעיקר מבנק פוזיטיב בסך של 35 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 34 מיליון ש"ח בשנת 2017.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2018 בסך של 2,595 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,660 מיליון ש"ח בשנת 2017. **הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב** הסתכם בשנת 2018 ב-1.68 ש"ח, בהשוואה ל-1.76 ש"ח בשנת 2017.

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 8-2: רווח כולל⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.17	31.12.18	
במיליוני ש"ח		
2,626	2,560	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
34	35	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,660	2,595	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
		רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
212	(920)	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
4	(2)	התאמות מתרגום דוחות כספיים* נטו, לאחר השפעת גידורים
(122)	379	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים
1	-	רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
95	(543)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
(39)	135	השפעת המס המת"חס
56	(408)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(2)	-	בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
54	(408)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
2,682	2,152	הרווח (ההפסד) הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
32	35	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,714	2,187	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

הרווח הכולל הסתכם בשנת 2018 בסך של 2,187 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,714 מיליון ש"ח בשנת 2017. הרווח הכולל הושפע בעיקר מירידה ביתרת התאמות ניירות-ערך זמינים למכירה, שנבעה ממימוש ניירות-ערך בשנת 2018 שנזקפו לדוח רווח והפסד וכן כתוצאה מירידה במחירי ניירות-ערך בבורסות ובשווקי אגרות-החוב בישראל ובח"ל בשנת 2018 לעומת עליות מחירים בשנת 2017 ובירידה ברווח הנקי, וקוזז מהשפעות עלית הריבית שהביאו להקטנת ההתחייבויות האקטואריות.

2.2.3 מערך טכנולוגיית המידע

טבלה 9-2: מערך טכנולוגיית המידע*

תוכנה	חומרה ⁽³⁾	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
תוספות לנכסים ⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2018:			
208	-	-	208
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
78	-	-	78
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יעצים			
72	95	-	167
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾⁽⁵⁾			
-	-	8	8
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין			
358	95	8	461
סך-הכל			
יתרות נכסים ⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2018:			
1,076	342	35	1,453
סך-הכל עלות מופחתת			
508	-	-	508
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2018:			
350	128	-	478
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
223	32	11	266
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
59	23	2	84
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יעצים			
270	91	22	383
הוצאות בגין פחת			
68	25	63 ⁽⁶⁾	156
הוצאות אחרות			
970	299	98	1,367
סך-הכל הוצאות			
תוספות לנכסים ⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2017:			
185	-	-	185
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
87	-	-	87
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יעצים			
72	118	-	190
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾⁽⁵⁾			
-	-	8	8
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין			
344	118	8	470
סך-הכל			
יתרות נכסים ⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2017:			
993	309	44	1,346
סך-הכל עלות מופחתת			
399	-	-	399
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2017:			
344	106	-	450
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
195	21	11	227
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
74	23	-	97
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יעצים			
270	76	17	363
הוצאות בגין פחת			
70	23	66 ⁽⁶⁾	159
הוצאות אחרות			
953	249	94	1,296
סך-הכל הוצאות			

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

- (1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 42 מיליוני ש"ח (31.12.17: 19 מיליוני ש"ח).
- (2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 206 מיליוני ש"ח (31.12.17: 178 מיליוני ש"ח).
- (3) לרבות תשתיות תקשורת.
- (4) עלויות רכישה או רישיונות שימוש בגין מערך טכנולוגיית המידע אשר לא סווגו בדוחות הכספיים כרכוש קבוע (עלויות ציוד, בניינים ומקרקעין), אלא כהוצאה מראש.
- (5) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.
- (6) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מסים, חשמל וכדומה.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-460.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-454.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017.

טבלה 10-2: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים⁽¹⁾

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.17	31.12.18	
	במיליוני ש"ח		
1.4%	454,424	460,926	סך-כל הנכסים
6.3%	265,853	282,507	אשראי לציבור, נטו
(1.9%)	86,093	84,459	מזומנים ופיקדונות בבנקים
(14.2%)	65,416	56,116	ניירות-ערך
12.5%	13,429	15,110	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
1.4%	347,344	352,260	פיקדונות הציבור
3.3%	29,058	30,024	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
2.1%	14,434	14,733	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
4.7%	35,863	37,544	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

(1) נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו בפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

2.3.1 מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 11-2: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים⁽¹⁾

השינוי	ליום		
	31.12.17	31.12.18	
	במיליוני ש"ח		
8.0%	64,843	70,042	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(5.2%)	44,587	42,269	אנשים פרטיים - אחר
13.4%	46,144	52,350	בינוי ונדל"ן
11.8%	24,956	27,909	מסחר
0.1%	17,024	17,037	תעשייה
7.1%	17,738	18,993	שירותים פיננסיים
4.6%	51,560	53,907	אחר
6.3%	265,853	282,507	סך-הכל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו בפעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.3](#). "מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון והנהלה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

חביונות בעייתיות טבלה 12-2: סיכון אשראי בעייתי(1)(3)

31.12.17		31.12.18			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני
במיליוני ש"ח					
3,249	620	2,629	3,311	582	2,729
1,632	200	1,432	1,671	220	1,451
3,164	825	2,339	3,202	770	2,432
8,045	1,645	6,400	8,184	1,572	6,612
6,822	1,495	5,327	6,944	1,452	5,492
913	-	913	808	-	808

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (2) לרבות בגין הלוואות לדיור שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 (3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בשנת 2018 חלה עלייה בסך החביונות הבעייתיות בשיעור של 2%. למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.2 "חביונות בעייתיות"](#) בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון והנהלה.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 13-2: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים*

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח
	31.12.17	31.12.18	
	1,825	1,397	
(23.5%)	52,983	52,490	
(0.9%)	13,799	14,689	
6.4%	37,604	41,403	
10.1%	44,093	50,755	
15.1%	23,104	24,845	
7.5%			

מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים

אשראי תעודות		
ערביות והתחייבויות אחרות**		
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק		
מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו***		
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות***		
יתרות חוזי מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים המיוחסים לפעילות מופסקת		

* נתוני קבוצת ישראל כרטיס הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.
 ** כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-22,617 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכל (ליום 31.12.17: 31,040 מיליוני ש"ח).
 *** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת המעו"ף בסך 174 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 311 מיליוני ש"ח).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות ושיאין סחירות בפיזור נרחב. ניירות הערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2018 בכ-56.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-65.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017, ירידה בשיעור של כ-14.2% שנבעה בעיקר ממכירה ופדיון, נטו, של אגרות-חוב ממשלת ישראל ואגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית בתיק הזמין למכירה, שקוזה בחלקה על-ידי רכישה של אגרות-חוב קונצרני בתיק הזמין למכירה. בנוסף, חל קיטון ביתרת המניות שנבעה ברובה ממימוש מניות כלל ביטוח בסך כ-330 מיליון ש"ח.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 2-14: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר		
מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	
ניירות-ערך		ניירות-ערך		ניירות-ערך		ניירות-ערך		
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 31 בדצמבר 2018								
58.2%	32,639	-	-	47.0%	26,373	11.2%	6,266	אגרות-חוב ממשלת ישראל
16.9%	9,483	-	-	16.8%	9,419	0.1%	64	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.8%	1,006	-	-	1.8%	1,001	0.0%	5	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
76.9%	43,128	-	-	65.6%	36,793	11.3%	6,335	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
1.2%	653	0.7%	398	0.5%	255	-	-	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
19.3%	10,814	-	-	19.3%	10,812	0.0%	2	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
20.4%	11,467	0.7%	398	19.7%	11,067	0.0%	2	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
2.7%	1,521	-	-	2.6%	1,480	0.1%	41	מניות ⁽¹⁾
100.0%	56,116	0.7%	398	87.9%	49,340	11.4%	6,378	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2017								
62.1%	40,597	-	-	54.3%	35,528	7.7%	5,069	אגרות-חוב ממשלת ישראל
18.4%	12,039	-	-	18.3%	11,973	0.1%	66	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.7%	1,129	-	-	1.7%	1,124	0.0%	5	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
82.2%	53,765	-	-	74.3%	48,625	7.9%	5,140	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
1.4%	898	0.6%	423	0.7%	475	-	-	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
13.1%	8,553	-	-	13.1%	8,550	0.0%	3	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
14.4%	9,451	0.6%	423	13.8%	9,025	0.0%	3	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
3.4%	2,200	-	-	3.3%	2,133	0.1%	67	מניות ⁽¹⁾
100.0%	65,416	0.6%	423	91.4%	59,783	8.0%	5,210	סך-הכל ניירות-ערך

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 3.3](#). בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 15-2: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

31.12.17		31.12.18		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני	הערך במאזן	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
5.0%	470	4.7%	544	כרייה וחציבה
10.9%	1,026	5.0%	578	תעשייה
3.0%	279	3.6%	418	חשמל ומים
2.6%	246	3.9%	447	מידע ותקשורת
72.2%	6,821	76.6%	8,785	בנקים ומוסדות פיננסיים
6.3%	609	6.1%	695	אחרים
100.0%	9,451	100.0%	11,467	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני

לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה, ראה [ביאור 12](#) בדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 16-2: התפתחות ביתרות הפיקדונות⁽¹⁾

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.17	31.12.18	
	במיליוני ש"ח		
1.42%	347,344	352,260	פיקדונות הציבור
24.09%	3,649	4,528	פיקדונות מבנקים
(35.00%)	320	208	פיקדונות הממשלה
1.62%	351,313	356,996	סך-הכל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

יתרת הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה בסך של כ-357 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-351 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017. הגידול נובע מעלייה בפיקדונות של אנשים פרטיים שקוזז בחלקו מירידה בפיקדונות של גופים מוסדיים.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 17-2: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.17	31.12.18	
	במיליוני ש"ח		
(4.11%)	863,842	828,350	ניירות-ערך ⁽¹⁾
(13.46%)	98,568	85,305	נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול ⁽²⁾
(9.94%)	84,627	76,213	נכסי קרנות נאמנות ⁽³⁾

- (1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
- (2) הבנק החליט להפסיק את פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות המנהלות להן הוא מעמיד שירותי תפעול. הפסקת הפעילות מתבצעת בתהליך הדרגתי מול כל הגורמים הרלוונטיים. לפרטים נוספים ראה [מזר ניהול פיננסי](#), בפרק "מזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגיד.
- (3) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-30.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-29.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של כ-3.3%.

טבלה 18-2: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

בשנת 2018 ביצעה הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת דרוע הנפקות של הבנק) הנפקות של אגרות-חוב בסכום כולל של כ-4.3 מיליארד ש"ח; וכתבי התחייבות נדחים בסכום כולל של כ-1.8 מיליארד ש"ח. כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, והם מהווים חלק מהון רוברד 2 של הבנק. הגידול ביתרת אגרות-חוב וכתבי התחייבות הנדחים קוזז בחלקו על-ידי פירעונות של אגרות-חוב בסך כולל של כ-3.7 מיליארד ש"ח; ופירעונות של כתבי התחייבות נדחים בסך כולל של כ-1.3 מיליארד ש"ח. בחודש פברואר 2019, לאחר תאריך הדוחות הכספיים, הבנק פדה בפדיון מוקדם מלא את שטרי ההון הנדחים סדרה ב'. לפרטים נוספים בדבר פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רוברד 1, ראה [ביאור 2.4](#).

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2018		
הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	
במיליוני ש"ח				
11,538	14,820	12,108	15,371	כתבי התחייבות נדחים
13,847	14,238	14,392	14,653	אגרות-חוב
25,385	29,058	26,500	30,024	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

הבנק בוחן אפשרות לביצוע הנפקה לציבור על-ידי הפועלים הנפקות בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת כדרוע ההנפקות של הבנק) של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים בעלי מנגנון ספיגת הפסדים וזאת, במועד סמוך לאחר אישור הדוחות הכספיים. ביצוע ההנפקה, היקפה ותנאיה טרם נקבעו ואין באמור כדי ליצור התחייבות של הבנק לביצוע ההנפקה.

טבלה 19-2: מכשירים נגזרים

31.12.17			31.12.18			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
697,737	7,071	6,739	793,078	4,811	4,809	חוזי ריבית
231,527	4,088	4,348	264,123	3,423	4,285	חוזי מטבע
45,470	904	914	51,423	1,380	1,377	חוזים בגין מניות
697	11	12	1,280	64	63	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
975,431	12,074	12,013	1,109,904	9,678	10,534	סך-הכל

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 הינו 1,333,703,474 ש"ח ע.ג. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 3,673,637 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר").

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גבי שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גבי אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשת גבי אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר החזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוח ממשל תאגידי בפרק "עניינים אחרים" להלן](#).

דיבידנדים

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה. בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם התחזית הינה שבשנה הסמוכה לאחר החלוקה, יחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגבי; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23 לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

לפרטים בדבר יעד הלימות ההון של הבנק ראה [פרק הלימות הון להלן](#).

על-פי תנאי שטר הון נדחה היה והושעו תשלומי הריבית בגין שטר הון זה, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות, ובין אם הוא הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור. לפני מועד אישור הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018, הודיע הפיקוח על הבנקים לבנק, כי לאור אי הודאות הרבה בנושא חקירת הרשויות האמריקאיות, ומטעמי זהירות ושמרנות, סבור הפיקוח על הבנקים כי לעת הזו אין מקום לחלוקת דיבידנד על-ידי הבנק. בהתאם, מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחי הרבעונים השני, שלישי ורביעי של שנת 2018, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. ראה גם [ביאור 24](#) לדוחות הכספיים.

טבלה 20-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה באגורות	דיבידנד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
23.05.2018	12.06.2018	18.825	251
25.03.2018	11.04.2018	18.345	245
27.11.2017	14.12.2017	14.08	188
14.08.2017	31.08.2017	24.365	325
23.05.2017	13.06.2017	22.980	307
29.03.2017	18.04.2017	3.105	41

2. הלימות הון

גישה הבנק להערכת הלימות הון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות מדידה והלימות הון מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 – כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 – מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני נזילות, סיכוני סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 – משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון – ההון הפיקוחי – הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, נוכח מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנת 2017 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עמד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 50%. בשנת 2018 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 100% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 40%.

יעד הלימות הון

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יחסי הון מזעריים נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי הנתונים ליום 31 בדצמבר 2018, הינם 10.24% ו-13.74%, בהתאמה.

תכנון הון ויעדי הלימות הון שנקבעו על-ידי הבנק

תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקטת פעולות נדרשות לצורך שמירה על יעדי הון שנקבעו. מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות הון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). בנוסף, במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

בהמשך לאמור ועל פי החלטת דירקטוריון הבנק, יעד יחס הון עצמי רובד 1 החל מיום 31 בדצמבר 2017 עומד על 10.75%. למידע נוסף בדבר תהליך ה-ICAAP ויעדי הלימות ההון, ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" ("הוראת התייעלות"). בהתאם להוראת התייעלות, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו בהוראה יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד חמש שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. השפעת עלויות תוכנית התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, המוערכת בכ-0.16% ליום 31 בדצמבר 2018, נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

בהמשך להוראת התייעלות, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יוני 2017 מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל – התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה והנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי (להלן: התייעלות בתחום הנדל"ן).

במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות הון. הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית התייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2019.

דרישות הון בגין חובות בביטחון נכס למגורים

ביום 15 במרץ 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 203 בנושא חובות בביטחון נכס למגורים, לפיו הלוואות המובטחות במלואן על-ידי משכנתאות על נכס למגורים בשיעור מימון הגבוה מ-60%, תשוכללנה בשיעור של 60%. ההוראה נכנסה לתוקף ביום פרסומה וחלה על הלוואות בביטחון נכס למגורים אשר ניתנו מיום 15 במרץ 2018. השפעת האמור לעיל ליום 31 בדצמבר 2018 על יחס הון עצמי רוברד 1 הינה גידול של כ-0.02%.

הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודשים אפריל ויוני 2018 הבנק הנפיק שתי סדרות של כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-1.8 מיליארד ש"ח המהווים חלק מהון רוברד 2 של הבנק. לפרטים אודות הנפקות של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שביצעה הפועלים הנפקות, ראה [סעיף אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים לעיל](#).

פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רוברד 1

הבנק פדה בפדיון מוקדם מלא את שטרי ההון הנדחים סדרה ב' (לא סחיר) לאחר תאריך הדוחות הכספיים בחודש פברואר 2019, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-582 מיליוני ש"ח.

רכישה עצמית על-ידי תאגידים בנקאיים

בחודש יוני 2018 השלים הבנק את ביצועה של תוכנית רכישה עצמית של מניות במסגרתה נרכשו 1 מיליון מניות רגילות של הבנק לצורך יישום תוכניות תגמול הוניות שאימץ הבנק. תוכנית הרכישה בוצעה בהתאם לכללים שבהנחיית הרשות לניירות-ערך בעניין הגנת "נמל מבטחים" ברכישה עצמית, לאחר שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק ובהתאם לאישור שקיבל הבנק מהפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של הבנק מיום 24 במאי 2018. בחודש פברואר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 332 בנושא "רכישה עצמית על-ידי תאגידים בנקאיים", לפיו בנקים יוכלו לבצע רכישה עצמית של ניירות-ערך שהונפקו על ידם, בכפוף לעמידה בתנאים מסוימים. עד כה, ההוראה הקיימת אוסרת על בנקים לבצע רכישה עצמית למעט במקרים חריגים, בשעה שחוק החברות מתיר פעולה זו בכפוף לעמידה בתנאים לביצוע חלוקה.

- החוזר קובע את התנאים בהתקיימם יוכלו תאגידים בנקאיים לבצע רכישה עצמית של ניירות-ערך שהונפקו על ידם, ובכללם בין היתר נקבע כי:
- נדרש אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע הרכישה, בהתבסס על תוכנית רכישה שהציג הבנק.
- היקף הרכישה בכל תוכנית לא יעלה על 3% מהון המניות המונפק והנפרע של התאגיד הבנקאי.
- התאגיד הבנקאי יפעל על-פי מנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה הרשות לניירות-ערך שיבטיח לו הגנה משפטית מפני טענת שימוש במידע פנים.
- ההצעה לרכישה לא תופנה לקבוצה מסוימת של בעלי מניות (למעט אם מדובר בבעל מניות שהוא לקוח כשיר, כהגדרתו בהוראה).
- תוכנית הרכישה תאושר על-ידי דירקטוריון הבנק.

ערבויות על-פי חוק המכר

ביום 13 בנובמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר שבמסגרתו עודכן שיעור מקדם ההמרה לאשראי בגין ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות שניתנו על-פי חוק המכר. בהתאם לחוזר, לגבי ערבויות כאמור אשר הדירה טרם נמסרה למשתכן, הופחת מקדם ההמרה לאשראי מ-50% ל-30%. השפעת האמור בחוזר ליום 31 בדצמבר 2018 על יחס הון עצמי רוברד 1 הינה גידול של כ-0.12% ועל יחס ההון הכולל הינה גידול של כ-0.15%.

שלוחת הבנק בתורכיה

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיו, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין הפעילות בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
- החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בשיעור של 600% לכל הפחות.

הבנק בוחן אפשרות למכירת מלוא החזקותיו, ועל פי התוכנית האסטרטגית הוחלט על הקטנה הדרגתית של תיק האשראי. השפעת הנחיה זו על יחס הון עצמי רוברד 1 על בסיס הנתונים ליום 31 בדצמבר 2018 הינה קיטון של כ-0.05% בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-300% וקיטון של כ-0.13% בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600%.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 21-2: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
במיליוני ש"ח		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
36,582	38,004	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
1,221	977	הון רובד 1 נוסף
37,803	38,981	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,728	10,042	הון רובד 2
47,531	49,023	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
295,986	312,900	סיכון אשראי ⁽²⁾
5,114	3,429	סיכונים שוק
23,672	24,268	סיכון תפעולי
324,772	340,597	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.26%	11.16%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.64%	11.44%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	14.39%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.23%	10.24%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾⁽⁴⁾
13.73%	13.74%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾⁽⁴⁾

- (1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות ראה [ביאור 24](#) בדוחות הכספיים.
- (2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 640 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018 ו-853 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 בשל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים החל משנת 2017.
- (3) עם השלמת ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, נכסי הסיכון של הבנק צפויים לרדת בכ-12.5 מיליארד ש"ח בגין חשיפות שאינן באחריות הבנק. למהלך זה צפויות להיות גם השפעות על ההון הפיקוחי שתלויות באופן ההיפרדות.
- (4) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור לתאריכי הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 2-2: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
במיליוני ש"ח		
הון רובד 1		
8,124	8,135	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
28,465	30,565	עודפים
70	40	זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו
510	(163)	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(531)	(536)	מכשירים הוניים אחרים
(56)	(37)	סכומים שהופחתו מהון רובד 1
36,582	38,004	סך-הכל הון עצמי רובד 1
1,221	977	מכשירים מורכבים חדשניים
37,803	38,981	סך-הכל הון רובד 1
הון רובד 2		
148	57	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
3,700	3,911	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
5,880	6,074	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
9,728	10,042	סך-הכל הון רובד 2
47,531	49,023	הון כולל כשיר

לפרטים נוספים, ראה [ביאור 24](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 2-23: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018		
דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	
במיליוני ש"ח				
סיכון אשראי				
198	1,440	203	1,474	חובות של ריבוניות
435	3,171	402	2,923	חובות של ישויות סקטור ציבורי
893	6,505	822	5,986	חובות של תאגידים בנקאיים
15,508	112,952	16,820	122,423	חובות של תאגידים
6,764	49,263	7,669	55,817	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
6,833	49,767	6,734	49,009	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,113	8,107	1,011	7,360	הלוואות לעסקים קטנים
5,703	41,536	6,225	45,304	הלוואות לדיור
12	87	20	143	איגוח
2,673	19,466	2,629	19,134	נכסים אחרים
507	3,692	457	3,327	סיכון CVA
40,639	295,986	42,992	312,900	סך-הכל בגין סיכון אשראי
702	5,114	471	3,429	סיכונים שוק
3,250	23,672	3,334	24,268	סיכון תפעולי
44,591	324,772	46,797	340,597	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	36,582		38,004	הון עצמי רובד 1
	37,803		38,981	הון רובד 1
	47,531		49,023	הון כולל

(1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 13.74% ליום 31 בדצמבר 2018 ו-13.73% ליום 31 בדצמבר 2017. הגישות הנהוגות בבנק לגבי קטגוריות הסיכון המרכזיות, לצורך חישוב ההון הפיקוחי הן: הגישה הסטנדרטית (מיושם בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון תפעולי וסיכון איגוח) גישת החשיפה הנוכחית (סיכון אשראי צד נגדי) וחישוב על-פי משקולות הסיכון שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין (משמש לחישוב בנכסים אחרים).

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

טבלה 2-24: יחס מינוף

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018		
במיליוני ש"ח				
בנתוני המאוחד				
37,803	38,981			הון רובד 1*
513,037	518,980			סך החשיפות*
באחוזים				
7.37%	7.51%			יחס מינוף
6.00%	6.00%			יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2018, המוערכת בכ-0.09% נקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

2.4 תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 ובביאור 28 בדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.

להגדרת המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים. כאמור בביאור 1.1.1 בדוחות הכספיים, פעילות קבוצת ישראל סווגה החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018 כ"פעילות מופסקת". לפיכך, הדוחות הוצגו מחדש כך שיתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת מוצגות בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "אחר". לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1.1](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 2-25: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
10,351	607	9,744	-	2,245	133	1,036	718	2,315	161	3,136	רווח מימוני, נטו
3,423	121	3,302	135	124	130	330	272	820	161	1,330	עמלות והכנסות אחרות
13,774	728	13,046	135	2,369	263	1,366	990	3,135	322	4,466	סך הכנסות
613	101	512	-	2	(14)	(305)	(48)	379	-	498	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,960	1,750	7,210	591	488	159	307	313	1,685	182	3,485	הוצאות תפעוליות ואחרות
4,201	(1,123)	5,324	(456)	1,879	118	1,364	725	1,071	140	483	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
2,009	45	1,964	(65)	608	43	497	266	389	50	176	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,196	(1,168)	3,364	(391)	1,275	75	867	459	682	90	307	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
364	-	364	364	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
2,595	(1,148)	3,743	(27)	1,290	75	867	459	682	90	307	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
300,870	17,529	283,341	(1)14,605	-	1,568	59,059	29,882	64,672	921	112,634	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
352,342	19,120	333,222	(1)82	-	43,402	38,990	20,993	60,823	34,277	134,655	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1.1](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 25-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
9,076	612	8,464	3	1,461	97	1,025	666	2,210	125	2,877	רווח מימוני, נטו
3,501	213	3,288	149	114	129	343	265	809	152	1,327	עמלות והכנסות אחרות
12,577	825	11,752	152	1,575	226	1,368	931	3,019	277	4,204	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
202	37	165	-	-	2	(613)	(255)	497	-	534	
8,121	1,122	6,999	492	500	158	295	307	1,654	175	3,418	הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים											
4,254	(334)	4,588	(340)	1,075	66	1,686	879	868	102	252	
הפרשה למסים על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת											
1,959	36	1,923	38	396	26	651	338	333	38	103	
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת											
2,312	(370)	2,682	(378)	696	40	1,035	541	535	64	149	
רווח נקי מפעילות מופסקת											
314	-	314	314	-	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
2,660	(351)	3,011	(64)	711	40	1,035	541	535	64	149	
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח											
282,507	15,157	267,350	(1)13,002	-	2,417	53,210	28,146	60,105	866	109,604	
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח											
347,351	20,858	326,493	(1)7	-	56,173	36,654	20,700	57,412	31,788	123,759	

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28](#) בדוחות הכספיים.
 (1) הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית בשנת 2018 הסתכם ב-307 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 149 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-3,136 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,877 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות האשראי לדיר, לצד עלייה במרווחים הפיננסיים על האשראי לדיר.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2018 הסתכמו ב-498 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-534 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני, בין היתר על רקע רישום הוצאה חד פעמית אשתקד בגין ארגוני חוב בעייתיים מתחת ל-1 מיליון ש"ח. כמו-כן חלה עלייה בגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. מנגד, הקיטון בהוצאות קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהפרשה הקבוצתית, בעיקר עקב גידול במחיקות האוטומטיות. הוצאות תפעוליות ואחרות בשנת 2018 הסתכמו ב-3,485 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,418 מיליון ש"ח. הגידול נבע מעלייה בהוצאות מחשב, עמלות, שיווק ופרסום, לצד עלייה בהוצאות הפחת של נכסי היוון תוכנה ומחשבים.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-113 מיליארד ש"ח (מזה: אשראי לדיר בסך של כ-70 מיליארד ש"ח, כרטיסי אשראי בסך של כ-5 מיליארד ש"ח ואשראי צרכני בסך של כ-37 מיליארד ש"ח), בהשוואה לכ-110 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 (מזה: אשראי לדיר בסך של כ-65 מיליארד ש"ח, כרטיסי אשראי בסך של כ-6 מיליארד ש"ח ואשראי צרכני בסך של כ-39 מיליארד ש"ח).

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-134.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-123.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הגידול נבע בעיקר משינוי העדפות לקוחות לניהול תיק הפאסיבה שלהם עקב תנודתיות בשוקי ההון ברבעון האחרון של השנה.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הבנקאות הפרטית בשנת 2018 הסתכם ב-90 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 64 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-161 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-125 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות במטבע-חוץ.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2018 הסתכמו ב-161 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-152 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות הפצת מוצרים פיננסיים ועמלות מפעילות בניירות-ערך.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-0.9 מיליארד ש"ח בדומה לשנה קודמת.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-34.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים בשנת 2018 הסתכם ב-682 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-535 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. עיקר הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו, ומקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי, לצד עלייה בהכנסות מעמלות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-2,315 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,210 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות הממוצעות של האשראי והפיקדונות, ומעלייה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות במטבע-חוץ.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2018 הסתכמו ב-820 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-809 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מניירות-ערך והפרשי המרה.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2018 הסתכמו ב-379 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-497 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מעלייה בגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר וכן מירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-64.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-60.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-60.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-57.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים בשנת 2018 הסתכם ב-459 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-541 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות בגין הפסדי אשראי, שקוזה בחלקה על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-718 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-666 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ביתרות האשראי, לצד גידול במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות במטבע-חוץ. ההכנסות בגין הפסדי אשראי בשנת 2018 הסתכמו ב-48 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 255 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מקיטון בהכנסות מגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. כמו-כן נרשם גידול בהוצאות שנרשמו על בסיס קבוצתי - הן בגין חובות נחותים והן בגין אשראי תקין. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-29.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-28.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-21.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-20.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים בשנת 2018 הסתכם ב-867 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,035 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-1,036 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,025 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהיקפי האשראי. העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2018 הסתכמו ב-330 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-343 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות מעסקי מימון ועמלות טיפול באשראי. ההכנסות בגין הפסדי אשראי בשנת 2018 הסתכמו ב-305 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 613 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מקיטון בהכנסות מגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-59.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-53.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-39.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-36.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים בשנת 2018 הסתכם ב-75 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-40 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-133 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-97 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה ברווחים ממכשירים פיננסיים, לצד גידול בהכנסות הריבית, נטו עקב עלייה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות. ההכנסות בגין הפסדי אשראי בשנת 2018 הסתכמו ב-14 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 2 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית עקב ירידה ביתרות האשראי. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-1.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-2.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-43.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-56.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון נבע מירידה בהפקדות של משקיעים מוסדיים גדולים.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי בשנת 2018 הסתכם ב-1,290 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-711 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-2,245 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,461 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ברווח מהשקעה במניות ואגרות-חוב ומעלייה ברווח מהלוואות שנמכרו, בעיקר בשל מכירת חוב שסווג כפגום. כמו-כן, חל שינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה. בהכנסות מהפרשי שער חלה עלייה בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. בנוסף, חל גידול בשיעור עליית המדד הידוע בין התקופות. העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2018 הסתכמו ב-124 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-114 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות סינדיקציה.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בשנת 2018 הסתכם ב-27 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 64 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר בשנת 2018 הסתכם בסך של 391 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 378 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול בהפסד נבע בעיקר מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, וכן מגידול בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה. הגידול בהפסד קוזז בחלקו מרישום מן מס בסך של 97 מיליון ש"ח בגין ההוצאות המשפטיות הכרוכות בחקירה. כמו-כן, מגזר אחר כולל רווח נקי המיוחס לפעילות מופסקת, בסך של 364 מיליון ש"ח בשנת 2018 בהשוואה ל-314 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול ברווח של קבוצת ישראלכרט נובע בעיקר מעלייה בהכנסות ריבית כתוצאה מגידול יתרות האשראי לאנשים פרטיים ובעלייה בהכנסות מעמלות כתוצאה מגידול במחזורי הפעילות. היתרות המאזניות של פעילות כרטיסי האשראי הנכללות במגזר זה כוללות אשראי לציבור, אשר מהווה את החלק מהפעילות המופסקת, בסך של כ-14.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018 בהשוואה ל-13.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#), בדוחות הכספיים.

מגזר הפעילות הבינלאומית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2018 הסתכם ב-1,148 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 351 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול בהפסד נבע בעיקרו מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ ובהוצאות המשפטיות הכרוכות בה, וכן מעלויות הנובעות מההחלטה על הפסקת פעילות הפועלים שוויץ. הגידול בהפסד קוזז בחלקו על-ידי רווחי הפעילות העסקית בארצות-הברית.

להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-109 מיליון ש"ח בשנת 2018 בהשוואה לרווח נקי בסך של 98 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מפעילות ה-Middle-Market בעקבות עלייה בהכנסות הריבית, נטו, כתוצאה מעלייה ביתרות האשראי ובמרווחים הפיננסיים, אשר קוזזה בחלקה על-ידי גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי.
- ההפסד של בנק הפועלים שוויץ הסתכם בכ-1,209 מיליון ש"ח בשנת 2018 בהשוואה להפסד בסך של כ-373 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול בהפסד נבע בעיקרו מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ ובהוצאות המשפטיות הכרוכות בה, וכן מעלויות הנובעות מההחלטה על הפסקת פעילות הפועלים שוויץ במהלך המחצית השנייה של שנת 2017. הגידול בהפסד קוזז בחלקו על-ידי הכנסות ממכירת חלק מתיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית.
- ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של קבוצת בנק פוזיטיף הסתכם בכ-43 מיליון ש"ח בשנת 2018 בדומה לשנה קודמת. ההפסד בשנת 2018 נובע בעיקר מגידול בהפרשה להפסדי אשראי. לעומת זאת, ההפסד בשנת 2017 נבע בעיקר מגידול בהפרשות לתביעות משפטיות.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-17.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-15.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-14.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-12.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.7 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-5.0 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-9.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, מתוכו סך של כ-4.2 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בבנק הפועלים שוויץ הסתכם בכ-0.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-1.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון נבע מהשלמת העסקה למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית בשוויץ במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018 וכן מהמשך צמצום פעילותו של הפועלים שוויץ.
- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-0.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-0.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, וזאת בהמשך למדיניות הבנק לצמצום תיק האשראי בבנק פוזיטיף.

סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-19.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-20.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

- יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-18.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-14.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-6.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-6.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-11.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, עקב עלייה בהיקפי הפעילות.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בבנק הפועלים שוויץ הסתכמה בכ-1.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-4.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון מקורו בעסקה למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית בשוויץ ומהמשך צמצום פעילותו של הפועלים שוויץ, כאמור לעיל.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שייך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שייך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. לפרטים בדבר הקריטריונים השונים לסיווג ולכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28א](#) בדוחות הכספיים.

כאמור בביאור 1.1.1. בדוחות הכספיים, פעילות קבוצת ישראל כרטס סווגה החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018 כ"פעילות מופסקת". לפיכך, הדוחות הוצגו מחדש כך שיתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת שהוצגו טרם הסיווג במגזר פעילות נפרד - "קבוצת ישראל כרטס", מוצגות בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "התאמות". לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1.1](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 2-26: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018									
סך-הכל	התאמות ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי ⁽³⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	לקוחות פרטיים ⁽¹⁾	עסקים קטנים ⁽²⁾	הלוואות כדיור	
במיליוני ש"ח									
10,351	83	2,126	560	1,483	1,012	696	1,624	2,767	רווח מימוני, נטו
3,423	136	153	136	445	388	61	584	1,520	עמלות והכנסות אחרות
13,774	219	2,279	696	1,928	1,400	757	2,208	4,287	סך ההכנסות
613	-	(2)	101	(333)	(37)	37	392	455	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,960	623	471	1,757	615	506	246	1,117	3,625	הוצאות תפעוליות ואחרות
4,201	(404)	1,810	(1,162)	1,646	931	474	699	207	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
2,009	(52)	564	31	611	345	173	259	78	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,196	(352)	1,250	(1,193)	1,035	586	301	440	129	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
364	364	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
2,595	12	1,265	(1,173)	1,035	586	301	440	129	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
296,873	14,366	831	14,136	71,937	37,489	81,454	32,561	44,099	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
352,342	82	34,283	19,017	44,150	25,259	-	42,415	187,136	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

- (1) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,035 מיליוני ש"ח.
- (2) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,527 מיליוני ש"ח.
- (3) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (4) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1.1](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 26-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*									
סך-הכל	התאמות ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי ⁽³⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים ⁽¹⁾
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לוקוחות	
במיליוני ש"ח									
9,076	76	1,381	564	1,416	935	549	1,540	2,615	רווח מימוני, נטו
3,501	166	146	234	436	381	65	573	1,500	עמלות והכנסות אחרות
12,577	242	1,527	798	1,852	1,316	614	2,113	4,115	סך ההכנסות
202	-	1	37	(824)	(3)	(3)	528	466	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,121	485	495	1,138	625	503	241	1,087	3,547	הוצאות תפעוליות ואחרות
4,254	(243)	1,031	(377)	2,051	816	376	498	102	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,959	77	372	21	797	315	145	192	40	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,312	(320)	676	(398)	1,254	501	231	306	62	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
314	314	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
2,660	(7)	692	(379)	1,254	501	231	306	62	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
278,663	12,810	1,224	12,902	65,494	33,859	74,124	32,393	45,857	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
347,351	7	49,881	20,858	42,207	24,653	-	38,227	171,518	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

(1) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,578 מיליוני ש"ח.

(2) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,176 מיליוני ש"ח.

(3) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

(4) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה [פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) בדוח ממשל תאגידי.

2.6 חברות מוחזקות עיקריות

2.6.1. חברות בת בישראל

קבוצת ישראל

הקבוצה כוללת את החברות: ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ ("פועלים אקספרס"), יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, ישראל בע"מ, ישראל בע"מ (נכסים) 1994 בע"מ, צמרת מימונים בע"מ וגלובל פקטורינג בע"מ.

פעילות הליבה של קבוצת ישראל הינה הנפקה, סליקה ומימון של כרטיסי אשראי מסוג "ישראל", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון. בנוסף, לקבוצה פעילויות בתחומים: הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיסי אשראי, הבטחת פירעון המחאות וניכיון המחאות, ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים).

תרומת קבוצת ישראל לרווח הנקי של הבנק, בשנת 2018 הסתכמה ב-366 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-314 מיליון ש"ח בשנת 2017.

סך השקעת הבנק בקבוצת ישראל הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2018 ב-3,431 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,064 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017.

הבנק נערך להפרדה של קבוצת ישראל מהבנק כנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017. במסגרת זו בחן הבנק מספר חלופות להעברת החזקות הבנק בקבוצת ישראל לרבות: מכירת ההחזקות בקבוצת ישראל למשקיע או קבוצת משקיעים; הצעת מכר לציבור של ההחזקות בקבוצת ישראל; חלוקת דיבידנד בעין של ההחזקות בקבוצת ישראל לבעלי המניות של הבנק. ביום 7 במרץ 2019 החליט דירקטוריון הבנק לקדם מסלול היפרדות מישראל בדרך של ביצוע הצעת מכר לציבור ורישום מניות ישראל למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ ("הבורסה") ואישר הגשת תשקיף הצעת מכר למניות ישראל, המהווה גם תשקיף מדף של ישראל ("התשקיף"), לרשות ניירות-ערך. היתר רשות ניירות-ערך לפרסום התשקיף ניתן באותו יום. ביום 10 במרץ 2019 פרסמה ישראל את התשקיף. היקף הצעת המכר ותנאיה (לרבות המחיר) יקבעו סופית במסגרת הודעה משלימה שתפורסם. ביצוע הצעת המכר, לרבות המועד, ההיקף והמחיר, כפוף לשיקול דעת הבנק והם יקבעו לאחר מועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2018.

לאחר השלמת הצעת המכר על-פי התשקיף, ימשיך הבנק להיערך להשלמת ההפרדה של ישראל מהבנק כנדרש בחוק שטרם במספר חלופות אפשריות ובהן: מכירת מניות המהוות גרעין שליטה בישראל, מכירה פרטית ללא גרעין שליטה או הצעה לציבור של מניות הבנק בישראל, למשקיעים ישראלים או זרים, חלוקת מניות או אופציות רכישה למניות בדרך של דיבידנד בעין, מכירה בבורסה (בכפוף לכללי החסימה של הבורסה כפי שיהיו מעת לעת), או שילוב של אילו מהחלופות לעיל. למועד זה אין ודאות בנוגע לאופן ולעיתוי בו יבחר הבנק להשלים את ההפרדה.

הכחנה להיפרדות ולהפיקתה של ישראל לחברה ציבורית, ננקטו סמוך לפני אישור התשקיף צעדי היערכות שונים ובכללם: העברת מלוא החזקות הבנק בפועלים אקספרס (חברה בת בבעלות מלאה, שהינה המנפיקה והסולקת בבלעדיות בישראל של כרטיסי אשראי מסוג AMERICAN EXPRESS) לישראל (חברה בת המוחזקת בשיעור של 98.2%) כחלק מרה-ארגון מבני פנימי המטופל כצירוף עסקים תחת אותה שליטה, כנגד ערכה בספרי הבנק ליום 30 בספטמבר 2018 (456 מיליון ש"ח); עודכנו הסכמי התפעול בין הבנק ובין ישראל ופועלים אקספרס; דירקטוריון ישראל הכריז על חלוקת דיבידנד בסכום כולל של 867 מיליון ש"ח (חלקו של הבנק - 851 מיליון ש"ח); נרכשה פוליסת ביטוח משותפת לבנק ולישראל מסוג POSI לכיסוי אחריות בקשר עם התשקיף; ואשר מתווה לתשלום מענק היפרדות לעובדי ישראל ונושאי משרה בה המותנה בהשלמת הצעת המכר ותנאיה.

במסגרת בחינת חלופות ההיפרדות על-ידי הבנק ופניה מקדמית של הבנק לרשות ניירות-ערך, הודיעה לבנק בעלת השליטה, אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון") במכתב בחודש אפריל 2017 ("המכתב הקודם"), כי אם וככל שהבנק יחליט לנקוט במתווה של חלוקה בעין של מניות ישראל ("המתווה"), תתחייב אריסון לפעול בהתאם לכללים ומגבלות שיחולו בקשר להחזקתה במניות ישראל כמפורט להלן: א. אריסון תפעל למכירתן של המניות שיתקבלו בידה במסגרת המתווה בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב או מחוצה לה, כך שעם השלמת המכירות כאמור לא יותרו בידה מניות של ישראל בשיעור של למעלה מ-5% ("תקופת המעבר"). ב. במהלך תקופת המעבר, אריסון לא תרכוש מניות נוספות של ישראל, למעט קבלתן בדרך של חלוקה בעין מהבנק. ג. החל ממועד קבלת מניות ישראל בידי אריסון במסגרת המתווה, בכל מקרה, אריסון לא תצביע במניות ישראל בשיעור של למעלה מ-5% מזכויות ההצבעה בישראל. ד. אריסון לא תציע ולא תמנה דירקטור מטעמה לכהונה בדירקטוריון ישראל. כל עוד ישראל תישלט על-ידי הבנק, הרי שכל ההחלטות בקשר לאופן הפעלת השליטה בישראל ומינוי דירקטורים בישראל מטעם הבנק ייעשו רק על-ידי האורגנים המוסמכים של הבנק. ה. במקרה שבו אריסון תבצע עסקת מכירה (מחוץ לבורסה) במחיר למניה המהווה פרמיה על מחיר המניה בבורסה במועד הרלוונטי ובאופן שלא יתאפשר ליתר בעלי המניות בבנק ליהנות מפרמיה כאמור, אזי אריסון תנקוט בצעדים שיבטיחו כי גם יתר בעלי המניות מן הציבור בישראל ייהנו מהפרמיה. הודעה כאמור נמסרה גם לפיקוח על הבנקים ולרשות ניירות-ערך. למועד זה, טרם ניתן אישור הפיקוח על הבנקים להיתר לאריסון להחזיק במניות ישראל בשיעור של למעלה מ-5%.

הבנק פנה לרשות ניירות-ערך בחודשים אפריל ויוני 2017 בבקשה להנחיה מקדמית, שלפיה אין לייחס לבעלת השליטה בבנק (באותה עת) ולנציגיה בדירקטוריון עניין אישי בחלוקתן של מניות ישראל כדיבידנד בעין לבעלי המניות של הבנק. רשות ניירות-ערך הודיעה כי לא תתערב בעמדה זו וזאת בעיקר לאור התחייבות בעלת השליטה ליטול על עצמה את הכללים והמגבלות שפורטו לעיל. בחודש נובמבר 2018 חדלה אריסון להחזיק בגרעין השליטה בבנק והבנק הפך לתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ובהקשר זה התפטרו בחודש ספטמבר 2018 הדירקטורים נציגי אריסון בדירקטוריון הבנק. לפרטים נוספים אודות השינוי הצפוי במבנה השליטה בבנק, ראה [דוח ממשל תאגידי בפרק "עניינים אחרים" להלן](#). בחודש ינואר 2019 פנתה אריסון החזקות לבנק ומסרה כי הואיל ומתווה של חלוקה בעין טרם יצא אל הפועל וביום 22 בנובמבר חדלה אריסון החזקות להיחשב בעלת שליטה בבנק, הרי שככל שהבנק יחליט לנקוט במתווה החלוקה, הדבר יעשה כאשר אריסון החזקות אינה בעלת השליטה בבנק ולא יהיה שוני בין אריסון החזקות לכל בעל מניות אחר בבנק בהיבט דיני חברות. בהתאם לכך, נמסר מאריסון החזקות כי תוכן המכתב הקודם לרבות האמור במכתב הקודם בקשר עם פרמיית השליטה בישראל, אינו רלוונטי עוד לאריסון החזקות. עוד נמסר, כי למען הסר ספק, גם כעת אריסון החזקות נעדרת כוונה לשלוט בישראל לאחר חלוקת מניותיה בעין לפי המתווה אם וככל שתיעשה. חברי הנהלה, נושאי משרה בבנק ועובדי הבנק הקשורים לאסטרטגיה או לניהול פעילות עסקית בבנק אינם מכהנים בדירקטוריונים של חברות קבוצת ישראל, עובדי הבנק לא יהיו רוב בדירקטוריונים של חברות קבוצת ישראל ועובדי הבנק על הדירקטורים עובדי הבנק המכהנים בדירקטוריון ישראל בהעברת מידע מדירקטוריון ישראל להנהלת הבנק.

השינויים האמורים נעשו בהתאם לבקשת הפיקוח על הבנקים בקשר עם החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, תהליך ההיפרדות מקבוצת ישראל המתחייב ממנו ועל-מנת לצמצם פוטנציאל לניגודי עניינים. למועד הדוח רק אחד מתוך שמונה חברי דירקטוריון ישראל הינו עובד הבנק.

לפרטים נוספים בדבר הצגת קבוצת ישראל כפעילות מופסקת ראה [ביאור 1.1](#). לדוחות הכספיים. לפרטים בנוגע לשומות מע"מ בקשר עם קבוצת ישראל ראה [ביאור 2.2.8](#). לדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר ההיפרדות מקבוצת ישראל ראה [ביאור 1.15](#). לדוחות הכספיים. לפרטים בנוגע לתביעות משפטיות בקשר עם קבוצת ישראל, ראה [ביאור 2.5](#). לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר התקשרויות בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה [ביאור 1.25](#). לדוחות הכספיים. לפרטים נוספים הנוגעים לקבוצת ישראל ראה [מגזר קבוצת ישראל](#) בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי של שנת 2018 ולהלן.

2.6.2. פעילות קבוצת הבנק בחו"ל

Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשוויץ, שעסקה בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. כמו-כן, פעלה באמצעות חברה לייעוץ השקעות בישראל ונציגות בישראל.

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ בדרך של מכירת נכסיה או בדרך אחרת. ההחלטה התקבלה לנוכח מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, הפועל למזער את סיכוני הציות בקבוצת הבנק, בין היתר, כפי שעלו בקשר עם חקירת הרשויות האמריקאיות, לצד שינויים בסביבה הרגולטורית העולמית והשפעתם על סיכונים אלה. כחלק ממימוש ההחלטה להפסקת פעילות הבנקאות הפרטית של הפועלים שוויץ הושלמה ברבעון הרביעי של 2018 עסקה למכירת מרבית תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ, בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג ל-Banque Safra Sarasin (Luxembourg) SA-I Bank J. Safra Sarasin AG (ביחד, "ספרא סאראסין"). במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את ספרא סאראסין בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש. התמורה בגין העסקה הינה כ-20 מיליון פרנק שוויצרי (יכול להתמורה תותאם בעתיד במקרה ויתקיימו מספר תרחישים בקשר עם הלקוחות המועברים). הרווח מעסקה זו, שנכלל בדוחות השנתיים של שנת 2018, עומד על כ-7.7 מיליון פרנק שוויצרי. היתרה תוכר בשנים הבאות.

ההפסד בשנת 2018 בפועלים שוויץ הסתכם בסך של 314 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה להפסד בסך של 91.6 מיליון פרנק שוויצרי בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד נבע בעיקר מהפרשה הנוגעת לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים וכן מהוצאות משפטיות בקשר לחקירה כאמור. יתר ההפסד נובע מירידה בפעילות ומהפרשות נוספות הקשורות לסגירת הפעילות.

בעקבות ההפסד שנבע מהפרשה כאמור לעיל, שעל ביצועה החליטו האורגנים המוסמכים של פועלים שוויץ רק בחודש מרץ 2019, ועל מנת שפועלים שוויץ יעמוד ביחס הלימות ההון הרגולטורי הנדרש בשוויץ ולא יהיה בהפרה, השקיע הבנק 250 מיליון פרנק שוויצרי בהון של פועלים שוויץ ברבעון הראשון של שנת 2019, וזאת מיד עם קבלת אישור הפיקוח על הבנקים להגדלת ההשקעה כאמור.

לפרטים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 2.5](#). בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 2.5](#). בדוחות הכספיים.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. קבלת פיקדונות כפופה לרגולציה המקומית והיא מותרת עד לגובה האשראי של כל לווה.

במהלך שנת 2018 כלכלת תורכיה חוותה משבר כלכלי-פיננסי. לתורכיה גרעון גבוה בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, והיא נשענת לכן על מקורות מימון במטבע-חוץ מהעולם. הכלכלה התורכית צמחה בשנים הקודמות בקצב מהיר מאוד, תוך עלייה בגירעון בחשבון השוטף ועלייה בגירעון התקציבי. שילוב של מספר גורמים כמו מתיחות פוליטית ביחסים בין תורכיה וארצות-הברית, וסנטימנט שלילי של המשקיעים כלפי שווקים מתעוררים בתקופה זו, הביא לאובדן אמון של המשקיעים במדיניות הכלכלית ופחות חד בשער הלירה התורכית. בתשעת החודשים הראשונים של השנה הלירה התורכית פחתה בשיעור חד של 59% מול הדולר האמריקאי. דירוג האשראי של תורכיה הופחת לרמה של B+ על-ידי S&P. במהלך הרבעון האחרון של 2018, תורכיה ביצעה מספר שינויים, כמו העלאה חדה בריבית על מנת לשקם את אמון המשקיעים ולייצב את המטבע. כמו-כן רמת המתיחות הפוליטית בין תורכיה לארצות-הברית פחתה. הלירה התורכית התחזקה ברבעון זה בשיעור של 12.9% מול הדולר. כתוצאה מהמשבר חלה תפנית חדה בפעילות הכלכלית, עד לכדי מיתון. התוצר התכווץ ברבעון השלישי של השנה בשיעור שנתי של 6.1%, וברבעון הרביעי הוא התכווץ ב-9.4%.

הבנק בוחן אפשרויות למכירת מלוא החזקותיו בבנק פוזיטיף וזאת בהמשך לתוכנית האסטרטגית של הבנק, לפיה הוחלט על הקטנה הדרגתית של תיק האשראי בבנק פוזיטיף. בהקשר זה יצוין כי ביום 20 בינואר 2019 בנק ישראל הנחה את הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בחישוב יחס ההון המאוחד בגין הפעילות בבנק פוזיטיף, החל משנת 2020. לפרטים ראה [פרק הון והלימות הון](#) לעיל.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה 723 מיליון לירות תורכיות (כ-512 מיליון ש"ח), בהשוואה לסך יתרה בסך של 929 מיליון לירות תורכיות (כ-856 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2017.

התוצאות העסקיות של קבוצת בנק פוזיטיף בשנת 2018 הסתכמו בהפסד של 76 מיליון לירות תורכיות לעומת הפסד של כ-63 מיליון לירות תורכיות בתקופה המקבילה אשתקד.

תרומת קבוצת בנק פוזיטיף, לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2018 הסתכמה בתרומה שלילית של כ-84 מיליון ש"ח בהשוואה לתרומה שלילית של כ-78 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך השקעת הבנק בקבוצת בנק פוזיטיף (בהון והלוואות) ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-320 מיליון ש"ח (132 מיליון ש"ח בהון ו-188 מיליון ש"ח בהלוואות שניתנו לצורך עמידה בדרישות נזילות), בהשוואה לכ-215 מיליון ש"ח (בהון) בסוף שנת 2017.

לפרטים אודות חברות נוספות ומידע נוסף הנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) בדוח ממשל תאגידי של שנת 2018 ולהלן.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק "דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים" ליום 31 בדצמבר 2018 להלן "הדוח על הסיכונים".

3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי - תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי.

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

מבנה וארגון מערך הסיכונים המופיעים בפרק זה רלוונטיים לכל סוגי הסיכונים ולכל היחידות בבנק, בהמשך של פרק זה יופיעו התייחסויות נוספות, לפי העניין, לכל סוג סיכון בנפרד. מידע נוסף ניתן למצוא ב"דוח על הסיכונים".

3.1.1. ממשל הסיכונים ואופן ניהול הסיכונים

המפקח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי, וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לניהול הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות אלו.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לניהול הסיכונים על בסיס אסטרטגיית הסיכון והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטוית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם.

בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה. סיכונים, ככל שישנם, במוצרים או בתהליכים חדשים, מזוהים באמצעות הליך סדור, על-פי המדיניות להשקת מוצרים ותהליכים חדשים. מודלים המשמשים לאמידת הסיכונים נבחנים טרם יישומם וכן מדי תקופה על-פי מדיניות תיקוף המודלים בבנק.

תפיסת הבקרה ביחס לכל הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים בבנק היא של זיהוי ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות תיאבון הסיכון ובמגבלות נוספות שנקבעו בנהלים השונים, בשלושה מעגלי בקרה:

1. מעגל בקרה ראשון הכולל את היחידות העסקיות בחטיבות, לרבות חטיבות תמיכה ותפעול, שהם יוצרי/נוטלי הסיכונים, ואת יחידות הבקרה הפנימיות בחטיבות המספקות בקרה פנימית על יוצרי/נוטלי הסיכונים; הנהלת הקווים העסקיים נושאת באחריות הראשונית לניהול הסיכונים על בסיס שוטף ומטרתה לנהל את הסיכונים תוך חתירה להשגת המטרות האסטרטגיות והיעדים העסקיים, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע ובהתאם לנוהלי הסיכון ולהוראות הרגולטוריות. הבקרות במעגל הראשון מעוגנות בנהלי העבודה;
2. מעגל בקרה שני הכולל את יחידות הבקרה בחטיבה לניהול סיכונים שהינה בלתי תלויה בחטיבות העסקיות, מעגל זה אחראי גם על הצגת תמונה כוללת של הסיכונים, גיבוש המתודולוגיות לאמידת הסיכונים ולהקצאת ההון הכלכלית, אמידת סיכון בלתי תלויה, ניתוח מידת ההלימה של המוצרים והפעילויות למסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון שהוגדרה על-ידי הדירקטוריון ותיקוף מודלים. במעגל השני פונקציות בקרה עצמאיות נוספות, כגון: חשבות, יחידות בייעוץ המשפטי, מזכירות הבנק ומשאבי אנוש;
3. מעגל בקרה שלישי הכולל את מערך הביקורת הפנימית שפועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי. מטרתה, בין היתר, לסייע לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות פיקוח ווידוא יישום של הנחיות הנהלה והדירקטוריון, והמלצות להפחתת סיכונים על-ידי שיפור בקרות.

דירקטוריון הבנק אחראי להתוויית אסטרטגיית הסיכון הכוללת ולפיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. עיקר תפקידי הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים:

- קביעת מסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון של הקבוצה;
- אישור מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים;
- אישור מסגרת תפיסת הבקרה בקבוצה ווידוא כי היא עונה על צרכי ניהול הסיכונים;
- הנחיית ההנהלה הבכירה בדבר ניהול הסיכונים באופן ברור, על בסיס המלצות צוות ההנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל, ווידוא כי ההנהלה הבכירה נוקטת את הפעילויות הדרושות לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרת הסיכונים;
- אישור המתודולוגיות לאמידת הסיכונים, לבקרתם ולהקצאת ההון הכלכלית בגינם;
- פיקוח ובקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה, בחינת פרופיל הסיכונים בפועל לרבות ברמת הקבוצה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.

ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים – ייעוד הוועדה הינו לסייע למליאת הדירקטוריון בהתווית מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים, בחינת פרופיל הסיכונים של הבנק, קיום בקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים. הוועדה לניהול ובקרת סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון מקבלות דיווח על הסיכונים וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.

תת הוועדה לניהול סיכוני ארצות-הברית – ייעודה פיקוח על מדיניות ניהול הסיכונים בפעילות הבנק בארצות-הברית. תת הוועדה בוחנת את מדיניות ניהול הסיכונים של פעילות הבנק בארצות-הברית ומוודאת שפעילות הבנק בארצות-הברית מתבצעת במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה. **ועדות דירקטוריון נוספות** עוסקות בנושאים הקשורים לניהול הסיכונים. יצוינו בעיקר: ועדת הביקורת והוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין.

הנהלת הבנק לרבות הנהלות החטיבות אחראית לגיבוש, הטמעה ויישום של מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הצוותים הפועלים מטעמה. עיקר תפקידי הנהלה בנושא ניהול הסיכונים:

- עיצוב מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאובן הסיכון שקבע הדירקטוריון, לרבות מסגרות סיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים, והגשתה לאישור הדירקטוריון;
- מיסוד של נהלים ומסגרות סיכון התואמים למדיניות, שיטות עבודה נאותות לאמידת הסיכון ותהליכי קבלת החלטות מבוססי ניתוח תשואה/תועלת עסקית וסיכון וקבלת דיווחים מתאימים תוך וידוא ציות ליעדי המדיניות לניהול הסיכונים;
- וידוא קיומו של תהליך פנימי להערכת ההון ולקביעת יעדי הון העולים בקנה אחד עם פרופיל הסיכונים של התאגיד ועם סביבת הבקרה שלו;
- וידוא קיומם של משאבים נאותים לניהול הסיכונים בתאגיד לרבות מסגרת בקרת פנימיות וקיום מערכות בקרה ודיווח עצמאיות, יעילות ומקיפות בדבר הסיכונים.

צוות הנהלה לניהול סיכונים וצוות בראשות המנכ"ל – אחראי לעיצוב המדיניות לניהול הסיכון בבנק, מסגרות הסיכון ונהלי הדיווח והבקרה, וכן על בחינת פרופיל הסיכון הכולל של הבנק וההשפעה ההדדית בין סוגי וגורמי הסיכון השונים. **צוותי הנהלה נוספים** פועלים בתחומי הסיכון הייעודיים במסגרת המדיניות ובמגבלות הסיכון שנקבעו על-ידי הדירקטוריון וועדותיו. כמו-כן הוגדרו צוותים המתכנסים בהתקיים תנאים מסוימים ובהם צוות משברים פיננסיים וצוות חירום בנקאי.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הינו ד"ר א. בכר.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכוני האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר צ. כהן, ומנהל החטיבה הקמעונאית מר ר. שטיין.

חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכוני השוק, ההשקעה והנזילות ומנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. הינו מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורך-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגבי' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

החטיבה לניהול סיכונים – פעילויות החטיבה ותחומי אחריותה תואמים את האמור בהוראת ניהול בנקאי תקן 310. יעדיה העיקריים של החטיבה הם: הטמעת תרבות ניהול וניטור סיכונים מתקדמת בקבוצת הבנק, שתתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל במטרה להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאובן הסיכון, הגדרת מדיניות ניהול סיכונים וציות ברמת הקבוצה, התואמת את מטרות הקבוצה ואת דרישות ועדת באזל והרגולציה הרלוונטית וכן בחינת וניטור פרופיל הסיכון הכולל של הבנק והתאמתו לתאובן הסיכון שקבע הדירקטוריון. לשם כך החטיבה מפתחת ומיישמת מתודולוגיות ומודלים להערכת סיכון כוללים וכמותיים, המשמשים בין היתר לחישוב הון כלכלי.

החטיבה מוודאת את קיומם ואיכותם של התהליכים המרכזיים לניהול הסיכונים בקבוצה: זיהוי ואמידה של הסיכונים, קביעת מגבלות לקיבולת הסיכון ולתיאובן הסיכון, קביעת מנגנוני בקרה, ניטור הסיכונים ודיווח. החטיבה מובילה ומרכזת את תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי שנתי להערכת כמות ההון הנדרשת בשם לב לסיכונים) ושותפה בניהול ההון. החטיבה מורכבת מארבע יחידות ובראשן מנהל החטיבה במעמד חבר הנהלה: (1) יחידת ניהול סיכוני אשראי (2) יחידת ניהול סיכונים תפעוליים וסיכוני שוק (3) יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך ו- (4) יחידת אינטגרציית סיכונים.

ככלל, דוחי החטיבה לניהול סיכונים מוגשים לדיון בוועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים מוגשים גם למליאה כדיווח בכתב או לדיון, לפי העניין. בהתאם למדיניות הבנק, מערך הדיווח על הסיכונים נקבע באופן שיאפשר תקשורת אפקטיבית הן לרוחב הקבוצה והן אנכית במעלה שרשרת הניהול. הדיווחים מטרם הצפת סוגיות טעונות או חולשות בעלות פוטנציאל לסיכון ומתבצעים הן ברמה הפרטנית והן ברמה הצבורה כלפי מעלה של כלל הקבוצה. מערך הדיווחים כולל הצגה של חולשות או מגבלות באומדני הסיכון, וכן הנחות משמעותיות שהאומדנים מבוססים עליהן וכולל דיווחים שוטפים ודיווחי אד-הוק על-פי הצורך.

כמו-כן מפעילה החטיבה לניהול סיכונים מספר צוותים בראשות מנהל הסיכונים הראשי:

צוות הנהלה היגוי מדיניות אשראי – הצוות מגבש את מדיניות האשראי של הבנק.

צוות הנהלה בקרת אשראי – הצוות דן בדוחות בקרת אשראי שנערכו ללוויים הגדולים בבנק הפועלים ולמדגמים מבוססי סיכון על כלל תיקי האשראי של הבנק ובוחן את מהימנות דירוג האשראי, נאותות הסיווג וההפרשות בקבוצה.

צוות הנהלה לטיפול בסיווג חובות וקביעת הפרשה להפסדי אשראי – הצוות עוסק בגיבוש המתודולוגיה להפרשה קבוצתית, גיבוש מדיניות ביצוע סיווגים והפרשות פרטניות, סיווג אשראי וקביעת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי בכפוף למדרג הסמכויות.

צוות תיקוף – באחריות הצוות: מעקב אחר סטאטוס התקדמות תוכנית תיקוף המודלים הנמצאים בשימוש ושיפורם, אישור עבודות תיקוף שבוצעו וכן מעקב ואישור מלאי המודלים המהותיים בשימוש.

להרחבה בנושא ניהול הסיכונים ראה [פרק סקירת הסיכונים](#) להלן והדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבר 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018.

3.1.2. תאבון סיכון

תאבון הסיכון הינו כלי מרכזי המאפשר לקשר בין אסטרטגיית הארגון, הקצאת ההון וניהול הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מסגרת תאבון הסיכון בשים לב להמלצת המנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי (CRO) והממונה על החטיבה הפיננסית (CFO). תיאבון הסיכון מתורגם למטרות ולמגבלות לקווי העסקים. מסגרת תאבון הסיכון כוללת מדיניות, תהליכים, בקורות, ומערכות שבעזרתן התאבון לסיכון מיושם, מתוקשר ומפוקח. מסגרת תאבון הסיכון כוללת הצהרת תאבון וקיבולת לסיכון, מגבלות סיכון וקווי מתאר של התפקידים ותחומי האחריות של אלה האחראים על היישום והבקרה של מסגרת תאבון הסיכון. מסגרת תאבון הסיכון מתייחסת לסיכונים המהותיים לבנק וקובעת את פרופיל הסיכון ביחס לאסטרטגיית העסקית של הבנק ולקיבולת הסיכון של הבנק. מסגרת תאבון הסיכון יעילה מספקת מסגרת משותפת ואמצעים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון כדי לתקשר, להבין ולהעריך את רמת הסיכון שהם מוכנים לקבל. המסגרת מגדירה במפורש את הגבולות שבתחומם מצופה מהנהלה לפעול על מנת ליישם את האסטרטגיית העסקית של הבנק. המסגרת כוללת את המרכיבים העיקריים הבאים:

הצהרת תאבון הסיכון: ניסוח בכתב של היקף וסוגי הסיכון המצרפי שהבנק מעוניין לשאת על מנת להשיג את היעדים העסקיים שלו ובכללם: קיום דוחות איכותיים, כמו גם מדדים כמותיים ביחס לרווחים, הון, מדדי סיכון, נזילות ואמצעים רלוונטיים אחרים על-פי הצורך.

קיבולת הסיכון: רמת הסיכון המקסימאלית שהבנק יכול לשאת, ללא הפרת מגבלות הון הרלוונטיות לתרחיש קיצון, לרבות מנקודת מבטם של בעלי מניות והלקוחות. עמידה בקיבולת הסיכון תיבחן בין היתר באמצעות ביצוע תרחישי קיצון שמטרתם לאמוד פגיעה ברווח הבנק ורמת הלימות הון של הבנק, וזאת כתוצאה מקרות תרחיש קיצון.

תאבון סיכון: הסיכון המרבי המצרפי הכולל שהתאגיד הבנקאי יהיה מוכן לשאת, בתוך קיבולת הסיכון שהוגדרה, על מנת להשיג את היעדים העסקיים על-פי התוכנית האסטרטגית תחת אילוצים שונים (כגון מקורות הון ונזילות, דרישות רגולטוריות, מאפייני סיכון/תשואה וכדומה). מגבלות סיכון: מדדים כמותיים המבוססים על הנחות צופות פני עתיד אשר נותנים ביטוי מעשי להצהרת תאבון הסיכון המצרפי של הבנק.

3.1.3. תרחישי קיצון

על מנת להבין את ההשלכות האפשריות של זעזועים שונים על האיתנות הפיננסית של הבנק, הן בהינתן מאזן קיים והן בהתממשות תוכניות העבודה וכוונות עסקיות אחרות, מתקיים תהליך של בחינת תרחישי קיצון. בבנק נבחנים לשם כך תרחישים משלושה סוגים: תרחישים מערכתיים כוללים ותרחישים הפוכים המבוצעים על כלל קבוצת בנק הפועלים, ואילו תרחישי גורם בודד (Single Factor) מבוצעים ברמת ענף/עסקה/לווה/תיק וזאת במקרים מסוימים ועל-פי ספים שהוגדרו מראש. הבנק מתאים את מגוון התרחישים והמאפיינים שלהם להתפתחויות פיננסיות, פוליטיות וסביבתיות בארץ ובעולם. מעבר לכך הבנק מיישם את ההנחיות של בנק ישראל ומפעיל מבחן קיצון אחיד המוגדר על-ידי הפיקוח על הבנקים, כאשר נדרש לכך.

מטרות ניתוח תרחישי הקיצון:

- זיהוי ריכוזי סיכון וחולשות אפשריות בתיק הבנק;
- בחינת השפעת החלטות אסטרטגיות של הבנק;
- שילוב בתהליך התכנון ובחינת השלכות התוכנית העסקית על החשיפות הפוטנציאליות;
- בחינת האיתנות הפיננסית של הבנק והערכת הנזק הפוטנציאלי העלול להיגרם בהתרחש אירועי קיצון מסוגים שונים;
- ניתוח של רגישות הבנק לזעזועים/אירועים חריגים אך אפשריים;
- הערכת המהותיות של הסיכונים השונים;
- בחינת עמידת הבנק בתאבון ובקיבולת הסיכון ופריטת תאבון הסיכון לרמת החסיבות;
- תמיכה בחסיבות העסקיות בהבנת מפת הסיכונים של תחומי הפעילות והסקטורים השונים;
- תמיכה בתהליך-ICAAP ובגיבוש תוכניות מגירה למזעור הפגיעה של אירועי קיצון;

חלק מהתרחישים נבחנים בתדירות יומית וחלקם האחר בתדירות שבועית/חודשית/רבעונית/שנתית לפי העניין. ההנחות, המתודולוגיה והתוצאות נידונות ומאושרות בצוות תרחישי קיצון וריכוזי סיכון וכן בישיבות ההנהלה וועדות הדירקטוריון.

ניהול ההון לוקח בחשבון את תוצאותיהם של תרחישי קיצון שונים, וזאת מכמה היבטים: ראשית, יעד ההון של הבנק נקבע בהתחשב בקיבולת הסיכון, אשר מגדירה את הלימות ההון המינימלית שהבנק מוכן להגיע אליה בהתרחש מצב קיצון. שנית, תכנון ההון כולל תוכניות מגירה אשר הבנק יכול להוציא לפועל בקרות תרחיש קיצון על מנת להביא לשיפור בהלימות ההון שלו. תרחישי הקיצון נבחנים עבור כל אחת משנות התכנון, בהינתן יעדי ההון יחס ההון הצפוי, על מנת לוודא שתכנון ההון מבטיח עמידה בקיבולת הסיכון לאורך כל שנות התכנון. כמו-כן, בוחן הבנק את השפעת תרחיש לחץ מתון שעיקרו שינויים בשווקים הפיננסיים ובכללם: שינוי ריבית, מרווחים, שערי חליפין ועוד על יחס הלימות ההון, במטרה למדוד ולהגביל את פוטנציאל שחיקת יחס הלימות ההון. בניהול הנזילות הבנק בוחן תרחישי נזילות פנימיים ורגולטוריים.

3.2 סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** – התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
- **אשראי חוץ-מאזני** – התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה [הדוח – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018](#) סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמא: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

3.2.1 ניהול סיכונים האשראי

מטרת ניהול סיכונים אשראי לאפשר ולוודא שהקבוצה פועלת על-פי המדיניות והיעדים האסטרטגיים שנקבעו, ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר בתחום האשראי, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי.

מדיניות הבנק בניהול סיכונים האשראי מתבססת על פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוזר. פיזור הסיכונים מתבטא בפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, מספר רב של לוויים, מגזרי הצמדה שונים ואזורים גיאוגרפיים שונים בחו"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק.

מערכת ניהול האשראי מנטרת את חשיפת האשראי של הלקוחות, ומערכת בקרת האשראי מזהות, מנטרות ומדווחות לגורם המטפל ולמנהלים על תסמינים שליליים אצל לוויים.

ניהול סיכונים האשראי מתבסס על עקרונות ובהם:

- **אי תלות** – עיקרון ה"א תלות" מהווה נדבך מהותי בממשל תאגידי נכון למניעת נגידי עניינים ויצירת מערך של בלמים ואיזונים. מטרתו להבטיח כי המידע הקשור לסיכונים המדווח לגורמים מנהלים, ובפרט להנהלה הבכירה ולדירקטוריון, אכן אובייקטיבי באופיו ואינו מושפע משיקולים אחרים ובפרט של הצלחה עסקית ותגמול בגינה.
  - **מדרג סמכויות** – בבנק קיים מדרג של סמכויות המתווה היררכיה של אישורי אשראי על-פי רמת האובליגו ללווה/קבוצה, דירוג סיכון וסיווג בעייתי ומאפשר בקרה על תהליך אישור עסקות אשראי חדשות. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים ואת הרכב הצוותים.
  - **ראייה כוללת של הלקוח/קבוצה** – ניהול קבוצות סיכון המאגדות מספר לוויים הקשורים מבחינת הסיכון כדוגמת חברה וחברות הבת שלה, זוג נשוי וכדומה. פעילות לקוחות וקבוצות מנוהלת על-ידי מנהל לקוחות אשר אחראי לכלל הפעילות של הלווה/קבוצה. מערכות המידע מספקות באופן שוטף למנהל הלקוחות וצוותו ראייה כוללת של פעילות הלקוח/קבוצה כולל רמת סיכון האשראי ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.
  - **מדיניות ונהלי אשראי** – דירקטוריון הבנק קובע מדיניות אשראי אשר נבדקת ומעודכנת באופן שוטף על-פי השינויים בשווקים הפיננסיים ובמשק. המדיניות כוללת מגבלות שונות על תיק האשראי בהתאם לתיאבון הסיכון של הבנק, ובכלל זה, מגבלות חשיפה לפי ענפי משק, מדינות/מוסדות פיננסיים, כפונקציה של רמת הסיכון שהבנק מעריך. כמו-כן, נקבעות מגבלות חשיפה מירבית ללווה בודד, על-פי דירוג האשראי שניתן ללקוח, המשקף את רמת הסיכון שלו ומגבלה מירבית לקבוצת לוויים.
- מדיניות האשראי כוללת את מדיניות ניהול סיכון האשראי של התאגיד והיא מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בבנק העוסקים בסיכון אשראי ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של בנק הפועלים בהתאם למדיניות הסיכון, תיאבון הסיכון של הבנק ובהתאם להוראות הרגולטוריות. מסמכי מדיניות האשראי מתווים את המימדים הרלוונטיים לכל חטיבה (סוג לקוח, ענף משק, מטרת הלוואה וכדומה) תוך התייחסות לרמת הסיכון. ביצוע הפעילות העסקית על-פי הנחיות במדיניות האשראי, מאפשר ניהול מושכל של האשראי וחשיפות האשראי ומשמש ככלי לניהול סיכונים האשראי. המדיניות ונהלי האשראי מחייבים את כל העוסקים באשראי בבנק: המדיניות מפרטת את העקרונות והשיקולים בעת מתן אשראי, הסמכויות למתן אשראי, אישורים ומגבלות למתן אשראי והנהלים מגדירים את דרכי הפעולה ועקרונות הבנק בנושא אשראי וביטחונות. החטיבה לניהול סיכונים אחראית על המדיניות הכללית וכן אחראית על גיבוש וריכוז המדיניות של החטיבות העסקיות.

- בקורות זיהוי הסיכון –** תהליך הבקרה והזיהוי של סיכונים אשראי מבוצע על-ידי שלושת מעגלי הבקרה. בקורות מתבצעות מרמת האשראי הבודד ועד רמת התיק במעגל הבקרה הראשון ובמעגל הבקרה השני לפי ספי מהותיות. היחידה לניהול סיכונים אשראי מובילה ומרכזת דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון על מגמות ושינויים בתיק האשראי לרבות רמת סיכון האשראי בתיק, עמידה במגבלות, אירועים מיוחדים, ניתוח ריכוזיות ותרשישי קיצון והצגת מדדי סיכון כלליים בארץ ובעולם.
- במעגל השלישי אחראית הביקורת הפנימית, בין היתר, על סקירת היישום והאפקטיביות של נהלים לניהול סיכונים ומתודולוגיות להערכת סיכונים, כולל יישום מדיניות ניהול ובקרת סיכונים בבנק.
- זיהוי סיכון האשראי במוצרים קיימים מתבסס על תהליכי ניהול הסיכון, המדידה והבקרה ברמות השונות. עבור מוצרים חדשים זיהוי הסיכון נסמך על מדיניות מוצר חדש המפרטת את התהליכים אותם יש לבצע לגבי כל מוצר חדש בבנק כדי לזהות את מכלול הסיכונים הכרוכים במוצר, להעריך את גודל ומהותיות הסיכון ולתת מענה למדידה, בקרה וגידור הסיכון.
- כדי לזהות ריכוזי סיכון ולבחון השלכות אפשריות של זעזועים שונים (פיננסיים, פוליטיים ועוד) על האיתנות הפיננסית של הבנק, מוגדר תהליך רבעוני ושנתי הכולל הגדרה, בחינה ודיווח תוצאות תרשישי קיצון, ומיפוי ההשלכות על הרווח ועל הלימות ההון.
- כימות ומדידת סיכון האשראי מבוזעים בחספר רמות –** רמת הלווה הבודד, קבוצות לווים בהתאם לתחומי פעילות, ענפי משק, מגזרי לווים, מוצרים וברמת התיק הכולל של הבנק והקבוצה. עבור כל תחום פעילות וסוג אשראי פותחו וישמו תהליכי כימות ומדידת סיכון וקביעת דירוג הלווה והאשראי. התהליכים משלבים הערכות מומחים בתחום האשראי, תהליכי קבלת החלטות ומודלים סטטיסטיים מתקדמים.
- זיהוי וטיפול בלווים בקשיים –** בבנק קיימים תהליכים לזיהוי ולטיפול בלווים, אשר להערכת הבנק קיים חשש שלא יעמדו בהתחייבויותיהם מול הבנק. מחלקות ניתוח אשראי ובקרת אשראי בחטיבה לניהול סיכונים בוחנות במסגרת חוות הדעת שהן מכינות האם נדרש להכליל את הלקוח הספציפי ברשימות הלקוחות בפיקוח של הבנק, האם דרוג הלקוח מחייב סיווג והאם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי. לקוחות שהוצפו לפיקוח נידונים במסגרת תהליך נאותות הסיווג הרבעוני. לגבי לווים אלו מתקיימים מעקב ובקרה הדוקים יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם, וזאת, בדרך של פירעון האשראי ממקורותיהם של הלווים/או קבלת ביטחונות נוספים. במקרים מסוימים מועבר הטיפול בלקוחות לאגף המתמחה בליווי ושיקום לווים, או ליחידות גבייה. בנוסף על כך, הבנק בוחן באופן שוטף את רמת סיכון האשראי בתיקי הלווים, על בסיס הנחות שמרניות, מסווג את האשראי הבעייתי בהתאם להוראות בנק ישראל (פגום, נחות והשגחה מיוחדת) ורושם הפרשה נאותה להפסדי אשראי בגין כלל סיכון האשראי בבנק.
- אחידות הדרכה והכשרה –** העוסקים בתחום האשראי עוברים הכשרות והדרכות בתחום האשראי, סחר חוץ ומשכנתאות. הדרכות אלו מקנות הכשרה אחידה לעוסקים בתחום תוך מתן כלים מקצועיים ולימוד מדיניות ועקרונות הבנק בתחום האשראי. הפקות לקחים מאירועים שונים באשראי מבוצעות ביחידות השונות ומתוקשרות לגורמים הרלוונטיים, בהתאם לנוהלי הבנק.
- גידור והפחתת סיכון –** הבנק מנהל את הביטחונות לאשראי באמצעות מערכת ביטחונות הכוללת מקדמי ביטחון (מ.ב.) שמרניים יחסית למקדמי הביטחון הנדרשים לפי הוראות באזל, המפחיתים את שווי הביטחון בהתאם לסיכון לירידת-ערך ומימוש מהיר. יש לציין כי השימוש בביטחונות לצורך הפחתת דרישת ההון הרגולטורית בנדבך 1 הינו מועט ושמרני ביחס למוטר על-פי הרגולטור. במובן זה, דרישת ההון לפי נדבך 1 כבר מגלמת הפחתה לאפס של חלק ניכר מן הביטחונות שכנגד חשיפות. במקביל, ניתוח הרכב תיק הביטחונות של הבנק מראה, כי קיים פיזור רב בין הביטחונות גם בתוך קבוצות כגון ביטחונות מסוג נדל"ן ומסוג ניירות-ערך. פיזור זה מפחית את הסבירות לירידת-ערך גורפת בשווי הביטחונות. בנוסף לפיזור הרב בביטחונות אלו מיישם הבנק מקדמי ביטחונות אשר מפחיתים את שווי הביטחונות באופן שמרני.

למידע נוסף על סיכון האשראי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

3.2.2. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

טבלה 1-3: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾⁽³⁾

		31.12.18			31.12.17	
	מאזני	חוץ-מאזני	סך-הכל	מאזני	חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח						
סיכון אשראי פגום	2,729	582	3,311	2,629	620	3,249
סיכון אשראי נחות ⁽²⁾	1,451	220	1,671	1,432	200	1,632
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	2,432	770	3,202	2,339	825	3,164
סך סיכון אשראי בעייתי*	6,612	1,572	8,184	6,400	1,645	8,045
סיכון אשראי בעייתי נטו	5,492	1,452	6,944	5,327	1,495	6,822
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾	808	-	808	913	-	913

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 2-3: נכסים שאינם מבצעים* (1)

יתרה ליום		
31.12.17	31.12.18	
במיליוני ש"ח		
2,073	2,178	אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
91	81	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
2,164	2,259	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים
0.77%	0.76%	שיעור NPL מסך האשראי לציבור

* נכסים שאינם מבצעים כוללים את נכסי הבנק אשר אינם צוברים הכנסות ריבית. מידע זה דומה ליתרת ה-Non Performing Assets המוצגת בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בארצות-הברית. מטרת נתון זה לתת גילוי לאותו חלק מנכסי הבנק הכלול בדוחות הכספיים אשר אינו צובר הכנסות ריבית.
(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
1,878	749	2,627
877	340	1,217
(179)	(16)	(195)
(415)	(226)	(641)
(146)	(141)	(287)
2,015	706	2,721
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
672	636	1,308
369	352	721
(110)	(165)	(275)
(255)	(199)	(454)
676	624	1,300
תנועה ביתרת הפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
306	226	532
594	263	857
(77)	(103)	(180)
(679)	(131)	(810)
(162)	29	(133)
(415)	(226)	(641)
679	131	810
-	3	3
408	163	571

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
	פרטי	מסחרי	סך-הכל
	במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור			
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה	731	3,217	3,948
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה	425	788	1,213
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום	(20)	(102)	(122)
חובות פגומים שנמחקו	(216)	(833)	(1,049)
חובות פגומים שנפרעו	(171)	(1,192)	(1,363)
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה	749	1,878	2,627
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש			
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה	612	1,333	1,945
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה	442	291	733
חובות בארגון מחדש שנמחקו	(172)	(125)	(297)
חובות בארגון מחדש שנפרעו	(246)	(827)	(1,073)
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה	636	672	1,308
תנועה ביתרת הפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים			
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה	141	741	882
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה	345	528	873
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה	(43)	(128)	(171)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	(114)	(969)	(1,083)
נזקף לדוח רווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי	188	(569)	(381)
מחיקה חשבונאית שבוצעה בתקופה	(216)	(833)	(1,049)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית	116	967	1,083
אחר	(3)	-	(3)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה	226	306	532

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

טבלה 4-3: מדדי סיכון אשראי⁽¹⁾

ליום		
31.12.17	31.12.18	
0.97%	0.95%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.34%	0.28%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.36%	1.31%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.20%	1.14%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור*
139.02%	138.11%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
103.16%	106.49%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
1.96%	1.89%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
0.08%	0.22%	שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.21%	0.20%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
15.42%	14.58%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

ניתוח איכות התיק

בשנת 2018 ניכר שיפור במרבית האינדיקטורים לאיכות התיק כמפורט להלן. במספר מדדים לסיכון האשראי ישנה ירידה:

- שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור.

במספר מדדים נרשמה יציבות/ירידה קלה:

- שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור NPL מסך האשראי לציבור.
- שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.

ובמדד בודד נרשמה עלייה:

- שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור. לגבי מדדים נוספים המתייחסים לסיכון תיק האשראי של אנשים פרטיים בלבד ראה [טבלה 3.19 להלן](#).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 5-3: הרכב יתרת הפרשה להפסדי אשראי⁽¹⁾

הפרשה להפסדי אשראי			
סך-הכל	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	
	לפי עומק פיגור	אחר*	
במיליוני ש"ח			
הרכב יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2018:			
3,758	2,763	424	571
בגין אשראי לציבור			
8	8	-	-
בגין חובות שאינם אשראי לציבור			
568	487	-	81
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)			
4,334	3,258	424	652
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018			
הרכב יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2017:			
3,652	2,723	397	532
בגין אשראי לציבור			
6	6	-	-
בגין חובות שאינם אשראי לציבור			
608	505	-	103
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)			
4,266	3,234	397	635
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017			

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.
 (1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג בהתאם וללקוחות פגומים מעודכנת יתרת הסכום הניתן לגביה וההפרשה.

יתרת הפרשה להפסדי אשראי עלתה במהלך שנת 2018 ב-68 מיליון ש"ח, בעיקר בגין הפרשה קבוצתית והפרשה לפי עומק פיגור. שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור ירד ב-0.05% מתחילת שנת 2018.

אופן קביעת שיעורי הפרשה קבוצתית

לגבי אשראי תקין או בעייתי שאינו פגום (נחות או השגחה מיוחדת), מחושבת "הפרשה קבוצתית" בהתאם לענף המשק אליו משויך הלקוח. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית, הבנק קובע אחת לרבעון, לכל ענף משק שני שיעורי הפרשה (לסיכון אשראי בעייתי ולסיכון אשראי תקין), על-פי ניתוח של היסטוריית הפסדי האשראי, מחיקות חשבונאיות נטו, איכות תיק האשראי בענף וניתוח מגמות השוק, בהתאם להנחיות בנק ישראל.

תהליך קביעת שיעורי הפרשה הינו תלת שלבי, בהתאם להנחיות בנק ישראל, כדלקמן:

- חישוב ממוצע רב שנתי של שיעורי המחיקות - בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2011 ומסתיימת ברבעון שקדם למועד הדיווח.
- ביצוע התאמה במידה והיו שינויים משמעותיים במהלך הרבעון האחרון.
- קביעת מקדמי ההתאמה. תפקידם של מקדמי ההתאמה - לתת ביטוי (בשיעורי הפרשה הקבוצתית) לשינויים באיכות תיק האשראי בענף, למגמות מאקרו כלכליות, לשינויים בנהלי הבנק ומדיניות מתן אשראי. הבנק פיתח מודל מתקדם לקביעת מקדמי ההתאמה, בהתאם להנחיות בנק ישראל. המודל נותן ביטוי למגוון רחב של גורמי הסיכון הסביבתיים להם עשויה להיות השפעה על שיעור הפסדי האשראי של הבנק. בהתאם להנחיות בנק ישראל, מקדם ההתאמה של החוב התקין המאזני בענף אשראי לפרטיים לא יפחת מ-0.75% ושיעור ההפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור לא יפחת מ-0.35% מיתרת הלוואות.

3.2.2. מיון וניתוח סיכון אשראי לפי ענפי משק

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק*

ליום 31 בדצמבר 2018						
סיכון אשראי (1)	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי פגום	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						
תעשייה	33,662	32,352	1,159	377	5	343
בינוי ונדל"ן - בינוי	58,197	56,509	1,127	589	(99)	547
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	24,568	24,065	603	313	(150)	287
מסחר	37,113	35,736	805	215	4	774
שירותים פיננסיים	34,113	33,688	89	29	(20)	146
שירותים עסקיים אחרים	15,839	15,272	148	94	72	153
שירותים ציבוריים וקהילתיים	8,247	7,790	53	22	(6)	52
ענפים אחרים	44,463	43,098	1,708	547	207	532
סך-הכל מסחרי	256,202	248,510	5,692	2,186	13	2,834
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	74,636	73,635	526	-	40	366
אנשים פרטיים - אחר	63,331	60,746	873	694	458	892
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	394,169	382,891	7,091	2,880	511	4,092
סך-הכל בנקים בישראל	3,852	3,852	-	-	-	-
ממשלת ישראל	34,485	34,485	-	-	-	-
בנקים בישראל וממשלת ישראל	38,337	38,337	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	432,506	421,228	7,091	2,880	511	4,092
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	38,031	35,575	1,093	420	100	233
בנקים וממשלות בחו"ל	40,000	40,000	-	-	2	9
סך-הכל פעילות בחו"ל	78,031	75,575	1,093	420	102	242
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	510,537	496,803	8,184	3,300	613	4,334

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 5,982,708, 33,394, 265,497 ו-126,925 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק* (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
319	(71)	(123)	267	1,012	29,931	31,603
535	(111)	(172)	678	1,104	58,145	60,347
293	(99)	(209)	313	466	21,629	22,497
873	452	232	279	1,530	31,864	35,031
167	(260)	(264)	31	88	30,742	31,007
135	54	72	73	126	13,190	14,331
55	(3)	(2)	24	45	7,646	7,938
476	120	158	631	1,684	37,815	40,649
2,853	82	(308)	2,296	6,055	230,962	243,403
333	19	(14)	-	595	66,466	67,586
906	399	545	719	830	61,963	65,123
4,092	500	223	3,015	7,480	359,391	376,112
-	-	-	-	-	3,379	3,379
-	-	-	-	-	42,554	42,554
4,092	500	223	3,015	7,480	405,324	422,045
167	61	(21)	226	565	32,407	34,004
7	-	-	-	-	51,802	51,802
174	61	(21)	226	565	84,209	85,806
4,266	561	202	3,241	8,045	489,533	507,851

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 5,935,684, 41,495, 252,007 ו-121,924 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

3.2.3. בינוי ונדל"ן

ליום 31 בדצמבר 2018 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-93 מיליארד ש"ח.

טבלה 7-3: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017			יתרה ליום 31 בדצמבר 2018			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח						
2,598	917	1,681	2,905	831	2,074	בנייה למסחר ושירותים
436	134	302	500	112	388	בנייה לתעשייה
44,016	*29,954	14,062	41,435	*24,760	16,675	בנייה לדיוור
26,630	5,262	21,368	29,714	6,206	23,508	נכסים מניבים
16,731	7,360	9,371	18,567	8,070	10,497	אחר
90,411	43,627	46,784	93,121	39,979	53,142	סך-הכל ענפי הבינוי והנדל"ן

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-6,026 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מחר (ליום 31.12.17: 13,705 מיליוני ש"ח).

3.2.4. חשיפת אשראי למדינות זרות

חשיפת אשראי למדינות זרות מבטאת את הסיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים לסוגיהם (ממשלה, בנקים ואחרים), לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק או יפגע בשווי נכסי הקבוצה, ובכלל זה, שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים אל מחוץ למדינה (Transfer Risk).

ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייעות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - S&P, Fitch, Moody's.

סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי.

הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מידע בדבר סך-כך החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:
טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות*(1)

ליום 31 בדצמבר						
*2017			2018			
חשיפה			חשיפה			
סך-הכל	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית	סך-הכל	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית	
המדינה						
38,419	7,610	30,809	28,622	7,177	21,445	ארצות-הברית
8,130	3,897	4,233	4,747	1,774	2,973	שוויץ
11,640	3,679	7,961	11,631	4,358	7,273	אנגליה
5,175	4,155	1,020	2,689	1,894	795	גרמניה
6,107	4,062	2,045	4,101	2,205	1,896	צרפת
14,721	2,342	12,379	16,488	2,921	13,567	אחרות
84,192	25,745	58,447	68,278	20,329	47,949	סך-כך החשיפות למדינות זרות
336	134	202	941	612	329	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד
2,628	757	1,871	2,053	259	1,794	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
37	6	31	10	-	10	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כמפורטת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים. שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של ישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

3.2.5 חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וניהול חשבונות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת, הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד, והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרוג השקעה ומעלה. במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 9-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾⁽⁶⁾

ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 31 בדצמבר 2018			
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾						
14,662	10,907	3,755	8,939	4,868	4,071	AAA עד AA
17,480	3,729	13,751	13,754	2,517	11,237	A+ עד A
1,743	288	1,455	1,310	298	1,012	BBB+ עד BBB-
149	69	80	79	55	24	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
350	65	285	395	143	252	ללא דירוג**
34,384	15,058	19,326	24,477	7,881	16,596	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
34,384	15,058	19,326	24,477	7,881	16,596	סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
8	1	7	10	2	8	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות הפיננסיים במדינות הבאות:
 ספרד - סך חשיפה של כ-132 מיליון ש"ח, מזה סך של 122 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 9 מיליון ש"ח בדירוג BBB-. (סך חשיפה בסוף שנת 2017 הייתה כ-98 מיליון ש"ח, מזה סך של 65 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 11 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ סך של 22 מיליון ש"ח בדירוג BBB-).
 אירלנד - סך חשיפה של 15 מיליון ש"ח ללא דירוג. (בסוף שנת 2017 החשיפה למוסדות פיננסיים הייתה מזערית והסתכמה בפחות ממיליון ש"ח).
 איטליה - סך חשיפה של כ-149 מיליון ש"ח, מזה סך של 143 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 6 מיליון ש"ח בדירוג BBB- (סך החשיפה בסוף שנת 2017 הייתה כ-102 מיליון ש"ח, מזה סך של 85 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 16 מיליון ש"ח בדירוג BBB-).
 ביון ובפורטוגל אין חשיפה למוסדות פיננסיים.
 ** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 6% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים. (31.12.17: 71% מהיתרה).
 (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
 (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות לתמן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
 (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P-Fitch, Moody's.
 (6) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2018 בכ-24.5 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-10 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-34.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017. ירידה זו נבעה מקיטון בחשיפה המאזנית בסך כ-2.7 מיליארד ש"ח ומירידה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-7.2 מיליארד ש"ח. כ-93.71% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה.
 החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-72.45% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 26.74% בחברות ביטוח ו-0.81% מוסד פיננסי אחר. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים בארצות-הברית (15.8%), ובמדינות מערב אירופה (66.13%).
 ענף "בנקים בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל רק את החשיפות בגין בנקים חו"ל, כולל בנקים מרכזיים. מוסדות פיננסיים מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. כמו-כן כולל "סיכון האשראי הכולל" יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות בגין נגזרים. הטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים כמו גם יתרות חוץ-מאזניות בגין נגזרים.
 סך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

3.2.6 סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 10-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.17	31,12.18	
במיליוני ש"ח		
		יתרות אשראי
74,521	81,454	הלוואות מכספי הבנק
1,480	1,301	הלוואות מכספי האוצר*
76	87	מענקים מכספי האוצר*
76,077	82,842	סך-הכל

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.17	31,12.18	
במיליוני ש"ח		

		ביצוע
		הלוואות מכספי האוצר
50	88	הלוואות
10	30	מענקים
60	118	סך-הכל מכספי האוצר
13,437	15,450	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
13,497	15,568	סך-הכל הלוואות חדשות
709	1,004	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
14,206	16,572	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

היקף החוב הבעייתי

בשנת 2018 נמשכה מגמת הירידה בשיעור הסכומים בפיגור מתוך יתרות האשראי וירידה קלה בשיעור הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור. שיעור החוב הבעייתי נותר יציב.

טבלה 11-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

שיעור חוב בעייתי	חוב בעייתי במיליוני ש"ח	שיעור הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור	הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק (כולל הפרשה קבוצתית) במיליוני ש"ח	שיעור הפיגור	סכום בפיגור מעל 90 יום	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	
1.42%	1,160	0.52%	424	0.14%	115	81,454	31,12.18
1.42%	1,055	0.53%	397	0.19%	140	74,521	31.12.17
1.5%	1,014	0.6%	432	0.2%	123	69,254	31.12.16

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 12-3: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

שיעור שינוי בתקופה	סך-הכל יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				
		ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		
		שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	
9.3%	81,454	0.5%	368	27.0%	21,984	16.6%	13,539	38.1%	31,060	17.8%	14,503	31.12.18
7.6%	74,521	0.6%	437	27.7%	20,619	17.4%	12,988	37.6%	28,022	16.7%	12,455	31.12.17
3.0%	69,254	0.8%	574	29.1%	20,120	18.2%	12,630	36.6%	25,360	15.3%	10,570	31.12.16

כימות ומדידת הסיכון – תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק. גידור הסיכון: הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. קיימים אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור. דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהל החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף מבוצעים תרחישי מאמץ על תיק המשכנתאות ומנותחת ההשפעה על התיק עצמו ועל כלל הבנק. התרחישים כוללים התייחסות לירידה חדה במחירי הדירות, עלייה בריבית ועלייה ברמת האבטלה במשק. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח – ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 13-3: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 השנים האחרונות

	2014	2015	2016	2017	2018
יתרות לסוף תקופה	62,114	67,246	69,254	74,521	81,454
שינוי ביתרות שנתי	6.6%	8.3%	3.0%	7.6%	9.3%
ביצוע הלואות חדשות	12,157	15,180	11,937	13,437	15,450

בשנת 2018 חלה עלייה ביתרות לסוף התקופה, ובנתח השוק בביצוע הלואות חדשות.

נתוני הלוואות לדיור – שיעור מסך הביצועים החדשים טבלה 14-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשנה שהסתיימה ביום			
31.12.16	31.12.17	31.12.18	
מאפיינים			
24.5%	27.5%	32.5%	שיעור מימון מעל 60%
0.2%	0.0%	0.1%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
30.0%	31.0%	31.7%	שיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
55.0%	57.0%	58.8%	שיעור בריבית משתנה
3.9%	6.4%	6.1%	שיעור ההלוואות לכל מטרה
14.6%	11.1%	9.8%	שיעור ההלוואות להשקעה מרכישה
6.3%	6.6%	7.2%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
23.2	23.8	24.4	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

בשנת 2018 נמשכת מגמת העלייה בשיעור ביצועי האשראי בשיעור מימון מעל 60%. ישנה עלייה בשיעור ההלוואות בריבית משתנה. שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40% עלה במעט אך נותר ברמה נמוכה. בשיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה) נרשמה עלייה, בעוד בשיעור ההלוואות להשקעה מרכישה ובהלוואות לכל מטרה נרשמה ירידה. נמשכת התארכות תקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ללא גישור).

3.2.7. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצורכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת החזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל.

ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע". סכום ההלוואה המרבי אותה יכול הלקוח לקבל ותנאי ההלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבונו.

פנייה יזומה למתן אשראי ללקוחות פרטיים מתבצעת לאוכלוסייה מוגדרת לאחר הפעלת סננים רגולטורים וסנני סיכון. מתן האשראי נעשה בהתאמה לצורכי הלקוח ויכולת החזר שלו. בפנייה יזומה מופנית תשומת לב ללקוח לנכסים פיננסיים הקיימים בחשבונו, ולבחינת כדאיות לקיחת האשראי בהתייחס לקיומם של נכסים והתחייבויות בחשבונו והתשואה בגינם, ככל שישנם כאלה. הפנייה יכולה להתבצע בכל אחד מהערוצים בהם הלקוח פעיל. בנוסף, בפנייה יזומה ללקוח קיימת הקפדה על הכללים הנדרשים על-פי הרגולציה.

תוכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססות על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, יכולת החזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון.

החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים האשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכונו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם:

מודל אומדן סיכון – מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים בחטיבה הקמעונאית. הלווים מדורגים הן על-פי הסיכון להגיע לכשל, והן על-פי ההפסד החזוי. נתוני המודל משמשים לצורך קבלת החלטות באשראי על-ידי בעל הסמכות, וכן לצרכי בקרת סיכון ודיווח להנהלה, זיהוי מגמות ושינויים ברמת סיכון התיק, ומסייעים בטיפול ממוקד בגורמי הסיכון לצורך הקטנת הסיכון והחשיפה.

תאבון סיכון – תאבון הסיכון בחטיבה הקמעונאית מוגדר ומאושר בדירקטוריון מדי שנה. המדדים מנוטרים ומדווחים באופן שוטף.

מדיניות ונוהלי אשראי – מדיניות האשראי מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בחטיבה הקמעונאית העוסקים באשראי, ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של החטיבה, ביניהן: ניהול תיק האשראי תוך שמירה על פרופיל סיכון מוגדר, אחידות בטיפול ובניתוח האשראי, התאמת מוצרי האשראי לצורכי הלקוחות ומענה לדרישות הרגולציה. מדיניות החטיבה הקמעונאית בנושא אשראי צרכני ללקוחות פרטיים מוגדרת על-ידי כללים עסקיים ועל-ידי מודלים. המדיניות מגדירה את אופן הטיפול במתן אשראי, לרבות עקרונות ושיקולים בעת מתן אשראי, ניהול אשראי קיים, ומעקבים נדרשים, כולל טיפול בלקוחות בעלי סממנים היכולים להעיד על קושי ביכולת שירות החוב. זאת, בהתבסס על נוהלי האשראי והביטחונות, בהתאם למדיניות הבנק.

מדרג סמכויות – מדרג סמכויות אשראי בבנק הינו עקרון בסיסי בניהול האשראי וסיכונים האשראי בבנק. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים, וכן את ספי המעבר לאישור צוותים בכירים יותר ואת הרכבם. סמכות האשראי לכלל בעלי התפקידים העוסקים באשראי נקבעת הן בהתאם להכשרה המקצועית הידע והניסיון בתחום האשראי, והן בהתאמה לצרכי היחידה בה הם עובדים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

בקרורות - תהליכי הבקרה בתחום סיכוני האשראי, מובצעים מרמת הלווה הבודד ועד לרמת תיק האשראי הכולל, בהלימה למדיניות הבנק. מבוצע דיווח להנהלה ולדירקטוריון על מצב תיק האשראי של החטיבה הקמעונאית ועמידה במדדי הסיכון שנקבעו. הדיווח נסמך על תוצאות ניטור שוטף המבוצע באמצעות כלים תומכים לשיקוף מוקדי סיכון ומדדים חריגים. הבקרורות בסניפים ובמנהלות האזור מעוגנות בנהלי הבנק. חלק מהבקרורות ממוחשבות ומהוות בקרה מונעת, וחלקם באמצעות: זיהוי סיכונים במערכות הממוכנות ודוחות בקרה שוטפים. הבקרורות מוגדרות על-פי מוקדי הסיכון. הבקרורות מבוצעות בהיקפים המשתנים בהתאם לרמת הסיכון של היחידה. תוצרי הבקרורות מתועדים ומנותחים לצורך הפקת לקחים ושיפור ניהול הסיכון.

פועלים להבראה - תהליך טיפול בלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים, תוך שיתוף עימם ובכוונה לשמרם. תהליך פועלים להבראה נעשה תוך שימת לב להעצמת חירותו הפיננסית של הלקוח ומתן מענה מקצועי איכותי לצרכיו ולהעדפותיו. מעטפת השירות והטיפול בכל לקוח נקבעת באופן דיפרנציאלי, תוך התמקדות בהתאמת הטיפול למאפייני פעילותו ויכולותיו הכלכליות של הלקוח. לצורך ניהול התהליך הוקמה יחידה יעודית, בה הוכשרו עובדים מנוסים המתמחים בטיפול בלקוחות אלה.

טבלה 15-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל*

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.17	31.12.18		
				מאזני
10.41%	367	3,525	3,892	עו"ש חובה
(5.34%)	(1,679)	31,470	29,791	הלוואות ⁽¹⁾
(22.45%)	(33)	147	114	מזה: הלוואות בולט ובלון
(4.75%)	(218)	4,593	4,375	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
(12.13%)	(677)	5,582	4,905	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
(4.89%)	(2,207)	45,170	42,963	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
				חוץ-מאזני
2.08%	415	19,953	20,368	סיכון אשראי חוץ-מאזני
(2.75%)	(1,792)	65,123	63,331	סך-הכל סיכון אשראי כולל

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.
 (1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.
 (2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.2.10. אשראי לכלי רכב להלן.

טבלה 16-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2018							
	ליום 31 בדצמבר 2017			הכנסה לחשבון				
	סך-הכל	הכנסה לחשבון	עד 10 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	מ-20 עד 30 אלפי ש"ח	מ-30 עד 40 אלפי ש"ח	מעל 40 אלפי ש"ח	
								עד 20
1,869	277	378	1,214	3,488	909	903	1,676	מ-20 עד 40
3,239	555	716	1,968	3,686	966	851	1,869	מ-40 עד 80
8,230	1,683	2,206	4,341	8,482	2,018	2,352	4,112	מ-80 עד 150
13,175	3,912	4,670	4,593	13,711	4,303	4,915	4,493	מ-150 עד 300
10,653	5,950	3,328	1,375	11,457	6,645	3,596	1,216	מעל 300
2,486	2,031	253	202	2,204	1,825	236	143	סך-הכל
39,652	14,408	11,551	13,693	43,028	16,666	12,853	13,509	

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 17-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2017	2018	
סיכון אשראי מאזני		
במיליוני ש"ח		
		גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח
26,768	24,760	עד 10
5,392	7,539	מ-10 עד 50
3,968	5,632	מ-50 עד 200
1,716	2,470	מ-200 עד 500
1,808	2,627	מעל 500
39,652	43,028	סך-הכל

טבלה 18-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2018				
סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	
במיליוני ש"ח						
						תקופה לפירעון
5,896	453	5,443	10,418	5,337	5,081	עד שנה
7,961	94	7,867	7,798	93	7,705	משנה עד 3 שנים
15,823	116	15,707	15,616	121	15,495	מ-3 עד 5 שנים
9,972	92	9,880	9,196	105	9,091	מעל 5 שנים
39,652	755	38,897	43,028	5,656	37,372	סך-הכל

טבלה 19-3: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל		השינוי		יתרה ליום		
סיכון אשראי מאזני						
ליום				ליום		
31.12.17	31.12.18			31.12.17	31.12.18	
במיליוני ש"ח						
1.84%	2.03%	5.18%		830	873	סיכון אשראי בעייתי
1.59%	1.62%	(3.48%)		719	694	מזה: סיכון אשראי פגום
0.21%	0.25%	10.31%		97	107	חובות בפיגור מעל 90 יום
0.88%	1.10%	18.55%		399	473	מחיקות חשבונאיות נטו לתקופה
2.01%	2.08%	(1.55%)		906	892	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

בשנת 2018 נרשם קיטון ביתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של 5.3%. סך סיכון האשראי המאזני ירד ב-4.89% (ללא יתרה בגין פעילות מופסקת).

בשנת 2018 שיעור סיכון האשראי הבעייתי עלה בכ-5.2%, זאת בין היתר בעקבות יישום לראשונה של סיווג אוטומטי בהשגחה מיוחדת לחובות הקטנים מ-1 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2018, על-פי קריטריונים קבועים, אשר הביא לגידול ביתרת החוב הבעייתי בגין אנשים פרטיים. ברבעון השני והשלישי נרשמה יציבות יחסית וברבעון הרביעי נרשמה ירידה משמעותית. סיכון האשראי הפגום ירד בשנת 2018.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

שיעור החובות בפיגור מעל 90 יום עלה מ-0.21% בדצמבר 2017 ל-0.25% בדצמבר 2018. שיעור המחיקות החשבונאיות נטו גבוה מאשר בדצמבר 2017, ומצביע על פגיעה באיכות תיק זה אשר ניכרה גם בשנת 2017 ובשנת 2016. הבנק נקט מספר צעדים לשיפור איכות החיתום באשראי לאנשים פרטיים ומנטר באופן שוטף את המגמות בתיק.

3.2.8 מימון ממונף

מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות). מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישת זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופייין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine). הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. קיימת מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רוברד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה. להלן יובאו נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רוברד 1.

טבלה 20-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ביום 31 בדצמבר 2018			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
257	-	257	1
1,192	534	658	2
1,399	38	1,361	2
266	-	266	1
911	170	741	3
225	-	225	1
4,250	742	3,508	10

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	1	257	-	257
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	658	534	1,192
כרייה וחציבה	2	1,361	38	1,399
מידע ותקשורת	1	266	-	266
מסחר	3	741	170	911
תעשייה	1	225	-	225
סך-הכל	10	3,508	742	4,250

ביום 31 בדצמבר 2017			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
387	-	387	1
1,018	467	551	1
200	200	-	1
1,500	19	1,481	2
942	340	602	2
208	-	208	1
4,255	1,026	3,229	8

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	1	387	-	387
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1	551	467	1,018
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	-	200	200
כרייה וחציבה	2	1,481	19	1,500
מסחר	2	602	340	942
תעשייה	1	208	-	208
סך-הכל	8	3,229	1,026	4,255

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

3.2.9. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 21-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2018			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
תעשייה	3	877	6,041
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1	756	1,403
אספקת חשמל ומים	1	1,276	3,591
שירותים פיננסיים	3	3,077	5,648
סך-הכל	8	5,986	16,683

31 בדצמבר 2017			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
תעשייה	2	858	4,735
בינוי ונדל"ן - בינוי	1	431	1,333
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1	552	1,304
אספקת חשמל ומים	1	1,540	3,217
שירותים פיננסיים	4	3,376	7,147
סך-הכל	9	6,757	17,736

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות. הגדרת ההון בהקשר זה כוללת את ההון רוברד 1 בתוספת הון רוברד 2 כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. תוספת זו מופחתת בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018.

טבלה 22-3: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 בדצמבר 2018

שיעור מההון הרגולטורי	חבות נטו ⁽⁵⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
18.77%	7,335	22	7,358	405	3,178	4,169
15.59%	6,094	8	6,102	349	3,459	2,642

- לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ויתרות הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני.
- סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.
- הנתונים המוצגים לעיל מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313 ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני. לפיכך, נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- **סיכון ריבית** – סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע** – סיכון להפסד כתוצאה משינויי שער חליפין;
- **סיכון אינפלציה** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן;
- **סיכון מחיר מניות** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות;
- **סיכון מרווחי אשראי** – סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Basis spread)** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

3.3.1. ניהול סיכונים השוק

ניהול סיכונים השוק מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. מדיניות ניהול סיכונים השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות.

בניהול סיכונים שוק בבנק, מבחינים בין חשיפות הנוצרות כחלק מניהול שוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק, להלן התיק הבנקאי (חשיפות שאינן למסחר), לבין החשיפות בתיק למסחר (שעיקרו מנוהל בחדרי העסקות). לנושא ניהול סיכונים השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה [סעיף 3.3.4 להלן](#). הניהול הגלובלי נעשה באחריות מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית ובהנחייתו. הניהול השוטף והפיקוח על ניהול הנכסים וההתחייבויות בתיק הבנקאי והתיק למסחר הינם באחריות המנהלים באגף לניהול נכסים והתחייבויות ובאגף חדרי עסקות וברוקראז', בהתאמה, בחטיבת שווקים פיננסיים בתל-אביב, וביחידה לניהול נכסים והתחייבויות ובחדר העסקות בסניף הבנק בניו-יורק. הסניף כפוף מקצועית בנושאים אלה למנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית.

המדיניות מותווית ומבוקרת על-ידי צוות הנהלה ניהול נכסים והתחייבויות, צוות הנהלה נוסטרו וצוות הנהלה השקעות. המדיניות, לרבות המגבלות והיעדים שנקבעו, מובאים לדיון ולאישור, לצוותי ההנהלה, לוועדות הדירקטוריון ו/או למליאת הדירקטוריון, לפי העניין.

הפעילות השוטפת מתנהלת על-ידי צוותי משנה בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בבנק. ניהול סיכונים השוק מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ובהתאמה למדיניות הקבוצתית. אמידה ובקרה של סיכונים השוק מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. החשיפה לסיכונים שוק של החברות הבנות נבחנת על-ידי המחלקה לניהול סיכונים שוק וניזילות בחטיבה לניהול סיכונים ומדווחת להנהלה ולדירקטוריון הבנק בתדירות התואמת את רמת הסיכון. הבנק קבע מגבלות סיכון קבוצתיות החלות גם על השלוחות בהן רמת הסיכון הוגדרה כמשמעותית לקבוצה. למידע נוסף לגבי אופן ניהול הסיכונים, אמידתם ובקרתם ראה [ב"דוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018"](#).

3.3.2. סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים. הסיכון כהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- **סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** – סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** – סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות שיבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- **סיכון מרווח (Basis spread)** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
- **סיכון אופציונליות** – נובע מזכויות מימוש שונות בגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמא הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
- **חשיפת הערך** – אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינויי הריבית;
- **חשיפת ההכנסה החשבונאית** – השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינויי הריבית.

הבנק, בדומה לבנקים בעולם, חשוף לסיכון ריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר. סיכון ריבית הוא סיכון מובנה בפעילות הבנקאית, עיקר החשיפות לסיכון זה נובעות מניהול התיק הבנקאי. ניהול סיכון הריבית הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

סיכון ריבית בתיק הבנקאי – מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של ההון, ו/או על ההכנסה החשבונאית. הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיקי ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות – פערי מגזר, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

החשיפה לסיכון נמדדת בשני המישורים: (א) חשיפת הערך – הערכה של שינוי הערך הכלכלי של התיק הבנקאי כתוצאה משינוי בעקום הריבית; (ב) רגישות ההכנסה החשבונאית – השינויים הצפויים להכנסה החשבונאית בתיק הבנקאי כתוצאה משינויים בעקום התשואות (בהנחת רמה קבועה של יתרות). חשיפת ההכנסה נמדדת אף היא בשני מישורים: רגישות ההכנסה של כלל התיק הבנקאי ב-12 החודשים הבאים, ורגישות ההכנסה (המיידית) של המכשירים הנמדדים חשבונאית לפי MTM (למעט גידורים חשבונאיים).

בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה לתרחישי שינוי בעקומי הריבית השקלית, המדדית והדולרית (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית מבחינת הקבוצה). לצורך חישוב רגישות הערך הכלכלי לשינוי בשערי הריבית מתייחס הבנק לכל הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים, כאשר לחלק מיתרות פיקדונות העו"ש של הציבור הבנק מתייחס כהתחייבות ארוכה הנפרסת על פני מספר שנים, בהתאם למודל המאפשר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון מדי שנה. כמו-כן קיימות הנחות על פירעונות מוקדמים של משכנתאות בהתאם למודל המבוסס על ניתוחים סטטיסטיים ומאפשר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, שכן בניגוד אליה, רגישות ההכנסה אינה מביאה בחשבון שינויי ערך מהוון של נכסים והתחייבויות לזמן ארוך אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן, אך כן מביאה בחשבון שינויים במרווחי פיקדונות. מדיניות ניהול סיכון הריבית מכוונת, בהתאמה ליעדי הבנק, להשגת מבנה החשיפה הרצוי בכל אחד מהמגזרים (שקל לא-צמוד, שקל צמוד מדד ומטבע-חוץ וצמודיו), בהתאם להערכות לגבי משתני השוק ובכפוף למגבלות. רגישות לריבית נמדדת באופן מבוקר לפחות אחת לחודש, עם מדידות תכופות יותר לצרכי ניהול החשיפות. ככלל, מטרת ניהול סיכון הריבית בקבוצה הינה לאפשר שירות ללקוחות תוך לקיחת סיכון באופן מבוקר.

נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי משפיעים על הון הבנק ישירות דרך חשבון רווח והפסד. הבנק מגדר בנגזרים, תוך שימוש בחשבונאות גידור, חלק מרגישות הריבית של אגרות-החוב הארוכות במטבע-חוץ. כמו-כן משתמש הבנק בנגזרים הן לגידור רגישויות בתיק הבנקאי והן לפעילות בתיק למסחר. רגישויות אלו נכללות בתוך רגישות הערך המוצגת להלן. בנוסף לבחינת רגישות הערך הכוללת, הבנק בוחן גם את רגישות הנגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי אל מול מגבלות רגישות ייעודיות ונפרדות מהמגבלות הכוללות.

מידע כמותי על סיכון ריבית – ניתוח רגישות

טבלה 23-3: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו**

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018		
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל
במיליוני ש"ח					
29,040	1,100	27,940	34,091	1,120	32,971
27,947	629	27,318	33,563	741	32,822

שווי הוגן נטו מותאם*

מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
** כולל יתרות המימון לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

לפירוט נוסף בדבר הנחות השימוש לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 32א](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 24-3: שווי הוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו לאחר השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית**

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	
במיליוני ש"ח						
שינויים מקבילים						
(122)	(73)	(49)	626	211	415	עלייה במקביל של 1%
(105)	(75)	(30)	668	227	441	מזה: תיק בנקאי
107	72	35	(659)	(270)	(389)	ירידה במקביל של 1%
61	66	(5)	(684)	(238)	(446)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים						
(168)	62	(230)	(82)	119	(201)	התלכה ⁽¹⁾
216	(54)	270	92	(32)	124	השטחה ⁽²⁾
209	(102)	311	300	178	122	עליית ריבית בטווח הקצר
(375)	31	(406)	(485)	(207)	(278)	ירידת ריבית בטווח הקצר

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
 ** כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.
 (1) התלכה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה לעיל מוצג השינוי בשווי הוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

טבלה 25-3: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית*

ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2017	2018	
סך-הכל		
במיליוני ש"ח		
שינויים במקביל		
1,273	1,360	עלייה במקביל של 1%
1,304	1,390	מזה: תיק בנקאי
(1,022)	(1,159)	ירידה במקביל של 1%
(1,056)	(1,171)	מזה: תיק בנקאי

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

רגישות ההכנסה לשנת 2018 בטבלה לעיל חושבה על-פי גישת ההנהלה הכוללת הנחות על מידול יתרות העו"ש ושינוי במרווחי פיקדונות בשינוי ריבית בחלק מהתרחישים ותוך שימוש ברצפות ריבית. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM. נתוני 2017 הניתנים כמספרי השוואה חושבו באותן הנחות שהוגדרו ל-2018 לגבי מידול יתרות העו"ש.

למידע נוסף על סיכון הריבית ראה [הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

3.3.3. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק. הבנק פעיל בשוקי המטבע הן באמצעות עסקות ספוט ופורוורד והן באמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. כתוצאה מכך, הבנק פעיל במטבעות שחירים, הן בשווקים המפותחים והן בשווקים המתפתחים. ניהול חשיפות המטבע, לרבות שימוש במכשירי גידור, הינו חלק מניהול החשיפות לסיכוני השוק כמתואר לעיל, ומתקיים הן בפעילות התיק הבנקאי והן במסגרת פעילות הדסקים למסחר בחדרי העסקות. הניהול השוטף נעשה במסגרת מגבלות דירקטוריון על חשיפות למטבע-חוץ ולמדד ולחשיפות כוללות, שעיקרן מופיע בריכוז המגבלות ב"דוח על הסיכונים".

חשיפות מטבע - עשיית שוק ומסחר

בכל אחד משני חדרי העסקות של הבנק פועל דסק ספוט-פורוורד במטבע-חוץ ובשקלים. בחדר העסקות בתל-אביב פועל גם דסק אופציות במטבע-חוץ ובשקלים. פעילות המסחר ועשיית השוק במטבע ובאופציות נעשית בכפוף למגבלות סיכון שונות ובמסגרת הרשאה כוללת לחשיפת ש"ח/מטבע-חוץ המוקצית לפעילות זו מתוך המגבלה הכוללת של חשיפת ההון הפיננסי של הבנק למטבע-חוץ.

טבלה 2-3: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה*

ליום 31 בדצמבר 2018						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים**	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד
במיליוני ש"ח						
460,926	8,699	5,054	7,560	67,289	49,609	322,715
423,270	3,244	4,594	11,515	86,846	41,422	275,649
37,656	5,455	460	(3,955)	(19,557)	8,187	47,066
-	-	(654)	3,996	18,841	553	(22,736)
37,656	5,455	(194)	41	(716)	8,740	24,330
סך-כל הנכסים						
סך-כל ההתחייבויות						
עודף נכסים (התחייבויות)						
מכשירים נגזרים מגדרים						
סך-הכל כללי						

ליום 31 בדצמבר 2017						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים**	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד
במיליוני ש"ח						
454,424	8,694	5,658	6,709	68,892	46,017	318,454
418,420	2,627	4,824	12,940	80,876	40,483	276,670
36,004	6,067	834	(6,231)	(11,984)	5,534	41,784
-	-	(1,019)	6,145	11,710	429	(17,265)
36,004	6,067	(185)	(86)	(274)	5,963	24,519
סך-כל הנכסים						
סך-כל ההתחייבויות						
עודף נכסים (התחייבויות)						
מכשירים נגזרים מגדרים						
סך-הכל כללי						

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.
 ** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפרט לא כספי.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

לפרטים נוספים ראה [ביאורים 30 ו-31](#) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

טבלה 27-3: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן*

31 בדצמבר 2017**		31 בדצמבר 2018		
במיליוני ש"ח				
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
(8)	40	60	113	דולר ארצות-הברית
(19)	(2)	16	15	אירו
במיליוני ש"ח				
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(592)	241	(455)	263	מדד המחירים לצרכן

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.
** הוצג מחדש.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 30 בדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

3.3.4. סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד).

בניהול תיק ההשקעות חשוף הבנק לסיכונים אשראי ומרווחי אשראי אגב השקעתו באגרות-חוב של חברות ושל ממשלות זרות. על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

סיכון השקעה נוצר בקבוצת הבנק בשלוש מסגרות:

- תיק השקעות המנוהל באחריות חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית, שמורכב, ככלל, ממוצרים הנסחרים בשווקים הפיננסיים ושיש אפשרות לקבל עבורם ציטוטי מחיר. מסגרת ההשקעות נקבעה בראייה גלובלית וכלל מערכתית באישורו של דירקטוריון הבנק וכוללת מגבלות על היקף ההשקעה ועל מדדי סיכון הכוללים: תיאבון הסיכון, קיבולת הסיכון ומגבלות פרטניות לאפיקי ההשקעה השונים לרבות מגבלות פיזור. הסיכון מנוהל באחריות-על של חטיבת שווקים פיננסיים לגבי יישום המדיניות בקבוצה, הקצאת המסגרות שאושרו בהנהלה ובדירקטוריון, המעקב, ההנחיה והדיווח. הפעילות מנוהלת על-ידי יחידה יעודית שהוקמה למטרה זו והמעקב אחריה הינו באחריות צוות הנהלה השקעות שהוקם למטרה זו, כמתואר ב"דוח על הסיכונים". פעילות ההשקעות מותרת במספר מצומצם של חברות בנות, האחריות הניהולית על פעילות כל חברה הינה של חבר הנהלה הממונה עליה.
  - השקעות לא סחירות המבוצעות על-פי רוב באמצעות החברה הבת פועלים שוקי הון (פשיה) על-פי מדיניות שנקבעת מדי תקופה על-ידי דירקטוריון פשיה בהתאמה למדיניות הקבוצתית.
  - חברות מוחזקות: אחזקות אסטרטגיות במניות של חברות בנות. לפירוט ראה [ביאור 15](#) בדוחות הכספיים.
- הקבוצה מחזיקה מניות ואגרות-חוב, בעיקר לצורכי השקעה, שירידה בערך עשויה לפגוע ברווח והפסד של הבנק ו/או בהון הבנק.

טבלה 28-3: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018		
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	
מוחזק באופן פרטי	נסחר בבורסה	מוחזק באופן פרטי	נסחר בבורסה	
במיליוני ש"ח				
-	67	-	41	השקעות המסווגות בתיק למסחר
848	1,311	1,020	460	השקעות המסווגות בתיק הזמין למכירה
848	1,378	1,020	501	סך-הכל השקעות במניות

למידע נוסף על השקעות ראה [ביאור 12](#) בדוחות הכספיים.

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה "[הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018](#)".

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות – סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכנית העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון – הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

ניהול הסיכון

ניהול סיכון הנזילות והמימון מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ, בסניפי הבנק בחו"ל ובחברות בנות להן סיכון נזילות משמעותי לקבוצה. הבנק מנהל את הנזילות השוטפת ואת סיכון הנזילות במספר רבדים. הרובד הראשון: ניהול הנזילות השוטפת נעשה באגף ניהול נכסים והתחייבויות (להלן: נ"ה) באמצעות יחידות הנזילות בשקלים ובמטבע-חוץ בהתאם לצרכים השוטפים של הבנק והלקוחות, כאשר פעילות דומה נעשית בסניפי חו"ל ובחברות הבנות הבנקאיות. הרובד השני הוא ניהול סיכון הנזילות של הבנק. סיכון הנזילות בבנק, במטבע-חוץ ובשקלים, מנוהל ומבוקר באופן שוטף, בהתאם למדיניות קבוצתית, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות", הבנק מפעיל מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות. בנוסף על המודל הרגולטורי. המודל הפנימי משקף את תפיסת ההנהלה בכל הנוגע למאפיינים ההתנהגותיים של נכסים והתחייבויות פיננסיים. המודל מבוסס על היציבות המוכחת של הפיקדונות בבנק לאורך תקופות ארוכות, וכולל תרחישים שונים לגבי שיעורי המיחזור והפירעון של הנכסים וההתחייבויות. ככלל, בעוד שבמהלך עסקים רגיל מניח הבנק מיחזור גבוה מאד של פיקדונות ואשראי, בתרחישי לחץ מניח הבנק יציאת פיקדונות בהתאם לסוג הלקוח והפיקדון, ניצול מסגרות מעבר לרגיל, ירידות ערך בשווי הנכסים ומקדמים נוספים. מקדמים אלו נבחנו מדי שנה על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. בכל תרחיש נבחן פער הנזילות לתקופה של עד חודש למול הנכסים הנזילים ומחושב יחס נזילות, אשר לא יפחת מרמת מינימום המוגדרת בהוראה. התרחישים המופעלים במודל הפנימי מתייחסים למצבי שוק שונים ובפרט תרחיש בנק, תרחיש מערכת ותרחיש משולב. התרחישים נבדלים בעיקר בהנחות לגבי מיחזור פיקדונות ומקדמי הנכסים הנזילים. כן מפעיל הבנק מודלים לתקופות ארוכות וקצרות יותר, מודל מבוסס NSFR לתקופה של שנה, מדי ריכוזיות מפקידים, מערכת התרעה הכוללת מערכת ניטור של מדדים העשויים להצביע על סיכון למצב של משבר בצירוף תוכנית פעולה ועוד, כאשר חלקם של מדדים אלו כפוף למגבלות פנימיות ו/או רגולטוריות. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" מדי יום בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן) ומחשב את היחס במאוחד מדי יום כאשר בחישוב היחס במאוחד מובאות בחשבון מגבלות העלולות לחול על העברת נזילות מחלק מהחברות הבנות בזמן משבר, ובפרט מחברות בנות בנקאיות בחו"ל. היחס בתאגיד הבנקאי סולו והיחס במאוחד מדווח כממוצע התצפיות היומיות. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד.

סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מסיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות המציבור. כשחלקם הארי מלקוחות פרטיים. אלו יוצרים, כאמור מטה, סיכונים נזילות ומימון נמוכים ביחס למקורות אחרים.

טבלה 29-3: יחס כיסוי הנזילות*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2017	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2018	באחוזים
א. בנתוני המאוחד		
122%	120%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק		
120%	118%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים. היחס במאוחד ובתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, מודלי טווח קצר כדוגמת LCR ומודל פנימי ל-30 יום, מודלי טווח בינוני כדוגמת מודל פנימי דמוי NSFR (מקורות מימון יציבים למעל שנה חלקי צורכי מימון יציבים למעל שנה כהגדרתם בבנק ברוח המלצות ועדת באזל) ומגבלות המתחייסות לטווח הארוך. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 31 בדצמבר 2018 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר זרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים בערבות ריבוניות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 107,060 מיליון ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצורכי חישוב הנכסים הנזילים. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיק נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם-הבנק) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. הפיקדונות מגויסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. מקורות שקליים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות שקליים צמודים מגויסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב והון משני שמנפיקה קבוצת הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית, הנפקות של אגרות-חוב בחו"ל ומקורות נוספים. שינויים בפעילות הבינלאומית מביאים לשינוי מסוים בתמהיל המקורות בשלוחות חו"ל, לפירוט ראה [סעיף פעילות בינלאומית בפרק "מגזרי פעילות לפי גישה ההנהלה" בדוח ממשל תאגדי](#).

טבלה 3-30: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2017	2018	
במיליוני ש"ח		
16,828	10,461	קבוצה א
7,229	6,594	קבוצה ב
4,031	2,641	קבוצה ג

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

לפירוט והרחבה בנושא סיכון הנזילות ראה [הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018 וביאור 31](#) נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה בדוח הכספי השנתי.

3.5 סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ואיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

3.5.1 ניהול הסיכונים התפעוליים

אסטרטגיית ניהול הסיכונים התפעוליים נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה ומיקסום תועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. התהליך הניהולי מוכוון להתבצע על בסיס הגדרת האחריות על הסיכונים (Risk Ownership). המטרה היא, שהתקשור והטיפול המושכל בסיכונים התפעוליים יתרמו לקבלת החלטות ניהוליות, תוך שיקולי תועלת עסקית מול עלות במונחי סיכון, הן ברמת הנהלת הארגון והן ברמת היחידות השונות.

מטרות ניהול הסיכונים התפעוליים הן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה, לרבות הבעלות על הסיכונים וקבלת החלטות בשיקולי עלות - תועלת;
  - הבטחת זיהוי ותקשורת אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל העסקים העיקריים בקבוצה וביחידות התמיכה, במגמה להגדיר תיאבון סיכון תפעולי בהתאם ליעדים האסטרטגיים המאושרים עבור כל יחידה בקבוצה;
  - הגדרת מסגרת בקרה פנימית, שתקדם בקבוצה ערכי תרבות נאותים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכונים התפעוליים;
  - ניהול והקצאה אופטימלית של ההון הרגולטורי וההון הכלכלי ביחס לסיכונים התפעוליים.
- האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבת בקבוצת הבנק. עבודת המטה בתחום זה מוטלת על המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ביחידה לניהול הסיכונים התפעוליים וסיכונים השוק, בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של רשת בקרי סיכונים תפעוליים, לפי העיקרון של ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבת והכוונה מתודולוגית מצד המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים.
- הפעילות לניהול הסיכון התפעולי מפוקחת ומכוונת על-ידי שלושה פרוצסורים:
- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים
  - צוות ההנהלה לניהול סיכונים וצוות בראשות המנכ"ל
  - צוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים

מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים אושרה על-ידי הנהלה ודירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות מהווה מסגרת לניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצה, בהתאם לעקרונות וחובות דיווח אחידים שיעדם ניהול תקין על-פי אמות המידה של באזל 2 (Sound Practices). פעילות הבנק בנושא מתבצעת על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 בנושא מדידה והלימות הון – סיכון תפעולי, המתייחסת בין היתר להקצאת הון הרגולטורי בגין הסיכונים התפעוליים, וכן על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בנושא ניהול הסיכון התפעולי, התואמת את ההנחיות במסמך של באזל מיוני 2011 בנושא Sound Practice בניהול הסיכון התפעולי.

הבנק פועל על-פי הגישה הסטנדרטית של באזל 2 והדרישות התואמות לניהול בנקאי תקין. התוכנית האסטרטגית לשנים הבאות כוללת, בין היתר, העמקה והרחבה של חלק מהפעילויות והתאמה לעדכונים במסמכים והנחיות רגולטוריות רלוונטיות. במסגרת זו מתנהלים בין היתר פרויקטים ופעילויות, כמפורט להלן:

- איסוף מידע על אירועים תפעוליים בקבוצת הבנק. בסיס המידע לעניין זה הוקם בסוף שנת 2002 ומשמש בין היתר לניתוח האירועים, המגמות והדפוסים ותומך במיפוי ובהערכת הסיכונים התפעוליים שהקבוצה חשופה אליהם.
- ניתוח תרחישי סיכון בפעילויות ותהליכים בראייה צופה פני עתיד.
- כחלק מפיתוח תשתית מעקב ובקרה, מאופיינים KRIs, אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים, ביחס למוצרים, תהליכים או סיכונים מוסדיים. ה-KRI הנו מדד הניתן למדידה כמותית ועשוי לכלול גם מידע איכותי, המצביע על הימצאות גורם מסוים או מגמה. נקבעו סיפים למעקב, אסקלציה וטיפול, לפי העניין.
- ביצוע הפקות לקחים מאירועים תפעוליים, שיתופי מידע רלוונטי בין יחידות ולמידה ארגונית.
- הדיווחים הרבעוניים מוגשים לצוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים, צוות הנהלה לניהול סיכונים וצוות, ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים ומליאת הדירקטוריון. הדיווחים כוללים עדכונים בדבר יישום הגישה הסטנדרטית בקבוצה, תוכנית העבודה, סטטוס הפרויקטים בביצוע, מידע אודות אירועים תפעוליים, הערכות סיכונים פוטנציאלים, מגמות, שינויים בפרופיל הסיכונים ומידע חיצוני השוואתי.

מתבצעים מהלכים שוטפים לזיהוי, מיפוי והערכת סיכונים תפעוליים ובקרת ביחידות הבנק והקבוצה, לרבות מיפוי סיכונים מעילות והנאות. הפעילות מתבצעת על בסיס מתודולוגיה אחידה התואמת את דרישות ועדת באזל והוראות בנק ישראל בנושא, לרבות מעקב אחר יישום ההמלצות. אחת לשלוש שנים מתבצע מהלך של מיפוי מקיף של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה. בהמשך, מתבצעים תחזוקה, עדכון והרחבה של הממצאים באמצעות ניתוחים נוספים, ניתוחי עומק וניתוח סיכונים במוצרים/פעילויות חדשים.

מטרת הפעילות לזהות מוקדי סיכון מהותיים, להגדיר אחריות על הסיכונים (Risk Ownership), להעריך את הסיכונים (הממוצעים והקיצוניים) והבקרת הקיימות ולהבחין בין סיכונים נמוכים לבין סיכונים מהותיים הדורשים בחינה נוספת ונקיטת פעילויות בהתאם לשיקולי עלות – תועלת, על-פי דרכים עיקריות להתמודדות עם סיכונים, כדלקמן:

- למזער את הסיכון באמצעות יישום בקרות נוספות
- להעביר את הסיכון לצד ג' (כגון: ביטוח, מיקור חוץ)
- לספוג את הסיכון תוך כימות שלו
- להפחית את הפעילות יוצרת הסיכון
- פעולות נוספות בזיקה כוללות:
- מערכת מיכונית לניהול הסיכון התפעולי, "פמל"ה", הוטמעה ביחידות הקבוצה. המערכת פועלת בתחומים של איסוף מידע אודות אירועים תפעוליים, מיפוי והערכת הסיכונים והבקרות, איסוף KRI (אינדיקטורים עיקריים לסיכון), נושאים לטיפול, הפקת לקחים ודיווחים.
- גיבוש ויישום מסגרת כוללת של עקרונות וסטנדרטים בנושא תפישת בקרה אחידה בקבוצת הבנק. במסגרת זו מתכנסים צוותי בקרה ומתבצע תהליך תקופתי להערכת אפקטיביות הבקרות.
- השקת מוצר חדש/פעילות חדשה, על-פי הגדרות מדיניות השקת מוצר חדש בקבוצת הבנק, מלווה בבחינה וניתוח של הסיכונים התפעוליים הרלוונטיים הטמונים במוצר/פעילות.
- הגדרת תשתית מתודולוגית לניהול סיכונים תפעוליים בתהליכי IT מהותיים.
- דרישה מיוחדת מוגדרת במדיניות לצורך בחינה מקדימה טרם הוצאת פעילות למיקור חוץ. זאת בשים לב לסיכונים הייחודיים למיקור חוץ.
- תשומת לב מיוחדת, לרבות גיבוש מדיניות ייעודית, ניתנה לניהול סיכונים בנקאות בתקשורת, בהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנקאות בתקשורת.

פרופיל הסיכון התפעולי מנוטר תקופתית ביחס לתיאבון הסיכון התפעולי אשר מוגדר במדיניות באמצעות פרמטרים שונים ברמה כלל קבוצתית וברמה של יחידות ותהליכים ספציפיים. הבנק מקצה הון בגין נכסי סיכון תפעולי, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הדיווחים לעניין העמידה במגבלות תיאבון הסיכון מוגשים בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים הכולל.

הבנק משתמש במדדים כמותיים של תיאבון הסיכון התפעולי אשר מתייחסים לפרמטרים הבאים: היקפי הנזקים התפעוליים ביחס להכנסות הגולמיות לפי הגישה הסטנדרטית של באזל, שיעור הגידול בנזקים משנה לשנה, תרחישי סיכון אשר דורגו ברמת סיכון גבוהה מאד ברמת קבוצת הבנק והערכת תרחישי קיצון. בבחינת הפרמטרים לא נצפתה חריגה ביחס למגבלות תיאבון הסיכון שהוגדרו.

3.5.2. סיכוני טכנולוגיה ומחשוב

הבנק תלוי במערכות ותשתיות IT לפעילותיו השונות. סיכון הטכנולוגיה והמחשוב הינו הסיכון לפגיעה בפעילותו התקינה של הבנק ובשירות ללקוחות, להפסד או לפגיעה במוניטין עקב אי נאותות או כשל במערכות ותשתיות ה-IT של הבנק. ככלל, הבנק מתחזק את מערכות ותשתיות המידע, מאמץ טכנולוגיות חדשות ופועל תמידית למתן תשתית טכנולוגית המאפשרת את התנהלותו העסקית וקידום יוזמות אסטרטגיות בחטיבות השונות, בהתאם למדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק. מדיניות זו כוללת התייחסות להיבטי אבטחת מידע והסייבר, עקרונות גיבוי והתאוששות במצבים של תקלות ואסונות, מיקור חוץ ומחשוב ענן, מדיניות פיתוח ושימוש בטכנולוגיות חדשות במסגרת בנקאות בתקשורת וניהול סיכוני IT. כמו-כן, על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד, לפשט ולייעל את הפלטפורמות הטכנולוגיות, לשפר את יכולת התגובה ולבנות יכולות חדשות, החליט הבנק על ביצוע פרויקט מודרניזציה רב שנתי של מערכות המחשוב המרכזיות.

בחינת סיכוני ה-IT מתבצעת באופן שוטף, על-פי מתודולוגיה מקובלת, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בבנק והן ברמת מערכות המידע והתשתיות המשמשות בבנק. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי ה-IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב, על-ידי מספר יחידות מקצועיות ייעודיות הכפופות להנהלת החטיבה. יחידות אלו פועלות על-פי ההנחיות הרגולטוריות השונות, כגון הוראות ניהול בנקאי תקין 357 ו-361 ביניהן: מחלקת אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, יחידת תכנון ובקרה, בקרת פיתוח והמשכיות עסקית ויחידת ניהול סיכוני IT.

3.5.3. סיכוני אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללו שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגיית המידע ולמזער את הסיכונים. סיכוני אבטחת מידע וסייבר בבנק מנוהלים על-ידי מערך אבטחת מערכות מידע וסייבר בחטיבת הטכנולוגיה והמחשוב. בשנים האחרונות חל גידול בתחום ובחומרת תקיפות הסייבר על המגזר הפיננסי העולמי, כאשר ההתפתחויות הטכנולוגיות והרחבת השירותים הדיגיטליים מחד ורמת התחכום והכלים העומדים לרשות התוקפים מאידך מגדילים את החשיפה לסיכוני סייבר.

הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים. מערך ההגנה של הבנק מורכב משכבות הגנה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות. הבנק מפעיל תהליכי הגנת סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגישה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשות תקיפות, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאינות מאגרי המידע. במקביל מפעיל הבנק תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר בכל שעות היממה, ובכללם הפעלת מרכז אירועי אבטחת מידע. כמו-כן הבנק נערך להכלת אירועי סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל באופן מתמיד לזיהוי ועדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תוכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם. במהלך 2018 הוקמה בחטיבה לניהול סיכונים יחידת ניהול סיכוני סייבר, היחידה עוסקת בקביעת מדדים ומתודולוגיות להערכת בשלות ההגנה, ניתוח משמעותיות עסקיות לתרחישי סייבר, אתגור מערך ההגנה, ובחינת התפתחויות בתחום סיכון הסייבר הרלוונטיות למערך הטכנולוגי והעסקי של הבנק.

3.5.4. סיכוני מחשוב ענן

בחודש נובמבר 2018 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין שמספרה 362 (2). הוראה זו מבטלת את הצורך בפנייה לבנק ישראל, בקבלת אישור למחשוב ענן מהותי, ומעבירה את הסמכות לניהול והחלטה לבנק. הבנק ממשיך ליישם מחשוב ענן בתחומים מסוימים ובוחן שימושים נוספים תוך טיפול נאות בסיכונים התפעוליים הנגזרים מכך ובהתאמה להנחיות הרגולציה. זאת מתוך כוונה לאפשר יישום היתרונות העסקיים של שימוש בשירותי מחשוב ענן תוך ניהול מושכל של הסיכונים ועמידה בדרישות הרגולציה.

3.5.5. היערכות לחירום

בבנק מנוהלת ומיושמת תוכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם להוראות בנק ישראל 355 ("ניהול המשכיות עסקית"), 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תוכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכותו לחירום ביצע הבנק מהלך רוחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תוכניות הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. תוכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תוכנית ה-BCP מובלת על-ידי יחידת ניהול המשכיות עסקית ייעודית (BCM), כפופה למנהל המשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהלת חטיבת טכנולוגיה ומיחשוב).

מדיניות המשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות בארץ ובעולם וכן בסניפי חו"ל של הבנק, בהתאמה למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל. בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים הן תרחישים תפעוליים והן תרחישים עסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, מנהלות, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. הבנק הקים אתר מחשוב מרכזי חדש מרוחק להבטחת זמינות ומיגון מערכות המידע והמידע עצמו.

מערך ניהול המשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכון התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301. במסגרת היערכות המשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום, שבינם עלול להיגרם לזק משמעותי, מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תוכניות מגירה מפורטות להמשכיות עסקית. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תוכנית המגירה היא באחריות ההנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. יצוין כי צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תוכניות המגירה.

3.5.6. ביטוח

לבנק פוליסת ביטוח בנקאי המגדרת סיכונים תפעוליים וכוללת: (1) ביטוח בנקאי לכיסוי נזקים העלולים להיגרם כתוצאה ממעילות עובדים, אובדן מסמכים, זיוף מסמכים ועוד; פוליסה זו כוללת כיסוי לנזקי פשעי מחשב שנגרמו לבנק ו/או ללקוחותיו עקב חדירה של צד שלישי בלתי מורשה למערכות המחשב של הבנק; (2) ביטוח אחריות מקצועית להגנה בפני תביעת לקוח שנגרם לו נזק כתוצאה מפעולה בנקאית רשלנית; הפוליסות האלו כפופות לחריגים המקובלים בפוליסות ביטוח של תאגידים בנקאיים בישראל (לרבות החרגת נזק הנגרם כתוצאה מעבירה על הוראות הקשורות בהלבנת הון ובמימון טרור). בנוסף, המערך הביטוחי של הבנק כולל גם ביטוח רכוש, צד ג', חבות מעבידים, ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה וביטוחים נוספים. גבולות האחריות בפוליסות נקבעו על-ידי הבנק בהתאם להערכת הסיכון הכרוך בפעילות הקבוצה וכחלק ממדיניות ניהול הסיכונים הכוללת. במסגרת מילוי הדרישות לניהול תקין על-פי הנחיות באזל (Sound Practice), קיים שיתוף פעולה תוך חילופי מידע בין המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ובין היחידה המטפלת בביטוח הבנקאי.

לפרטים נוספים אודות התרבות הארגונית וממשל הסיכונים בקבוצה ראה "[דוח על הסיכונים](#)".

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

תחת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות ה-FATCA האמריקאית וה-CRS הבינלאומי והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

הבנק נוקט מדיניות של ציות לכל הוראות החוק והרגולציה, ופועל להטמעתה ביחידותיו ובקרב עובדיו. לצורכי ניהול הסיכון, ניתן להגדיר את סיכוני הציות המרכזיים שמפניהם מבקש הבנק להתגונן כמפורט להלן:

- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, להוראות העוסקות באיסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן בגין ליקויים בתהליכים שנועדו להבטיח ציות כאמור או בגין חסרונם של תהליכים כאמור;
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל פעילות לא נאותה של הבנק או מי מעובדיו ביחס ללקוחות הבנק, ביחס לנושאי מס או בשל אי-ציות להוראות דין בהקשרים אלו;
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו לדיני ניירות-ערך;
- הסיכון לנזק מהותי בגין תביעה ייצוגית, הנובעת מאי-ציות להוראות המסדירות את יחסי הבנק והלקוח;
- הסיכון לתביעה פלילית נגד הבנק או עובדים בכירים בו, בשל אי-ציות לחוק.

זיהוי מוקדי סיכון הציות המרכזיים ומעקב אחר התפתחותם נעשה, בין היתר, באמצעות מודי סיכון. מוקדי הסיכון המרכזיים ועוצמת הסיכון הנובעת מהם עשויים להשתנות בהתאם לדינמיות הרגולציה, האכיפה, פעילות הבנק והלקוחות, התפתחות השוק וכיו"ב. לשם מדידת הסיכון, משתמש הבנק במדדים כמותיים ובמדדים איכותיים. המדדים כוללים, בין היתר, התפתחויות רגולטוריות ואכיפתיות, שינויים בלקוחות ובמוצרים מסוימים, ממצאי בקרות וביקורות, סקרי פערים ועוד. קצין הציות הראשי של הבנק משמש בתפקידו לפי הוראת ניהול בנקאי 308, בין היתר, כאחראי על מילוי החובות לפי חוק איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכן כממונה על האכיפה בניירות-ערך לפי חוק ליעול הליכי אכיפה ברשות ניירות-ערך וכקצין אחראי על-פי ה-FATCA. יחידת קצין ציות ראשי והממונה על האכיפה בניירות-ערך, מורכבת מיחידת איסור הלבנת הון, יחידת אכיפה בניירות-ערך וציות בינ"ל, יחידת קשרי לקוחות הוראות צרכניות וחברות בנות, יחידת הציות למיסי בינלאומי, ויחידת מטה.

יחידת קצין ציות ראשי נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים של הקבוצה תוך מזעור החשיפה לסיכוני ציות ומוניטין. יעדי יחידת קצין ציות ראשי הינם:

- להוביל מדיניות ליישום מלוא הוראות החוק בכל יחידות הבנק בארץ ובעולם, תוך הבנת הצרכים של היחידות העסקיות ותמיכה בפעילותן;
  - בראייה מבוססת סיכון לזהות, לתעד ולהעריך באופן פעיל את סיכוני הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק;
  - לנטר ולבדוק הציות בקבוצת הבנק על-ידי ביצוע דגימות ולדווח לאורגני הבנק אודות הממצאים.
- האחריות על הניהול השוטף של סיכון הבנק בהיבטי הציות, וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון, חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבנות בקבוצת הבנק. האחריות המקצועית כמעגל בקרה שני בתחום זה מוטלת על יחידת קצין ציות ראשי בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של מערך קציני ציות, על בסיס ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבנות וכפיפות מקצועית ליחידת קצין ציות ראשי.

הפעילות של יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך מפוקחת על-פי ממשל תאגידי באמצעות:

- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים;
- הנהלת הבנק בראשות המנכ"ל;
- דיווח לפחות פעם בשנה להנהלה הבכירה ולדירקטוריון על נושאי הציות.

מדיניות הציות הקבוצתית, קובעת כללים לגבי מכלול הנושאים המרכיבים את נושאי הציות כאמור לעיל. המדיניות כוללת כללי ממשל תאגידי ואינטראקציה עם חברות בנות וסניפים מחוץ לישראל, ומתבססת על החקיקה והרגולציה בישראל ובמקומות הפעילות הרלוונטיים. קבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין ה-FATCA וממשיכה בתהליך מיכון הדרישות המתחייבות מחקיקה זו ומהרגולציה הישראלית בנושא. בדומה קבוצת הבנק מקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין ה-CRS. החוק הישראלי מחייב את המוסדות הפיננסיים בישראל לדווח על חשבונות פיננסיים של לקוחות בעלי תושבות מס זרה. זאת, במסגרת אמנת ה-CRS לחילופי מידע עליה חתמה ישראל. תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקה נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019 אושרו על-ידי ועדת הכספים של הכנסת ב-1 לינואר 2019. כמו-כן, הבנק קבע מדיניות כוללת של כסף מוצהר גם לעניין הלקוחות תושבי החוץ, שנועדה לצמצם החשיפה להימצאותם של כספים לא מדווחים, בחשבונות תושבי החוץ בכל קבוצת הבנק.

3.7 סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות (Fines, Penalties) או צעדי עונשין (Punitive Damages) כתוצאה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים (Private Settlements) שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת במערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון.

הבנק נוקט התייחסות מרחיבה באשר לסיכונים המשפטיים וכולל בהם סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה ראשית ומשנית והוראות רגולטוריות, לרבות סיכונים הנובעים מאי ידיעה של הוראות הדין המקומי או הזר החל על פעילות הבנק או הקבוצה, או פרשנות שגויה שלהם, פסיקה של בתי משפט, בתי דין וגופים אחרים שיש להם סמכות מעין-שיפוטית, פעילות שאינה מגובה בייעוץ משפטי, וכן ייעוץ משפטי לקוי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 350, הסיכון המשפטי שלוב בסיכון התפעולי.

ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות ניהול החשיפות לסיכונים משפטיים. חברות בנות בארץ ובח"ל, נדרשות לאמץ את מסמך המדיניות הני"ל ולנסח את מסמכי מדיניותן בהתאמה לו.

אחת לרבעון, נמסר על-ידי היעוץ המשפטי להנהלה ולוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון דיווח, בדבר סיכונים משפטיים שהתממשו בהשוואה להערכות המוקדמות בעניין זה וכן מידע סטטיסטי בדבר הליכים משפטיים לסוגיהם, שנפתחו או נסתיימו בתקופה הרלוונטית. למידע נוסף בנושא הסיכון המשפטי ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

3.8 סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד.

מדיניות ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק אושרה על-ידי הנהלה והדירקטוריון ומיושמת ביחידות הקבוצה. אסטרטגיית ניהול סיכון המוניטין בקבוצת בנק הפועלים קובעת כי יש למנוע, למזער ולבקר את סיכוני המוניטין. בהתאם לכך, נקבעו יעדים כלל קבוצתיים ביחס לסיכון המוניטין, כדלקמן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיבי של סיכון המוניטין
  - הבטחת תקשורת אפקטיבית וזיהוי סיכון המוניטין, במטרה להגדיר תיאבון לסיכון המוניטין בהתאם למטרות האסטרטגיות שאושרו עבור כל יחידה
  - הגדרת מסגרת לבקרה פנימית במטרה לקדם תרבות וערכים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכוני מוניטין.
- דירקטוריון הבנק והנהלה אחראים לקידום סטנדרטים גבוהים של אתיקה וישרה ולביסוס תרבות המדגישה את חשיבות הבקרה הפנימית.

3.9 סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו סיכון להכנסות ו/או להון הקבוצה, שנובע מתהליכי חקיקה ו/או מטיטוטות הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה יכולים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע שירותים מסוימים ו/או לחייבה לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת ותוך פגיעה בלוח הזמנים לפיתוח שירותים מתוכננים אחרים.

3.9.1 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור. בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנימי, דיני נירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיר, דיני הערבות וכו'. בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים. פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון, רשות הגנת הפרטיות, רשות איסור הלבנת הון והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים. הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

3.9.2. דרכי ניהול סיכון רגולטורי

יחידת הרגולציה מעריכה ומנהלת את הסיכונים הרגולטוריים, על-ידי ניטור, זיהוי, איסוף המידע, הערכה, דיווח ומעקב ובקרה אחר ההתפתחויות הרגולטוריות בעת התהוותם. היחידה מהווה את הקשר בין היחידות הפנימיות בבנק לרגולטור במהלך התגבשות החקיקה, כך שתושמע דעתם של הגורמים המקצועיים באופן שיפחית את הסיכון מרגולציה לא מיטבית. בנוסף מספקת היחידה חוות דעת לפי העניין בדבר השפעת הרגולציה בהתהוות על ההתנהלות העסקית הצפויה של יחידות הבנק השונות. היחידה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם היחידות המקצועיות הרלוונטיות בבנק ובחברות הבנות והשלוחות, בארץ ובח"ל, לזיהוי יישום הרגולציה באופן מלא וביעילות מבחינה עסקית. לעניין הציות להוראות הרגולטוריות ראה [סיכון הציות לעיל](#).

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

3.10. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעות והנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולוועדות הרלוונטיים. במקביל עורכת המחלקה סט תרחישי קיצון בעלי הסתברות להתממשות עתידית, אף אם נמוכה, שלהערכתה עשויות להיות להם השלכות כלכליות ופיננסיות משמעותיות על המשק ועל הבנק. תרחישי הקיצון מתעדכנים מדי שנה בהתאם למפת הסיכונים, התרחישים מאושרים על-פי הנהלים על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. בד בבד, המחלקה הכלכלית בוחנת שורה של "נורות אזהרה" שעשויות לאותת על עלייה בהסתברות לאירוע של תרחיש קיצון. דיווח על נורות האזהרה מבוצע באופן שוטף לצוות הנהלה לניהול סיכונים.

הבנק מתרגם את תנאי השוק בתרחיש להשפעה על פעילותו העסקית בהתאם לתחומי הסיכון השונים, ובוחן את ההשפעה על הרווחיות, ההון והלימות ההון תוך ניטור הסיכונים והמגזרים אשר עשויים להיות מושפעים מהשינויים הכלכליים במשק ובעולם, והתאמת מדיניותו ופעילותו הבקרה לפי צורך. בין היתר, הבנק בוחן את ניירות-ערך בתיק ההשקעות בישראל ובח"ל, את החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, וכן מוקדי סיכון בתיק האשראי העלולים להיות מושפעים מן ההתפתחויות ועומד באופן שוטף בדרישות הנזילות כנדרש מהוראות הפיקוח.

לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית](#) בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2018.

3.11. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתיד לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמה מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים. בנוסף, הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים, ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד.

התוכנית האסטרטגית של הבנק הינה תוכנית תלת-שנתית - המאושרת על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון - והנבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם, לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק ולשינויים ביעדי הבנק.

במסגרת תהליך התוויית התוכנית האסטרטגית מתבצעת בחינה כללית של עסקי התאגיד והסיכונים האסטרטגיים הרלוונטיים ונערך תהליך תכנון מקיף. תחת תהליך התכנון השנתי, בוחנת הנהלת הבנק כיצד תיראה תמונת העתיד התחרותית ובהתאם לתמונה זו, נבנות תוכניות אסטרטגיות אשר נותנות מענה להיערכות הנדרשת לתמונת עתיד זו.

תהליך התכנון האסטרטגי השנתי מחולק לארבעה שלבים עיקריים: כל אחד מהשלבים מספק התמודדות עם היבט אחר של ניהול והערכת הסיכון האסטרטגי: **שלב א'** - זיהוי הסיכונים האסטרטגיים של הבנק בסביבת התחרות - בחינת הגורמים המשפיעים על היכולת התחרותית של הבנק ועל פוטנציאל הצמיחה העתידית לרבות בחינת מגמות בעולם ובישראל ותמונת מצב הבנק. בשלב זה ובהתאם לממצאים, הנהלה והדירקטוריון מגדירים את המטרות האסטרטגיות המרכזיות ודגשים נוספים שיש להתייחס אליהם במהלך הכנת התוכניות האסטרטגיות. בנוסף, הנהלה והדירקטוריון מגדירים אחת למספר שנים (ובהתאם לצורך) את התימונת האסטרטגית של הבנק, אשר מהווה המסגרת האסטרטגית שעל בסיס נבנות תוכניות העבודה.

שלב ב' - גיבוש ואישור התוכנית האסטרטגית - הבנק מגבש את כלל התוכניות האסטרטגיות בהתאם לדגשים האסטרטגיים שהוגדרו, בסנכרון עם היעדים הפיננסיים, תוך תשומת לב להיבטי הסיכון. הפעילות מבוצעת באתגור החטיבה לניהול סיכונים.

שלב ג' – יישום התכנון האסטרטגי – הטמעת אסטרטגית הבנק במפות אסטרטגיות על-פי מתודולוגיית ה-BSC (Balance Score Card). הדגשים והתוכניות האסטרטגיות של הבנק באים לידי ביטוי במפות ה-BSC. מפות ה-BSC מורכבות ממטרות, מדדים ויעדים ברי-מידדה לכל מדד (הן ברמה התהליכית והן ברמת התוצאות העסקיות) הנגזרים מהאסטרטגיה, שמטרתם להניע התנהגות וביצועים של היחידות השונות, ובאמצעותן ניתן לעקוב אחר יישום התוכנית האסטרטגית וניטור הסיכון האסטרטגי. סטייה משמעותית מהיעדים שנקבעו במפות ה-BSC יכולה להוות אינדיקציה למימוש חלקי של התוכנית האסטרטגית ולפיכך חשש לעלייה בסיכון האסטרטגי.

שלב ד' – שרשור מדדי ה-BSC למדידה לצורך תגמול של נושאי משרה ומנהלים בכירים. להבטחת חיבורם של היעדים האסטרטגיים, החלק הארי מתוך המדדים ב-BSC משורשרים ליעדים האישיים של מנהלי החטיבות ושל מנהלים בכירים לרבות מדדי ניהול סיכונים.

3.12. סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכול להתממש באם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק ידרש להסיר מפגע סביבתי או שמא יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי, או כתוצאה מירידת-ערך של ביטחונות שמומשו. הסיכון אף עשוי להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של אחר בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק קשר לגורם למפגע סביבתי.

הסיכונים הסביבתיים בזיקה לתיקי אשראי גדולים מנוטרים בחטיבה העסקית, ניטור הסיכון הסביבתי בזיקה לפעילות הבנק עצמו הינו באחריות מנהלת אחריות חברתית תאגידית.

מתוך הכרה באחריותו החברתית של הבנק ומתוך הבנת החשיבות של ניהול מדיניות בת קיימא כלפי הסביבה, גיבש הבנק מדיניות סביבתית כוללת וסדורה. מדיניות זו מיושמת באמצעות מבנה ארגוני והגדרת תפקידים, נוהלים, תהליכים ומערכות בקרה. כחלק מתהליך ניהול והערכת התנהלותו הסביבתית קיבל הבנק הסמכה לתקן ISO 14001, אשר מתוקף מחדש כל שנה, בבדיקה מקיפה באמצעות חברה בינלאומית המוסמכת לנושא. תיאור נרחב של הפעילות בתחום הסביבה מוצג בדוח אחריות חברתית וקיימות של בנק הפועלים, המפורסם בכל שנה, על-פי התקן המתקדם ביותר של GRI.

לצורך טיפול בהשפעת הסיכון הסביבתי על סיכון האשראי של הלוויים הגדולים קבע הבנק מדיניות, נוהלי עבודה ומתודולוגיה לזיהוי, אפיון וניהול סיכונים סביבה. בניבוי תהליכי כתיבת המדיניות ונוהלי העבודה, נבחנו מתודולוגיות מקובלות בבנקים בחו"ל ונעשה שימוש ביועצים המתמחים בתחום. המתודולוגיה לזיהוי הסיכונים הסביבתיים, כוללת בין היתר התייחסות לפוטנציאל הסיכון הסביבתי של ענף המשק, וכן התייחסות פרטנית לסיכונים סביבתיים אשר עלולים להשפיע בצורה מהותית על התאגיד בהתאם לפעילותו העסקית. ניהול הסיכונים הסביבתיים כלול במכלול סיכונים האשראי המנוהלים על-ידי הבנק, והערכת הסיכון הסביבתי כלולה בהערכה של איכות האשראי שהועמד ללקוחות על-ידי הבנק.

הבנק או נושא משרה בכירה בו לא היו בתקופת הדיווח צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה.

3.13. טבלת גורמי סיכון

בהתאם להוראת בנק ישראל, ביצע הבנק מיפוי של גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה הקבוצה. בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות הנהלה לגבי חומרת הסיכון של כל אחד מגורמי הסיכון. סולם דרגות החומרה של גורמי הסיכון נקבע תוך התייחסות להגדרות תיאבון הסיכון של הבנק והוא כולל חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון. עבור שלוש דרגות (נמוכה, בינונית וגבוהה) נקבעו מדדים כמותיים:

- **דרגת חומרה נמוכה –** הפגיעה ברווח השנתי בגין אירוע קיצון קטנה יותר מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל, כלומר, אירוע קיצון לא יגרום לבנק לעבור להפסדים.

- **דרגת חומרה בינונית –** הפגיעה ברווח השנתי בגין אירוע קיצון גדולה מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל ולכן גורמת לבנק לעבור להפסד לפחות באחת משנות התרחשות האירוע, ולירידה ביחס הון רובד ראשון, אך יחס הון לא ירד אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון שהוגדרה (6.5%).

- **דרגת חומרה גבוהה –** הפגיעה ברווח בגין אירוע קיצון, תגרום לירידה ביחס הון רובד ראשון אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון. כדי לכמת את השפעת גורמי הסיכון על הרווח ועל יחס הון של הבנק, נבחנו, עבור מרבית הסיכונים, תרחישי קיצון מערכתיים ותרחישי גורם סיכון בודד וההשפעה החמורה ביותר מבין התרחישים משמשת לצורך טבלת גורמי סיכון. יצוין כי כימות זה מתייחס להשפעה על הון הבנק ויתכנו תרחישים הכוללים ירידה ברווח או הפסדים שהשפעתם על רווחיות הבנק אינה זניחה אולם השפעתם על הלימות הון הינה נמוכה ולפיכך יסווגו בדרגת חומרה נמוכה. בנוסף, כאשר להערכת צוות המומחים, המדדים הכמותיים אינם נותנים ביטוי מספיק לחומרת גורם הסיכון או כאשר אין אפשרות לקבוע בשיטות כמותיות מהימנות את רמת הסיכון של גורם סיכון מסוים ניתן ביטוי לחוות דעת של צוות המומחים.

כל גורם סיכון המופיע בטבלה שלהלן נבדק, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לגורמי סיכון נוספים המופיעים בטבלה. יחד עם זאת, בגורמי סיכון "מצב המשק בעולם" ו"מצב המשק בישראל" המופיעים בטבלה, נבחנו תרחישים מערכתיים האומדים את ההשפעה על הרווח ויחס הון כתוצאה משילוב של מספר גורמי סיכון. נדגיש כי תרחישי הסיכון מדמים מצב של התממשות נזקים בלתי צפויים מעבר לרמה הצפויה של אירועי נזק במהלך העסקים הרגיל של הקבוצה.

הבנק מעריך את רמת הסיכונים גם בשיטה נוספת המבוססת על הערכות מומחה של רמת הסיכון המובנה, איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקורות והסיכון השיורי. הסיכון המובנה הינו הסיכון המצרפי הקיים בפעילות בה עוסק הבנק ומוגדר כהפסד פוטנציאלי מפעילות זו. הערכת סיכון מובנה מתבצעת בראיה צופה פני עתיד וגם בראיית העבר אך מבלי להתחשב בתהליכי הניהול והבקורות. כדי לאמוד את הסיכון השיורי המביא בחשבון את תהליכי הניהול והבקרה, נוספו למודל הערכות מומחי תוכן במעגל הבקרה השני בדבר איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקורות.

שילוב האמידה בשתי השיטות לכלל הערכת הסיכון השיורי הניתנת בטבלה להלן בסולם בן חמש דרגות חומרה, נעשה כהערכת מומחה המשקפת את הטיפול של מומחי התוכן בתחומים השונים והוא כפוף לכל ההסתייגויות האמורות לגבי מידע צופה פני עתיד.

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
סיכונים פיננסיים		
1.	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי)	בינונית
1.1	סיכון בגין איכות הלזים ו/או ביטחונות	בינונית
1.2	סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
1.3	סיכון בגין ריכוזיות לזימים/קבוצת לזימים	בינונית
2.	סיכון שוק	נמוכה-בינונית
2.1	סיכון ריבית	נמוכה-בינונית
2.2	סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין	נמוכה
2.3	סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי	נמוכה-בינונית
3.	סיכון נזילות	נמוכה-בינונית
סיכונים תפעוליים ומשפטיים		
4.	סיכון תפעולי	נמוכה-בינונית
4.1	מזה סיכון סייבר	בינונית
4.2	מזה סיכון IT	נמוכה-בינונית
5.	סיכון משפטי	נמוכה
סיכונים אחרים		
6.	סיכון מוניטין	נמוכה-בינונית
7.	סיכון אסטרטגיה ותחרות	בינונית
8.	סיכון רגולציה וחקיקה	בינונית
9.	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל	בינונית
10.	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם	בינונית
11.	סיכון ציות*	בינונית

* תחת סיכון הציות כלולים גם הסיכונים הנובעים מהחקירות על-ידי רשויות בארצות-הברית כאמור בביאורים T25 ו-T25 בדוחות הכספיים.

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2018. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הפרשה להפסדי אשראי

על פי הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית ושל הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים בדבר הכללים לבחינת חובות במסגרת הפרשה פרטנית או קבוצתית וכן פרטים בדבר חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ראה [ביאור זה \(4\)](#) בדבר הפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי נעשית בהתבסס על הערכת ההנהלה לגבי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים. בתהליך ההערכה נסמכת ההנהלה על מספר רב של שיקולים ואומדנים.

מדי רבעון מובצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים וכן נבחנים פרטנית כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו מוצעת בחינה פרטנית המתייחסת למצבו העסקי של הלווה, לתזרימי המזומנים מפעילותו העסקית של הלווה, לערך ומועד המימוש הצפוי של הביטחונות הקיימים, לערך ומועד מימוש של ערבויות מצדדים שלישיים וכדומה. בהתאם לבחינה זו מוצעת הערכה לגבי הסכום הניתן לגבייה ובהתאם נקבעים הסיווג המתאים של החוב וההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי, אשר מהווה את ההפרש בין סכום האשראי שניתן ללווה לבין הסכום הניתן לגבייה ממנו, מהוון בריבית החוב המקורית, או השווי הרוגן נטו של הביטחונות העומדים כנגד החוב, בכל מועד דיווח. בנוסף, הבנק נדרש להעריך את היקף החוב אותו לא ניתן לגבות במאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים) ולבצע מחיקה חשבונאית בגינו.

חלק מן הנתונים שבבסיס הבחינה הפרטנית, מבוססים על אומדנים ועל הערכות, ונסמכים על משתנים כלכליים אשר אינם בשליטת הבנק כגון, מצב כלכלי בשוק הישראלי ובשוקי העולם, שוקי פעילות של חברות ומוצריו, שערי ריבית ומצב שוק ההון, מחירי נדל"ן ונכסים אחרים וביקושים בענף בארץ ובעולם ועוד. בקביעת הסכום הניתן לגבייה נלקחים מרווחי ביטחון שתכליתם לתת מענה למצבי אי ודאות באשר ליכולת פירעון האשראי ושווי הביטחונות. עם זאת, מכיוון שמדובר במשתנים כלכליים ואחרים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדן שנקבע.

בהקשר זה נציין כי הבנק מיישם את הוראת מקור החזר ראשוני של בנק ישראל לפיה קביעת הסיווג המתאים לחוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לכשל נעשתה צפויה ברמה גבוהה, מתבססת על החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני לחוב (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב), וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישוניים.

לצורך קביעת נאותות הסיווג וההפרשה קיימים בבנק תהליכי עבודה מוסדרים וההחלטות מתקבלות בהתאם לסמכויות שאושרו.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני המוערך על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתבסס על שיעורי מחיקות היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, לאורך התקופה המתחילה ב-1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. הבנק משתמש בשיעור מחיקות אשר מהווה ממוצע שיעורי מחיקות העבר בטווח השנים האמור. בנוסף לחישוב טווח שיעורי מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי. לעניין זה, בהתאם להוראת המפקח הנוגעת להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא פגום. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית. הבנק פיתח מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. המודל שאומץ כולל גם אומדנים רבים הקשורים לגורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע מחיקות העבר ובהם, מגמות בהיקפי האשראי, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד.

מכיוון שהיקף ושיעור ההפרשה הקבוצתית נסמכים, בין היתר, על עצם סיווג חוב כבעייתי ועיתוי הסיווג, הרי שגם בקביעת גובה ההפרשה הקבוצתית מסתמך הבנק על אותם אומדנים הקשורים ליציבותו הפיננסית של הלווה ולאומדן יכולת הפירעון שלו, שהם הבסיס לצורך סיווג חוב כחוב בעייתי ולעיתוי הסיווג. הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים לקיום, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי וחוץ-מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

מדידות שווי הוגן

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, ובהם מרבית ניירות הערך בתיק הזמין למכירה, ניירות הערך בתיק למסחר ומכשירים פיננסיים נגזרים, נמדדים בדוחות הכספיים על-פי שווי הוגן. שווי הוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה; כלומר, בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. לצורך הערכת השווי הוגן נעשה שימוש מרבי בנתונים נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק ומתקבל ממקורות בלתי תלויים. במקרים בהם אין נתונים נצפים לצורך מדידת השווי הוגן, נעשה שימוש בנתונים לא נצפים, נתונים אלה משקפים את ההנחות של הבנק והם כוללים מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור נכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור נכס או התחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי הוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי הוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.

בקביעת ערכי השווי הוגן הבנק מפעיל שיקול דעת מקצועי נאות. לצורך כך, הבנק גיבש תוכנית לפיה יוגדר תהליך מובנה ומוסדר לקביעת שווי הוגן, במסגרתו פועלים ארבעה גורמים בלתי תלויים:

- הגורם העסקי - הגורם אשר אחראי לניהול המכשיר הפיננסי.
- הגורם המתקף - הגורם שאחראי על תיקוף המודלים לחישוב השווי הוגן ועל תיקוף הנתונים וההנחות שמשמשות לצורך החישוב.
- הגורם המבקר - הגורם שאחראי על ביצוע בקורות שוטפות על תהליך קביעת השווי הוגן.
- הגורם המפקח - הגורם שאחראי על פיקוח אחר יישום תהליך קביעת השווי הוגן ברמה נאותה.

כמו-כן, הבנק הגדיר מגבלה על-פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). בנוסף, נקבע כי במקרים בהם היקף המכשירים החורגים הגיע ל-75% מהמגבלה שנקבעה, הדבר יובא לידיעת הדירקטוריון וצוות ההנהלה לניהול סיכונים אשר יגבש תוכנית לצמצום היקף המכשירים החורגים. השווי ההוגן של אגרות-חוב הנסחרות בחו"ל, מבוסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים, אשר הינם בלתי תלויים בתאגידים ובממשלות המנפיקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למוסדות פיננסיים מובילים בעולם. עם יישום ASC 820-10 (FAS 157) בדבר מדידות שווי הוגן, נדרש הבנק לשקף את סיכון האשראי ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) בהערכת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, ושל הצד הנגדי בעסקה. ליום 31 בדצמבר 2018 ההפרשה נטו בגין סיכון אשראי של נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים הינה כ-142 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 32](#) בדוחות הכספיים.

התחייבויות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי. הפרשות אלו כוללות, התחייבות למענק יובל לו זכאי כל עובד בתום 25 שנות עבודה בבנק, התחייבות לפיצוי בגין ימי מחלה שלא נוצלו, הטבות לעובדים לאחר פרישה, התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים שפרשו לפני גיל הפרישה החוקי, וכן התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים פעילים שצפוי שיפרשו בתנאי פרישה מועדפים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק והתחייבות בגין פיצוי פיטורין.

סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים בבנק, ליום 31 בדצמבר 2018 הגיע לסך של כ-4,268 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוונות בשיעור היוון ריאלי של 1.89% לשנה, על בסיס תשואת אגרות-חוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית למועד הדיווח, כפי שנקבע על-ידי הפיקוח על הבנקים.

חישובים אקטואריים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות ההנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים ושיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים והנחות אלו נסקרים באופן שוטף.

שינוי במאפיינים האקטואריים השונים יביא לתוצאות שונות מאלה שמתקבלות כיום. כך לדוגמה, גידול של 1% בשיעור ההיוון יגרום להקטנת ההתחייבויות בסך של כ-332 מיליון ש"ח וקטון של 1% בשיעור ההיוון יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-390 מיליון ש"ח. כמו-כן, גידול של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-249 מיליון ש"ח. גידול של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-165 מיליון ש"ח וקטון של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-161 מיליון ש"ח.

הערכת האקטואר עבור התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2018 בגין התחייבות לזכויות עובדים מפורסמת באתר המגניא של הרשות לניירות-ערך שכתובתו: www.magna.isa.gov.il.

התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים שיפוטיים שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וצדדים שלישיים שונים שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה. כמו-כן הקבוצה נתונה לחקירות של רשויות אמריקאיות כמתואר בביאור 25 בדוחות הכספיים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ו-FIFA.

הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, וזאת בהתבסס על חוות דעת משפטיות. ברוב ההליכים השיפוטיים, כמו גם בקשר עם חקירותיהן של רשויות שונות, מתקבלות חוות דעת מיועצים משפטיים חיצוניים לקבוצת הבנק, שנבדקות על-ידי היועצים המשפטיים המועסקים בבנק. הערכות אלה של יועצים משפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם, בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ ובעולם.

אומדנים לגבי הפרשות בהליכים שיפוטיים, חקירות ועניינים רגולטוריים כרוכים ברמה גבוהה מאוד של שיקול דעת וזאת בהשוואה לסוגי הפרשות אחרים. כאשר ההליכים הם בשלבים ראשוניים, הקביעה האם קיימת בכלל מחויבות לבנק, יצירת טווחי אומדנים וקביעת הסתברויות לכך שהבנק יאלץ לשאת בעלויות בגין אותה מחויבות, כרוכים באי ודאות משמעותית וכאשר מדובר בעניין שבו לא מתנהל הדיווח הליך שיפוטאי או הודאות גדלה עוד יותר. עם התקדמות ההליך, הנהלת הבנק ויועציה המשפטיים, מעריכים מדי תקופה האם נדרש לכלול או לעדכן הפרשות בגין ההליך, תוך עדכון האומדן שבוצע בתקופת הדיווח הקודמת. ככל שמתקדם ההליך, היכולת לבצע אומדנים מתגברת, אולם סכום ההפרשה עדיין רגיש לשינויים בהנחות. ברוב המקרים קיים טווח רחב של תוצאות לכל הליך משפטי, לכל חקירה ולכל הליך רגולטורי.

בנוסף יש להביא בחשבון, כי בתחום המשפטי אין אפשרות לקיים הערכה "ודאית" או "קרובה לוודאית", וזאת לא רק בשלבים הראשוניים של חיי התובענה או ההליך האחר, אלא עד וסמוך לקבלת פסק-הדין, או סימומו של ההליך האחר. ולפיכך, תוצאות ההליך עלולות להיות שונות, לעיתים אף באופן מהותי, מההערכה שנקבעה לגבי.

כך במיוחד כאשר מדובר בתובענות ייצוגיות, וזאת גם נוכח הניסיון המשפטי המוגבל באשר לאופן התמשותן של תובענות כאלה בישראל. הבנק ויועציו המשפטיים עומדים, אפוא, בפני קשיים גדולים עוד יותר מהרגיל בהערכת תוצאות הדיון המשפטי בתובענות ייצוגיות, וביתר שאת בשלב שבו בית המשפט טרם החליט, אם לקבל את הבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, או לדחותה.

לפיכך, בהתחשב באמור לעיל, ובהתחשב בסכומים המהותיים הנקובים בתובענות ייצוגיות, ובאי הוודאות המשמעותית הכרוכה ביכולת האמידה, התבררות של הליך כזה, עלולה מעת לעת, להשפיע באופן מהותי לרעה על תוצאות קבוצת הבנק בתקופת דיווח רבעונית או שנתיית כלשהי בה התברר ההליך.

הדברים נכונים ביתר שאת, כאשר מדובר בעניין שבו לא מתנהל במועד הדיווח הכספי הליך שיפוטי אלא מתקיימים חקירה או הליך רגולטורי אחר כדוגמת החקירות של רשויות אמריקאיות כמתואר בביאור 25 בדוחות הכספיים.

באמידת השלכותיהן של החקירות האמורות עולה קושי לקבוע אם הפסד הינו צפוי או אפשרי וכן קושי להעריך את הסכום הצפוי של ההפסד ואף להעריך טווח של חשיפות, לא כל שכן את ההסתברות להתממשות תרחיש כלשהו בטווח החשיפות שנערך לצורך קביעת סכום ההפרשה בדוחות הכספיים. באותם הליכים בהם תהליך בירור העובדות ואיסוף הנתונים הינו ממושך, יש להגיע לעיתים לשלבים מתקדמים בהליך על מנת שניתן יהיה להגיע למצב בו ניתן יהיה להעריך באופן מהימן את האומדן להפסד הצפוי או לטווח של חשיפות אפשריות. נדרשת הפעלת שיקול דעת משמעותי באומדן סכום הפסד במקרים כגון אלה ואפשר כי סכום ההפסד עם התבררות האירוע יהיה גבוה משמעותית מסכום ההפרשה שנצברה למועד הדוחות הכספיים. לפיכך, בהתחשב באי הודאות המשמעותית מעריך הבנק כי היקף החשיפה הכוללת גדול מסכום ההפרשה שנכללה בדוחות הכספיים באופן שבו סביר להניח שהסכומים הכוללים שתשלם קבוצת הבנק במסגרת הסדרים עם הרשויות האמריקאיות (אם יושגו) יהיו גבוהים משמעותית מסכום ההפרשה ולפיכך, עלולה להיות לכך השפעה משמעותית לרעה על תוצאות קבוצת הבנק בתקופת דיווח רבעונית או שנתיית כלשהי בה תוסר אי הודאות.

ירידת-ערך ניירות-ערך זמינים למכירה וניירות-ערך המוחזקים לפדיון

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות-ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

1. בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:
    - ניירות-ערך אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
    - ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך של למעלה מ-20% ביחס לעלותם לגבי מכשירים הוניים או 15% לגבי מכשירי חוב וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
    - ניירות-ערך אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של 40% ומעלה מעלות נייר הערך לגבי מכשירים הוניים או 30% לגבי מכשירי חוב לתאריך המאזן או לאחריו, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
    - מכשירי חוב שחלה לגביהם ירידת דירוג אל מתחת לדירוג השקעה, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
    - מכשירי חוב שסווגו, לאחר רכישתם, כבעייתיים (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.
  2. הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של ניירות-ערך שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
  3. בחינה ספציפית - בגין כל ניירות הערך ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית. הבחינה המבוצעת הינה נפרדת למכשירי חוב ומכשירי הון וכוללת בין היתר את הפרמטרים הבאים:
    - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי נייר הערך לעלותו.
    - היקף שווי הביטחונות המגבים את הנייר וכריות הביטחון.
    - דירוג ניירות הערך על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
    - שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
    - משך תקופה בה שווי הוגן של נייר-ערך נמוך מעלותו.
    - מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
    - אירועים לאחר תאריך המאזן.
  4. תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק. כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני בנייר-ערך, תופחת עלותו לשווי ההוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה יזקף לדוח רווח והפסד.
- החל מיום 1 בינואר 2019 אימץ הבנק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים תקינה חדשה בנושא הצגה ומדידה של מכשירים פיננסיים, אשר משנה את הטיפול החשבונאי במניות בתיק הזמין למכירה. כמו-כן, החל מיום 1 בינואר 2021 יאמץ הבנק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים תקינה חדשה בנושא הפסדי אשראי, אשר משנה את הטיפול החשבונאי בהפרשות להפסדי אשראי וירידות ערך בתיק ניירות-ערך המוחזק לפדיון ובתיק ניירות-ערך הזמין למכירה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

4.2. בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית.

ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת והעדכנית של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות ניהול הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקורות העיקריות.

הבנק ביצע עבור שנת 2018 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של ניהול הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות עבור השנה השוטפת.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

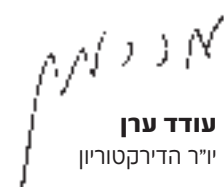
הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2018 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2018 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

ארי פינטו
המנהל הכללי

עודד ערן
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 17 במרץ 2019

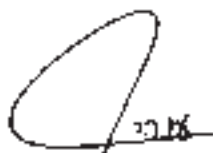
5. דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (Monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נוהלי בקרה פנימית.

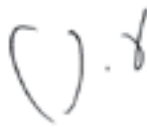
הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (Believes) כי ליום 31 בדצמבר 2018, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018 בוקרה על-ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, זיו האפט רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון, כפי שצוין בדוח שלהם, בעמוד מספר 95, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018.

עופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

עופר קורן

משנה למנכ"ל,

ממונה על החטיבה הפיננסית

ארי פינטו

המנהל הכללי

עודד ערן

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 17 במרץ 2019

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

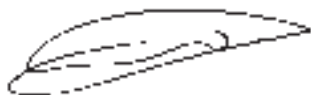
ליום 31 בדצמבר 2018

הצהרת המנכ"ל

אני, ארי פינטו, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
  - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

ארי פינטו
המנהל הכללי

תל-אביב, 17 במרץ 2019

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

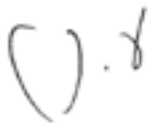
ליום 31 בדצמבר 2018

הצהרת הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO)

אני, עופר קורן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
  - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

עופר קורן

משנה למנכ"ל,

ממונה על החטיבה הפיננסית

תל-אביב, 17 במרץ 2019

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

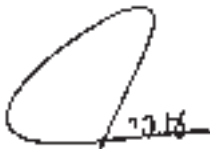
ליום 31 בדצמבר 2018

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, עופר לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
  - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

עופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 17 במרץ 2019

בנק הפועלים

דוחות כספיים

2018

תוכן העניינים

96	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
97	דוח רווח והפסד מאוחד
98	דוח מאוחד על הרווח הכולל
99	מאזן מאוחד
100	דוח על השינויים בהון
102	דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
105	ביאורים לדוחות הכספיים
105	ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית
122	ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית
123	ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית
125	ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה
125	ביאור 5 הכנסות אחרות
126	ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות
126	ביאור 7 הוצאות אחרות
127	ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
133	ביאור 9 רווח למניה רגילה
134	ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
136	ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים
137	ביאור 12 ניירות-ערך
141	ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
144	ביאור 14 אשראי לממשלות
144	ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה
147	ביאור 16 בניינים וציוד
148	ביאור 17 נכסים אחרים
149	ביאור 18 פיקדונות הציבור
150	ביאור 19 פיקדונות מבנקים
151	ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
152	ביאור 21 התחייבויות אחרות
153	ביאור 22 זכויות עובדים
161	ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות
165	ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות
173	ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
185	ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון
191	ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים
216	ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
222	ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
240	ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
242	ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון
246	ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
255	ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים
262	ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק
266	ביאור 35 יוזמות רגולטוריות

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימת, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק, ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו-כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018, והדוח שלנו, מיום 17 במרץ 2019, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניות תשומת לב בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובדבר חקירה בנושא FIFA.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב, 17 במרץ 2019

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק הפועלים בע"מ (להלן: הבנק): לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017, ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התש"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק וחברות מאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו-כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 25. בדבר חשיפות לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, לביאור 25. בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ולביאור 25. בדבר החקירה בנושא FIFA.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 17 במרץ 2019 ככלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב, 17 במרץ 2019

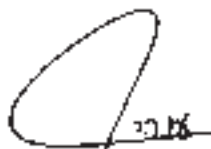
במיליוני ש"ח

דוח רווח והפסד מאוחד⁽¹⁾
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

2016	2017	2018	ביאור	
9,962	10,613	11,672	2	הכנסות ריבית
(2,004)	(2,189)	(2,766)	2	הוצאות ריבית
7,958	8,424	8,906		הכנסות ריבית, נטו
179	202	613	29(א)(1)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
7,779	8,222	8,293		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
1,163	652	1,445	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
*3,617	*3,338	3,318	4	עמלות
137	163	105	5	הכנסות אחרות
*4,917	*4,153	4,868		סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
**4,239	**4,209	4,097	6	משכורות והוצאות נלוות
1,404	1,350	1,376		אחזקה ופחת בניינים וציוד
**2,499	**2,562	3,487	7	הוצאות אחרות
*8,142	*8,121	8,960		סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,554	4,254	4,201		רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
2,229	1,959	2,009	8	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,325	2,295	2,192		רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
12	17	4	15(ב)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
2,337	2,312	2,196		רווח נקי מפעילות נמשכת
274	314	364	1(ז)	רווח נקי מפעילות מופסקת
רווח נקי:				
2,611	2,626	2,560		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	34	35		הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,628	2,660	2,595		המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים				
9				
רווח בסיסי				
1.98	2.00	1.95		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.77	1.76	1.68		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
רווח מדולל				
1.97	1.99	1.94		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.76	1.75	1.67		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת

* סווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 ** על-פי הוראות בנק ישראל, סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסיימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1 ד.3](#).
 (1) נתוני קבוצת ישראלכרט הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1 ד.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

עופר לוי
 משנה למנכ"ל,
 חשבונאי ראשי

עופר קורן
 משנה למנכ"ל,
 ממונה על החטיבה הפיננסית

ארי פינטו
 המנהל הכללי

עודד ערן
 יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 17 במרץ 2019

דוח מאוחד על הרווח הכולל⁽¹⁾
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

2016	2017	2018	ביאור
2,611	2,626	2,560	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	34	35	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,628	2,660	2,595	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים: 10
(160)	212	(920)	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
(2)	4	(2)	התאמות מתרגום דוחות כספיים* נטו, לאחר השפעת גידורים**
(1,221)	(122)	379	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים***
4	1	-	רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
(1,379)	95	(543)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
439	(39)	135	השפעת המס המתייחס
(940)	56	(408)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(1)	(2)	-	בניכוי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(941)	54	(408)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
1,671	2,682	2,152	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
16	32	35	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,687	2,714	2,187	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 ** גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.
 *** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.
 (1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

מאזן מאוחד⁽¹⁾ ליום 31 בדצמבר 2018

31 בדצמבר		ביאור	
2017	2018		
נכסים			
86,093	84,459	11	מזומנים ופיקדונות בבנקים
65,416	56,116	26, 12	ניירות-ערך ⁽²⁾⁽³⁾
684	708		ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
269,505	286,265		אשראי לציבור
(3,652)	(3,758)		הפרשה להפסדי אשראי
265,853	282,507	29	אשראי לציבור, נטו
2,292	2,428	14	אשראי לממשלות
198	103	15	השקעות בחברות כלולות
3,123	3,111	16	בניינים וציוד
12,013	10,534	27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,323	5,850	17	נכסים אחרים ⁽²⁾
13,429	15,110	(1)	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
454,424	460,926		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון			
347,344	352,260	18	פיקדונות הציבור
3,649	4,528	19	פיקדונות מבנקים
320	208		פיקדונות הממשלה
367	-		ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
29,058	30,024	20	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,049	9,676	27	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
11,199	11,841	21	התחייבויות אחרות (מזה: 567; 608 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים) ⁽²⁾
14,434	14,733	(1)	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
418,420	423,270		סך-כל ההתחייבויות
35,863	37,544	24	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
141	112		זכויות שאינן מקנות שליטה
36,004	37,656		סך-כל ההון
454,424	460,926		סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) נתוני קבוצת ישראל כהן ושות' מוצגים כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

(2) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הון, ראה [ביאור 3.2](#).

(3) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששוועדו למלווים ראה [ביאור 2.6](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

דוח על השינויים בהון⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

הון מניות ופרמיה	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,094	113	8,207	101	24,724	33,032	187	33,219
-	-	-	-	2,628	2,628	(12)	2,616
-	-	-	-	(685)	(685)	-	(685)
(27)	-	(27)	-	-	(27)	-	(27)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	35	35	-	-	35	-	35
79	(74)	5	-	-	5	-	5
-	-	-	(941)	-	(941)	1	(940)
-	-	-	-	-	-	2	2
8,146	74	8,220	(840)	26,667	34,047	178	34,225
-	-	-	-	2,660	2,660	(29)	2,631
-	-	-	-	(861)	(861)	-	(861)
(39)	-	(39)	-	-	(39)	-	(39)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	2	2	-	-	2	-	2
17	(17)	-	-	-	-	-	-
-	-	-	54	-	54	2	56
-	-	-	-	-	-	2	2
-	-	-	-	-	-	(12)	(12)
8,124	59	8,183	(786)	28,466	35,863	141	36,004

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח על השינויים בהון⁽¹⁾
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (המשך)

הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,124	59	8,183	(786)	28,466	35,863	141	36,004
-	-	-	-	2,595	2,595	(29)	2,566
-	-	-	-	(496)	(496)	-	(496)
(24)	-	(24)	-	-	(24)	-	(24)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	14	14	-	-	14	-	14
35	(35)	-	-	-	-	-	-
-	-	-	(408)	-	(408)	-	(408)
8,135	38	8,173	(1,194)	30,565	37,544	112	37,656

* בניכוי 3,673,637 יתרת מניות באוצר (31.12.17): בניכוי 4,311,952 יתרת מניות באוצר, 31.12.16: בניכוי 3,826,498 יתרת מניות באוצר.
 (1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים (1)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

2016	2017	2018	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת			
2,616	2,631	2,566	רווח נקי לתקופה
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת			
(12)	(17)	(4)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות ככלולות
651	602	590	פחת על בניינים וציוד
24	21	19	הפחתות
269	323	765	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(496)	(255)	(531)	רווח ממימוש של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
2	(24)	(25)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר
(12)	(51)	(28)	רווח ממימוש בניינים וציוד
101	(2)	(40)	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
(154)	(65)	(98)	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
284	22	(21)	מסים נדחים, נטו
(93)	(4)	(56)	רווח ממכירות תיקי אשראי
5	10	22	דיבידנדים שהתקבלו מחברות ככלולות
322	1,930	(409)	התאמות בגין הפרשי שער
(860)	968	(2,247)	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
שינוי נטו בכספים שוטפים			
874	(103)	1,481	כספים בגין מכשירים נגזרים
(2,098)	3,375	(1,142)	ניירות-ערך למסחר
440	211	(371)	כספים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות			
(1,146)	(468)	(2,426)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(294)	1,188	1,180	התחייבויות אחרות
423	10,292	(775)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים⁽¹⁾ לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (המשך)

2016	2017	2018	
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
(213)	(1,248)	1,018	פיקדונות בבנקים
9,369	1,677	(7,487)	אשראי לציבור
(3)	267	(136)	אשראי לממשלות
(256)	(309)	(24)	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(7)	(130)	-	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
21	131	35	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(36,710)	(38,829)	(34,725)	רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה
14,745	12,559	36,622	תמורה ממכירת ניירות-ערך זמינים למכירה
15,827	27,795	10,515	תמורה מפדיון ניירות-ערך זמינים למכירה
(7,486)	(9,110)	(11,768)	רכישת תיקי אשראי
4,331	190	382	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(3)	(3)	(5)	השקעה בחברות כלולות
(619)	(662)	(683)	רכישת בניינים וציוד
19	80	47	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(985)	(7,592)	(6,209)	מזומנים, נטו, לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
(380)	(174)	1,003	פיקדונות מבנקים
17,268	9,367	4,761	פיקדונות מהציבור
(9)	(25)	(112)	פיקדונות מהממשלה
414	(89)	(380)	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
3,160	316	6,359	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(3,401)	(4,399)	(5,390)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
5	-	-	הנפקת מניות ואופציות
(685)	(861)	(496)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
(27)	(39)	(24)	רכישת עצמית של מניות
-	(12)	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
16,345	4,084	5,721	מזומנים, נטו, מפעילות מימון
15,783	6,784	(1,263)	גידול (קיטון) במזומנים - כולל יתרות מזומנים ושווי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
(1)	10	1	בניית גידול (קיטון) במזומנים ושווי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
15,784	6,774	(1,264)	גידול (קיטון) במזומנים
63,096	78,317	82,856	יתרת מזומנים לתחילת השנה מפעילות נמשכת
(563)	(2,235)	625	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
78,317	82,856	82,217	יתרת מזומנים לסוף השנה מפעילות נמשכת

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים (1) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (המשך)

2016	2017	2018	
			ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו
12,798	11,391	11,747	ריבית שהתקבלה
(2,761)	(2,525)	(2,466)	ריבית ששולמה
44	42	49	דיבידנדים שהתקבלו
(2,049)	(1,533)	(2,615)	מסים על הכנסה ששולמו
21	178	232	מסים על הכנסה שהתקבלו

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד מאוגד בישראל. הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 34 מוצגת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק סולו, הכוללת מאזן, דוח רווח והפסד ודוח על תזרימי המזומנים. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 17 במרץ 2019.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארצות-הברית נדרשים ליישם בהתאם להיררכיה שנקבעה ב-ASC 105-10 לקודיפיקציה (FAS 168), המוסד לתקינה חשבונאית בארצות-הברית ובהתאם להנחיות ועמדות של רשות ניירות-ערך האמריקאית ורשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) - תקנים ופרשנויות שאומצו על-ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB). חברות מאוחדות/חברות בנות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק. חברות כלולות - חברות אשר נמדדות על בסיס שיטת השווי המאזני. חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות בקבוצה. שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל. הקבוצה - הבנק והחברות המאוחדות שלו. מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה פועל הבנק. מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל. צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור. יתרת חוב רשומה - מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. שווי הוגן - המחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק ועל כן מהווה מטבע הפעילות של הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בשי"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

3. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי ודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מה-1 בינואר 2018 מיישם הבנק הוראות ותקנים חשבונאיים חדשים בנושאים המפורטים להלן:

- (1) הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות.
- (2) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושאים: נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו; רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה; רווח למניה; דוח על תזרימי המזומנים; דיווח לתקופות ביניים; היוון ריבית; וערבויות.
- (3) תיקון בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה (ASU 2017-07).

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:

1. הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא הכנסה מחוזים עם לקוחות. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. בנקים נדרשים ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור החל מיום 1 בינואר 2018. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת ASC 310. בנוסף, בהוראות בנק ישראל הובהר כי ככלל, הוראות התקינה החדשה לא יחולו על הטיפול החשבונאי בהכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית. באשר להכנסות אשר בתחולת התקן החדש, בעיקר הכנסות מעמלות, לא חל שינוי מהותי בעיתוי או במדידה של הכנסות אילו. הבנק בחר ליישם את התקן בדרך של מכאן להבא. לאור האמור, ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה מהותית.

2. דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושאים: נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו; רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה; רווח למניה; דוח על תזרימי המזומנים; דיווח לתקופות ביניים; היוון ריבית; וערבויות

ביום 13 באוקטובר 2016 פורסם חוזר בדבר דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארצות-הברית בנושאים הבאים:

- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא ASC 205-20 בדבר פעילויות שהופסקו
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא ASC 360 בדבר רכוש קבוע
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא ASC 260 בדבר רווח למניה
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא ASC 230-10 בדבר דוח על תזרימי המזומנים
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא ASC 270 בדבר דיווח לתקופות ביניים
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא ASC 835-20 בדבר היוון ריבית
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא ASC 460 בדבר ערבויות

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר חלות מיום 1 בינואר 2018 ואילך. בעת היישום לראשונה, יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארצות-הברית, בשינויים המתחייבים.

ליישום ההוראות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים. מתכונת הדיווח בדבר דוח על תזרימי מזומנים, לרבות מספרי ההשוואה בתקופות קודמות, הותאמה למתכונת הדיווח הנדרשת.

3. תיקון בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה (ASU 2017-07)

ביום 1 בינואר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בקשר לתיקון מספר 07-2017 לקודיפיקציה.

התיקון מבהיר כי יש להפריד את רכיבי עלות ההטבה שנכללים בהוצאות השכר בדוח רווח והפסד כך שרק עלות השירות תיוותר בהוצאות השכר ואילו את שאר העלויות יש להציג בהוצאות שאינן תפעוליות (הוצאות אחרות). יתר על כן, הובהר כי רק עלות השירות ניתנת להיוון, במקרים בהם מתאפשר היוון הוצאות שכר, ולא מתאפשר היוון של שאר רכיבי עלות ההטבה.

נדרש ליישם את ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר החל מיום 1 בינואר 2018 ואילך. בעת היישום לראשונה, יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארצות-הברית, בשינויים המתחייבים.

ליישום ההוראות לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים למעט על אופן ההצגה והגילוי. השפעת הסיווג מחדש מסעיף משכורות והוצאות נלוות לסעיף הוצאות אחרות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017, ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הינה 288, ו-212 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע-חוץ והצמדה

עסקות במטבע-חוץ

עסקות במטבע-חוץ מתורגמות לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע-חוץ במועד הדיווח, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא-כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. פריטים לא-כספיים הנקובים במטבע-חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. הפרשי שער הנובעים מתרגום עסקות במטבע-חוץ מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום של מכשירים פיננסיים הוניים לא-כספיים המסווגים כזמינים למכירה, או גידורי תזרים מזומנים, אשר מוכרים ברווח כולל אחר.

בהקשר זה נציין כי, על-פי התקן האמריקאי המיושם בבנק, הפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה יסווגו לקרן ההון. יחד עם זאת, הפיקוח על הבנקים הנחה את הבנקים בישראל להמשיך לטפל בהפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי הטיפול בהתאם לתקינה הבינלאומית עד ליום 1 בינואר 2021, על פיה, אותם הפרשי שער מסווגים לדוח רווח והפסד.

שלוחות בנקאיות בחו"ל

בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים בקביעת מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל נדרש הבנק לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
  - גיוס אוטונומי של הלקוחות על-ידי השלוחה - פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על-ידי הבנק אינה משמעותית;
  - פעילות השלוחה מול הבנק ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו-כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק ו/או הצדדים הקשורים לו.
  - פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו-כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.
- כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק, הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים. בהתאם לקריטריונים אלו, סיווג הבנק את שלוחותיו בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע פעילותן הינו השקל, למעט בנק הפועלים שוויץ אשר סווג עד ליום 31 בדצמבר 2018 כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו הפרנק השוויצרי.

פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה מהשקל

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, מתורגמים לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, מתורגמות לש"ח לפי שער החליפין הממוצע החדשי שמתאים למועד ביצוע העסקות.

הפרשי השער בגין התרגום הוכרו ברווח כולל אחר והוצגו בהון במסגרת "התאמות מתרגום". בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

לאור החלטת דירקטוריון הבנק להביא להפסקת פעילות הבנקאות הפרטית של בנק הפועלים שוויץ, ולאור מכירת מרבית תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של בנק הפועלים שוויץ, השתנה אופי הפעילות של בנק הפועלים שוויץ, ולא ניתן לומר כי פעילותו הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה, וכי אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק. על כן, החל מיום 31 בדצמבר 2018 לסווג הבנק את בנק הפועלים שוויץ כפעילות חוץ שמטבע פעילותה הינו השקל.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הבנק יישם חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של בנק הפועלים שוויץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח). הפרשי שער בגין החלק האפקטיבי בגידור הנובעים מתרגום ההתחייבות הפיננסית המגדרת את ההשקעה נטו בבנק הפועלים שוויץ, נזקפו לרווח כולל אחר והוצגו בהון במסגרת "התאמות מתרגום". החלק שאינו אפקטיבי בגידור נזקף לרווח והפסד. לאור שינוי מטבע הפעילות של בנק הפועלים שוויץ, החל מיום 31 בדצמבר 2018, לא חודש הגידור החשבונאי. יתרת קרן ההון בחובה, נטו, למועד השינוי, על סך של כ-35 מיליון ש"ח, הוקפאה ותסווג מחדש לרווח והפסד בעת מימוש פעילות החוץ אשר יביא לאובדן שליטה או חיסולה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מדד ושער חליפין

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים של מטבעות עיקריים ושיעורי השינוי בהם:

2017	2018	2016	2017	2018	
השינוי ב-% בשנה		בנקודות			
0.3	1.2	100.9	101.2	102.4	מדד המחירים לצרכן המדד לחודש נובמבר ("ידוע")
בש"ח					
שער החליפין ליום 31 בדצמבר					
(9.8)	8.1	3.845	3.467	3.748	שער חליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)
(0.9)	2.4	4.725	4.682	4.793	שער חליפין של הליש"ט (בש"ח ל-1 ליש"ט)
2.7	3.3	4.044	4.153	4.292	שער חליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)
(5.6)	7.1	3.767	3.555	3.807	שער חליפין של הפרנק השוויצרי (בש"ח ל-1 פרנק שוויצרי)
(15.4)	(23.1)	1.089	0.921	0.708	שער חליפין של הלירה התורכית

2016	2017	2018	
0.10%	0.10%	0.25%	ליום 31 בדצמבר שיעור ריבית בנק ישראל

2. השקעות בחברות מוחזקות

א. דוחות כספיים מאוחדים וזכויות שאינן מקנות שליטה

הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. לפיכך, יתרות ועסקות הדדיות בין ישויות אלה ורווחים או הפסדים בין הישויות שטרם מומשו, בוטלו במלואם. זכויות שאינן מקנות שליטה מייצגות את חלקן בהון חברת הבת, שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לבנק. הזכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן ומוצגות כסעיף נפרד במסגרת הון הבנק. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. עסקות בין הקבוצה לזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן מביאות לאיבוד שליטה מטופלות כעסקות במישור ההוני. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון.

ב. איבוד שליטה בחברה בת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת הבת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר. אם הבנק נותר עם השקעה כלשהי בחברה הבת לשעבר אזי יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד אובדן השליטה. ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושוויה ההוגן של יתרת ההשקעה בחברת הבת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד. החל מאותו מועד, ההשקעה הנותרת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני או כנכס פיננסי, בהתאם למידת ההשפעה של התאגיד הבנקאי בחברה המתייחסת. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברת בת מסווגים מחדש לרווח או הפסד.

ג. טיפול בישויות בעלות זכויות משתנות

ישות בעלת זכויות משתנות (VIE) היא כזו שעומדת באחד או יותר מהמבחנים המפורטים ב-ASC 810-10 (FAS 167): (1) ההשקעה ההונית בסיכון אינה מספקת כדי לאפשר לישות לממן את פעולותיה מבלי להזדקק לתמיכה כספית נוחתה נוספת (subordinated financial support) שמסופקת על-ידי צדדים מעורבים, לרבות מחזיקי מניות; או (2) למשקיעים בהון קבוצה אין את הכוח באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות, לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות, או שאינם מחויבים לספוג את חלקם היחסי בהפסדים הצפויים או ברווחים השיריים הצפויים של הישות. הבנק ייחשב לנהנה העיקרי (primary beneficiary) וה-VIE תאוחד בדוחות הכספיים אם לבנק יש את הכוח לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של ה-VIE, וכן אם לבנק יש את הזכות לקבל הטבות מה-VIE או מחויבות לספוג את הפסדיה, אשר פוטנציאלית עשויים להיות משמעותיים עבור ה-VIE.

לבנק קיימות זכויות משתנות אחרות ב-VIE שאינן מאוחדות מכיוון שהבנק אינו הנהנה העיקרי.

לפרטים נוספים לגבי ישויות בעלות זכויות משתנות, ראה [ביאור 125](#).

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הפיננסית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלות ההשקעה כולל עלויות עסקה. הדוחות הכספיים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ככלל, הכנסות והוצאות נכללות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

הבנק מטפל בהכנסות ובהוצאות הבאות כפי שנקבע בהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו:

- א.** החל ממועד סיווג חוב כפגום (כמפורט להלן) הבנק מפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית (לרבות הפרשי הצמדה למדד). כמו-כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, כל עוד לא בוטל לגבי הסיווג כחוב פגום. עם זאת, חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית בהתאם לתנאים המצטברים הבאים: 1. צפוי שהחוב ישולם במלואו על-פי לוח הסילוקין החדש של ההלוואה. 2. במקרה של לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים - שולמו לפחות 6 תשלומים רציפים או במקרה בו אין לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים - עברה לפחות חצי שנה ממועד הקמת ההלוואה וגם שולם לפחות 20% מיתרת הקרן. 3. אין ללקוח התראת חוב בפיגור. 4. כל ארגוני החוב של הלקוח הינם צוברים. תשלומים שהתקבלו על חובות בעייתיים שסווגו כפגומים משמשים להקטנת קרן ההלוואה כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה. כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום נחשבת ככרת גבייה במלואה, תשלומי ריבית שהתקבלו במזומן יוכרו כהכנסה על בסיס מזומן. במצבים אלה סכום ההכנסה שיוכר כהכנסות ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. כמו-כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
- ג.** עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט בגין הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, אינן מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדוחות כחלק מהכנסות ריבית.
- ד.** עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה שהסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות. אחרת, יש לדחות את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדוחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה.
- ה.** במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון האם השינוי בתנאי ההלוואה הינו מינורי או לא. במקרים שהשינוי אינו מינורי, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת, העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל. לעניין זה, הבנק מניח כי השינויים בתנאי החוב הינם מינוריים.
- ו.** עמלות פירעון מוקדם מוכרות מידית במסגרת הכנסות ריבית.
- ז.** הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות-ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.
- ח.** ניירות-ערך - ראה [סעיף \(5\) להלן](#).
- ט.** מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה [סעיף \(6\) להלן](#).

4. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

תחולת ההוראות

הבנק מיישם את הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר סיווג, מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, המבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המיושמים בבנקים בארצות-הברית. ההוראות מיושמות לגבי אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים, כגון, פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'.

א. סיווג אשראי בעייתי

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות ופריטי אשראי חוץ-מאזני בעייתיים כפגומים, נחותים או בהשגחה מיוחדת. בהקשר זה נציין כי הבנק מיישם את הוראת מקור החזר ראשוני של בנק ישראל לפיה קביעת הסיווג המתאים לחוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לכשל נעשתה צפויה ברמה גבוהה, מתבססת על החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני לחוב (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב), וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישניים.

לעניין סיווג אשראי בעייתי, חוב בפיגור הינו חוב בו קרן או ריבית לא שולמו במועדם בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים. חשבון עו"ש/חח"ד ידווח כחוב בפיגור כאשר החשבון נותר ברציפות ביתרת חובה (בהיעדר מסגרת מאושרת), או בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת, למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים הנמוכים מיתרת החובה ומהמסגרת במשך תקופה של 180 ימים. הלוואות ידווחו כחוב בפיגור כאשר הקרן או ריבית לא שולמו לאחר 30 יום מהמועד שנקבע לתשלומם, בהתאם לתנאי הפירעון החוזיים של החוב.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

אשראי פגום

אשראי מסוג כפגום, כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים המקוריים עם הלקוח. קבלת החלטה בדבר סיווג אשראי כפגום מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכוסר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'. בכל מקרה, חוב המוערך על בסיס פרטני (כמפורט להלן) מסווג כפגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים. כמו-כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור (כמפורט להלן). חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום רק כאשר אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנוותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה.

אשראי נחות

סיכון אשראי נחות, כולל סיכון אשראי מאזני וחוף-מאזני שאינו מוגן באופן מספק על-ידי יכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי שסווג כאמור נדרש שתהייה חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב, שכן קיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסוים, אם הליקויים לא יתוקנו. סיכון אשראי חוף-מאזני יסווג כנחות אם קיימת הסתברות לפחות אפשרית לכך שההתחייבות בגין הסעיף החוף-מאזני תתממש, ובנוסף החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות ראויים לסיווג של חובות נחותים. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא מצוי בפיגור של 90 יום.

אשראי בהשגחה מיוחדת

סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת, כולל סיכון אשראי מאזני וחוף-מאזני בעל חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של ההנהלה. אם לא יטופלו, התוצאה של חולשות פוטנציאליות אלו עלולה להיות התדרדרות בסיכויים לפירעון של האשראי או במעמד של הבנק כנושה בתאריך עתידי מסוים. סיכון אשראי חוף-מאזני יסווג בהשגחה מיוחדת אם קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית לכך, שההתחייבות בגין הסעיף החוף-מאזני תתממש, ובנוסף החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות ראויים לסיווג של חובות בהשגחה מיוחדת.

ב. הפרשה להפסדי אשראי

הבנק נדרש לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה נאותה, על-מנת לכסות הפסדי אשראי צפויים, בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק נדרש לקיים, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוף-מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה פרטנית

חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס פרטני כוללים חובות שסך יתרם החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשה להפסדי אשראי וביטחונות), ברמת הלקוח, הינה מעל 1 מיליון ש"ח (בחברת כרטיסי אשראי מאוחדת מעל 500 אלפי ש"ח), וכן חובות לקוחות בארגון מחדש של חוב בעייתי. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי נבחנת לגבי כל חוב שסווג כפגום.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית המקורית של החוב. כאשר נקבע כי החזר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

הפרשה קבוצתית

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתבסס על ממוצע שיעורי הפסד היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה שמחיליה ביום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא פגום. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, ההפרשה הקבוצתית הנדרשת בהתייחס לסיכון אשראי חוף-מאזני מבוססת על שיעור ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוף-מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית בהתאמות מסוימות. יתרת הפרשה זו נכללת בסעיף התחייבויות אחרות במאזן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הפרשה בגין הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע הפיקוח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור יבוצע, במידת הצורך, לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות הממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בהתאם להוראות המפקח יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח. הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור, מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי.

ג. מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). במקרה בו מדובר בחוב מותנה בביטחון אשר ההפרשה הפרטנית בגינו מוערכת בהתבסס על השווי הביטחוני, הבנק מוחק חשבונאית כל יתרת חוב העולה על השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש. לגבי החובות שאינם מוערכים על בסיס פרטני, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל סממני בעייתיות אחרים. יובהר כי מחיקת חשבונאית אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק. למרות האמור לעיל, לגבי חובות שנבחנו על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, נבחן הצורך במחיקה חשבונאית מידית. בכל מקרה, לגבי חובות כאמור מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר ביחס לתנאי הארגון מחדש.

ד. ארגון מחדש של חוב בעייתי

ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על-ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה זאת, הבנק בוחן את יכולת הגביה מהלקוח וכן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם אורגנו מחדש לא נבחנו על בסיס פרטני, מסווגים כחובות פגומים ומוערכים על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- א. החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
- ב. בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן הלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא תשתנה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת-ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

ה. נכסים שנתפסו (Foreclosed Assets)

במקרה בו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי בו הבנק קיבל נכסים כפירעון מלא או חלקי של חוב, למשל זכויות בהון, חייבים מצד שלישי או נכסים אחרים שימכרו לאחר מכן, יוכרו נכסים אלה לפי שווי ההוגן של הנכסים במועד התפיסה. אם הנכסים שנתקבלו מהווים פירעון מלא של החוב ובמועד התפיסה עולה יתרת החוב הרשומה על השווי ההוגן של הנכסים, מכיר הבנק בהפרשה להפסדי אשראי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

5. ניירות-ערך

- א.** ניירות-ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות-חוב מוחזקות לפדיון - אגרות-חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון.
  - אגרות-חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת-ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
  - ניירות-ערך למסחר - ניירות-ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה. ניירות-ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר.
  - ניירות-ערך זמינים למכירה - ניירות-ערך אשר לא סווגו כאגרות-חוב מוחזקות לפדיון או כניירות-ערך למסחר. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות-חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. רווחים או הפסדים שמומשו, מוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות שאינה ממסחר.
- ב.** הכנסות מדיבונד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ג.** השקעות הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- ד.** עלות ניירות-ערך שמומשו מחושבת על בסיס ממוצע.
- ה.** לעניין טיפול בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה [סעיף ה\(8\) להלן](#).

6. מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

- א.** הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע-חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים.
- ב.** במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
- ג.** גידור שווי הוגן
- שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. החלק האפקטיבי מוכר בסעיף הכנסות/הוצאות ריבית, בעקביות לסיווג של הכנסות/הוצאות בגין הפריט המגודר. החלק הלא אפקטיבי מוכר בהכנסות מימון שאינן מריבית.
- אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.
- ד.** גידור כלכלי
- חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.
- ה.** גידור ההשקעה נטו בפעילות חוץ - ראה [סעיף ה\(1\) לעיל](#).
- ו.** נגזרים שאינם משמשים לגידור
- שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.
- ז.** נגזרים משובצים
- מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.
- נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

- בהתאם ל-ASC 820-10 (FAS 157) שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. התקן מחייב, לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. ASC 820-10 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:
- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
  - נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור הנכס או התחייבות, במישורן או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
  - נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או התחייבות.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי הוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי הוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה. מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על-ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות-ערך

השווי הוגן של ניירות-ערך למסחר וניירות-ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי הוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה).

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 (ASC 820) דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי הוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

- הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:
- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מתחשב באותם ביטחונות לצורך קביעת סיכון האשראי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי הינה מהותית - הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דיווחים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל).
- החישוב מבוצע בהתבסס על מודל פנימי המניח תרחישים שונים לשווי העסקות. להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 32](#) להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

8. ירידת-ערך נכסים פיננסיים

א. אשראי לציבור ויתרות חוב - ראה [סעיף ה.4\(4\) לעיל](#)

ב. ניירות-ערך

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשוויים הוגן של ניירות-ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

- בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:
  - ניירות-ערך אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
  - ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך של למעלה מ-20% ביחס לעלותם לגבי מכשירים הוניים או 15% לגבי מכשירי חוב וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות
  - ניירות-ערך אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של 40% ומעלה מעלות נייר הערך לגבי מכשירים הוניים או 30% לגבי מכשירי חוב לתאריך המאזן או לאחריו, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
  - מכשירי חוב שחלה לגביהם ירידת דירוג אל מתחת לדירוג השקעה, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
  - מכשירי חוב שסווגו כבעייתיים (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.
- הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של ניירות-ערך שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
- בחינה ספציפית - בגין כל ניירות הערך ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית. הבחינה המבוצעת הינה נפרדת למכשירי חוב ומכשירי הון וכוללת בין היתר את הפרמטרים הבאים:
  - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי נייר הערך לעלותו.
  - היקף שווי הביטחונות המגבים את הנייר וכריות הביטחון.
  - דירוג ניירות הערך על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
  - משך תקופה בה שווי הוגן של נייר-ערך נמוך מעלותו.
  - מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
  - אירועים לאחר תאריך המאזן.
4. תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק, כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני בנייר-ערך, תופחת עלותו לשווי ההוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה יזקף לדוח רווח והפסד. עליות ערך בתקופות עוקבות, עבור ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה, מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

9. קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

- הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרם נטו כאשר מתקיימים התנאים המצטברים הבאים:
- קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים
  - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית
  - גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts)
- הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאינו לבנק סיכון להפסד מהאשראי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים. אי לכך בדוחות הכספיים ממשיך הבנק להציג חשיפות בגין עסקות בסכום ברוטו.

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

העברה של נכסים פיננסיים

העברת נכס פיננסי תסופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל יכול לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים המועברים האלה. כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות מקיימות את הקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו. במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים או הזכות המשתתפת נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

עסקות השאלה או שאילת ניירות-ערך

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקות השאלה או שאילה של ניירות-ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, או כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. כאשר התאגיד הבנקאי משאיל ניירות-ערך הוא גורע את ניירות הערך שהשאלו ומכיר באשראי בגובה שווי שוק של ניירות הערך שהועברו. בתקופות עוקבות, האשראי מוכר באותו אופן בו נמדד נייר הערך לפני שהשאלה נגרעה האשראי והתאגיד הבנקאי מכיר מחדש בנייר הערך. כאשר התאגיד הבנקאי שואל ניירות-ערך בשאילה לא מובטחת, התאגיד הבנקאי מכיר בנייר ערך וכנגדו בפיקדון לפי השווי של אותו נייר ערך שהתקבל בעסקת ההשאלה. נייר הערך שהתאגיד הבנקאי שאל מסווג כנייר ערך בתיק למסחר.

מכירה בחסר

כאשר תאגיד בנקאי מוכר בחסר נייר ערך שנשאל על ידו, מוכר מזומן כנגד פיקדון. הפיקדון משוערך רק אם שווי נייר הערך עלה במהלך התקופה הזאת, ומוכר בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מיומן שאינן מריבית".

גריעת התחייבות

הבנק גורע התחייבויות רק כאשר ההתחייבות מסולקת. סילוק של התחייבות יכול להיעשות באמצעות תשלום למלווה או באמצעות שחרור משפטי מהמחויבות.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

11. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו-כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע מוכר נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על-ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת-ערך. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר השלב הראשוני בפרויקט הושלם, וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן את הפרויקט וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. עלויות תקורה שלא ניתן ליחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט מוכרות כהוצאה עם התהוותן. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה לפיהן נקבע סף מהותיות להיוון. עוד נקבע כי בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם היוון נמוך מ-1, כדי להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיית מקובלות במסגרת פרויקטי פיתוח תוכנה. דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים הוגבל לדרגת מנהל פרויקט התוכנה ורישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המותרים להיוון, נעשה בדרך של דיווח שעות פרטני.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של רכוש קבוע אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בהן יזרמו אל הקבוצה ואם עלותן ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט רכוש קבוע שהוחלף נגרע. עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהוונים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות תחזוקה שוטפות ועלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת והפחתות

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריט הרכוש קבוע. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי החל מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש. תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, מתבצעת בחינה לירידת-ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הן הופכות להיות זמינות לשימוש. שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השירי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

12. חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושא הבנק באופן מהותי בכל היסונוס והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים. תשלומים עתידים לשימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס כרכוש קבוע.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

13. ירידת-ערך נכסים שאינם פיננסיים

הבנק בוחן נכסים לא שוטפים לצורך ירידת-ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של הנכס עשוי שלא להיות בר השבה. הפסדים מירידת-ערך יוכרו רק במידה וערך הנכס בספרים עולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהוונים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ומימושו. ההפסד שיוכר הוא בגובה ההפרש בין הערך בספרים לשווי ההוגן של הנכס. הפסד זה אינו מבוטל בתקופות עוקבות.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ירידת-ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

- בחנית קיום ירידת-ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מוכרת וממדדת בעת התרחשות אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שיתכן והערך בספרים של הנכס לא יושב. דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת-ערך:
- לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
  - חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
  - בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
  - העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
  - צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא יעשה בו שימוש.

14. קבוצת מימוש מוחזקת למכירה ופעילות מופסקת

קבוצת מימוש מוחזקת למכירה

הבנק מסווג נכס קבוצת מימוש כמוחזקת למכירה אם הערך בספרים שלה יושב בעיקר באמצעות מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך, בתקופה שבה כל הקריטריונים הבאים מתקיימים: (1) ההנהלה, אשר לה הסמכות לאשר את הפעולה, מתחייבת לתוכנית למכור את קבוצת המימוש; (2) קבוצת המימוש זמינה למכירה מיידית במצבה הנוכחי; (3) תוכנית פעילה לאיתור רוכש ופעולות אחרות להשלמת התכנון למכור החלה; (4) מכירת קבוצת מימוש הינה צפויה (probable) וזווי (expected) שתוך שנה אחת ממועד הסיווג המכירה תושלם; (5) קבוצת מימוש משווקת באופן פעיל לצורך מכירה במחיר שהוא סביר ביחס לשווי ההוגן הנוכחי שלה; (6) פעולות שנדרשות להשלמת התכנון מצביעות על כך שאין זה סביר שיעשו שינויים משמעותיים לתכנון או שהתכנון יבוטל. במועד הסיווג של קבוצת המימוש כמוחזקת למכירה, נבחן הצורך בהכרה בירידת-ערך לנכסים הרלוונטיים בהתאם לתקינה החלה על אותם נכסים. נכסים לא שוטפים שכפופים לפחת או הפחתה שמשויכים לקבוצת מימוש (לדוגמה, רכוש קבוע או נכסים אחרים) לא יצברו יותר פחת וכל הנכסים וההתחייבויות המיוחסים לקבוצת המימוש יוצגו בשתי שורות נפרדות. חברה בת המסווגת כקבוצת מימוש מוחזקת למכירה תמשיך להיות מאוחדת, אך כל הנכסים וההתחייבויות המיוחסים לפעילות יוצגו בשתי שורות נפרדות במאזן הבנק כאמור.

פעילות מופסקת

הבנק מסווג קבוצת מימוש כפעילות מופסקת בהתקיים כל הקריטריונים הבאים: (1) קבוצת המימוש מהווה רכיב של ישות; (2) קבוצת המימוש מומשה או מקיימת את תנאי הסיווג של נכס המוחזק למכירה; (3) קבוצת המימוש מייצגת שינוי אסטרטגי, אשר יש (או תהיה) לו השפעה מהותית על פעילויותיה ותוצאותיה הכספיות של הבנק, בגין פעילות מופסקת הבנק הציג מחדש מספרי ההשוואה בדוח רווח והפסד, כאילו הופסקה הפעילות מתחילת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר.

15. זכויות עובדים

הבנק מחויב מתוקף דין, הסכם ונוהג בתשלומי הטבות פרישה לעובדים, אשר כוללים תשלומים לפי תוכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה (כגון, תשלומי פנסיה, פיצויי פיטורין ופרישה), תשלומים לפי תוכניות אחרות לאחר פרישה ולאחר סיום העסקה (כגון, שי לחג ותשלומי רווחה בריאות ואחרים המשולמים לפנסיונרים או בגינם) ותשלומים לפי תוכניות להפקדה מוגדרת (כגון, תשלומים לקופות תגמולים או לקרן פנסיה בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963). כמו-כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, נדרש להביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים לעובדי הבנק בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתוכנית להפקדה מוגדרת. התאגיד הבנקאי מכיר בעלות הפנסיה נטו לתקופה בהתאם להפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים, פנסיה והטבות אחרות, שאינן בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, הטבות אחרות לזמן ארוך והטבות אחרות לאחר סיום העסקה ולאחר פרישה, מטופלות כתוכניות להטבה מוגדרת ומחושבות על בסיס אקטוארי ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות-חוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה, הנקבע לפי הפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופת פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית, והכול במועד הדיווח.

בגין ההטבות האמורות נזקפת לרווח והפסד עלות שירות, עלות ריבית, תשואה על נכסי תוכנית, הפחתה של רווח או הפסד אקטוארי נטו, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם והפחתה של רווח או הפסד אקטוארי אשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

רווח או הפסד אקטוארי, הינו שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תוכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית. רווחים והפסדים אקטואריים נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

עלות או זיכוי בגין שירות קודם מופחת כרכיב של עלות הפנסיה נטו לתקופה בקו ישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

הטבות עובד לטווח קצר (כדוגמת: שכר עבודה, חופשה ומענקים) נמדדות על בסיס לא מהוון והוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

16. תשלום מבוסס מניות

עסקות תשלום מבוסס מניות כוללות קבלת שירותים מהעובדים בתמורה להנפקת מניות הבנק, אופציות למניות או מכשירים הוניים אחרים. עסקות אלו כוללות גם התחייבויות לעובדים, בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: (1) הסכום מבוסס, לפחות בחלקו, על מחיר המניה של הבנק, או על מכשיר הוני אחר של הבנק. (2) המענק דורש, או עשוי לדרוש, סילוק באמצעות הנפקת מניות התאגיד הבנקאי, או מכשירים הוניים אחרים של התאגיד הבנקאי. עסקות הכוללות התחייבות אשר תסולק במזומן, או על-ידי הנפקת מספר משתנה של מניות הבנק על בסיס שווי קבוע מסווגות כהתחייבות. לגבי עסקות תשלום מבוסס מניות המסווגות כמענקים הוניים, שווי ההטבה נמדד במועד ההענקה בהתייחס לשווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים. שווי ההטבה מוכר ברווח והפסד כהוצאות שכר כנגד גידול מקביל בהון. לצורך ההכרה בהוצאה ויחוסה על פני תקופות השירות המתאימות של העובדים, הבנק מתחשב בתנאי שירות ובתנאי ביצוע (שאינם תנאי שוק), כך שההכרה בהוצאה מבוססת על מספר המכשירים אשר לגביהם תנאי השירות ותנאי הביצוע צפויים להתקיים. יעד ביצוע אשר יכול להיות מושג לאחר תקופת השירות, מטופל כתנאי ביצוע. לגבי עסקות תשלום מבוסס מניות המסווגות כמענקים התחייבותיים, הבנק מודד מחדש את השווי ההוגן של ההתחייבות בסוף כל תקופת דיווח ובמועד הסילוק, כאשר שינויים כלשהם בשווי ההוגן מוכרים ברווח והפסד לתקופה כנגד ההתחייבות.

17. רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק

בעת רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות, מנוכה מההון. כאשר המניות נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכר כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף ליתרת הפרמיה.

18. התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שונים במסגרת עיסוקה במגוון סוגים של שירותים פיננסיים ובהם תביעות של לקוחות ובקשות צדדים שונים לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות. כמו-כן, הקבוצה הינה צד לבדיקות או חקירות של גופים משפטיים ורגולטוריים. הקבוצה מיישמת את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא התחייבויות תלויות המבוססות על הוראות ASC 450. הליכים אלה נבחנים באופן פרטני בסיוע יועצים משפטיים הנדרשים להעריך את הסיכון להתממשות חשיפה.

מצב בו הסיכון צפוי (Probable) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מעל ל-70%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

מצב בו הסיכון אפשרי (Reasonably Possible) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של בין 20% ל-70%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים, אלא רק ניתן גילוי.

מצב בו הסיכון קלוש (Remote) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מתחת ל-20%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללת הפרשה בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

הפרשה להתחייבויות תלויות נרשמת בהתקיים שני התנאים להלן: (א) צפוי כי ירד ערכו של נכס (או התחייבות) במועד הדיווח; (ב) סכום ההפסד ניתן למדידה באופן סביר. במידה ועל פי הערכת הבנק בהתבסס על חוות דעתם של יועציו המשפטיים לא ניתן לאמוד סכום של הפסד באופן מהימן, נערך טווח של תרחישים לחשיפה ואם סכום כלשהו בטווח מהווה לאותו המועד אומדן טוב מן האחרים על אותו טווח, הסכום האמור ייצבר כהפרשה. במידה ולא קיים סכום בטווח המהווה אומדן טוב יותר מסכום כלשהו אחר, נדרש לרשום כהפרשה את הסכום המינימלי בטווח.

לגבי תביעות שלגביהן קיימת קביעה של הפיקוח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, אלה מסווגות כ"צפוי" ונערכת בגין כל תביעה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הבנק קבע, שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית במקרים בהם טרם פורסמו ארבעה דוחות כספיים על-ידי הבנק מאז שנכללה בהם לראשונה תביעה כאמור ולכן לא בוצעה הפרשה.

ביאור 25. כולל גילוי על כל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק ולגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מההון.

על פי ההוראות נדרש, כאמור, לתת גילוי לסכומי ההפסד אשר הסתברות התממשותם אינה קלושה.

בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים, הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תלויות.

19. הוצאות חסים על ההכנסה

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים חסים שוטפים וחסים נדחים. חסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר. במקרים אלו הוצאת החסים על הכנסה נזקפת להון או לרווח כולל אחר לפי הרלוונטי. הפרשה לחסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס שכר המוטל מתוקף חוק מע"מ במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורת והוצאות נלוות".

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

חסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתחייבים לשינויים קודמות.

חסים נדחים

הבנק מכיר במסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים, החייבים במס. הבנק לא הכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים שנוצרו עד ליום 31 בדצמבר 2016 בגין השקעה בחברות בנות מקומיות. הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס, במידה והבנק יממש את ההשקעה בחברות הבנות המקומיות. החל מיום 1 בינואר 2017, הבנק הכיר בהתחייבות מסים נדחים, בגין הפרשים זמניים חייבים במס בגין חברות בנות מקומיות.

הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים. נכס מס נדחה מופחת בסכום יתרת הפרשה (Valuation Allowance) אם, יותר סביר מאשר לא כי חלק או כל נכס המס הנדחה לא ימומש.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו לתאריך המאזן. יצירה של נכסי מסים נדחים נטו לא תעלה על המסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים בהם צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על-ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

20. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על-ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

הרווח המדולל למניה נקבע על-ידי התאמת הרווח או ההפסד (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבידנדים, עלויות מימון כלשהן ושינויים אחרים) המתחייב לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, הכוללות, כתבי אופציה למניות וכתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

21. דיווח על מגזרי פעילות

מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על-פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי.

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, בנק שמגזרי הפעילות שלו שבהתאם לגישת ההנהלה שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה. מגזר פעילות הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על אפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים. תוצאות מגזר המוצר שלא ניתן לשייך למגזרי הלקוחות הרלוונטיים נכלל ב"אחרים והתאמות".

22. גילויים בהקשר לצד קשור

המידע על יתרות מאזניות וחוף-מאזניות והמידע על תוצאות העסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן בהתאם להראות הדיווח לציבור לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין, צד קשור או איש קשור, לפי ההגדרה בסעיף 80 בהוראות הדיווח לציבור.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

2.3. עסקות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה, אם קיים, להון.

1. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישום

נושא	עיקרי ההוראות	מועד תחילה והוראות מעבר	השפעה על הבנק
מכשירים פיננסיים - הצגה ומדידה - ASU 2016-01	עיקרי השינויים הצפויים בעקבות יישום התיקון, הינם: מדידת השקעות במכשירים הוניים, לפי שווי הוגן דרך דוח רווח והפסד, חלף המדידה הקיימת כיום אשר ככלל דורשת רישום של התאמות שטרם מומשו לשווי הוגן ברווח כולל אחר. עם זאת, ניתן למדוד השקעות בניירות-ערך הוניים שהשווי ההוגן שלהן אינו ניתן לקביעה בנקל לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, תוך התאמות לשינויים במחירים נצפים בעסקות רגילות עבור השקעה זהה או דומה של אותו מנפיק. כל ההתאמות לעלות ההשקעה נזקפות לרווח והפסד. כמו-כן יעודכן אופן ההצגה במאזן של מכשירים פיננסיים.	1 בינואר 2019. במועד היישום לראשונה, הרווחים שטרם מומשו בגין מניות זמינות למכירה שנכללים בקרן הון יסוגו מחדש לעודפים.	להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראות על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.
מכשירים נגזרים וחשבונאות גידור - ASU 2017-12	התיקון מקל ומפשט את יישום ההנחיות החשבונאיות בנושא גידור, בעיקר בקשר עם דרישות בחינת אפקטיביות הגידור ותיעוד הגידור. כמו-כן, התיקון מרחיב את היכולת של בנקים לגדר רכיבי סיכון מסוימים, ובכך ליצור התאמה בין אופן הרישום של המכשירים המגדרים והפריטים המגודרים בדוחות הכספיים.	1 בינואר 2019.	להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראות על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.
חכירות - ASU 2016-02 ASC 842	אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא חכירות. המטרה העיקרית של הכללים החדשים היא לשקף בדוחות הכספיים באופן מלא את רמת המינוף שנוצרת מחוץ חכירה ארוכי טווח. עיקרי השינויים בעקבות יישום כללים אלה, הינם: בנקים שחוכרים נכסים לתקופה שעולה על שנה, יכירו בהם במאזן, גם אם החכירה מסווגת כחכירה תפעולית. בגין עסקות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס שמשקף את הזכות להשתמש בנכס החכור, ומגדיר תירשם התחייבות לשלם בגין חכירה.	1 בינואר 2020.	הבנק נערך ליישום התקן.
מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי - ASU 2016-13	מטרתו העיקרית של התיקון הינה לספק מידע שימושי יותר בנוגע להפסדי אשראי צפויים בגין מכשירים פיננסיים ומחויבויות למתן אשראי. לצורך כך התיקונים בעדכון זה מחליפים את שיטת הפרשה להפסדי אשראי המבוססת על הפסדים שהתהוו, בשיטה המשקפת הפסדי אשראי צפויים לאורך חיי האשראי ודורשת התחשבות בטווח רחב יותר של מידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. הכללים החדשים לחישוב הפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיוור), אגרות-חוב המוחזקות לפדיון, וחשיפות אשראי חוץ-מאזניות מסוימות. בנוסף, ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, וכן יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי.	1 בינואר 2021. ככלל, הכללים החדשים יישמו באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת.	הבנק נערך ליישום התקן.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ז. פעילות מופסקת

לנוכח התקדמות בתהליכי ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כמתואר בביאור 15 להלן, קבע הבנק כי מתקיימים הקריטריונים לסיווג קבוצת ישראלכרט כקבוצת מימוש "מוחזקת למכירה" החל מיום 30 ביוני 2018. כמו-כן, על-פי התקינה האמריקאית כאמור, יש לסווג קבוצת מימוש המוחזקת למכירה כפעילות מופסקת במידה והמכירה מהווה שינוי אסטרטגי שתהיה לו השפעה מהותית על פעילויות הישות והתוצאות הפיננסיות שלה. הבנק בחן וקבע כי קבוצת ישראלכרט עומדת בקריטריונים, ולאור זאת, החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2018, קבוצת ישראלכרט מוצגת כ"פעילות מופסקת".

- בהתאם להוראות התקינה החשבונאית האמריקאית, במועד הסיווג של פעילות מופסקת, הבנק סיווג במאזן את כל הנכסים וכל ההתחייבויות המשויכים לאותה פעילות כשורות נפרדות בדוח על המצב הכספי, כולל תיקון מספרי השוואה.
- באופן דומה הציג הבנק בנפרד בדוח רווח והפסד את הרווח המיוחס לפעילות המופסקת לכל תקופות הדיווח.
- החל ממועד זה, בהתאם להוראות התקינה האמריקאית, הבנק הפסיק לצבור פחת בגין הנכסים ברי הפחת של קבוצת ישראלכרט.

א. הרכב הנכסים וההתחייבויות המיוחסים לפעילות מופסקת

ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2017	2018	
12,810	14,366	אשראי לציבור, נטו
269	356	בניינים וציוד
350	388	אחרים
13,429	15,110	סך-כך הנכסים של קבוצת ישראלכרט
13,927	13,951	התחייבויות אחרות
507	782	פיקדונות
14,434	14,733	סך-הכל התחייבויות של קבוצת ישראלכרט

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ב. רווח והפסד המיוחס לפעילות מופסקת*

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
הכנסות		
235	273	312
הכנסות ריבית, נטו		
1,534	1,634	1,717
עמלות		
12	7	(4)
אחרות		
הוצאות		
90	121	152
הוצאות בגין הפסדי אשראי		
332	346	321
משכורות והוצאות נלוות		
825	885	983
הוצאות אחרות		
126	125	71
אחזקה ופחת בניינים**		
408	437	498
רווח לפני מסים		
129	118	128
הפרשה למסים על הרווח		
279	319	370
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
5	5	6
רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
274	314	364
רווח נקי		

* ללא קיזוז עסקות בינחברתיות בין הבנק לקבוצת ישראלכרט.
** החל מהרבעון השלישי של שנת 2018, לא כלולות בדוח רווח והפסד הוצאות הפחת המשוייכות לפעילות המופסקת.

ג. תזרים מזומנים המיוחס לפעילות מופסקת

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
1,595	828	1,270
תזרים מזומנים נטו מפעילות שוטפת		
(900)	(426)	(987)
תזרים מזומנים נטו מפעילות השקעה		
(696)	(392)	(282)
תזרים מזומנים נטו מפעילות מימון		
(1)	10	1
גידול (קיטון) המזומנים ושוי המזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת		
12	11	21
יתרת מזומנים לתחילת השנה		
11	21	22
יתרת מזומנים לסוף השנה		

ד. רווח למניה רגילה בשקלים חדשים – רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק מפעילות מופסקת

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
0.21	0.24	0.27
רווח בסיסי		
0.21	0.24	0.27
רווח מדולל		

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית⁽¹⁾

2016	2017	2018	
א. הכנסות ריבית*			
9,228	9,618	10,524	מאשראי לציבור
54	57	70	מאשראי לממשלות
120	270	266	מפיקדונות בבנקים
36	43	56	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
-	-	-	מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
523	625	755	מאגרות-חוב
1	-	1	מנכסים אחרים
9,962	10,613	11,672	סך-כל הכנסות ריבית
ב. הוצאות ריבית**			
(904)	(1,117)	(1,636)	על פיקדונות הציבור
(10)	(7)	(6)	על פיקדונות הממשלה
-	-	-	על פיקדונות מבנק ישראל
(24)	(10)	(29)	על פיקדונות מבנקים
(1)	2	-	על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(1,061)	(1,051)	(1,085)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(4)	(6)	(10)	על התחייבויות אחרות
(2,004)	(2,189)	(2,766)	סך-כל הוצאות ריבית
7,958	8,424	8,906	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית**			
(147)	(78)	(43)	הכנסות ריבית
(14)	(11)	(4)	הוצאות ריבית
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב			
13	13	13	מוחזקות לפדיון
493	588	701	זמינות למכירה
17	24	41	למסחר
523	625	755	סך-הכל כלול בהכנסות ריבית

* כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית⁽⁶⁾

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן פעילויות שאינן למטרות מסחר

2016	2017	2018	
			1. מפעילות במכשירים נגזרים
22	22	(2)	חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור (ראה ג' להלן) ⁽¹⁾
519	(986)	2,314	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽²⁾
541	(964)	2,312	סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים
			2. מהשקעה באגרות-חוב
257	119	188	רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽³⁾
(51)	(11)	(35)	הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽⁴⁾⁽³⁾
206	108	153	סך-הכל מהשקעה באגרות-חוב
			3. הפרשי שער, נטו
(18)	1,288	(1,518)	
			4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות
361	225	454	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽³⁾⁽⁷⁾
(71)	(78)	(76)	הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽³⁾⁽⁵⁾
39	32	27	דיבידנד ממניות זמינות למכירה
329	179	405	סך-הכל מהשקעה במניות
			5. רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקות איגוח
-	-	-	
			6. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו
93	4	56	
1,151	615	1,408	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

- (1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי גידור.
- (2) מכשירים נגזרים מההווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (3) סווג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.
- (4) בשנים 2018 ו-2017 לא נרשמו הפרשות לירידת-ערך בגין אגרות-חוב זמינות למכירה; בשנת 2016: כ-21 מיליוני ש"ח.
- (5) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-71 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (2017: כ-75 מיליוני ש"ח; 2016: כ-51 מיליוני ש"ח).
- (6) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).
- (7) בשנת 2016 כולל רווח בסך 109 מיליוני ש"ח ממכירת מניות ויזה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית⁽³⁾ (המשך)

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

2016	2017	2018	
14	13	12	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
(2)	18	27	רווחים (הפסדים) שמומשו ושוטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾
-	6	(2)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושוטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ⁽²⁾
-	-	-	דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר
12	37	37	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר**
1,163	652	1,445	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
			פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:
(4)	18	27	חשיפת ריבית
2	1	1	חשיפת מטבע-חוץ
14	18	9	חשיפה למניות
-	-	-	חשיפה לסחורות ואחרים
12	37	37	סך-הכל

ג. חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור – פירוט נוסף***

1. גידורי שווי הוגן			
9	(3)	(3)	חוסר האפקטיביות של הגידורים
-	-	-	מרכיב הרווח בגין מכשירים נגזרים, אשר הוצא לצורך הערכת אפקטיביות הגידור
2. גידורי תזרים מזומנים			
-	15	(5)	חוסר האפקטיביות של הגידורים
13	10	6	מרכיב הרווח בגין מכשירים נגזרים, אשר הוצא לצורך הערכת אפקטיביות הגידור
22	22	(2)	סך-הכל

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה [ביאור 2](#).

*** לגילוי על השפעה נטו של מכשירים נגזרים על הכנסות והוצאות ריבית ראה [ביאור 2](#).

(1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ- (6) מיליוני ש"ח (2017: 2 מיליוני ש"ח; 2016: 0 מיליוני ש"ח).

(2) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ- (1) מיליוני ש"ח (2017: 1 מיליוני ש"ח; 2016: 0 מיליוני ש"ח).

(3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה⁽³⁾

2016	2017	2018									
		סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית	
עסקי	מסחרי							לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור	
972	943	920	-	39	31	46	45	-	288	471	ניהול חשבון
289	269	282	-	-	-	2	7	-	54	219	כרטיסי אשראי
837	761	741	89	59	12	76	10	-	33	462	פעילות בניירות-ערך
189	183	183	-	-	1	1	3	-	8	170	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
42	31	37	-	37	-	-	-	-	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
276	234	223	-	-	10	86	108	1	18	-	טיפול באשראי
282	279	291	4	7	1	6	14	-	101	158	הפרשי המרה
103	88	84	-	1	6	14	27	-	33	3	פעילות סחר חוץ
39	38	33	-	-	-	13	-	15	-	5	הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי
44	45	45	-	-	-	-	-	45	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
*504	*436	450	-	-	21	201	174	-	46	8	עמלות מעסקי מימון
40	31	29	8	-	2	-	-	-	2	17	עמלות אחרות
*3,617	*3,338	3,318	101	143	84	445	388	61	583	1,513	סך-כל העמלות

- * סווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 (1) בעיקר קרנות נאמנות.
 (2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל.
 (3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 5 הכנסות אחרות⁽²⁾

הרכב הסעיף

2016	2017	2018	
52	5	-	הכנסות משירותי מחשב לחברה שאוחדה בעבר
12	51	28	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
73	107	77	אחרות ⁽¹⁾
137	163	105	סך-כל ההכנסות האחרות

- (1) מזה סך של 28 מיליון ש"ח בשנת 2018 נובע מהכנסה ממכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של בנק הפועלים שויץ. ראה [ביאור 15.1](#).
 מזה סך של 51 מיליון ש"ח בשנת 2017 נובע מהכנסה ממכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של סניף מיאמי.
 (2) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות⁽³⁾

הרכב הסעיף

2016	2017	2018	
2,618	2,587	2,562	משכורות
101	96	65	הוצאה הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות ⁽¹⁾
668	659	665	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
3	5	2	הטבות לזמן ארוך
698	683	648	ביטוח לאומי ומס-שכר
*139	*173	151	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים)
*12	*6	4	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה
*4,239	*4,209	4,097	סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות ⁽²⁾
-	11	14	(1) מזה: הוצאות הנובעות מעסקות המטופלות כעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים
478	399	321	(2) מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

* סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 3.ד.1](#).
 (3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 7 הוצאות אחרות⁽⁴⁾

הרכב הסעיף

2016	2017	2018	
**212	**288	270	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (כלא עלות שירות)
191	117	141	שיווק ופירסום
215	221	191	תקשורת
413	430	450	מחשב ⁽¹⁾
46	48	39	משרדיות
*10	*12	11	ביטוח
390	320	784	שירותים מקצועיים ⁽²⁾
17	12	7	שכר והחזר הוצאות לחברי דירקטוריון
43	53	63	הדרכה והשתלמויות
144	161	195	עמלות
42	41	36	תרומה לקהילה
528	503	1,049	הפרשה בגין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ⁽³⁾
248	356	251	אחרות
**2,499	**2,562	3,487	סך-כל ההוצאות האחרות

* סיווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 ** על-פי הוראות בנק ישראל, סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 3.ד.1](#).
 (1) למעט משכורות, פחת והפחתות.
 (2) כולל הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים (לרבות תשלומים לעורכי דין, יועצים אחרים ושירותים נלווים, לבודק העצמאי שמונה מטעם משרד המשפטים האמריקאי ומימון ייצוג של עובדי קבוצת הבנק) והחקירה בנושא FIFA בסך של 526 מיליוני ש"ח (2017: 89 מיליוני ש"ח, 2016: 170 מיליוני ש"ח).
 (3) כולל הוצאות (הכנסות) הפרשי שער בגין שערורף הפרשה בסך של 67 מיליוני ש"ח (2017: (54) מיליוני ש"ח 2016: 10 מיליוני ש"ח).
 (4) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)

א. הרכב הסעיף⁽¹⁾

2016	2017	2018	
			מסים שוטפים:
1,783	1,869	1,879	בגין שנת החשבון
151	51	138	בגין שנים קודמות
1,934	1,920	2,017	סך-כל המסים השוטפים
			בתוספת (בניכוי):
			מסים נדחים:
385	46	118	בגין שנת החשבון
(90)	(7)	(126)	בגין שנים קודמות
295	39	(8)	סך-כל המסים הנדחים
2,229	1,959	2,009	סך-כל הפרשה למסים ⁽²⁾
64	21	5	(2) מזה: הפרשה למסים לרשויות מס בחו"ל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הטבלה לעיל אינה כוללת את השפעת המס על רווח כולל אחר. ראה [בביאור 10](#) את השפעת המס על הרווח הכולל האחר.

ב. התאמה בין סכום מס תיאורטי, שהיה חל על הבנק לפי שיעור מס סטטוטורי, לבין הפרשה למסים על הרווח, כפי שנקבעה לדוח רווח והפסד⁽¹⁾

2016	2017	2018	
4,554	4,254	4,201	רווח לפני מסים
35.9	35.04	34.19	שיעור המס החל על הבנק בישראל (באחוזים)
1,635	1,491	1,436	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
			נוסף (פחות) הוצאות מסים (חיסכון במס) בגין:
26	35	82	הכנסות חברות בנות בחו"ל
(1)	(9)	(40)	הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל
(4)	3	(1)	הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון
249	222	378	הוצאות לא-מוכרות
4	52	94	הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים
			מסים בגין שנים קודמות:
25	32	34	סכומים נוספים לשלם בגין חובות בעייתיים
36	12	(22)	אחרים
(33)	77	49	הכנסות חברות בנות בישראל
35	44	(1)	הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל
257	-	-	שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי שיעור המס
2,229	1,959	2,009	הפרשה למסים על הרווח

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ג. שומות

- לבנק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל שנת 2012. בגין השנים 2013-2015 נחתם הסכם שומות חלקי עם רשויות המס, לפיו הצדדים הגיעו להבנות ביחס לנושאים השנויים במחלוקת, למעט סוגיות מסוימות בחישוב רווח הון. לחברות בנות שומות סופיות עד וכולל שנת 2013. במהלך הרבעון האחרון של שנת 2018, חתם הבנק על הסכם שומות ניכויים לשנים 2008-2013 ליישוב שתי מחלוקות בקשר עם מס שכן בגין עובדים מקומיים בסניפי הבנק בחו"ל ובקשר עם ניכויים במקור בנוגע להעברות שבוצעו בסניפי הבנק בחו"ל. על-פי ההסכם האמור, שילם הבנק סך של 40 מיליוני ש"ח והשומות שהוצאו בעבר בגין שנים אלו בוטלו.
- בחודש דצמבר 2016 נתקבלו בישראלכרט שומות מטעם רשות המסים בישראל, אגף המכס ומע"מ (להלן: "הודעת השומה") וזאת בהמשך לביקורת רוחבית ענפית, אשר עיקר עניינה התחשבות ישראלכרט בגין עמלת מנפיק המתקבלת מארגונים בינלאומיים וזאת בקשר לעסקות של מחזיקי כרטיס מול בתי עסק בחו"ל בגין השנים 2012 ועד יוני 2016. סכום הודעת השומה בגין כלל רכיביה מגיע לכ-70 מיליוני ש"ח, לא כולל ריבית והצמדה. ישראלכרט הגישה ביום 9 במרץ 2017 השגה על שומות המע"מ וביום 8 במרץ 2018 דחו שלטונות מע"מ את ההשגה שהוגשה. במסגרת ההחלטה בהשגה נדחו למעשה טענות ישראלכרט ובנוסף עודכנו סכומי השומות לכ-93 מיליוני ש"ח, לא כולל ריבית והצמדה. העדכון כלל הרחבה בגין אותם הנושאים הכלולים בשומות המקוריות. בהתבסס על חוות דעתם של היועצים המשפטיים הגישה ישראלכרט בסוף חודש ינואר 2019 כתב ערעור לבית המשפט המחוזי. ככל שעמדת ישראלכרט לא תתקבל בבית המשפט תהיה ישראלכרט חשופה לדרישות דומות גם בגין התקופה שלאחר התקופה שבשומות המע"מ. נכון ליום 31 בדצמבר 2018, ישראלכרט כללה בדוחותיה הכספיים הפרשה, בין היתר בגין התקופה הנוספת וזאת בהתבסס על יועציה המשפטיים. ישראלכרט מעריכה את סכום החשיפה אשר בגינה לא כללה הפרשה בדוחות בסכום של כ-178 מיליוני ש"ח. סכום זה כולל את הסכום בגין השומות וכן בגין התקופה הנוספת. ישראלכרט כוללת הפרשה בדוחותיה במקום בו נדרשת הפרשה ובגין רכיבים בהם בהתאם ליועציה המשפטיים קיים סיכון "אפשרי" להתממשות בעתיד של חלק מסעיפי השומה והכל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים. הבנק הודיע לישראלכרט כי ככל שישראלכרט תחויב בהחלטה שיפוטית סופית, שלא ניתן לערער עליה בתשלום מע"מ על עמלות מטבע-החוץ שנגבו מלקוחות הבנק, בעבור הבנק, ואשר הועברו לו במלואן, הבנק יישא בתשלום המע"מ בגין עמלות מטבע-חוץ אלו, המוערך בסך של כ-35 מיליון ש"ח, בין היתר, בכפוף למתן זכות לבנק להשתתף בהליכים הנוגעים למחלוקת בנושא חיוב המע"מ בגין עמלות מטבע-החוץ כאמור.
- במסגרת דיוני שומה שערך הבנק העלה פקיד השומה טענה לפיה, במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף, יש לחייב במס רווח גם רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות לפי הוראות פקודת מס הכנסה. ככל שעמדת פקיד השומה כאמור תתקבל, יביא הדבר לגידול בחבות המס שתוטל על הבנק במכירה של מניות בחברות המסווגות כעוסק מורשה לעניין חוק מס ערך מוסף. כמתואר בביאור 15. לדוחות הכספיים כלל הבנק הפרשה למס בגין מכירה צפויה של קבוצת ישראלכרט. במידה ועמדת פקיד השומה המתוארת לעיל תתקבל, אזי תגדל חבות המס על המכירה הצפויה בסך של כ-270 מיליוני ש"ח. להערכת הבנק בהתבסס על יועציו המשפטיים, יותר סביר מאשר לא ("More Likely Than Not") שתתקבל עמדת הבנק לפיה אין לכלול בבסיס החיוב במס רווח את סכום הרווחים הראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות ולפיכך לא נכללה הפרשה למס בגין כך.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ד. תנועה במסים נדחים⁽¹⁾

שיעור מס ממוצע	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	שינויים אשר נזקפו להון	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	
ב-1%	במיליוני ש"ח						
							נכסי מסים נדחים
34.2	1,856	-	-	-	31	1,825	הפרשה להפסדי אשראי
34.2	201	-	-	-	(33)	234	הפרשה לחופשה ולמענקים
34.2	1,576	-	(132)	-	(9)	1,717	מהטבות לעובדים
26.1	307	-	-	-	123	184	הפסדים מועברים לצורך מסים
24.3	60	-	51	-	(10)	19	מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
34.1	62	-	-	-	62	-	מנכסים בלתי מוחשיים
33.3	45	-	-	-	34	11	מפריטים לא-כספיים אחרים
33.2	4,107	-	(81)	-	198	3,990	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
26.5	271	-	-	-	128	143	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו*
28.7	3,836	-	(81)	-	70	3,847	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
							התחייבויות מסים נדחים
14.3	6	-	(41)	-	4	43	מניירות-ערך
26.6	144	-	-	-	6	138	רכוש קבוע וחכירות
-	-	-	-	-	(40)	40	מנכסים בלתי מוחשיים
13.2	238	-	-	-	92	146	בגין השקעות בחברות מוחזקות
20.0	1	-	-	-	-	1	אחר
16.3	389	-	(41)	-	62	368	יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו
31.3	3,447	-	(40)	-	8	3,479	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו**
	-	-	-	-	-	-	* מזה: הטבות מס שנזקפו בהון
	3	-	-	-	1	2	** מזה: בגין פעילות חו"ל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ד. תנועה במסים נדחים⁽¹⁾ (המשך)

שיעור מס ממוצע	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	שינויים אשר נזקפו להון	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	
ב-%	במיליוני ש"ח						
							נכסי מסים נדחים
34.3	1,825	-	-	(3)	103	1,725	מהפרשה להפסדי אשראי
34.3	234	-	-	-	(5)	239	מהפרשה לחופשה ולמענקים
34.2	1,717	(23)	36	2	(14)	1,716	מהטבות לעובדים
24.7	184	-	-	(17)	24	177	הפסדים מועברים לצורך מסים
26.0	19	-	2	-	(5)	22	מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
31.7	11	-	-	-	3	8	מפריטים לא-כספיים אחרים
33.6	3,990	(23)	38	(18)	106	3,887	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
25.2	143	-	-	(17)	30	130	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
34.0	3,847	(23)	38	(1)	76	3,757	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו*
							התחייבויות מסים נדחים
33.6	43	-	38	-	1	4	מניירות-ערך
26.2	138	-	-	-	9	129	רכוש קבוע וחכירות
34.3	40	-	-	-	16	24	מנכסים בלתי מוחשיים
12.9	146	-	-	-	87	59	בגין השקעות בחברות מוחזקות
16.7	1	-	-	-	1	-	אחר
19.3	368	-	38	-	114	216	יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו
37.0	3,479	(23)	-	(1)	(38)	3,541	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו**
	-	(23)	-	-	-	23	* מזה: הטבות מס שנזקפו בהון
	2	-	3	-	(2)	1	** מזה: בגין פעילות חו"ל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 7.1](#).

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ה. תיקוני חקיקה

מס הכנסה

שיעור מס החברות בשנת 2016 עמד על 25%.

ביום 29 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2017), ובמסגרתו נכלל תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 234), אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות החל משנת 2017, בשיעור של 1%, והחל משנת 2018 בשיעור של 1% נוסף, כך שיעמוד על 24% ו-23% בהתאמה.

חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975

הבנק מוגדר כמוסד כספי לצורכי חוק מס ערך מוסף המטיל על מוסד כאמור מס שכר ומס רווח. רווח מוגדר כהכנסה חייבת, כמשמעותה בפקודת מס הכנסה, לפני קיזוז הפסדים משנות המס הקודמות לשנת המס שבה נתקבלה ההכנסה, ואחרי ניכוי מס שכר ולמעט הכנסה מדיבידנד שנתקבל ממוסד כספי ולרבות הכנסה מריבית או מדיבידנד או ממכירה או פדיון של יחידה או מחלוקת רווחים לבעל יחידה שלגביה ניתן פטור ממס הכנסה לפי כל דין. שיעור מס הרווח החל מיום 1 באוקטובר 2015 עומד על 17%.

שיעורי המס המשולבים

כתוצאה מהשינויים האמורים לעיל, חל שינוי בשיעור המס הסטטוטורי אשר חל על הבנק כמפורט בטבלה להלן.

המסים המשולמים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על-פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על-פי חוק מס ערך מוסף כמוסבר לעיל. לפיכך, שיעורי המס המשולבים הינם כדלקמן:

שנה	שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב
2016	17.00%	25.00%	35.90%
2017	17.00%	24.00%	35.04%
2018 ואילך	17.00%	23.00%	34.19%

א. התחייבויות מסים נדחים שלא הוכרו בגין הפרשים זמניים הקשורים להשקעות בחברות בנות בישראל

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים, הבנק לא הכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים מסוימים שנוצרו עד ליום 31 בדצמבר 2016 הקשורים להשקעות הבנק בחברות בנות, שהינן קבועות במהותן. הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס רק בעת אירוע מימוש, לרבות חלוקת דיבידנד, מכירה או פירוק של מי מחברות הבנות. יתרת הפרש הזמני האמור הסתכם לסך של 9,337 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2016. במידה שהבנק היה נדרש להכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הרווחים הלא מחולקים הני"ל, סכום ההתחייבות היה 1,366 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. החל מיום 1 בינואר 2017, הבנק הכיר בהתחייבות מסים נדחים, בגין הפרשים זמניים הקשורים להשקעות הבנק בחברות בנות.

א. התחייבויות מסים נדחים שלא הוכרו בגין הפרשים זמניים הקשורים להשקעות בחברות בנות זרות

הבנק לא הכיר בהתחייבות מס נדחה בגין רווחים לא מחולקים של חברה בת זרה. בשנת 2018 הסכומים המצטברים של הרווחים הלא מחולקים לפני מס בחברות הבת הזרה הני"ל הסתכמו לכ-253 מיליוני ש"ח. במידה שהבנק היה נדרש להכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הרווחים הלא מחולקים הני"ל, סכום ההתחייבות היה כ-86 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ח. הפסדים חועברים לצרכי מס⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2018					
יתרת הפסדים	נכסי מסים נדחים על הפסדים	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים שהוכרו	נכסי מסים נדחים שנת פקיעה ראשונה	
352	81	(47)	34	-	חברות בנות בישראל
825	226	(224)	2	2023	חברות בנות בחו"ל
ליום 31 בדצמבר 2017					
יתרת הפסדים	נכסי מסים נדחים על הפסדים	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים שהוכרו	נכסי מסים נדחים שנת פקיעה ראשונה	
380	87	(49)	38	-	חברות בנות בישראל
364	97	(94)	3	2023	חברות בנות בחו"ל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ט. הוצאה להפסדי אשראי

- בחדש פברואר 2012 נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של ההפרשה להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שירשמו החל מיום 1 בינואר 2011. בחדש יולי 2017 נחתם הסכם עקרונות עם פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של ההפרשה להפסדי אשראי של חובות הנמדדים לפי שיטת עומק הפיגור וזאת בגין חובות שההפרשה בגינם נכללה בספרי הבנק החל מיום 1 בינואר 2014. להלן עקרונות ההסכמים:
1. הפרשות לחובות פגומים בבחינה פרטנית יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. בשנת מס שבה הוקטנה יתרת ההפרשה לחובות פגומים (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילת חוב"), יתווסף לחבות המס של הבנק מס נוסף על-פי נוסחה מוסכמת בהסכם.
  2. מחצית ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שאינם בבחינה פרטנית תותר בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ומחצית תותר בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה.
  3. ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות הנמדדות על בסיס קבוצתי איננה מותרת בניכוי כהוצאה לצורכי מס.
  4. 65% מהגידול בהפרשה השנתית להפסדי אשראי בגין אשראי לדיור הנמדדות לפי שיטת עומק הפיגור בגין חובות שההפרשה בגינם נכללה בספרי הבנק החל מיום 1 בינואר 2014 אינו מותר בניכוי.

ביאור 9 רווח למניה רגילה⁽¹⁾

הרכב הסעיף

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
			רווח בסיסי
2,628	2,660	2,595	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח
2,354	2,346	2,231	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח מפעילות נמשכת

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות

במניות 1 ש"ח ע.ב.			
1,329,406,719	1,333,550,613	1,333,065,159	יתרה ליום 1 בינואר של הון מניות מונפק ונפרע
3,133,302	721,154	1,269,814	השפעת יחידות RSU וכתבי אופציה שמומשו למניות
(830,738)	(803,836)	(562,192)	השפעת מניות שנרכשו במהלך התקופה
1,331,709,283	1,333,467,931	1,333,772,781	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר

רווח מדולל

2,628	2,660	2,595	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח
2,354	2,346	2,231	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח מפעילות נמשכת

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל)

במניות 1 ש"ח ע.ב.			
1,331,709,283	1,333,467,931	1,333,772,781	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה
3,695,071	2,158,892	2,103,931	השפעת יחידות RSU וכתבי אופציה שטרם מומשו
1,335,404,354	1,335,626,823	1,335,876,712	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח המדולל למניה ליום 31 בדצמבר

רווח למניה רגילה בשקלים חדשים

רווח בסיסי			
1.98	2.00	1.95	רווח נקי למניה
1.77	1.76	1.68	רווח נקי למניה מפעילות נמשכת ⁽¹⁾
רווח מדולל			
1.97	1.99	1.94	רווח נקי למניה
1.76	1.75	1.67	רווח נקי למניה מפעילות נמשכת ⁽¹⁾

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס⁽¹⁾

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					יתרה ליום 1 בינואר 2016
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	התאמות נטו לאחר השפעת גידורים**	התאמות בגין ניירות-ערך	
101	-	101	(338)	(4)	(8)	451	יתרה ליום 1 בינואר 2016
(941)	1	(940)	(822)	2	(25)	(95)	שינוי נטו במהלך השנה
(840)	1	(839)	(1,160)	(2)	(33)	356	יתרה ליום 1 בינואר 2017
54	2	56	(82)	1	(20)	157	שינוי נטו במהלך השנה
(786)	3	(783)	(1,242)	(1)	(53)	513	יתרה ליום 1 בינואר 2018
(408)	-	(408)	249	-	16	(673)	שינוי נטו במהלך השנה
(1,194)	3	(1,191)	(993)	(1)	(37)	(160)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום								
31 בדצמבר 2016			31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018		
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן								
125	(44)	169	282	(107)	389	(332)	163	(495)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (רווחים) הפסדים בגין ניירות-ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
(220)	109	(329)	(125)	52	(177)	(341)	84	(425)
שינוי נטו במהלך השנה								
(95)	65	(160)	157	(55)	212	(673)	247	(920)
התאמות מתרגום*								
התאמות מתרגום דוחות כספיים גידורים**								
(71)	-	(71)	(65)	-	(65)	51	-	51
46	(23)	69	45	(24)	69	(35)	18	(53)
שינוי נטו במהלך השנה								
(25)	(23)	(2)	(20)	(24)	4	16	18	(2)
גידור תזרימי מזומנים								
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרימי מזומנים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
2	(2)	4	1	-	1	-	-	-
שינוי נטו במהלך השנה								
2	(2)	4	1	-	1	-	-	-
הטבות לעובדים								
רווח (הפסד) אקטוארי נטו השנה								
(872)	423	(1,295)	(178)	90	(268)	148	(85)	233
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽³⁾								
50	(24)	74	96	(50)	146	101	(45)	146
שינוי נטו במהלך השנה								
(822)	399	(1,221)	(82)	40	(122)	249	(130)	379
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								
(940)	439	(1,379)	56	(39)	95	(408)	135	(543)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								
1	-	1	2	-	2	-	-	-
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק								
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								
(941)	439	(1,380)	54	(39)	93	(408)	135	(543)

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [ביאור 3](#) - הכנסות מימון שאינן מריבית.

(3) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות והוצאות אחרות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים⁽¹⁾

הרכב הסעיף

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
79,297	81,240	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
6,796	3,219	פיקדונות בבנקים מסחריים
86,093	84,459	סך-הכל**
82,856	82,217	* מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים
3	1	** בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בסך

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הערה:

בנושא שיעבודים ראה [ביאור 26](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך

ליום 31 בדצמבר 2018

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן*	שווי הוגן*
398	398	3	-	401
398	398	3	-	401

(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון

אגרות-חוב ומלוות

של מוסדות פיננסיים בישראל	398	398	3	-	401
סך-כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	398	398	3	-	401

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר רווחים	הפסדים	שווי הוגן*
------------	---------------------------	----------------------------	--------	------------

(2) ניירות-ערך זמינים למכירה⁽⁵⁾

אגרות-חוב ומלוות

של ממשלת ישראל	26,373	26,335	98	(60)	26,373
של ממשלות זרות	10,420	10,580	18	(178)	10,420
של מוסדות פיננסיים בישראל	114	117	-	(3)	114
של מוסדות פיננסיים זרים	8,273	8,355	11	(93)	8,273
של אחרים בישראל	141	142	1	(2)	141
של אחרים זרים	2,539	2,567	4	(32)	2,539
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	47,860	48,096	132	(368)	47,860

מניות

של אחרים	1,480	1,522	13	(55)	(1) 1,480
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	49,340	49,618	(2) 145	(2) (423)	(1) 49,340

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן*	שווי הוגן*
------------	---------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------	------------

(3) ניירות-ערך למסחר

אגרות-חוב ומלוות

של ממשלת ישראל	6,266	6,274	2	(10)	6,266
של ממשלות זרות	69	68	1	-	69
של אחרים זרים	2	2	-	-	2
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	6,337	6,344	3	(10)	6,337

מניות

של אחרים	41	45	-	(4)	41
סך-כל ניירות הערך למסחר	6,378	6,389	(3) 3	(3) (14)	6,378
סך-כל ניירות הערך ⁽⁴⁾	(1) 56,119	56,405	151	(437)	(1) 56,119

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- (1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,020 מיליוני ש"ח.
- (2) כוללים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (4) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-3.8 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים - ראה [ביאור 26](#).
- (5) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הערות

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018								
סך-הכל	12 חודשים ומעלה			סך-הכל	פחות מ-12 חודשים			
	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	סך-הכל		הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	סך-הכל	
	20-40%	0-20%		20-40%	0-20%			
(4) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש								
אגרות-חוב ומלוות								
-	-	-	-	(60)	-	(60)	17,793	של ממשלת ישראל
(177)	-	(177)	8,780	(1)	-	(1)	304	של ממשלות זרות
-	-	-	-	(3)	-	(3)	114	של מוסדות פיננסיים בישראל
(51)	-	(51)	3,252	(42)	-	(42)	3,141	של מוסדות פיננסיים זרים
(1)	-	(1)	20	(1)	-	(1)	18	של אחרים בישראל
(5)	-	(5)	402	(27)	-	(27)	1,508	של אחרים זרים
(234)	-	(234)	12,454	(134)	-	(134)	22,878	סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה
מניות								
-	-	-	-	(55)	(15)	(40)	1,080	של אחרים
(234)	-	(234)	12,454	(189)	(15)	(174)	23,958	סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערות

- לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2017				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן*	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומלוות				
423	423	5	-	428
של מוסדות פיננסיים בישראל				
423	423	5	-	428
סך-כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון				
(2) ניירות-ערך זמינים למכירה⁽³⁾				
אגרות-חוב ומלוות				
35,528	35,193	335	-	35,528
של ממשלת ישראל				
13,097	13,233	14	(150)	13,097
של ממשלות זרות				
73	68	5	-	73
של מוסדות פיננסיים בישראל				
6,327	6,298	47	(18)	6,327
של מוסדות פיננסיים זרים				
402	396	8	(2)	402
של אחרים בישראל				
2,223	2,194	34	(5)	2,223
של אחרים זרים				
57,650	57,382	443	(175)	57,650
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה				
מניות				
2,133	1,753	392	(12)	2,133 ⁽¹⁾
של אחרים				
59,783	59,135	835 ⁽²⁾	(187) ⁽²⁾	59,783 ⁽¹⁾
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה				

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

(1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 848 מיליוני ש"ח.

(2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הערות

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) ו**ביאור 3**.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(3) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלות				
5,069	5,066	3	-	5,069
71	70	1	-	71
3	3	-	-	3
5,143	5,139	4	-	5,143
מניות				
67	70	-	(3)	67
5,210	5,209	(2)4	(2)(3)	5,210
(1)65,421	64,767	844	(190)	65,416

ליום 31 בדצמבר 2017						
סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	פחות מ-12 חודשים		שווי הוגן
	הפסדים שטרם מומשו	0-20%		סך-הכל	הפסדים שטרם מומשו	
	20-40%			20-40%		
(4) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש						
אגרות-חוב ומלות						
(78)	-	(78)	3,184	(72)	-	(72) 9,085
(10)	-	(10)	784	(8)	-	(8) 2,029
(1)	-	(1)	50	(1)	-	(1) 86
(3)	-	(3)	378	(2)	-	(2) 218
(92)	-	(92)	4,396	(83)	-	(83) 11,418
מניות						
-	-	-	-	(12)	-	(12) 702
(92)	-	(92)	4,396	(95)	-	(95) 12,120

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- (1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 848 מיליוני ש"ח.
- (2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (3) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-4.3 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים - ראה [ביאור 26](#).

הערות

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) ו**ביאור 3**.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי(4)

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2018						
סך-הכלל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכלל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה
151,947	16,526	135,421	962	-	134,459	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
150,844	-	150,844	42,176	70,410	38,258	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
81,261	-	81,261	-	70,217	11,044	(1) מזה: שההפרשה בינים חושבה לפי עומק פיגור
302,791	16,526	286,265	43,138	70,410	172,717	סך-הכלל ⁽²⁾
						(2) מזה:
1,300	-	1,300	624	-	676	חובות בארגון מחדש
1,421	-	1,421	82	-	1,339	חובות פגומים אחרים
2,721	-	2,721	706	-	2,015	סך-הכלל חובות פגומים
808	-	808	107	529	172	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,068	-	3,068	71	-	2,997	חובות בעייתיים אחרים
6,597	-	6,597	884	529	5,184	סך-הכלל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
2,207	8	2,199	159	-	2,040	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,559	-	1,559	710	368	481	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
424	-	424	-	368	56	(3) מזה: שההפרשה בינים חושבה לפי עומק פיגור***
3,766	8	3,758	869	368	2,521	סך-הכלל הפרשה להפסדי אשראי
571	-	571	163	-	408	מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-11,044 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.17: 9,345 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-284 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 259 מיליוני ש"ח).

(4) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, לציבור והפרשה להפסדי אשראי⁽⁴⁾ (המשך)

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה
149,200	26,382	122,818	1,449	-	121,369	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
146,687	-	146,687	44,180	65,176	37,331	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
74,285	-	74,285	-	64,940	9,345	(1) מזה: שההפרשה בינים חושבה לפי עומק פיגור
295,887	26,382	269,505	45,629	65,176	158,700	סך-הכל ⁽²⁾
						(2) מזה:
1,308	-	1,308	636	-	672	חובות בארגון מחדש
1,319	-	1,319	113	-	1,206	חובות פגומים אחרים
2,627	-	2,627	749	-	1,878	סך-הכל חובות פגומים
913	-	913	97	594	222	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
2,840	-	2,840	13	3	2,824	חובות בעייתיים אחרים
6,380	-	6,380	859	597	4,924	סך-הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
2,168	6	2,162	227	-	1,935	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,490	-	1,490	665	333	492	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
397	-	397	-	333	64	(3) מזה: שההפרשה בינים חושבה לפי עומק פיגור***
3,658	6	3,652	892	333	2,427	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי
532	-	532	226	-	306	מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-11,044 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.17: 9,345 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-284 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 259 מיליוני ש"ח).

(4) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי⁽¹⁾ (המשך)

2. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי*

סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
4,937	3	4,934	730	392	3,812	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 01.01.16
181	4	177	406	(5)	(224)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1,575)	-	(1,575)	(652)	(21)	(902)	מחיקות חשבונאיות
1,085	-	1,085	311	-	774	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(490)	-	(490)	(341)	(21)	(128)	מחיקות חשבונאיות נטו
(1)	-	(1)	(1)	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,627	7	4,620	794	366	3,460	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.16
202	-	202	549	(14)	(333)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1,921)	-	(1,921)	(718)	(25)	(1,178)	מחיקות חשבונאיות
1,360	-	1,360	317	6	1,037	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(561)	-	(561)	(401)	(19)	(141)	מחיקות חשבונאיות נטו
(2)	-	(2)	(2)	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,266	7	4,259	940	333	2,986	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.17
613	2	611	457	40	114	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1,630)	-	(1,630)	(821)	(8)	(801)	מחיקות חשבונאיות
1,082	-	1,082	325	3	754	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(548)	-	(548)	(496)	(5)	(47)	מחיקות חשבונאיות נטו
3	-	3	3	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,334	9	4,325	904	368	3,053	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.18
						מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
657	-	657	36	-	621	ליום 31 בדצמבר 2016
608	1	607	48	-	559	ליום 31 בדצמבר 2017
568	1	567	35	-	532	ליום 31 בדצמבר 2018

* למדיניות הבנק בנושא זה ראה [ביאור 1.ה.](#) בדוחות הכספיים.
 (1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.ז.](#)

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 14 אשראי לממשלות

הרכב הסעיף

31 בדצמבר		
2017	2018	
998	1,092	אשראי לממשלת ישראל
1,294	1,336	אשראי לממשלות זרות
2,292	2,428	סך-כל האשראי לממשלות*
3	7	* בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בסך

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה*

א. הרכב הסעיף

2017	2018	
חברות כלולות		
143	92	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
השקעות אחרות		
55	11	השקעה בהלוואות בעלים
198	103	סך-כל ההשקעות
מזה:		
131	38	רווחים נטו, שנצברו ממועד הרכישה
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי שוק של ההשקעות הסחירות		
22	36	ערך בספרים
48	40	שווי שוק

* לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#).

ב. החלק ברווחי חברות כלולות, נטו

2016	2017	2018	
12	17	4	חלקו של הבנק ברווחים, נטו, של חברות כלולות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

סעיפים אחרים שנצברו בהון ⁽²⁾	דיבידנד שנרשם	תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	השקעות הוניות אחרות	השקעה במניות לפי שווי מאזני	חלק בזכויות ההצבעה ובזכות לקבלת רווחים	
31 בדצמבר						
2017	2018	2017	2018	2017 ⁽¹⁾	2018	
						חברות מאוחדות
						בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד, בנק מסחרי בשוויץ ⁽³⁾
(73)	231	-	-	(334)	(1,181)	862 (88) 100% 100%
						בנק פוזיטוף קרדי וה קלקינמה בנקאסי אי.אס. - בנק מסחרי בתורכיה ⁽⁴⁾
3	1	-	-	(78)	(84)	215 132 69.8% 69.8%
(9)	1	(226)	-	267	311	2,648 2,960 98.2% 98.2% ⁽⁵⁾
						פועלים אקספרס בע"מ⁽⁵⁾
-	-	(10)	-	47	55	416 471 100% 100%
						פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ
-	9	-	-	25	34	909 952 100% 100%
(1)	-	-	(350)	18	24	635 309 100% 100%
						תרשיש - החזקות והשקעות פועלים בע"מ, חברה פיננסית
(23)	(179)	-	-	92	102	4,729 4,652 100% 100%
						אופד בע"מ, השקעות והחזקות
-	(3)	-	-	-	4	1,409 1,410 100% 100%
						קונטיננטל פועלים בע"מ, חברה פיננסית
-	-	-	-	1	1	527 528 100% 100%
						הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, חברת החזקות
60	(116)	-	(680)	20	171	1,279 654 100% 100%
						פועלים סהר בע"מ - תפעול ומסחר בניירות-ערך
-	-	-	-	7	9	250 250 315 324 100% 100%
8	(10)	-	-	1	12	850 850 811 813 100% 100%

(1) סוג מחדש.

(2) לרבות התאמות בגין הצגת ניירות-ערך מסוימים של חברות מוחזקות לפי שווי הון.

(3) ראה [ביאור 15](#) להלן.

(4) הבנק בוחן אפשרויות למכירת מלוא החזקותיו בבנק פוזיטוף וזאת בהמשך לתוכנית האסטרטגית של הבנק, לפיה הוחלט על הקטנה הדרגתית של תיק האשראי בבנק פוזיטוף.

(5) ראה [ביאור 15](#) להלן.

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ד. הפועלים שוויץ

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ בדרך של מכירת נכסיה או בדרך אחרת. ההחלטה התקבלה לנוכח מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, הפועל למזער את סיכוני הציות בקבוצת הבנק, בין היתר, כפי שעלו בקשר עם חקירת הרשויות האמריקאיות, לצד שינויים בסביבה הרגולטורית העולמית והשפעתם על סיכונים אלה. כמו-כן, החליט הבנק על הפסקת פעילותה של חברת Poalim Assets Management (PAM). כחלק ממימוש ההחלטה להפסקת פעילותו של הפועלים שוויץ הושלמה ברבעון הרביעי של 2018 עסקה למכירת מרבית תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג ל, Banque Safra Sarasin (Luxembourg) SA-I Bank J. Safra Sarasin AG (ביחד, "ספרא סאראסין") במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את ספרא סאראסין בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש. התמורה בגין העסקה הינה כ-20 מיליון פרנק שוויצרי (יכול והתמורה תתואם בעתיד במקרה ויתקיימו מספר תרחישים בקשר עם הלקוחות המועברים). הרווח שנכלל בדוחות השנתיים של שנת 2018, בגין חלק התמורה הניתן להכרה עומד על כ-8 מיליון פרנק שוויצרי, היתרה תוכר בשנים הבאות.

כמו-כן, חברת Poalim Assets Management (PAM) סגרה את פעילותה בספטמבר 2018.

בעקבות ההפסד שנבע מהפרשה כאמור לעיל, שעל ביצועה החליטו האורגנים המוסמכים של פועלים שוויץ רק בחודש מרץ 2019, ועל מנת שפועלים שוויץ יעמוד ביחס הלימות ההון הרגולטורי הנדרש בשוויץ ולא יהיה בהפרה, השקיע הבנק 250 מיליון פרנק שוויצרי בהון של פועלים שוויץ ברבעון הראשון של שנת 2019, וזאת מיד עם קבלת אישור הפיקוח על הבנקים להגדלת ההשקעה כאמור.

ה. קבוצת ישראל

1. עסקת מכר פועלים אקספרס:

פועלים אקספרס בע"מ ("פועלים אקספרס") הינה חברה פרטית המוחזקת במלואה על-ידי הבנק ומנפיקה וסולקת בבלעדיות בישראל כרטיסי אשראי מסוג AMERICAN EXPRESS. כחלק מרה-ארגון שביצע הבנק לקראת הנפקתה של ישראל בע"מ ("ישראל"), ביום 25 בפברואר 2019 רכשה ישראל את מהבנק את מלוא החזקותיו במניות פועלים אקספרס וזאת בהתבסס על שוויה המאזני של פועלים אקספרס בספרי הבנק ליום 30 בספטמבר 2018, בסך של 456 מיליון ש"ח. בהסכם נקבע שמכירת המניות נעשית בהתבסס על מצב פועלים אקספרס כפי שהוא (AS IS). בנוסף, בכל הקשור או הנוגע למצב עסקי פועלים אקספרס, פעילותה, נכסיה או התחייבויותיה עד מועד הרכישה ("פעילות פועלים אקספרס"), נקבעה בהסכם תניית ויתור הדדי על תביעות של ישראל, הבנק ופועלים אקספרס בתנאים המפורטים בהסכם, וכן נקבעה התחייבות של ישראל לשיפוי הבנק בגין פסק דין חלוט שייקבע נגדו בקשר עם תביעה בגין פעילות פועלים אקספרס, והכל בכפוף לתנאים המפורטים בהסכם. ביום 3 במרץ 2019 לאחר התקיימות התנאים המתלים וקבלת אישור בנק ישראל, הושלמה עסקת מכר פועלים אקספרס והבעלות במניות פועלים אקספרס עברה לישראל. עסקת המכר תטופל כצרוף עסקים תחת אותה שליטה.

2. היפרדות מקבוצת ישראל:

הבנק נערך להפרדה של קבוצת ישראל מהבנק כנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017. במסגרת זו בחן הבנק מספר חלופות להעברת החזקות הבנק בקבוצת ישראל לרבות: מכירת ההחזקות בקבוצת ישראל למשקיע או קבוצת משקיעים; הצעת מכר לציבור של ההחזקות בקבוצת ישראל; חלוקת דיבידנד בעין של ההחזקות בקבוצת ישראל לבעלי המניות של הבנק. ביום 7 במרץ 2019 החליט דירקטוריון הבנק לקדם מסלול היפרדות מישראל בדרך של ביצוע הצעת מכר לציבור ורישום מניות ישראל למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ ("הבורסה") ואישר הגשת תשקיף הצעת מכר למניות ישראל, המהווה גם תשקיף מדף של ישראל ("התשקיף"), לרשות ניירות-ערך. היתר רשות ניירות-ערך לפרסום התשקיף ניתן באותו יום. ביום 10 במרץ 2019 פרסמה ישראל את התשקיף. היקף הצעת המכר ותנאיה (לרבות המחיר) ייקבעו סופית במסגרת הודעה משלימה שתפורסם. ביצוע הצעת המכר, לרבות המועד, היקף והמחיר, כפוף לשיקול דעת הבנק והם ייקבעו לאחר מועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2018.

לאחר השלמת הצעת המכר על-פי התשקיף, ימשיך הבנק להיערך להשלמת ההפרדה של ישראל מהבנק כנדרש בחוק שטרם במספר חלופות אפשריות ובהן: מכירת מניות המהוות גרעין שליטה בישראל, מכירה פרטית ללא גרעין שליטה או הצעה לציבור של מניות הבנק בישראל, למשקיעים ישראלים או זרים, חלוקת מניות או אופציות רכישה למניות בדרך של דיבידנד בעין, מכירה בבורסה (בכפוף לכללי החסימה של הבורסה כפי שיהיו מעת לעת), או שילוב של אילו מהחלופות לעיל. למועד זה אין ודאות בנוגע לאופן ולעיתוי בו יבחר הבנק להשלים את ההפרדה.

כהכנה להיפרדות ולהפיכתה של ישראל לחברה ציבורית, ננקטו סמוך לפני אישור התשקיף צעדי היערכות שונים ובכללם: העברת מלוא החזקות הבנק בפועלים אקספרס לישראל, כאמור לעיל; עודכנו הסכמי התפעול בין הבנק ובין ישראל ופועלים אקספרס; דירקטוריון ישראל הכריז על חלוקת דיבידנד בסכום כולל של 867 מיליון ש"ח (חלקו של הבנק - 851 מיליון ש"ח); נרכשה פוליסת ביטוח משותפת לבנק ולישראל מסוג POSI לכיסוי אחריות בקשר עם התשקיף; ואושר מתווה לתשלום מענק היפרדות לעובדי ישראל ונושאי משרה בה המותנה בהשלמת הצעת המכר ותנאיה.

לפרטים נוספים בדבר הצגת קבוצת ישראל כפעילות מופסקת ראה [ביאור 1.1](#), לעיל.

לפרטים בדבר התקשרויות בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה [ביאור 1.2.5](#), להלן.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף*

סך-הכל	תוכנות ⁽¹⁾	ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	
עלות נכסים				
10,058	3,859	2,150	4,049	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
581	340	139	102	תוספות
(183)	(49)	(64)	(70)	גריעות
(13)	(6)	(7)	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
10,443	4,144	2,218	4,081	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
558	326	119	113	תוספות
(164)	(22)	(25)	(117)	גריעות
15	7	8	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
10,852	4,455	2,320	4,077	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018**
פחת והפסדים מירידת-ערך				
6,961	3,060	1,661	2,240	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
508	255	125	128	פחת לשנה
16	15	1	-	הפסד מירידת-ערך
(154)	(49)	(64)	(41)	גריעות
(11)	(5)	(6)	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
7,320	3,276	1,717	2,327	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
537	263	137	137	פחת לשנה
14	7	4	3	הפסד מירידת-ערך
(144)	(23)	(24)	(97)	גריעות
14	7	7	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
7,741	3,530	1,841	2,370	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
הערך בספרים				
3,097	799	489	1,809	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
3,123	868	501	1,754	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
3,111	925	479	1,707	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
	20.0	13.6	4.3	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.17
	20.0	13.3	4.4	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.18

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור I.1](#).

** יתרת הנכסים שהופחתו במלואם הכלולים ביתרת העלות של הנכסים: בניינים ומקרקעין לרבות התקנות ושיפורים במושכר: 1,379 מיליוני ש"ח. ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב: 1,284 מיליוני ש"ח, ועלויות תוכנה: 3,187 מיליוני ש"ח.

(1) מזה: עלויות תוכנה בפיתוח עצמי שהווננו שיתרתם המאזנית, נטו, הסתכמה בסך 784 מיליוני ש"ח (31.12.17: 813 מיליוני ש"ח, 31.12.16: 736 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

- ב.** פרטים נוספים בנושא הפחת:
 שיטת הפחת ושיעורי הפחת העיקריים שמיישם הבנק עבור קבוצות הנכסים השונים הינם כדלקמן:
 בניינים - 2% בשנה בקו ישר.
 מקרקעין בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל - בהתאם לתקופת החכירה.
 התקנות ושיפורים במושכר - בהתאם לתקופת השכירות, תוך התחשבות בכוונת הבנק למימוש אופציית הארכת תקופת השכירות, במידה וקיימת.
 מחשבים - 20% בשנה בקו ישר.
 ציוד משרדי וריהוט - 6-15% בשנה בקו ישר.
 תוכנות - 20% בשנה בקו ישר.
- ג.** הבנק הינו בעל זכויות בדרך של שכירות או של חכירה בבניינים ובציוד, לתקופה שאינה עולה על 49 שנים מתאריך המאזן, בסך של 144 מיליוני ש"ח (31.12.17: 137 מיליוני ש"ח).
- ד.** היתרה המאזנית של בניינים העומדים למכירה בסך 8 מיליוני ש"ח (31.12.17: 19 מיליוני ש"ח), מוצגת לאחר ניכוי הפרשה לירידת-ערך. לא צפוי הפסד ממימוש הבניינים העומדים למכירה מעבר להפרשות שנעשו בגינם. בנוסף, היתרה המאזנית של בניינים שנמכרו וטרם נמסרה חזקה בגינם הינה בסך של 2 מיליוני ש"ח.
- ה.** זכויות במקרקעין בסך של 28 מיליוני ש"ח (31.12.17: 66 מיליוני ש"ח), טרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין בעיקר בשל עיכוב בפעולות איחוד השטחים, או שהזכויות בתהליכי רישום.
- ו.** היתרה המאזנית של בניינים שאינם בשימוש הבנק, בעיקר בניינים מושכרים, הסתכמה בסך של 35 מיליוני ש"ח (31.12.17: 30 מיליוני ש"ח), המהווים בשתי התקופות נדל"ן להשקעה המושכר לאחרים.

ביאור 17 נכסים אחרים

הרכב הסעיף⁽²⁾

31 בדצמבר		
2017	2018	
3,547	3,512	מסים נדחים לקבל, נטו*
84	75	מסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו על עתודה שוטפת למס-הכנסה
66	66	נכסים שנתקבלו בגין אשראים שסולקו
57	47	הוצאות הנפקה של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
237	218	הכנסות לקבל
223	285	הוצאות מראש**
617	1,010	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
492	637	חייבים אחרים ויתרות חובה
5,323	5,850	סך-כל הנכסים האחרים

* ראה גם [ביאור 18](#).

** כולל הוצאות מראש בסך 16 מיליוני ש"ח בגין חכירות תפעוליות בהן הבנק הוא החוכר (בשנת 2017: 16 מיליוני ש"ח).

(1) מוצג בשווי הוגן.

(2) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 18 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד⁽¹⁾

31 בדצמבר		
2017	2018	
בישראל		
לפי דרישה		
125,952	134,527	אינם נושאים ריבית
89,075	90,919	נושאים ריבית
215,027	225,446	סך-הכל לפי דרישה
113,608	107,694	לזמן קצוב
328,635	333,140	סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
3,575	2,116	אינם נושאים ריבית
4,640	3,902	נושאים ריבית
8,215	6,018	סך-הכל לפי דרישה
10,494	13,102	לזמן קצוב
18,709	19,120	סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל
347,344	352,260	סך-כל פיקדונות הציבור
* מזה:		
157,688	168,932	פיקדונות של אנשים פרטיים
56,173	43,402	פיקדונות של גופים מוסדיים
114,774	120,806	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל⁽¹⁾

31 בדצמבר		
2017	2018	
תקרת הפקדון		
117,250	124,117	עד 1
81,942	89,745	מעל 1 עד 10
52,425	52,811	מעל 10 עד 100
35,600	33,202	מעל 100 עד 500
60,127	52,385	מעל 500
347,344	352,260	סך-הכל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 19 פיקדונות מבנקים

הרכב הסעיף⁽¹⁾

31 בדצמבר	
2017	2018
בישראל	
בנקים מסחריים	
2,414	2,861
136	161
417	526
מחוץ לישראל	
בנקים מסחריים	
205	3
160	256
-	28
בנקים מרכזיים	
317	693
3,649	4,528

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

א. הרכב הסעיף

31 בדצמבר			
2017	2018		
במיליוני ש"ח	שיעור תשואה פנימי ⁽²⁾	משיך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות			
במטבע ישראלי⁽³⁾			
3,398	1,857	5.7%	1.2
לא-צמוד			
21,400	24,643	1.7%	3.2
צמוד למדד			
במטבע-חוץ⁽⁴⁾			
937	339	4.4%	0.9
דולר ארצות-הברית			
143	32	2.8%	1.0
אחר			
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות			
במטבע ישראלי⁽³⁾			
3,180	**3,153	5.9%	2.0
צמוד למדד			
29,058	30,024	2.4%	2.9
סך-כל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים*			
מזה: כתבי התחייבות נדחים			
1,221	977		
הנכללים בהון רובד 1			
6,028	6,131		
הנכללים בהון רובד 2			
7,571	8,263		
אחרים שלא נכללו בהון			
14,820	15,371	3.7%	2.7
סך-כל כתבי התחייבות נדחים			

- * בהתאם לתנאי ההנפקה, בתנאים מסוימים, אגרות-החוב ניתנות לפירעון מוקדם.
- ** הבנק פדה בפדיון מוקדם מלא את שטרי ההון הנדחים סדרה ב' (לא סחיר) לאחר תאריך הדוחות הכספיים בחודש פברואר 2019, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-582 מיליוני ש"ח.
- להבטחת אגרות-חוב שהונפקו על-ידי חברות מאוחדות נרשמו שיעבודים על נכסי החברות, לפרטים נוספים ראה [ביאור 26](#) להלן.
- (1) משיך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
- (2) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור הריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
- (3) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בסך של 26,501 מיליוני ש"ח (31.12.17: 24,798 מיליוני ש"ח), ואילו היתר אינם רשומים למסחר.
- (4) בשנת 2018 נפרעה יתרת אגרות-החוב אשר הייתה רשומה למסחר בבורסה לניירות-ערך בחו"ל (31.12.17: 587 מיליוני ש"ח), ואילו היתר אינם רשומים למסחר.

ב. פרטים נוספים בדבר כתבי התחייבות נדחים

(1) שטרי הון נדחים (סדרה ב') שהונפקו בפברואר 2004 ושטרי הון נדחים (סדרה ג') שהונפקו בנובמבר 2007 ובספטמבר 2008 לתקופה של 99 שנים וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-15 להנפקתם. שטרי הון נדחים (סדרה ד') שהונפקו בספטמבר 2009 לתקופה של 49 שנה וניתנים לפדיון מוקדם, החל מהשנה ה-10 להנפקתם. בהתאם לתנאיהם בהתקיים אירועים מסוימים שטרי הון יומרו למניות רגילות של הבנק. שטרי הון הנדחים אושרו על-ידי הפיקוח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים" ונכללים בהון רוברד 1 של הבנק.

(2) שטרי הון נדחים סדרה 1 שהונפקו ביוני 2009 לתקופה של 50 שנה וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-11 להנפקתם. שטרי הון הנדחים אושרו על-ידי הפיקוח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים" הנכללים בהון רוברד 2 של הבנק. שטרי הון הנדחים רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

(3) הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים - הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הנפקות של הבנק) ביצעה בחודש אפריל 2018 הנפקה פרטית למשקיעים מוסדיים של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה יח'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 1.42% ממועד רישומם למסחר בבורסה בסכום קרן כולל של כ-1.1 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2028 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בשנת 2023). כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי מחיקת קרן באופן חלקי או מלא במקרה שיחס הון עצמי רוברד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רוברד 2 של הבנק. בנוסף, בחודש יוני 2018 השלימה הפועלים הנפקות הנפקה לציבור של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה יט'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 1.59% בסכום קרן כולל של כ-0.7 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2028 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בשנת 2023). כתבי התחייבות אלה כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בדומה לכתבי התחייבות הנדחים (סדרה יח') כאמור לעיל והם מהווים חלק מהון רוברד 2 של הבנק.

ביאור 21 התחייבויות אחרות

הרכב הסעיף⁽²⁾

31 בדצמבר		
2017	2018	
68	65	עתודה למסים נדחים, נטו*
696	268	מסים שוטפים - עודף עתודה שוטפת למס-הכנסה על מקדמות ששולמו
299	285	הכנסות מראש
1,219	1,166	עובדים בגין שכר עבודה
4,698	4,296	עתודה לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה**
1,021	1,964	הוצאות לשלם
-	-	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
608	568	הפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי חוץ-מאזני
617	1,010	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
1,973	2,219	זכאים אחרים ויתרות זכות
11,199	11,841	סך-כל ההתחייבויות האחרות

* ראה גם [ביאור 18](#).

** ראה [גם ביאור 22](#).

(1) מוצג בשווי הוגן.

(2) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 22 זכויות עובדים

אוכלוסיית העובדים בבנק כוללת:

- עובדים קבועים וזמניים - עובדים אשר תנאי עבודתם מוסדרים, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת בין הבנק לבין ארגון עובדי הבנק.
- עובדים בחוזה אישי - עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
- עובדים בחוזה אישי בכיר - עובדים מסוימים ברובד הניהולי הבכיר של הבנק (לרבות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל וחברי הנהלה), אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

להלן פירוט תנאי העבודה של עובדי הבנק:

א. תנאי העבודה של עובדים קבועים וזמניים

להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק האמורים:

1. מענק שנתי מותנה תשואה

המענק השנתי מושפע משיעור תשואת הרווח הנקי על ההון, כאשר המדרגה הבסיסית לחלוקתו הינה החל משיעור תשואה של 7.5% וקיימת אפשרות באישור ועדת התגמול והדירקטוריון למתן מענקים שאינם מותנים בתשואה או בנסיבות בהן לא מושגת התשואה האמורה.

2. תגמול מבוסס מניות

על-פי הסכם השכר שנחתם בחודש מרץ 2013 בין הנהלת הבנק לבין ועד ארגון העובדים של הבנק לשנים 2013-2017, אימץ הבנק, תוכנית להקצאה לעובדים בשנים 2013 עד 2017 של יחידות פנטום המוקצות ללא תמורה וממומשות למזומן לאחר תקופת הבשלה בת 4 שנים מהשנה בגינה הוענקה כל מנה. לפרטים נוספים לגבי תנאי יחידות הפנטום ראה [ביאור 23](#) להלן. בחודש פברואר 2018 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול הארכה של תוכנית זו בשנה נוספת, תוך הקצאה של כ-4.3 מיליון יחידות פנטום נוספות לעובדי הבנק בגין שנת 2018.

בחודש מרץ 2019 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול הארכה נוספת של תוכנית זו בשנה נוספת, תוך הקצאה של עד 4.5 מיליון יחידות פנטום נוספות לעובדי הבנק בגין שנת 2019.

3. הטבות אחרות

בנוסף להטבות שפורטו לעיל, זכאים עובדי הבנק להטבות נוספות במהלך ולאחר תקופת ההעסקה, אשר העיקריות שבהן מפורטות להלן:

חופשה

עובדי הבנק זכאים על-פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה חושבה על בסיס השכר האחרון של העובדים ימי החופשה שצברו בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

מענק 25

העובדים זכאים למענק בתום 25 שנות עבודה בבנק. התחייבות זו מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי, הלוקח בחשבון תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים, ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לאחר מועד פרישתם לגמלאות או לפנסיה מוקדמת, למענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו, להטבות בגין שי לחג, ולהשתתפות בעלויות רווחה. התחייבויות אלו מחושבות בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון לפי העניין, בין היתר, תוספת שכר ריאלית, ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

4. פיצויי פרישה ופנסיה

כללי

זכויות הפנסיה של העובדים, המגיעים לגיל פרישה, מכוסות על-ידי סכומים שנצברו בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל לקיצבה. עובדים שפרשו לגמלאות או לפנסיה מוקדמת אינם זכאים לתשלום פיצויי פיטורין.

פנסיה לעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת

עובדים שפרשו בפרישה במסלול קצבה זכאים לפנסיה גישור חודשית עד המועד שנקבע בהסכם הפרישה. ההפרשה מבוססת על חישוב אקטוארי ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

פרישה מוקדמת לעובדים פעילים

בנוסף לזכויות המתוארות לעיל, כולל הבנק במסגרת החישוב האקטוארי של ההתחייבות בגין זכויות עובדים, התחייבות בגין עובדים שהנהלת הבנק צופה שהם יפרשו בפרישה מוקדמת או בתנאים מועדפים אחרים.

ההתחייבות חושבה בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון, בין היתר:

- תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים.
- שיעורי עזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת בהתאם לניסיון הבנק, ציפיות ההנהלה והחלטותיה, תוך התחשבות, בין היתר, בגיל העובד ומגדר.
- שיעור היוון אשר חושב לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.
- שיעור תמורת נכוח המבוסס על לוחות תמורת עדכניים שמפרסם האקטואר הראשי במשרד האוצר.

5. הסכם השכר החדש

הסכם השכר בין הנהלת הבנק לבין ארגון העובדים של הבנק, שהיה בתוקף בשנים 2013-2017 וחל על עובדי הבנק שאינם בחוזה אישי, הסתיים בתום שנת 2017. הצדדים נערכים לקיום משא ומתן לצורך חתימה על הסכם חדש.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ב. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי

תנאי התגמול המקובלים לעובדים אלה כוללים לרוב שכר בסיס, תגמול מבוסס מניות (כאמור לעיל), הפרשות להסדר פנסיוני ולקרן השתלמות, מענק שנתי והטבות אחרות במהלך תקופת ההעסקה.

ג. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי בכיר

1. כללי

ביום 19 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את מדיניות תגמול 2016 של הבנק לנושאי משרה שתוקפה לשלוש שנים, לפי חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג) התשע"ו-2016 (להלן: "חוק הגבלת התגמול") והתקרה הקבועה בו ("תקרת התגמול"), חוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ("מדיניות תגמול 2016"). ביום 29 בנובמבר 2016 אימץ הבנק מדיניות תגמול חדשה כוללת למנהליו הבכירים שאינם נושאי משרה (כל פרקי מדיניות התגמול לאוכלוסיות הבנק השונות יכוננו להלן יחדיו "מדיניות תגמול 2016"), וכן תוכנית תגמול בהתאם לה ("תוכנית 2016"). מדיניות תגמול 2016 ותוכנית 2016, תוקנו מעת לעת, לפי הנדרש. בהמשך אימץ הבנק פרקים נוספים למדיניות תגמול 2016 בקשר עם אוכלוסיות עובדים נוספות.

הבנק יישם חלק מעקרונות מדיניות תגמול 2016 שלו גם על חברות בנות בארץ ובח"ל, וסניפי חו"ל.

מדיניות תגמול 2016

בשנת 2018 כל הסכמי ההעסקה של יו"ר דירקטוריון הבנק, מנכ"ל הבנק וחברי ההנהלה והמנהלים הבכירים (שאינם חברי הנהלה ושרובם אינם נושאי משרה בבנק) (כולם יחד, "המנהלים") כפופים במלואם למדיניות תגמול 2016.

להלן פירוט הזכויות וההטבות העיקריות, להן זכאים עובדי הבנק בחוזה אישי בכיר במהלך תקופת העסקתם, כפוף להוראות מדיניות תגמול 2016.

2. יו"ר הדירקטוריון

תנאי כהונתו של מר עודד ערן כיו"ר דירקטוריון הבנק אושרו על-ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק ביום 27 בפברואר 2017, ועל-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 4 באפריל 2017, לתקופה שמיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2019. הסכם ההעסקה עם היו"ר הינו בהתאם להוראות מדיניות תגמול 2016, תוכנית תגמול 2016 והדין החל, לרבות ההוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, לפיה היו"ר יהא זכאי לתשלום של תגמול קבוע בלבד, הכולל שכר והטבות נלוות ותגמול הוני קבוע.

3. מנכ"ל הבנק

הסכם ההעסקה עם המנכ"ל חל מיום 12 באוקטובר 2016 ועד ליום 31 בדצמבר 2019 ואושר על-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 19 בדצמבר 2016 לאחר אישורו על-ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק. ההסכם הוא בהתאם להוראות מדיניות תגמול 2016 ותוכנית תגמול 2016, ולפיו יקבל המנכ"ל תגמול קבוע בלבד, הכולל שכר והטבות נלוות ותגמול הוני קבוע.

4. חברי ההנהלה

א. תוכנית 2016

1. תגמול קבוע

1.1. כללי - התגמול הקבוע עשוי לכלול את הרכיבים הבאים: שכר חודשי, תשלום חודשי ללא סוציאליות, הפרשות סוציאליות והטבות נלוות, תגמול הוני קבוע כמפורט בסעיף 1.2 להלן, תשלומי פרישה עד המקובל לגבי יתר עובדי הבנק מסווגים כתגמול קבוע.

1.1. תגמול הוני קבוע - לכל מנהל תוענק כמות מניות חסומות שתחושב על-ידי חלוקת השווי המצוין בתוכנית תגמול 2016 אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק. המניות החסומות תוענקה ללא תמורה ותהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו.

2. תגמול משתנה - מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים

2.1. קביעת תקציב המענקים האישי לחברי ההנהלה - המענק השנתי לחברי ההנהלה מורכב מרכיב תלוי ביצועים שמחושב על-פי ביצועי הבנק, ומושפע מהביצועים האישיים של חבר ההנהלה ומרכיב מענק אשר בשיקול דעת המנכ"ל, או ההרכב הממונה (לגבי פונקציות הבקרה והפיקוח כמפורט במדיניות תגמול 2016).

2.2. רכיב תלוי ביצועים - לכל חבר הנהלה ייקבע תקציב מענק אישי המבוסס על ההפרש שבין התשואה בפועל למחיר ההון הנדרש כהגדרתם בתוכנית 2016 (להלן: "הפרש התשואה"). בשנה שבה הפרש התשואה בפועל חיובי, זכאי חבר ההנהלה למענק לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד ל-3% ומעלה, עד לתקרה של 4 משכורות (לפי דרגת המנהל והשתייכותו לפונקציות עסקיות או פונקציות הבקרה והפיקוח). מתוך תקציב המענק האישי, 50% יחושבו כתלות בציון לפי עמידה במדדי ביצוע ו-50% יהיו קבועים.

2.3. רכיב מענק שבשיקול דעת - רכיב נוסף של עד 3 משכורות שיינתן לפי שיקול דעת המנכ"ל, או הממונה לגבי פונקציות הבקרה והפיקוח. רכיב זה ינתן מתוך "סל מענקים", אשר לא יעלה בהיקפו על מכפלת 2 משכורות בגין כל חבר הנהלה. אם לבנק יהיו "רווחים מיוחדים", כהגדרתם בתוכנית 2016, רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון להחליט כי סל המענקים יגדל כך שהיקפו יהיה עד 2.5 משכורות בגין כל חבר הנהלה. בשנה שבה הפרש התשואה בפועל שלילי, המלצת המנכ"ל, או הממונה (לגבי פונקציות הבקרה והפיקוח) תהיה כפופה לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון.

2.4. תנאים נוספים - תוכנית 2016 כוללת הוראות נוספות הרלוונטיות לעניין המענק באשר לסיום ההעסקה, דחיית תשלום חלק מהמענק ופריסתו, הפחתת המענק והשבתו בנסיבות מסוימות.

2.5. תקרה על-פי דין - בהתאם לתוכנית 2016 התגמול המשתנה עשוי להיקטם כך שלא יחרוג מתקרת התגמול שבחוק הגבלת התגמול.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

3. הסדרי פרישה

3.1. בהתאם למדיניות תגמול 2016 של הבנק, וכפוף להוראות המעבר שבה ביחס לזכויות שנצברו ו/או יצברו (כמפורט מטה), לפי ההסכמים עם חברי הנהלה (לרבות מנכ"ל הבנק) (להלן: "הבכירים"), בעת סיום העסקה כתוצאה מפטורים או התפטרות, יהיה זכאי הבכיר לפיצויי פיטורין בשיעור של 100% בגין התקופה שמיים תחולת ההסכם.

3.2. לפי הסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עם הבכירים, ככל שהיו הסכמים כאלה, נקבע לגבי התקופה הרלוונטית של אותם ההסכמים, כי במקרה שהבנק יחליט מיוזמתו לפטר את אחד הבכירים או לסיים את עבודתו בתום תקופת ההסכם יהיה זה זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 250%. בנוסף, בהתאם להסדרים הקודמים, בהגיע הבכיר למועד בו סכום גילו והוותק שלו בבנק עולים על 75 (ולחבר הנהלה שכיהן 7 שנים לפחות בתפקידו יתווספו שנות הכהונה בהנהלה כשנות ותק נוספות לצורך צבירת 75 כאמור), אזי יהיה הבכיר זכאי לפרוש בפרישה מוקדמת ולבחור בין קבלת פיצויי פיטורין מוגדלים בשיעור של 250% משכרו החודשי הרלוונטי האחרון לפי ההסכם הרלוונטי, מוכפל בשנות הוותק שלו בבנק, לבין קבלת קצבה חודשית (בשיעור שנצבר עבורו) שתשולם לו ממועד יציאתו לפרישה מוקדמת ועד הגיעו לגיל פרישה על-פי חוק. שיעור הקצבה לחבר הנהלה הינו בשיעור של 2.67% לשנה בגין 15 שנות העבודה הראשונות, 2% לשנה בגין כל שנה נוספת בה לא כיהן כחבר הנהלה ו-2.5% לכל שנה בה כיהן כחבר הנהלה עד לשיעור קיצבה מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה. חבר הנהלה שהגיע לגיל 62 יוכל לבחור בקבלת קצבה חודשית בלבד, או פיצויים בשיעור 100%. 3.3. הוראות מעבר לפי תוכנית 2016 – הבכירים יהיו זכאים לכל הזכויות שנצברו עד לתום ההסכמים הרלוונטיים כאמור, ובלבד שההוצאה החזויה כהגדרתה בחוק הגבלת התגמול, לא תחרוג מתקרות החוק. במסגרת ההסכמים הנוכחיים בבנק, הבכיר יוכל לצבור וותק וגיל לצורך בחינת העמידה בתנאי הסף הנדרשים כמפורט לעיל לצורך קביעת הזכאות לבחירה במסלול פנסיה מוקדמת. לקביעת הזכאות עשויים להיווסף תנאים נוספים.

ב. תוכנית 2014

1. תגמול הוני - יחידות מניות חסומות (RSU)

התגמול המשתנה הנדחה, ככל שקיים, מוענק לבכירים בצורה של יחידות מניות חסומות (Restricted Stock Units) ("יחידות RSU"). לבכירים לא הוענקו יחידות RSU בגין שנת 2018 אך הם מחזיקים ביחידות RSU שהוענקו להם בגין שנים קודמות.

1.1. מועדי הבשלה ותנאי הבשלה - יחידות ה-RSU שהוענקו מבשילות בשלוש מנות שוות לאחר 12, 24 ו-36 חודשים בהתאמה ממועד תחילת השנה שלאחר שנת המענק. כמות יחידות ה-RSU המבשילה מתוך כל מנת RSU כאמור בסוף כל שנת הבשלה, אם בכלל, תלויה בהפרש שבין התשואה בפועל למחיר ההון הנדרש (בהפרש תשואה בפועל שלילי של 5%- לא תהיה זכאות ל-RSU, בשנה בה הפרש התשואה בפועל השלילי הוא בין 2%- ל-5% ימומש למניות חלק יחסי שיחושב על בסיס ליניארי ובלבד שהבנק לא נמצא באותה שנה בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים; ובשנה בה הפרש התשואה בפועל השלילי הוא לא נמוך מ-2%-, תבשיל כל המנה השנתית הנדחית למניות, ובלבד שהבנק לא נמצא באותה שנה בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים).

1.2. אופן ותמורת המימוש - בהתקיים כל התנאים למימוש יחידות ה-RSU, הן ממומשות באופן אוטומטי על-ידי הבנק למניות הבנק ומועברות לידי הנאמן. 1.3. חלוקת דיבידנד - במקרה בו יחלק הבנק דיבידנד בטרם מימוש יחידות ה-RSU למניות, יהיה זכאי הבכיר לתשלום במזומן בסכום השווה לסכום הדיבידנד בגין מספר יחידות ה-RSU כאמור, בניכוי המס החל.

1.4. התאמות - התוכנית כוללת הוראות בדבר התאמות שיבוצעו במניות המימוש בעת שינויים בהון המניות של הבנק או בעת שינויים במבנה הבנק עקב מיזוג או מכירת הבנק.

5. מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה

תוכנית 2016 חלה על המנהלים הבכירים של הבנק שאינם חברי הנהלה על-פי עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל לגבי חברי הנהלה, אך בהיקפים שונים, לרבות בעניין, משקל כל אחד מהגורמים בחישוב הציון האישי למנהל הבכיר. תנאי התוכנית לגבי מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה (בסעיף זה "המנהלים הבכירים") שונים מהתנאים לחברי הנהלה בזהות הגורמים הקובעים את היעדים והעמידה בהם, זהות הגורם המאשר את חלוקת תקציב המענקים ואת המענק לכל מנהל. למנהלים בכירים שהינם שליחי הבנק בחו"ל, תוענקה יחידות פנטום חסומות במקום תגמול הוני קבוע ויחידות RSU, ככל שתוענקה, בתנאים דומים לתנאיהן של יחידות ה-RSU, אשר יסולקו במזומן.

לגבי מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה יחול האמור להלן:

א. מענק שנתי

תוכנית 2016

קביעת תקציב המענקים למנהלים הבכירים (שאינם משתייכים לפונקציות הבקרה והפיקוח) - בשנה שבה הפרש התשואה בפועל גבוה מ-0.5%, יחושב תקציב המענקים הכולל לכל אחת מהקבוצות של מנהלי אגפים וממוני על ומנהלי מחלקה ומקביליהם בהתאם להפרש התשואה בפועל ותוך התאמה לדרגתו ולמשכורתו היחסית בקבוצת ההשתייכות. התקציב מחושב לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד להפרש תשואה בפועל של 4% ומעלה. תקרת המענק השנתי למנהלים אלה היא 10-8 משכורות (תלוי דרגה).

תוכנית 2016 כוללת הוראות לעניין חלוקת תקציב המענקים בין המנהלים הבכירים (שאינם משתייכים לפונקציות הבקרה והפיקוח) ולגבי קביעת תקציב המענקים האישי למנהלים הבכירים בפונקציות הבקרה והפיקוח וגזירת המענק האישי מתוכו.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ב. הסדרי פרישה

על-אף האמור לעיל לגבי הסדרי פרישה לבכירים שהינם חברי הנהלה, לגבי מנהלים בכירים המועסקים בחוזים אישיים, שאינם חברי הנהלה, שיעור הקיצבה הוא 2.55% בגין 15 שנות העבודה הראשונות, 1.5% לשנה בגין כל שנה נוספת עד למועד חתימת תחילת העסקתם בחוזה אישי ו-2% לשנה בגין כל שנה נוספת, עד לשיעור קיצבה מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה.

מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה יהיו זכאים לכל הזכויות שנצברו עד לתום הסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עמם, ככל שהיו הסכמים כאלה, ובלבד שהוצאה החזויה כהגדרתה בחוק הגבלת התגמול, לא תחרוג מתקרות החוק. במסגרת הסכמי העסקה הקודמים ובמסגרת הסכמי העסקה החדשים, קיימת אפשרות שהמנהל הבכיר ימשיך לצבור וותק וזכויות למסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם שהיה עימו, ככל שהיה הסכם כזה. בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 במקרה של פרישה במסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם עימו, ככל שהיה הסכם כזה. בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 במקרה של פרישה במסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם עימו, ככל שהיה הסכם כזה. בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 במקרה של פרישה במסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם עימו, ככל שהיה הסכם כזה. בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 במקרה של פרישה במסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם עימו, ככל שהיה הסכם כזה.

על-אף האמור לעיל, מנהלים בכירים אשר היו כפופים ביום 12 באפריל 2016 להסכם קיבוצי או/ועברו מהסכם קיבוצי לחוזה אישי בכיר לאחר המועד האמור, יהיו בתנאים מסוימים זכאים להשתתף בתוכניות פרישה של הבנק, ככל שתהיה באותו המועד או להיות זכאים לפיצויי פיטורים של 150% בגין התקופה בה היו כפופים להסכם קיבוצי ובהתאם לשכר האחרון שהיה רלוונטי לתקופה זו.

ד. התחייבות בגין הטבות לעובדים⁽¹⁾

31 בדצמבר		
2017	2018	
פרישה מוקדמת ופיצויים		
**7,727	7,131	סכום ההתחייבות
(3,963)	(3,722)	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
**3,764	3,409	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כולל בהתחייבויות אחרות)
מענק אי ניצול ימי מחלה		
379	339	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
379	339	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כולל בהתחייבויות אחרות)
מענק יובל		
37	36	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
37	36	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כולל בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה		
617	571	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
617	571	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כולל בהתחייבויות אחרות)
סך-הכל		
**4,797	4,355	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"
48	54	* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

** סווג מחדש.

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ה. תוכנית הטבות לאחר פרישה⁽¹⁾

(1) מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבויות בגין הטבה חזויה, נטו***, **

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	
4,753	4,760	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה
152	135	עלות שירות
153	136	עלות ריבית
-	(13)	הפקדות משתתפי התוכנית
273	(237)	הפסד אקטוארי (רווח)
(5)	4	שינוים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
*(566)	(466)	הטבות ששולמו
*4,760	4,319	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה
*4,531	4,123	מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

31 בדצמבר		
2017	2018	
*4,760	4,319	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

31 בדצמבר		
2017	2018	
1,877	1,498	הפסד אקטוארי נטו
1,877	1,498	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ד. תוכניות שבהן המחויבויות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר		
2017	2018	
*8,723	8,041	מחויבות בגין הטבה חזויה
*8,494	7,845	מחויבות בגין הטבה מצטברת
(3,963)	(3,722)	שווי הוגן של נכסי התוכנית

* סווג מחדש.

** כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.

*** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תוכנית. לפירוט נוסף, ראה סעיף (4) להלן.

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה ביאור 1.1.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ה. תוכנית הטבות לאחר פרישה⁽¹⁾ (המשך)

(2) הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
122	152	135	עלות שירות
127	153	136	עלות ריבית
			הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
74	146	146	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
323	451	417	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
1,296	273	(237)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
(74)	(146)	(146)	הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי
(1)	(5)	4	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
1,221	122	(379)	סך-הכל הוכר ברווח כולל אחר
323	451	417	סך עלות ההטבה נטו
1,544	573	38	סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2019 לפני השפעת המס

104	הפסד אקטוארי נטו
104	סך-הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ה. תוכנית הטבות לאחר פרישה⁽¹⁾ (המשך)

(3) הנחות*

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

31 בדצמבר			
2017	2018		
1.25%	1.89%	שיעור היוון	
2.0%	2.0%	שיעור עליית המדד	
0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	שיעור גידול בתגמול ⁽²⁾	

שיעורי עזיבה משתנים לפי גיל ומגדר ומשקפים שיעור עזיבה משוקלל של כ-7.5% לשנה.

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	
1.71%	1.25%	1.73%	1.32%	1.76%	1.58%	1.48%	1.42%	שיעור היוון
0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	שיעור גידול בתגמול ⁽²⁾

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
במיליוני ש"ח				
451	390	(381)	(332)	שיעור היוון
45	39	(37)	(32)	שיעור עליית המדד
(160)	(161)	164	165	שיעור עזיבה
(246)	(214)	288	249	שיעור גידול בתגמול

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

(2) שיעור הגידול בתגמול מושפע מחספר תהליכים המביאים לגידול בעלות השכר ומשקפים שיעור גידול ממוצע של כ-1.5% לשנה במונחים ריאליים. תהליכים אלה כוללים קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, ותק ודירוג.

ה. תוכנית הטבות לאחר פרישה⁽¹⁾ (המשך)

(4) נכסי תוכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת לאור קיומו של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, לפיו במקרה של עזיבת העובד, הגיעו לגיל הפרישה הקבוע בחוק, או יציאת העובד לפנסיה מוקדמת, הבנק אינו נדרש או נוהג לבצע השלמה ליעודות במקרים ששווין ירד או אינו מכסה את הגידול שחל בשכר. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדי, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

להלן יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

31 בדצמבר		
2017	2018	
3,731	3,469	התחייבות לפיצויים
(3,604)	(3,359)	יעודות לפיצויים
127	110	התחייבות נטו

יודגש, כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים, אינה מהותית. כך לדוגמא, במקרה של ירידה בשיעור של 10% בשווי ההוגן של היעודות לפיצויים תגדל ההתחייבות נטו בסך של כ-20 מיליון ש"ח, וזאת לאור העובדה שההסתברות לפרישה במסלול פיצויים מוגדלים נמוכה. היעודות לפיצויי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-45% מסך יתרות היעודה לפיצויי פיטורין מופקדות בקרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות-גמל לפיצויי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

ו. תזרימי מזומנים⁽¹⁾

(1) הפקדות

הפקדות בפועל		תחזית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	*2019
185	182	183

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2019.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה
2019
2020
2021
2022
2023
2024-2028
2029 ואילך
סך-הכל

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ז. תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בדבר התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל, על פיו נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון ולאשר תוכנית רב שנתית להתייעלות בחמש השנים שמתחילות ב-2016 ועקרונות להתייעלות ארוכת טווח. על-פי האמור במכתב, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו יקבל הקלה, לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התוכנית, לעניין חישוב הלימות ההון, על פני חמש שנים. ביום 27 באוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות, לאחר שהנהלת הבנק בחנה חלופות ליישום האמור במכתב וגיבשה מתווה ולאחר קבלת אישור עקרוני מהפיקוח על הבנקים בהתאם לנדרש במכתב. על פי תוכנית התייעלות שאושרה צפויים לפרוש מקבוצת הבנק כ-1,500 עובדים בשנים 2017-2020. להלן עיקרי התוכנית שאושרה:

- בהתאם לתוכנית, מתאפשר לעובדים קבועים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים.
- ההטבות שהוצעו, כוללות בגיל וותק העובדים, הן: (א) פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על-פי דין; או (ב) פיצויים מוגדלים בשיעור של עד 275% וזאת לעובדים העומדים בתנאים שנקבעו בתוכנית.
- עם אישור התוכנית עדכן הבנק את שיעורי העזיבה לטווח ארוך של עובדים בתנאים מיטיבים. שיעורי העזיבה החדשים משתנים לפי גיל ומגדר ומשקפים שיעור עזיבה משוקלל של כ-7.5% לשנה לעומת שיעור של 6.25% בשנה טרם השינוי.
- העלות הכוללת של התוכנית, לרבות בגין התאמת שיעורי העזיבה לטווח הארוך, כמפורט לעיל, מוערכת בכ-1.2 מיליארד ש"ח, לפני השפעת המס. עקרונות הטיפול החשבונאי:
- בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק, עלויות עדכון ההתחייבות האקטוארית בגין תוכנית התייעלות והתאמת שיעורי העזיבה לטווח ארוך, בסך כ-1.2 מיליארד ש"ח, מהווים הפסד אקטוארי שנזקפו לרווח כולל אחר בשנת 2016.
- בתקופות עוקבות יופחתו לרווח והפסד עלויות התוכנית כחלק מיתרת "ירווחים והפסדים אקטואריים" בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים העומדת כיום על כ-14 שנים.
- במידה ובתקופות מסוימות יעלו סך התשלומים בגין פיצויים על עלות השירות ועלות הריבית שהוכרה באותה שנה, ויתקיים סילוק משמעותי בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, יואץ קצב הפחתת ה"ירווחים והפסדים אקטואריים" באותה תקופה, כך שיותאם לקצב סילוק ההתחייבות האקטוארית בתקופה.
- בהתאם לאמור במכתב ולאישור העקרוני שהתקבל מהפיקוח על הבנקים, השפעת עלויות תוכנית התייעלות, על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, המוערכת בכ-0.16% ליום 31 בדצמבר 2018 נזקפת לשיעורין על פני 5 שנים החל משנת 2017.
- בכוננת הבנק לבחון את ישימות ויעילות התוכנית לאורך השנים הבאות, נוכח חוסר הוודאות בתחומי חקיקה ורגולציה, לצד כניסתן לתוקף של רפורמות שונות, שבשלב זה לא ניתן להעריך את השפעתן המלאה על תחום הבנקאות בישראל בכלל ועל הבנק בפרט.

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות

א. פרטים על עסקות תשלום מבוסס מניות

להלן פירוט בדבר הסדרי התשלום מבוסס מניות שהיו קיימים בבנק במהלך התקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018:

1. תגמול מבוסס מניות לעובדי הבנק

תוכנית לעובדי הבנק 2013-2017

ביום 6 במרץ 2013 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית להענקת יחידות פנטום. על-פי התוכנית שאושרה הוענקו לעובדי הבנק ללא תמורה 22.5 מיליון יחידות פנטום ללא מחיר מימוש. יחידות הפנטום הוענקו בחמש מנות שנתיות שוות של 4.5 מיליון יחידות פנטום כל אחת, החל משנת 2013 ועד שנת 2017. כל יחידות הפנטום תמומשנה למזומן באופן אוטומטי על-ידי הבנק לאחר תקופת הבשלה של ארבע שנים מיום הענקתה של כל מנה (כל יחידת פנטום תיפדה למזומן בסך השווה למחיר מניית הבנק סמוך לפני המימוש). בחודש פברואר 2018 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול הארכה של תוכנית זו בשנה נוספת, תוך הקצאה של כ-4.3 מיליון יחידות פנטום נוספות לעובדי הבנק בגין שנת 2018. יתרת יחידות הפנטום שהוקצו לעובדי הבנק ליום 31 בדצמבר 2018, מסתכמת ב-16,819,754 יחידות פנטום. בחודש מרץ 2019 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול הארכה נוספת של תוכנית זו בשנה נוספת, תוך הקצאה של עד 4.5 מיליון יחידות פנטום נוספות לעובדי הבנק בגין שנת 2019.

2. מניות חסומות ויחידות מניות חסומות לפי תוכנית 2014 ותוכנית 2016 לחברי הנהלה ומנהלים בכירים

לפרטים בדבר מניות חסומות ויחידות מניות חסומות (Restricted Stock Units) ("יחידות RSU") שהוענקו או יוענקו לחברי הנהלה ומנהלים בכירים לפי התוכניות הללו, ראה [ביאור 22](#) לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ב. אומדן השווי ההוגן של המכשירים הונויים שהוענקו

עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הונויים שהוענקו לבכירים

השווי ההוגן של המניות החסומות, יחידות RSU ויחידות RSU מותנות אשר הוענקו ויסולקו במכשירים הונויים, שווה למחיר מניית הבנק ביום הענקתם, וזאת לאור העובדה שתוספת המימוש בגיבן שווה לאפס והן כוללות התאמות בגין חלוקת דיבידנדים. הבנק התאים את כמות יחידות RSU המותנות שצפוי שיבשילו, בהתאם לתחזית הפרש התשואה על עלות ההון.

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הונויים

1. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הונויים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.18

מספר יחידות										
עובדים מרכזיים אחרים		מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל		יו"ר		
מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	
60,705	-	933,359	-	233,372	-	9,574	-	-	-	קיימות במחזור לתחילת השנה
16,557	-	365,523	-	38,031	-	4,052	-	20,384	-	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
-	-	(4,705)	-	-	-	-	-	-	-	חולטו במהלך השנה
(49,747)	-	(705,505)	(365,523)	(183,380)	(38,031)	(4,787)	(4,052)	-	(20,384)	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	פקעו במהלך השנה
27,515	-	223,149	-	49,992	-	4,787	-	-	-	קיימות במחזור לתום השנה ⁽³⁾
24.68	-	24.68	-	24.68	-	24.68	-	24.68	-	(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח
23.65	-	24.00	-	23.83	-	24.12	-	24.68	-	(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח
27,515	-	223,149	-	49,992	-	4,787	-	-	-	(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה:
1.20	-	1.00	-	1.00	-	1.00	-	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים (המשך) 2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.17

מספר יחידות										
עובדים מרכזיים אחרים		מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל לשעבר		מנכ"ל		
מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	
80,459	-	1,132,340	-	323,440	-	-	99,819	-	-	קיימות במחזור לתחילת השנה
49,431	-	682,134	10,533	149,976	7,203	-	-	14,361	960	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
(69,185)	-	(881,115)	(10,533)	(240,044)	(7,203)	-	(99,819)	(4,787)	(960)	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
60,705	-	933,359	-	233,372	-	-	-	9,574	-	קיימות במחזור לתום השנה ⁽³⁾
23.03		23.03		23.03		-		23.03		(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח
25.60		25.57		25.53		22.00		25.17		(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח
60,705	-	933,359	-	233,372	-	-	-	9,574	-	(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה: מספר המניות
1.27	-	1.24	-	1.21	-	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ד. התחייבויות הנובעות מעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במזומן
1. להלן פרטים נוספים בדבר יחידות פנטום שהוענקו לעובדים ליום 31 בדצמבר 2018

-	תחום מחירי מימוש בשי"ח
16,819,754	מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו
-	מזה: ניתנים למימוש
1.5	ממוצע שנים לפקיעה

להלן פרטים נוספים בדבר יחידות פנטום שהוענקו לעובדים ליום 31 בדצמבר 2017:

-	תחום מחירי מימוש בשי"ח
16,879,680	מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו
-	מזה: ניתנים למימוש
1.5	ממוצע שנים לפקיעה

2. להלן פרטים נוספים בדבר יחידות פנטום חסומות ויחידות פנטום חסומות מותנות לבכירים המסולקות במזומן ליום 31.12.18

סך-הכל	מותנות	חסומות	
-	-	-	תחום מחירי מימוש בשי"ח
130,607	54,650	75,957	מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו
-	-	-	מזה: ניתנים למימוש
1.28	1.25	1.30	ממוצע שנים לפקיעה

להלן פרטים נוספים בדבר יחידות פנטום חסומות ויחידות פנטום חסומות מותנות לבכירים המסולקות במזומן ליום 31.12.17:

סך-הכל	מותנות	חסומות	
-	-	-	תחום מחירי מימוש בשי"ח
147,953	79,639	68,314	מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו
-	-	-	מזה: ניתנים למימוש
1.23	1.34	1.10	ממוצע שנים לפקיעה

3. להלן פרטים נוספים בדבר סך ההתחייבות הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות ובדבר השווי הפנימי של התחייבויות שביגין זכות הצד שכנגד למזומן הבשילה עד תום השנה

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
במיליוני ש"ח		
293	239	סך ההתחייבויות הנובעות מעסקות תשלום מבוסס מניות
99	107	השווי הפנימי של התחייבויות שביגין זכות הצד שכנגד למזומן או לנכסים אחרים הבשילה עד תום השנה

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הון המניות

31 בדצמבר			
2017	2018	2017	2018
מונפק ונפרע*		רשום	
הסכום בש"ח			
1,333,065,159	1,333,703,474	4,000,000,000	4,000,000,000

מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ע.ג.

* ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 3,673,637 מניות רגילות (31.12.17: 4,311,952 מניות רגילות) שנרכשו על-ידי הבנק, כפי שיפורט להלן. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ב. דיבידנד

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה.

ג. תשלום דיבידנד

לפני מועד אישור הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018, הודיע הפיקוח על הבנקים לבנק, כי לאור אי הודאות הרבה בנושא חקירת הרשויות האמריקאיות, ומטעמי זהירות ושמרנות, סבור הפיקוח על הבנקים כי לעת הזו אין מקום לחלוקת דיבידנד על-ידי הבנק. בהתאם, מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחי הרבעונים השני, שלישי ורביעי של שנת 2018, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק.

להלן פרטים בדבר דיבידנד ששולם:

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה באגורות	דיבידנד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
23.05.2018	12.06.2018	18.825	251
25.03.2018	11.04.2018	18.345	245
27.11.2017	14.12.2017	14.08	188
14.08.2017	31.08.2017	24.365	325
23.05.2017	13.06.2017	22.980	307
29.03.2017	18.04.2017	3.105	41

ד. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 3 כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 2011-201 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, נוכחו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנת 2017 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עמד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 50%. בשנת 2018 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 100% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 40%.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
במיליוני ש"ח		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
36,582	38,004	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
1,221	977	הון רובד 1 נוסף
37,803	38,981	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,728	10,042	הון רובד 2
47,531	49,023	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
295,986	312,900	סיכון אשראי ⁽²⁾
5,114	3,429	סיכונים שוק
23,672	24,268	סיכון תפעולי
324,772	340,597	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.26%	11.16%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.64%	11.44%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	14.39%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.23%	10.24%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾⁽⁴⁾
13.73%	13.74%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾⁽⁴⁾

- (1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות ראה [סעיף ז. להלן](#).
- (2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 640 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018 ו-853 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 בשל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים החל משנת 2017.
- (3) עם השלמת ההיפרדות מקבוצת ישראל, נכסי הסיכון של הבנק צפויים לרדת בכ-12.5 מיליארד ש"ח בגין חשיפות שאינן באחריות הבנק. למהלך זה צפויות להיות גם השפעות על הון הפיקוחי שתלויות באופן ההיפרדות.
- (4) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
באחוזים		
4. חברות בת משמעותיות		
ישראלכרט		
19.83%	19.96%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
19.83%	19.96%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
20.89%	21.03%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽¹⁾
11.50%	11.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽¹⁾
בנק הפועלים שוויץ⁽³⁾(4)		
15.93%	(24.27%)	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.93%	(24.27%)	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
16.00%	(24.18%)	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
11.20%	11.20%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
באזל 2 ⁽²⁾		
בנק פוזיטיף⁽³⁾		
25.56%	31.96%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
25.81%	31.96%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.00%	12.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית

(1) השיעורים הנדרשים הינם בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 472.

(2) בנק פוזיטיף אינו מיישם את הוראות באזל 3 ולכן הנתונים מוצגים לפי הוראות באזל 2.

(3) בהתאם למדווח לרגולטור המקומי.

(4) בחודש יולי 2018, השקיע הבנק 50 מיליון פרנק שוויצרי בהון של הפועלים שוויץ. בעקבות ההפסד שנבע בעיקר מהפרשה הנוגעת לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, שעל ביצועה החליטו האורגנים המוסמכים של פועלים שוויץ רק בחודש מרץ 2019, ועל מנת שפועלים שוויץ יעמוד ביחס הלימות ההון הרגולטורי הנדרש בשוויץ ולא יהיה בהפרה, השקיע הבנק 250 מיליון פרנק שוויצרי בהון של הפועלים שוויץ ברבעון הראשון של שנת 2019. לאחר הזרמת ההון, למועד פרסום הדוחות הכספיים, הפועלים שוויץ עומד בדרישות ההון הרגולטוריות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

1. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
		הון עצמי רובד 1
36,004	37,656	סך ההון
24	(72)	הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1
36,028	37,584	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים התאמות פיקוחיות וניכויים:
(32)	(34)	מסים נדחים לקבל
(24)	(3)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(56)	(37)	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תוכנית ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
610	457	סך התאמות בגין תוכנית ההתייעלות - הון עצמי רובד 1*
36,582	38,004	סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
		הון רובד 1 נוסף
1,221	977	הון רובד 1 נוסף - מכשירים, לפני ניכויים
-	-	הון רובד 1 נוסף - סך-הכל ניכויים
1,221	977	סך-הכל הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
37,803	38,981	סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
		הון רובד 2
6,028	6,131	הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים
3,700	3,911	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
9,728	10,042	סך הון רובד 2, לפני ניכויים
-	-	ניכויים:
-	-	סך-הכל ניכויים - הון רובד 2
9,728	10,042	סך-הכל הון רובד 2
47,531	49,023	סך-הכל הון כולל

* התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ז. השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תוכנית התייעלות על יחס הון עצמי רוברד 1

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018	
באחוזים			
יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.01%	11.00%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת הוראות המעבר בהוראה 299 ולפני השפעת התאמות בגין תוכנית התייעלות	
0.04%	-	השפעת הוראות המעבר	
11.05%	11.00%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת התאמות בגין תוכנית התייעלות	
0.21%	0.16%	השפעת התאמות בגין תוכנית התייעלות*	
11.26%	11.16%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון	

* התאמות בגין תוכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

ה. רכיבי הון הנתונים לתנודות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמותה ופרישה.
- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מניירות-ערך זמינים למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.

להלן קנה מידה להשפעות קיטון בהון וגידול בנכסי סיכון על יחס הון עצמי רוברד 1 ליום 31 בדצמבר 2018:

השפעת קיטון		השפעת גידול	
ב-100 מיליוני ש"ח ב-1 מיליארד ש"ח			
בהון עצמי רוברד 1 בסך נכסי הסיכון			
באחוזים			
	(0.03%)	(0.03%)	בנק בנתוני המאוחד
	(1.25%)	(0.67%)	ישראלכרט

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ט. יעד הלימות הון

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יחסי הון מזעריים נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי הנתונים ליום 31 בדצמבר 2018, הינם 10.24%-13.74%, בהתאמה. תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומו לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. בהמשך לאמור ועל-פי החלטת דירקטוריון הבנק, יעד יחס הון עצמי רובד 1 החל מיום 31 בדצמבר 2017 עומד על 10.75%.

י. דרישות הון בגין חובות בביטחון נכס למגורים

ביום 15 במרץ 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 203 בנושא חובות בביטחון נכס למגורים, לפיו הלוואות המובטחות במלואן על-ידי משכנתאות על נכס למגורים בשיעור מימון הגבוה מ-60%, תשוקללנה בשיעור של 60%. ההוראה נכנסה לתוקף ביום פרסומה וחלה על הלוואות בביטחון נכס למגורים אשר ניתנו מיום 15 במרץ 2018. השפעת האמור לעיל ליום 31 בדצמבר 2018 על יחס הון עצמי רובד 1 הינה גידול של כ-0.02%.

יא. התייעלות תפעולית

השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, המוערכת בכ-0.16% ליום 31 בדצמבר 2018, נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017. בחודש יוני 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה וההנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי (להלן: התייעלות בתחום הנדל"ן). במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות הון. הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית התייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2019.

יב. הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים

הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הנפקות של הבנק) ביצעה בחודש אפריל 2018 הנפקה פרטית למשקיעים מוסדיים של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה יח'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 1.42% ממועד רישומם למסחר בבורסה בסכום קרן כולל של כ-1.1 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2028 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בשנת 2023). כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי מחיקת קרן באופן חלקי או מלא במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. בנוסף, בחודש יוני 2018 השלימה הפועלים הנפקות הנפקה לציבור של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה יט'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 1.59% בסכום קרן כולל של כ-0.7 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2028 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בשנת 2023). כתבי התחייבות אלה כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בדומה לכתבי התחייבות הנדחים (סדרה יח') כאמור לעיל והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק.

יג. פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רובד 1

הבנק פדה בפדיון מוקדם מלא את שטרי ההון הנדחים סדרה ב' (לא סחיר) לאחר תאריך הדוחות הכספיים בחודש פברואר 2019, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-582 מיליוני ש"ח.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

י.ד. רכישה עצמית על-ידי תאגידים בנקאיים

בחודש יוני 2018 השלים הבנק את ביצועה של תוכנית רכישה עצמית של מניות במסגרתה נרכשו 1 מיליון מניות רגילות של הבנק לצורך יישום תוכניות תגמול הוניות שאימץ הבנק. תוכנית הרכישה בוצעה בהתאם לכללים שבהנחיית הרשות לניירות-ערך בעניין הגנת "נמל מבטחים" ברכישה עצמית, לאחר שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק ובהתאם לאישור שקיבל הבנק מהפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של הבנק מיום 24 במאי 2018.

בחודש פברואר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקן 332 בנושא "רכישה עצמית על-ידי תאגידים בנקאיים", לפיו בנקים יוכלו לבצע רכישה עצמית של ניירות-ערך שהונפקו על ידם, בכפוף לעמידה בתנאים מסוימים. עד כה, ההוראה הקיימת אוסרת על בנקים לבצע רכישה עצמית למעט במקרים חריגים, בשעה שחוק החברות מתיר פעולה זו בכפוף לעמידה בתנאים לביצוע חלוקה.

החוזר קובע את התנאים בהתקיימם יוכלו תאגידים בנקאיים לבצע רכישה עצמית של ניירות-ערך שהונפקו על ידם, ובכללם בין היתר נקבע כ:

- נדרש אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע הרכישה, בהתבסס על תוכנית רכישה שהציג הבנק.
- היקף הרכישה בכל תוכנית לא יעלה על 3% מהון המניות המונפק והנפרע של התאגיד הבנקאי.
- התאגיד הבנקאי יפעל על-פי מנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה הרשות לניירות-ערך שיבטיח לו הגנה משפטית מפני טענת שימוש במידע פנים.
- ההצעה לרכישה לא תופנה לקבוצה מסוימת של בעלי מניות (למעט אם מדובר בבעל מניות שהוא לקוח כשיר, כהגדרתו בהוראה).
- תוכנית הרכישה תאושר על-ידי דירקטוריון הבנק.

טו. ערבויות על-פי חוק המכר

ביום 13 בנובמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר שבמסגרתו עודכן שיעור מקדם ההמרה לאשראי בגין ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות שניתנו על-פי חוק המכר. בהתאם לחוזר, לגבי ערבויות כאמור אשר הדירה טרם נמסרה למשתכן, הופחת מקדם ההמרה לאשראי מ-50% ל-30%. השפעת האמור בחוזר ליום 31 בדצמבר 2018 על יחס הון עצמי רובד 1 הינה גידול של כ-0.12% ועל יחס ההון הכולל הינה גידול של כ-0.15%.

טז. שלוחת הבנק בתורכיה

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין הפעילות בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
  - החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בשיעור של 600% לכל הפחות.
- הבנק בוחן אפשרות למכירת מלוא החזקותיו, ועל פי התוכנית האסטרטגית הוחלט על הקטנה הדרגתית של תיק האשראי.
- השפעת הנחיה זו על יחס הון עצמי רובד 1 על בסיס הנתונים ליום 31 בדצמבר 2018 הינה קיטון של כ-0.05% בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-300% וקיטון של כ-0.13% בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600%.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יז. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 להגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 6%. יחס המינוף של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט. על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
במיליוני ש"ח			
א. בנתוני המאוחד			
הון רובד *1	37,803	38,981	
סך החשיפות*	513,037	518,980	
באחוזים			
יחס מינוף	7.37%	7.51%	
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	6.00%	6.00%	

ב. חברות בת משמעותיות

	2017	2018	
ישראל			
יחס מינוף	12.50%	12.62%	
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	5.00%	5.00%	
בנק פודיטיף			
יחס מינוף	14.29%	26.56%	
יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	3.00%	3.00%	

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2018, המוערכת בכ-0.09% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

	השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח בהון רובד 1 בסך החשיפות	השפעת גידול ב-1 מיליארד ש"ח בהון רובד 1 בסך החשיפות
באחוזים		

ג. להלן השפעות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2018:

בנק בנתוני המאוחד	(0.02%)	(0.01%)
ישראל	(0.42%)	(0.51%)

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יח. יחס כיסוי הנזילות

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמאחד מדי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64. חברות כרטיסי אשראי פטורות מחישוב עצמאי אך נכללות בנתוני המאחד.

לשלושה חודשים		לשלושה חודשים	
שהסתיימו ביום		שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2017	
באחוזים			
א. בנתוני המאחד			
יחס כיסוי נזילות	122%	120%	
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%	100%	
ב. בנתוני הבנק			
יחס כיסוי נזילות	120%	118%	
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%	100%	
ג. חברות בת משמעותיות*			
בנק הפועלים שוויץ			
יחס כיסוי נזילות בהתאם לרגולציה המקומית	200%	266%	
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית**	80%	90%	

* בשלב זה, חברות כרטיסי האשראי לא נדרשות למלא אחר החוזר והן תמשכנה לעמוד בדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 342. בהמשך, חברות כרטיסי האשראי יידרשו לעמוד במודל כמותי פיקוחי, אשר יותאם למאפייני הפעילות שלהן. כמו-כן, בנק פוזיטיף אינו כפוף בתורכיה להוראת יחס כיסוי נזילות.
** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית גדל ב-10% כל שנה עד לשיעור של 100% בשנת 2019. היחס במאחד ובתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ-מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה⁽¹⁾ לסוף השנה

31 בדצמבר		
2017	2018	
יתרת האשראי מפיקדונות לפי מידת גבייה ⁽²⁾		
28	28	מטבע ישראלי לא-צמוד
1,493	1,313	מטבע ישראלי צמוד מדד
198	202	מטבע-חוץ
1,719	1,543	סך-הכל

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 87 מיליוני ש"ח (2017: 76 מיליוני ש"ח), לא נכללו בלוח זה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

א. התקשרות חוץ-מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה⁽¹⁾ לסוף השנה (המשך) תזרימים בגין עמלת גבייה ומירווחי ריבית בגין הפעילות במידת גבייה⁽¹⁾

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018						
	סך-הכל	סך-הכל	עד מעל 20 שנים	עד מעל 10 שנים	עד מעל 5 שנים	עד מעל 3 שנים	עד מעל 3 שנים
							במגזר הצמוד למדד⁽²⁾
71	54	1	4	9	9	18	תזרימים חוזיים עתידיים
58	44	-	2	6	7	16	תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים
58	44	-	2	6	7	16	תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים ⁽³⁾

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:

31 בדצמבר		
2017	2018	
44	88	הלוואות מפקדונות לפי מידת הגבייה
3	36	הלוואות עומדות

(1) אשראים ופיקדונות מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).

(2) כולל מגזר מטבע-חוץ.

(3) ההיוון בוצע לפי שיעור 0.32% (2017: לפי שיעור -0.16%).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

31 בדצמבר		
*2017	2018	
397	460	1. התחייבות לרכישת ניירות-ערך
4	11	2. הקמה של בניינים וציוד ורכישתם
		3. חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:
153	139	בשנה הראשונה
147	134	בשנה השנייה
126	124	בשנה השלישית
115	115	בשנה הרביעית
107	107	בשנה החמישית
901	887	מעל חמש שנים
1,549	1,506	סך-הכל דמי שכירות של בניינים וציוד

* הוצג מחדש.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

4. בחודש מרץ 2008, הבנק מכר לפסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ (להלן: פסגות) תיקי עמיתי קופות-גמל. בעקבות המכירה, הבנק היה ערב לשלם במועד הזכאות לפחות את סכום תקבולי הקרן הנומינליים בחשבון העמית בניכוי סכומים המותרים על-פי החוק לכיסוי הוצאות הקופה, ניכוי מס וכן כל סכום שהקופה מחויבת להחזיר למעבידו של העמית, והכל בהתאם לנאמרו בתקנון ההתאגדות המאושר של כל קופה.

במסגרת המכירה, פסגות התחייבה להעביר בתום שבע שנים ממועד השלמת העסקה את ערבות הבנק למבטח או לגורם אחר שיאושר על-ידי הממונה באופן שהבנק יופטר באופן סופי ומוחלט מערבותו. בתקנוני הקופות של פסגות נאמר כי כל עוד לא ניתן אישור הממונה להחלפת ערבות הבנק או המחאתה, תיותר ערבות הבנק כלפי חלק מעמיתי קופות גמל לעמוד בתוקפה. נכון למועד המאזן הערבות שניתנה לפסגות הוארכה עד לתום שנת 2019, בכפוף לכתב שיפוי שקיבל הבנק מפסגות. יתרת הסכומים הנומינליים בגינם הבנק ערב, הסתכמה לתאריך המאזן לסך של 1,627 מיליוני ש"ח ויתרת החשבונות של העמיתים הסתכמה לתאריך המאזן לסך של 6,997 מיליוני ש"ח. יודגש, כי "השווי והוגן" של התחייבות הבנק בגין הערבויות האמורות ליום 31 בדצמבר 2018 אינו מהותי.

5. ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, בהמלצת ועדת התגמול והדירקטוריון, את התחייבות הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה בבנק, המכונים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין במתן כתבי השיפוי להם, וזאת לתקופה קצובה שתסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, כפי שהמליצה ועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק. התחייבות הבנק לפי כתבי השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו וחדוש תקופו.

נוסח כתב השיפוי לאותם נושאי המשרה הינו זהה מבחינת תנאיו, לנוסח כתב השיפוי הניתן ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק, לרבות מנכ"ל הבנק, אשר אושר באסיפה הכללית של הבנק ביום 3 בינואר 2012 (להלן: "האסיפה הכללית"), ואשר לבעלת השליטה בבנק אין עניין אישי במתן כתב השיפוי להם. נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים בבנק מחזיקים בכתבי שיפוי שאינם קצובים בזמן. במסגרת כתבי השיפוי מתחייב הבנק לשפות את נושאי המשרה, בין היתר, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם אירועים שפורטו (עד לסכום שיפוי במצטבר לכל נושאי המשרה של 25% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק על-פי דוחותיו הכספיים האחרונים הידועים לפני תשלום השיפוי בפועל) וכן לשפות בגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחה עורך-דין, בהליכים שונים (לרבות הליכים מינהליים), והכל כמפורט בכתב השיפוי ובהתאם להוראותיו. בהמשך לאמור, בשנת 2018 נשא הבנק בעלויות התדיינות של נושאי משרה בעבר ובהווה בהליכים שונים (שכר טרחה עורך-דין בקי"ע הליכים נגזרים וחקירת הרשויות האמריקאיות) בסכומים זניחים.

6. הבנק התחייב לשפות חברות בנות לצורך קיום מגבלות ניהול בנקאי תקין (יחס הון לרכיבי סיכון ומגבלות חבות לווה בודד ואנשים קשורים) ולצורך קבלת פטור מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בדבר "מדידה והלימות הון". השיפוי יפקע מאליו, ללא צורך בפעולה כלשהי של מי מן הצדדים במועד בו הבנק יחדל להחזיק, בין בעצמו ובין באמצעות חברות שבבעלותו המלאה, בכל אמצעי השליטה בחברה.

7. הפועלים הנפקות בע"מ, שהינה חברה מאוחדת ו"תאגיד עזר" כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "הפועלים הנפקות"), העוסקת בהנפקת כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב לציבור בהתאם לדוחות הצעת מדף המתפרסמים על-פי תשקיף מדף, לשם הפקדת תמורתם בבנק, קיבלה במהלך השנים 2018-1988 החלטות לאשר מתן שיפוי בגין תשקיפים להנפקת אגרות-חוב (סדרות 29-36) וכתבי התחייבות נדחים (סדרות י-י"ט) שהתפרסמו במהלך שנים אלו על כל הנובע מהם ו/או הקשור בהם, במישרין או בעקיפין (להלן: "האירוע") לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים וכן ליועצים המשפטיים של ההנפקות (להלן: "מקבלי השיפוי"), בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולה שעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בתוקף מתן השירותים על ידיהם לחברה, כמפורט בתשקיפים שפורסמו בגין ההנפקות. בגין הנפקות אגרות-חוב (סדרות 29-36) ובגין כתבי התחייבות נדחים (סדרות י-י"ט) ושטרי הון נדחים (סדרה 1) תקרת השיפוי נקבעה לכל מקבלי השיפוי במצטבר בסכום מירבי שלא יעלה על 10% מסכום המסגרת הכולל שנקבע להנפקה על-פי התשקיפים הנ"ל. יצוין כי הבנק הינו ערב לשיפוי הדירקטורים ונושאי המשרה. כמו-כן, הפועלים הנפקות מתחייבת מעת לעת להעניק שיפוי לנאמנים של תעודות ההתחייבות המונפקות על ידה, במסגרת שטרי הנאמנות הרלוונטיים.

8. במסגרת דוח הצעת המדף לרישום למסחר של אגרות-החוב (סדרה 35) וכתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה י"ח), אשר פורסם על-ידי הפועלים הנפקות ביום 4 ביוני, 2018 (להלן: "דוח הצעת המדף"), התחייבה הפועלים הנפקות להעניק לחתם המתמחר שיפוי בשל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על-פי פסק דין, מחמת שהיה בדוח הצעת המדף או בתשקיף המדף פרט מטעה, וכן בגין הוצאות התדיינות סבירות, או בקשר לאישום פלילי ממנו זוכה החתם או בו הורשעו בעבירה שאיננה דורשת מחשבה פלילית או עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך אשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו ובלו שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי (כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999) או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית, והכל מחמת שהיה בדוח הצעת המדף פרט מטעה. סכום השיפוי הכולל לא יעלה בכל מקרה על הסך של שווי ניירות הערך שנרשמו למסחר על-פי דוח הצעת המדף במועד רישומם (צמוד למדד המחירים לצרכן החל במדד הידוע במועד חתימת הסכם החיתום) (להלן: "סכום השיפוי המירבי"). על אף האמור, לא ישולם בגין השיפוי סכום העולה במצטבר על 25% מהונה העצמי של הפועלים הנפקות על-פי דוחותיה הכספיים המאוחדים האחרונים (מבוקרים או סקורים) בעת הדרישה לשיפוי על-ידי החתם (להלן: "סכום הביניים"), היה וקיים חשש סביר כי תשלומם ימנע ממנה לעמוד בהתחייבויותיה הקיימות והצפויות (למעט התחייבויות הפועלים הנפקות כלפי בעלי השליטה בה) במועד הדרישה לשיפוי על-ידי החתם (להלן: "התנאי"). עם זאת, משעה שהחשש הסביר, כאמור לעיל, חדל מלהתקיים, החתם יהיה זכאי להשלמת השיפוי עד לגובה ההפרש בין סכום השיפוי המירבי לסכום הביניים, והכל כאמור בהסכם החיתום ובכפוף להוראותיו.

9. מכוח הסכם קיימת התחייבות תלויה בין מסלקת הבורסה וחברי הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ (ובהם הבנק), הדנה במתן שיפוי באופן הדדי בין החברים למסלקת הבורסה לשלם את הכסף, כולו או מקצתו, או את ניירות הערך הנסלקים, כולם או מקצתם, שאחד מחברי הבורסה חייב לשלם או למסור, וכן אם המסלקה שילמה את הכסף, שלא שולם כאמור, או רכשה את ניירות הערך הנסלקים שלא נמסרו ומסרה אותם למקבל המיועד, שהם מגיעים לו. חלקו של כל חבר בשיפוי הוא כיחס שבין המחזור הכספי של החבר לגבי המחזור הכספי הכולל של כל החברים האחראים לשלם למסלקה עקב ההפסד, במשך תקופה של 12 חודשים, המסתיימת ביום האחרון של החודש הקודם לחודש בו אירע המקרה שגרם להפסד.

10. חברות מאוחדות של הבנק עוסקות במגוון שרותי נאמנות בתחום העסקי, הפרטי והאישי לטובת נהנים שונים בעלי כספים, זכויות ונכסים אחרים, להחזקתם ולניהולם על-פי הוראות בעליהם. בתחום הנאמנות העסקיות החברות משמשות כנאמן להבטחת מילוי תנאים בהסכמים עסקיים בין הצדדים. בתחום הנאמנות הפרטיות מטפלות החברות בין היתר בצוואות, בניהול עיזבונות, בהקדשים, בעמותות ובאגודות.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

11.א. בחודשים אפריל ומאי 2018 אישרו האורגנים המוסמכים והאסיפה הכללית של ישראלכרט, יורפוי (יורוקרד) ישראל בע"מ ("יורופוי") ופועלים אקספרס בע"מ ("פועלים אקספרס") הענקת כתי שיפוי מתוקנים (בהמשך לכתבי שיפוי שהחלטה בדבר הענקתם לנושאי המשרה התקבלה בשנת 2012) וכתבי פטור מאחריות לדירקטורים ולנושאי משרה בכל אחת מהחברות כאמור ולמי שמכהנים מטעמן כנושאי משרה בחברות מוחזקות של ישראלכרט (הכלל כפי שהוגדרו בנוסח כתבי השיפוי), והכל - כפי שיהיו מעת לעת, בהתאם לתנאי חוק החברות, התשנ"ט-1999. סכום השיפוי המירבי מכח ההתחייבות כאמור לכלל הדירקטורים ונושאי המשרה האחרים במצטבר, בגין חבויות שהוגדרו בכתבי השיפוי, לא יעלה על 30% מההון המיוחס לבעלי המניות על-פי הדוחות הכספיים (המאוחדים) האחרונים (שנתיים או רבעוניים) הידועים לפני תשלום השיפוי בפועל, ביחס לכתבי השיפוי של ישראלכרט ויורופוי, ולא יעלה על 50% מההון המיוחס לבעלי המניות כאמור ביחס לכתבי השיפוי של פועלים אקספרס.

ב. על פי הסדר שבין חברת ישראלכרט וחברות כרטיסי האשראי לאומי קארד ו.א.ל. שאושר על-ידי בית הדין לתחרות ביום 7 במרץ 2012 (להלן: "ההסדר") החל מיום 1 ביולי 2014 ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018) תעמוד עמלת המנפיק הממוצעת על 0.7%. ביום 25 בנובמבר 2018 פורסם ברשומות צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקות בכרטיס חיוב ושל עסקות חיוב מידי), התשע"ט-2018, בהמשך לפרסום בנק ישראל מחודש פברואר 2018 בדבר המתווה הסופי להפחתת העמלה הצולבת. המתווה להורדת העמלה הצולבת בעסקות חיוב נדחה יהיה כדלקמן: מיום 1 בינואר 2019 תרד העמלה הצולבת מ-0.7% ל-0.6%; מיום 1 בינואר 2020 תרד העמלה הצולבת מ-0.6% ל-0.575%; מיום 1 בינואר 2021 תרד העמלה הצולבת מ-0.575% ל-0.55%; מיום 1 בינואר 2022 תרד העמלה הצולבת מ-0.55% ל-0.525%; מיום 1 בינואר 2023 תרד העמלה הצולבת מ-0.525% ל-0.5%. כמו-כן נקבע בצו, כי שיעור העמלה הצולבת לגבי בית עסק המהווה "מוסד ציבורי" כהגדרתו בצו האמורה, יהיה 0.55% עד ליום 1 בינואר 2022, ולאחר מכן יחול על בתי עסק אלה שיעור העמלה הצולבת החל על כלל בתי העסק.

לגבי העמלה המשולמת בעסקות חיוב מידי - החל מיום 1 בינואר 2021 תרד העמלה הצולבת מ-0.3% ל-0.275%. ומיום 1 בינואר 2023 תרד העמלה הצולבת מ-0.275% ל-0.250%.

ג. באוקטובר 1985 חקר בנק הפועלים שוויץ לתקופה של כ-100 שנים בניין אשר משמש אותו לפעילותו, עבור דמי חכירה שנתיים צמודים למדד בסך 2 מיליון פר"ש (למועד זה כ-3 מיליון פר"ש). בסמוך לתחילת תקופת החכירה חילק בנק הפועלים שוויץ את הנכס המוחזק ומכר כמחצית מהחכירה לצד ג' (תאגיד בנקאי זר), אשר נושא מאז במחצית מדמי החכירה השנתיים. למיטב ידיעת הבנק, התאגיד הבנקאי ביקש למכור את חלקו בנכס החכור, אך הוא נמצא בהליך משפטי מול בעל הנכס (המחכיר) ביחס לחבותו לדמי החכירה בגין הנכס בשלמותו, ובפרט אם בית המשפט יכריע שהתאגיד הבנקאי לא יישא בחבות לדמי החכירה לאחר הפועלים שוויץ אחראי לתשלום מלוא דמי החכירה בגין הנכס בשלמותו, ולעמדת יועציו המשפטיים, לא סביר שתוטל עליו אחריות לחלקו של התאגיד הבנקאי בחכירה, בין היתר, בהתחשב בכך שמכר חלק מזכות החכירה כאמור וכן בשים לב לאיתנותו של החוכר והיותו תאגיד בנקאי. לבנק הפועלים שוויץ הפרשה בסך של כ-23 מיליון פר"ש בגין פער בין דמי החכירה החזויים על חלקו בנכס לבין שוויה ההוגן של ההתחייבות בגין חלקו ליתרת תקופת החכירה. החשיפה הנוספת בגין דמי החכירה לחלקו של התאגיד הבנקאי עומדת על כ-23 מיליון פר"ש, בגינה לא בוצעה הפרשה בהסתמך על הערכת יועציו המשפטיים של בנק הפועלים שוויץ כאמור.

ד. ברבעון הרביעי של 2018 הושלמה עסקה למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ, בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג ל-Banque Safra Sarasin (Luxembourg) SA-I Bank J. Safra Sarasin AG (ביחד, "ספרא סאראסין"). במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את ספרא סאראסין בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש.

ג. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התמשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible), מסתכם ליום 31 בדצמבר 2018 בכ-291 מיליון ש"ח.

א. להלן פירוט התביעות, לרבות בקשות לאישור וניהולן כתובענות ייצוגיות, שהסכום הנטען בהן (במועד הגשתן) הוא מהותי (סכומי התביעות המופיעים להלן הינם בהתאם לסכומים הנקובים בכתבי התביעות), אשר לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על דעת הנהלת החברות המאוחדות הרלוונטיות ובהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין כל ההפסדים הצפויים (probable) הנובעים מתביעות אלה.

1. ביום 19 בפברואר 2019 קיבל בית המשפט לערעורים של מחוז קולומביה בארצות-הברית ערעור שהוגש על פסק דינו של בית המשפט הפדרלי בווישינגטון DC, אשר דחה על הסף תביעה שהוגשה על-ידי מספר גורמים פלסטיניים נגד שורה ארוכה של נתבעים ובהם הבנק. התביעה נסובה, לטענת התובעים, על "פשעי מלחמה במזרח ירושלים, שטחי יהודה ושומרון ורצועת עזה" והסיוע שהנתבעים מעניקים, לכאורה, לפעילות זו. ביחס לבנק נטען כי הסיוע נעשה, בין היתר, באמצעות העברות הכספיים שבוצעו דרך סניפי הבנק בארצות-הברית, מימון פעילות ביהודה ושומרון וכיו"ב. סכום התביעה עומד על 1 מיליארד דולר של ארצות-הברית כנגד כל הנתבעים. בניגוד לעמדת הערכאה הנמוכה, פסקה ערכאת הערעור כי אין המדובר בתביעה שכולה פוליטית ובלתי שפיטה, וכי ניתן לברר לפחות חלק מסעיפי התביעה באמצעים משפטיים. עם קבלת הערעור הוחזר התיק לדיון בבית המשפט הפדרלי בווישינגטון DC.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

2. ביום 27 ביוני 2017 הוגשו לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק. התביעה אינה נוקבת בסכום. עניינה של הבקשה בטענה לפיה, הבנק גבה עמלת ליווי פיננסי שלא כדין מיחידים או מעסקים קטנים, כאשר כלל במסגרת עמלה זו אחוז מכלל העלות בניית הדירה בתוספת עלות הקרקע ולא רק אחוז מתוך סכום האשראי שהעמיד הבנק ללקוח. בדיון שנערך ביום 13 בפברואר 2018 הורה בית המשפט על קבלת עמדת בנק ישראל (הפיקוח על הבנקים) בקשר עם המחלוקת בין הצדדים. ביום 10 ביוני 2018 הוגשה העמדה במסגרתה תמך בנק ישראל בעמדת הבנק, לה התנגד המבקש. לאחר שנערך קדם משפט במסגרתו נתבקש המבקש להודיע על עמדתו בקשר עם המשך ניהול הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, הגיש המבקש ביום 31 בדצמבר 2018, בהסכמת הבנק, בקשה להסתלקות מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית ולדחיית תביעתו האישית. ביום 3 בינואר 2019 בקשת ההסתלקות אושרה ובכך הסתיים ההליך.

3. ביום 11 בינואר 2017, הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית, נגד הבנק. המבקש העמיד את סכום התביעה על כ-591 מיליון ש"ח אך ביקש להתיר לו לתקן את הסכום בהתאם לעובדות שיתבררו.

לטענת המבקש, הבנק גובה עמלות בגין החזרת שיקים, מלקוחות שחשבונו הוגבל במשיכת שיקים, וזאת בניגוד להוראות הדין או בהתאם לתקנות שהותקנו בחוסר סמכות ובניגוד להוראות חקיקה ראשית. המבקש טוען בין היתר, כי מי שחשבונו הוגבל, אין לראות בשיקים שנמשכו על ידו שיקים, אלא פיסוט נייר בלבד שאין באי כיבודן משום שירות המתיר גביית עמלה. לטענת המבקש, גביית עמלות בגין החזרת שיק מחמת כך שהחשבון מוגבל, הן בחשבון המושך והן בחשבון הנפרע, מהווה הפרת חובות החלות על הבנק ביחסיו עם לקוחותיו. ביום 21 בפברואר 2019 ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי, אשר דחה את התביעה.

4. ביום 9 ביוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תביעה ובקשה מתוקנת לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד שלוש חברות כרטיסי אשראי ובתוכן חברת ישראלכרט בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק. הנזק הנטען כנגד כל המשיבות נאמד על-ידי המבקשים בתרחיש "שמרני" על כ-4.2 מיליארד ש"ח, בתרחיש "סביר" על כ-6.9 מיליארד ש"ח ובתרחיש "יקיצון" על כ-8.4 מיליארד ש"ח. לטענת המבקשים, שלוש חברות כרטיסי האשראי הן צד להסדר כובל שלא קיבל אישור כנדרש על-פי הדין ולפיו בעסקות חיוב מידי (דביט) ו-Prepaid הן מעכבות אצלן שלא כדין כספים המגיעים לבתי העסק וכמו-כן, הן מחייבות את בתי העסק בעמלה המחושבת על בסיס עמלה צולבת כנהוג בעסקות בתשלום נדחה. כמו-כן נטען כי סעיפים בהסכם בית עסק הינם סעיפים מקפחים בחוזה אחיד. לאחר שבית המשפט המחוזי הביע עמדתו בדבר העדר סמכות לדון בחלק מהנושאים העולים בבקשה, הגיש המבקש המרצת פתיחה לבית הדין להגבילים עסקיים. הליך זה סולק על הסף בחודש אוקטובר 2018. ערעור על כך הוגש ודיון מקדמי בו נקבע ליום 18 ביוני 2019. ההליך בבית המשפט המחוזי מעוכב בינתיים. במקביל להגשת הערעור, הוגש גם בג"צ כנגד החלטת רשות התחרות שלא לפנות לבית הדין לפתיחת ההסכם.

5. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק. סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-500 מיליון ש"ח. עניינה של הבקשה בטענה, כי לקוחות הבנק אשר היו או הינם זכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", כקבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, שילמו עמלות שלא בהתאם לתעריפון החל על עסק קטן, ומבלי שהבנק יידע לקוחות אלו כי קיימת האפשרות לסווגם כעסק קטן. בקשה לאיחוד הדיון עם בקשות אישור דומות שהוגשו נגד בנקים אחרים, אושרה. הבנק הודיע כי אינו מעוניין בהליך גישור נוסף בתביעות המאוחדות. ביום 19 בדצמבר 2018, התקיים דיון מקדמי בתיק.

6. ביום 7 ביולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד מספר חברות כרטיסי אשראי ובתוכן חברת ישראלכרט בע"מ וחברת פועלים אקספרס בע"מ, שתיהן חברות בת של הבנק. סכום התביעה הייצוגית הועמד על-ידי המבקשים, כאומדן בלבד, על סך של 200 מיליון ש"ח כנגד כל המשיבות. לטענת המבקשים, האופן על פיו מבצעות המשיבות את ההמרה לש"ח של עסקות המבוצעות במטבע-חוץ מהווה עמלה נוספת שלא ניתן בגינה גילוי ראוי ללקוחות וכי בכך מפרות המשיבות הוראות חוק שונות. הדיון בבקשה אוחד עם בקשות דומות שהוגשו כנגד מספר בנקים. בחודש מרץ 2018 דחה בית המשפט המחוזי את בקשת האישור. המבקשים הגישו ערעור על פסק דין זה לבית המשפט העליון, ודיון בו נקבע ליום 1 באפריל 2019.

7. ביום 12 בינואר 2014 הוגשו לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תביעה ובקשה לאישורה תובענה כייצוגית נגד הבנק. סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה הוא 546 מיליון ש"ח.

לטענת המבקשים, הבנק התקשר בהסדר עם קבוצת ישראלכרט להנפקת כרטיסי אשראי בנקאיים עבור לקוחותיו שהתנאים שנקבעו באותו הסדר הובילו לכך שעמלת דמי הכרטיס המשולמת על-ידי לקוחות הבנק לקבוצת ישראלכרט היא הגבוהה ביותר ביחס לעמלות שמשלמים לקוחותיהם של בנקים אחרים שהתקשרו עם קבוצת ישראלכרט להנפקת כרטיסי אשראי בנקאיים. לטענת המבקשים, הבנק פועל בניגוד עניינים ומעדיף את אינטרס הבנק וקבוצת ישראלכרט על פני אינטרס לקוחות הבנק. בין הצדדים מתנהל הליך גישור.

8. ביום 28 באוגוסט 2013 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד חמישה בנקים ובהם גם הבנק, וכן נגד המפקח על הבנקים, נגיד בנק ישראל והממונה על התחרות כמשיבים פורמליים. סכומה הכולל של התביעה כנגד כל הבנקים הועמד על סכום של כ-10.5 מיליארד ש"ח. המבקשים טענו, שהבנקים הנתבעים גובים שלא כדין וללא מתן גילוי נאות ללקוחות, עמלה הקשורה לפעילות של המרה והעברה של מטבע-חוץ. לטענתם, לקוח המבצע פעולת המרה של מטבע-חוץ, משלם בגין שירותי ההמרה עמלה נוספת על זו המפורטת בתעריפון הבנק, שהיא, כך נטען, הפרש בין השער בו קונים הבנקים מטבע-חוץ בשוק הבין-בנקאי לבין השער בו הם מוכרים מטבע-חוץ ללקוחות וזאת, ללא גילוי נאות ובניגוד לדין. כן נטען כי בפעילות זאת הבנקים המשיבים מקיימים ביניהם הסדר כובל.

לאחר הגשתה תוקנה התובענה מספר פעמים לבקשת המבקשים וביום 4 בפברואר 2014 הוגשה בקשת אישור מתוקנת במסגרתה, בין היתר, הוספה טענה לפיה עסקות המרה של מטבע-חוץ לפי "שער הזמנה" הן "עסקות עתידיות" והבנק הפר לכאורה את הוראות הדין בקשר עם עסקות אלה, וכמו-כן תוקן סכום התביעה המקורית לסכום של כ-11 מיליארד ש"ח. בהמשך, ביום 23 באפריל 2015, הגישו המבקשים בהתאם להחלטת בית המשפט, בקשה לאישור תובענה ייצוגית מתוקנת ומקוצרת ("הבקשה המקוצרת").

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

במהלך השנים, הוגשו על-ידי מבקשים שונים, מספר בקשות להכרה בתביעות כייצוגיות בנושאים הדומים לדעתם לטענות דלעיל כנגד משיבים שונים ("הבקשות הנוספות") והוגשו בקשות לאיחוד תיקים על-ידי חלק מהמבקשים. ביום 25 באוקטובר 2015 החליט בית המשפט לאחד את הבקשה המקוצרת עם חלק מהבקשות הנוספות וביניהן גם התביעה המפורטת בסעיף 7 לעיל. ביום 1 במרץ 2018 התקבל פסק דין המקבל את עמדת הבנק ודוחה את הבקשה לאישור התובענה. ביום 18 במרץ 2018 נודע לבנק כי הוגש ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין. דיון בערעור נקבע ליום 1 באפריל 2019.

9. באפריל 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית, נגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ ("פסגות") בתפקידיה כמנהלת קופת-גמל גדיש, סכום התביעה הייצוגית הועמד על כ-3,840 מיליוני ש"ח. הבקשה אושרה על-ידי בית המשפט. טענות המבקשת נוגעות לניהולם של כספים בחשבונות עמיתים שהלכו לעולמם. בין היתר היא טוענת, כי פסגות לא עושה די כדי ליידיע מוטבים על קיומה של הקופה, כי פסגות מערימה קשיים על מוטבים המבקשים לקבל מידע על הקופה וכן כי פסגות העלתה את דמי הניהול בחשבונות עמיתים שנפטרו ללא משלוח הודעה מוקדמת. פסגות הודיעה לבנק כי ככל שיתברר במהלך בירור התובענה כי יש עילות הנוגעות לאופן ניהול קופת גדיש עת נוהלה על-ידי גדיד פועלים בע"מ לשעבר גד-גמולים חברה לניהול קופות-גמל בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק (להלן: "גדיד") בתקופה שקדמה ליום 24 במרץ 2008 (מועד השלמת מכירת זכויות הניהול של קופת הגמל גדיש על-ידי גד-גמולים לפסגות גמל), פסגות שומרת על זכויותיה לשיפוי מגדיד בערבות הבנק, בהתאם להסכם המכר שנחתם בין הצדדים. במרץ 2016 הוגשה בקשה לתיקון כתב התביעה במסגרתה מבוקש להגדיל את סכום התביעה נגד פסגות לכ-10 מיליארד ש"ח (להלן: "סכום התביעה המוגדל"). יצוין כי סכום התביעה המוגדל מתייחס לכלל קופות הגמל המנוהלות על-ידי פסגות (ולא רק לגדיש) וביחס לגדיש, גם לתקופה שלאחר רכישתה על-ידי פסגות (במרץ 2008). עוד יצוין כי כמחצית מסכום התביעה המוגדל, מתייחס לכספים המצויים בחשבונות העמיתים המנוהלים על-ידי פסגות והסעד המבוקש לגביהם הינו סעד הצהרתי בלבד. בין הצדדים מתנהל הליך גישור.

10. ביום 27 באוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ (להלן: "פסגות") כמנהלת קופות-גמל. סכום התביעה הועמד על 1 מיליארד ש"ח. המבקשים טוענים כי מדובר בתביעה משלימה לתביעה הייצוגית המפורטת בסעיף 9 לעיל. עניינה של התובענה בהפרות (נטענות), כלפי עמיתים, מוטבים ויורשיהם בקשר עם ביטוח חיים קבוצתי (מסוג ריסק) אשר נרכש על-ידי פסגות או קודמותיה כמנהלת קופות-גמל שונות, במימון העמיתים. פסגות הודיעה לבנק כי היא שומרת על כל זכויותיה בהתאם להסכם מכירת זכויות הניהול של קופת הגמל גדיש על-ידי גד-גמולים חברה לניהול קופות-גמל בע"מ - חברת בת של הבנק, לפסגות.

המבקשים טוענים להפרת חובותיה של פסגות וקודמותיה, בכך שלא פעלו לקבלת תגמולי הביטוח מהחברה המבטחת ובכך סיכלו את העברתם למוטבי/יורשי העמית. עוד טוענים המבקשים כי פסגות וקודמותיה נמנעו מלהודיע למוטבי/יורשי העמית אודות דבר קיומה של פוליסת ביטוח החיים, זכות פסגות להגיש תביעה לקבלת תגמולי הביטוח, ואודות תקופת ההתיישנות הקצרה. פסגות הגישה בקשה להעברת הדיון בבקשה לבית הדין לעבודה. הבקשה עודנה תלויה ועומדת. בחודש מאי התקיים דיון קדם משפט. בקשת פסגות מחדש נובמבר 2018 אושרה, ולבנק ניתן ביום 9 בדצמבר 2018 צו לגילוי מידע והעברתו לב"כ המבקשים. הבנק השיב לצו ביום 6 בינואר 2019. נקבע דיון נוסף בתיק.

11. ביום 16 באוגוסט 2010 הוגשה ל-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York (להלן: "Bankruptcy Court") תביעה נגד Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd, חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן: "הפועלים שווייץ") ונגד אחרים. התובעת, Fairfield Sentry Ltd, באמצעות מפרקה (להלן: "הקרן"), היא קרן שבה השקיעו לקוחות הפועלים שווייץ. תביעה זו תוקנה והורחבה. התביעה עומדת על סך של כ-27 מיליוני דולר ארצות-הברית. התביעה נגד הפועלים שווייץ היא אחת מתביעות דומות רבות שהקרן הגישה, ושבהן נדרשים נתבעים שונים להשיב לקרן את כל הפדיונות שמשכו מהקרן במהלך מספר שנים קודם לפירוקה (להלן: "תביעות Fairfield").

במהלך חודש ספטמבר 2011 התקבלה החלטה של בית המשפט ב-British Virgin Island (איי הבתולה) (מקום התאגדותה של הקרן), לפיה הקרן קיבלה בשעתו תמורה נאותה עבור כספי הפדיונות שנמשכו ממנה. הערעור על החלטה בפני ה-Eastern Caribbean Court of Appeal נדחה. בקשת רשות ערעור של הקרן ל-Privy Council באנגליה נדחתה אף היא. כמו-כן, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ספטמבר 2011, כי ל-Bankruptcy Court אין סמכות עניינית לדון בתביעות Fairfield. עם זאת, בדיון בתביעת השבה דומה הקשורה לפרשת מיידוף, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ינואר 2013, כי ל-Bankruptcy Court יש סמכות להמליץ על ממצאים עובדתיים ומסקנות משפטיות. ביום 6 לאוגוסט 2018, קבע ה-Bankruptcy Court כי הוא נעדר סמכות ביחס לתביעות המפרקים ככל שהבסיס היחיד לסמכות זו הינם הסכמי ההצטרפות לקרן, הכוללים סעיפי ברירת דין וברירת פורום. ה-Bankruptcy Court עיכב את דחייתן של איזו מתביעות Fairfield, ובכללן התביעות כנגד בנק הפועלים (שווייץ) בע"מ, וזאת עד להתפתחות עובדתית נוספת לפיה ייקבע באם ל-Bankruptcy Court קיימת סמכות לדון בטענות אלה.

בהחלטה נפרדת מיום 6 בדצמבר 2018, דחה ה-Bankruptcy Court את חלקן של תביעות Fairfield המבוססות על המשפט המקובל (common law) ודיני החוזים של איי הבתולה, אך דחה את בקשת הסילוק ביחס לעילות המבוססות על דיני חדלות פירעון (Insolvency Act) של איי הבתולה. בכך, החלק הנוגע לתביעות המפרקים כנגד הפועלים שווייץ בהתבסס על דיני חדלות הפירעון של איי הבתולה, נותר בעינו בכפוף להחלטות נוספות של בית המשפט, לרבות לעניין שאלת הסמכות של ה-Bankruptcy Court בענייניו של הפועלים שווייץ.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

בנוסף לתביעה הנ"ל, הגיש ביום 29 במרץ 2012 עורך-דין אירווינג פיקרד, המפרק של Bernard L LLC Securities Investment Madoff (להלן: "מיידוף") תביעה נגד הבנק ונגד הפועלים שוויץ ל-Bankruptcy Court. התביעה היא בסכום של כ-27.5 מיליוני דולר ארצות-הברית, מתוך זה כ-26 מיליוני דולר נגד הפועלים שוויץ. בתביעה, נדרשים הנתבעים להשיב לקופת הפירוק של מיידוף, פדיונות שנמשכו מהקרן ומקרן Kingate בתקופה שלפני חדלות הפירעון של מיידוף. המדובר בקרנות שבהן השקיעו בשעתם לקוחות הבנק ולקוחות הפועלים שוויץ, וקרנות אלה מצידן השקיעו כספן במיידוף. ביום 11 בנובמבר 2016 דחה ה-Bankruptcy Court את דרישות ההשבה של המפרק כנגד כלל הנתבעים (לרבות הבנק והפועלים שוויץ) אשר קיבלו פדיונות מתת הקרנות הזרות (foreign-based feeder funds), אולם ביום 25 בפברואר 2019 התקבלה החלטה של בית המשפט לערעורים בארצות-הברית המבטלת את החלטת ה-Bankruptcy Court כאמור. יש לציין, כי חלק ניכר מהסכומים הנדרשים להשבה בתביעה זו (כ-22 מיליוני דולר מתוך 27.5 מיליוני דולר) חופפים לסכומים הנתבעים בתביעה שהגישה הקרן והמפורטת לעיל, ולפיכך נראה כי אין חשש לכפל תשלום בגין סכומים חופפים אלה.

ב. כמו-כן, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות, כמפורט להלן שלדעת הנהלת הבנק, המתבססת על דעת הנהלת החברות המאוחדות הרלוונטיות ועל חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי הליכים משפטיים אלו ולפיכך לא בוצעה בגינם הפרשה: **1.** ביום 30 בינואר 2019 הוגשו לבית המשפט המחוזי - תל-אביב כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד הבנק, התביעה אינה נוקבת בסכום. עניינה של הבקשה בטענה כי הבנק גובה מלקוחותיו עמלה בגין השירות של הסבת ערבות לפי חוק מכר, הגם שהשירות והעמלה בגינו אינם מופיעים בתעריפוני העמלות של הבנק.

2. ביום 22 ביולי 2018, הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה ובקשה לאישור התובענה כייצוגית נגד ישראלכרט בע"מ, חברה בת של הבנק ונגד שתי חברות כרטיסי אשראי נוספות. לטענת המבקשים חברות כרטיסי האשראי העלימו עין במשך שנים ממדיניות ניצול ועושיק צרכנים קשישים על-ידי חברות שיווקי שיר, תוך שגרפו לכיסן עמלות סליקה בהיקפים גדולים. לטענת המבקשים, עילות התביעה הן הפרת חובה חקוקה, רשלנות, הפרת חובות אמון, עשיית עושר ולא במשפט, פגיעה באוטונומיה של הפרט, הפרת ההסכם והטעיה. לטענת המבקשים, נדרשת בדיקת מומחה כדי להעריך ולכמת את היקף הנזקים שנגרמו, אך כיוון שלטענתם מדובר בתופעה ממנה נפגעו עשרות אלפי קשישים לאורך השנים, ובהתחשב בהיקף הנזק הנטען, הם מעריכים כי היקף ההשבה או הפיצוי ובגין הנזקים הממוניים יעמוד על סך של 1,000 ש"ח לכל אחד מחברי הקבוצה ובמצטבר, על מאות מיליוני שקלים. באשר לפיצוי בגין הנזקים הבלתי ממוניים, העריכו המבקשים כי הפיצוי יעמוד על סך של 1,000 ש"ח לכל אחד מחברי קבוצת התובעים.

ג. הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות

במרבית הסעיפים המתוארים בפרק זה להלן מתוארים הליכים הכוללים בקשות לאישור הגשת תביעות נגזרות בשם הבנק כנגד נושאי משרה בבנק בעבר ו/או בהווה. ביחס להליכים אלה, יצוין כי גם במקרה שבו תתקבל איזו מהבקשות, צפוי הבנק ככלל להיות מוטב פוטנציאלי באותו הליך, ולא חייב פוטנציאלי בו. **1.** ביום 7 בנובמבר 2018 הוגשה עתירה לבג"ץ כנגד נגיד בנק ישראל, הוועדה המוניתרית של בנק ישראל, המפקחת על הבנקים ועשרה בנקים ישראלים, בהם הבנק, במרכז העתירה, טענה לפיה חוזי הלואה של בנקים בישראל הינם חוזים מטעים ולמראית עין ובמקרים מסוימים מביאים לכך שהבנקים מתעשרים שלא במשפט. בהחלטתו מיום 11 לנובמבר 2018 הורה בית המשפט לנגיד בנק ישראל, הוועדה המוניתרית של בנק ישראל והמפקחת על הבנקים להגיש תגובתם לעתירה, וזו הוגשה ביום 19 בפברואר 2019.

2. ביום 6 בפברואר 2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות. הבקשה נוגעת לתלונת עובדת הבנק לשעבר כנגד מנכ"ל הבנק לשעבר בנושא של הטרדה מינית והפיצוי שקיבלה בעת פרישתה מהבנק. לאחר שהפיקוח על הבנקים והבנק השלימו את בדיקת העניין, הגיש הבנק את עמדתו לבית המשפט ביום 13 במרץ 2018, לפיה אין מקום לנקוט הליכים כלשהם בקשר עם העניין ויש לדחות את הדרישות שהופנו לבנק בנדון. לרבות הבקשה לגילוי מסמכים שהוגשה. ביום 24 באפריל 2018 התקיים דיון בבקשה, במסגרתו הסכים המבקש להמלצת בית המשפט למחוק את הבקשה. ביום 6 בדצמבר 2018 הגיש המבקש, בגדרי הליך גילוי המסמכים שהסתיים, בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק, באותו יום הורה בית המשפט למבקש להגיש את הבקשה לאישור תביעה נגזרת במסגרת הליך חדש ונפרד, נוכח מחיקת הליך גילוי המסמכים. למיטב ידיעת הבנק, למועד זה לא הוגשה בקשת האישור בהליך נפרד.

3. ביום 6 בספטמבר 2017 הוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תביעה נגזרת כנגד הבנק ונושאי משרה בבנק בעבר ובהווה (להלן "המשיבים"). בקשת האישור הוגשה לאחר שבקשת המבקש לגילוי מסמכים נדחתה במסגרת בקשת רשות ערעור שהוגשה מטעם הבנק, והיא עוסקת בטענות כנגד התנהלות המשיבים בכל הנוגע להעמדת אשראי לחברות מקבוצת מר אליעזר פישמן (להלן: "קבוצת פישמן") וגבייתו. במסגרת הבקשה נטען כי בשל מעשי ומחדלי המשיבים נגרם לבנק נזק המוערך בלמעלה ממיליארד וחצי ש"ח. לבקשת הצדדים אושרה הסכמה דיונית, לפיה המועדים בתיק יעוכבו עד למיצוי הליך גישור אליו הופנתה המחלוקת. הודעה מעדכנת ביחס להתקדמות הליך הגישור תוגש עד ליום 31 במרץ 2019.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

4. ביום 13 ביולי 2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות תשנ"ט-1999, בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי שוחד ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA. ביום 14 בספטמבר 2017, הוגשה לבית המשפט בקשה מוסכמת מטעם הצדדים לעיכוב הדיון בבקשת הגילוי, וזאת עד להשלמת החקירה נשוא הבקשה. ביום 17 בספטמבר 2017 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה הדיון בבקשה יעוכב כמבוקש. בהתאם להחלטות בית המשפט מהימים 3 באוקטובר 2018 ו-3 בפברואר 2019, עדכון נוסף על התפתחות החקירה יימסר על-ידי הצדדים עד ליום 3 ביוני 2019.

5. ביום 9 באפריל 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198 א לחוק החברות, תשנ"ט-1999, זאת לצורך בחינת הגשת בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק. בקשת הגילוי עוסקת בטענות בדבר סיוע שניתן כביכול על-ידי הבנק ובנק פועלים שווייץ, חברה בשליטת הבנק (להלן: "פועלים שווייץ") ללקוחות באוסטרליה על מנת להתחמק מתשלום מסים במדינתם, כפי שעולה מהליכים משפטיים שננקטו באוסטרליה כנגד הלקוחות וכנגד הבנק ופועלים שווייץ. ביום 23 במאי 2017, הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו להליך מכוח פקודת סדרי הדין (התייצבות היועץ המשפטי לממשלה) [נוסח חדש]. ביום 6 בנובמבר 2018 הוגשה בקשה לאישור תובענה נגזרת בגין אותן עילות וטענות של בקשת גילוי המסמכים כנגד נושאי המשרה בבנק בין השנים 2012-1990. בהמשך להליכי גישור שהתנהלו בין הצדדים, בכוונת הצדדים להגיש לאישור בית המשפט הסכם פשרה, לפיו מבלי שהדבר יהווה הסכמה או הודאה מכל מין או סוג בטענה מהטענות המפורטות בבקשת האישור, ישולם לבנק סך של 1.2 מיליון דולר (בניכוי גמול למבקש ושכר טרחה לב"כ) כנגד מיצוי כל עילות התביעה והטענות בבקשת האישור. בקשת האישור תתקבל והתביעה כנגד נושאי המשרה תדחה באופן מלא וסופי. הסכם הפשרה טעון את אישור בית המשפט.

6. ביום 29 ביוני 2014, הוגשה על-ידי התנועה לאיכות השלטון בישראל לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, עתירה למתן צווים על תנאי כנגד המפקח על הבנקים ונגידת בנק ישראל, בה התבקש בית המשפט להורות למפקח על הבנקים לבצע חקירה מקיפה ומערכתית בעניין האשראי שהועמד על-ידי המערכת הבנקאית לקבוצת אי.די.בי וכן, לפרסם את תוצאות הבדיקה. הבנק ויתר הבנקים המעורבים צורפו כמשיבים פורמליים. לבקשת העותרת ניתנה ביום 7 באוקטובר 2015 החלטת בית המשפט לפיה יידחה הדיון בעתירה עד לאחר מתן הכרעה בעתירה מנהלית אשר הגישה העותרת ביום 12 במאי 2015 לבית המשפט המחוזי בירושלים, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים. במסגרתה התבקש בית המשפט להורות לבנק ישראל, בין היתר, למסור לידי העותרת דוחות ביקורת שערך המפקח על הבנקים במספר תאגידים בנקאיים ובניהם בבנק, בקשר עם מתן האשראי לחברות בקבוצת נוחי דנקנר. ביום 2 ביולי 2018, בעקבות דחייתה של העתירה המנהלית דלעיל בפסק דין מיום 2 ביוני 2016, דחיית ערעורה של העותרת על פסק הדין ביום 30 במאי 2018, ולפי בקשת העותרת, נמחקה העתירה.

7. ביום 1 במרץ 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בקשה לאישור תביעה נגזרת, נגד הבנק ונגד שורה של נושאי משרה, אשר כיהנו או מכהנים בין השנים 2015-2000, או בחלק מתקופה זו, וכן נגד רואי החשבון של הבנק (להלן ביחד: "המשיבים הפורמליים"). המבקשת מבקשת מבית המשפט לקבוע, כי על המשיבים לפצות, לשפות ולהיטיב את הבנק בגין נזק שגרמו לכאורה לבנק במעשיהם ובמחדליהם בסך של 228 מיליון דולר ארצות-הברית, אותו להערכת המבקשת יידרש הבנק לשלם לרשויות האכיפה האמריקאיות, בקשר לחשבונות של לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שווייץ.

עוד טוענת המבקשת, כי הבנק לא פעל ולא הפריש כמתחייב על-פי כללי חשבונאות מקובלים ועל פי הוראות הדין, הפרשה חשבונאית ראויה בדוחותיו הכספיים בגין התשלום הצפוי.

במסגרת התביעה הנגזרת הגישה המבקשת בקשה לגילוי ועיון במסמכים הקשורים לחקירה וביניהם, חומרי חקירה ותכתובות שנערכו בין הבנק לבין רשויות החוק בארצות-הברית.

בית המשפט קיבל את ההסכמה הדייונית אליה הגיעו הצדדים ולפיה, הדיון בבקשה יידחה עד שהליכי החקירה המתנהלת נגד הבנק על-ידי שלטונות ארצות-הברית יושלמו ויוודעו תוצאותיהם. (להלן: "התביעה הראשונה").

ביום 1 במרץ 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בקשה לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת, בקשר לחקירת הרשויות בארצות-הברית לגבי פעילות בנק הפועלים שווייץ ביחס ללקוחות אמריקאים (להלן: "התביעה השנייה"). התביעה הראשונה והתביעה השנייה יקראו ביחד בסעיף זה להלן: "ההליכים הנ"ל".

ביום 5 במרץ 2017 הגישו המבקשים בהליכים הנ"ל בקשה לאיחוד הבקשות וייצוג משותף, במסגרתה התבקש בית המשפט לאחד את הדיון בשתי הבקשות בפני אחד המותבים. ביום 5 באפריל 2017 ניתנה החלטה לפיה הבקשה לאיחוד הבקשות וייצוג משותף התקבלה, תוך שנקבע כי שאלת השלכות האיחוד על אופן המשך ההליכים יקבעו לאחר שיחודשו ההליכים בתיק. בהמשך להודעות הבנק כי הליכי החקירה בארצות-הברית טרם הסתיימו וטרם נודעו תוצאותיהם, קבע בית המשפט כי הדיון בהליכי התובענות המאוחדות יעוכב, עד ליום 1 ביוני 2019, עד מועד זה יודיעו הצדדים עמדתם בקשר עם המשך ניהול הבקשה. באשר להתפתחויות הנוגעות לחקירת הרשויות האמריקאיות, ראה סעיף ד להלן.

8. ביום 13 במאי 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונגד 20 נושאי משרה (בהווה ובעבר) בבנק על-ידי מי שנטען כי הוא מחזיק במניות הבנק. עניינה של הבקשה באשראים שניתנו לחברת טומוהוק השקעות בע"מ ("טומוהוק") אשר בשליטתו של מר נוחי דנקנר, בהיקף נטען של 150 מיליון ש"ח. המבקש מצייין כי הוא מעריך שטומוהוק תפרע מחצית מהחוב ולפיכך הועמד סכום התביעה הנגזרת על 75 מיליון ש"ח. בבקשה נטען כי עילת התביעה הנגזרת האפשרית מטעם הבנק הינה הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה בבנק באשרם את האשראי האמור ללא ביטחונות. ביום 12 בינואר 2017 נדחתה בבקשת הבנק לדחיית בקשת האישור על הסף.

ביום 19 במרץ 2017 הגיש המבקש בקשה לגילוי ועיון במסמכים על-פי סעיף 198 א לחוק החברות, תשנ"ט-1999.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

בנוסף, ביום 24 ביולי 2018, הגיש המבקש בקשה נוספת ונפרדת לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, לאישור תביעה נגזרת כנגד הבנק ונושאי משרה בו (בהווה ובעבר) בעניין אשורים שניתנו למר נוחי דנקנר (אישית), בהיקף נטען של 95 מיליון ש"ח, לטענת המבקש, תוך הפרת חובת זהירות של נושאי המשרה בבנק והתנהלות פזיזה ואדישה מצידם, באישורם את האשורים האמור לכלא ביטחונות ובהעדר פעולות מספקות לגביית החוב. הנזק הנטען בבקשה עומד על כ-60 מיליון ש"ח.

ביום 13 במרץ 2019 הגישו המבקש, המשיבים והבנק (לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק) לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור הסדר פשרה, ביחס לשתי בקשות האישור המתוארות בסעיף זה לעיל. לפי עיקרי הסכם הפשרה חברת הביטוח, המבטחת את המשיבים, תשלם לבנק סך של 15.65 מיליון ש"ח ומתוך סכום זה ישולם גמול למבקש ושכר טרחה לבא כוחו; שתי התביעות יסולקו באופן מלא וסופי והמבקש והבנק יותרו כלפי נושאי המשרה על העילות והתביעות בקשר לאשורים שניתנו לטומוהוק ולנוחי דנקנר; אין בפשרה הודאה של מי מהצדדים בטענותיו של הצד האחר. הסכם הפשרה טעון את אישור בית המשפט ואין ודאות כי אישור זה ינתן. בהתאם להחלטת בית המשפט מיום 14 במרץ 2019 אוחד הדיון בשתי בקשות האישור דלעיל והתבקשה תגובת ב"כ היועץ המשפטי לממשלה.

ד. במהלך שנת 2011, בעקבות הודעת רשויות שוויץ לבנק הפועלים (שוויץ) בע"מ (להלן: "הפועלים שוויץ"), כי מספר בנקים שוויצריים ובהם הפועלים שוויץ נחקרים על-ידי רשויות של ארצות-הברית בקשר עם חשד או חשש לסיוע ללקוחות אמריקאים בהעלמת מס מרשויות ארצות-הברית, מסר הפועלים שוויץ לרשויות הברית בשוויץ מידע סטטיסטי אודות עסקיו עם לקוחות אמריקאים על מנת שיעבירו אותו לרשויות ארצות-הברית. ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם כי שלטונות ארצות-הברית ושוויץ הגיעו להסדר ("ההסדר השוויצרי") לפיו בנקים שוויצריים מקטגוריה 2 אשר יבחרו להצטרף להסדר השוויצרי יועמדו בתנאים (ביניהם, תשלום קנס, מסירת מידע נרחב אודות החשבונות של לקוחותיהם האמריקאים, אודות כספים שהתקבלו מבנקים אחרים ועוד), לא יועמדו לדיון בארצות-הברית בקשר עם עניינים המהווים חלק מהסדר זה. ההסדר השוויצרי מגדיר "קטגוריה 2" כקטגוריה שמתייחסת לבנקים שאינם נתונים לחקירה ושיכולים להצטרף להסדר ולחתום על הסכם אי העמדה לדיון (Non-Prosecution Agreement). באותו היום הודיע משרד המשפטים האמריקאי במכתב לבא כוחו של הפועלים שוויץ, כי בהתאם להוראות ההסדר, הפועלים שוויץ לא ייכללו בו בהיותו נתון לחקירה. במכתב האמור לא פורטו טענות או דרישות כלשהן.

החל מראשית שנת 2015 בעקבות דרישות ובקשות שהתקבלו בבנק ממשרד המשפטים האמריקאי (ה-DOJ), מחלקת השירותים הפיננסיים של מדינת ניו-יורק (ה-NYDFS) וה-Federal Reserve, קבוצת הבנק, בסיוע יועציה המשפטית, מעבירה לרשויות האמריקאיות האמורות נתונים, מידע ומסמכים מקבוצת הבנק בקשר עם פעילות קבוצת הבנק מול לקוחות אמריקאים, ככל שהדבר ניתן ובגבולות הדיון. החקירה ואיסוף המידע והמסמכים כמו גם עדכון ותיקוף מאגר המידע הכמותי ביחס ללקוחות האמריקאים של הבנק ושל בנק הפועלים שוויץ (לרבות הסניף בלוקסמבורג והסניף בסינגפור אשר נסגר בשנת 2012) מצויים בשלבים מתקדמים. כחלק מהחקירה הועברו לרשויות בארצות-הברית נתונים ומידע כמותי אודות לקוחות אמריקאים בבנק ובפועלים שוויץ. כמו-כן, לבקשת ה-DOJ הנתונים הכמותיים, המתודולוגיה ואופן הבדיקות שערכה קבוצת הבנק נבדקים ומתוקפים במקביל באמצעות צדדים שלישיים (Independent Examiner), הליך זה טרם הושלם.

בשלב זה, משחקירת הרשויות האמריקאיות לא הסתיימה, טרם הושגה הסכמה כלשהי בקשר עם הסדר או הסדרים מוסכמים (אם יושגו) עם מי מהרשויות האמריקאיות ובכלל זה טרם סוכמו הסכומים אותם יידרש הבנק לשלם וכן סוג ההסדר או ההסדרים.

קיים מנעד של אפשרויות לדרגת החומרה של ההסדרים ולמידת האחריות לביצוע עבירות על הדיון האמריקאי שיידרשו הבנק והפועלים שוויץ לקחת על עצמם במסגרת הסדר או הסדרים מוסכמים (אם יושגו). למועד זה, נראה שהסדר או הסדרים מוסכמים עם ה-DOJ יכול שיהיו מסוג של Deferred Prosecution Agreement או Plea Agreement. שורה של שיקולים עלולים להשפיע לרעה על ההסדר או ההסדרים (אם יושגו) ובכללם טענות אפשריות ביחס לפעולות מסוימות של בכירים לשעבר בפועלים שוויץ שעלו במסגרת החקירה, אופי והיקף שיתוף הפעולה עם ה-DOJ וקביעות ביחס לחומרת המעשים והיקפי הפעילות. בשבועות האחרונים המשיך הבנק לקיים שיחות עם ה-DOJ. במסגרת מגעים אלו החלו דיונים בדבר המתודולוגיה לחישוב הסכומים שתידרש קבוצת הבנק לשלם ל-DOJ במסגרת הסדר או הסדרים אפשריים בעקבות זאת וכן על בסיס על בסיס נתונים שנאספו ועובדו במהלך תקופה זו על-ידי קבוצת הבנק, הגדיל הבנק ברבעון הרביעי של שנת 2018 את סכום ההפרשה בקשר עם החשיפה הנובעת מחקירת הרשויות האמריקאיות בסך של כ-246 מיליון דולר (כ-922 מיליון ש"ח), אשר התווספו לסך כולל של כ-365 מיליון דולר אשר הופרשו בעבר. סכום ההפרשה הכולל בעניין זה עומד, נכון ליום 31 בדצמבר 2018, על סך השווה לכ-611 מיליון דולר (כ-2,290 מיליון ש"ח), סכום זה כולל כאמור גם הפרשה בגין חשיפה לסכומים כלפי רשויות אחרות בארצות-הברית (שאינן ה-DOJ) בשיעור של 30% מסכום ההפרשה בגין ה-DOJ. זאת, בהמשך להוראת הפיקוח על הבנקים שניתנה לבנק ביחס לדוחות הכספיים של הבנק ליום 31.12.2016 - ראו את האמור בעניין זה בביאור 26.ד. לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2016).

סכום ההפרשה הכולל, כולל הפרשה בגין שלושת הרכיבים אשר למיטב הערכת הבנק, למועד זה ועל בסיס חוות דעת יועציו המשפטיים האמריקאים בעקבות התקדמות במגעים המתוארים לעיל עם ה-DOJ, צפויים להיכלל בהסדר, אם וכאשר יושג, קרי - רכיב המס שהיה על לקוחות אמריקאים מסוימים של קבוצת הבנק לשלם לרשויות המס האמריקאיות, רכיב ההכנסות של קבוצת הבנק מלקוחות אמריקאים כאמור ורכיב של קנס שעשויה קבוצת הבנק לשלם. הגם שמדובר ברכיבים נפרדים ושונים על-פי הדיון האמריקאי, למיטב ידיעת הבנק, קיימת תחליפיות מסוימת בין רכיבים אלו, באופן שמקשה לחזות את דרך חישוב הסך הכולל לתשלום במסגרת הסדר, ככל שיגובש. כאמור לעיל, הסכומים האמורים כוללים גם הפרשה בשיעור של 30% מסכום ההפרשה בגין ה-DOJ בגין חשיפה כלפי רשויות אחרות בארצות-הברית.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ההפרשה חושבה בהתבסס על המידע הכמותי הקיים בידי קבוצת הבנק נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים בגין לקוחות אלה. בטרם השלמת עדכון ותיקוף מאגר הלקוחות האמריקאים והגעה להסכמות עם הרשויות האמריקאיות בדבר הקריטריונים לקביעת אוכלוסיית הלקוחות הרלוונטיים לחישוב, התקופות הרלוונטיות לחישוב, רכיבי החישוב ואופן החישוב, קבוצת הבנק יועציה המשפטית אינם יכולים להעריך באופן מהימן את היקף או טווח החשיפה הן במישור הכספי והן במישור השלכות אפשריות אחרות. לפיכך, משאין בידי קבוצת הבנק או יועציה המשפטית לאמוד באופן מהימן את ההפסד הצפוי מהשלכות החקירה או את היקף וטווח החשיפה, ההפרשה שכלל הבנק מחושבת על בסיס אומדן שערך הבנק לסכום החשיפה המינימלי בהתאם לתמודולוגיה שהוצגה בפני ה-DOJ, וזאת, בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק, סכומי התשלום כוללים הפחתות והחרגות מסוימות אשר כפופים לאישור ה-DOJ. הגם שהבנק מעריך שהוא צפוי לשלם סכומים גם לרשויות אחרות במסגרת הסדר או הסדרים עמ'ן (אם וככל שיגובשו) ואפשר שסכומים אלה יהיו משמעותיים, בשלב זה טרם החל משא ומתן עם הרשויות האחרות בדבר סכומים שתידרש קבוצת הבנק לשלם במסגרת הסדר או הסדרים עמ'ן (אם יושגו). לפיכך, קבוצת הבנק מעריך, כי סביר להניח כי הסך הכולל שתשלם קבוצת הבנק במסגרת הסדרים עם ה-DOJ ורשויות אחרות (אם יושגו), יהיו גבוהים משמעותית מסכום ההפרשה, הגם שאין ביכולתו, כאמור לעיל, לאמוד סכומים אלו.

במסגרת החקירה הפנימית שעורך הבנק בקשר עם חקירת הרשויות האמריקאיות, נודע לבנק כי במסגרת התפעול של אחת ממערכות המחשוב של הבנק המשמשת, בין השאר, להעברת מידע ותכתובות מאובטחות בין יחידות שונות בקבוצת הבנק בארץ ובח"ל, מסמכים ומידע של אותן יחידות ובכלל זה מסמכים ומידע מסניפי הפועלים שווף נשמרו בשרתי הבנק בארצות-הברית או נגישים משרתים אלה, וזאת באופן שאפשר שאינו עולה בקנה אחד עם דיני סודיות בנקאית והגנת הפרטיות. הבנק, בסיוע יועציה חיצוניים, פועל למיפוי החומרים על מנת לעמוד על היקפם וטיבם, ועדכן רשויות שלטוניות רלוונטיות בעניין זה. במסגרת זו ועל רקע ההליכים בארצות-הברית, נקט הבנק בצעדים על מנת לשמר את מצב המערכת האמורה ואת המסמכים והמידע השמורים בה במצבם הנוכחי ומסר לרשויות בארצות-הברית מידע ומסמכים מסוימים מתוך המידע שנשמר בשרתי הבנק בארצות-הברית בהמשך לדרישתן. קבוצת הבנק בוחנת את ההשלכות המשפטיות והרגולטוריות, הכוללות גם חשיפות כספיות שבשלב זה קשה להעריך את הסתברות התממשותן והיקפן.

לפני מועד אישור הדוחות הכספיים לרבעון השני 2018, הודיע הפיקוח על הבנקים לבנק, כי לאור אי הוודאות הרבה בנושא חקירת הרשויות האמריקאיות, ומטעמי זהירות ושמרנות, סבור הפיקוח על הבנקים כי לעת הזו אין מקום לחלוקת דיבידנד על-ידי הבנק. בהתאם, מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחי הרבעונים השני, שלישי ורביעי 2018, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. ראה גם [ביאור 24 לדוחות הכספיים](#).

יודגש כי אין בביצוע ההפרשה עד כה, או בפירוט היקפי החשיפה כאמור, משום הודאה בטענה כלשהיא שעלולה לעלות כנגד קבוצת הבנק על-ידי הרשויות בארצות-הברית או על-ידי כל גורם אחר.

ה. במהלך שנת 2015 הגיש משרד המשפטים האמריקאי לבית המשפט הפדרלי בניו-יורק, כתב אישום נגד בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ואחרים, בעבירות שוחד, תרמית ועבירות קשורות. בחודש דצמבר 2015 פרסם כתב אישום חדש אשר החליף את כתב האישום המקורי (Superseding Indictment). על-פי כתב האישום המקורי וה-Superseding Indictment נאשמים מסוימים החזיקו חשבונות בבנק הפועלים (שוויץ) בע"מ וביצעו עסקות כספיות הקשורות לכאורה לפרשה, בחשבונות אלה.

על פי המדווח, כחלק מהפרשה חוקרות הרשויות האמריקאיות גם מוסדות פיננסים שונים. במסגרת זו, משרד המשפטים האמריקאי חוקר האם קבוצת הבנק הפרה חקיקה פלילית בארצות-הברית הנוגעת למרמה ולהלבנת הון, בקשר עם חשבונות בנק שהוחזקו בקבוצת הבנק על-ידי נאשמים מסוימים המעורבים בפרשה. במסגרת זו נמסרו לבנק צווי גילוי מסמכים ובקשות שונות לקבלת מידע וחומרים. בכפוף להוראות החוקים הרלוונטיים החלים על הגופים השונים בקבוצת הבנק, נמסרו לרשויות מידע ומסמכים בהיקף משמעותי. כמו-כן, משרד המשפטים האמריקאי קיים ראיונות עם חלק מעובדי הבנק. קבוצת הבנק מתקדמת בצורה משמעותית בביצועה של חקירה פנימית שהיא מנהלת בקשר עם נושא זה באמצעות עורכי דין חיצוניים, והיא משתפת פעולה עם הרשויות. על פי חוות דעת יועציה המשפטית של קבוצת הבנק לא ניתן בשלב זה להעריך האם קבוצת הבנק תישא בחבות כלשהי במישור הפלילי, האזרחי או הרגולטורי בנושא זה, ולפיכך לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

י. איגוח

1. הבנק מספק קווי נזילות לגופי איגוח שבהם צדדים שלישיים משמשים כיוצרים. הקווים המסופקים על-ידי הבנק מהווים חלק קטן יחסית מסך קווי הנזילות של אותם גופי איגוח. הבנק אינו מספק חיזוקי אשראי לגופים אלו. סך קווי הנזילות המסופקים לגופי איגוח כאמור לעיל ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-187 מיליוני ש"ח (50 מיליוני דולר), בהשוואה ל-173 מיליוני ש"ח (50 מיליוני דולר) בסוף שנת 2017. עד ליום 31 בדצמבר 2018 לא בוצעה משיכה מאף אחד מהקווים האלו. בהתחשב בעובדה שבדרך כלל הבנק מספק חלק קטן יחסית מסך קווי הנזילות לגופי איגוח אלו ואינו מספק להם תמיכה מסוגים אחרים, הבנק קבע כי הוא אינו מחזיק בזכויות אשר הופכות אותו לנהנה העיקרי ב-VIE (ישויות בעלות זכויות משתנות) כלשהן של אותם גופי איגוח.

2. במהלך הרבעון השני של שנת 2018 התקשר הבנק בעסקת מימון תיקי חייבים כמשקיע. במסגרת זו נתן הבנק הלוואות בסך של כ-120 מיליוני ש"ח המגובות בתיקי חייבים שהועברו על-ידי היזם לישות משפטית ייעודית נפרדת שהוקמה לצורך מטרה זו (SPE). הבנק אינו מאחד את ה-SPE בדוחות הכספיים ואינו מחויב לספק לו קווי נזילות נוספים. ההלוואות שווגו כאשראי לציבור בדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ז. התקשרויות עם חברות כרטיסי אשראי

בהתאם לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרות"), החל מחודש פברואר 2019 הבנק מחויב לתפעל הנפקה של כרטיסי אשראי חדשים שיונפקו ללקוחות הבנק, באמצעות שני מתפעלי הנפקה, לכל הפחות, כאשר חלקו של מתפעל הנפקה כלשהו לא יעלה על 52% מהכרטיסים החדשים שיונפקו על-ידי הבנק. לאור הוראה זו קיים הבנק משא ומתן עם חברות כרטיסי האשראי להתקשרות בהסכמי תפעול הנפקה.

בחודש נובמבר 2018 חתם הבנק על הסכם הנפקה משותפת ותפעול הנפקה של כרטיסי חיוב עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ("כ.א.ל"). לפי ההסכם האמור, מנפיקים הצדדים כרטיסי חיוב החל מחודש פברואר 2019 וכ.א.ל מתבצעת את תפעול הנפקה. בהסכם נקבעה חלוקת ההכנסות בין הצדדים וכן זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים והסדרים נוספים ביחס לפעילות המתוארת.

בנוסף, הבנק הגיע להסכמות עקרוניות להנפקה משותפת ותפעול הנפקת כרטיסי חיוב עם חברת MAX מבית לאומי קארד בע"מ. הצדדים פועלים לחתימה על הסכם מפורט.

נוכח השינויים הנדרשים מהחוק להגברת התחרות ולאור ההפרדה הצפויה בין קבוצת ישראלכרט לבנק, נחתם ביום 3 במרץ 2019 הסכם הנפקה ותפעול של כרטיסי אשראי בין הבנק לישראלכרט ויורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, אשר יחליף את ההסכם הקיים בין הצדדים ושיחול גם על כרטיסים שהונפקו לפי ההסכם הקיים. בהתאם להסכם, הצדדים ינפיקו כרטיסי חיוב מסוג VISA, MASTERCARD וישראלכרט שתפעולם יבוצע על-ידי ישראלכרט. בהסכם האמור נקבעה חלוקת ההכנסות בין הצדדים וכן נקבעו זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים והסדרים נוספים ביחס לפעילות המתוארת. ההסכם יהיה בתוקף עד לחודש פברואר 2023, והוא יוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות חמש שנים כל אחת, אלא אם אחד הצדדים הביע רצונו לסיים את ההסכם בתנאים ובמועדים המפורטים בהסכם. הפיקוח על הבנקים נתן את אישורו להסכם.

בנוסף, לנוכח השינויים הנדרשים מהחוק להגברת התחרות ולאור ההפרדה הצפויה בין קבוצת ישראלכרט לבנק, נחתם ביום 3.3.2019 בין הבנק לפועלים אקספרס הסכם – הסדרים כספיים והתחשבות, אשר יחליף את ההסדרים הכספיים הקיימים בין הצדדים ושיחולו גם על כרטיסי American Express שהונפקו לפי ההסדר הכספי הקיים. בהתאם להסכם, הצדדים ינפיקו כרטיסי חיוב מסוג American Express שתפעולם יבוצע על-ידי פועלים אקספרס. בהסכם האמור נקבעה חלוקת ההכנסות בין הצדדים וכן נקבעו זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים והסדרים נוספים ביחס לפעילות המתוארת. ההסכם יהיה בתוקף עד לחודש פברואר 2023, והוא יוארך באופן אוטומטי לתקופה של שנתיים נוספות בכל פעם, אלא אם אחד הצדדים הביע רצונו לסיים את ההסכם בתנאים ובמועדים המפורטים בהסכם. הפיקוח על הבנקים נתן את אישורו להסכם.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות

א. ניירות-ערך במטבע-חוץ, המוחזקים על-ידי קבוצת הבנק בחו"ל, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2018 מסתכמת ב-1.7 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2017: 1.8 מיליארד ש"ח), משועבדים בעיקר להבטחת פיקדונות הציבור (באמצעות ה-FDIC) בהתאם להוראות הרשויות השלטוניות בארצות-הברית ובגין הלוואות מוניטריות שנתקבלו מבנקים מרכזיים באותן מדינות.

ב. הבנק חבר במסלקת הירוקליר שהינה מערכת סליקה לניירות-ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות-ערך באמצעות המסלקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי שהעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, שיעבד הבנק מזומנים וניירות-ערך שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-60 מיליון דולר (225 מיליון ש"ח). (31 בדצמבר 2017: כ-60 מיליון דולר (208 מיליון ש"ח)).

ג. ליום 31 בדצמבר 2018 אין יתרות ניירות-ערך ששועבדו להבטחת פיקדונות שנתקבלו במסגרת עסקות מכירה של נכסים בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase Agreements) (יתרת נירות ערך ששועבדו ליום 31 בדצמבר 2017: 367 מיליון ש"ח).

ד. הבנק חבר במסלקת המעו"ף בע"מ ובמסלקת הבורסה בע"מ. לצורך פעילות המסלקות להבטחת עסקות שהבנק אחראי להן, שיעבד הבנק אגרות-חוב בחשבונות שנפתחו לשם כך במסלקות הנ"ל.

יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-2.0 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2018 2.1 מיליארד ש"ח). יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכמה ב-2.1 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2017 4.1 מיליארד ש"ח). בנוסף לביטחונות המפורטים לעיל, הבנק הפקיד ביטחונות במזומן בסך של 27 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017: 27 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת הבורסה וסך של 103 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017: 103 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף. סכום הבטוחות שנדרשים חברי המסלקות להפקיד מתעדכן מעת לעת על-פי תקנוני המסלקות.

ה. הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם צדדים נגדיים בהסכמים מסוג CSA (CREDIT SUPPORT ANNEX) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין בנקים במסחר בנגזרים. על-פי ההסכמים, מבוצעת מדידה תקופתית של השווי ההוגן של התחייבויות וזכויות הצדדים בנוגע לעסקות בנגזרים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש, אזי אותו צד יעביר לצד השני העברה לתיחום החשיפה עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2018 העמידה קבוצת הבנק לטובת צדדים נגדיים, פיקדונות בשווי של 540 מיליון דולר (31 בדצמבר 2017: 600 מיליון דולר).

ו. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק ישראל, במסגרתו התחייב בנק ישראל לתת לבנק מסגרת הלוואות עד לסך כולל של 1 מיליארד ש"ח, וזאת, לצורך מילוי התחייבויות הבנק כספק נזילות בש"ח של ה-CLS BANK INTERNATIONAL. כתנאי להעמדת הלוואות, הבנק חתם על אגרת-חוב על-פיה שיעבד בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו לבנק מפעם לפעם מלקוחותיו, שהינם תאגידים, שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל (להלן: "הלקוחות החייבים") ואשר אינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים כלשהם שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בש"ח, שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי לא עולה על 3 שנים, שניתנו ו/או שיינתנו על-ידי הבנק ללקוחות החייבים, וזאת, עד לסך כולל של 1.1 מיליארד ש"ח.

31.12.17	31.12.18	
		ז. המקורות של ניירות-ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
684	708	ניירות-ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
		ח. השימושים בניירות-ערך שהתקבלו כביטחון וניירות-הערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
367	-	ניירות-ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
		ט. פירוט ניירות-ערך אשר שועבדו למלווים*:
396	28	ניירות-ערך זמינים למכירה

* ניירות-ערך אלה הועמדו כביטחון למלווים אשר רשאים למכור או לשעבד אותם.

י. מלבד ניירות-ערך אלו, הועמדו כביטחון ניירות-ערך נוספים המוצגים בסעיף ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה בסך 3,782 מיליוני ש"ח (31.12.2017: 3,917 מיליוני ש"ח) אשר המלווים אינם רשאים למכור או לשעבדן.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2018					
סך-הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
1. נגזרים מגדרים*					
14,877	-	-	-	14,877	-
Swaps					
14,877	-	-	-	14,877	-
סך-הכל נגזרים מגדרים					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
9,863	-	-	-	9,863	-
2. נגזרי ALM***					
3,542	-	-	-	3,542	-
חוזי Futures					
214,649	325	-	171,405	22,825	20,094
חוזי Forward					
חוזי אופציה אחרים:					
42,512	478	2,399	15,209	24,426	-
אופציות שנכתבו					
40,360	477	761	16,056	23,066	-
אופציות שנקנו					
733,792	-	9,997	39,547	678,636	5,612
Swaps					
1,034,855	1,280	13,157	242,217	752,495	25,706
סך-הכל נגזרי ALM					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
343,945	-	-	-	339,029	4,916
3. נגזרים אחרים*					
11,872	-	11,872	-	-	-
חוזי Futures					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
15,924	-	13,197	2,727	-	-
אופציות שנכתבו					
15,924	-	13,197	2,727	-	-
אופציות שנקנו					
-	-	-	-	-	-
Swaps					
43,720	-	38,266	5,454	-	-
סך-הכל נגזרים אחרים					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
-	-	-	-	-	-
4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט					
16,452	-	-	16,452	-	-
חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט					
1,109,904	1,280	51,423	264,123	767,372	25,706
סך-כל הסכום הנקוב					

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017						
סך-הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית		
				אחר	שקל-מדד	
1. נגזרים מגזרים*						
2,076	-	-	2,076	-	-	חוזי Forward
9,922	-	-	-	9,922	-	Swaps
11,998	-	-	2,076	9,922	-	סך-הכל נגזרים מגזרים
7,843	-	-	-	7,843	-	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
2. נגזרי ALM**						
3,221	-	-	-	3,221	-	חוזי Futures
177,826	157	-	140,233	14,065	23,371	חוזי Forward
חוזי אופציה אחרים:						
37,869	193	2,712	14,212	20,752	-	אופציות שנכתבו
35,036	176	941	14,230	19,689	-	אופציות שנקנו
658,468	-	9,073	42,737	598,078	8,580	Swaps
912,420	526	12,726	211,412	655,805	31,951	סך-הכל נגזרי ALM
306,428	-	-	-	298,671	7,757	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
3. נגזרים אחרים*						
10,752	-	10,752	-	-	-	חוזי Futures
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
14,719	-	10,996	3,723	-	-	אופציות שנכתבו
14,719	-	10,996	3,723	-	-	אופציות שנקנו
59	-	-	-	59	-	Swaps
40,249	-	32,744	7,446	59	-	סך-הכל נגזרים אחרים
59	-	-	-	59	-	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט						
121	121	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
50	50	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
10,593	-	-	10,593	-	-	חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט
975,431	697	45,470	231,527	665,786	31,951	סך-כל הסכום הנקוב

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2018					
סך-הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
1. נגזרים מגזרים*					
93	-	-	-	93	-
192	-	-	-	192	-
2. נגזרי ALM**					
9,351	63	322	4,250	4,350	366
8,386	64	316	3,387	4,395	224
3. נגזרים אחרים*					
1,090	-	1,055	35	-	-
1,100	-	1,064	36	-	-
4. נגזרי אשראי					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:					
-	-	-	-	-	-
10,534	63	1,377	4,285	4,443	366
-	-	-	-	-	-
10,534	63	1,377	4,285	4,443	366
2,260	16	1,194	941	80	29
9,678	64	1,380	3,423	4,587	224
-	-	-	-	-	-
9,678	64	1,380	3,423	4,587	224
1,815	16	1,085	680	34	-

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

*** לעניין זה הסדר התחשבות נטו, הינו הסדר העומד בתנאים המשפטיים והתפעוליים שניקבעו לעניין קיזוז בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בדבר מדידה והלימות הון.

(3) מתוך זה שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 2 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים (המשך)

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2017					
	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית		
				שקל-מדד	אחר	
						1. נגזרים מגזרים*
107	-	-	57	50	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
206	-	-	7	199	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						2. נגזרי ALM***
11,097	11	147	4,250	6,244	445	שווי הוגן ברוטו חיובי
11,060	11	137	4,040	6,407	465	שווי הוגן ברוטו שלילי
						3. נגזרים אחרים*
808	-	767	41	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
808	-	767	41	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						4. נגזרי אשראי
						נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:
1	1	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
12,013	12	914	4,348	6,294	445	סך-הכל שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוּזוּ במאזן
12,013	12	914	4,348	6,294	445	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
1,818	9	797	797	125	90	(1) מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים***
12,074	11	904	4,088	6,606	465	סך-הכל שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾
-	-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוּזוּ במאזן
12,074	11	904	4,088	6,606	465	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
1,879	8	877	884	109	1	(2) מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים***

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

*** לעניין זה הסדר התחשבות נטו, הינו הסדר העומד בתנאים המשפטיים והתפעוליים שניקבעו לעניין קיזוז בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בדבר מדידה והלימות הון.

(3) מתוך זה שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 25 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2018					
סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות
10,534	4,005	3	1,358	4,641	527
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(5,783)	(723)	(3)	(1,027)	(4,030)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(1,867)	(1,219)	-	(139)	(509)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
2,884	2,063	-	192	102	527
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
10,260	4,059	43	1,620	4,217	321
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(3,556)	(696)	(26)	(603)	(2,231)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
20,794	8,064	46	2,978	8,858	848
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
9,678	2,566	123	1,528	5,197	264
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(5,783)	(723)	(3)	(1,027)	(4,030)	-
מכשירים פיננסיים					
3,895	1,843	120	501	1,167	264
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

31 בדצמבר 2017					
סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות
12,013	3,960	83	1,872	6,019	79
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(7,648)	(626)	-	(1,600)	(5,422)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(1,084)	(513)	(36)	(128)	(407)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
3,281	2,821	47	144	190	79
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
9,966	4,074	82	1,616	3,924	270
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(3,612)	(823)	-	(651)	(2,138)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
6,354	3,251	82	965	1,786	270
סיכון אשראי חוץ-מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים					
21,979	8,034	165	3,488	9,943	349
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
12,074	2,893	44	2,420	6,261	456
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(7,648)	(626)	-	(1,600)	(5,422)	-
מכשירים פיננסיים					
4,426	2,267	44	820	839	456
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 2 מיליוני ש"ח (31.12.17: 25 מיליוני ש"ח).

ד. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

31 בדצמבר 2018				
סך-הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
				חוזי ריבית
25,706	6,536	10,221	6,120	שקל-ממד
767,372	96,109	400,724	131,736	אחר
264,123	16,604	23,787	62,287	חוזי מטבע-חוץ
51,423	-	4,706	6,694	חוזים בגין מניות
1,280	-	19	700	חוזי סחורות ואחרים (כולל נגזרי אשראי)
1,109,904	119,249	439,457	207,537	סך-הכל
31 בדצמבר 2017				
סך-הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
975,431	129,080	412,913	170,469	262,969

ה. מכשירים פיננסיים נגזרים - בקרת סיכונים

(1) הבנק מבצע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול הסיכונים הפיננסיים (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות) וכן כשירות ללקוחותיו. הבנק מייעד מעת לעת חלק מהמכשירים הנגזרים כמכשירים מגדרים בגידורי שווי הוגן או גידורי תזרים מזומנים. המכשירים הנגזרים המגדרים נמדדים על-פי הכללים המפורטים בביאור 1(ה)6.

(2) סוגי העסקות העיקריים בהן הבנק פועל הינן:

- עסקות אקדמה (Forward)
- חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן: נכסי בסיס), שיבוצע בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
- חוזים עתידיים סחירים בבורסות, לרכישה או למכירה של כמות יחידות סטנדרטיות של נכסי בסיס, שיבוצעו בתאריך עתידי, ובמחיר מוגדר מראש.
- עסקות החלפה (Swap)
- חוזה להחליף במועד העסקה כמות מוגדרת של נכסי בסיס, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
- אופציות (Options)
- חוזה המקנה, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
- עסקות למסירה מיידית (Spot)

עסקת חליפין בין שני מטבעות על-פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך יומיים.

(3) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:

סיכון אשראי - סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.

סיכון שוק - הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הנגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, וכדומה.

סיכון נזילות - סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.

סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבות בגינן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.

סיכונים השוק וסיכונים הנזילות הנובעים מן הפעילות מנוהלים ונמדדים באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Algorithmics-I Devon, Summit וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק.

סיכון האשראי הנובע מן העסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקות נמדד, בדרך כלל, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקות, וכן בגישת התרחישים.

הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית.

השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות).

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

הבנק פועל במתכונת של מתן שירות מקיף ללקוחותיו להגנה ולהשקעה במכשירים פיננסיים נגזרים באמצעות חדרי העסקות. הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצרכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות. ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון ווגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VaR ובמונחים של סכומים נומינליים. במקרים מסוימים מכתוב הנוהל גם הגבלת הפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים

שיוך לקוחות למגזרי הפעילות הפיקוחיים

- הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן.
- מגזר בנקאות פרטית:** אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליוני ש"ח.
  - מגזר משקי בית:** אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
  - מגזר עסקים זעירים וקטנים:** עסקים שמחזור פעילותו השנתי קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
  - מגזר עסקים בינוניים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
  - מגזר עסקים גדולים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
  - מגזר ניהול פיננסי:** כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים.
  - מגזר גופים חוסידיים:** כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, חברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.
  - מגזר אחר:** לרבות רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שייכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שייכו למגזרים האחרים והתאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוחות הכספיים. בנוסף, כוללות תוצאות המגזר הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. כמו-כן, המגזר כולל את פעילות קבוצת ישראלקרט, אשר סווגה כפעילות מופסקת, כמפורט בביאור 2.1.

בהתאם להוראת הפיקוח, כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, הסיווג נעשה בהתאם לאמור להלן: אם החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר החבות שלו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים במאזן של העסק, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה. כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות לבנק, ניתן לסווג את הלקוח לפי סך נכסיו הפיננסיים בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), בהתאם לכללים שפורטו בהוראה. יצוין כי הבנק מבצע פעולות שונות להשגת המידע על מחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. עם זאת, במקרים מסוימים, בהיעדר מידע על מחזור הפעילות, סיווג הלקוח נקבע על בסיס הערכות ואומדנים המבוססים על היכרות הבנק עם הלקוח ופעילותו. הבנק פועל להשלמת הנתונים ללקוחות אלה. חלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים המבוצעת בהלימה לכללי החלוקה המשמשים את הבנק בגישת ההנהלה – לפירוט ראה [ביאור 28](#) להלן.

סיווג מחדש למספרי ההשוואה

מספרי ההשוואה לשנים 2017 ו-2016 הוצגו מחדש לצורך הצגת קבוצת ישראלקרט כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "אחר". לפרטים נוספים ראה [ביאור 2.1](#). כמו-כן, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות. בנוסף, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר סווגו כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
4,476	41	2,607	882	1,645
(319)	(186)	(156)	(100)	(217)
4,157	(145)	2,451	782	1,428
(1,028)	305	(143)	(74)	(422)
3,129	160	2,308	708	1,006
7	1	7	10	30
1,330	161	820	272	330
1,337	162	827	282	360
4,466	322	3,135	990	1,366
498	-	379	(48)	(305)
3,755	129	1,318	300	291
(270)	53	367	13	16
3,485	182	1,685	313	307
483	140	1,071	725	1,364
176	50	389	266	497
307	90	682	459	867
-	-	-	-	-
307	90	682	459	867
-	-	-	-	-
307	90	682	459	867
-	-	-	-	-
307	90	682	459	867

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								
סך-הכל	פעילות חוייל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חוייל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
11,672	1,065	277	780	8	10,607	-	900	56
(2,766)	(363)	(40)	(302)	(21)	(2,403)	-	(1,029)	(396)
8,906	702	237	478	(13)	8,204	-	(129)	(340)
-	(185)	(143)	(78)	36	185	-	1,110	437
8,906	517	94	400	23	8,389	-	981	97
1,445	90	90	-	-	1,355	-	1,264	36
3,423	121	2	98	21	3,302	135	124	130
4,868	211	92	98	21	4,657	135	1,388	166
13,774	728	186	498	44	13,046	135	2,369	263
613	101	-	102	(1)	512	-	2	(14)
8,960	1,758	333	323	1,102	7,202	597	698	114
-	(8)	3	(15)	4	8	(6)	(210)	45
8,960	1,750	336	308	1,106	7,210	591	488	159
4,201	(1,123)	(150)	88	(1,061)	5,324	(456)	1,879	118
2,009	45	(25)	47	23	1,964	(65)	608	43
2,192	(1,168)	(125)	41	(1,084)	3,360	(391)	1,271	75
4	-	-	-	-	4	-	4	-
2,196	(1,168)	(125)	41	(1,084)	3,364	(391)	1,275	75
364	-	-	-	-	364	364	-	-
2,560	(1,168)	(125)	41	(1,084)	3,728	(27)	1,275	75
35	20	9	11	-	15	-	15	-
2,595	(1,148)	(116)	52	(1,084)	3,743	(27)	1,290	75

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾	108,504	1,047	60,540	27,925
מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברטון ⁽¹⁾	109,592	1,057	61,396	28,349
יתרת האשראי לציבור, ברטון, לסוף תקופת הדיווח	112,634	921	64,672	29,882
יתרת חובות פגומים	689	-	1,019	223
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	633	-	107	56
יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾	127,099	32,371	58,312	19,153
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾	127,095	32,369	58,202	19,049
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	134,655	34,277	60,823	20,993
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾	82,011	1,385	67,200	41,026
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾	84,264	1,280	68,580	41,662
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾	71,989	47,462	35,128	15,217
פיצול הכנסות ריבית, נטו:				
מרווח מפעילות מתן אשראי	2,788	24	2,084	649
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	341	136	224	59
אחר	-	-	-	-
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	3,129	160	2,308	708

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתייחה ביום 31 בדצמבר 2018								
סך-הכל	פעילות חוייל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חוייל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
451,862	33,547	16,179	17,112	256	418,315	14,003	149,577	2,583
120	-	-	-	-	120	-	120	-
288,564	17,427	-	17,173	254	271,137	13,883	-	2,192
300,870	17,529	-	17,420	109	283,341	14,605	-	1,568
2,786	353	-	336	17	2,433	65	-	-
808	3	-	-	3	805	-	-	-
414,946	23,766	11,885	9,020	2,861	391,180	15,696	52,332	50,107
343,751	21,580	9,751	8,968	2,861	322,171	65	-	49,814
352,342	19,120	10,972	7,967	181	333,222	82	-	43,402
333,358	20,575	471	19,003	1,101	312,783	18,362	21,526	7,296
340,597	22,162	557	21,145	460	318,435	16,078	21,980	6,341
982,731	19,021	-	14,323	4,698	963,710	2,870	63,990	645,547
10,524	799	367	427	5	9,725	-	3,204	34
(1,636)	(502)	(492)	(28)	18	(1,134)	-	(2,011)	53
18	220	219	1	-	(202)	-	(212)	10
8,906	517	94	400	23	8,389	-	981	97

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
4,517	41	20	-	21	4,476	2,419	25	2,032	הכנסות ריבית מחיצוניים
(505)	(186)	(186)	-	-	(319)	(319)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
4,012	(145)	(166)	-	21	4,157	2,100	25	2,032	מחיצוניים
(723)	305	320	-	(15)	(1,028)	409	(2)	(1,435)	בינמגזרי
3,289	160	154	-	6	3,129	2,509	23	597	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
8	1	1	-	-	7	7	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,491	161	153	8	-	1,330	1,062	209	59	עמלות והכנסות אחרות
1,499	162	154	8	-	1,337	1,069	209	59	סך הכנסות שאינן מריבית
4,788	322	308	8	6	4,466	3,578	232	656	סך הכנסות
									הוצאות בגין הפסדי אשראי
498	-	-	-	-	498	458	-	40	הוצאות תפעוליות ואחרות:
									לחיצוניים
3,884	129	123	4	2	3,755	3,342	199	214	לחיצוניים
(217)	53	53	-	-	(270)	(270)	-	-	בינמגזרי
3,667	182	176	4	2	3,485	3,072	199	214	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
									רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
623	140	132	4	4	483	48	33	402	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
226	50	48	1	1	176	19	11	146	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
397	90	84	3	3	307	29	22	256	
109,551	1,047	494	153	400	108,504	37,366	4,439	66,699	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
110,649	1,057	502	153	402	109,592	38,106	4,439	67,047	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
									יתרת האשראי לציבור, ברוטו,
113,555	921	456	160	305	112,634	37,169	5,360	70,105	לסוף תקופת הדיווח
689	-	-	-	-	689	689	-	-	יתרת חובות פגומים
633	-	-	-	-	633	107	-	526	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
159,470	32,371	32,371	-	-	127,099	127,099	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
159,464	32,369	32,369	-	-	127,095	127,095	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
168,932	34,277	34,277	-	-	134,655	134,655	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
83,396	1,385	982	-	403	82,011	39,608	3,679	38,724	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
85,544	1,280	1,103	-	177	84,264	39,762	3,679	40,823	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
119,451	47,462	47,462	-	-	71,989	71,989	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
									פיצול הכנסות ריבית, נטו:
2,812	24	18	-	6	2,788	2,168	23	597	מרווח מפעילות מתן אשראי
477	136	136	-	-	341	341	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,289	160	154	-	6	3,129	2,509	23	597	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	
5,134	1,645	1,219	426	882	501	381	2,607	1,854	753	הכנסות ריבית מחיצוניים
(473)	(217)	(209)	(8)	(100)	(93)	(7)	(156)	(144)	(12)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
4,661	1,428	1,010	418	782	408	374	2,451	1,710	741	מחיצוניים
(639)	(422)	(317)	(105)	(74)	(10)	(64)	(143)	(37)	(106)	בינמגזרי
4,022	1,006	693	313	708	398	310	2,308	1,673	635	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
47	30	30	-	10	10	-	7	7	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,422	330	237	93	272	134	138	820	656	164	עמלות והכנסות אחרות
1,469	360	267	93	282	144	138	827	663	164	סך הכנסות שאינן מריבית
65	2	2	-	3	3	-	60	60	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,491	1,366	960	406	990	542	448	3,135	2,336	799	סך הכנסות
										הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
26	(305)	(30)	(275)	(48)	(7)	(41)	379	306	73	הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,909	291	209	82	300	169	131	1,318	973	345	לחיצוניים
396	16	7	9	13	2	11	367	317	50	בינמגזרי
2,305	307	216	91	313	171	142	1,685	1,290	395	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
3,160	1,364	774	590	725	378	347	1,071	740	331	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,152	497	280	217	266	138	128	389	268	121	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,008	867	494	373	459	240	219	682	472	210	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	
142,601	54,136	41,467	12,669	27,925	16,759	11,166	60,540	41,694	18,846	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
144,413	54,668	41,831	12,837	28,349	17,037	11,312	61,396	42,445	18,951	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
153,613	59,059	45,395	13,664	29,882	17,826	12,056	64,672	45,308	19,364	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
1,679	437	255	182	223	95	128	1,019	699	320	יתרת חובות פגומים
172	9	-	9	56	56	-	107	79	28	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
113,575	36,110	30,150	5,960	19,153	15,334	3,819	58,312	49,188	9,124	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
112,828	35,577	29,684	5,893	19,049	15,322	3,727	58,202	49,163	9,039	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
120,806	38,990	33,923	5,067	20,993	17,301	3,692	60,823	51,437	9,386	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
182,203	73,977	52,470	21,507	41,026	21,270	19,756	67,200	44,014	23,186	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
188,492	78,250	56,358	21,892	41,662	21,481	20,181	68,580	44,912	23,668	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
131,852	81,507	81,507	-	15,217	15,217	-	35,128	35,128	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
3,675	942	636	306	649	345	304	2,084	1,470	614	מרווח מפעילות מתן אשראי
347	64	57	7	59	53	6	224	203	21	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4,022	1,006	693	313	708	398	310	2,308	1,673	635	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במילוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
מגזר ניהול פיננסי				
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך-הכל
41	858	-	1	900
-	(1,029)	-	-	(1,029)
41	(171)	-	1	(129)
-	1,125	(9)	(6)	1,110
41	954	(9)	(5)	981
1,581	(780)	405	58	1,264
(1,413)	1,413	-	-	-
-	64	-	60	124
168	697	405	118	1,388
209	1,651	396	113	2,369
-	2	-	-	2
191	162	34	311	698
(5)	9	-	(214)	(210)
186	171	34	97	488
23	1,478	362	16	1,879
8	471	124	5	608
15	1,007	238	11	1,271
-	-	4	-	4
15	1,007	242	11	1,275
-	15	-	-	15
15	1,022	242	11	1,290
22,306	124,526	2,380	365	149,577
-	-	120	-	120
8,997	43,248	-	87	52,332
6,891	12,454	2,181	-	21,526
5,699	14,567	1,714	-	21,980
-	63,990	-	-	63,990
64	106	-	-	-
-	127	-	-	-
37	575	-	-	-
9	-	-	-	-
-	626	-	-	-
110	1,434	-	-	-
-	153	-	-	-
-	64	-	-	-
99	-	-	-	-
209	1,651	-	-	-

מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

64	106	-	-	-
-	127	-	-	-
37	575	-	-	-
9	-	-	-	-
-	626	-	-	-
110	1,434	-	-	-
-	153	-	-	-
-	64	-	-	-
99	-	-	-	-
209	1,651	-	-	-

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
הכנסות ריבית מחיצוניים	38	2,471	813	1,566
הוצאות ריבית לחיצוניים	(125)	(77)	(49)	(145)
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	(87)	2,394	764	1,421
בינמגזרי	211	(193)	(112)	(431)
סך הכנסות ריבית, נטו	124	2,201	652	990
הכנסות שאינן מריבית:				
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	9	14	35
עמלות והכנסות אחרות	152	809	265	343
סך הכנסות שאינן מריבית	153	818	279	378
סך הכנסות	277	3,019	931	1,368
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	497	(255)	(613)
הוצאות תפעוליות ואחרות:				
לחיצוניים	126	1,340	288	252
בינמגזרי	49	314	19	43
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	175	1,654	307	295
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים	102	868	879	1,686
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת	38	333	338	651
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים	64	535	541	1,035
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כוללות	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת	64	535	541	1,035
רווח נקי מפעילות מופסקת	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	64	535	541	1,035
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	64	535	541	1,035

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
10,613	954	282	653	19	9,659	-	800	50
(2,189)	(245)	(148)	(86)	(11)	(1,944)	-	(908)	(348)
8,424	709	134	567	8	7,715	-	(108)	(298)
-	(155)	(73)	(112)	30	155	-	1,061	377
8,424	554	61	455	38	7,870	-	953	79
652	58	59	(1)	-	594	3	508	18
3,501	213	57	105	51	3,288	149	114	129
4,153	271	116	104	51	3,882	152	622	147
12,577	825	177	559	89	11,752	152	1,575	226
202	37	(1)	34	4	165	-	-	2
8,121	1,125	376	432	317	6,996	494	711	118
-	(3)	10	(17)	4	3	(2)	(211)	40
8,121	1,122	386	415	321	6,999	492	500	158
4,254	(334)	(208)	110	(236)	4,588	(340)	1,075	66
1,959	36	(16)	53	(1)	1,923	38	396	26
2,295	(370)	(192)	57	(235)	2,665	(378)	679	40
17	-	-	-	-	17	-	17	-
2,312	(370)	(192)	57	(235)	2,682	(378)	696	40
314	-	-	-	-	314	314	-	-
2,626	(370)	(192)	57	(235)	2,996	(64)	696	40
34	19	18	(2)	3	15	-	15	-
2,660	(351)	(174)	55	(232)	3,011	(64)	711	40

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
106,714	1,003	56,485	26,768	49,401
-	-	-	-	-
107,542	1,015	57,453	27,318	50,292
109,604	866	60,105	28,146	53,210
714	-	925	389	512
686	1	218	-	-
122,974	31,697	52,674	19,665	36,627
122,963	31,695	52,560	19,561	36,113
123,759	31,788	57,412	20,700	36,654
81,498	1,722	61,368	37,387	69,108
81,918	1,480	65,105	38,573	69,070
71,519	45,119	24,098	15,564	85,091
פיצול הכנסות ריבית נטו:				
2,604	23	2,087	611	932
267	101	114	41	58
-	-	-	-	-
2,871	124	2,201	652	990

- * סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.
- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
  - (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
  - (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
  - (4) הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*								
סך-הכלל	פעילות חוייל				פעילות ישראל			
	סך-הכלל פעילות חוייל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכלל פעילות ישראל	אחר ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
450,131	41,466	24,848	15,963	655	408,665	13,005	152,989	2,300
174	-	-	-	-	174	5	169	-
274,652	16,830	-	16,175	655	257,822	12,298	-	1,904
282,507	15,157	-	14,695	462	267,350	13,002	-	2,417
2,664	87	-	52	35	2,577	37	-	-
913	8	-	4	4	905	-	-	-
414,795	28,065	11,037	12,331	4,697	386,730	15,310	54,834	52,949
340,777	25,456	8,438	12,321	4,697	315,321	7	-	52,422
347,351	20,858	7,563	9,962	3,333	326,493	7	-	56,173
320,753	21,076	469	19,007	1,600	299,677	18,081	24,802	5,711
324,772	20,264	663	17,973	1,628	304,508	19,257	22,555	6,550
979,201	20,441	-	13,653	6,788	958,760	2,532	59,768	655,069
9,675	737	277	444	16	8,938	-	2,653	28
(1,137)	(321)	(354)	11	22	(816)	-	(1,438)	41
(114)	138	138	-	-	(252)	-	(262)	10
8,424	554	61	455	38	7,870	-	953	79

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיוור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיוור	
3,959	38	19	-	19	3,921	2,324	25	1,572	הכנסות ריבית מחיצוניים
(417)	(125)	(125)	-	-	(292)	(292)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
3,542	(87)	(106)	-	19	3,629	2,032	25	1,572	מחיצוניים
(547)	211	224	-	(13)	(758)	339	(2)	(1,095)	בינמגזרי
2,995	124	118	-	6	2,871	2,371	23	477	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
7	1	1	-	-	6	6	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,479	152	145	7	-	1,327	1,065	202	60	עמלות והכנסות אחרות
1,486	153	146	7	-	1,333	1,071	202	60	סך הכנסות שאינן מריבית
4,481	277	264	7	6	4,204	3,442	225	537	סך הכנסות
534	-	-	-	-	534	548	-	(14)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,793	126	120	4	2	3,667	3,252	197	219	לחיצוניים
(200)	49	49	-	-	(249)	(249)	-	-	בינמגזרי
3,593	175	169	4	2	3,418	3,003	197	219	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
354	102	95	3	4	252	(108)	28	333	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
									הפרשה למס (הטבת מס) על הרווח
141	38	37	-	1	103	(44)	10	137	(הפסד) מפעילות נמשכת
213	64	58	3	3	149	(64)	18	196	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
107,717	1,003	540	5	458	106,714	36,759	6,112	63,843	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
108,557	1,015	548	5	462	107,542	37,230	6,112	64,200	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
110,470	866	489	5	372	109,604	38,728	6,072	64,804	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
714	-	-	-	-	714	714	-	-	יתרת חובות פגומים
687	1	-	-	1	686	95	-	591	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
154,671	31,697	31,697	-	-	122,974	122,968	-	6	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
154,658	31,695	31,695	-	-	122,963	122,963	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
155,547	31,788	31,788	-	-	123,759	123,759	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
83,220	1,722	1,206	-	516	81,498	41,181	3,848	36,469	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
83,398	1,480	1,032	-	448	81,918	41,371	3,860	36,687	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
116,638	45,119	45,119	-	-	71,519	71,519	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
									פיצול הכנסות ריבית, נטו:
2,627	23	17	-	6	2,604	2,104	23	477	מרווח מפעילות מתן אשראי
368	101	101	-	-	267	267	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2,995	124	118	-	6	2,871	2,371	23	477	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינו ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינו ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינו ונדל"ן	
4,850	1,566	1,195	371	813	460	353	2,471	1,789	682	הכנסות ריבית מחיצוניים
(271)	(145)	(135)	(10)	(49)	(41)	(8)	(77)	(71)	(6)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
4,579	1,421	1,060	361	764	419	345	2,394	1,718	676	מחיצוניים
(736)	(431)	(344)	(87)	(112)	(48)	(64)	(193)	(99)	(94)	בינמגזרי
3,843	990	716	274	652	371	281	2,201	1,619	582	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
58	35	35	-	14	14	-	9	9	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,417	343	180	163	265	104	161	809	604	205	עמלות והכנסות אחרות
1,475	378	215	163	279	118	161	818	613	205	סך הכנסות שאינן מריבית
59	1	1	-	3	3	-	55	55	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,318	1,368	931	437	931	489	442	3,019	2,232	787	סך הכנסות
										הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(371)	(613)	(364)	(249)	(255)	(14)	(241)	497	431	66	הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,880	252	152	100	288	140	148	1,340	991	349	לחיצוניים
376	43	33	10	19	9	10	314	252	62	בינמגזרי
2,256	295	185	110	307	149	158	1,654	1,243	411	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
3,433	1,686	1,110	576	879	354	525	868	558	310	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,322	651	429	222	338	136	202	333	214	119	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,111	1,035	681	354	541	218	323	535	344	191	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סוג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	
132,654	49,401	37,514	11,887	26,768	16,655	10,113	56,485	39,155	17,330	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
135,063	50,292	38,222	12,070	27,318	17,070	10,248	57,453	39,865	17,588	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
										יתרת האשראי לציבור, ברוטו,
141,461	53,210	40,031	13,179	28,146	17,242	10,904	60,105	41,490	18,615	לסוף תקופת הדיווח
1,826	512	440	72	389	149	240	925	610	315	יתרת חובות פגומים
218	-	-	-	-	-	-	218	144	74	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
108,966	36,627	31,886	4,741	19,665	15,474	4,191	52,674	44,539	8,135	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
108,234	36,113	31,444	4,669	19,561	15,463	4,098	52,560	44,514	8,046	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
114,766	36,654	31,894	4,760	20,700	16,678	4,022	57,412	48,521	8,891	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
167,863	69,108	50,150	18,958	37,387	20,393	16,994	61,368	39,352	22,016	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
172,748	69,070	49,547	19,523	38,573	21,093	17,480	65,105	41,469	23,636	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
124,753	85,091	85,091	-	15,564	15,564	-	24,098	24,098	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
3,630	932	658	274	611	330	281	2,087	1,505	582	מרווח מפעילות מתן אשראי
213	58	58	-	41	41	-	114	114	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,843	990	716	274	652	371	281	2,201	1,619	582	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*				
מגזר ניהול פיננסי				
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות ריאלית	פעילות השקעה אחר	סך-הכל	
24	774	-	800	הכנסות ריבית מחיצוניים
-	(908)	-	(908)	הוצאות ריבית לחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:				
24	(134)	-	(108)	מחיצוניים
-	1,070	(6)	1,061	בינמגזרי
24	936	(6)	953	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית:				
(427)	754	179	508	מחיצוניים
595	(595)	-	-	בינמגזרי
-	77	-	114	עמלות והכנסות אחרות
168	236	179	622	סך הכנסות שאינן מריבית
192	1,172	173	1,575	סך הכנסות
הוצאות תפעוליות ואחרות:				
192	257	17	711	לחיצוניים
-	(42)	-	(211)	בינמגזרי
192	215	17	500	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
-	957	156	1,075	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
-	354	55	396	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
-	603	101	679	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
-	-	17	17	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
-	603	118	696	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	16	(1)	15	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	619	117	711	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
14,856	135,664	2,172	152,989	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	169	169	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
11,774	42,962	-	54,834	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
9,607	12,782	2,413	24,802	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
10,226	9,956	2,373	22,555	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
-	59,768	-	59,768	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית				
38	(26)	-	-	הפרשי שער, נטו ⁽⁴⁾
-	38	-	-	הפרשי מדד, נטו ⁽⁴⁾
39	564	-	-	חשיפות ריבית, נטו ⁽⁴⁾
18	-	-	-	חשיפות למניות, נטו ⁽⁴⁾
-	528	-	-	מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי
95	1,104	-	-	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
-	108	-	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב
-	(40)	-	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
97	-	-	-	הכנסות אחרות שאינן מריבית
192	1,172	-	-	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

* סוגו מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
הכנסות ריבית מחיצוניים	3,660	40	2,112	785
הוצאות ריבית לחיצוניים	(268)	(97)	(26)	(87)
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	3,392	(57)	2,086	761
בינמגזרי	(625)	161	(226)	(471)
סך הכנסות ריבית, נטו	2,767	104	1,860	624
הכנסות שאינן מריבית:				
הכנסות מימון שאינן מריבית	7	2	10	18
עמלות והכנסות אחרות	1,357	153	784	283
סך הכנסות שאינן מריבית	1,364	155	794	301
סך הכנסות	4,131	259	2,654	925
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	364	(1)	212	(92)
הוצאות תפעוליות ואחרות:				
לחיצוניים	3,568	120	1,351	328
בינמגזרי	(242)	51	295	(6)
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	3,326	171	1,646	322
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים	441	89	796	695
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת	160	35	297	262
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים	281	54	499	433
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כוללות	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת	281	54	499	433
רווח נקי מפעילות מופסקת	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	281	54	499	433
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	281	54	499	433

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*								
סך-הכל	פעילות חוי"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חוי"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
9,962	951	195	700	56	9,011	-	791	46
(2,004)	(230)	(150)	(62)	(18)	(1,774)	-	(1,026)	(246)
7,958	721	45	638	38	7,237	-	(235)	(200)
-	(101)	37	(173)	35	101	-	1,128	271
7,958	620	82	465	73	7,338	-	893	71
1,163	125	90	34	1	1,038	2	816	22
3,754	330	32	159	139	3,424	176	137	151
4,917	455	122	193	140	4,462	178	953	173
12,875	1,075	204	658	213	11,800	178	1,846	244
179	113	-	109	4	66	-	4	(4)
8,142	1,280	231	412	637	6,862	345	771	106
-	(2)	7	(17)	8	2	(36)	(166)	45
8,142	1,278	238	395	645	6,864	309	605	151
4,554	(316)	(34)	154	(436)	4,870	(131)	1,237	97
2,229	40	(3)	62	(19)	2,189	337	439	36
2,325	(356)	(31)	92	(417)	2,681	(468)	798	61
12	-	-	-	-	12	-	12	-
2,337	(356)	(31)	92	(417)	2,693	(468)	810	61
274	-	-	-	-	274	274	-	-
2,611	(356)	(31)	92	(417)	2,967	(194)	810	61
17	-	-	(2)	2	17	-	17	-
2,628	(356)	(31)	90	(415)	2,984	(194)	827	61

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
103,502	1,749	57,097	27,457	53,474
-	-	-	-	-
104,239	1,840	56,494	27,114	55,109
105,043	1,450	56,241	28,509	51,733
699	1	920	476	1,723
689	-	190	1	4
122,317	31,829	41,045	18,053	36,254
122,303	31,822	40,965	17,991	35,772
122,601	31,982	49,191	18,994	38,184
81,925	2,345	58,840	38,324	75,236
83,670	1,929	60,744	37,088	59,981
75,050	46,903	16,666	14,122	73,369
פיצול הכנסות ריבית, נטו:				
2,517	23	1,805	593	974
236	81	52	30	39
14	-	3	1	6
2,767	104	1,860	624	1,019

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*								
סך-הכלל	פעילות חוייל				פעילות ישראל			
	סך-הכלל פעילות חוייל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכלל פעילות ישראל	אחר ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
441,216	52,120	30,898	19,135	2,087	389,096	12,097	131,077	2,643
149	-	-	-	-	149	3	146	-
279,573	21,138	-	19,056	2,082	258,435	11,404	-	2,235
276,084	18,728	-	17,184	1,544	257,356	12,243	-	2,137
3,975	129	-	98	31	3,846	27	-	-
884	-	-	-	-	884	-	-	-
407,302	38,434	11,243	16,677	10,514	368,868	15,232	59,880	44,258
326,287	34,056	8,005	15,836	10,215	292,231	8	-	43,370
338,502	30,975	6,146	15,816	9,013	307,527	8	-	46,567
334,715	26,547	450	23,455	2,642	308,168	17,282	29,010	5,206
318,379	23,688	450	21,284	1,954	294,691	17,364	28,946	4,969
984,847	31,675	-	15,806	15,869	953,172	2,198	61,213	663,651
9,228	659	153	459	47	8,569	-	2,632	25
(901)	(129)	(161)	6	26	(772)	-	(1,247)	37
(369)	90	90	-	-	(459)	-	(492)	9
7,958	620	82	465	73	7,338	-	893	71

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	כרטיסי אשראי אחר	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי אחר	סך-הכל	כרטיסי אשראי אחר	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי אחר	
3,700	40	23	-	17	3,660	2,326	27	1,307	הכנסות ריבית מחיצוניים
(365)	(97)	(97)	-	-	(268)	(268)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
3,335	(57)	(74)	-	17	3,392	2,058	27	1,307	מחיצוניים
(464)	161	174	-	(13)	(625)	299	-	(924)	בינמגזרי
2,871	104	100	-	4	2,767	2,357	27	383	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
9	2	2	-	-	7	7	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,510	153	144	9	-	1,357	1,064	230	63	עמלות והכנסות אחרות
1,519	155	146	9	-	1,364	1,071	230	63	סך הכנסות שאינן מריבית
4,390	259	246	9	4	4,131	3,428	257	446	סך הכנסות
									הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
363	(1)	(1)	-	-	364	362	-	2	
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,688	120	114	4	2	3,568	3,237	144	187	לחיצוניים
(191)	51	51	-	-	(242)	(242)	-	-	בינמגזרי
3,497	171	165	4	2	3,326	2,995	144	187	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
530	89	82	5	2	441	71	113	257	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
									הפרשה למסים על הרווח
195	35	32	2	1	160	25	41	94	מפעילות נמשכת
335	54	50	3	1	281	46	72	163	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדויר	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדויר	
105,251	1,749	807	-	942	103,502	37,689	6,022	59,791	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
106,079	1,840	830	-	1,010	104,239	38,030	6,022	60,187	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
106,493	1,450	551	-	899	105,043	38,778	5,422	60,843	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
700	1	1	-	-	699	699	-	-	יתרת חובות פגומים
689	-	-	-	-	689	96	-	593	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
154,146	31,829	31,829	-	-	122,317	122,312	-	5	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
154,125	31,822	31,822	-	-	122,303	122,303	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
154,583	31,982	31,982	-	-	122,601	122,601	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
84,270	2,345	1,728	-	617	81,925	41,641	4,067	36,217	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
85,599	1,929	1,359	-	570	83,670	41,817	4,067	37,786	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
121,953	46,903	46,903	-	-	75,050	75,050	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:									
2,540	23	18	-	5	2,517	2,108	27	382	מרווח מפעילות מתן אשראי
317	81	81	-	-	236	236	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
14	-	1	-	(1)	14	13	-	1	אחר
2,871	104	100	-	4	2,767	2,357	27	383	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סוג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחשבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	
4,474	1,577	1,225	352	785	446	339	2,112	1,483	629	הכנסות ריבית מחיצוניים
(137)	(87)	(87)	-	(24)	(24)	-	(26)	(26)	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
4,337	1,490	1,138	352	761	422	339	2,086	1,457	629	מחיצוניים
(834)	(471)	(383)	(88)	(137)	(69)	(68)	(226)	(126)	(100)	בינמגזרי
3,503	1,019	755	264	624	353	271	1,860	1,331	529	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
189	161	161	-	18	18	-	10	10	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,450	383	198	185	283	103	180	784	608	176	עמלות והכנסות אחרות
1,639	544	359	185	301	121	180	794	618	176	סך הכנסות שאינן מריבית
55	2	2	-	4	4	-	49	49	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,142	1,563	1,114	449	925	474	451	2,654	1,949	705	סך הכנסות
(297)	(417)	(177)	(240)	(92)	101	(193)	212	247	(35)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,952	273	180	93	328	178	150	1,351	1,008	343	לחיצוניים
350	61	52	9	(6)	(15)	9	295	240	55	בינמגזרי
2,302	334	232	102	322	163	159	1,646	1,248	398	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
3,137	1,646	1,059	587	695	210	485	796	454	342	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,182	623	402	221	262	80	182	297	169	128	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,955	1,023	657	366	433	130	303	499	285	214	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	
138,028	53,474	41,944	11,530	27,457	16,272	11,185	57,097	39,121	17,976	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
138,717	55,109	42,446	12,663	27,114	16,335	10,779	56,494	38,830	17,664	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
136,483	51,733	39,218	12,515	28,509	17,240	11,269	56,241	39,002	17,239	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
3,119	1,723	1,545	178	476	214	262	920	565	355	יתרת חובות פגומים
195	4	4	-	1	1	-	190	125	65	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
95,352	36,254	31,747	4,507	18,053	14,190	3,863	41,045	34,428	6,617	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
94,728	35,772	31,306	4,466	17,991	14,180	3,811	40,965	34,399	6,566	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
106,369	38,184	33,833	4,351	18,994	14,499	4,495	49,191	41,740	7,451	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
172,400	75,236	49,653	25,583	38,324	20,480	17,844	58,840	38,505	20,335	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
157,813	59,981	40,233	19,748	37,088	20,326	16,762	60,744	39,018	21,726	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
104,157	73,369	73,369	-	14,122	14,122	-	16,666	16,666	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
3,372	974	710	264	593	322	271	1,805	1,276	529	מרווח מפעילות מתן אשראי
121	39	39	-	30	30	-	52	52	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
10	6	6	-	1	1	-	3	3	-	אחר
3,503	1,019	755	264	624	353	271	1,860	1,331	529	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק (הנהלת הבנק והדירקטוריון) לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

פעילות קבוצת ישראל כרוכה החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2018 כ"פעילות מופסקת". לפיכך, מספרי ההשוואה הוצגו מחדש כך שיתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת, שהוצגו טרם הסיווג במגזר פעילות נפרד - "קבוצת ישראל כרוכה", מוצגות בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "התאמות". לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#).

שיוך לקוחות למגזרים לפי גישת ההנהלה

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים. לדוגמה, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם למגזר לקוחות פרטיים או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

להלן המגזרים ברי הדיווח שזיהה הבנק בהתאם לגישת ההנהלה:

פעילות קמעונאית

מגזר לקוחות פרטיים - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים, להם הבנק מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות.

מגזר עסקים קטנים - מספק מגוון שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים, בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך בעלי אובליגו בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור מכירות נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

מגזר הלוואות לדיור - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיור ללקוחות הפעילות הקמעונאית.

פעילות עסקית

מגזר מסחרי - במסגרת מגזר זה נכללים ללקוחות עסקיים בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח או מחזור מכירות מעל 30 מיליון ש"ח ועד מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 350 מיליון ש"ח או יתרת אשראי כוללת בסך 150 מיליון ש"ח ומטה.

מגזר עסקי - מספק שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובח"ל, בעלי אובליגו כולל בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור מכירות העולה על מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל בסך 550 מיליון ש"ח ומעלה או יתרת אשראי כוללת בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה.

קבוצת בעלות אובליגו כולל הנע בין 100 מיליון ש"ח ל-250 מיליון ש"ח, וקבוצת בענף הבניה והנדל"ן בעלות אובליגו כולל הנע בין 350 מיליון ש"ח לבין 550 מיליון ש"ח ואז יתרות אשראי כוללת בין 150 מיליון ש"ח לבין 250 מיליון ש"ח, משויכות בחלקם למגזר העסקי ובחלקם למגזר המסחרי, וזאת על סמך פרמטרים שונים הנבחנים ספציפית לכל קבוצה.

מגזר פעילות בינלאומית - כולל פעילויות חברות הבנות בחו"ל וסניפי הבנק בחו"ל לרבות Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd, סניפי ארצות-הברית ובנק פוזיטיף.

מגזר ניהול פיננסי - אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, על פעילות הנוסטרו של הבנק, על פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), על הטיפול הכולל בחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנהלות בחברות ביטוח) ובקרנות הנאמנות, על הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסיים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק.

ניהול סיכוני השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, נגזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

התאמות - לרבות התאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים ופעילויות אחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח, ובכלל זה תוצאות הפעילות של פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ. בנוסף, נכללות במגזר זה הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. כמו-כן, המגזר כולל את פעילות קבוצת ישראל כרוכה, אשר סווגה כפעילות מופסקת, כמפורט בביאור 1.1.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו – כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה.

הוצאות בגין הפסדי אשראי – הוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הכנסות מימון שאינן מריבית – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות – הוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים – מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. החיוב נקבע על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישרין או בעקיפין מהשירות כאמור.

חסים על ההכנסה – ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי, ובהתחשב בהשפעות המס המת"חסות למגזרים מסוימים, כדלהלן: (1) השפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל – מיוחסות למגזר "ניהול פיננסי"; (2) הוצאות שאינן מוכרת לצורכי מס מיוחסות למגזר הרלוונטי. מקום בו לא ניתן לייחס את ההוצאות באופן ספציפי – ההוצאות מיוחסות ל"אחרים והתאמות"; (3) השפעת שינויים בשיעור המס – מיוחסת למגזר "אחרים והתאמות"; (4) הוצאות המס של חברות הבנות לרבות השלמת המס שמבוצעת בבנק – מיוחסות למגזר אליו משויכת החברה;

סיווג מחדש למספרי ההשוואה

מספרי ההשוואה לשנים 2017 ו-2016 הוצגו מחדש לצורך הצגת קבוצת ישראל כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "התאמות".

לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#).

בנוסף, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר סווגו כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								
סך-הכל	התאמות ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי ⁽³⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית		
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדירור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לקוחות פרטיים ⁽¹⁾
הכנסות ריבית, נטו:								
8,906	17	(443)	625	1,856	1,069	2,318	1,568	1,896
-	2	1,410	(154)	(486)	(63)	(1,622)	53	860
1,445	64	1,159	89	113	6	-	3	11
10,351	83	2,126	560	1,483	1,012	696	1,624	2,767
3,423	136	153	136	445	388	61	584	1,520
13,774	219	2,279	696	1,928	1,400	757	2,208	4,287
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי								
613	-	(2)	101	(333)	(37)	37	392	455
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
8,960	679	709	1,744	648	478	378	946	3,378
-	(56)	(238)	13	(33)	28	(132)	171	247
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים								
4,201	(404)	1,810	(1,162)	1,646	931	474	699	207
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת								
2,009	(52)	564	31	611	345	173	259	78
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים								
2,192	(352)	1,246	(1,193)	1,035	586	301	440	129
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים								
4	-	4	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת								
2,196	(352)	1,250	(1,193)	1,035	586	301	440	129
רווח נקי מפעילות מופסקת								
364	364	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי:								
2,560	12	1,250	(1,193)	1,035	586	301	440	129
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
35	-	15	20	-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
2,595	12	1,265	(1,173)	1,035	586	301	440	129
המיוחס לבעלי מניות הבנק								
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח								
296,873	14,366	831	14,136	71,937	37,489	81,454	32,561	44,099
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח								
352,342	82	34,283	19,017	44,150	25,259	-	42,415	187,136

- (1) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,035 מיליוני ש"ח.
- (2) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,527 מיליוני ש"ח.
- (3) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (4) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*									
סך-הכל	התאמות ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי ⁽³⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לקוחות פרטיים ⁽¹⁾	
הכנסות ריבית, נטו:									
8,424	13	(506)	625	1,971	1,038	1,768	1,551	1,964	מחיצוניים
-	1	1,443	(119)	(622)	(110)	(1,219)	(12)	638	בינמגזרי
652	62	444	58	67	7	-	1	13	הכנסות מימון שאינן מריבית
9,076	76	1,381	564	1,416	935	549	1,540	2,615	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,501	166	146	234	436	381	65	573	1,500	עמלות והכנסות אחרות
12,577	242	1,527	798	1,852	1,316	614	2,113	4,115	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
202	-	1	37	(824)	(3)	(3)	528	466	הוצאות תפעוליות ואחרות:
8,121	576	717	1,114	653	460	360	918	3,323	מחיצוניים
-	(91)	(222)	24	(28)	43	(119)	169	224	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
4,254	(243)	1,031	(377)	2,051	816	376	498	102	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,959	77	372	21	797	315	145	192	40	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
2,295	(320)	659	(398)	1,254	501	231	306	62	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
17	-	17	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
2,312	(320)	676	(398)	1,254	501	231	306	62	רווח נקי מפעילות מופסקת
314	314	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
2,626	(6)	676	(398)	1,254	501	231	306	62	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
34	(1)	16	19	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,660	(7)	692	(379)	1,254	501	231	306	62	המיוחס לבעלי מניות הבנק
278,663	12,810	1,224	12,902	65,494	33,859	74,124	32,393	45,857	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
347,351	7	49,881	20,858	42,207	24,653	-	38,227	171,518	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות פעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,578 מיליוני ש"ח.

(2) המגזר כולל גם את היתרות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,176 מיליוני ש"ח.

(3) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

(4) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*									
סך-הכל	התאמות ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי ⁽³⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לקוחות פרטיים ⁽¹⁾	
הכנסות ריבית, נטו:									
7,958	8	(429)	603	1,980	965	1,452	1,490	1,889	מחיצוניים
-	1	1,277	(47)	(532)	(133)	(1,032)	(45)	511	בינמגזרי
1,163	33	791	107	199	9	-	-	24	הכנסות מימון שאינן מריבית
9,121	42	1,639	663	1,647	841	420	1,445	2,424	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,754	167	180	354	544	369	64	587	1,489	עמלות והכנסות אחרות
12,875	209	1,819	1,017	2,191	1,210	484	2,032	3,913	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
179	-	(5)	113	(781)	124	-	443	285	הוצאות תפעוליות ואחרות:
8,142	515	676	1,264	584	447	226	975	3,455	מחיצוניים
-	(86)	(139)	23	37	31	-	214	(80)	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
4,554	(220)	1,287	(383)	2,351	608	258	400	253	הפרשה למסים על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,229	299	467	16	881	227	95	149	95	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
2,325	(519)	820	(399)	1,470	381	163	251	158	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כוללות לאחר מסים
12	5	7	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
2,337	(514)	827	(399)	1,470	381	163	251	158	רווח נקי מפעילות מופסקת
274	274	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
2,611	(240)	827	(399)	1,470	381	163	251	158	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	(1)	19	(1)	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,628	(241)	846	(400)	1,470	381	163	251	158	המיוחס לבעלי מניות הבנק
271,957	12,079	1,305	15,272	68,008	32,173	68,822	30,158	44,140	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
338,502	8	38,267	30,975	38,968	23,010	-	37,431	169,843	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

- (1) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,420 מיליוני ש"ח.
- (2) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,094 מיליוני ש"ח.
- (3) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (4) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. מידע על מגזרים גיאוגרפיים*(1)

ליום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
סך נכסים		רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק			הכנסות ⁽²⁾			
398,685	411,414	2,763	2,739	3,373	11,843	11,785	13,032	ישראל
31,081	27,373	7	49	65	502	507	480	צפון אמריקה
11,159	6,962	(403)	(429)	(1,209)	512	284	259	אירופה
70	67	(13)	(13)	2	18	1	3	אחר
42,310	34,402	(409)	(393)	(1,142)	1,032	792	742	סך-הכל מחוץ לישראל
440,995	445,816	2,354	2,346	2,231	12,875	12,577	13,774	סך-הכל מאוחד

* נתוני קבוצת ישראל כוללים הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).
 (1) החלוקה לאיזורים גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.
 (2) הכנסות- הכנסות ריבית, נטו, והכנסות שאינן מריבית.

ג. נתוני פרופורמה בדבר השפעת הוצאות הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק בישראל עם לקוחות אמריקאים על מגזרי הפעילות

ההוצאות שנזקפו בבנק הפועלים שוויץ, הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, בקשר ללקוחות בנק הפועלים שוויץ, יוחסו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר פעילות בינלאומית.
 ההוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, כוללות הפרשה בגין לקוחות בעלי אינדיקציות אמריקאיות מסוימות בסניפי הבנק בישראל וכן הפרשה בגין חשיפה לסכומים כלפי רשויות אחרות בארצות-הברית (שאינן ה-DOJ) בשיעור של 30% מסכום ההפרשה בגין ה-DOJ (בגין הלקוחות בישראל ובחול). הוצאות אלה נזקפו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר התאמות.
 אילו היו מיוחסות ההוצאות שנזקפו בישראל, בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 ובשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017, למגזר פעילות קמעונאית ולמגזר פעילות בינלאומית באופן שווה (ולא למגזר התאמות), היה מסתכם הרווח הנקי של הפעילות הקמעונאית בכ-731 מיליון ש"ח וכ-425 מיליון ש"ח, בהתאמה; במגזר הפעילות הבינלאומית היה מסתכם ההפסד לתקופה בכ-1,312 מיליון ש"ח וכ-552 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובמגזר התאמות היה נרשם רווח נקי בסך של כ-290 מיליון ש"ח וכ-340 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי**:

2018						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
4,266	7	4,259	940	333	2,986	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
613	2	611	457	40	114	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,630)	-	(1,630)	(821)	(8)	(801)	מחיקות חשבונאיות
1,082	-	1,082	325	3	754	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(548)	-	(548)	(496)	(5)	(47)	מחיקות חשבונאיות נטו
3	-	3	3	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,334	9	4,325	904	368	3,053	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
(40)	-	(40)	(13)	-	(27)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
568	1	567	35	-	532	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
2017						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
4,627	7	4,620	794	366	3,460	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
202	-	202	549	(14)	(333)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,921)	-	(1,921)	(718)	(25)	(1,178)	מחיקות חשבונאיות
1,360	-	1,360	317	6	1,037	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(561)	-	(561)	(401)	(19)	(141)	מחיקות חשבונאיות נטו
(2)	-	(2)	(2)	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,266	7	4,259	940	333	2,986	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
(49)	1	(50)	12	-	(62)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
608	1	607	48	-	559	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
2016						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
4,937	3	4,934	730	392	3,812	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
181	4	177	406	(5)	(224)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,575)	-	(1,575)	(652)	(21)	(902)	מחיקות חשבונאיות
1,085	-	1,085	311	-	774	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(490)	-	(490)	(341)	(21)	(128)	מחיקות חשבונאיות נטו
(1)	-	(1)	(1)	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,627	7	4,620	794	366	3,460	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
8	-	8	(3)	-	11	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
657	-	657	36	-	621	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*, ועל החובות* בגינם היא חושבה⁽³⁾

31 בדצמבר 2018						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה של חובות*:
151,947	16,526	135,421	962	-	134,459	שנבדקו על בסיס פרטני
150,844	-	150,844	42,176	70,410	38,258	שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
302,791	16,526	286,265	43,138	70,410	172,717	סך-הכל חובות*
81,261	-	81,261	-	70,217	11,044	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור
						הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:
2,207	8	2,199	159	-	2,040	שנבדקו על בסיס פרטני
1,559	-	1,559	710	368	481	שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾
3,766	8	3,758	869	368	2,521	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי
424	-	424	-	368	56	(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***

31 בדצמבר 2017						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה של חובות*:
149,200	26,382	122,818	1,449	-	121,369	שנבדקו על בסיס פרטני
146,687	-	146,687	44,180	65,176	37,331	שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
295,887	26,382	269,505	45,629	65,176	158,700	סך-הכל חובות*
74,285	-	74,285	-	64,940	9,345	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור
						הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:
2,168	6	2,162	227	-	1,935	שנבדקו על בסיס פרטני
1,490	-	1,490	665	333	492	שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾
3,658	6	3,652	892	333	2,427	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי
397	-	397	-	333	64	(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלואות לדיוור, בסך של כ-11,044 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.17: 9,345 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-284 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 259 מיליוני ש"ח).

(3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור I.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות*

1. איכות אשראי ופיגורים⁽⁶⁾

31 בדצמבר 2018					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף	סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים	
		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים		
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾ עד 30 ימים ⁽⁴⁾ עד 89 ימים ⁽⁴⁾					
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
53	25	25,982	259	372	25,351
					בינוי ונדל"ן - בינוי
25	9	19,629	284	277	19,068
					בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
2	2	15,606	28	60	15,518
					שירותים פיננסיים
200	133	90,159	1,085	2,051	87,023
					מסחרי - אחר
280	169	151,376	1,656	2,760	146,960
					סך-הכל מסחרי
531	526	69,955	-	526	69,429
					אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽⁵⁾
176	107	42,963	688	178	42,097
					אנשים פרטיים - אחר
987	802	264,294	2,344	3,464	258,486
					סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	111	-	-	111
					בנקים בישראל
-	-	1,092	-	-	1,092
					ממשלת ישראל
987	802	265,497	2,344	3,464	259,689
					סך-הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
54	3	7,371	87	133	7,151
					בינוי ונדל"ן
84	-	13,970	272	276	13,422
					מסחרי אחר
138	3	21,341	359	409	20,573
					סך-הכל מסחרי
13	3	630	18	3	609
					אנשים פרטיים
151	6	21,971	377	412	21,182
					סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	13,980	-	-	13,980
					בנקים בחו"ל
-	-	1,343	-	-	1,343
					ממשלות חו"ל
151	6	37,294	377	412	36,505
					סך-הכל פעילות בחו"ל
1,138	808	286,265	2,721	3,876	279,668
					סך-הכל ציבור
-	-	14,091	-	-	14,091
					סך-הכל בנקים
-	-	2,435	-	-	2,435
					סך-הכל ממשלות
1,138	808	302,791	2,721	3,876	296,194
					סך-הכל

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המע"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתית ראה [ביאור 29.ב.2.29](#) להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-227 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 26 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-66 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 66 מיליוני ש"ח).

(6) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)
1. איכות אשראי ופיגורים⁽⁶⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2017							
חובות לא פגומים*** - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים		
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים			
פעילות לווים בישראל							
ציבור - מסחרי							
	59	49	22,866	338	246	22,282	בינוי ונדל"ן - בינוי
	18	21	18,904	273	147	18,484	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
	11	2	14,217	30	56	14,131	שירותים פיננסיים
	223	146	84,977	1,047	2,450	81,480	מסחרי - אחר
	311	218	140,964	1,688	2,899	136,377	סך-הכל מסחרי
	*419	592	64,703	-	595	64,108	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽⁵⁾
	222	97	45,170	713	110	44,347	אנשים פרטיים - אחר
	*952	907	250,837	2,401	3,604	244,832	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
	-	-	172	-	-	172	בנקים בישראל
	-	-	998	-	-	998	ממשלת ישראל
	*952	907	252,007	2,401	3,604	246,002	סך-הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל							
ציבור - מסחרי							
	8	4	4,978	16	4	4,958	בינוי ונדל"ן
	14	-	12,758	174	143	12,441	מסחרי אחר
	22	4	17,736	190	147	17,399	סך-הכל מסחרי
	12	2	932	36	2	894	אנשים פרטיים
	34	6	18,668	226	149	18,293	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
	-	-	23,915	-	-	23,915	בנקים בחו"ל
	-	-	1,297	-	-	1,297	ממשלות חו"ל
	34	6	43,880	226	149	43,505	סך-הכל פעילות בחו"ל
	*986	913	269,505	2,627	3,753	263,125	סך-הכל ציבור
	-	-	24,087	-	-	24,087	סך-הכל בנקים
	-	-	2,295	-	-	2,295	סך-הכל ממשלות
	*986	913	295,887	2,627	3,753	289,507	סך-הכל

* הוצג מחדש.
** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
*** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.
(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 29.ב.2.ג.2](#) להלן.
(3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
(4) צוברים הכנסות ריבית, חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-227 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 26 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
(5) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-66 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 66 מיליוני ש"ח).
(6) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

איכות האשראי – מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

ויתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות הויתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק. ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה. ויתורים ניתנים רק במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את ההלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו. במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה מעניק, החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי. ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'. הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית⁽³⁾

31 בדצמבר 2018					
ייתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל ייתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	ייתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	ייתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	ייתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
	2,898	259	84	42	175
	1,336	284	123	13	161
	334	28	22	2	6
	4,648	1,085	269	300	816
	9,216	1,656	498	357	1,158
	1,433	688	190	145	498
	10,649	2,344	688	502	1,656
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
	163	87	86	-	1
	522	272	181	51	91
	685	359	267	51	92
	20	18	-	18	18
	705	377	267	69	110
	11,354	2,721	955	571	1,766
	-	2,040	620	437	1,420
	-	1,300	513	183	787

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל מההווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

ג. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית⁽³⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2017					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור – מסחרי					
3,177	338	121	53	217	בינוי ונדל"ן – בינוי
1,517	273	146	15	127	בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן
397	30	26	1	4	שירותים פיננסיים
4,702	1,047	256	232	791	מסחרי – אחר
9,793	1,688	549	301	1,139	סך-הכל מסחרי
1,412	713	176	190	537	אנשים פרטיים – אחר
11,205	2,401	725	491	1,676	סך-הכל ציבור – פעילות בישראל

פעילות לווים בחו"ל

31 בדצמבר 2017					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
ציבור – מסחרי					
119	16	-	2	16	בינוי ונדל"ן
406	174	133	3	41	מסחרי אחר
525	190	133	5	57	סך-הכל מסחרי
39	36	-	36	36	אנשים פרטיים
564	226	133	41	93	סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל
11,769	2,627	858	532	1,769	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	1,769	538	415	1,231	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	1,308	559	217	749	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית⁽²⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016			2017			2018		
מזה:	הכנסות	יתרה**	מזה:	הכנסות	יתרה**	מזה: נרשמו	הכנסות	יתרה**
נרשמו על	ריבית	ממוצעת של	נרשמו על	ריבית	ממוצעת של	על בסיס	ריבית	ממוצעת של
בסיס מזומן	שנרשמו*** ⁽¹⁾	חובות פגומים	בסיס מזומן	שנרשמו*** ⁽¹⁾	חובות פגומים	מזומן	שנרשמו*** ⁽¹⁾	חובות פגומים
5	6	386	3	4	363	3	4	293
11	11	417	3	5	326	2	5	271
6	6	290	1	1	76	-	-	31
14	20	2,675	11	18	1,511	9	17	1,086
36	43	3,768	18	28	2,276	14	26	1,681
18	43	687	19	50	729	14	48	707
54	86	4,455	37	78	3,005	28	74	2,388

פעילות לווים בישראל

ציבור - מסחרי

בינוי ונדל"ן - בינוי	3	4	293
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	5	271
שירותים פיננסיים	-	-	31
מסחרי - אחר	9	17	1,086
סך-הכל מסחרי	14	26	1,681
אנשים פרטיים - אחר	14	48	707
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	28	74	2,388

פעילות לווים בחו"ל

ציבור - מסחרי

בינוי ונדל"ן	-	-	62
מסחרי - אחר	-	-	255
סך-הכל מסחרי	-	-	317
אנשים פרטיים	-	-	33
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	-	-	350
סך-הכל ציבור	28	74	2,738

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 284 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (2017: 243 מיליוני ש"ח, 2016: 345 מיליוני ש"ח).

(2) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

ג. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ד. חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽³⁾

31 בדצמבר 2017				31 בדצמבר 2018				
יתרת חוב רשומה								
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית	סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
50	24	-	26	47	17	-	30	בינוי ונדל"ן - בינוי
170	74	-	96	126	67	-	59	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4	1	-	3	4	1	-	3	שירותים פיננסיים
435	93	-	342	429	102	-	327	מסחרי - אחר
659	192	-	467	606	187	-	419	סך-הכל מסחרי
636	349	-	287	624	355	-	269	אנשים פרטיים - אחר
1,295	541	-	754	1,230	542	-	688	סך-הכל ציבור
פעילות לווים בחו"ל								
ציבורי - מסחרי								
-	-	-	-	15	-	-	15	בינוי ונדל"ן
13	-	13	-	55	1	-	54	מסחרי אחר
13	-	13	-	70	1	-	69	סך-הכל מסחרי
1,308	541	13	754	1,300	543	-	757	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

(3) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

התחייבויות לתת אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2018 בסך של כ-5 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 21 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽¹⁾ (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו								
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
מספר חוזים	יתרת חוב	יתרת חוב	מספר חוזים	יתרת חוב	יתרת חוב	מספר חוזים	יתרת חוב	יתרת חוב
רשומה לאחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לאחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לאחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
97	135	199	36	43	243	56	64	257
2	2	19	10	11	38	11	13	35
1	1	10	2	2	19	6	6	14
175	201	843	236	325	1,187	226	228	1,305
275	339	1,071	284	381	1,487	299	311	1,611
444	474	8,309	442	474	8,143	352	362	7,139
719	813	9,380	726	855	9,630	651	673	8,750
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור - מסחרי								
-	-	1	-	-	1	15	15	2
7	8	1	-	-	1	55	55	2
1	2	30	-	-	16	-	-	9
8	10	32	-	-	18	70	70	13
727	823	9,412	726	855	9,648	721	743	8,763

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

ג. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ד. חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽¹⁾ (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*					
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
41	79	7	91	10	140
בינוי ונדל"ן - בינוי					
-	9	-	13	1	18
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	8	-	3	1	5
שירותים פיננסיים					
33	364	32	391	31	552
מסחרי - אחר					
74	460	39	498	43	715
סך-הכל מסחרי					
70	3,331	66	3,187	60	3,136
אנשים פרטיים - אחר					
144	3,791	105	3,685	103	3,851
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
-	-	-	-	54	1
מסחרי - אחר					
1	12	-	5	-	6
אנשים פרטיים					
1	12	-	5	54	7
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
145	3,803	105	3,690	157	3,858
סך-הכל ציבור					

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור – אנשים פרטיים

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג ההחזר וסוג הריבית

31 בדצמבר 2018					
סיכון אשראי חץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור – אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה		
2,518	28,722	1,521	45,364	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
1,624	16,693	416	24,409	מעל 60%	
561	365	29	637		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
4,703	45,780	1,966	70,410		סך-הכל

31 בדצמבר 2017					
סיכון אשראי חץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור – אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה		
***1,489	26,194	1,775	41,627	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
***803	15,995	355	22,907	מעל 60%	
***604	364	23	642		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
2,896	42,553	2,153	65,176		סך-הכל

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.
 ** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
 *** סוג מחדש.

איכות אשראי – יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV – מהווה יחס בין סכום הלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מחושב בעת אישור האשראי למעט החרגים המפורטים להלן:

1. העמדת אשראי נוסף בביטחון אותו נכס.
  2. קבלת הלוואה מתאגיד אחר, תוך ביצוע שיעבוד משותף פרי-פסו בגין הנכס.
  3. גרירת משכנתא.
  4. חלק ממסגרת האשראי שלא נוצל.
  5. פירעון מוקדם מהותי (10 אחוז ומעלה).
- הביאור מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכירה, רכישה וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך השנה 1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

סיכון אשראי לציבור שנמכר										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נותן עבורו שירות	סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	מזה: אשראי בעייתי	סיכון אשראי חוץ-מאזני* שנמכר השנה	אשראי לציבור שנמכר השנה	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נותן עבורו שירות	סך-הכל רווח בגין אשראי שנמכר	מזה: אשראי בעייתי	סיכון אשראי חוץ-מאזני* שנמכר השנה	אשראי לציבור שנמכר השנה	אשראי לציבור שנמכר השנה
2,359	5	-	-	135	2,402	56	13	101	225	סך-הכל מסחרי
743	-	-	-	-	621	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	(1)	-	-	51	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - אחר
3,102	4	-	-	186	3,023	56	13	101	225	סך-הכל סיכון אשראי לציבור

סיכון אשראי לציבור שנרכש										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
יתרה לסוף שנה של האשראי שנרכש	מזה: אשראי בעייתי	סיכון אשראי חוץ-מאזני* שנרכש השנה	אשראי לציבור שנרכש השנה ⁽¹⁾	אשראי לציבור שנרכש השנה	יתרה לסוף שנה של האשראי שנרכש	סיכון אשראי חוץ-מאזני* שנרכש השנה	מזה: אשראי בעייתי	אשראי לציבור שנרכש השנה ⁽¹⁾	אשראי לציבור שנרכש השנה	אשראי לציבור שנרכש השנה
1,498	-	616	6,096	1,862	-	37	-	8,170	8,170	סך-הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - אחר
1,498	-	616	6,096	1,862	-	37	-	8,170	8,170	סך-הכל סיכון אשראי לציבור

* סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
(1) כולל ברובו עסקות ניכיון לטווח קצר.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכירה, רכישה וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך השנה (המשך) 2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות⁽²⁾

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018					
עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים		עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור
4,201	6,393	7,839	16,981	3,089	8,413
-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	34
4,201	6,393	7,839	16,994	3,089	8,447

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017 ⁽¹⁾					
עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים		עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור
2,765	4,133	4,132	16,256	2,631	8,414
-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	-	44
2,765	4,133	4,132	16,271	2,631	8,458

* לרבות אם הבנק נותן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה.

** סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(1) הוצג מחדש.

(2) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽¹⁾⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה*

31 בדצמבר 2018			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾⁽²⁾	אשראי** ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽³⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
			עד 10
907	712	761,183	
			מ-10 עד 20
1,603	1,161	198,733	
			מ-20 עד 40
2,927	3,038	209,321	
			מ-40 עד 80
4,437	7,861	213,875	
			מ-80 עד 150
4,968	14,724	179,650	
			מ-150 עד 300
5,087	20,058	121,210	
			מ-300 עד 600
4,272	26,188	70,838	
			מ-600 עד 1,200
6,016	47,393	63,392	
			מ-1,200 עד 2,000
3,455	21,521	16,870	
			מ-2,000 עד 4,000
2,621	12,443	5,688	
			מ-4,000 עד 8,000
2,749	8,395	2,015	
			מ-8,000 עד 20,000
6,442	13,069	1,533	
			מ-20,000 עד 40,000
8,197	14,578	817	
			מ-40,000 עד 200,000
33,601	52,495	1,005	
			מ-200,000 עד 400,000
14,910	18,705	124	
			מ-400,000 עד 800,000
14,574	18,693	62	
			מ-800,000 עד 1,200,000
8,344	9,373	18	
			מ-1,200,000 עד 1,600,000
3,032	2,651	4	
			מ-1,600,000 עד 2,000,000
1,834	15	1	
			מ-2,000,000 עד 3,200,000
3,516	2,044	2	
			מעל 3,200,000
2,315	1,276	1	
135,807	296,393	1,846,342	סך-הכל

- * אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).
- ** אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 286,265 ו-4,238 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (1) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (3) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני ("האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽¹⁾⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה* (המשך)

31 בדצמבר 2017			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾⁽²⁾	אשראי ^{***(1)}	מספר לווים ⁽³⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
908	646	736,541	עד 10
1,602	1,176	198,577	10-עד 20
2,852	3,134	209,267	20-עד 40
4,267	8,086	214,620	40-עד 80
4,731	14,835	178,220	80-עד 150
4,848	20,338	121,396	150-עד 300
4,058	26,176	70,598	300-עד 600
5,086	43,893	58,285	600-עד 1,200
2,694	19,624	15,029	1,200-עד 2,000
2,361	12,008	5,428	2,000-עד 4,000
2,664	8,487	2,022	4,000-עד 8,000
6,261	13,263	1,537	8,000-עד 20,000
8,353	14,064	803	20,000-עד 40,000
32,691	46,618	948	40,000-עד 200,000
17,977	16,921	130	200,000-עד 400,000
15,228	18,549	61	400,000-עד 800,000
3,411	4,570	8	800,000-עד 1,200,000
3,350	2,003	4	1,200,000-עד 1,600,000
1,937	1,831	2	1,600,000-עד 2,000,000
680	1,365	1	2,000,000-עד 3,200,000
5,012	1,558	2	מעל 3,200,000
130,971	279,145	1,813,479	סך-הכל

- * אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).
- ** אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 2,69,505, 3,729 ו-5,911 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (1) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (3) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים⁽¹⁾

31 בדצמבר			
2017	2018	2017	2018
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרות החוזים*	
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:			
7	8	1,825	1,397
(א) אשראי תעודות			
60	35	5,618	5,609
(ב) ערבויות להבטחת אשראי			
68	69	24,511	22,517
(ג) ערבויות לרוכשי דירות			
179	159	22,854	24,364
(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות**			
38	36	13,799	14,689
(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק			
102	94	37,604	41,403
(ו) מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו***			
86	101	24,368	30,306
(ז) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן***			
68	66	19,725	20,449
(ח) התחייבויות להוצאת ערבויות			
19	21	23,104	24,845
יתרות חוזי מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים המיוחסים לפעילות מופסקת			

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת המעו"ף בסך 174 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 311 מיליוני ש"ח).

*** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיוור.

(1) נתוני קבוצת ישראל הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. ערבוביות⁽¹⁾

הבנק מספק מגוון רחב של ערבוביות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקאות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבוביות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות. במידת הצורך הבנק נוהג לקבל ביטחונות או התחייבויות מסוגים שונים כגון פיקדונות, ניירות-ערך, נדל"ן, יחסים פיננסיים וכדומה. מרבית הערבוביות בבנק מדורגות בדירוג ביצוע האשראי.

ליום 31 בדצמבר 2018						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	
5,609	54	839	158	660	3,898	ערבוביות להבטחת אשראי
22,517	17,354	-	-	-	5,163	ערבוביות לרוכשי דירות
24,364	-	4,655	3,447	5,596	10,666	ערבוביות והתחייבויות אחרות
20,449	-	59	1,422	9,843	9,125	התחייבויות להוצאת ערבוביות
72,939	17,408	5,553	5,027	16,099	28,852	סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2017						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	
5,618	86	434	284	1,092	3,722	ערבוביות להבטחת אשראי
24,511	19,431	-	-	-	5,080	ערבוביות לרוכשי דירות
22,854	-	5,501	1,599	4,397	11,357	ערבוביות והתחייבויות אחרות
19,725	-	-	776	9,879	9,070	התחייבויות להוצאת ערבוביות
72,708	19,517	5,935	2,659	15,368	29,229	סך-הכל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה⁽³⁾

ליום 31 בדצמבר 2018							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
נכסים							
84,459	-	1,825	311	12,341	-	69,982	מזומנים ופיקדונות בבנקים
56,116	1,521	288	846	24,881	2,645	25,935	ניירות-ערך
708	-	-	-	-	-	708	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
282,507	819	2,575	4,864	24,463	46,180	203,606	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,428	-	-	973	1,361	-	94	אשראי לממשלות
103	58	-	-	-	-	45	השקעות בחברות כלולות
3,111	3,111	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
10,534	1,096	323	432	4,079	715	3,889	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,850	1,610	43	79	49	7	4,062	נכסים אחרים
15,110	484	-	55	115	62	14,394	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
460,926	8,699	5,054	7,560	67,289	49,609	322,715	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
352,260	830	3,891	10,645	78,007	12,493	246,394	פיקדונות הציבור
4,528	-	22	344	1,934	124	2,104	פיקדונות מבנקים
208	-	-	-	99	3	106	פיקדונות הממשלה
30,024	-	21	11	339	27,796	1,857	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
9,676	1,100	263	306	3,492	622	3,893	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
11,841	1,291	397	204	2,700	316	6,933	התחייבויות אחרות
14,733	23	-	5	275	68	14,362	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
423,270	3,244	4,594	11,515	86,846	41,422	275,649	סך-כל ההתחייבויות
37,656	5,455	460	(3,955)	(19,557)	8,187	47,066	עודף נכסים (התחייבויות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(522)	3,384	20,198	553	(23,613)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(191)	439	(1,401)	-	1,153	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	59	173	44	-	(276)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
37,656	5,455	(194)	41	(716)	8,740	24,330	סך-הכל כללי
-	-	127	68	(2,111)	-	1,916	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	771	763	1,542	-	(3,076)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* רבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

(3) נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפריטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה⁽³⁾ (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
נכסים							
86,093	9	3,036	444	20,690	-	61,914	מזמנים ופיקדונות בבנקים
65,416	2,200	590	1,108	24,345	54	37,119	ניירות-ערך
684	-	-	-	-	-	684	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
265,853	851	1,791	3,367	20,989	44,848	194,007	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,292	-	-	1,043	1,150	-	99	אשראי לממשלות
198	143	-	-	-	-	55	השקעות בחברות כלולות
3,123	3,123	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
12,013	816	217	648	1,544	1,041	7,747	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,323	1,181	24	67	61	3	3,987	נכסים אחרים
13,429	371	-	32	113	71	12,842	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
454,424	8,694	5,658	6,709	68,892	46,017	318,454	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
347,344	886	3,758	11,851	74,930	13,642	242,277	פיקדונות הציבור
3,649	-	35	438	1,443	125	1,608	פיקדונות מבנקים
320	-	-	-	98	6	216	פיקדונות הממשלה
367	-	367	-	-	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
29,058	-	132	11	937	24,580	3,398	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,049	787	222	437	1,635	1,347	7,621	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
11,199	902	310	182	1,624	703	7,478	התחייבויות אחרות
14,434	52	-	21	209	80	14,072	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
418,420	2,627	4,824	12,940	80,876	40,483	276,670	סך-כל ההתחייבויות
36,004	6,067	834	(6,231)	(11,984)	5,534	41,784	עודף נכסים (התחייבויות)
							השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:
-	-	(998)	-	(17)	-	1,015	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
							השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	160	5,610	14,237	429	(20,436)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(247)	369	(1,827)	-	1,705	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	66	166	(683)	-	451	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
36,004	6,067	(185)	(86)	(274)	5,963	24,519	סך-הכל כללי
-	-	(260)	(120)	(1,577)	-	1,957	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	208	682	(1,971)	-	1,081	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפרט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

(3) נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון⁽⁵⁾

31 בדצמבר 2018				
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל 2 עד 3 שנים
במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)				
נכסים	106,814	18,049	60,698	30,049
התחייבויות	220,116	16,234	20,489	9,467
הפרש	(113,302)	1,815	40,209	20,582
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(8,228)	3,296	(12,272)	220
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	117	65	227	(222)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(121,413)	5,176	28,164	20,802
מטבע-חוץ**				
נכסים	23,311	5,504	9,544	10,858
התחייבויות	60,652	11,686	23,873	1,448
הפרש	(37,341)	(6,182)	(14,329)	9,410
מזה: הפרש - בדולר	(28,674)	(5,058)	(14,744)	8,407
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	13,016	(3,346)	(3,373)	3,345
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	8,220	(3,322)	12,346	(161)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(117)	(65)	(227)	222
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(29,238)	(9,569)	(2,210)	9,249
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2018				
נכסים***	130,125	23,553	70,242	40,907
התחייבויות****	280,768	27,920	44,362	10,915
הפרש	(150,643)	(4,367)	25,880	29,992
*** מזה: אשראי לציבור	41,649	19,984	53,995	28,381
**** מזה: פיקדונות הציבור	272,951	22,813	35,516	3,961
נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת	7,434	2,533	2,931	548
התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת	8,989	2,535	2,431	112

- * בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- ** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
- (1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 3,790 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.
- (2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.
- (3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (4) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 11,569 מיליון ש"ח שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 2,416 מיליון ש"ח.
- (5) נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

31 בדצמבר 2018

שיעור תשואה חוזי ⁽³⁾	יתרה מאזנית ⁽²⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים
%-ב	במיליוני ש"ח							
2.9%	359,018	3,850	389,305	11,268	35,957	47,786	16,433	25,960
1.9%	302,813	26	307,956	5	1,666	11,295	6,597	9,365
-	56,205	3,824	81,349	11,263	34,291	36,491	9,836	16,595
-	(16,974)	-	(16,812)	-	-	694	217	(401)
-	1,352	-	1,442	-	-	592	-	663
-	40,583	3,824	65,979	11,263	34,291	37,777	10,053	16,857
3.9%	78,583	2,208	84,763	181	1,107	10,844	5,182	8,617
2.1%	102,503	4	103,468	4	345	1,047	855	985
-	(23,920)	2,204	(18,705)	177	762	9,797	4,327	7,632
-	18,002	1,723	13,949	179	346	8,887	3,962	7,088
-	16,954	(2)	18,123	166	143	1,166	1,765	1,957
-	16,974	-	16,812	-	(7)	(791)	(216)	395
-	(1,352)	-	(1,442)	-	-	(592)	-	(663)
-	(8,299)	2,204	(3,335)	177	755	8,414	4,111	7,364
3.1%	⁽⁴⁾ 437,601	6,058	474,068	11,449	37,064	58,630	21,615	34,577
1.9%	405,316	30	411,424	9	2,011	12,342	7,452	10,350
-	32,285	6,028	62,644	11,440	35,053	46,288	14,163	24,227
3.3%	281,688	5,940	312,607	11,178	36,270	42,506	17,340	22,418
1.7%	351,430	-	354,334	5	1,650	3,360	3,633	4,327
	14,626	162	14,867	-	-	-	9	361
	14,710	91	14,527	-	-	7	30	36

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון⁽⁵⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2017				
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל 2 עד 3 שנים
במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)				
נכסים	98,059	20,681	61,248	33,692
התחייבויות	217,721	13,341	23,519	11,362
הפרש	(119,662)	7,340	37,729	22,330
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(7,505)	(3,964)	(2,728)	105
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	140	494	462	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(127,027)	3,870	35,463	22,435
מטבע-חוץ**				
נכסים	30,031	4,294	7,455	6,934
התחייבויות	62,494	12,891	16,195	984
הפרש	(32,463)	(8,597)	(8,740)	5,950
מזה: הפרש - בדולר	(25,025)	(8,236)	(7,639)	4,654
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	11,245	(4,230)	(1,540)	3,259
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	7,481	3,945	2,780	(89)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(140)	(494)	(462)	(243)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(25,122)	(5,146)	(6,422)	5,861
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2017				
נכסים***	128,090	24,975	68,703	40,626
התחייבויות****	280,215	26,232	39,714	12,346
הפרש	(152,125)	(1,257)	28,989	28,280
*** מזה: אשראי לציבור	41,036	17,921	51,001	7,355
**** מזה: פיקדונות הציבור	272,983	21,075	32,438	4,004
נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת	3,674	3,507	3,796	617
התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת	8,306	2,724	2,607	104

- * בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- ** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
- (1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 6,016 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.
- (2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.
- (3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (4) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 15,053 מיליון ש"ח שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 3,708 מיליון ש"ח.
- (5) נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

31 בדצמבר 2017								
שיעור תשואה חוזי ⁽³⁾	יתרה מאזנית ⁽²⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכלל	כלא תקופת פירעון ⁽¹⁾	סך-הכלל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים
%-ב	במיליוני ש"ח							
2.8%	354,147	2,916	379,471	12,669	31,748	40,679	17,559	24,977
2.1%	303,274	16	307,449	4,110	1,273	6,709	9,357	7,325
-	50,873	2,900	72,022	8,559	30,475	33,970	8,202	17,652
-	(10,911)	-	(10,696)	-	75	865	(368)	313
-	2,371	-	2,542	-	-	569	634	-
-	42,333	2,900	63,868	8,559	30,550	35,404	8,468	17,965
3.0%	78,525	939	84,677	176	1,278	8,003	8,709	7,434
1.4%	98,137	7	98,514	72	351	856	774	894
-	(19,612)	932	(13,837)	104	927	7,147	7,935	6,540
-	(11,707)	1,028	(8,733)	166	513	6,092	7,491	6,248
-	16,108	(13)	17,305	166	143	1,123	1,791	1,777
-	10,911	-	10,771	-	-	(946)	349	(253)
-	(2,371)	-	(2,542)	-	-	(569)	(634)	-
-	(11,072)	932	(5,608)	104	927	5,632	7,650	6,287
2.9%	⁽⁴⁾ 432,672	3,855	464,148	12,845	33,026	48,682	26,268	32,411
1.9%	401,411	23	405,963	4,182	1,624	7,565	10,131	8,219
-	29,937	3,832	58,185	8,663	31,402	41,117	16,137	24,192
3.2%	265,002	3,790	271,312	7,355	32,320	38,596	16,807	20,927
1.7%	346,458	-	348,767	5	1,595	4,449	4,022	2,305
-	13,058	174	13,210	-	-	6	-	375
-	14,382	91	14,216	-	-	70	-	38

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי הוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי הוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי הוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי הוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי הוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו-כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי הוגן, יש להזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח;

ניירות-ערך סחירים – לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור – השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הונו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.

השווי הוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות. גידול של 1% בשיעורי ריבית הניכיון של חובות פגומים מקטין את שווי הוגן בסכום של 10 מיליוני ש"ח.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטי לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

בחישוב השווי הוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-107 מיליוני ש"ח.

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי הוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות – מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבזרה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים פיננסיים נגזרים – מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מדידת השווי הוגן של מכשירים נגזרים מתחשבת בין היתר בסיכון האשראי הגלום בעסקות אלו.

אומדן השווי הוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגדי, ואומדן השווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי – השווי הוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי הוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 – פריטים ששווי הוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששווי הוגן נקבע על סמך מחשבוני פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים⁽²⁾

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2018			יתרה במאזן
	שווי הוגן ⁽¹⁾			
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
נכסים פיננסיים				
84,435	81,391	-	3,044	84,459
מזומנים ופיקדונות בבנקים				
56,119	1,602	24,937	29,580	56,116
ניירות-ערך*				
708	708	-	-	708
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
281,677	277,962	-	3,715	282,507
אשראי לציבור, נטו***				
2,435	2,435	-	-	2,428
אשראי לממשלות				
10,534	2,007	7,428	1,099	10,534
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
1,880	870	-	1,010	1,814
נכסים פיננסיים אחרים				
14,431	14,386	-	45	14,456
נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת				
452,219	381,361	32,365	38,493	**453,022
סך-כל הנכסים הפיננסיים				
התחייבויות פיננסיות				
352,862	347,139	-	5,723	352,260
פיקדונות הציבור***				
4,544	4,544	-	-	4,528
פיקדונות מבנקים				
220	220	-	-	208
פיקדונות הממשלה				
2	2	-	-	-
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
30,312	1,107	2,023	27,182	30,024
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים				
9,676	851	7,725	1,100	9,676
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
5,758	4,748	-	1,010	5,684
התחייבויות פיננסיות אחרות				
14,508	14,508	-	-	14,544
התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת				
417,882	373,119	9,748	35,015	**416,924
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות				
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
113	113	-	-	-
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				

* כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,020 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 12](#).

** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 73,001 מיליוני ש"ח ובסך של 16,411 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).

*** מזה נכללו ביתרת אשראי לציבור וביתרת פיקדונות הציבור סכומים של 0 מיליוני ש"ח ו-2 מיליוני ש"ח (בהתאמה) בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו בפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים⁽²⁾ (המשך)

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2017			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾				
	רמה 3	רמה 2	רמה 1		
נכסים פיננסיים					
86,064	82,870	-	3,194	86,093	מזומנים ופיקדונות בבנקים
65,421	1,479	23,723	40,219	65,416	ניירות-ערך*
684	684	-	-	684	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
266,985	261,780	-	5,205	265,856	אשראי לציבור, נטו***
2,302	2,302	-	-	2,292	אשראי לממשלות
12,013	3,934	7,270	809	12,013	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,278	661	-	617	1,267	נכסים פיננסיים אחרים
12,864	12,847	-	17	12,885	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
447,611	366,557	30,993	50,061	**446,506	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
348,820	343,449	-	5,371	347,344	פיקדונות הציבור***
3,666	3,666	-	-	3,649	פיקדונות מבנקים
334	334	-	-	320	פיקדונות הממשלה
368	368	-	-	367	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
30,499	2,209	2,114	26,176	29,058	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,049	4,354	6,886	809	12,049	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,213	3,596	-	617	4,179	התחייבויות פיננסיות אחרות
14,130	14,130	-	-	14,164	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
414,079	372,106	9,000	32,973	**411,130	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
113	113	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- * כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 848 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 12](#).
- ** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 85,209 מיליוני ש"ח ובסך של 18,062 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).
- *** מזה נכללו ביתרת אשראי לציבור וביתרת פיקדונות הציבור סכומים של 0 מיליוני ש"ח ו-25 מיליוני ש"ח (בהתאמה) בגין מכשירים נגזרים משובצים.
- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
- רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
- רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) נתוני קבוצת ישראל כהן פסקות, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפירוט ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה*

ליום 31 בדצמבר 2018			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
ניירות-ערך זמינים למכירה			
26,373	-	4,570	21,803
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
10,420	-	10,046	374
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
114	-	-	114
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל			
8,273	191	7,777	305
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
141	-	141	-
אגרות-חוב של אחרים בישראל			
2,539	-	2,403	136
אגרות-חוב של אחרים זרים			
470	-	-	470
מניות סחירות			
ניירות-ערך למסחר			
6,266	-	-	6,266
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
69	-	-	69
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
2	-	-	2
אגרות-חוב של אחרים זרים			
41	-	-	41
מניות סחירות			
54,708	191	24,937	29,580
סך-הכל ניירות-ערך הנמדדים בשווי הוגן			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
366	79	287	-
חוזי שקל-מדד			
4,443	652	3,791	-
חוזי ריבית אחרים			
4,285	1,153	3,097	35
חוזי מטבע-חוץ			
1,377	81	232	1,064
חוזי מניות			
63	42	21	-
חוזי סחורות ואחרים			
3,715	-	-	3,715
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
1,010	-	-	1,010
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
69,967	2,198	32,365	35,404
סך-כל הנכסים			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
224	25	199	-
חוזי שקל-מדד			
4,588	56	4,532	-
חוזי ריבית אחרים			
3,423	749	2,638	36
חוזי מטבע-חוץ			
1,377	19	294	1,064
חוזי מניות			
64	2	62	-
חוזי סחורות ואחרים			
2	14	(12)	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
3,715	-	-	3,715
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
1,010	-	-	1,010
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
2,008	-	-	2,008
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך			
16,411	865	7,713	7,833
סך-כל ההתחייבויות			

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה* (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
ניירות-ערך זמינים למכירה			
35,528	-	3,935	31,593
13,097	-	12,424	673
73	-	-	73
6,327	212	5,442	673
402	-	402	-
2,223	-	1,520	703
1,294	-	-	1,294
ניירות-ערך למסחר			
5,069	-	-	5,069
71	-	-	71
3	-	-	3
67	-	-	67
64,154	212	23,723	40,219
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
445	196	249	-
6,294	2,222	4,072	-
4,348	1,418	2,888	42
914	90	57	767
12	8	4	-
5,214	-	-	5,214
617	-	-	617
81,998	4,146	30,993	46,859
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
465	93	372	-
6,606	1,927	4,679	-
4,090	2,231	1,818	41
877	93	16	768
11	10	1	-
25	29	(4)	-
5,214	-	-	5,214
617	-	-	617
157	-	-	157
18,062	4,383	6,882	6,797

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2018				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(1)117	681	681	-	-
(2)(34)	49	49	-	-
				השקעות במניות
83	730	730	-	-
				סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2017				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(1)(207)	858	858	-	-
(2)(19)	48	48	-	-
				השקעות במניות
(226)	906	906	-	-
				סך-הכל

(1) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	העברות מתוך רמה 3	העברות אל רמה 3	סילוקים	רכישות	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רווחים (הפסדים) בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018
נכסים									
ניירות-ערך זמינים למכירה									
212	191	-	-	(37)	-	-	16	212	(2)(1)
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו									
103	54	-	-	10	-	-	(59)	103	(3)(62)
295	596	-	-	256	5	-	40	295	(3)(1)86
(813)	404	-	-	1,441	12	-	(236)	(813)	(3)159
(3)	62	-	-	58	(1)	-	8	(3)	(3)(32)
(2)	40	-	-	3	10	-	29	(2)	(3)(9)
(29)	(14)	-	-	12	-	-	3	(29)	(3)(2)
(237)	1,333	-	-	1,743	26	-	(199)	(237)	140

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017	העברות מתוך רמה 3	העברות אל רמה 3	סילוקים	רכישות	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רווחים (הפסדים) בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017
נכסים									
ניירות-ערך זמינים למכירה									
156	212	-	-	(2)	73	(15)	-	156	(2)(1)(15)
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו									
78	103	-	3	(1)	-	-	23	78	(3)(9)
589	295	(26)	(116)	(75)	(28)	-	(49)	589	(3)(1)(113)
1,523	(813)	(1,121)	(467)	(405)	41	-	(384)	1,523	(3)(848)
25	(3)	-	-	(14)	3	-	(17)	25	(3)(33)
7	(2)	(2)	-	(6)	-	-	(1)	7	(3)(1)
(16)	(29)	-	-	10	(3)	-	(20)	(16)	(3)(20)
2,362	(237)	(1,149)	(580)	(493)	86	(15)	(448)	2,362	(1,039)

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן בין רמה 1 לרמה 2.

א. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה. בהתאם למדיניות התאגיד הבנקאי, ההעברות בין הרמות מוכרות כמתרחשות בסוף תקופת הדיווח.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

ליום 31 בדצמבר 2018			
שווי הוגן במיליוני ש"ח	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל)
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
	ציטוט מצד נגדי לעסקה		
191			
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.38%-8.27% (2.03%)
54			
	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.38%-18.30% (6.10%)
596			
	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	
404			
-			
	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.38%-3.68% (2.57%)
64			
	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי	
(2)			
		תשואת דיבידנד	
-			
		ריבית שקלית לא-צמודה	
-			
	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה	0.38%-18.30% (6.10%)
40			
	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי	
(14)			
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
	הערכת שווי		
49			
	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
681			
	נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים		

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) על"יה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, על"יה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) על"יה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

31 בדצמבר 2017			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	212	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	103	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה 0.44%-2.77% (0.96%)
חוזי ריבית אחרים	295	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה 0.44%-14.85% (1.00%)
חוזי מטבע-חוץ	(813)	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה 0.44%-14.85% (1.20%)
חוזי מניות	(33)	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה 0.44%-14.85% (4.58%)
חוזי מניות	28	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מניות ⁽¹⁾	2	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן 36.14%-41.81% (36.26%)
תשואת דיבידנד			
ריבית שקלית לא-צמודה 0.06%-0.97% (0.13%)			
חוזי סחורות ואחרים	(2)	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה 0.44%-14.83% (0.88%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	(29)	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	48	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	858	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים

במיליוני ש"ח

חברות אם, בעל שליטה וחברות בנות

עסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו ככלל במהלך העסקים הרגיל, משיקולים עסקיים ובתנאים דומים לתנאי עסקות עם גופים שאינם קשורים לבנק. במספר מקרים הבנק תמך כמקובל בחברות בת בנקאיות באמצעות השקעה בהון, בהלוואות, בכתבי נוחות וכד'. ההכנסות או ההוצאות הקשורות בעסקות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד. היתרות כוללות את קבוצת ישראלכרט.

א. יתרות במאזן

31 בדצמבר 2018							
בעלי-עניין							
אחרים		נושאי משרה*		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות	
היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה
נכסים							
-	-	-	-	247	159	-	-
205	19	12	10	1,704	1,149	-	-
-	-	-	-	(5)	(6)	-	-
205	19	12	10	1,699	1,143	-	-
44	35	-	-	183	14	-	-
התחייבויות							
302	114	88	54	-	-	21	21
105	92	83	56	-	-	-	-
-	-	34	30	-	-	7,886	7,872
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
683	55	9	6	1,805	1,250	-	-

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2018							
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו							
אחרים		חברות כלולות		אחרים		חברות-בת שלא אוחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה
נכסים							
250	250	-	-	-	-	-	-
151	124	144	137	-	-	-	-
(2)	(2)	(1)	(1)	-	-	-	-
149	122	143	136	-	-	-	-
-	-	203	103	-	-	-	-
6	5	2	2	-	-	-	-
התחייבויות							
139	49	142	113	-	-	10	4
2	1	25	23	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**							
216	143	169	148	-	-	-	-

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2017							
בעלי-עניין							
אחרים		נושאי משרה*		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות בעלי שליטה	
היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה
נכסים							
-	-	-	-	389	231	-	-
231	205	8	8	1,754	1,699	-	-
(6)	(5)	-	-	-	-	-	-
225	200	8	8	1,754	1,699	-	-
12	2			215	134		
התחייבויות							
1,277	164	65	48	-	-	20	18
-	-	-	-	-	-	-	-
30	-	-	-	-	-	-	-
147	58	82	80	-	-	-	-
-	-	35	35	-	-	7,198	7,198
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
1,031	683	8	7	1,769	730	-	-

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.
 ** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
 *** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2017							
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו							
אחרים		חברות כלולות		אחרים		חברות-בת שלא אחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה
נכסים							
228	-	*-	*-	-	-	-	-
-	*14	*123	*121	-	-	-	-
-	-	(1)	(1)	-	-	-	-
-	*14	*122	*120	-	-	-	-
-	-	203	203	-	-	-	-
1	1	1	1	-	-	-	-
התחייבויות							
57	15	134	107	-	-	2	2
-	-	18	18	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
254	*143	73	65	-	-	-	-

* הוצג מחדש.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. הכנסות והוצאות ברוח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי-עניין			
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	מחזיקי מניות
8	3	5	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
38	20	5	-	12	-	-	1
14	9	1	-	4	-	-	-
(148)	(74)	(24)	-	(3)	(48) ⁽¹⁾	-	-
(42)	-	-	-	-	(42)	-	-
(5)	-	-	-	-	(6)	-	1
(102)	(51)	(14)	-	9	(48)	-	-

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 35 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 5 מיליון ש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017							
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי-עניין			
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	מחזיקי מניות בעלי שליטה
14	-	4	-	10	-	-	-
2	-	-	-	2	-	-	-
25	-	1	-	24	-	-	-
18	-	-	-	18	-	-	-
(120)	(25) ⁽¹⁾	(41) ⁽¹⁾	-	(10)	(44) ⁽²⁾	-	-
(35)	-	-	-	-	(35)	-	-
(9)	-	-	-	-	(9)	-	-
(79)	(25) ⁽¹⁾	(36) ⁽¹⁾	-	26	(44)	-	-

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הוצג מחדש.

(2) הטבות עובד לזמן קצר 32 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 2 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016							
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי-עניין			
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	מחזיקי מניות בעלי שליטה
203	-	2	1	186	-	14	-
27	(1)	-	-	28	-	-	-
132	98	1	-	24	-	9	-
5	-	-	-	5	-	-	-
(209)	(24) ⁽¹⁾	(36) ⁽¹⁾	-	(26)	(103) ⁽²⁾	(19)	-
(89)	-	-	-	-	(89)	-	-
(14)	-	-	-	-	(14)	-	-
153	73 ⁽¹⁾	(33) ⁽¹⁾	1	212	(103)	4	-

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הוצג מחדש.

(2) הטבות עובד לזמן קצר 39 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 44 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות

6 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים

2016	2017	2018	
הכנסות (הוצאות)			
בגין נכסים			
211	14	8	מאשראי לציבור
-	-	-	מפיקדונות בבנקים
-	-	-	מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
13	-	-	מאגרות-חוב
-	-	-	מנכסים אחרים
בגין התחייבויות			
(18)	-	-	על פיקדונות הציבור
-	-	-	על פיקדונות מבנקים
-	-	-	על ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(3)	-	-	על אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
-	-	-	על התחייבויות אחרות
אחר			
-	-	-	עמלות מעיסקי מימון
-	-	-	הכנסות מימון אחרות
203	14	8	סך-הכל

ד. מידע בדבר תנאי העסקות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי-עניין

עסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו ככלל במהלך העסקים הרגיל, משיקולים עסקיים ובתנאים דומים לתנאי עסקות עם גופים שאינם קשורים לבנק. במספר מקרים הבנק תמך כמקובל בחברות בת בנקאיות באמצעות השקעה בהון, בהלוואות, בכתבי נוחות וכד'.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק

א. תמצית דוח רווח והפסד⁽¹⁾

2016	2017	2018	
9,695	10,433	11,571	הכנסות ריבית
(1,945)	(2,151)	(2,748)	הוצאות ריבית
7,750	8,282	8,823	הכנסות ריבית, נטו
184	205	570	הוצאות בגין הפסדי אשראי
7,566	8,077	8,253	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
1,052	553	1,036	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
*3,245	*3,086	3,124	עמלות
91	138	51	הכנסות אחרות
*4,388	*3,777	4,211	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
**3,889	**3,918	3,862	משכורות והוצאות נלוות
1,343	1,291	1,342	אחזקה ופחת בניינים וציוד
***2,037	***2,146	2,273	הוצאות אחרות
*7,269	*7,355	7,477	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,685	4,499	4,987	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
2,120	1,883	1,937	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,565	2,616	3,050	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
274	314	364	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר מסים המיוחס לפעילות מופסקת
(211)	(270)	(819)	חלקו של הבנק בחברות מוחזקות אחרות
			רווח נקי:
2,628	2,660	2,595	המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מכר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 ** על-פי הוראות בנק ישראל, סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1 ד.3](#).
 (1) נתוני קבוצת ישראלכרט הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ב. תמצית מאזן⁽¹⁾

31 בדצמבר		
2017	2018	
נכסים		
84,079	85,024	מזומנים ופיקדונות בבנקים
57,054	47,582	ניירות-ערך
684	708	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
262,544	287,061	אשראי לציבור
(3,598)	(3,685)	הפרשה להפסדי אשראי
258,946	283,376	אשראי לציבור, נטו
2,292	2,428	אשראי לממשלות
3,064	3,431	השקעה בפעילות מופסקת
13,717	12,728	השקעות בחברות מוחזקות אחרות
2,904	2,906	בניינים וציוד
11,876	10,365	נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,929	5,342	נכסים אחרים
439,545	453,890	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון		
362,447	370,227	פיקדונות הציבור
4,031	4,409	פיקדונות מבנקים
320	208	פיקדונות הממשלה
14,718	15,261	כתבי התחייבות נדחים
11,944	9,506	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
10,222	16,735	התחייבויות אחרות
403,682	416,346	סך-כל ההתחייבויות
35,863	37,544	הון
439,545	453,890	סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים

2016	2017	2018	
			תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת
2,628	2,660	2,595	רווח נקי לשנה
			התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת
(63)	(44)	453	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות
527	481	532	פחת על בניינים וציוד
24	21	20	הפחתות
184	205	570	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(384)	(115)	(213)	רווח ממימוש של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
5	(14)	(26)	רווח ממימוש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר
(8)	(39)	(28)	רווח ממימוש בניינים וציוד
98	(4)	(37)	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
(159)	(33)	(30)	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
269	27	(21)	מסים נדחים, נטו
(93)	(5)	(56)	רווח ממכירת תיקי אשראי
250	1,880	(453)	התאמות בגין הפרשי שער
818	1,428	(2,221)	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
			שינוי נטו בכספים שוטפים
937	(245)	1,511	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(2,179)	3,499	(1,135)	ניירות-ערך למסחר
457	85	(322)	נכסים אחרים
			שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות
(1,072)	(424)	(2,491)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
19	1,247	6,978	התחייבויות אחרות
2,258	10,610	5,626	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2018

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים (המשך)

2016	2017	2018	
			תזרימי מזומנים לפעילות השקעה
(45)	(80)	(511)	פיקדונות בבנקים
4,011	*(4,095)	(17,200)	אשראי לציבור
(136)	212	(136)	אשראי לממשלות
(256)	(309)	(24)	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(7)	(130)	-	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
12	131	35	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(36,039)	(36,227)	(29,639)	רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה
12,819	10,945	32,407	תמורה ממכירת ניירות-ערך זמינים למכירה
14,993	26,735	9,821	תמורה מפדיון ניירות-ערך זמינים למכירה
(5,177)	*(6,096)	(8,165)	רכישת תיקי אשראי
4,324	140	382	תמורה ממכירת תיקי אשראי
67	251	97	דיבידנדים שהתקבלו מחברות מוחזקות
(566)	-	(183)	השקעות בחברות מוחזקות
-	-	2	תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות
(500)	(571)	(552)	רכישת בניינים וציוד
14	66	46	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(6,486)	(9,028)	(13,620)	מזומנים, נטו, לפעילות השקעה

תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון

(448)	(27)	378	פיקדונות מבנקים
22,745	12,628	7,780	פיקדונות מהציבור
(9)	(25)	(112)	פיקדונות מהממשלה
(17)	-	1,799	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(3,034)	(2,561)	(1,349)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
5	-	-	הנפקת מניות ואופציות
(685)	(861)	(496)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
(27)	(39)	(24)	רכישה עצמית של מניות
18,530	9,115	7,976	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
14,302	10,697	(18)	גידול (קטיון) במזומנים
57,937	71,989	80,806	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(250)	(1,880)	453	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
71,989	80,806	81,241	יתרת מזומנים לסוף השנה

ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו

12,256	10,921	11,238	ריבית שהתקבלה
(2,650)	(2,497)	(2,741)	ריבית ששולמה
2	220	17	דיבידנדים שהתקבלו
(1,791)	(1,321)	(2,374)	מסים על הכנסה ששולמו
11	157	196	מסים על הכנסה שהתקבלו

* סווג מחדש.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעיקר עניינן, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל, ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פורסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרם).

- בתוך שלוש שנים מחודש ינואר 2017 חברות כרטיסי האשראי יורדו משני הבנקים הגדולים (הבנק ובנק לאומי). תקופת המכירה תתארך לארבע שנים במידה והבנק ינפיק תוך 3 שנים לפחות 25% מחברות כרטיסי אשראי בבעלותו וגם ירד לשיעור אחזקה של 40%.
- החל מחודש יולי 2018 הבנקים נדרשים להעביר לגופים פיננסיים שיאשרו ובכפוף לאישור לקוח, יתרות עו"ש יומיות. בנק הפועלים ערוך למימוש ההוראה.
- הבנק חוייב לאפשר להעביר מידע על חשבונות לקוחות לצדדים שלישיים שיתנו ללקוחות שירותי יעוץ, השוואת עלויות וסכימת מידע פיננסי. ההעברה תהיה בכפוף לאישור לקוח ותבוצע בשיטת OPEN API. טיטות תקנות בעניין זה טרם פורסמה, אך בנק ישראל פרסם לוח זמנים לביצוע בצוות ההיגוי של הפריקט.
- החל מפברואר 2020 הבנק ידרש להציג באתר שלו, עבור לקוחותיו, פירוט מידע על העסקות המבוצעות על ידם בכרטיסי חיוב חוץ בנקאיים. תיקון להוראות נוהל בנקאי תקן 470 פורסם בנובמבר 2018 ובו הוראות באשר לאופן הצגת המידע.
- כחלק מהגנת הינוקא לחברות כרטיסי האשראי הבנק ידרש לצמצם את מסגרות האשראי שלו ב-50% ביחס למסגרות האשראי שהקצה בשנת 2015, זאת עד חודש פברואר 2021. לאחר מכן לא יוכל הבנק לצמוח בהיקף המסגרות במשך 3 שנים נוספות.
- הבנק ידרש למכור החזקות בחברת שב"א (שירותי בנק אוטומטיים בע"מ) - המפעילה מערכות טכנולוגיות המאפשרות, בין היתר, העברת אישורים לעסקות בכרטיסי חיוב והעברת אישורים לעסקות משיכת מזומן). כיום הבנק מחזיק 34.5% משב"א ויידרש למכור את החזקות העולות על 10% בתוך 4 שנים, כאשר זכויות ההצבעה בגין החזקות מעל השיעור האמור מורדות החל מיום 1 ביוני 2017. הבנק בוחן דרכים למכירת החזקותיו בהתאם להוראות החוק, לרבות בדרך של הצעת מכר של מניות שיוצעו לציבור באמצעות תשקיף שתפרסם שב"א.
- ועדת היישום שמונתה לאחר חקיקת החוק נדרשת לדווח לכנסת מידי תקופה לעניין מצב התחרות בשוק האשראי. בנק ישראל החל באיסוף נתונים לטובת קביעת מחירי האשראי הממוצעים בשוק לצורך השוואה והצגה לוועדה, כחלק מהממדים שישמשו להערכת מצב התחרות בשוק האשראי. הבנק נערך ליישום החוק על-פי לוח הזמנים שנקבע. לפרטים נוספים בדבר היערכות הבנק להיפרדות מקבוצת ישראלכרט ראה [פרק 2.6.1 לעיל](#).

ועדת החקירה הפרלמנטרית להקצאת האשראי ללווים גדולים

בחודש יולי 2017 החליטה הכנסת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבחינת הקצאת האשראי במשק והסדרי חוב בראשות ח"כ איתן כבל. הוועדה תבחן את התנהלות בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, גופים מוסדיים, חברות ביטוח ונותני אשראי למיניהם, תקבע מסקנות ותגיש המלצות בנושא זה. מנכ"ל הבנק ויו"ר הדירקטוריון הופיעו בפני הוועדה ביום 21 באוקטובר 2018. טרם הדין הבנק קיבל דרישה להעביר לוועדה מסמכים על אשראי ללווים גדולים. בדיון העביר הבנק לוועדה נתונים הנוגעים לביצועי תיק האשראי של הבנק, לתמהיל התיק לאורך השנים ולהתמודדות הבנק עם לקוחות בקשיים. כמו-כן, ראשי הבנק ענו על שאלות חברי הכנסת. ראשי הבנק הביעו נכונות לשתף פעולה עם הוועדה ולהעביר לוועדה מסמכים נוספים הנוגעים לנתונים מצרפיים וכן למדיניות ונהלי הבנק, באופן שאינו פוגע בנכסים המסחריים של הבנק, בחובות הסודיות הבנקאית כלפי לקוחות ובחיסיון הקבוע בחוק וחל על האמור בדו"חות הפיקוח על הבנקים. בחודש ינואר 2019 סיימה הוועדה את עבודתה, הוועדה צפויה לפרסם את מסקנותיה והמלצותיה לאחר סיום השימועים.

החוק לניוד חשבונות בין בנקים באופן מקוון

בחודש פברואר 2018 אושר בכנסת החוק להקמת מערכת ניווד חשבונות בנק אוטומטית על בסיס מערכת ה-CASS שהוקמה באנגליה (Current Account Switch Service) במסגרת התוכנית הכלכלית (חוק הסדרים) לשנת 2018. על-פי החוק - הבנקים יחויבו לאפשר מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח. בחודש פברואר 2021 יכנס החוק לתוקף עם אפשרות להארכה נוספת בשנה. מאז פרסום הצעת החוק מתקיימות בבנק ישראל פגישות הצוות ליישום החוק. הוחלט כי חברת מס"ב תנהל את הפריקט והחברה העבירה לוחות זמנים לביצוע לפיקוח על הבנקים ולכלל הבנקים החברים.

בנובמבר 2018 פרסמה נגידת בנק ישראל כללים ראשוניים מכח החוק העוסקים בסוגי חשבונות אשר הבנקים יחויבו לאפשר את ניוודם במסגרת המערכת. בין היתר, נקבע כי לא יהיה ניתן להשתמש במערכת להעברת חשבונות נאמנות, אפטרופסות או שמנהלים בידי מנהל עיזבון. כמו-כן נקבע כי השימוש במערכת מיועד לחשבונות שבהם יוותר הרכב זהה של בעלים בחשבון - בין אם היא נעשית מחשבון של יחיד ליחיד או שותפים לשותפים, על-פי נתוני בנק ישראל, כ-80% מחשבונות עו"ש למשקי בית יהיו ניתנים לניוד במערכת.

טיטות תקנות נוספת העוסקת בסוגי המוצרים שיהיה ניתן לנייד במערכת - הוראות קבע, שיקים וכיו"ב, צפויה להתפרסם בשבועות הקרובים.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות (המשך)

הרפורמה בשירותי התשלום

הרפורמה בשירותי התשלום היא תולדה של דוח ועדה בין-משרדית לשיפור השימוש באמצעי תשלום מתקדמים, שבה היו חברים משרד האוצר, בנק ישראל, משרד המשפטים ועוד.

בינואר 2019, פורסם חוק שירותי תשלום.

החוק הינו חוק צרכני שצפוי להחליף את חוק כרטיסי חיוב ולמעשה מחיל הגנות צרכניות שהיו שמורות עד עתה לעולם הכרטיסים גם על אמצעי תשלום מסורתיים בבנקים כגון העברות מחשבון והרשאות לחיוב חשבון. בנוסף, ההצעה מחילה את ההגנות גם על אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלום, ארנק אלקטרוני ועוד. ההסדר שנקבע בחוק מסתמך בין היתר על עקרונות דירקטיבת PSD2 שנכנסה לתוקף במאי 2018 באירופה, וכן על הסדרים שהיו קבועים בחוק כרטיסי חיוב. החוק קובע את החובות המוטלות על נותן שירותי תשלום מול המוטב והמשלם, את אופי החוזה שנדרש נותן שירותי התשלום להציג, את הסדרי האחריות לפעולת תשלום, לשימוש לרעה ועוד.

תזכיר חוק נוסף בנושא, הקובע את החובות החלות על מי שמבקש לקבל רישיון ולשמש כנותן שירותי תשלום, התפרסם באוגוסט 2018 להערות הציבור והוא צפוי להגיע לדיון בכנסת הבאה.

נושאים נוספים

- ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק נתוני אשראי, לפיו נקבע הסדר לשיתוף בנתוני אשראי הכולל איסוף נתוני אשראי ממקורות המידע הקבועים בחוק (בין היתר – בנקים, חברות כרטיסי אשראי וגופים מוסדיים), שמירתם במאגר מידע מרכזי המופעל בידי בנק ישראל ומסירת נתוני אשראי ממנו ללשכות אשראי לשם עיבודם והעברתם, בין השאר לנותני אשראי, זאת לצורך הגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי. חוק נתוני אשראי צפוי היה להיכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2018. לאור עיכובים בהפעלת המאגר ביקש בנק ישראל את דחיית כניסת החוק לתוקף לאפריל 2019, המועד בו צפוי כרגע להתחיל לפעול מאגר נתוני אשראי. בנוסף, בדצמבר 2018 פרסם משרד המשפטים תזכיר לתיקון החוק. לפי התזכיר, לאור העובדה כי במהלך תקופת ההיערכות להקמת המאגר וליישום החוק, נמצא כי המעבר החד בין החוקים מייצר סיכון גבוה לגרימת נזק משמעותי לבעלי העניין במערכת נתוני אשראי וכפועל יוצא מכך עלולה להיגרם פגיעה גם בלקוחות מבקשי האשראי, יקבע, בין היתר, כי מי שהיה בעל רישיון שירות נתוני אשראי לפי חוק שירות נתוני אשראי ערב יום התחילה, יהיה רשאי להמשיך להפעיל שירות נתוני אשראי כהגדרתו בחוק האמור לתקופה של 12 חודשים מיום התחילה. כן נקבע בתזכיר, כי שר המשפטים, בהסכמת הנגיד, רשאי להאריך בצו את התקופה האמורה לתקופה נוספת, ובלבד שהתקופה הכוללת לא תעלה על 18 חודשים מיום התחילה. התזכיר טרם הגיע לכדי אישור הכנסת מאחר והוגש זמן קצר לפני פיזור.
- בנובמבר 2018 פרסמה רשות ההגבלים העסקיים בשיתוף עם רשות ניירות-ערך טיוטת דו"ח על שוק הברוקראז' בישראל ובו המלצות לגבי ההסדרים בתחום, הסרת חסמים ומעבר תיקי השקעות בין בנקים לחברי בורסה שאינם בנקים.

הוראות ויוזמות מותיות של שנת 2018

- חקיקה פרטית לטובת נוטלי משכנתאות –
- בינואר 2019 פורסם תיקון 30 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) העוסק בדחיית פירעון הלוואה לדיור של לקוח בנסיבות מיוחדות, החוק קובע כי על הבנקים (וגופים חוץ בבנקאיים ככל שאלו ימכרו משכנתאות בעתיד) לאפשר ללקוח, לבחור מסלול הלוואה בו הוא יהיה רשאי, לדחות תשלומים בגין הלוואה לדיור במקרה של אבטלה, מחלה, לידה או פגיעה.
- בינואר 2019 פורסם ברשומות תיקון 31 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) העוסק בדחיית תשלומי משכנתא עקב פטירת לווה-על פי התיקון לחוק, במקרה של פטירת לווה, לבקשת מי שחייב לפרוע את הלוואה, על הבנק לדחות את תשלומי המשכנתא, לתקופה שלא תעלה על 12 חודשים, ללא תשלום וללא חיוב בריבית פיגורים.
- תיקון של דיני התחרות – בינואר 2019 פורסם תיקון 21 לחוק ההגבלים העסקיים – על-פי התיקון לחוק, הרשות (שתיקרא מעתה רשות התחרות) תוכל להכריז על חברה כמונופול גם אם נתח השוק שלה נמוך מ-50%, כל עוד היא סבורה שיש בידה כח שוק משמעותי. בנוסף, תקרת העיצומים הכספיים שלרשות יש סמכות להטיל על תאגידים שהפרו את החוק תעלה מ-24 מיליון ש"ח ל-100 מיליון ש"ח.
- הפחתת העמלה הצולבת – בחודש נובמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים את צו הבנקאות (שירות ללקוח)(פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקות בכרטיסי חיוב ושל עסקות חיוב מידי) אשר מביא לידי ביטוי את המתווה שפרסם בנק ישראל בפברואר 2018 להפחתת שיעור העמלה הצולבת – על-פי המתווה תופחת העמלה בכרטיסי אשראי מ-0.7% ל-0.5% בחמש פעימות מדורגות, הפעימה הראשונה תחול בינואר 2019 והאחרונה בינואר 2023. בנוסף, המפקחת קבעה כי העמלה הצולבת בעסקות חיוב מידי (דביט) תופחת מ-0.3% ל-0.25% בשתי פעימות שיחלו בינואר 2021 ויסיימו בינואר 2023.
- דחייה לחוק אשראי הוגן – בחודש נובמבר 2018 אישרה מליאת הכנסת את ההצעה לדחיית כניסתו לתוקף של חוק אשראי הוגן, אשר אמור להיכנס לתוקף ביום 9 בנובמבר 2018. על-פי התיקון לחוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות (תיקון מס' 5) (דחיית מועד התחילה) – כניסת החוק לתוקף תידחה או לאחר שישה חודשים מיום פרסום תקנות ראשונות או ליום 9 בנובמבר 2019, המוקדם מביניהם.
- בחודש אוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה מתקדמת המתקנת את נוהל בנקאי תקין 325 בנושא ניהול מסגרות אשראי. ההוראה הקיימת חלה עד כה על מסגרות אשראי בחשבון עו"ש בלבד. מוצע להחיל את ההוראה גם על מסגרות האשראי הניתנות ללקוחות באמצעות כרטיסי האשראי. כמו-כן, נקבעה דרישה לקבוע מנגנוני התראות ללקוחות אודות ניצול המסגרות, וכן להודיע ללקוח אודות ניצול של מעל 90% ממסגרת האשראי.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות (המשך)

- חיוב העברת עסקים קטנים למסלול עמלות קבוע - בחודש אוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון לכללי העמלות המחייב את הבנקים לאתר את העסקים הקטנים שיכולים לחסוך ממעבר למסלול עמלות עו"ש במחיר קבוע, ולצרף אותם באופן יזום למסלול. צעד זה מבוצע לאחר הוראת הפיקוח מחודש נובמבר 2017, שדרשה מהבנקים לשלוח לכל עסק קטן מכתב המידע אותו לגבי גובה החיסכון שיווצר לו אם יעבור למסלול העמלות המתאים לו. התיקון צפוי להיכנס לתוקף בתחילת 2019.
- הקלות צרכניות בהלוואות לדיור - בחודש אוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון לנוהל בנקאי תקין 451 בנושא הלוואות לדיור - על-פי התיקון, הפניית הלקוח לביצוע שמאות תבצע כבר בשלב האישור העקרוני. כמו-כן, הבנקים יחויבו לקבל הערכת שמאי שהוכנה עבור בנק אחר. זאת בתנאי שלא חלפו 90 ימים מאז הכנתה, וכן נותרת לבנק אפשרות לסרב סירוב סביר במקרים חריגים.
- לעניין פירעון מוקדם: בנק ידרש להציג באתר האינטרנט שלו או באפליקציה, מידע מעודכן הנדרש ללווה על מנת לבחון את הכדאיות של פירעון מוקדם של המשכנתא. כמו-כן, בנק ידרש למסור ללווה אישור עבור חברת הביטוח בו הוא מאשר להקטין את סכום השעבוד לטובת הבנק בהתאם לפירעון ההלוואה (או לבטל את השעבוד כליל במקרה של פירעון מלא).
- הסדרת מיקור חוץ - בחודש אוקטובר 2018 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא התנהלות הבנק במיקור חוץ. החוזר מסדיר את העקרונות שבנקים נדרשים לפעול לפיהם כאשר הם מעבירים פעולות למיקור חוץ, במטרה לצמצם את חשיפתם לסיכונים הנובעים מכך. ההוראה מפרטת מיהו נותן שירות מיקור חוץ, אחריות הבנק והביקורת ונאותות החוזה עם הספק, ההוראה מטילה נטל פיקוחי על הבנק בנוגע לספקים שלו. בתוך כך, בנוגע להפניית לקוחות לנטיילת אשראי, נקבע כי תחילת הפעילות תותר רק לאחר הפעלת מאגר נתוני אשראי ובכפוף להבהרה פיקוחית ייעודית לנושא.
- המדינה מעודדת הקלה על עלויות הקמת בנקים חדשים - בחודש ספטמבר 2018 פרסם משרד האוצר כללים למתן מענקים להקמת לשכת מחשוב מרכזית - האוצר יעניק מענקים לספק שירותי המחשוב שייבחר בגין הקמת תשתית מחשוב ואספקת שירותי מחשוב בבנקיים כוללים לגופים פיננסיים. על-פי הכללים, הסכום המקסימלי למענק לגוף מקים לשכת המחשוב הוא 200 מיליון ש"ח (תלוי בזהות ומספר המצטרפים לשירות) והתנאי לקבלת מענק הוא הסכם התקשרות בין הגוף המציע לבנק או אגודת האשראי. הסכום עבור בנק קיים שיצטרף לשירות הוא 30 מיליון ש"ח והסכום עבור הבנק החדש הראשון שיצטרף לשירות הוא 90 מיליון ש"ח. תנאי הכרחי לקבלת המענק הוא הסכם התקשרות חתום בין ספק שירותי המחשוב לבין בנק קיים או בנק חדש, אחד לפחות. בנוסף, הוצבו אבני דרך לקבלת המענק, אשר תלויות לא רק בנותן שירותי המחשוב אלא גם בפעולות הגוף הפיננסי הנהנה מהשירות. ההקלה בעלויות מצטרפת למסלול רישוי מיוחד להקמת בנקים חדשים שפרסם בנק ישראל ביוני 2018 וכן להקלות בהון שיינתנו לחברות כרטיסי אשראי שירצו להפוך לבנק.
- דיווח על עמלות עבור פעילות בניירות-ערך - במסגרת חוק שינוי מבנה הבורסה, אשר אושר בכנסת באפריל 2017, נקבעו חובות לדווח לבורסה החל מחודש יולי 2018 על העמלות שחברי בורסה וחברי מסלוקה גובים מלקוחותיהם, בכלל זה עמלות מסחר ועמלות סליקה, וכל שינוי בהן. בחודש אוגוסט 2018 עלה לאוויר מחשבון העמלות באתר הבורסה וכעת ניתן להשוות מחירי עמלות פעילות בניירות-ערך בין השחקנים השונים בשוק.
- מענה טלפוני אנושי תוך שש דקות - בחודש יולי 2018 הכנסת אישרה תיקון לחוק הגנת הצרכן שיחייב את הבנקים, במסגרת שירותי המענה הטלפוני במערכת אוטומטית לניתוב שיחות, לאפשר לצרכן מענה אנושי מקצועי בתוך זמן שלא יעלה על שש דקות המתנה. על-פי החוק, האפשרות למענה אנושי מקצועי על-ידי נציג שירות תינתן עבור שירותים מסוג טיפול בתקלה, בירור חשבון וסיוע התקשרות. החוק מאפשר זמן היערכות של שנה ויכנס לתוקף בחודש יולי 2019. על-פי טיוטת הוראות הפיקוח על הבנקים שפורסמה בינואר 2019, המיישמת את הסמכות שהחוק מקנה לפיקוח שהבנקים יהיו רשאים לחרוג ממשך ההמתנה כפי שנקבע בחוק, נקבעה כי החוק יהיה תקף עבור 85% מהשיחות בחודש קלנדר, בממוצע שנתי. בנוסף לכך, נכללו בטיטת ההוראה גם חובה לתת קדימות בתור לאזרחים ותיקים ואנשים עם מוגבלויות, ודרישות לניטור ובקרה אחר דפוסי המענה ללקוחות במוקד הטלפוני.
- פישוט הסכמים - בחודש יולי 2018 פורסמה הוראה 449 בנושא "פישוט הסכמים ללקוח", לפיה, בין היתר, על התאגיד הבנקאי להציג באופן מרוכז בדף הראשון להסכם הלוואה ובהסכם למסגרת אשראי בכרטיסי אשראי, את הפרטים והתנאים המשתייכים להתקשרות הספציפית. הצורך בפישוט הסכם למתן אשראי אף עולה בקנה אחד עם חוק אשראי הוגן.
- תקנות הגנת הפרטיות - בחודש מאי 2018, נכנסו לתוקף תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ז-2017, המפרטות את אופן יישומה של חובת אבטחת המידע החלה על כל גורם המנהל או מחזיק "מאגר מידע", כהגדרתו בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 ("חוק הגנת הפרטיות"). התקנות קובעות הסדר רחב ומקיף לעניין ההגנה הפיסית והלוגית על מאגרי מידע וניהולם, בהתאם לסוג המאגר, כמפורט בתקנות. החברה נערכה ליישום התקנות על היבטיהם השונים.
- סליקה יומית - בחודש אפריל 2018 פרסמה רשות ההגבלים העסקיים, במסגרת התנאים לאישור ההסדר הכובל לסליקה צולבת בין חברות כרטיסי האשראי, כי ידרש מעבר של החברות לסליקה יומית של בתי עסק החל מחודש יולי 2021.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות (המשך)

- הקלה בתהליכי פשיטת רגל וחדלות פירעון - בחודש מרץ 2018 אושר בכנסת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי המסדיר באופן מקיף את דיני חדלות הפירעון של יחידים ושל תאגידים במסגרת חוק חדש וכולל שהחליף שורה של דברי חקיקה שהסדירו את הנושא טרם חקיקת החוק. הוראות החוק צפויות לפגוע ביכולתו של הבנק לגבות את חובותיו, הן בהקשר של לקוחות עסקיים והן פרטיים. החוק יכנס לתוקף בספטמבר 2019. כך למשל, במסגרת החוק, הועברה חלק מהעדיפות הניתנת לבעלי שעבוד צף (לרוב, הבנקים) לטובת הנושים הכלליים הלא מובטחים (שהם לרוב ספקים או לקוחות): בהקשר זה נקבע כי זכאותם של הנושים המובטחים בשעבוד צף לגבות את מלוא חובם תוגבל, כך ששיעור החוב שניתן יהיה לפרוע באמצעות השעבוד הצף לטובתם יעמוד על 75% מהחוב המובטח בלבד, ואילו יתרת חובם תיפרע כחוב כללי בלתי מובטח. בנוסף, החוק מצמצם את יכולתם של הבנקים להיפרע מהשעבוד עבור מרכיב ריבית הפיגורים. כלפי יחידים, החוק מקל ומפשט את תהליכי פשיטת הרגל וההפטר - קובע שבמקום הליכים נפרדים של הפטר ופשיטת רגל, ההפטר יהפוך להיות חלק מובנה מהתהליך וכך חייבים יקבלו במצב רגיל הפטר תוך ארבע שנים וחלק מהחייבים יקבלו הפטר גם תוך שנה; הערכאה המוסמכת לניהול התהליך תעבור מבית המשפט המחוזי לשלום, כאשר חלק ניכר מהליכי חדלות הפירעון של יחידים יעבר לניהול יחידה מנהלית - כונס הנכסים הרשמי. הבנק נערך ליישום החוק. בחודשים נובמבר 2018 עד ינואר 2019 פורסמו 8 סטים של תקנות מכח החוק, התקנות עוסקות בין היתר באספות נושים, דוח ממצאי בדיקה, בירור עם החייב ועוד.
  - בנקאות בתקשורת - בחודש ינואר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 367 בנושא "בנקאות בתקשורת", ובו, בין היתר, הוסדר אופן העברת מידע בדבר יתרה בחשבון עובר ושב מתאגיד בנקאי לגוף פיננסי, בהמשך להוראות "חוק שטרומ". בחודש מרץ 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה, שבו, בין היתר, ניתנו הקלות לפתיחת חשבון מקוון, ובכללן ביטול הצורך בהעברה בנקאית בתהליך פתיחת חשבון הלוואה הנפתח באופן מקוון.
- יוזמות רגולטוריות אלו משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועל הוצאותיו, ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

2018

תוכן העניינים

275	6. מחשלתאגיד
275	6.1. הדירקטוריון וההנהלה
277	6.2. הביקורת הפנימית
278	6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
279	6.4. שכר רואי החשבון המבקרים
280	6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
283	6.6. עניינים אחרים
284	6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין
288	7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
288	7.1. תרשים החזקות
288	7.2. השליטה בבנק
289	7.3. רכוש קבוע
290	7.4. הון אנושי
294	7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
313	7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי
314	7.7. דירוג הבנק
314	7.8. פועלים בקהילה – מעורבות חברתית ותרומה לקהילה
316	8. נספחים
316	8.1. דוח רווח והפסד ומאזן – מידע רב תקופתי
318	8.2. דוח רווח והפסד ומאזן – מידע רב רבעוני
321	8.3. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים
325	8.4. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

רשימת הטבלאות

277	טבלה 1-6: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית
279	טבלה 2-6: שכר רואי החשבון המבקרים
280	טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)
286	טבלה 4-6: פרטים על היתרות של בעלת השליטה לשעבר בבנק ושל אחרים שבעלת השליטה עשויה להישב בעלת עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח)
289	טבלה 1-7: רכוש קבוע
291	טבלה 2-7: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות
291	טבלה 3-7: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה
292	טבלה 4-7: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)
296	טבלה 5-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים
298	טבלה 6-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
300	טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור
302	טבלה 8-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה – תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
304	טבלה 9-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה – תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
306	טבלה 10-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי
309	טבלה 11-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה – תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי
314	טבלה 12-7: דירוג
316	טבלה 1-8: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2014-2018 – מידע רב תקופתי
317	טבלה 2-8: מאזן מאוחד לשנים 2014-2018 – מידע רב תקופתי
318	טבלה 3-8: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2017-2018 – מידע רב-רבעוני
319	טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2017-2018 – מידע רב-רבעוני
321	טבלה 5-8: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו
322	טבלה 6-8: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים
323	טבלה 7-8: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים
323	טבלה 8-8: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות
324	טבלה 9-8: נתונים עיקריים לפי רבעונים
325	טבלה 10-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

6. ממשל תאגידי 6.1. הדירקטוריון וההנהלה חברי דירקטוריון הבנק*

יו"ר הדירקטוריון דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 דירקטור דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 דירקטור	עודד ערן רונית אברמזון רוקח דליה לב יעקב פאר משה קורן ראובן קרופיק ריצ'ארד קפלן
--	--

כן כיהנו במהלך תקופת הדוח הדירקטורים:

כיהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 עד יום 28 באפריל 2018 כיהן כדירקטור עד ליום 4 בספטמבר 2018 כיהן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות עד יום 4 בפברואר 2018 כיהנה כדירקטורית עד ליום 4 בספטמבר 2018 כיהנה כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות עד יום 5 באפריל 2018 כיהן כדירקטור עד ליום 4 בספטמבר 2018	אמנון דיק חאיר ויצ'ר אמרי טוב אפרת פלד דפנה שורץ עידו שטרן
--	---

עבודת הדירקטוריון

במהלך שנת 2018 התקיימו 53 ישיבות של מליאת דירקטוריון הבנק ו-103 ישיבות של ועדות הדירקטוריון. במהלך שנת 2018 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר בחינה של ועדות הדירקטוריון והרכבן אל מול האסטרטגיה של הבנק ומאפייני פעילותו, על שינויים בוועדות הדירקטוריון וסמכויותיהן. שינויים אלו כללו ביטול ומיזוג ועדות (לרבות ביטול ועדת כספים ותשקיפים, כך שהדוחות הכספיים של הבנק ימשיכו להידון בוועדת הביקורת טרם שהם מובאים לאישור הדירקטוריון, וכן ביטול ועדת התגמול בהרכבה המורחב, כך שנושאים שהיו בסמכותה (ענייני תגמול של כלל העובדים בבנק, למעט נושאי משרה ו"עובדים מרכזיים") יידונו בוועדת התגמול, וזאת בנוסף לשינויים נוספים שבוצעו בחודש פברואר 2018 ופורטו בדוח לשנת 2017), באופן שלמועד פרסום הדוח, פועלות 7 ועדות דירקטוריון קבועות (בהשוואה ל-13 ועדות שפעלו במהלך שנת 2017) והן: ביקורת, תגמול, ניהול ובקרת סיכונים, אסטרטגיה ופתוח עסקי, אשראי, ממשל תאגידי ומחזיקי עניין וועדה לענייני טכנולוגית מידע וחדשנות טכנולוגית. בחודש נובמבר 2018 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא "דירקטוריון". במסגרת העדכון נקבע, בין היתר, כי על הדירקטוריון למנות ועדה לענייני טכנולוגית מידע וחדשנות טכנולוגית, שתפקידיה מפורטים בהוראה וכן כי על הדירקטוריון לקבוע מדיניות למשך כהונה מירבי של יושבי הראש של הוועדות. בעקבות העדכון האמור, עודכנו שמה, תפקידיה ומסמך הצירטר של ועדת הדירקטוריון לטכנולוגיה ומיחשוב שהיתה קיימת בבנק עובר לעדכון. כמו-כן, אומצה מדיניות למשך כהונה מירבי של יושבי ראש של ועדות לפיה משך הכהונה יהיה עד 4.5 שנים כאשר מנימוקים מיוחדים ניתן יהיה למנות ברוב מיוחד של חברי הדירקטוריון את יו"ר הוועדה לתקופת כהונה נוספת של 4.5 שנים.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בחודש מרץ 2018 קבע דירקטוריון הבנק, כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית יהיה 3 דירקטורים (במקום 2 דירקטורים עובר להחלטה), וכי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת, יהיה 2 דירקטורים. זאת, בהתחשב בחובות המוטלות על דירקטוריון הבנק ובפרט לאחריותו לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק ולאישורם, בהתחשב בגודל הבנק ובמורכבות פעילותו וכן בחשיבות הרבה המיוחסת לתפקוד גורמי הבקרה בבנק והפיקוח עליהם. בהסתמך על השכלתם, ניסיונם, כישוריהם וידיעותיהם, וכפי שהערץ הדירקטוריון, מכהנים בדירקטוריון הבנק במועד הדיווח 5 דירקטורים, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: עודד ערן, יעקב פאר, משה קורן, דליה לב וראובן קרופיק (הוערך כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית על-ידי דירקטוריון הבנק בחודש מרץ 2019). לפרטים אודות השכלתם, עיסוקם וניסיונם של דירקטורים אלה, ראה [תקנה 26](#) בדוח התקופתי. במועד פרסום הדוח מכהנים בוועדת הביקורת 4 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

* לפרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, השכלתם, עיסוקם וניסיונם (לרבות ביחס להיות חלקם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית), ועדות הדירקטוריון בהן הם מכהנים, תאגידיים נוספים בהם הם מכהנים ועוד, ראה [תקנה 26](#) בדוח התקופתי וכן באתר מגנא של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>.

חברי הנהלת הבנק*

מנהל כללי	ארי פינטו
משנה למנהל כללי, היועצת המשפטית הראשית של הבנק.	יעל אלחוג
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים.	ד"ר אמיר בכר
משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב.	אתי בן-זאב
משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת מחזיקי עניין.	יעל דרומי
משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת COO, אסטרטגיה, משאבים ותפעול.	ארז יוסף
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית.	צחי כהן
משנה למנהל כללי, חשבונאי ראשי.	עופר לוי
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית.	ידין ענתבי
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO.	עופר קורן
משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית.	רונן שטיין
משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות.	גולן שרמן

חבר פנימי ראשי -

זאב חיו
משנה למנהל כללי במעמד חבר הנהלה, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל.

כן כיהנו במהלך תקופת הדוח:

כיהן כחבר הנהלה, משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית עד יום 28 בפברואר 2018.	יעקב אורבך
כיהן כחבר הנהלה, משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות עד יום 31 בינואר 2018.	אברהם כוכבא
כיהן כחבר הנהלה, היועץ המשפטי הראשי של הבנק עד יום 28 בפברואר 2018.	אילן מזור
כיהן כחבר הנהלה, משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית עד יום 29 במאי 2018.	דן קולר

* לפרטים נוספים על חברי הנהלה, ראה [תקנה 26א](#) לדוח וכן סעיף 6.6 להלן ובאתר מגנא של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

6.2. הביקורת הפנימית

פרטי המבקר הפנימי – ר"ח זאב ח'ו מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק מיום 14 ביולי 2014 ר"ח זאב ח'ו עובד בקבוצת בנק הפועלים משנת 1990 ומועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה, משנה למנכ"ל. הינו בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב, בעל ניסיון בתחומי הבנקאות והביקורת, ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית"). המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, או בחברות הבנות שלו, ואינו ממלא תפקיד נוסף על תפקידו כמבקר הפנימי הראשי של הבנק וכמבקר פנימי בחלק מהחברות הבנות בקבוצה כנדרש בסעיף 146 (ב) לחוק החברות ובסעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. מינוי עובדים לביקורת הפנימית והפסקת עבודתם שם, נעשים באישור המבקר הפנימי הראשי; עובדי הביקורת מקבלים הוראות בענייני ביקורת רק מהמבקר הפנימי הראשי, או מהמנהלים בביקורת הפנימית שהוסמכו על-ידו; ככלל, עובדי הביקורת הפנימית אינם עוסקים בתפקיד אחר זולת ביקורת פנימית; עובדי לשכת המבקר הפנימי מורשים לחתום בשם הבנק רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית.

דרך המינוי – מינוי המבקר הפנימי אושר בדירקטוריון הבנק ביום 14 ביולי 2014 לאחר המלצה ואישור של ועדת הביקורת מיום 14 ביולי 2014, אשר בנימוקה התייחסה, בין היתר, לכישוריו המקצועיים, לתכונותיו האישיות, להשכלתו ולניסיונו, לרבות הניסיון בתחום הביקורת.

זהות הממונה על המבקר הפנימי – הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית העבודה – הביקורת הפנימית פועלת על-פי תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של שלוש שנים. תוכנית העבודה לשנת 2018 נגזרה מתוכנית העבודה הרב-שנתית, המתבססת, בין היתר, על: הערכת סיכונים בישויות לביקורת; סקר סיכונים תפעוליים; מבנה ארגוני מעודכן של הבנק; סבב ביקורת ביחידות השונות, וממצאים שהועלו בביקורת קודמות. לצורך התווית תוכנית העבודה, קיימה הביקורת שיחות והתייעצויות עם מנהלים בכירים וגורמי ניהול אחרים ועם רואי החשבון המבקרים. באופן דומה נקבעה תוכנית עבודת הביקורת בחברות הבנות של הבנק, אשר הביקורת הפנימית של הבנק נותנת שירותי ביקורת למרביתן.

במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת נבחנים גם תהליכי אישור עסקות מהותיות, והכל מתוך ראייה כוללת של מיקוד בסיכונים. לאחר שתוכנית העבודה של הביקורת גובשה על-ידי הביקורת הפנימית, היא הובאה לדיון בוועדת הביקורת, ובשים לב להמלצותיה התקיים דיון בדירקטוריון והתוכנית אושרה על-ידו.

למבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטוט מתוכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים. בין היתר, במסגרת תוכנית העבודה הוקצו משאבים גם לביקורת אירועים מיוחדים ולביקורות לא מתוכננות, לרבות ביקורות, לפי דרישה, של גורמים מוסמכים, כגון: הדירקטוריון, ועדת הביקורת, גורמי ניהול בבנק ורגולטורים. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה מובאים לדיון ואישור בוועדת הביקורת והדירקטוריון.

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית מתייחסת גם לפעילות הבנק בחו"ל, באמצעות סניפים ונציגויות, ולחברות הבנות של הבנק (בארץ ובחו"ל). לחברות הבנות העיקריות בחו"ל מבקרים פנימיים מקומיים (בפועלים שוויץ, המספקת גם את שירותי הביקורת הפנימית לבנק הפועלים לוקסמבורג, ובפוזיטיף, מבקרים פנימיים מקומיים נפרדים, במשרה מלאה. הביקורת בחברת HSU מבוצעת על-ידי המבקר המקומי בסניף ניו-יורק, בהיקף של כרבע משרה). הביקורת הפנימית בארץ מבצעת בקרה על כך שהביקורת הפנימית נערכת ברמה מקצועית נאותה כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית. ככלל, חברות הבנות בארץ, לרבות חברות מקבוצת ישראלכרט (ראה להלן), מקבלות שירותי ביקורת פנימית מהביקורת הפנימית של הבנק.

יצוין כי כחלק מהיערכות להפרדת קבוצת ישראלכרט מבנק הפועלים, בעקבות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017, מונה במאי 2018 מבקר פנימי חדש לחברת ישראלכרט, במקומו של מר זאב ח'ו, והחברה החלה בהיערכות להקמת יחידת ביקורת עצמאית. היקף המשאבים הנדרשים ליחידת הביקורת בישראלכרט ותוכנית הביקורת הרב שנתית שלה יקבעו על בסיס תוצאות סקר סיכונים, המבוצע על-ידי מבקר החברה החדש. תוכנית הביקורת של ישראלכרט לשנת 2019 תבוצע על-ידי מבקר החברה החדש, בין השאר גם באמצעות עובדי הביקורת הפנימית של בנק הפועלים (מוערכים בכ-260 ימי עבודה), וזאת עד למועד מכירתה או הפיכתה של ישראלכרט לחברה ציבורית. לאחר מועד זה לא ינתנו שירותים לחברת ישראלכרט על-ידי עובדי הביקורת הפנימית של בנק הפועלים.

היקף העסקה – תקני כוח האדם בביקורת הפנימית נקבעו על בסיס תוכנית עבודה רב שנתית, מבוססת סקר סיכונים. צוות הביקורת הפנימית בבנק, בחברות הבנות ובשלוחות חו"ל מנה בממוצע כ-127 משרות בשנת 2018 וכ-4 משרות במיקור חוץ כלהלן:

טבלה 1-6: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית

מספר משרות ממוצע בשנת 2018			
	בבנק	בחברות הבנות	סך-הכל
פעילות בישראל	106	5	111
פעילות בחו"ל	8	8	16
סך-הכל	114	13	127

בנוסף, הושקעו כ-4 משרות במיקור חוץ.

עריכת הביקורת – הביקורת הפנימית בבנק פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובכלל זה הוראת ניהול בנקאי תקין (307) בנושא פונקציית ביקורת פנימית, תקנים מקצועיים, הנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים, והנחיות ועדת הביקורת והדירקטוריון. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים, כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

גישה למידע – לביקורת הפנימית נתונה גישה חופשית לכל המידע בבנק, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע עבודתה.

סמכות זו מעוגנת בצ'ארטר הביקורת ובנהלים. מדיניות זו מקובלת בפעילות הבנק בארץ, בחו"ל ובחברות הבנות.

דין וחשבון המבקר הפנימי – דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב.

מדי חודש מוצגת בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר שהוגשה ליו"ר ועדת הביקורת, רשימת כל דוחות הביקורת שפורסמו במהלך החודש הקודם.

דוחות הביקורת מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל הבנק. הדוחות מופצים גם לחברי ועדת הביקורת ולחברי ההנהלה. דוחות ביקורת מהותיים נדונים בוועדת הביקורת מדי חודש.

בשנת 2018 הוגשו לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ונדונו בוועדה סיכומים חצי שנתיים ושנתיים, שסקרו את פעילות הביקורת הפנימית במהלך התקופה המדווחת. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2017 הוגש לוועדת הביקורת ביום 14 במרץ 2018 ונדון בוועדה ביום 19 במרץ 2018, סיכום פעילות הביקורת במחצית הראשונה של שנת 2018 הוגש לוועדת הביקורת ביום 26 באוגוסט 2018 ונדון בוועדה ביום 3 בספטמבר 2018. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2018 ידון בוועדת הביקורת בתחילת רבעון שני של שנת 2019.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי – לדעת הדירקטוריון ועדת הביקורת, ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותוכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול – להלן פרטים על השכר, התגמול, שווי הטבות, תשלומי המעביד והפרשות ששולמו או שנרשמה בינם הפרשה למבקר הפנימי הראשי, בשנת 2018:

משכורת בסך של 1,578 אלפי ש"ח, מענק בסך של 458 אלפי ש"ח, הטבה בשל תשלום מבוסס מניות בסך של 337 אלפי ש"ח, שווי הטבות נוספות בסך של 96 אלפי ש"ח. תשלומי הפרשות המעביד בסך של (619) אלפי ש"ח, סך התגמול לפי תקנה 21 הסתכם בסך של 1,850 אלפי ש"ח. סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול הסתכם בסך של 2,520 אלפי ש"ח. היתרה של הלוואות שניתנו בתנאים רגילים הסתכמה בסך של 51 אלפי ש"ח.

למבקר הפנימי החזקות בשיעור זניח (כ-0.01%) במניות הבנק (96,233 מניות) ובזכויות לקבלת מניות הבנק (כ-0.01%) שהתקבלו במסגרת תוכנית תגמול הוני לבכירי הבנק ואשר אין בהן כדי להשפיע על טיב עבודתו.

שכרו ותנאי שכרו ותנאי העסקתו של המבקר הפנימי מאושרים על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון בהמלצת ועדת הביקורת. תגמול המבקר הולם את משרתו, ומושתת על עקרונות מקובלים גם לתגמול חברי ההנהלה (המוגדרים כפונקציות בקרה). להערכת הדירקטוריון, תגמול המבקר הפנימי אין בו כדי לגרום להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. ועדת הביקורת של הדירקטוריון הינה הוועדה אשר דנה ובוחנת את טיטות הדוחות הכספיים המוצגים בפניה וממליצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים. ועדת הביקורת קיבלה דיווח וקיימה דיון על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו, וכן קיבלה דיווח על כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, אם וככל שהיתה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. ועדת הביקורת בחנה את הסוגיות המהותיות והאומדנים הקריטיים שיושמו בדוחות הכספיים; את סבירות הנתונים; את המדיניות החשבונאית שיושמה, את השינויים שחלו בה, אם חלו ואת הטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים; כן בחנה הוועדה את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה, באמצעות הצגה מפורטת של הנושאים על-ידי נושאי משרה ואחרים בבנק, לרבות: המנכ"ל, הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) והחשבונאי הראשי של הבנק ובחנה את אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

במסגרת הדיון בדוחות הכספיים ועדת הביקורת דנה, בין היתר, בחובות הבעייתיים של הבנק, בחנה את שווי החזקות בבנק בניירות-ערך, דנה בהפרשות לירידת-ערך, שהינה בעלת אופי אחר מזמני, של ניירות-ערך ובהוצאות בגין הפסדי אשראי של הבנק. כן דנה ועדת הביקורת ובחנה את חשיפות הבנק לסיכונים ואת דרך השתקפותם והשפעתם על הדוחות הכספיים.

לישיבות ועדת הביקורת, כמו גם לישיבות הדירקטוריון, בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים רואי החשבון המבקרים של הבנק זיו האפט, רואי חשבון וסומך חייקין, רואי חשבון והם נוכחים בכל הישיבות האלה. המבקר הפנימי של הבנק מוזמן לדיוני ועדת הביקורת והדירקטוריון בנושא אישור הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות הליך אישור הדוחות הכספיים, ראה [שאלון ממשל תאג'די, סעיפים 25, 26, 27](#).

מחשכל תאגיד, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

6.4. שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)(8)

טבלה 2-6: שכר רואי החשבון המבקרים

הבנק		המאוחד	
2017	2018	*2017	2018
באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת⁽⁴⁾			
12,789	13,129	21,566	21,988
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
עבור שירותים הקשורים לביקורת⁽⁵⁾			
6,197	4,939	6,794	5,352
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
עבור שירותי מס⁽⁶⁾			
1,985	2,268	2,453	2,832
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
עבור שירותים אחרים⁽⁷⁾			
1,555	959	3,525	5,675
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
22,526	21,295	34,338	35,847
סך-הכל שכר של רואי חשבון מבקרים			

* הוצג מחדש.

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת.
- (2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם, וכן כולל תשלומים על-פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, לרבות ביקורת בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404) וסקירה של סניפי הבנק בחו"ל.
- (5) Audit Related Fees כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות.
- (6) כולל בעיקר: דוחות התאמה למס, דינוי שומות ויעוץ מס בישראל ובחו"ל.
- (7) כולל בעיקר: סיוע בהכנת דוח אחריות חברתית ויעוץ בנושא תגמול עובדים.
- (8) הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

בעקבות אישור חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק הגבלת התגמול"), גיבש הבנק מדיניות תגמול ותוכנית תגמול לנושאי משרה ומנהלים בכירים ("מדיניות התגמול" ו"תוכנית תגמול 2016"), התואמות את הוראות חוק הגבלת התגמול (לפרטים נוספים ראה [ביאורים 22 ו-23](#) לדוחות הכספיים). להלן פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח).

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)

שנת 2018										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	משכורת ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות ⁽²⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽³⁾	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾	סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול ⁽⁵⁾	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
ערן עודד	יו"ר הדירקטוריון	-	1,979	-	511	2	348	2,840	2,543	49
פינטו ארי	המנהל הכללי	0.01	2,365	-	101	2	(668)	1,800	2,498	67
לרר אורית ⁽⁷⁾	מנכ"לית בנק הפועלים שוויץ לשעבר	-	2,760	-	614	869	513	4,756	(6)-	141
אלוש משה ⁽⁸⁾	משנה למנכ"לית בנק הפועלים שוויץ	-	3,482	-	-	145	436	4,063	(6)-	-
בן זאב אתי	חברת הנהלה	-	1,578	329	337	92	440	2,776	2,553	64
ענתבי ידן	חבר הנהלה	0.01	1,650	366	337	29	366	2,748	2,553	63
וקסלר רון	מנכ"ל קבוצת ישראלכרט	-	1,913	366	-	43	316	2,638	(6)-	34
אלמוג יעל	חברת הנהלה	-	1,377	428	298	81	265	2,449	2,235	27
שרמן גולן	חבר הנהלה	-	1,079	443	236	135	241	2,134	1,943	51

- (1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
- (2) הסכומים המפורטים תחת טור "הטבות נוספות" בטבלה כוללים תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
- (3) התשלומים בטור תשלומי והפרשות המעביד כוללים הפרשות לפיצויי פיטורין, לתגמולים, לפנסיה, לקרן השתלמות, לחופשה, לביטוח לאומי ולמחלה, וכן כוללים הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל חישובים אקטואריים מעודכנים, בגין התחייבות הבנק לזכויות שנרכשו בעבר, לפני כניסתו לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (4) לא כולל מס שכר.
- (5) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול ולא כולל הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (6) חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים לא חל על נושא משרה זה.
- (7) לפי הסכם העסקה מחדש אוגוסט 2016, זכאית המנהלת ליחידות פנטום בשווי קבוע למועד ההענקה (כ-180,000 פרנק שוויצרי לשנה) (ראה [ביאור 22](#) סעיפים 4 ו-5 לדוחות הכספיים). הסכום המצויין בטבלה כולל את שווי יחידות הפנטום שהוענקו כאמור בגין שנת 2018 וכן את עליית השווי כתוצאה מעליית מחיר מניית הבנק בגין יחידות פנטום חסומות שהוענקו עבור שנים קודמות. פרשה ביום 31 בדצמבר 2018.
- (8) פרש ביום 16 בנובמבר 2018.

מחשול תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

שנת 2017										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	משכורות ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות ⁽²⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽³⁾	סך-הכלל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾ שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול ⁽⁵⁾	סך-הכלל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾ שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול ⁽⁵⁾	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
ערן עודד	י"ר הדירקטוריון	-	1,966	-	505	1	346	2,818	2,523	43
פינטו ארי	המנהל הכללי	0.01	2,353	-	100	4	(180)	2,277	2,516	42
לרר אורית	מנכ"לית בנק הפועלים שוויץ	-	3,339	-	1,119 ⁽⁷⁾	732	589	5,779	- ⁽⁶⁾	113
אלוש משה	משנה למנכ"לית בנק הפועלים שוויץ	-	4,081	-	-	33	440	4,554	- ⁽⁶⁾	-
שטיין רונן	חבר הנהלה	-	1,463	247	-	248	1,457	3,415	2,472	864
קולר דן	חבר הנהלה	0.01	1,342	231	-	233	1,417	3,223	2,455	53
כהן צחי	חבר הנהלה	0.01	1,756	261	-	226	797	3,040	2,486	437
יוסף ארו	חבר הנהלה	-	1,564	354	332	107	545	2,902	2,523	214

- (1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
- (2) הסכומים המפורטים תחת טור "הטבות נוספות" בטבלה כוללים תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
- (3) התשלומים בטור תשלומי והפרשות המעביד כוללים הפרשות לפיצויי פיטורין, לתגמולים, לפנסיה, לקרן השתלמות, לחופשה, לביטוח לאומי ולמחלה, וכן כוללים הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל חישובים אקטואריים מעודכנים, בגין התחייבות הבנק לזכויות שנרכשו בעבר, לפני כניסתו לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (4) לא כולל מס שכר.
- (5) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול ולא כולל הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (6) חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים לא חל על נושא משרה זה.
- (7) לפי הסכם העסקה מחדש אוגוסט 2016, זכאית המנהלת ליחידות פנטום בשווי קבוע למועד ההענקה (כ-180,000 פרנק שוויצרי לשנה) (ראה [ביאור 22 ג.5](#) לדוחות הכספיים). הסכום המצוי בטבלה כולל את שווי יחידות הפנטום שהוענקו כאמור בגין שנת 2017 וכן את עליית השווי כתוצאה מעליית מחיר מניית הבנק בגין יחידות פנטום חסומות שהוענקו עבור שנים קודמות.

הערות כלליות:

היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%. כל עובדי הבנק, ובכלל זה נושאי משרה בבנק, נהנים מהטבות שונות בניהול חשבונות הבנק שלהם. הטבות אלה מתייחסות בעיקרן לפטור ממדי ניהול קבועים, דמי רישום פעולות בחשבון, תדפיסי מידע, פנקסי שיקים, אחזקת ניירות-ערך, משיכת מזומנים, העברת כספים לחשבונות אחרים ודמי חבר של כרטיסי אשראי. כמו-כן קיימות הטבות בשיעור העמלות בגין קניה ומכירה של ניירות-ערך ומטבע-חוץ, הוראות קבע לביצוע תשלומים בחשבון ושכירת כספות. בנוסף, ככל יתר עובדי הבנק, גם נושאי המשרה נהנים מהטבה ברביית על יתרות זכות וחובה בחשבונות עו"ש. מכלול ההטבות שניתנו לנושאי המשרה מסתכם בסכומים זניחים, אשר אינם עולים על סך של 50 אלפי ש"ח בשנה לכל נושא משרה.

לפרטים נוספים בדבר רכיבי התגמול הרחביים (ובכלל זה תגמול מבוסס מניות) להם זכאים כלל חברי ההנהלה של הבנק לרבות תנאי הפרישה, מענקים וכי"ב ולעניין תוכנית התגמול והשפעות חוק הגבלת התגמול, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

למידע נוסף בהתאם לדרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ראה גילוי המפורסם באתר האינטרנט של הבנק ובמגא.

המענקים בגין שנת 2018 שאושרו על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון של הבנק, נקבעו על-פי רוב בהתאם לקריטריונים מדידים שנקבעו מראש, בהתאם להוראות תוכנית תגמול (2016). ככל שהדבר נוגע להפעלת שיקול דעת בקשר עם המענקים בגין שנת 2018 לנושאי משרה, שיקול הדעת הינו במסגרת הוראות תיקון 20 לחוק החברות וההוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, והינו בהתאם להוראות מדיניות תגמול 2016 ותוכנית תגמול (2016).

לדיוני הדירקטוריון קדמו דיונים מקדימים בנושא על-ידי ועדת התגמול. בדיונים שנערכו כאמור בוועדת התגמול והדירקטוריון, נבחנו לגבי כל נושא משרה, בנפרד, הקריטריונים הספציפיים שנקבעו מראש לכל נושא משרה בהתאם לתפקידו, עמידתו בקריטריונים כאמור והתאמת התגמול לנושא המשרה להוראות מדיניות התגמול ותוכנית התגמול החלה על נושא המשרה.

לעניין תנאי הכהונה וההעסקה של המנהלים המפורטים מטה גופם, ציין הדירקטוריון כי הם בהתאם להסכמי ההעסקה עימם שאושרו על-ידי האורגנים בבנק כדון, בהתאם למדיניות תגמול 2016 ולתוכנית תגמול (2016) של הבנק שהיו בתוקף בשנת 2018 ובהתאם להוראות חוק הגבלת התגמול, לתיקון 20 ולהוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. בנוגע לתוכנית תגמול (2016) ותגמול נושאי המשרה ובעלי העניין, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

חמשל תאג'די, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

מר עודד ערן

תנאי כהונתו של מר עודד ערן כיו"ר דירקטוריון הבנק אושרו על-ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק ביום 27 בפברואר 2017, ועל-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 4 באפריל 2017, לתקופה שמיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2019. הסכם ההעסקה עם היו"ר הינו בהתאם להוראות מדיניות תגמול 2016, תוכנית תגמול 2016 והדין החל, לרבות ההוראה בדבר מדיניות תגמול בתאג'ד בנקאי, לפיה היו"ר יהא זכאי לתשלום של תגמול קבוע בלבד, הכולל שכר והטבות נלוות ותגמול הוני קבוע. לעניין תנאי תגמולו והעסקתו של מר עודד ערן, לרבות תקופת העסקתו, תנאים לסיים התקשרות, תקופת הודעה מוקדמת, פיצויי פיטורים ופנסיה, קרן השתלמות, וכן תנאים נלווים, ראה דוח מידי מיום 27 בפברואר 2017 אסמכתא מספר 01-017302-2017, הנכלל כאן על דרך ההפניה.

מר ארי פינטו

מר פינטו החל לכהן כמנכ"ל הבנק מיום 1 באוגוסט 2016. הסכם העסקתו של מר ארי פינטו הינו לתקופה של 3 שנים וכשלושה חודשים החל מיום 12 באוקטובר 2016 ועד ליום 31 בדצמבר 2019. תגמולו של המנכ"ל בשנת 2017 היה בהתאם להסכם תגמול חדש שהינו בהתאם למדיניות תגמול 2016 ותוכנית תגמול (2016). לעניין תנאי תגמולו והעסקתו של מר פינטו, לרבות תקופת העסקתו, תנאים לסיים התקשרות, תקופת הודעה מוקדמת, פיצויי פיטורים ופנסיה, קרן השתלמות, וכן תנאים נלווים, ראה דיווח מידי מיום 8 בנובמבר 2016, אסמכתא מספר 01-074259-2016, הנכלל כאן על דרך ההפניה.

גבי אורית לרר

גבי לרר כיהנה כמנהלת כללית של בנק הפועלים (שוויץ) בע"מ, החל מיום 8 באוגוסט 2012 ועד ליום 31 בדצמבר 2018. כל עלויות העסקתה של גבי לרר שולמו על-ידי בנק הפועלים שוויץ, בפרנקים שוויצרים, והיו בהתאם ליוקר המחיה בשוויץ. תנאי התגמול של גבי לרר כמפורט בטבלה לעיל אושרו על-ידי בנק הפועלים שוויץ בע"מ, והינם בהתאם למקובל לגבי שכר מנכ"לים של בנקים בשוויץ בגודל ובפעילות דומה.

מר משה אלוש

מר אלוש כהן כמשנה למנכ"ל, וכמנהל הבנקאות הפרטית בבנק הפועלים (שוויץ) בע"מ, החל מיום 1 באוקטובר 2010 ועד ליום 16 בנובמבר 2018. כל עלויות העסקתו של מר אלוש שולמו על-ידי בנק הפועלים שוויץ, בפרנקים שוויצרים, והיו בהתאם ליוקר המחיה בשוויץ. תנאי התגמול של מר אלוש, כמפורט בטבלה לעיל, אושרו על-ידי בנק הפועלים שוויץ בע"מ, והינם בהתאם למקובל בבנקים בשוויץ לבעלי תפקידים במעמד זה.

גבי אתי בן זאב

גבי אתי בן זאב מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. הסכם העסקתה של גבי אתי בן זאב הינו לתקופה של ארבע שנים ושלושה חודשים החל מיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 31 במרץ 2021.

מר ידין ענתבי

מר ידין ענתבי מכהן כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. הסכם העסקתו של מר ידין ענתבי הינו לתקופה של שלוש שנים ושישה חודשים החל מיום 1 בינואר 2018 עד 30 ביוני 2021.

דרי רון וקסלר

דרי רון וקסלר מכהן כמנכ"ל חברת ישראלכרט, יורופיי ופועלים אקספרס. הסכם העסקתו של דרי רון וקסלר הינו מיום 1 ביולי 2017 ועד ליום 31 במרץ 2021.

גבי יעל אלמוג

גבי יעל אלמוג מכהנת כמשנה למנכ"ל וכיועצת משפטית ראשית. הסכם העסקתה של גבי יעל אלמוג הינו לתקופה של שלוש שנים וחודש החל מיום 1 ביוני 2017 עד 30 ביוני 2020.

מר גולן שרמן

מר גולן שרמן מכהן כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת חדשנות. הסכם העסקתו של מר גולן שרמן הינו לתקופה של שלוש שנים וחודשיים החל מיום 1 בפברואר 2018 עד 31 במרץ 2021.

6.6. עניינים אחרים

ביום 5 באפריל 2018 הסתיימה כהונתה של גבי דפנה שורץ כדירקטורית חיצונית בבנק לפי הוראות חוק החברות.

ביום 12 באפריל 2018 כונסה אסיפה כללית שנתית של בעלי המניות של הבנק ובה נדונו והתקבלו ההחלטות הבאות: נערך דיון בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 ובדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנה שהסתיימה באותו התאריך, וכן בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2017 ובדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנה שהסתיימה באותו התאריך; מונו מחדש סומך-חייקין (KPMG), רואי חשבון, וזיו האפט (BDO), רואי חשבון, לרואי החשבון המבוקרים של הבנק במשותף, עד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק; אומצו תיקונים לתקנון הבנק; וכן מונתה גבי דליה לב לכהונת דירקטורית חיצונית בבנק בהתאם להוראות חוק החברות.

ביום 28 באפריל 2018 התפטר מר אמנון דיק מכהונתו בבנק כדירקטור חיצוני לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 וזאת בהתאם להוראות החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013 וסעיף 11א לפקודת הבנקאות 1941, ועם מינויו של מר דיק לדירקטור בבזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, הנחשבת תאגיד ריאלי משמעותי, בעוד הבנק הינו גוף פיננסי משמעותי.

ביום 1 במאי 2018 החל מר ניב פולני לכהן כמנהל הפיתוח העסקי והוא מדווח למנכ"ל הבנק.

ביום 29 במאי 2018, עם קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, נכנסו לתוקף המינויים הבאים להנהלת הבנק: ידן ענתבי מונה למנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית במקום דן אלכסנדר קולר שפרש מהבנק; עופר קורן הצטרף להנהלת הבנק ומונה לממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) במקום ידן ענתבי; ד"ר אמיר בכר הצטרף להנהלת הבנק ומונה למנהל חטיבת ניהול הסיכונים.

מר ריצ'ארד קפלן מונה על-ידי הדירקטוריון לדירקטור בבנק החל מיום 1 ביולי 2018. אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק שכונסה ביום 23 באוקטובר 2018 החליטה לאשר את מינויו של מר קפלן לכהונת דירקטור בבנק לתקופה של שלוש שנים מיום 23 באוקטובר 2018 ועד יום 22 באוקטובר 2021.

מר גלעד בלוך מונה כמזכיר הבנק החל מיום 1 בפברואר 2019. מר בלוך החליף את גבי רונית שפירא שפרשה מהבנק.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

מחזיקת היתר השליטה בבנק עד ליום 22 בנובמבר 2018 הייתה גבי שרי אריסון ("אריסון"), שהחזיקה באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות") כ-20.01% ממניות הבנק. ביום 4 בספטמבר 2018 נמסרה לבנק הודעת אריסון החזקות לפיה גבי אריסון קיבלה מבנק ישראל היתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק ("היתר ההחזקה"), שיאפשר את ביזור גרעין השליטה בבנק ויחליף את ההיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בבנק, שניתן לגבי אריסון בעבר, וזאת במועד המוקדם מבין 31 בדצמבר 2018 או מועד ההעברה הראשונה של אמצעי שליטה בבנק שכתוצאה ממנה תפחת ההחזקה של גבי אריסון בכל סוג של אמצעי שליטה בבנק מ-20%. היתר ההחזקה, שעותק ממנו נכלל בדיווח המיידית שפרסם הבנק ביום 4 בספטמבר 2018 כולל בין היתר הוראות לפיהן:

- מכירת מניות הבנק תחל לא יאוחר מיום 15 בספטמבר 2019. ממועד המכירה הראשונה תתאפשר תקופה של ארבע שנים למכירת יתרת אמצעי השליטה בבנק העולה על 5% מאמצעי השליטה. במידת הצורך, באישור המפקחת על הבנקים, ניתן יהיה להאריך את התקופה עד שנתיים נוספות (התקופה הניתנת לצורך המכירה כאמור - "תקופת המעבר");
- במהלך תקופת המעבר, אריסון רשאית לבצע מכירות של אמצעי השליטה בבנק ולא תבצע רכישות כלל;
- ממועד כניסת היתר ההחזקה לתוקף, אריסון לא תצביע מכוח זכויות הצבעה העולות על 5% מאמצעי השליטה בבנק;
- ממועד כניסת היתר ההחזקה לתוקף ועד שנה לאחר תקופת המעבר ("תקופת הצינון"), אריסון לא תהיה רשאית להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים בבנק או להיות מעורבת בדרך כלשהי בהצעת מועמדים לכהונה כדירקטוריון ולא תהיה רשאית להציע את הפסקת כהונתו של דירקטור. מבלי לגרוע מהאמור, אריסון תהיה רשאית להצביע בעניין מינויים או הפסקת כהונתם של דירקטורים (שלא הוצעו על ידה כאמור) באמצעות זכויות הצבעה עד כדי 5% מאמצעי השליטה בבנק;
- עד תום תקופת הצינון אריסון תיחשב כאיש קשור ובעל שליטה לצורך הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים (הוראה מס' 312⁽¹⁾).
- עסקות שסך החבות בגינן של אריסון ותאגידים בשליטתה עולה על 1% תדווחנה למפקחת. עד תום תקופת המעבר, אריסון, קרוביה או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול, או כל תמורה או הטבה אחרת (למעט חלוקה) מהבנק ותאגידים בשליטתו, אך יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על-ידי נותנם, במחירי שוק, באישור המפקחת על הבנקים.
- עד תום תקופת המעבר, ללא אישור מראש של המפקחת, לא יעסקו אריסון ותאגידים בשליטתה בכל עסק בישראל של קבלת פיקדונות (אף פחות משלושים אנשים), של מתן אשראי, או על עיסוק פיננסי אחר בישראל שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק וכן לא יהיו אריסון ותאגידים בשליטתה בעלי עניין, דירקטורים, או מנהלים בכירים בתאגידים העוסקים בעיסוקים כאמור;
- על הבנק לפעול לכך, שנוהלי הבנק יתיישבו ויתאימו עם הוראות היתר ההחזקה.

(1) לעניין זה מובהר כי ממועד כניסת היתר ההחזקה לתוקף (ובהתאם פקיעת היתר השליטה הקיים), אריסון אינה נחשבת עוד בעלת שליטה בבנק לעניין הוראות חוק החברות וחוק ניירות-ערך.

בהודעתה של אריסון החזקות לבנק מיום 4 בספטמבר 2018 נמסר גם כי לאור היתר ההחזקה והרצון להפחית מגבלות על מכירות של מניות הבנק, נציגי אריסון החזקות בדירקטוריון הבנק (הגב' אפרת פלד, מר עידו שטרן ומר מאיר ויצניר) יודיעו על סיום כהונתם בבנק. בהמשך אותו יום התפטרו הדירקטורים האמורים מכהונתם בדירקטוריון הבנק.

ביום 22 בנובמבר 2018 הודיעה אריסון החזקות לבנק, כי הושלמה עסקה למכירת 4.26% ממניות הבנק (ראה דיווח מידי של הבנק באותו יום) ושיעור החזקתה בבנק ירד לכ-15.74% וכי נכנס לתוקף היתר ההחזקה (אשר החליף את היתר השליטה כאמור). החל ממועד זה אריסון החזקות אינה נחשבת עוד לבעלת שליטה בבנק לעניין הוראות חוק החברות, תשנ"ט-1999 וחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968 והבנק הינו תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה.

יצוין כי היתר השליטה שפקע כאמור, כלל מגבלה היסטורית על חלוקת דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 ביוני 1997 (ערב רכישת השליטה על-ידי קבוצת אריסון ושותפיה לשליטה בבנק דאז) (ראה [עמ' 31 לדוח הדירקטוריון וההנהלה של הבנק לרבעון השלישי 2018](#)). היתר ההחזקה אינו כולל מגבלה היסטורית זו או הוראה דומה אחרת ובהתאם היא אינה בתוקף עוד.

בנק בלא גרעין שליטה – הרכב הדירקטוריון והיערכות לקראת האסיפה הכללית של שנת 2019

בתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה מינויים של דירקטורים נעשה ככלל באסיפה כללית שנתית בהתאם להוראות פקודת הבנקאות, 1941 ("פקודת הבנקאות") וחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות רישוי"). ועדה ייעודית, שממנה נגיד בנק ישראל, בהתאם לחוק הבנקאות רישוי מציעה לאסיפה הכללית של התאגיד הבנקאי מועמדים לכהונת דירקטורים. בהתאם להוראות פקודת הבנקאות, נוסף לוועדה, רשאים להציע לאסיפה מועמדים לכהונת דירקטורים רק מחזיקים מהותיים (מחזיקים יותר מ-2.5% מאמצעי שליטה בבנק) או חבר מחזיקים (כקבוע בפקודת הבנקאות). דירקטוריון הבנק אינו רשאי להציע מועמדים לכהונה ונושאי משרה בתאגיד הבנקאי אינם רשאים לפעול למינוי דירקטור מסוים או למניעת מינויו. פקודת הבנקאות קובעת מגבלות ותנאי כשירות לכהונה ביחס לכל הדירקטורים בתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, לרבות מגבלות על קיומה של זיקה לתאגיד הבנקאי או לנושאי משרה או מחזיקים מהותיים בו, מגבלות על החזקה באמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי, וכן מגבלות על משך כהונה.

במהלך החודשים יוני-יולי 2019 צפוי כי תכונס אסיפה כללית שנתית, שעל סדר יומה, בין היתר, מינויים של דירקטורים. בהקשר זה הודיעה המפקחת על הבנקים לבנק בחודש ינואר 2019 במענה לפניית הבנק כי: (א) מתוקף סמכותה לפי סעיף 22(ב) להוראה 301 ולפי סעיף 35 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, היא מאשרת כי מספר החברים הראוי של הדירקטוריון, אשר יכהנו לאחר השלמת הליך המינוי באסיפה הכללית לשנת 2019 יהיה 9 חברים ובשנת 2020 יעמוד מספר הדירקטורים על 10; (ב) מתוקף סמכותה לפי סעיף 11(א)6 לפקודת הבנקאות, 1941, היא מאשרת את הארכת כהונתו של מר ראובן קרופיק כדירקטור חיצוני בבנק לפי הוראה 301 למשך תקופה של שישה חודשים מיום סיום כהונתו (17.2.2019) או עד להשלמת מספר הדירקטורים למספר הראוי כאמור, לפי המוקדם מביניהם. זאת מכיוון שעם סיום כהונתו של מר קרופיק כאמור יעמוד מספר הדירקטורים בבנק על שישה, מספר הנמוך מהמספר המינימלי לפי הוראה 301 (שבעה דירקטורים) ומהמספר הראוי שקבעה המפקחת על הבנקים של חברי דירקטוריון, אשר יכהנו לאחר השלמת הליך המינוי באסיפה הכללית לשנת 2019 (תשעה דירקטורים). היה ומר קרופיק יבחר לכהונה נוספת באסיפה הכללית לשנת 2019, ומינויו יאושר, תימנה תחילת כהונתו מן המועד שבו הוארכה הכהונה כאמור; ו- (ג) לאור העובדה שמעל מחצית מחברי הדירקטוריון יוחלפו או יועמדו לבחירה באסיפה השנתית הבאה, ולנוכח השיקולים שעומדים בבסיס הוראות סעיף 11(א)5 לפקודת הבנקאות וסעיף 22(ב) להוראה 301, ובפרט בשל הצורך באיזון בין הדירקטורים החדשים ודירקטורים ותיקים, אישרה המפקחת על הבנקים את הארכת כהונתו של מר משה קורן עד לאסיפה השנתית לשנת 2020.

בהתאם לאמור, כחלק מההיערכות של הבנק לאסיפה הכללית לשנת 2019 ולאחר דיון של הדירקטוריון בצרכים הנוגעים להרכב הדירקטוריון בבנק, בשים לב להוראות הדין ומאפייני הבנק ופעילותו, פנה הבנק בבקשה לוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים, וביקש, כי יוצעו לאסיפה הכללית של שנת 2019 מועמדים לחמש משרות כהונה של דירקטורים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפי חוק החברות (העומד גם בתנאי הכשירות של דירקטור חיצוני לפי הוראה 301), שני דירקטורים חיצוניים לפי הוראה 301 ושני דירקטורים נוספים "אחרים".

6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין

להלן פירוט עיקרן של אמות המידה השונות שנקבעו על-ידי ועדת הביקורת בעבר ולאחרונה בחודש מרץ 2019 בקשר לאישור ודיווח עסקות בעלי עניין של הבנק (עסקות עם בעל שליטה/נושא משרה או שלבעל שליטה/נושא משרה קיים בהן עניין אישי), בהתאם להוראות חוק החברות. למועד פרסום הדוח הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, ואין בו בעל שליטה. בהתאם, אמות המידה ישמשו את הבנק בעיקר לעניין סיווג של עסקות עם נושאי משרה/שלונושאי משרה יש בהן עניין אישי וכן לעניין דיווח אודות עסקות עם בעל השליטה/שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי אשר היו בתוקף בשנת 2018 עובר להפיכתו של הבנק לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. במהלך שנת 2018 היו בתוקף בבנק גם אמות מידה שקבעה ועדת ביקורת לעניין החובה לקיים הליך תחרותי בפיקוחה של הוועדה או הליכים אחרים בקשר עם עסקות של חברה עם בעל השליטה בה, או עם אחרים כאשר לבעל השליטה יש עניין אישי בעסקה. אמות מידה אלה פורטו בסעיף זה בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2017.

עסקות חריגות/שאינן חריגות

בהתאם להוראות חוק החברות, עסקה תיחשב כעסקה שאינה חריגה אם היא מקיימת את התנאים הבאים במצטבר: העסקה הינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, היא נעשית בתנאי שוק והיא אינה מהותית לחברה. באמות המידה שנקבעו כאמור על-ידי ועדת הביקורת כלולות לעניין זה ההוראות העיקריות הבאות: **מהלך העסקים הרגיל של הבנק.** עסקה תיחשב ככזו שנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק אם ההתקשרות בה נעשית במסגרת שגרת עסקותיו של הבנק בפועל, והיא איננה עסקה חד פעמית או עסקה יוצאת דופן לפעילותו של הבנק. עסקות מהסוגים הבאים ייחשבו כעסקות במהלך העסקים הרגיל של הבנק, למעט אם קיימים שיקולים מיוחדים: עסקה בנקאית מכל סוג שהוא, לרבות מתן אשראי, ערבויות והתקשרויות הכרוכות בכך, הפקדה וקבלת פיקדונות, עסקות בניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות או בקרנות אחרות, ביצוע השקעות מכל סוג שהוא (ריאליות, בניירות-ערך סחירים ולא סחירים) וכד', ובלבד שהעסקה הינה מסוג העסקות שהבנק התקשר בהן בעבר במהלך עסקיו ושהינה דומה להן מבחינת מאפייניה (היינו לדוגמה ביחס למתן אשראי - מדובר באשראי בהיקף שהבנק נוהג לתיתו ללווים בעלי מאפיינים דומים); עסקה שהיא חלק מליבת עסקיו של הבנק, או שהיא קשורה בפעילות העסקית של הבנק או משרתת אותה, אף אם אינה בליבת העסקים (לדוגמה: עסקה לשכירת נכס שישימש כסניף של הבנק, עסקת ביטוח הקשורה לפעילות הבנק, פעילות להטמעת חזון הבנק וכד'), שהינה מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; עסקות לרכישת/מכירת נכס (לרבות נכס מניב או רכוש קבוע אחר), מוצר או שירות, שהינן מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; התקשרויות הנוגעות לכהונת ו/או העסקת נושאי משרה ועובדים בחברה (לרבות ביטוח, פטור ושיפוי) שהינן מסוג ההתקשרויות הנהוגות והמקובלות בבנק או שהינן דומות מבחינת מאפייניהן להתקשרויות קודמות של הבנק;

תנאי שוק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית בתנאי שוק אם המחיר ויתר תנאי העסקה העיקריים והמהותיים משקפים את המחיר והתנאים העיקריים של עסקה דומה לו הייתה מבוצעת בין החברה לבין צד שלישי לא קשור או בין צדדים לא קשורים אחרים. ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק בעסקת בעל עניין אם קיים שוק לעסקות מסוגה של העסקה הנבחנת או אם קיימות ראיות חיצוניות לעסקה, מהם ניתן ללמוד על המחיר ועל שאר התנאים העיקריים המקובלים לעסקה מסוג זה, ובין היתר, ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק באחת או יותר מהדרכים הבאות: תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות דומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות או היקף פעילות לקוח עם הבנק), שערך הבנק בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת (לרבות ציטוטים/הצעות מחייבות שהוצעו על-ידי הבנק ללקוחותיו וכן הצעות מחייבות שהוצעו לבנק), ובלבד שנערכו (או צוטטו, לפי העניין) עם צד לא קשור לבנק ולא התקיים בהן עניין אישי לבעל שליטה/נושא משרה בבנק; תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות בשוק הרלוונטי, הידועות לבנק, והדומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות), שנערכו בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת, ובלבד שנערכו בין צדדים לא קשורים; מחיר שנקבע בשוק מוסדר של מוכרים וקונים כגון מחירי ניירות-ערך סחירים או מחירי סחורות, ובלבד שמתקיימת באותו שוק לגבי הנכס או המוצר או השירות הרלוונטי סחירות מספקת; על בסיס תנאיהן של עסקות הדומות במהותן לעסקה הנבחנת, בהן התקשר או קיבל הצעה להתקשר (והיה מוכן להתקשר אף אם לא התקשר בפועל) הצד השני לעסקה עם צדדים בלתי קשורים, ובלבד שהצד השני אישר לחברה בכתב את האמור; אם תנאי העסקה בין החברה ובין הצד הקשור נקבעו עוד לפני שהיה צד קשור ובנסיבות העניין אין חשש להטיה בתנאי העסקה ולא ידוע על שינוי משמעותי בתנאי השוק, כפי שתקבע ועדת הביקורת;

מהותיות העסקה. בחינת מהותיותה של עסקת בעל עניין תיערך על-פי בחינה כמותית ובחינה איכותית. בהעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקות בעלי עניין הבאות ייחשבו כעסקות שאינן מהותיות: כל עסקה שיש עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, אם הגידול בחבות ("חבות") - כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים) של קבוצת בעל השליטה (או הגידול בחבות של הלווה אם אינו מקבוצת בעל השליטה) (להלן: "הלווה") לאחר העסקה אינו עולה על 2% מההון הפיקוחי ("ההון הפיקוחי" - הון רובד 1 לאחר התאמות וניכויים כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, ובהתאם להוראת המעבר לתיקון הוראה 312 - בתוספת הון רובד 2, כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014. תוספת זו הופחתה בשיעורים שווים על-פני 16 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018) בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק ואשר לאחר ביצועה סך החבות של הלווה לא יעלה על 7.5% מההון הפיקוחי (ועדת הביקורת תדון בסיווגה של כל עסקה בסכום העולה על 0.5% מההון הפיקוחי). מספר עסקות המתבצעות ברצף עם אותו לווה והינן קשורות האחת בשניה תיחשבה לעסקה אחת, באופן שלצורך סיווגן של העסקות האמורות ייבחן הסכום המצטבר של העסקות כאמור; עסקה של הפקדת כספים בפקדון מכל סוג שהוא אם בעקבותיה סך הפיקדונות של המפקיד לא יעלה על 2% מסך פיקדונות הציבור, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור קודם ההפקדה; עסקה של הפקדה ו/או רכישה ו/או מכירה של ניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ו/או קרנות אחרות, וכל השקעה אחרת אשר מוחזקת על-ידי הבנק כנכס של הלקוח (ולא כהתחייבות מאזנית), כאשר סכומה של עסקה כאמור אינו עולה על 0.5% מסך-כל יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של הלקוחות בקבוצת הבנק, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור במועד ביצוע העסקה; כל עסקה אחרת של הבנק, שאינה נזכרת לעיל, אם סכום העסקה אינו עולה על 300 מיליון ש"ח. מהותיותן של עסקות המבוצעות באופן תדיר, קבוע וחוזר לאורך תקופה תיבחן על-פי היקף העסקות השנתיות. בעסקות רב שנתיות יחושב היקף העסקה לצורכי בחינת המהותיות על בסיס שנתי. בחינה של שיקולים איכותיים עשויה להשפיע על סיווגה של עסקה כמהותית/לא מהותית. כך למשל, עסקה שמאפייניה הכמותיים עולים במעט על אלה שצוינו לעיל, עשויה להיחשב כלא מהותית, אם מהבחינה האיכותית ובמכלול נסיבות העניין סביר לקבוע כי היא לא עשויה להשפיע באופן מהותי על הבנק.

עסקות זניחות

עסקת בעל עניין תיחשב כעסקה זניחה, לעניין הליכי אישור ודיווח, אם מתקיימים לגביה התנאים הבאים במצטבר: העסקה אינה חריגה (בין אם סווגה ככזו על-פי אמות המידה ובין על-ידי ועדת הביקורת); העסקה הינה מסוג העסקות שהבנק מתקשר בהן במהלך עסקיו הרגיל, ובכלל זה גם עסקות בנקאיות מכל סוג שהוא ועסקות בקשר עם מוצרים ושירותים פיננסיים, רכישת מוצרים ושירותים, השכרת ושכירת שטחים; העסקה תואמת את המגבלות על חבויות אנשים קשורים בהוראת ניהול בנקאי תקין 312; מתקיים בעסקה אחד התנאים הבאים: (א) היא עסקה בנקאית מסוג העסקות שהבנק מבצע עם הציבור בדרך כלל במהלך עסקיו הרגיל והיקפה אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק; או - (ב) היא עסקה אחרת שהיקפה אינו עולה על 10 מיליון ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה הקלנדרית עם בעל העניין אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 4-6: פרטים על היתרות של בעלת השליטה לשעבר בבנק ושל אחרים שבעלת השליטה עשויה להיחשב בעלת עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח)

היתרה הגבוהה בשנת 2018	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	
		קבוצת שיכון ובינוי בע"מ⁽¹⁾
370,109	253,376	אשראי מאזני
355,931	164,630	התחייבויות למתן אשראי
766,227	312,182	ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות
2,355	1,596	אשראי מאזני וחץ-מאזני בגין עסקות בנגזרים ⁽²⁾
9,172	4,000	ערבויות לצד שלישי
642,053	129,910	פיקדונות הציבור (מאזני)
-	-	הוצאות על פעילות לא בנקאית
		עמותת "הרוח הטובה"
4,133	361	פיקדונות הציבור (מאזני)
-	762	חסויות ⁽³⁾
		מוזיאון תל-אביב לאומנויות
-	180	חסויות ⁽⁴⁾
		עמותת "מתן - משקיעים בקהילה"
-	500	תרומות ⁽⁵⁾
		המרכז הבינתחומי הרצליה
-	150	חסויות ⁽⁶⁾
		שרי אריסון
10	10	התחייבויות למתן אשראי
27	27	ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות
22,391	22,391	פיקדונות הציבור (מאזני)
		אריסון אחזקות בע"מ
7	6	פיקדונות הציבור

- גבי שרי אריסון הייתה בעלת השליטה בחברת שיכון ובינוי בע"מ (להלן: "שיכון ובינוי") ובחברות הנמנות על קבוצה זו עד לחודש אוגוסט 2018. למען הזהירות המשיך הבנק לייחס לאריסון החזקות עניין אישי בעסקות של הבנק עם קבוצת שיכון ובינוי גם לאחר שקבוצת אריסון מכרה את החזקותיה בקבוצת שיכון ובינוי, וזאת כל עוד נחשבה אריסון החזקות לבעלת שליטה בבנק לפי הוראות חוק החברות וחוק ניירות-ערך (היינו עד ליום 22 בנובמבר 2018). הפירוט המובא ביחס לעסקי הבנק (אשראי מאזני, אשראי חץ-מאזני ופיקדונות כספיים) עם קבוצת שיכון ובינוי מתייחס לחשבונות שיכון ובינוי עצמה וכמו-כן לכל התאגידים שבשליטתה, למעט חשבונותיו של תאגיד שבשליטתה של זו שמדווחים בנפרד. יצוין, כי נוכח העובדה שהפירוט מתייחס לקבוצה כמכלול, הוא כולל נתונים אשר ביחס לכל חברה בפני עצמה היו נחשבים לזניחים, ואשר לא היו מדווחים כלל, אם הדיווח היה מתייחס לכל תאגיד ותאגיד בפני עצמו.
- אשראי חץ-מאזני כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. היתרה ליום 31 בדצמבר 2018 כוללת יתרת שווי הוגן מאזני של נגזרים בסך של כ-1,096 אלפי ש"ח.
- הבנק ביצע החסות האמורה כהשתתפות במימון פעילות "יום המעשים הטובים". מר ג'ייסון אריסון, בנה של הגבי שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "הרוח הטובה".
- מתן חסות במסגרת פרויקט פסח. מר ג'ייסון אריסון, בנה של הגבי שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של "מוזיאון תל-אביב לאומנויות".
- סיוע עבור פרויקט "חינוך פיננסי - אוצר לדרך", מיזם "סיסמא לכל תלמיד". מר ג'ייסון אריסון, בנה של הגבי שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "מתן - משקיעים בקהילה".
- חסות לתוכנית הקליניקות הכלכליות בבית הספר טיומקין בבינתחומי, קליניקה לחינוך פיננסי, לפיתוח עסקי ועיצוב מדיניות כלכלית. גבי שרי אריסון, בעלת השליטה לשעבר בבנק, מכהנת כבעלת מניות ודירקטורית במרכז הבינתחומי, הרצליה.

מחשכל תאגיד, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 4-6: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שבעלת השליטה עשויה להיחשב בעלת עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

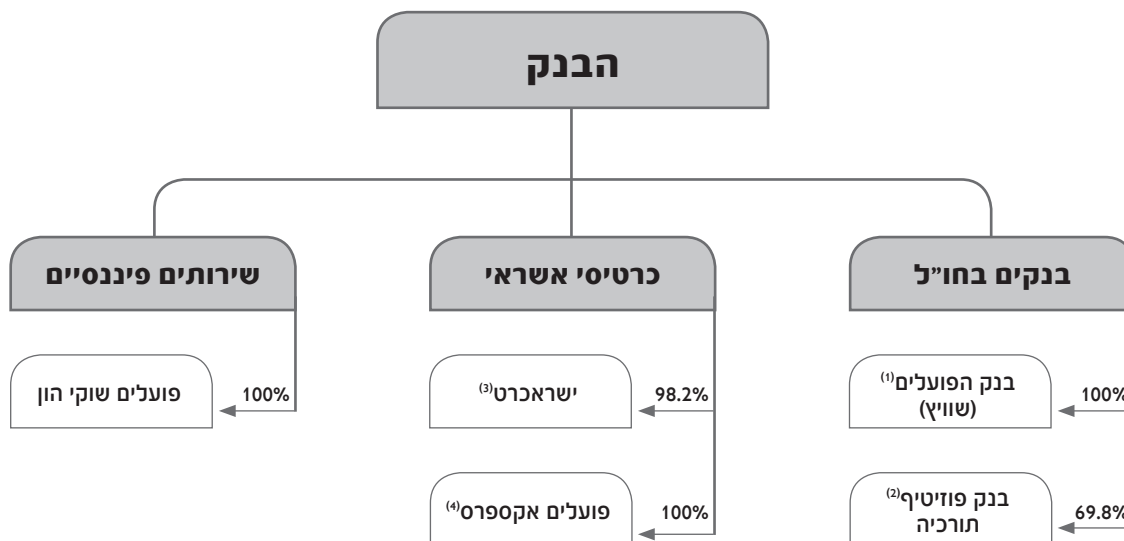
היתרה הגבוהה בשנת 2017	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	
		קבוצת שיקון ובינוי בע"מ⁽¹⁾
221,775	200,786	אשראי מאזני
516,891	334,113	התחייבויות למתן אשראי
514,107	349,119	ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות
11,888	2,355	אשראי מאזני וחוף-מאזני בגין עסקות בנגזרים ⁽²⁾
9,194	9,172	ערבויות לצד שלישי
-	-	ניכויים
191,805	162,543	פיקדונות הציבור (מאזני)
-	719	הוצאות על פעילות לא בנקאית
		עמותת "הרוח הטובה"
1,633	1,633	פיקדונות הציבור (מאזני)
-	950	חסויות ⁽³⁾
		מוזיאון תל-אביב לאומנויות⁽⁴⁾
-	75	תרומות
-	180	חסויות
		עמותת "מתן - משקיעים בקהילה"
-	1,000	תרומות ⁽⁵⁾
		המרכז הבינתחומי הרצליה
-	150	חסויות ⁽⁶⁾
		שרי אריסון
10	10	התחייבויות למתן אשראי
38	27	ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות
20,166	18,310	פיקדונות הציבור (מאזני)
		אריסון אחזקות בע"מ
10	7	פיקדונות הציבור

- (1) גבי שרי אריסון הייתה בעלת השליטה בחברת שיקון ובינוי בע"מ (להלן: "שיכון ובינוי") ובחברות הנמנות על קבוצה זו עד חודש אוגוסט 2018. הפירוט המובא ביחס לעסקי הבנק (אשראי מאזני, אשראי חוף-מאזני ופיקדונות כספיים) עם קבוצת שיקון ובינוי מתייחס לחשבונות שיקון ובינוי עצמה וכמו-כן לכל התאגידים שבשליטתה, למעט חשבונותיו של תאגיד שבשליטתה של זו שמדווחים בנפרד. יצוין, כי נוכח העובדה שהפירוט מתייחס לקבוצה כמכלול, הוא כולל נתונים אשר ביחס לכל חברה בפני עצמה עשויים היו להיחשב לזניחים, אם הדיווח היה מתייחס לכל תאגיד ותאגיד בפני עצמו.
- (2) אשראי חוף-מאזני כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. היתרה ליום 31 בדצמבר 2017 כוללת יתרת שווי הוגן מאזני של נגזרים בסך של כ-1,832 אלפי ש"ח.
- (3) הבנק ביצע החסות האמורה כהשתתפות במימון פעילות "יום המעשים הטובים". מר גייסון אריסון, בנה של הגבי שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "הרוח הטובה".
- (4) סיוע למוזיאון תל-אביב עבור חסות במסגרת פרויקט פסח. בנוסף, ניתנה תרומה למוזיאון עבור תוכנית חינוכית. מר גייסון אריסון, בנה של הגבי שרי אריסון, מכהן כחבר במועצת המנהלים ובדירקטוריון המוזיאון.
- (5) הבנק, באמצעות עמותת "פועלים בקהילה", שהינה זרוע של הבנק למתן תרומות למוסדות ציבור, ביצע את התרומה האמורה כהשתתפות בפרויקט "סימא לכל תלמיד" ועבור העצמת עמותות, הכשרת צוות, מנטורים ופרויקטים של מדידה והערכה. מר גייסון אריסון, בנה של הגבי שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "מתן - משקיעים בקהילה".
- (6) חסות לתוכנית הקליניקות הכלכליות המעניקות באמצעות סטודנטים לכלכלה יעוץ כלכלי וחינוך פיננסי לאוכלוסיות מעוטות יכולת. הגבי שרי אריסון, בעלת מניות ודירקטורית במרכז הבינתחומי הרצליה.

7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

7.1. תרשים החזקות

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות* של הבנק ליום 31.12.18:

* התרשים כולל חברות עיקריות המוחזקות במישרין על-ידי הבנק או בעקיפין באמצעות חברות בנות פרטיות בבעלות מלאה של הבנק. חברות בנות בבעלות מלאה אשר באמצעותן מוחזקות החברות המופיעות בתרשים לעיל אינן כלולות בו. לצורך התרשים לעיל, חברה עיקרית הינה חברה עם פעילות עסקית, שלדעת הנהלת הבנק היא חברה עיקרית בקבוצה, והשקעת הבנק בה היא לפחות 1% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק, או שחלק הבנק ברווח (בהפסד) הנקי שלה המיוחס לבעלי המניות של הבנק עולה על 5% מהרווח (או מההפסד) הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק (וזאת בדומה לקריטריון שנקבע בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים (הוראה מספר 662) בקשר להצגת נתונים על חברות בנות עיקריות בדוחות כספיים של תאגיד בנקאי).

(1) בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ בדרך של מכירת נכסיה או בדרך אחרת. כחלק ממימוש ההחלטה להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ הושלמה ברבעון הרביעי של 2018 עסקה למכירת מרבית תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ, בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג ל-Banque Safrsa Sarasin (Luxembourg) SA-I Bank J. Safrsa Sarasin AG.

(2) הבנק בוחן אפשרויות למכירת מלוא החזקותיו בבנק פוזיטיף וזאת בהמשך לתוכנית האסטרטגית של הבנק, לפיה הוחלט על הקטנה הדרגתית של תיק האשראי בבנק פוזיטיף.

(3) ביום 10 במרץ 2019 פרסמה ישראלכרט תשקיף הצעת מכר למניות ישראלכרט. לפרטים ראה [ביאור 15](#) בדוחות הכספיים.

(4) ביום 3 במרץ 2019 הועברו מלוא החזקות הבנק בפועלים אקספרס לישראלכרט. לפרטים ראה [ביאור 15](#) בדוחות הכספיים.

7.2. השליטה בבנק

למועד פרסום הדוח הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בו בעל שליטה או בעל מניות המחזיק בהיתר שליטה. עד ליום 22 בנובמבר 2018 הייתה גבי שרי אריסון בעלת היתר השליטה בבנק באמצעות החזקותיה בבנק על-ידי אריסון החזקות (1998) בע"מ (להלן: "אריסון החזקות"). לפרטים נוספים אודות החלפת היתר השליטה בהיתר החזקה, והמגבלות החלות על החזקותיה של גבי אריסון בבנק, ראה [סעיף 6.6 לעיל](#).

7.3 רכוש קבוע טבלה 1-7: רכוש קבוע⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר			
2017	2018		
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות
במיליוני ש"ח			
1,754	1,707	2,370	4,077
501	479	1,841	2,320
868	925	3,530	4,455
3,123	3,111	7,741	10,852

בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)

ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב

תוכנות

סך-הכל

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

המבנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל, הינם בבעלותו (במישרין או בבעלות חברות נכסים בבעלות מלאה), או בשכירות לתקופות שכירות שונות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות. בבעלות קבוצת הבנק 154 נכסים בשטח כולל של 203 אלפי מ"ר, מתוכם 133 מבנים בשטח כולל של 93 אלפי מ"ר המשמשים כסניפים. 21 מבנים בשטח כולל של 110 אלפי מ"ר המשמשים כמשרדי הנהלה ושטחי עזר. בנוסף למבנים שבבעלותה, קבוצת הבנק שוכרת 160 מבנים בשטח של 128 אלפי מ"ר. דיקטוריון הבנק קיבל החלטה לפעול לריכוז יחידות הנהלה הראשית. הבנק פועל לאיתור ובחינת חלופות המותאמות לצרכיו. התכנון והמעבר צפויים להימשך מספר שנים. באשר לנתונים נוספים על בניינים וציוד, ראה [ביאור 16](#) בדוחות הכספיים.

תשתיות מחשוב

כללי

לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים, אתר "רותם" בעמק חפר, שהינו אתר הייצור המכיל שני אתרי מחשוב נפרדים בתצורת High Availability, ואתר גיבוי (DR) בתל-אביב, להבטחת שרידות מרבית. מערכת הליבה של הבנק, מותקנת על מחשב Mainframe של IBM. באתר הגיבוי פועל מחשב Mainframe נוסף בתצורה מינימלית. בעת הצורך, מחשב זה יגדל לעוצמה הנדרשת. לצד מערכת הליבה פועלות מערכות נוספות (מערכות מבוססות Windows, Unix ו-Linux להלן: "המערכות הפתוחות") לצרכים ייעודיים הפועלות על פלטפורמה המאפשרת חלוקה דינאמית וניצולת מיטבית של משאבים. הבנק עושה שימוש במתודולוגיות ובמערכות מתקדמות לייעול תהליכים בפיתוח ובייצור. סניפי קבוצת הבנק, מנהלות איזור, מרכזי עסקים ויחידות הנהלה הראשית ממוחשבים ומחוברים באופן מקוון למרכזי המחשבים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב. לרשות הלקוחות 523 בנקטים חיצוניים, 101 בנקטים פנימיים, 309 מכונות להפקדת שקים חיצוניות, 302 מכונות להפקדת שקים פנימיות, 87 עדכנים ו-281 עמדות לשירות אישי (תורנים). המערכות המשמשות את קבוצת ישראל כרטיס כוללות מחשבי Mainframe (לרבות לצורכי גיבוי), מערכות פתוחות, חומרה ותוכנה המשמשות את החברה לפעילותה השוטפת בתחומי ההנפקה והסליקה ובתפעול הסדרי כרטיסי האשראי. מערכות אלה עומדות בדרישות של המפרטים הטכניים שהוגדרו על-ידי הארגונים הבינלאומיים. הבנק החל בתהליכים של בחינת שידרוג מערכות הליבה של הבנק, על מנת להתאימן להתמודדות עם אתגרי העתיד.

גיבוי ואחסנת מידע

כאמור לעיל לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים (בשני אתרים גיאוגרפיים - עמק חפר ותל-אביב), אתר ייצור ראשי (כפול) ואתר גיבוי. כמו-כן, לבנק מאגרי נתונים בהם נשמרים עותקים של מסמכי נייר, מסמכי משכנתאות וכו', לשימוש יום יומי באחזור נתונים ולשמירת עותק היסטורי נגיש של נתונים אלו. כל פעולה המתבצעת במחשבי הבנק מתעדכנת, בו זמנית, באתר הייצור, רותם (שמירה כפולה) ובנוסף, באתר הגיבוי כך שבמקרי אסון ותקלות פיזיות קיים גיבוי למערכות הקריטיות של הבנק ופגיעה בחומרה באחד האתרים לא תגרום לאובדן מידע. מעבר לכך, הבנק מחזיק בעותק של הנתונים באתר נפרד (בפתח תקווה) בהתאם למדיניות בנק ישראל. במקרה של מעבר בשעת חירום לאתר הגיבוי, יש לבנק יכולת להגדיל מיידית את עוצמת מחשב הגיבוי (MF) עד לרמת עוצמת מחשב הייצור על-ידי הפעלת מנועים רדומים; כלומר, אתר הגיבוי מאפשר עוצמת מחשב (MF) הנדרשת לכל הפעילות העסקית הרגילה של הבנק.

תקשורת

לבנק רשת תקשורת נתונים ודיבור מתקדמת, בעלת קצבי העברת נתונים גבוהים. רשת התקשורת הינה בשרידות גבוהה והיא כוללת גיבויים המאפשרים עבודה מול שני מרכזי המחשבים של הבנק. רשת התקשורת של הבנק מקשרת גם את סניפי הבנק ושלוחותיו בעולם, ומועברים באמצעות שירותי נתונים, דיבור וידאו (Video Conference).

חברות בנות

מערך המחשוב והתפעול של החברות הבנות בחו"ל וכן של פעילות קבוצת הבנק בחו"ל שאינה מתבצעת באמצעות חברות בנות, מתבסס על מערכות עצמאיות, כאשר האחריות הניהולית היא של ההנהלות והדירקטוריונים של החברות הבנות או של חבר ההנהלה הממונה על הפעילות, לפי העניין.

ספקים

הבנק מתקשר מעת לעת עם ספקים מהארץ והעולם לצורך קבלת שירותים שונים הנדרשים לו בתחום מערכות המידע, לרבות הסכמי רכישה ציוד ותחזוקתו, הטמעת מערכות מידע ורכישת תוכנות.

הבנק ביצע התקשרות עם ספקים למתן שירותי מיקור חוץ, בשלב זה בעיקר בתחום הפיתוח, המבדקים ושירותי התמיכה.

אבטחת מידע

ההשקעה באבטחת מידע של מערכות המידע היא חלק בלתי נפרד ואינטגרלי בפיתוח מערכות מידע מודרניות. אבטחת המידע של מערכות הבנק מתבצעת במספר רבדים ומעגלים, כדי להבטיח שמערכות הבנק מוגנות היטב מחדירה, גישה לא מורשית, או פגיעה וטיפול במניעת דלף מידע.

פרויקטי מידע בבנק מלווים מתחילת דרכם בצוות של אבטחת מידע המוודא קיום קפדני של כללי אבטחת מידע, אבטחת פרטיות המידע, ומידור הנגישות למידע רק למי שהורשה לגשת אליו. אירועי אבטחה ממערכי המחשוב מופנים בזמן אמת אל מוקד מומחה של אנשי אבטחת מידע, והם מטופלים ומתועדים משלב ראשית האירוע ועד סופו. כמו-כן אירועים רלוונטיים מופנים למחלקת הביקורת. תקריות מהותיות מדווחות להנהלה ולדירקטוריון. הבנק מבצע באופן שוטף בדיקות חסינות של מערכותיו וסקרי אבטחת מידע של מערכותיו כדי לוודא, שבכל עת רמת אבטחת המידע נשמרת ועונה לכללים מחמירים שנקבעו בתחום זה.

פרויקטים עיקריים

תוכנית המודרניזציה של מערכות הליבה – הבנק מתכוון לבצע השקעות משמעותיות בטרנספורמציה הטכנולוגית בשנים הקרובות על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד וזאת בשים לב למגמות הצרכניות, רגולטוריות וטכנולוגיות. בהקשר זה, מתכננת הנהלת הבנק לצאת לתוכנית רחבה לשדרוג מערכות הליבה הבנקאיות המרכזיות. תוכנית זו מתאפיינת בהשקעה מאסיבית בטווח הקצר במערכות תשתיות שתשרתנה את הבנק לתקופות ארוכות והתועלת בגיבן תופק בהדרגה ולאורך תקופה ארוכה.

בנקאות במכשירים ניידים – פיתוח והרחבת אפליקציות ייעודיות למכשירים ניידים שברשות לקוחות הבנק. האפליקציות מספקות יכולות עסקיות במגוון רחב של תחומים ומגזרי לקוחות ומשלבות ממשק וחוויות משתמש חדשנית וייחודית, תוך דגש על הובלה עסקית טכנולוגית והתאמה ללקוח.

אתרי אינטרנט – פיתוח מערכת אינטרנט חדשה אשר נועדה לשמר ולבסס את המובילות העסקית טכנולוגית של בנק הפועלים. הפרויקט מביא לידי ביטוי תפישות מתקדמות, הן בנראות והשירות ללקוח, הן באינטגרציה רב ערוצית, והן מבחינת הארכיטקטורה התומכת ביישום.

פרויקט בנקט העתיד – החלפה ושדרוג הליבה של מערך הבנקטים, במטרה לצמצם סיכונים תפעוליים ולייצר בסיס טכנולוגי לשירותים מתקדמים עתידיים.

Cash Management – אגרגציה מידע רב בנקאי ללקוח העסקי. פיתוח כלי תחזית תזרים מזומנים למנהלים פיננסיים בחברות עסקיות גדולות.

תשתיות DATA – בניית תשתית כבסיס לפרויקטים מבוססים נתוני לקוחות והצעות ערך. פיתוח מנוע שינוע גנרי לבסיסי נתונים המאפשר יכולות טעינה ללא צורך בפיתוח ובמהירות.

היקף השקעה

עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע נרשמות ככספים בדוחות הכספיים רק בשלב הפיתוח של מערכת מחשוב. עלויות שניתנות להיוון ככספים כוללות עלויות ישירות של חומרה, שירותים ושכר עבודה.

יתר העלויות, כגון עלויות טרום פרויקט, עלויות פיתוח תוכנות שאינן עלולות על סף המהותיות, עלויות הטמעה והדרכה, עלויות תחזוקה שוטפת, עלויות מנהלה ועלויות אחרות שלא ניתן לייחס באופן ישיר לפיתוח תוכנה, מוכרות כהוצאה בדוח רווח והפסד עם היווצרותן.

7.4. הון אנושי

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש הינה רב שנתית ונגזרת מאסטרטגיית הבנק, הצרכים העסקיים ומגמות בענף הבנקאות ובשוק העבודה. תכליתה טיפוח וניהול המשאב האנושי ויצירת תשתית ארגונית תומכת וגמישה.

בהתאם לכך קבע אגף משאבי אנוש את ייעודו להוביל את ההון האנושי לעולם העבודה החדש, לעצב חוויית עובד וכלי ניהול מתקדמים, ליצירת ערך משותף אסטרטגי לעובדים, למנהלים ולבנק.

התוכנית האסטרטגית כוללת חמישה תחומי פעולה עיקריים:

- **עולם העבודה החדש** – גיבוש ויישום תוכניות ומהלכים שיגבירו את הגמישות והמוביליות הארגונית, תהליכים לתכנון כמותי ואיכותי של המשאב האנושי ובהם בניית פרופיל בנקאי, עדכון ופישוט מערך העיסוקים והתפקידים והתאמת מערכי התגמול והשכר.
- **People Analytics** – פיתוח מודלים לתובנת אנשים.
- **חוויית עובד** – תפישת התפתחות חדשה ופיתוח הצעות ערך לעובד.
- **כלים ניהוליים מתקדמים** – כלים טכנולוגיים לסיוע בקבלת החלטות וניהול מושכל של המשאב האנושי.
- **ערך משותף אסטרטגי** – מיזמים עסקיים-חברתיים ועידוד הגיוון התעסוקתי.

מחשכל תאגיד, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 2-7: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות⁽¹⁾⁽²⁾

2017		2018		
יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	
הבנק				
9,236	9,475	8,809	9,069	בארץ
220	252	212	216	בחו"ל
9,456	9,727	9,021	9,285	סך-הכל בבנק
חברות בנות				
197	193	182	188	בארץ
276	308	224	250	בחו"ל
473	501	406	438	סך-הכל חברות בנות
9,929	10,228	9,427	9,723	סך-הכל בקבוצת הבנק

(1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק, אך מספקים שירותי עבודה, שנדרשה ליוסות כוח האדם במסגרת הפעילות השוטפת ולהטמעת פרויקטים, בניכוי 334 משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע בשנת 2018 (בשנת 2017 - 343 משרות).

(2) נתוני קבוצת ישראלכרט אינם נכללים בנתונים, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#), בדוחות הכספיים.

להלן פרטים בדבר השינויים העיקריים במצבת כוח האדם בקבוצת הבנק בשנת 2018 בהשוואה לסוף שנת 2017:

מספר המשרות ליום 31 בדצמבר 2018 בקבוצת הבנק ירד ב-502 משרות בהשוואה למספר המשרות בסוף שנת 2017.

עיקר הקיטון נובע מיישום תוכנית התייעלות של הבנק בישראל וקיטון במספר המשרות בחברות הבת בחו"ל, בעיקר בבנק פוזיטיף וצמצום הפעילות הבנקאית הפרטית הבינלאומית.

טבלה 3-7: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה⁽¹⁾⁽²⁾

השינוי	2017	2018	
(0.5%)	5,339	5,314	לקוחות פרטיים
(18.0%)	1,676	1,375	עסקים קטנים
5.5%	476	502	הלוואות לדירור
(8.6%)	856	782	מסחרי
12.9%	605	683	עסקי
(23.8%)	739	563	פעילות בינלאומית
(4.5%)	353	337	ניהול פיננסי
(9.2%)	184	167	התאמות
(4.9%)	10,228	9,723	סך-הכל

(1) כולל משרות של עובדי ההנהלה הראשית שעלות העסקתם הועמסה על המגזר.

(2) נתוני קבוצת ישראלכרט אינם נכללים בנתונים, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#), בדוחות הכספיים.

מאפייני המשאב האנושי

בשנת 2018 הוותק הממוצע של עובדי הבנק עמד על 18.3 שנים, לעומת 17.9 בשנת 2017. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עמד על 45.2 בשנת 2018 לעומת 44.7 בשנת 2017.

בשנת 2018 כ-66.4% מכלל עובדי הבנק הן נשים, לעומת 65.7% בשנת 2017. בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר בבנק (מדרג מנהלי מחלקות בהנהלה ראשית ומנהלי סניפים) שיעור הנשים בשנת 2018 הוא 45.3% בהשוואה ל-43.5% בשנת 2017 (בשנת 2006 היה שיעור הנשים בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר 29%). מדיניות הבנק הינה לקלוט, ככל שניתן, עובדים אקדמאיים, ובהתאמה קיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעורם מתוך כלל עובדי הבנק, משיעור של 28.1% בשנת 1998 לשיעור של 68% בשנת 2018 (66.8% בשנת 2017). עלייה זו נבעה מקליטת עובדים אקדמאים והשלמת הלימודים האקדמיים של עובדי הבנק. מדיניות הבנק היא להעסיק, לקדם ולקבל החלטות בקשר לעובדים על בסיס שיקולים ענייניים ובהם כישורים ותפקוד, וללא אפליה מחמת דת, גזע, מין, גיל, השקפה, נטייה מינית, מוגבלות, מקום מגורים וכיוצא באלה. הבנק מעודד גיוס של עובדים מאוכלוסיות בתת-ייצוג בשוק העבודה כחלק ממדיניות הגיוס שלו, מתוך הכרה ביתרונות הטמונים בהעסקה מגוונת בהיבטים של הכרות טובה יותר עם מגזרי לקוחות שונים ועידוד חדשנות ויצירתיות בסביבת עבודה פתוחה ומגוונת.

התייעלות בבנק

בשנת 2018 המשיך הבנק בתוכנית התייעלות בכוח אדם הן בסניפים והן ביחידות ההנהלה הראשית. תוכנית התייעלות כוללת בנוסף טיפול בסעיפי רכש שונים, צמצום שטחים וסעיפי הוצאה נוספים. תוכנית התייעלות התומכת באסטרטגיה הרב שנתית של הבנק נמשכת גם בשנת 2018 במסגרת זו הוצעה לעובדים תוכנית פרישה מוקדמת במסלול פיצויים מוגדלים או במסלול פנסיוני, על-פי קריטריונים שהוגדרו. באשר לתוכנית התייעלות רב שנתית שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק ראה [ביאור 22](#).

מדיניות תגמול ותוכנית תגמול

הבנק שואף לתגמל את עובדיו על עבודתם ועל תרומתם לבנק ולשמרם לטווח הארוך. כמו-כן, שואף הבנק לקשור בין האינטרסים של העובדים לאינטרסים של הבנק ומחזיקי העניין בו, בהתאמה למטרות הבנק, תוכניות העבודה והמדיניות ארוכת הטווח, תוך שמירה על העסקה הוגנת, עידוד מצוינות ותרבות ביצועים. לרוב, תגמול העובדים מבוסס על שלושה יסודות: שכר שוטף, מענקים שנתיים ותגמול ארוך טווח הנגזר מעליית-ערך מניות הבנק. עובדי הבנק זכאים לתנאים סוציאליים והטבות שונות, לרבות: השתתפות בביטוח רפואי, השתתפות בשכר לימוד, השתתפות במנוי למרכזי ספורט והיכלי תרבות, שי לחגים ולאירועים אישיים ומענק לאחר 25 שנות וותק.

תוכנית התגמול יוצרת הלימה בין התוצאות העסקיות של כלל הבנק לאורך זמן, לבין התגמול ומתבססת על רווח מותאם לסיכון ולעלות ההון, בצד תגמול שלילי על אי עמידה ביעדים בטווח הארוך. התוכנית קובעת מנגנון של פריסת התשלום לטווח ארוך, על מנת שלא לעודד לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק. המענק השנתי מחושב על בסיס ביצועי הבנק (משקף את אחריות המנהלים לביצועי כלל הבנק, מעבר לאחריותם לביצועים הספציפיים של החטיבה/היחידה), עמידה ביעדים אישיים (KPI's), כולל מדדים בתחום ניהול הסיכונים ובתחום הציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלים וכן הערכת ממונה. לפרטים נוספים, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

עלות ושכר למשרת עובד

טבלה 4-7: פירוט עלות למשרת עובד ושכר* למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)

2017	2018	
365	381	עלות למשרת עובד - ללא מענקים
403	416	עלות למשרת עובד - כולל מענקים
223	234	שכר* למשרת עובד - ללא מענקים
254	262	שכר* למשרת עובד - כולל מענקים

* שכר - מחושב על-פי משכורות ברוטו, כפי שמשולמות לעובד.

טיפוח ופיתוח ההון האנושי

הצלחת העובדים היא הצלחת הבנק ולקוחותיו. העובדים הם אלה שמלווים לקוחות ועסקים ומסייעים להם להתנהל נכון, לקבל החלטות פיננסיות טובות יותר, להתקדם ולהתפתח. מתוך כך, מחוייב הבנק לטיפוח ולשגשוג ההון האנושי, בדרך של דיאלוג מתמיד, השקעת משאבים בהכשרה ומתן כלים המאפשרים לעובדים להתקדם ולהתפתח, כמו גם דאגה לבריאותם ולרווחתם. הבנק שואף להיות מעסיק מועדף ולספק לעובדיו משמעות והשפעה בעשייתם.

תהליך הערכת ביצועים

תהליך הערכה מתקיים מדי שנה ובמרכזו שיחת משוב של המנהל עם כל עובד ועובדת, סיכום הישגי השנה החולפת ותכנון היעדים וההתפתחות קדימה, כנגזרת של תוכניות העבודה. התהליך מבוסס על דיאלוג פתוח ושקיפות, ותומך בהעצמת העובד והתפתחותו. התהליך הוא חלק מרצף שנתי של מהלכים ניהוליים לעידוד מצוינות, הערכה, הוקרה ותגמול לעובד. בנוסף, מתקיים מהלך שנתי באמצע השנה, מעקב אחר יעדים והתפתחות העובד. בשנת 2017 החלה חשיבה מחדש על התהליך, בחינת המעבר מסולם ציונים למדרג איכותי של כשירויות לפי תפקיד ובחינת טכנולוגיות חדשות מאפשרות לייצר משוב מתמשך.

תרבות ארגונית, ערכים ואתיקה

"הדרך בה אנו פועלים: קוד ערכים ואתיקה"

הבנק מתחדש, המותג התחדש ואיתו גם הקוד האתי-התנהגותי. אנו שמחים וגאים להציג את הקוד האתי-התנהגותי המחודש של הבנק, "הדרך בה אנו פועלים: קוד ערכים ואתיקה". הקוד מהווה הצהרה של הזהות והייחודיות שלנו כעובדי בנק הפועלים, ומבטא את האופן בו אנו חותרים להגשמת ייעודו של הבנק, לפעול לשגשוגם ורווחתם של אנשים, קהילות ועסקים.

מעמדו של הבנק כמוסד פיננסי מוביל, מחייב אותנו לשים את טובתו ואמונו של הלקוח במרכז ולפעול לאור ערכי הליבה המנחים אותנו: מקצועיות, הוגנות ואחריות, אנושיות ואכפתיות, יוזמה וחדשנות. הקוד מבאר ומבהיר כיצד מחויבות וערכים אלה באים לידי ביטוי במישור ההתנהגותי במהלך שגרת העבודה בבנק, והוא נועד לשמש בידי העובדים והמנהלים, בכל היחידות ובכל הדרגים, כ"מצפן" להתנהגות ראויה בהתמודדות עם דילמות אתיות. הבנק השיק לאחרונה את המיתוג החדש "פועלים איתכם בכל החלטה". הקוד המחודש משקף את הבסיס הערכי של ההבטחה המוצהרת במיתוג החדש ומגדיר מחדש את הציפיות וההתנהגויות שכולנו מאמצים ושואפים לקיים בינינו לבין עצמנו וכלפי הלקוחות ומחזיקי העניין האחרים.

תקשורת פנים ארגונית

בנק הפועלים רואה בעובדיו שותפים מלאים לתהליכים העסקיים והארגוניים.

במטרה להגביר את המחבורת הארגונית ולייצר שיח פנים ארגוני פתוח ומשתף בין ההנהלה לעובדים, מנהלים ועובדים, בין היחידות השונות, מתקיימים מגוון ערוצי תקשורת פנימית חוצת ארגון:

1. הפורטל הארגוני אשר מהווה ערוץ תקשורת מרכזי, מתקדם ותומך בשיתוף העובדים במידע והטמעה של תהליכי שינוי פנים ארגוניים.
2. "בשותף" - רשת עסקית פנים ארגונית המנהלת בפורטל הארגוני, ומטרתיה הן קידום תקשורת פנים ארגונית וקידום עסקים באמצעות שיתוף בידע ועבודה בקהילות.
3. "פנורמה" - כלי ממוחשב המופץ לעובדים אחת לחודש ומאגד מידע בנושאים שונים שפורסמו בפורטל הארגוני. הכלי מחולק לעולמות תוכן שונים כגון: אסטרטגיה, מוצרים, הסביבה העסקית, אנשים ועוד ומאפשר לעובד לראות ולהבין את התמונה הרחבה של מה שקורה בארגון.
4. אפליקציית "פורטל לדרך" - אפליקציה סלולרית המיועדת לעובדי הבנק ומאפשרת להם להתעדכן ולקבל מידע בנושאים ארגוניים שונים, גם מחוץ לכתלי הבנק ומעבר לשעות העבודה.

במקביל לכלים ולערוצים הקיימים, אושרו בתוכניות העבודה לשנת 2019 מהלכים נרחבים להגברת השיח הארגוני באחריות המרכז לתקשורת ארגונית וביניהם, ליווי מהלכים אסטרטגיים, הידוק החיבור למהלכים תקשורתיים ושיווקיים ופיתוח ערוצי תקשורת חדשים (כגון רשת חברתית פנים ארגונית).

תרבות של למידה מתמדת

הבנק מטפח תרבות למידה בקרב עובדיו באופן שוטף, ומשקיע משאבים ניכרים בהכשרה מקצועית וניהולית, מתוך התפיסה לפיה - שיפור מתמיד ביכולות העובדים תומך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הבנק והינו בהלימה לחזון הבנק. הבנק קולט עובדים בעלי תואר אקדמי ומעודד עובדים ותיקים ללמוד לתואר ראשון ולתואר שני באמצעות סיוע במימון הלימודים ומתן ימי חופשה נוספים לצורך בחינות.

"קמפוס פועלים" - מהווה זירה מרכזית בהטמעה של אסטרטגיה וחזון הבנק באמצעות למידה, תקשורת ותהליכים המקדמים ביצועים. הלמידה מובילה להתפתחות אישית, ארגונית ועסקית המבטיחה מצוינות מקצועית וניהולית לעובדים ולמנהלים. הלמידה מתחוללת בכיתות הקמפוס, במנהלות האזוריות ובעמדתו של כל עובד וכוללת מגוון רב של קורסים וימי אימון בנושאים מקצועיים, בעולמות תוכן בנקאיים, פיתוח מנהלים, מיומנויות עסקיות ואישיות ועוד. בשנת 2018 התקיימו בקמפוס פועלים כ-45,000 ימי למידה בכ-700 מחזורי קורסים בהם ימי אימון בנקאיים, ימי אימון ניהוליים, קורסים לבכירים, הכשרה לניהול בנקאי, מכינה בכלכלה ופיננסים ולמידה בשטח: בכיתות הלימוד באזורים ובסניפים.

הכשרה בנקאית - בית הספר לבנקאות אמון על הכשרת הבנקאים בתחום הידע המקצועי ועל הקניית מיומנויות עסקיות, וזאת בהתאמה לכל בעל תפקיד, לצורכי התפקיד, ובהתאם לשינויים אסטרטגיים בארגון. בנוסף, פועל בית הספר לבנקאות לשמר ולחזק את המוכנות המקצועית של כלל העובדים במילוי תפקידם. בשנת 2018 פותחו והועברו גם הדרכות קצרות וממוקדות בנושאים בנקאיים שונים ומגוונים וימי אימון מקצועיים למנהלים, התקיימו 10 מחזורים של קורסים בכירים בתחומי הבנקאות השונים.

מערכת למידה (LMS) - המערכת מאפשרת לשמור על המוכנות והמקצועיות של העובד בכל רגע נתון. המערכת מכילה תפריט אישי לכל עובד בהתאם לתפקידו, ובהתאם לאיתור צרכים ומיפוי שוטף של פערי ידע בשטח. במערך הסינוף מקבל העובד בכל שבוע פריטי למידה קצרים לביצוע בהתאם לתפקידו. פריטי הלמידה נוגעים לכלל עולמות התוכן הבנקאיים: עו"ש, אשראי, מטבע-חוץ, שירות, רגולציה ועוד.

אולפן סרטים מקצועי - בשנת 2017 נבנה אולפן סרטים בקמפוס פועלים, במטרה לפתח סרטוני למידה מקצועיים שיתמכו בשמירה על מיומנות ומקצועיות הבנקאים. הסרטים המופקים באולפן עונים על צרכים עסקיים, העברת ידע חדש ומענה על פערי ידע מאידך.

הכשרה ופיתוח מנהלים - המרכז למנהיגות ופיתוח ארגוני בקמפוס פועלים מלווה את המנהלים והיחידות בניהול תהליכי שינוי, בהטמעת תרבות ארגונית וערכים, בהתאם לחזון ולאסטרטגיית הבנק. המרכז מפתח יכולות ניהול מנהיגות והעצמה אישית למנהלים ועובדים. בשנת 2018 השתתפו מעל 2,500 עובדים ומנהלים בדרגים השונים בימי אימון והעשרה וכ-800 מנהלים בדרגים שונים השתתפו בתוכניות פיתוח.

7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

7.5.1. מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון של שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות וטלפונים יזומים ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה.

השירותים ללקוחות המגזר מוענקים באמצעות מערך של 225 סניפים לרבות, סניפים דיגיטליים מתקדמים, סניף נייד ובאמצעות ערוצים ישירים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון", פניות בפייסבוק ובאפליקציות בסמרטפונים. כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון).

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להעצמת הערך ללקוח וליווי הלקוחות בצמתי ההחלטה החשובים בחיים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו, הכוללים בין היתר, מערך סניפים דיגיטליים ברחבי הארץ (Poalim Digital), שירותים לקבוצות לקוחות בעלי מאפיינים משותפים (פועלים YOUNG ופועלים GOLD), שירותים בערוצים הישירים ופיתוח אפליקציות ייעודיות (אפליקציית Bit, אפליקציית שוק ההון).

פעילות שוק ההון - פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון כוללת מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים (כולל בתחום המעו"ף), מסחר בניירות-ערך זרים, מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון. הפעילויות מתבצעות בחלקן ישירות על-ידי הבנק ובחלקן על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.

ייעוץ פנסיוני

הבנק מעניק שירותי ייעוץ פנסיוני ותכנון פרישה באמצעות מערך יועצים הפרוסים ברחבי הארץ. הבנק מחובר למסלוקה הפנסיונית, ומקבל באמצעותה מידע לצורך מתן הייעוץ. לבנק רישיון יועץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון ב-22 מרכזי ייעוץ פנסיוני. עד כה נחתמו על-ידי הבנק הסכמי הפצה עם 15 חברות המנהלות קופות-גמל וקרנות פנסיה, והוא זכאי, כיועץ אובייקטיבי, לגבות עמלת הפצה אחידה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות.

בשנת הדו"ח החל הבנק לתת שירות של ייעוץ פנסיוני לתכנון פרישה, באמצעות מערך היועצים הפנסיוניים שלו. בגין השירות נגבית עמלת ייעוץ פנסיוני חד פעמית, בהתאם להנחיות בנק ישראל.

תחום הייעוץ הפנסיוני מורכב ומתאפיין בשינויים רגולטוריים תכופים והבנק עוקב אחר השינויים ומיישם אותם הלכה למעשה.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון, ב"פועלים בטלפון" ובאמצעות הערוצים הישירים (מכשירים לשירות עצמי, אתר ואפליקציה), זאת הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשרים פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת.

לקוחות

המגזר כולל לקוחות פרטיים המפולחים לפלחי לקוחות על-פי פרמטרים של גיל, עושר פיננסי ו/או רמת הכנסה, יתרות אקטיבה ופוטנציאל צמיחה. התייחסות מיוחדת ניתנת לאוכלוסיית הגיל השלישי באמצעות מתן ליווי ותמיכה בעולם הדיגיטלי.

תחרות

בשנים האחרונות נמשכת העלייה בעוצמת התחרות על הלקוחות. התפתחויות טכנולוגיות ובשלות עולה מצד קהלי לקוחות מהוות פוטנציאל להגברת הכוחות התחרותיים בשוק, במקביל להורדת חסמי כניסה לשחקנים חדשים וחיזוק שחקנים קטנים. בשנים האחרונות התרחבה סביבת התחרות לגופים פיננסיים וחוץ בנקאיים, דוגמת חברות כרטיסי האשראי, חברות הביטוח, מיזמים טכנולוגיים פיננסיים וגופים קמעונאיים נוספים. ישום החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאות ('חוק שטרומ') עתיד להביא לעלייה נוספת בעוצמת התחרות בענף. התמודדות עם אתגרי סביבת התחרות הינה דרך פילוח מותאם צרכי והעדפות לקוח, התאמה מיטבית של הצעת הערך והשירות לצרכים ולטעמים השונים, תוך פיתוח מערך הפצה רב ערוצי, מותאם, זמין ונגיש.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

- כחלק מאסטרטגיית הבנק להעצמת הערך ללקוחות פיתח הבנק כלים ופלטפורמות אשר יאפשרו לו לבסס את מובילותו גם בשנים הבאות:
- **שיתוף פעולה עם הטכניון** במסגרתו הוקמה מעבדת חדשנות לצורך ביצוע מחקרים בתחום מדעי הנתונים, אשר מטרתם לפתור אתגרים שונים בעולם הטכנולוגי-בנקאי כגון ניהול סיכונים מתקדם וחיזוי פעילות פיננסית של לקוחות עסקיים ופרטיים.
  - **אפליקציה חדשה למסחר בשוק ההון** תוך שדרוג התשתיות במטרה לאפשר לבנק שילוב הצעות ערך נוספות ללקוחות שוק ההון בצורה מהירה ומותאמת.
  - **חידושים מתמידים באפליקציית Bit** לרבות העברה לכל מוטב מזדמן באמצעות QR CODE, ללא צורך לשמור את פרטי המוטב באנשי הקשר וללא חשש לטעויות.
  - **השקת מגוון שירותים לניהול המשכנתא באתר האינטרנט**, כדוגמת הפקת דו"ח פרטי משכנתאות, בקשה למימוש הטבת 'חודש חופשי' להפוגה למשך חודש אחד מתשלומי המשכנתא והודעה על פירעון מוקדם של המשכנתא.
  - **אפשרות לבקש הלוואה רב ערוצית** באפליקציית ניהול חשבון בנייד.

שינויים רגולטוריים – מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- בשנים האחרונות ניכרת התגברות הרגולציה כחלק מהתוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות:
- ביום 14 במרץ 2018 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את פרק הבנקאות חוק מערכת ניוד בין בנקים (התוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות באמצעות הסרת חסמי מעבר). בהתאם לחוק הבנקים יאפשר מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח, כניסת החוק לתוקף תהיה בתוך שלוש שנים.
  - ביום 26 במרץ 2018 פורסם עדכון בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 422 "פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהולו". מטרת העדכון הינה לשפר את יכולתם של לקוחות שנקלעו לקשיים כלכליים לנהל חשבון ביתרת זכות באמצעות כלים דיגיטליים מתקדמים. השינויים נכנסו לתוקף ביום 1 באוקטובר 2018.
  - ביום 18 במרץ 2018 פורסם ברשומות חוק צמצום השימוש במזומנים ובשיקים. החוק נועד לצמצם את היקף השימוש במזומנים ובשיקים בעיקר על-ידי קביעת איסורים ומגבלות. תחולת החוק בכל הנוגע לנושא מזומנים ביום 1 בינואר 2019. תחולת החוק בכל הנוגע לנושא שיקים (סעיף 5 לחוק) ביום 1 ביולי 2019.
  - ביום 1 בפברואר 2018 נכנסה לתוקפה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 450, בנושא הליכי גביית חובות. ההוראה מסדירה וקובעת את אופן פעולת הבנק בגביית חובות ממשקי בית ועסקים קטנים.
  - בחודש מרץ 2018 פורסם ברשומות חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 אשר יכנס לתוקף בספטמבר 2019. מטרת החוק:
    - א. להביא ככל האפשר לשיקומו הכלכלי של החייב.
    - ב. להשיא את שיעור החוב שייפרע לנושים.
    - ג. לקדם את שילובו מחדש של חייב שהוא יחיד במרקם החיים הכלכליים.באשר לשעבוד צף נקבע כי נושה המובטח בשעבוד צף יהיה רשאי להיפרע את החוב המובטח מכספי השעבוד הצף בסכום שלא יעלה על 75% מהתמורה שהתקבלה ממימוש נכסי השעבוד הצף, כאשר לגבי שאר החוב יהיה מעמד הנושה המובטח כמעמד שאר הנושים הכלליים. כמו-כן הוגדרו מחדש החובות בדיון קדימה שייפרעו בסדר עדיפות כפי שהוגדר בחוק. תחילתו של החוק תהא 18 חודשים מיום פרסומו ברשומות (יום התחילה) והוא יחול על הליכים לפי חוק זה שהחלו ביום התחילה ואילך. עם זאת נקבעו בחוק הוראות מעבר נוספות באשר לתחולתן של הוראות שונות בחוק, בין היתר באשר לעניין שעבוד צף, לעניין פשיטת רגל וצו כינוס נכסים.

למידע בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר, לרבות מידע על חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("ועדת שטרומ", ראה [ביאור 35](#) לדוחות הכספיים).

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 5-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	*2017	
במיליוני ש"ח		
2,602	2,756	סך הכנסות ריבית, נטו
13	11	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,615	2,767	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,500	1,520	עמלות והכנסות אחרות
4,115	4,287	סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי		
466	455	
3,547	3,625	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח מפעילות נמשכת לפני מסים		
102	207	
הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת		
40	78	
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		
62	129	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
45,857	44,099	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח		
171,518	187,136	

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28א](#) בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

לאור סיווג קבוצת ישראל כפועילות מופסקת, כמפורט בביאור 1.1. בדוחות הכספיים, המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי של הבנק, שהינן חלק מהפעילות הנמשכת. מספרי ההשוואה הוצגו מחדש. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר לקוחות פרטיים בשנת 2018 הסתכם ב-129 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-62 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו, בשנת 2018 הסתכם ב-2,767 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,615 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ביתרות פיקדונות הציבור, לצד עלייה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות במטבע-חוץ. ההכנסות מעמלות בשנת 2018 הסתכמו ב-1,520 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,500 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעמלות הפצת מוצרים פיננסיים ועמלות כרטיסי אשראי. הוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2018 הסתכמו ב-455 מיליון ש"ח בהשוואה ל-466 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני, בין היתר על רקע רישום הוצאה חד פעמית אשתקד בגין ארגוני חוב בעייתיים מתחת ל-1 מיליון ש"ח. כמו-כן חלה עלייה בגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. מנגד, הקיטון בהוצאות קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהפרשה הקבוצתית, בעיקר עקב גידול במחיקות האוטומטיות. הוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2018 הסתכמו ב-3,625 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,547 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהוצאות מחשב, עמלות, שיווק ופרסום, לצד עלייה בהוצאות הפחת של נכסי היוון תוכנה ומחשבים. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-44.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-45.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. היתרות כוללות גם את האשראי לציבור שדווח בעבר תחת מגזר קבוצת ישראל, ושהינו חלק מהפעילות הנמשכת של הבנק, בסך של 5.0 מיליארד ש"ח ו-5.6 מיליארד ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2018 וליום 31 בדצמבר 2017, בהתאמה. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-187.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-171.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. עיקר הגידול נבע משינוי העדפות לקוחות לניהול תיק הפאסיבה שלהם עקב תנודתיות בשוקי ההון ברבעון האחרון של השנה. למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה "[סיכון אשראי](#)" בפרק [סקירת הסיכונים](#), בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק במחלקות עסקיות המתמחות במתן שירות ללקוחות עסקיים וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה [בפרק "מגזר ללקוחות פרטיים"](#) לעיל). המגזר מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה והצמחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצורכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להתמקד בהרחבת הפעילות במגזר העסקים הקטנים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו. במהלך שנת 2018 המשיך הבנק בהעמדת מימון ללקוחות העסקיים באמצעות "קרן פועלים לעסקים" בשיתוף עם כלל ביטוח ופיננסים בע"מ המיועדת להענקת הלוואות בתנאים אטרקטיביים לעסקים קטנים. כמו-כן, הבנק המשיך בפעילות המרכז לצמיחה פיננסית ו"המרכז לליווי עסקים" בשיתוף עם המכללה למנהל, ארגון לה"ב ושכ"ל במטרה להעניק לעסקים קטנים בכל רחבי הארץ ידע וכלים לניהול העסק והצמחתו.

שיווק והפצה

כחלק מתמיכת הבנק התקיימו במהלך נובמבר-דצמבר 2018 מגוון פעילויות למען העסקים הקטנים, וביניהם: תחרות העסקים הקטנים בשיתוף ידיעות אחרונות, שביל העסקים הקטנים בשיתוף שידורי קשת ואתר מאקו, קמפיין עסקים קטנים לתיאום פגישת ייעוץ וכן הרצאות של המרכז לצמיחה פיננסית לאורך שביל העסקים של ישראל. המהלך נחתם ביום שישי בתאריך 21 בדצמבר 2018 בו נערך יום העסקים הקטנים והבינוניים ה-6 שבו התקיים אירוע מרכזי בבאר שבע בשיתוף מנכ"ל הבנק וחברי הנהלה יחד עם ראש העיר וסויר של היו"ר וחברי הנהלה בשוק מחנה יהודה בירושלים. במסגרת "יום העסקים" נקראו כל תושבי מדינת ישראל לרכוש בעסקים הקטנים ולסייע לצמיחת המשק. המהלך נעשה בשיתוף עם גופים ציבוריים שונים כגון השלטון המקומי, וראשי הערים, ארגון לה"ב ועוד.

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון", הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק המקבילים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת.

לקוחות

מגזר העסקים הקטנים מספק שירותים ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים קטנים ובינוניים ממגוון רחב של ענפי משק. בנוסף, מטופלים במגזר החשבונות הפרטיים של הלקוחות העסקיים.

תחרות

הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך ניהול סיכוני האשראי, ולכן התחרות במגזר זה הינה בעיקרה בין בנקים, על מכלול הפעילות של הלקוח.

התחרות על מגזר זה מתבטאת בפיתוח הצעות ערך ייעודיות לגיוס ולהעמקת פעילות עם הלקוחות. יש אינדיקציות שבעתיד גופים פיננסיים ומוסדיים עשויים להיכנס לתחום האשראי לעסקים קטנים ולהגדיל את התחרות בתחום. במקביל, נמשכת מגמת מעבר לערוצי בנקאות ישירים, כגון אינטרנט לעסקים ומכונות להפקדת שיקים ומזומנים.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בשנת 2018 פותח ממשק חדשני להעברת משכורות באפליקציה בקלות וביעילות.

שינויים רגולטוריים – מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

למידע בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה [ביאור 35](#) לדוחות הכספיים.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 6-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017*	2018	
במיליוני ש"ח		
1,539	1,621	סך הכנסות ריבית, נטו
1	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,540	1,624	סך-הכל רווח מימוני, נטו
573	584	עמלות והכנסות אחרות
2,113	2,208	סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי		
528	392	
הוצאות תפעוליות ואחרות		
1,087	1,117	
רווח מפעילות נמשכת לפני מסים		
498	699	
הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת		
192	259	
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		
306	440	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
32,393	32,561	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח		
38,227	42,415	

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28א](#) בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

לאור סיווג קבוצת ישראל כפועילות מופסקת, כמפורט בביאור 1.1. בדוחות הכספיים, המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי של הבנק, שהינן חלק מהפעילות הנמשכת. מספרי השוואה הוצגו מחדש. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים בשנת 2018, הסתכם ב-440 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-306 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, ומעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-1,624 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,540 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ביתרות פיקדונות הציבור, לצד עלייה במרווחים הפיננסים על הפיקדונות במטבע-חוץ. ההכנסות מעמלות ואחרות בשנת 2018 הסתכמו ב-584 מיליון ש"ח בהשוואה ל-573 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות הפרשי המרה. הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2018 ב-392 מיליון ש"ח בהשוואה ל-528 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מעלייה בגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר וכן מירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני. כמו-כן, חלה ירידה בהפרשה הקבוצתית, בעיקר בגין אשראי תקין. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-32.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-32.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. היתרות כוללות גם את האשראי לציבור שדווח בעבר תחת מגזר קבוצת ישראל, ושהינו חלק מהפעילות הנמשכת של קבוצת הבנק, בסך של כ-1.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, בהשוואה לכ-1.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-42.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

7.5.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תוכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות נציגויות משכן בסניפים השונים הפרושים ברחבי הארץ.

מוצרים ושירותים

הפעילות העיקרית של מגזר זה הינה מתן הלוואות לדיור ומיועדת לקהל לקוחות המבקשים הלוואה למימון אחת מהמטרות שלהלן:

- הלוואה המיועדת לרכישה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוץ.
  - הלוואה המיועדת לרכישה מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות לדירת מגורים.
  - הלוואה הניתנת במשכון דירת מגורים ושאינה למטרת עסק.
  - הלוואה המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה כאמור לעיל.
- פעולת חיתום משכנתאות נערכת ונבחנת בהתייחס לארבעה רכיבים מהותיים: יכולת החזר, הבטחה - הנכס המוצע לשעבוד, שיעור מימון ומרווחים.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה נעשים באמצעות נציגויות משכן בסניפי הבנק ובאמצעות "פועלים בטלפון" ו"פועלים באינטרנט". כמו-כן, מתבצעות פעולות שיווק והפצה באמצעי המדיה השונים כגון שלטים באתרי בניה.

לקוחות

לקוחות המגזר הינם לקוחות פרטיים אשר ניתנות להם הלוואות לדיור. מדובר בלקוחות הבנק על-פי קווי הלקוחות השונים להם קיימת פעילות בנקאית שוטפת וכן לקוחות בנקים זרים שנטלו משכנתא זוהי פעילותם היחידה בבנק.

התפתחויות עיקריות במגזר

תחרות

משכנתא הינה מוצר מוטת מחיר: מדובר בעסקה כלכלית משמעותית ביותר של משק הבית ולכן הלקוח מבצע סקר שוק ומשווה מחירים. לכן מדובר בשוק מאופיין בתחרותיות רבה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בתחום ההלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.

- הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - חופש בחירת שמאי מקרקעין בהליך משכנתא), התשע"ח-2018 - ביום 19 בפברואר 2018 הועלתה הצעת החוק, לפיה יתאפשר ללווה בשלב מוקדם של הרכישה לבחור בשמאי מקרקעין בהתאם להוראות חוק שמאי מקרקעין, התשס"א-2001, במקום לבחור שמאי מקרקעין מהרשימה הסגורה של הבנק. כדי לשמור על איזון, מוצע להחיל רשימה של שמאים שאינם מקובלים עליו, ובלבד שהחלטתו בעניין זה תהיה מנומקת.
- עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 בדבר מגבלות במתן הלוואות לדיור וקובץ שאלות ותשובות בנושא זה מיום 14 באפריל 2018, הכולל הבהרות בנושאים שונים וכן תיקון להגדרת "דירה במחיר מופחת" כך שתכלול גם דירה חליפית הנרכשת במחיר מופחת בפרויקטים כדוגמת מחיר למשתכן.
- חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (תיקון מס' 18), התשע"ח-2018, הכולל הסדר בין הבנקים, חברות הביטוח והמדינה לפיו בהלוואות לדיור ינפיקו חברות הביטוח פוליסות ביטוח, לבעלי מוגבלויות הזכאים לפי החוק, הבנקים יתנו הלוואה בסכום כפול מהסכום המבוסס, אך לא יותר מ-1 מיליון ש"ח, אלא בהסכמת הבנק, לתקופה שלא תעלה על 15 שנה, אלא בהסכמת הבנק. הפוליסה תכנס לתוקף לאחר תקופת אכשרה של שנתיים וחצי. בתקופת האכשרה לא יוכלו יורשי זכאי שנפטר עקב מוגבלותו לתבוע את ביטוח החיים, והסיכון שלא ניתן יהיה לגבות את החזרי המשכנתא נופל על הבנק. לאחר שהלקוח מקבל משכנתא ופוליסה ייחודית הוא יוכל לפנות למדינה ויהיה זכאי לקבל סיוע תקציבי בתשלומי הפוליסה החודשיים.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 449 שפורסמה ביום 10 ביולי 2018 עוסקת בפיטוט הסכמים ללקוח. ההוראה קובעת פורמט אחיד ותמציתי שיוצג ללקוח, בדף הראשון להסכם האשראי הכולל את הפרטים הספציפיים והמהותיים שבהסכם, זאת מתוך מטרה להקל על לקוח בקריאת הסכמי האשראי (כולל אשראי לדיור), לאפשר לו להכיר את התנאים המהותיים של האשראי ולהשוות בין מוצרי האשראי המוצעים לו ביתר קלות. ההוראה מהווה יישום של חוק אשראי הוגן שאמור היה להיכנס לתוקפו בחודש נובמבר 2018 לפיו הוסמך הפיקוח על הבנקים לקבוע טפסים לגילוי פרטים בהסכמי האשראי השונים. מועד התחילה נדחה למאי 2019.
- תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בדבר דחיית מועד הפירעון החודשי של הלוואה לדיור בניסיונות מיוחדות. ביום 31 בדצמבר 2018 אושר התיקון לחוק לפיו, על הבנק לאפשר ללקוח, לבחור מסלול הלוואה בו הוא יהיה רשאי, לדחות תשלומים בגין הלוואה לדיור באחד מהמקרים הבאים:
  - הלווה מובטל כבר שנה
  - חלה או נפצע ואינו כשיר לעבודה לתקופה העולה על 3 חודשים
  - לווה ילדה ולא חזרה לעבודה במשך 6 חודשיםהדחיה יכולה להיות כל פעם ל-3 חודשים במהלך שנה, ולא יותר מ-3 פעמים לאורך תקופת ההלוואה. התיקון יחול על חוזי הלוואה לדיור שיחתמו החל מ-27 ביוני 2019.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

- בנוסף, קיימות מספר טיטות הוראות והצעות חוק בתחום ההלוואות לדיור, שעיקרן:
  - הצעת חוק הבנקאות שירות ללקוח (תיקון דחיית פירעון הלוואה לדיור בשל פטירה), לפיה, במקרה של פטירת לווה, לבקשת מי שחייב לפרוע את ההלוואה, על הבנק לדחות את תשלומי המשכנתא, לתקופה שלא תעלה על 12 חודשים, ללא תשלום וללא חיוב בריבית פיגורים. על הבנק מוטלת חובה להודיע על אפשרות בקשת הדחיה כאשר נודע לו על פטירת לווה. התיקון פורסם ברשומות ביום 7 בינואר 2019 ויחול על חוזי הלוואה לדיור שיכרתו 6 חודשים מיום פרסומו.
  - טיטת תיקון לתקנות המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (סייג לתשלומים על חשבון מחיר דירה) לפיו ישונו שלבי חוק המכר באופן שישנה את אופן שחרורו הכספים בביצוע הלוואות לרכישת דירות מקבלן בפריקט ללא ליווי פיננסי.
  - תיקון להוראת נוהל בנקאי תקין 451 ביחס בנושאים שונים לצורך שיפור תהליכים מסוימים בתחום ההלוואות לדיור, במטרה להקל על הלקוחות. בכלל זה: מנגנון אשר יקל על לקוח לעדכן את פוליסות הביטוח שהעמיד במסגרת קבלת ההלוואה לדיור, דרישה מהבנקים לצרף לאישור העקרוני שהם מנפיקים ללקוח את רשימות השמאים איתם הם עובדים וכן דרישה לקבלת הערכות שומה שהופנו לבנק אחר על-ידי שמאי שמקובל על אותו בנק אחר למעט במקרה בו מדובר בסירוב סביר, וכן, הוראה המחייבת את הבנק להציג ללקוח באופן מעודכן, באינטרנט או באפליקציה, את המידע הנדרש לצורך בחינת אפשרות לביצוע פירעון מוקדם.
  - הצעת חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 33) (הסכם הלוואה לדיור ללא עמלת היוון בשל פירעון מוקדם), התשע"ח-2018 הצעת החוק נועדה לבטל את עמלת הפירעון במקרה של פירעון מוקדם של הלוואה לדיור על מנת להקל על הלקוחות לבצע מחזור ובכך להזיז את עלויות המשכנתא שלהם. הצעה ההצעה אושרה בקריאה ראשונה, למרות התנגדות המפקחת על הבנקים, אשר הציעה תיקון חקיקה לפיו הבנקים יחויבו להציע ללקוחות בחירה בין הלוואה לדיור ללא עמלת פירעון מוקדם והלוואה לדיור עם עמלת פירעון מוקדם. לאור פיזור הכנסת המשך הטיפול בהצעת החוק ימשך רק בכנסת הבאה.

טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	*2017	
במיליוני ש"ח		
696	549	סך הכנסות ריבית, נטו
61	65	עמלות והכנסות אחרות
757	614	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
37	(3)	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
246	241	
רווח מפעילות נמשכת לפני מסים		
474	376	
הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת		
173	145	
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		
301	231	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
81,454	74,124	

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הלוואות לדיור בשנת 2018 הסתכם ב-301 מיליון ש"ח בהשוואה ל-231 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו, שקוזה בחלקה על-ידי עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2018 הסתכם ב-696 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-549 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהיקפי האשראי ומעלייה במרווחים הפיננסיים על האשראי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2018 הסתכמו ב-37 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 3 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקף הפעילות.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-81.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-74.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה [סעיף 3.2.6 בפרק סקירת הסיכונים](#), בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים, הפרוסים ברחבי המדינה, וסניפים עסקיים המעניקים שירותים תפעוליים לחשבונותיהם של לקוחות המגזר. כחלק מהמהלך האסטרטגי של הבנק להעמיק את פעילותו בקרב לקוחות מסחריים אשר נמצאים בשלבי צמיחה ולהרחיב את מעטפת השירותים המוצעת ללקוחות אלה, האגף לבנקאות מסחרית החל במחצית השנייה של שנת 2017 ביישום שינוי מבני ושינוי תפיסת הפעלה. במסגרת השינוי הוקמו מספר מרכזי עסקים חדשים והפעילות התפעולית מהסניפים העסקיים תרוכז במספר מרכזי שירות ארציים. מהלך זה יתמוך בצמיחה של המגזר המסחרי במטרה להעניק שירות טוב יותר ומותאם יותר ללקוחות.

מוצרים ושירותים

השירותים אותם מעמיד הבנק ללקוחות המגזר כוללים מתן אשראי לפעילות שוטפת ולמימון השקעות, ערבויות, מכתבי אשראי, פעילות סחר חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים ונגזרים. כמו-כן, ניתנים שירותי השקעות באפיקים השונים: מטבע-חוץ, שקלים, ניירות-ערך וכו'. המגזר המסחרי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבנייה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר.

פעילויות משליחות

- **FX TRADER** – מערכת מסחר באינטרנט בפלטפורמה זמינה ונוחה ללקוח.
- **אשראי ישיר לעסקים** – הלוואות בתוך מסגרת מאושרת הניתנות לניצול באמצעות "אתר האינטרנט לעסקים".
- **העצמה דיגיטלית** – פיתוח פתרונות מותאמים העונים לצרכי לקוחות החטיבה העסקית, הרחבת תשתית הפעילות באתר העסקי ובאפליקציה העסקית.
- **Cash Management** – כלי פיננסי דיגיטלי מתקדם המאפשר קבלת תמונה פיננסית נרחבת הכוללת תזרים מזומנים וניתוח מגמות של העסק, ומסייע ללקוח בקבלת החלטות באופן מהיר ונוח.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות ושירותי הבנקאות והפצתם ללקוחות מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף המסחרי, מחלקת ניהול מכירות שבמטה האגף המסחרי ובשיתוף עם המטה החטיבתי. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: סניפים, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן ופעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי, כשבנוסף מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא. העמקת הפעילות עם לקוחות המגזר מהווה חלק מהאסטרטגיה של הבנק. לקוחות המגזר הושפעו מהמגמה החיובית של הפעילות בעולם ובישראל, ובעיקר ממצבם הטוב של משקי הבית, הגידול הניכר בתיירות הנכנסת, רמה גבוהה של השקעות בתשתיות ועלויות מימון נמוכות. יחד עם זאת, מספר אינדיקטורים מאותנים על התמתנות של הגידול בצריכה הפרטית, וכן ניכרת הסטה של רכישות מחנויות פיזיות לרכישות מקוונות. בשוק הדיור נמשכה ההתמתנות בהיקף הפעילות שבאה לידי ביטוי ברמה נמוכה יחסית של התחלות בנייה ומכירת דירות חדשות, וכן בירידה במחירי הדירות בחודשים האחרונים.

תחרות

המגזר מתאפיין בתחרות גבוהה כאשר המתחרים העיקריים הינם התאגידים הבנקאיים. בתחום האשראי התחרות באה לידי ביטוי הן בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים והן בתנאים הנלווים כגון שיעורי המימון אותם מוכנים לאשר הבנקים המתחרים. כמו-כן, עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאיים.

שינויים טכנולוגיים

המגזר נעזר במערכות טכנולוגיות לצורך ניהול תהליכי ניתוח מצב הלקוחות, בקרה ושיווק. בבנק מבוצע תהליך מתמשך של שיפור מערכות אלו. תהליך זה כולל גם מרכיבים הנוגעים לטיפול בלקוחות המגזר. טיוב המערכות בבנק ושכלולן מהווים גורם חשוב בהעלאת רמת השירות ללקוחות המגזר וליצירת אפשרויות נוספות להרחבת הפעילות איתם.

שינויים רגולטורים – מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

ראה [בפרק "מגזר עסקי" להלן](#).

יזמות רגולטוריות

ראה [בפרק "מגזר עסקי" להלן](#).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 7-8: מגזרי פעילות גישת ההנהלה – תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
*2017	2018	
במיליוני ש"ח		
928	1,006	סך הכנסות ריבית, נטו
7	6	הכנסות מימון שאינן מריבית
935	1,012	סך-הכל רווח מימוני, נטו
381	388	עמלות והכנסות אחרות
1,316	1,400	סך ההכנסות
(3)	(37)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
503	506	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
816	931	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
315	345	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
501	586	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
33,859	37,489	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
24,653	25,259	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש – למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28א](#) בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי בשנת 2018 הסתכם ב-586 מיליון ש"ח בהשוואה ל-501 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו ומקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2018 הסתכם ב-1,012 מיליון ש"ח בהשוואה ל-935 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי ובמרווחים הפיננסיים על הפיקדונות במטבע-חוץ.

בשנת 2018 רשם המגזר המסחרי הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך של 37 מיליון ש"ח בהשוואה להכנסות בסך של 3 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע מעלייה בהכנסות מגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. שינוי זה קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהפרשה הקבוצתית, בעיקר בגין אשראי תקין.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-37.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-33.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-25.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

7.5.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות שלושה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן.
- תעשייה, מסחר ומלונאות.
- תשתיות ואנרגיה.

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה ומכירת סיכונים אשראי. כמו-כן קיימת יחידה העוסקת בממשק הדיגיטלי של הלקוחות העסקיים עם הבנק.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסיע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים מימון פעילות שוטפת, כמו גם מימון השקעות, מימון פרויקטים בתחום התשתית (בשיטת ה-BOT/PFI), שירותים פיננסיים, וכן פעולות סחר-חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. במסגרת השירותים הניתנים ללקוחות הפועלים בענף הבניה הנדל"ן ניתן למנות, בין היתר, ליווי פרויקטי בנייה, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר.

למגזר פעילויות משלימות זהות במהותן לאלה הניתנות במגזר המסחרי. לפרטים נוספים ראה [פרק "מגזר מסחרי" לעיל](#).

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות והפצתם ללקוחות המגזר מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף העסקי בשיתוף עם המטה החטיבתי. כחלק מרכזי מפלטפורמת המכירות, עומדים לרשות לקוחות המגזר מומחי מוצר בתחומי חדר עסקות, ייעוץ השקעות, סחר-חוץ, מטבע-חוץ, עובר ושב ועוד אשר עובדים בצמוד למנהל קשרי הלקוחות. מנהל קשרי הלקוחות נמצא בקשר רצוף עם הלקוחות שהוא מטפל בהם, לצורך מענה לצרכים הבנקאיים שלהם, שיווק מוצרי הבנק והתאמת פתרונות מימון לעסקות שונות.

לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: סניפים, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

לקוחות המגזר הינם תאגידים גדולים בישראל אשר פועלים בעיקר בתחומי הפעילות: נדל"ן, תעשייה, שוק ההון, תקשורת, מסחר ומלונאות ותשתיות ואנרגיה.

תחרות

התחרות בתחום זה גבוהה ומתבטאת בשירות, במחירים, בתנאים להעמדת המימון ובמהירות התגובה. קבוצת הבנק מתמודדת בתחום זה בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים שיש להם נציגויות בישראל. עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאים. שנת 2018 התאפיינה בממוצע הנפקות נמוך במעט משנת 2017 וגידול בהלוואות הניתנות על-ידי הגופים הבנקאיים.

שינויים רגולטורים – מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- **עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים** – במהלך חודש נובמבר 2018 פורסם עדכון להוראה לפיו עודכן שיעור מקדם ההמרה לאשראי על ערבויות בנקאיות למשתכן שניתנו על-פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974, כך שערבות בנקאית למשתכן כאמור תשוקלל בשיעור של 30% (לעומת 50% בעבר) אם טרם נמסרה הדירה למשתכן, ובשיעור של 10% לאחר מסירת הדירה למשתכן.
- עדכון ההוראה כאמור, מקטין את היקף החבות הענפית (כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 315 "מגבלת חבות ענפית") של ענף הבינוי והנדל"ן.
- **ניהול סיכון אשראי של לקוחות במכשירים נגזרים וניירות-ערך** – הוראת נוהל בנקאי תקין 330 חדשה בנושא "ניהול סיכון אשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות-ערך" קובעת דרישות לניהול הסיכון, תוך שימת דגש על פעילות מול לקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית. במסגרת ההוראה נקבעו ההגדרות הרלוונטיות, עקרונות לניהול הסיכון ודרישות ביטחונות. תחולת ההוראה הינה מיום 1 ביולי 2018.
- בחודש מרץ 2018 התפרסם חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 אשר יחול החל מיום 15 בספטמבר 2019. לפרטים נוספים ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

יודגש כי בנוסף למגבלות שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים, קובע דירקטוריון הבנק מעת לעת מגבלות נוספות לריכוזיות האשראי. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות שנקבעו.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

מגבלות ביחס להסדרי הלוואות משותפות (הסדרי קונסורציום)

בשנים האחרונות פרסם הממונה על התחרות מספר מכתבים במסגרתם נקבעו מספר תנאים לחבירה בהסדרי הלוואה אשר הצדדים לו הם תאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים או גופים דומים שהתאגדו מחוץ לישראל. תוקף המכתבים הוארך מעת לעת. המכתב האחרון היה בתוקף עד ליום 14 ביוני 2018 - מועד כניסתם לתוקף של כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות) (הוראת שעה), תשע"ח-2018.

פטור סוג כאמור מגדיר את התנאים, אשר בהתקיימם, יהיה הבנק פטור מפניה לרשות לקבלת אישור להסדר הלוואה המשותפת (דהיינו, מתן אשראי לתאגיד, במשותף עם מלווה אחד או מלווים נוספים הנכללים בהגדרת "מלווה" בהוראת הפטור).

לאור האמור בפטור הסוג, בכל מקרה בו בכוונת הבנק לתת במשותף עם תאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים או גופים דומים שהתאגדו מחוץ לישראל, הלוואה לתאגיד כלשהו - על הבנק לבדוק קיומם של התנאים הקבועים בהוראות הפטור בהתאם לחלופות השונות ולנסיבות כל עסקה. תוקף הוראות הפטור הינו לשלוש שנים והן אינן חלות על הסדר הלוואה משותפת שנחתם לפני מועד כניסתו לתוקף של פטור הסוג.

טבלה 7-9: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	*2017	
במיליוני ש"ח		
1,370	1,349	סך הכנסות ריבית, נטו
113	67	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,483	1,416	סך-הכל רווח מימוני, נטו
445	436	עמלות והכנסות אחרות
1,928	1,852	סך ההכנסות
הכנסות בגין הפסדי אשראי		
(333)	(824)	
615	625	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,646	2,051	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
611	797	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,035	1,254	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
71,937	65,494	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח		
44,150	42,207	

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28א](#) בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי בשנת 2018 הסתכם ב-1,035 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,254 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות בגין הפסדי אשראי, שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו, של המגזר בשנת 2018 הסתכם ב-1,483 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,416 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מרווחים בגין מכירת הלוואות, וכן מגידול בהכנסות הריבית, נטו, כתוצאה מעלייה בהיקפי האשראי ובמרווחים הפיננסיים על הפיקדונות במטבע-חוץ. ההכנסות מעמלות ואחרות בשנת 2018 הסתכמו ב-445 מיליון ש"ח בהשוואה ל-436 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2018 ב-333 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 824 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מקיטון בהכנסות מגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-71.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-65.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-44.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-42.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

7.5.6 פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות, בנק הפועלים שוויץ, את בנק פוזיטיב תורכיה, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. בנוסף הסניף נותן אשראי בדרך של רכישת השתתפויות. תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה [פרק "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים"](#)). בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק פועל להפסקת מכלול הפעילויות בחו"ל ולסגירת החברות הבנות העוסקות במתן השירותים הנלווים. פעולות אילו מביאות, בין השאר, לקיטון בהיקף נכסיהם של תושבי חוץ המופקדים בקבוצת הבנק.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

בנוסף לכללים ולמגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל, פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח גולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה. בחודש מאי 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה בנושא פיקוח על שלוחות חו"ל. ההוראה מביאה לידי ביטוי את עמדת הפיקוח כי תאגידים בנקאיים צריכים לרכז את פעילותם בשלוחות מרכזיות בלבד, במספר תחומי שיפוט מצומצם ובגודל שיאפשר לכל תאגיד בנקאי להקצות משאבים ניהוליים מתאימים, למקד את פעילותו ולהתמחות בניהול הסיכונים באותם תחומי שיפוט. הבנק נערך ליישום ההוראה.

לפרטים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 225](#). בדוחות הכספיים ולפרטים בדבר חקירת הבנק בקשר עם בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 226](#). בדוחות הכספיים.

היחידות העיקריות בבנקאות הבינלאומית

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה. לבנק נציגויות בלוס אנג'לס, ניו ג'רסי, מיאמי ובטורונטו, קנדה.

Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים-שוויץ)

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותו של הפועלים שוויץ בדרך של מכירת נכסיו או בדרך אחרת. ביום 11 באפריל 2018 חתם הבנק על הסכם עם Bank J. Safra Sarasin AG ו-Banque J. Safra Sarasin (Luxembourg) S.A. למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של בנק הפועלים שוויץ בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג. במהלך חודש נובמבר 2018, בהתאם להסכם, הועברו מרבית נכסי הלקוחות משוויץ ולוקסמבורג לקונה.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (בנק הפועלים לוקסמבורג)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן אשראי לחברות הפועלות באירופה אשר יש להן זיקה ישראלית. לאור השינויים שחלו לאחרונה בהיקף הפעילות הבינלאומית, בסיכונים הרגולטוריים הבנק בוחן את המשך פעילותו זו.

פעילות הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן "בנק פוזיטיב"), הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית.

חלקו של הבנק בבנק פוזיטיב עומד על 69.8%. לפרטים נוספים ראה [פרק 2.6 בדוח הדירקטוריון](#). הבנק החליט להביא להפסקת פעילותו של בנק פוזיטיב בדרך של מכירת נכסיו או בדרך אחרת, ובשלב זה פועל לצמצום התיק.

המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב

מרכז המספק לתושבי חוץ שירותים ומוצרי בנקאות פרטית.

טבלה 7-10: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	*2017	
במיליוני ש"ח		
471	506	סך הכנסות ריבית, נטו
89	58	הכנסות מימון שאינן מריבית
560	564	סך-הכל רווח מימוני, נטו
136	234	עמלות והכנסות אחרות
696	798	סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי		
101	37	
1,757	1,138	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(1,162)	(377)	הפסד מפעילות נמשכת לפני מסים
31	21	הטבת מס על הפסד מפעילות נמשכת
רווח (הפסד) נקי:		
(1,193)	(398)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
20	19	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1,173)	(379)	הפסד נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
14,136	12,902	
19,017	20,858	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2018 הסתכם ב-1,173 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-379 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול בהפסד נבע בעיקרו מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ ובהוצאות המשפטיות הכרוכות בה, וכן מעלויות הנובעות מההחלטה על הפסקת פעילות הפועלים שוויץ. הגידול בהפסד קוזז בחלקו על-ידי רווחי הפעילות העסקית בארצות-הברית. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-82 מיליון ש"ח בשנת 2018 בהשוואה לרווח נקי בסך של 70 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מפעילות ה-Middle-Market בעקבות עלייה בהכנסות הריבית, נטו, כתוצאה מעלייה ביתרות האשראי ובמרווחים הפיננסיים, אשר קוזזו בחלקה על-ידי גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי.
- ההפסד של בנק הפועלים שוויץ הסתכם בכ-1,209 מיליון ש"ח בשנת 2018 בהשוואה להפסד בסך של כ-373 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול בהפסד נבע בעיקרו מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ ובהוצאות המשפטיות הכרוכות בה, וכן מעלויות הנובעות מההחלטה על הפסקת פעילות הפועלים שוויץ במהלך המחצית השנייה של שנת 2017. הגידול בהפסד קוזז בחלקו על-ידי הכנסות ממכירת חלק מתיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית.
- ההפסד של קבוצת בנק פוזיטיף הסתכם בכ-43 מיליון ש"ח בשנת 2018 בדומה לשנה קודמת. ההפסד בשנת 2018 נובע בעיקר מגידול בהפרשה להפסדי אשראי. לעומת זאת, ההפסד בשנת 2017 נבע בעיקר מגידול בהפרשות לתביעות משפטיות.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-14.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-12.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-13.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-10.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.7 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-5.0 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-9.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, מתוכו סך של כ-4.2 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בבנק הפועלים שוויץ הסתכם בכ-0.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-1.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון נבע מהשלמת העסקה למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית בשוויץ במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018 וכן מהמשך צמצום פעילותו של הפועלים שוויץ.
- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-0.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-0.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, וזאת בהמשך למדיניות הבנק לצמצום תיק האשראי בבנק פוזיטיף.

- סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-19.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-20.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-18.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-14.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.
- בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-6.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-6.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-11.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, עקב עלייה בהיקפי הפעילות.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 בבנק הפועלים שווה הסתכמה בכ-1.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-4.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון מקורו בעסקה למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית בשוויץ ומהמשך צמצום פעילותו של הפועלים שוויץ, כאמור לעיל.

7.5.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכונים השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה [פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#)), וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב ושטרות הון וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נני"ה") בארץ ובח"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב (ממשלתי וקונצרני).
- פעילות בתיקי המסחר כוללת בעיקר מתן שירות ללקוחות הבנק לביצוע עסקות בניירות-ערך (ישראלים וזרים), במכשירים פיננסיים בש"ח, במטבע-חוץ ובריביות באמצעות חדרי העסקות, כמו גם תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים.

ההכנסות העיקריות של המגזר נובעות מניהול חשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר וכן ממרווחים ועמלות בפעילות חדרי העסקות ושירותי התפעול מול הלקוחות. בנוסף, כולל המגזר בחישוב הכנסותיו, תוצאות מניהול תיק השקעות במניות ובאגרות-חוב ומהשקעות בחברות כלולות. פעילות נני"ה כוללת גם את תיאום ניהול הנכסים והתחייבויות הפיננסיים של קבוצת הבנק (לרבות חברות בנות זרות) במטבע-חוץ ברמה גלובלית ותיאום פעילות ההשקעות והמסחר במטבע-חוץ ונגזרים בסניף ניו-יורק ובחברות הבנות הבנקאיות, מול היחידות המקומיות. כמו-כן, מגזר זה אחראי על ניהול הקשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם ואחראי על מתן שירותים ללקוחות הפעילים בישראל במגוון תחומים לרבות בשוקי ההון והכסף.

פעילויות, מוצרים ושירותים

התיק הבנקאי - ניהול מקורות ושימושים

אגף ניהול נכסים והתחייבויות (להלן "אגף נני"ה") אחראי לניהול המקורות והשימושים של הבנק על מגוון פעילויות המגזרים השונים. האגף קובע מחירי העברה פנימיים (להלן "ריבית סיטונאית" - לפרטים נוספים, ראה הרחבה בהמשך) לגיוס מקורות ושימושי המגזרים השונים. הריבית הסיטונאית מהווה את ריבית הבסיס לפעילות המגזרים השונים מול לקוחות הבנק ולפיה הם מחויבים ומזוכים. כמו-כן, הריבית הסיטונאית מהווה אמצעי לניהול סיכונים השוק והנזילות. קביעת הריבית הסיטונאית נעשית על-ידי אגף נני"ה ומדווחת אחת לחודש בצוות הנהלה ואחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון. הריבית הסיטונאית נקבעת, בין היתר, בהתחשב בגורמים הבאים: מחירי השוק בגין מקורות בני השוואה (קרי לפי מגזר ההצמדה, התקופה וסוג הריבית); עלות גיוס אגרות-חוב של הבנק ותאגידים בנקאיים דומים; תשואות אגרות-חוב ממשלתיות; ריבית בנק ישראל; ונתונים מאקרו כלכליים. בנוסף, נבחן מידע בדבר: תזרימי הקרן והריבית (Gap Report) של הבנק לפי מועדי שינוי הריבית ולפי מועדי פירעון; חשיפות הריבית של הבנק (רגישות ערך ורגישות הכנסה); VaR של כלל הבנק; עסקות צפיות; יתרות וביצועים יומיים ועוד. הצוותים מקיימים דיון גם בהתייחס למגבלות והפוזיציה הרצויה בהתאם למדיניות הבנק.

הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם מגיוס פיקדונות מהציבור בארץ, כשחלקו הארי מלקוחות קמעונאיים, וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. בנוסף, מגייס הבנק פיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים. כמו-כן, מגייס הבנק באמצעות אגרות-חוב ומכשירי הון שמנפיקה קבוצת הבנק. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית והנפקות של אגרות-חוב בחו"ל. כחלק מניהול סיכונים השוק והנזילות מנהלת חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית תיק אגרות-חוב, המורכב מאגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות. התיק מנוהל באמצעות יחידת ניהול השקעות נוסטרו של הבנק.

פעילות השקעות לנוסטרו - מטרתה להגדיל את הגמישות בניהול התיק הבנקאי תוך ניצול האפשרויות לשיפור התשואה על עודפי הנזילות וגיוון אפיקי הפעילות. תיק ההשקעות הינו חלק מהתיק הבנקאי, וכולל השקעה באגרות-חוב ובמניות בארץ ובח"ל.

פעילות בתחום המסחר – חדר עסקות (OTC ונגזרים)

הבנק מעניק ללקוחותיו שירות מקיף בחדר עסקות (OTC ונגזרים) המאפשר להם לפעול במכשירים הפיננסיים השונים ועל נכסי בסיס שונים, לצורכי מסחר, הגנה וגידור סיכונים. ביצוע העסקות עם לקוחות הבנק נעשה בהתאם למסגרות האשראי שהוקצו להם על-ידי בעלי סמכויות האשראי בבנק ועל בסיס מודלים פנימיים של הבנק. המודלים מגדירים את חשיפות האשראי בעסקות המבוצעות בחדר העסקות. בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר עסקות, אשר גררה בעקבותיה גם דרישה למגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תחכום גבוהות יותר. כמענה לצרכים אלה, וכדי לשמר את מעמדו כבנק מוביל וחדשני, סל המוצרים בארץ כולל מוצרים מורכבים, וביניהם: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים, אופציות אקזוטיות, ומוצרי ריבית מתוחכמים. לנוכח סביבת הריבית הנמוכה, גבר בשנים האחרונות השימוש במוצרים מובנים, הכוללים פיקדון או אגרת-חוב, שתנאי הריבית שלהם נקבעים על-פי תנאי נגזר המשובץ במכשיר החוב.

כחלק מפעילות הבנק בתחום המסחר, חדר העסקות הינו אחד מעושי השוק הראשיים באגרות-חוב ממשלתיות וכן מהווה עושה שוק במרבית המוצרים בהם הוא פעיל.

שירותי ברוקראג'

בנוסף לחדר עסקות, פועלים גם חדר מסחר בניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר בניירות-ערך זרים, במסגרתם ניתן שירות ללקוחות מוסדיים וכן ללקוחות פרטיים בעלי פעילות גבוהה.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

מערך שירות למנהלי נכסים פיננסיים, מאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות ומנהלי תיקי השקעות.

פעילות המערך כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים כוללים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שיעור נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל, חישוב תשואות. לבנק הסכמים למתן שירותים תפעוליים בעבור חברות לניהול קופות-גמל. בתחום קרנות הנאמנות לבנק הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות. ביום 31 בדצמבר 2018 הסתכם היקף הנכסים של קופות הגמל וקרנות ההשתלמות להן מספק הבנק שירותי תפעול בסך של כ-85.3 מיליארד ש"ח, שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק המערך שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-76.2 מיליארד ש"ח. הבנק החליט להפסיק את פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות המנהלות להן הוא מעמיד שירותי תפעול. הפסקת הפעילות לא התבצע באופן מיידי אלא בתהליך שמתואם מול כל הגורמים הרלוונטיים וצפוי להתבצע במהלך 2019. במקביל, הבנק התקשר בחודש יוני 2017 עם מלם פנסיה וגמל בע"מ בהסכם למכירת רישיון שימוש בלתי מוגבל בזמן בתוכנות בהן הבנק משתמש לצורך מתן שירותי התפעול.

שירותים למוסדות פיננסיים

מחלקת בנקים ומוסדות פיננסיים אמונה על ניהול היחסים והקשר העסקי עם בנקים ומוסדות פיננסיים בעולם. קשרים אלה תומכים במגוון הפעילויות העסקיות של הבנק, לרבות פעילות סחר חוץ, מסחר במטבע-חוץ, פיקדונות, נגזרים, ובניירות-ערך. במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים הבנק מספק מגוון רחב של שירותים לרבות שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

תחרות

בשנים האחרונות עולה באופן מתמיד רמת התחכום בשווקים הפיננסיים בישראל. מגמה זו בולטת במיוחד בהרחבת סל המוצרים העומדים לרשות המשקיעים והפעילים בשוק. מכשירים סחירים מסוגים שונים ומכשירים נגזרים הופכים להיות נגישים יותר. ככל הקשור לפעילות חדר עסקות וחדרי מסחר ניירות-ערך קיימת תחרות ענפה ואינטנסיבית. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, בנקים זרים, וכן חברות פיננסיות אחרות, המתמחות בתחום.

לקוחות

המגזר מספק שירותים מגוונים לכלל לקוחות המגזרים האחרים בבנק, בין אם באמצעות סניפי הבנק ומנהלי קשרי הלקוחות ובין אם בקשר ישיר עם לקוחות גדולים. חדר העסקות מקיים פעילות שיווקית מול מוסדות פיננסיים זרים, דבר שהביא להגדלה משמעותית של מחזורי הפעילות מול לקוחות אלה (במיוגון המוצרים בהם הבנק משמש עושה שוק).

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם המוסדות הפיננסיים המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלה בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים, כגון: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקות, הסכמים מיוחדים למזעור סיכוני אשראי שמויעדים להגביל את סיכון האשראי בנגזרים (Credit Support Annex) או פעילות באמצעות מסלוקות בינלאומיות, לשם מזעור סיכוני צד נגדי וסיכוני סליקה בעסקות במטבע-חוץ ובריביות.

מחשול תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 11-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	*2017	
במיליוני ש"ח		
937	967	סך הכנסות ריבית, נטו
444	1,159	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,381	2,126	סך-הכל רווח מימוני, נטו
146	153	עמלות והכנסות אחרות
1,527	2,279	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
1	(2)	
495	471	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,031	1,810	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
372	564	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
659	1,246	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
17	4	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח נקי:		
676	1,250	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
16	15	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
692	1,265	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
1,224	831	
49,881	34,283	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר [לביאור 28א](#) בדוחות הכספיים.
(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר ניהול הפיננסי בשנת 2018 הסתכם ב-1,265 מיליון ש"ח בהשוואה ל-692 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו של המגזר בשנת 2018 הסתכם ב-2,126 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,381 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח מהשקעה במניות ואגרות-חוב. כמו-כן, חל שינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה. בהכנסות מהפרשי שער חלה עלייה בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. בנוסף, חל גידול בשיעור עליית המדד הידוע בין התקופות.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ-0.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו בכ-34.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-49.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון נבע מירידה בהפקדות של משקיעים מוסדיים גדולים.

7.5.8. התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבת פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) הכנסות משירותי מחשב לחברות שאוחדו בעבר עד להפסקת הפעילות במהלך שנת 2017; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינן מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות.

כמו-כן, המגזר כולל את פעילות קבוצת ישראלכרט, אשר סווגה כ"פעילות מופסקת", ראה להלן.

קבוצת ישראל – פעילות מופסקת

כללי

כאמור בביאור 1.1. בדוחות הכספיים, פעילות קבוצת ישראל סווגה החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018 כ"פעילות מופסקת". לפיכך, הדוחות הוצגו מחדש כך שיתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת שהוצגו טרם הסיווג במגזר פעילות נפרד – "קבוצת ישראל", מוצגות בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "התאמות". לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר ההיפרדות מקבוצת ישראל ראה [ביאור 1.15](#). לדוחות הכספיים.

כיום, הפעילויות העיקריות של קבוצת הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעות באמצעות חברות הפועלות בתחום אמצעי התשלום תחת קורת גג ניהולית ותפעולית אחת שתכונה להלן בשם "קבוצת ישראל". פעילות הליבה של קבוצת ישראל הינה הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי מסוג "ישראל", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקארד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון.

הנפקת כרטיסי אשראי

קבוצת ישראל מנפיקה כרטיסים ללקוחות של בנקים איתם התקשרה קבוצת ישראל בהסדר, לרבות הבנק, בנק מזרחי טפחות, הבנק הבינלאומי הראשון, בנק יהב, בנק אוצר החייל, בנק מסד, בנק ירושלים, בנק איגוד; בנוסף, מנפיקה קבוצת ישראל כרטיסים באופן ישיר ללקוחות ("כרטיסים חוץ-בנקאיים"), שהינם בעיקר חברי מועדוני צרכנים וגופים שונים איתם התקשרה קבוצת ישראל.

לקוחות קבוצת ישראל בתחום ההנפקה הינם לקוחות פרטיים, עובדי תאגידים, ותאגידים (ורכש תאגידי הכולל B2B (Business to Business)) – העברת תשלומים בין עסקים).

במסגרת פעילות ההנפקה מנפיקה ומתפעלת קבוצת ישראל מגוון מוצרים ושירותים נוספים כגון כרטיסי "אשראי מתגלגל", כרטיסי תדלוק והתקני תדלוק, כרטיסי מתנה, כרטיסי רכש ייעודיים וכרטיסים נטענים. בנוסף, קבוצת ישראל מעניקה אשראי והלוואות לכל מטרה על בסיס מסגרת אשראי בכרטיס, הלוואות לרכישת רכב, אפשרויות מגוונות לפריסת תשלומים ושירותי מידע ואישורים.

בנוסף לקבוצת ישראל, בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי וסליקתם פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי אשראי, בשליטה של בנקים: כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כ.א.ל.") בשליטת בנק דיסקונט ולאומי קארד בע"מ (להלן: "לאומי קארד") בשליטת בנק לאומי.

מספר הכרטיסים ליום 31 בדצמבר 2018 שהונפקו על-ידי קבוצת ישראל הינו 5.2 מיליון כרטיסים בהשוואה ל-5.0 מיליון כרטיסים ביום 31 בדצמבר 2017. בשנת 2018 הגיע מחזור הפעילות בכרטיסי קבוצת ישראל ל-155.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-144.3 מיליארד ש"ח בשנה הקודמת.

סליקת כרטיסי אשראי

במסגרת הסכם הנערך לצורך שירותי הסליקה מתחייבת חברת כרטיסי אשראי הסולקת כלפי בתי עסק, בכפוף לקיום תנאי ההסכם ביניהם, לפרוע לבית העסק את החיובים בהם התחייבו כלפיו מחזיקי הכרטיסים הנסלקים על ידה בעת שרכשו טובין או שירות בבית העסק. בנוסף, מציעה קבוצת ישראל לבתי עסק מגוון שירותים פיננסיים נוספים כגון: מתן הלוואות, מקדמות (הקדמת תשלומים בגין עסקות שבוצעו), הקדמות, ניכיון שוברים ושירותים שיווקיים ותפעוליים, ביניהם אפשרות לפריסת תשלומים, תאריכי זיכוי גמישים, מידע ייעודי ומבצעי קידום מכירות.

לקוחות קבוצת ישראל בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי עסק רבים ומגוונים הקשורים עמה בהסכמים, ביניהם גם משרדי ממשלה שונים וכן חברות המספקות לבתי עסק שירותי ניכיון.

תחום הסליקה של כרטיסי האשראי מאופיין בתחרותיות גבוהה מאוד. התחרות בתחום הסליקה מתמקדת בגיוס בתי עסק חדשים להסכמי סליקה ובשימור בתי עסק קיימים שהינם לקוחות החברה. היבט נוסף של התחרות מתבטא בפיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים ותפעוליים לבתי עסק.

בנוסף לקבוצת הבנק, בתחום הסליקה פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי האשראי, בשליטה של בנקים אשר פורטו לעיל.

שינויים רגולטוריים

ישראל, כ.א.ל. ולאומי קארד הינן צדדים להסדר שאושר על-ידי בית הדין להגבלים עסקיים בשנת 2012 שעניינו סליקה הדדית של כרטיסי ויזה ומאסטר קארד. החל מיום 1 ביולי 2014 ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018) תעמוד עמלת המנפיק הממוצעת על 0.7%. במסגרת ההסדר נקבע מתווה להפחתה מדורגת בשיעור העמלה הצולבת. ביום 25 בפברואר 2018 פרסם בנק ישראל את המתווה הסופי להפחתת העמלה הצולבת. המתווה להורדת העמלה הצולבת בעסקות חיוב נדחה יהיה כדלקמן: מיום 1 בינואר 2019 תרד העמלה הצולבת מ-0.7% ל-0.6%; מיום 1 בינואר 2020 תרד העמלה הצולבת מ-0.6% ל-0.575%. תנאי פטור מאישור הסדר כובל – כחלק מההסדר, בחודש מרץ 2012 הוגשה בקשה לממונה להגבלים עסקיים לקבלת פטור מאישור הסדר כובל ביחס להסכם תפעולי המסדיר את הפעלת הממשק המשותף בין החברה, לאומי קארד וכ.א.ל. בנוגע ליישום ההסדר ביניהן (הסכם המתעדכן מעת לעת על-ידי הצדדים). ביום 25 באפריל 2018 ניתנה החלטת הממונה על התחרות בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל עד ליום 31 בדצמבר 2023 ביחס להסכם התפעולי האמור. הפטור כולל, בין היתר, התייחסות לחובת חברות כרטיסי האשראי לצרף להסדר, באופן שוויוני וללא עלות, כל מנפיק, סולק או גוף מטעמם שפעילותו נוגעת להסדר ושיבקש להצטרף להסדר, להעמיד לרשותו את כל המידע הדרוש לו לצורך הצטרפותו ופעילותו על-פי ההסדר, ולבצע התאמות סבירות ככל הנדרש באופן שיאפשר לשחקן חדש להצטרף להסדר ולפעול על-פי הוראותיו, וכן איסור על החברה, לאומי קארד וכ.א.ל. לנקוט בפעולות העלולות להקשות על כניסה של מתחרים חדשים לתחום ההנפקה או לתחום הסליקה או על חדירה של אמצעי תשלום חליפיים לכרטיסי אשראי, כגון כרטיסי חיוב מיידי, הכל כמפורט בתנאי הפטור. בנוסף כולל הפטור הוראה, לפיה החל מיום 1 ביולי 2021, העברת כספים בין מנפיק וסולק בגין עסקות המבוצעות בתשלום בודד, תתבצע לא יאוחר מיום לאחר מועד שידור העסקה מבית העסק ("זיכוי יומי").

בחודש דצמבר 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 472 בנושא "סולקים וסליקת עסקות בכרטיסי חיוב". במסגרת התיקון נקבע, בין היתר, כי סולק רשאי לסרב לתת לבית עסק שירותי סליקה או לסרב לבצע עבורו פעולה מסוימת, בניסיונות בהן התעורר אצלו חשש ממש ש בפעילות בית העסק יש משום הונאת לקוחות, הטעיית לקוחות או הפעלת השפעה בלתי הוגנת עליהם, והסירוב יחשב כסירוב סביר, בין השאר לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח), וזאת בהתאם למפורט בהוראה. יצוין, כי בחודש דצמבר 2018 אושרה בקריאה ראשונה הצעת חוק כרטיסי חיוב (תיקון - ביטול חיוב באשראי בשל עסקה עם ספק מפר), התשע"ח-2018, שאף היא עוסקת בנושא של הונאת לקוחות על-ידי בתי עסק.

בחודש נובמבר 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 470 בנושא "כרטיסי חיוב". במסגרת טיוטת התיקון נקבע, בין היתר, כי חברת כרטיסי אשראי רשאית לשלוח את חוזה ההנפקה ללקוח בכל אמצעי המשלוח הנהוגים בחברה ולא רק בדואר, בהתאם לכללים המפורטים בטייטה. הקלות על חברות כרטיסי אשראי - בחודשים יולי-אוגוסט 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 470 ("כרטיסי חיוב"), מספר 221 ("יחס כיסוי נזילות"), מספר 203 ("סיכון אשראי") ומספר 313 ("מגבלות על חובות של לווה ושל קבוצת לווים") (יחד: "ההוראות"), אשר מטרתם להקל על פעולת חברות כרטיסי האשראי (כהגדרתן בהוראות) ביום שלאחר היפרדותן מהבנקים, וזאת במסגרת הצעדים שנוקט בנק ישראל בכדי לקדם את יישום הרפורמה להגברת התחרות. במסגרת התיקונים נקבעו, בין היתר, ההוראות הבאות: (1) החל מיום 1 בפברואר 2019, בנק יעביר למתפעל הנפקה את הכספים בגין עסקות בכרטיסים שהונפקו על-ידי הבנק (לרבות בהנפקה משותפת) במועד שבו נדרש מתפעל הנפקה להעביר כספים אלה לסולק ללא תלות במועד החיוב של הלקוח וללא תלות בזהות הסולק שאליה מעביר מתפעל הנפקה את התמורה; (2) הסכמי תפעול חדשים בין מנפיק בנקאי למתפעל הנפקה, שנחתמו עד ליום 31 בינואר 2022, יומצאו למפקח על הבנקים. לעניין זה, חידוש הסכם קיים שנעשה בו שינוי מהותי, לדעת הבנק או מתפעל הנפקה, ייחשב כהסכם חדש. היה המנפיק הבנקאי בנק בעל היקף פעילות רחב, הסכם התפעול יהיה טעון אישורו של המפקח; (3) חברת כרטיסי אשראי תקבל שקלול לצרכי הלימות הון כאילו הייתה תאגיד בנקאי, גם לאחר הפרדתה מהתאגיד הבנקאי; (4) חוב חברת כרטיסי אשראי ישוקלל לצרכי הלימות הון כאילו הייתה תאגיד בנקאי, גם לעניין הנסיבות להחמרת שקלול הסיכון כמו במקרה של דירוג הנמוך מ: B-; (5) החל מיום פרסום הוראה 221, חברת כרטיסי אשראי העומדת בתנאים המפורטים בהוראה, לא תידרש לעמוד ביחס כיסוי הנזילות, אך תחויב להחזיק נכסים נזילים לפי מודל פנימי התואם את מאפייני פעילותה. במסגרת התיקונים להוראה 313, נקבעו, בין היתר, ההוראות הבאות: (1) חשיפת תאגיד בנקאי ל"קבוצת לווים חברת כרטיסי אשראי", בניכוי הסכומים המותרים על-פי ההוראה, לא תעלה על 15% מהון התאגיד הבנקאי, בדומה למגבלה החלה על חשיפה ל"קבוצת לווים בנקאית"; (2) חבות של קבוצת לווים בנקאית לחברת כרטיסי אשראי תהיה נתונה למגבלת "קבוצת לווים בנקאית" וכן התאמת המגבלה למעמדן החדש של חברות כרטיסי האשראי, כך שהן תוכלנה, על-פי העניין, במגבלה המצרפית של לווים גדולים (לווים שחבותם מהווה מעל 10% מהון התאגיד הבנקאי). בנוסף, חבויות של קבוצת לווים בנקאית לחברת כרטיסי אשראי תכללנה במגבלה המצרפית של לווים גדולים; (3) במשך 5 שנים ממועד פרסום ההוראה כמחייבת, חבות של קבוצת לווים בנקאית לחברת כרטיסי אשראי לא תהיה כפופה למגבלת "קבוצת לווים בנקאית" ולא תכלל במגבלה המצרפית של לווים גדולים; (4) נוכח החריגה הקיימת כיום מהוראה 313, תאגידים בנקאיים ידרשו להקטין את חשיפות האשראי ל"קבוצת לווים חברת כרטיסי אשראי" באופן מדורג, תוך 3 שנים ממועד ההפרדה של חברת כרטיסי האשראי מהתאגיד הבנקאי, כהגדרת מועד זה ב"חוק שטרומ".

בחודש ינואר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 470, במסגרתו, בין היתר, התווספו הוראות בהמשך להוראות "חוק שטרומ", בנוגע ל"הגנות ינוקא" שניתנו לחברות כרטיסי האשראי שיופרדו מהבנקים ולמנפיקים חדשים אחרים שיקומו, וזאת בנושא של פניית בנק בעל היקף פעילות רחב ללקוח לפני הגיע 45 ימי העבודה שלפני מועד סיום חוזה הכרטיס, במקרים של שינוי מהותי במצבו הכלכלי של הלקוח או לשם הפחתה של מסגרת אשראי בכרטיסי חיוב. התיקונים דלעיל נכנסו לתוקף ביום 21 באפריל 2018.

הטמעת השימוש בתקן אבטחת EMV - בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה להטמעת השימוש בתקן האבטחה EMV, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה, אשר הוטמעה גם בנוהל בנקאי תקין מספר 470 ובהנחיות נוספות. בהוראה, ובהנחיות הפיקוח על הבנקים שניתנו בהמשך, ובכללן תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 472, קיימת התייחסות, בין היתר, ללוחות הזמנים להנפקת כרטיסים תומכי תקן EMV ולחיבור מסופים התומכים בתקן למערכת כרטיסי החיוב החדשה וכן לכניסתו לתוקף של מנגנון הסטת האחריות מהמנפיק לסולק. תחולת מנגנון הסטת האחריות נקבעה ליום 1 בינואר 2019. בחודש נובמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה 472, לפיו ההוראה בדבר מנגנון הסטת האחריות בבתי עסק קטנים שמחזור הפעילות השנתי שלהם בשנת 2018 מול סולקים לא עלה על 5 מיליוני ש"ח תיכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2020. בחודש דצמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים להערות הציבור טיוטת תיקון להוראה 472, לפיו ההוראה בדבר מנגנון הסטת האחריות בבתי עסק מסוג תחנות דלק יחל ביום 1 בינואר 2022.

יוזמות רגולטוריות הצעות חוק וחקיקה

תקנות הבנקאות (רישוי) (הגדלת תקרה) - בחודש יולי 2018 פורסמו ברשומות תקנות הבנקאות (רישוי) (הגדלת התקרה לפי סעיף 21(ב)(8)(א) לחוק התשע"ח-2018, לפיו התקרה הקבועה בסעיף האמור (ביחס לאפשרות גיוס אגרות-חוב מהציבור כנגד הלוואות חוץ בנקאיות במגבלות ובתנאים שנקבעו בחוק הבנקאות (רישוי) תעמוד על סכום של חמישה מיליארד ש"ח במקום שני מיליארד וחצי ש"ח. בחודש דצמבר 2018 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון - עידוד תחרות בשוק האשראי), התשע"ח-2018, לפיה, בין היתר, תוגדל התקרה האמורה לסכום של 20 מיליארד ש"ח. צו איסור הלבנת הון - ביום 14 במרץ 2018 פורסם ברשומות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור). הצו מסדיר את החובות לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור של גוף החייב בקבלת רישיון למתן אשראי בהתאם לפרק ג' לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016 ("חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים"), שהוא גוף המנוי בתוספת השלישית לחוק איסור הלבנת הון, וכן על נותן שירותי ניכיון ומאגד כנותן שירותי אשראי. הצו נכנס לתוקף ביום 15 במרץ 2018. ביום 23 במאי 2018 פרסם משרד האוצר טיוטת תיקון לצו האמור, במסגרתו, בין היתר, מורחבת ההוראות החלות על פעילותו של מאגד כנותן שירותי אשראי גם לפעילותו של מאגד כנותן שירותי בנק פיננסי.

אסדרת שירותי תשלום – בחודש יוני 2017 פורסמו המלצות הדוח הסופי של הוועדה הבין משרדית לקידום השימוש באמצעי תשלום מתקדמים. מטרת הוועדה הייתה, בין היתר, לקדם את השימושים באמצעי תשלום מתקדמים תוך התאמת התשתית המשפטית והטכנולוגית לפעילות זו. כחלק מהמלצות הוועדה: (1) בחודש נובמבר 2017 פרסם בנק ישראל קול קורא לקבלת מידע בנושא הקמת תשתית לסליקת תשלומים מיידים בישראל, אשר מטרתו בהתאם לנאמר בו, בין היתר, היא קבלת הצעות לקידום תשתית אחת לפחות, מרכזית או מבוצרת, שתתמוך בסליקת תשלומים מיידים במשק הישראלי. הקמת תשתית כאמור צפויה להגביר את התחרות במערך התשלומים, בין השאר, על-ידי כניסתם של שחקנים חדשים, שיציעו פתרונות לביצוע תשלומים מיידים לכל אורך שרשרת ביצוע העסקה. התשתית תאפשר לסלוק את אמצעי התשלום המתקדמים, קיימים ועתידיים, ותאפשר סליקה של הוראות תשלום אשר בוצעו באמצעות אפליקציות תשלומים של גופים שונים; (2) ביום 9 בינואר 2019 פורסם ברשומות חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019. החוק מסדיר, בין היתר, היבטים שונים במערכות היחסים שבין נתן שירותי תשלום (מנפיק כרטיס החיוב) למשלם (מחזיק כרטיס החיוב), ובין נתן שירותי תשלום (הסולק) למוטב (בית העסק) בעת שימוש באמצעי תשלום ובכלל זה קביעה לפיה מועד העברת כספים מסולק לבית עסק יהיה מייד (בכפוף לאמור בחוק ובכלל זה הסכמה בין סולק לבית עסק על מועד סביר אחר ויכולת סולק להסכים אחרת עם בית עסק שמחזור המכירות השנתי שלו עולה על 30 מיליון ש"ח), וכן לקבוע הוראות כלליות לעניין ביצוע הוראות תשלום והסדרי האחריות הנוגעים להן והוראות בדבר קביעת עונשים פליליים והטלת עיצום כספי בהפרת סעיפים מסוימים של החוק. במסגרת החוק, נושאים הנזכרים בחוק כרטיסי חיוב יוסדרו בחוק שירותי תשלום וחוק כרטיסי חיוב יבוטל עם כניסתו לתוקף של החוק. ככלל, מועד התחילה של חוק שירותי תשלום הינו שנה מיום פרסומו, והוא יחול, ככלל, גם על אמצעי תשלום שהונפק לפני יום התחילה ועל הרשאה לחיוב שניתנה לפני יום התחילה, הכל כמפורט בחוק; (3) בחודש אוגוסט 2018 פרסם משרד האוצר תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (מתן שירותי תשלום), התשע"ח-2018, שמבקש להסדיר מקטע נוסף במסגרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ז-2016, והוא המקטע המסדיר את כלל פעילות מתן שירותי התשלום. שירותים אלה כוללים ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים, הנפקה של אמצעי תשלום, סליקה של עסקות תשלום וכן מתן שירותי כספומט. לפי דברי ההסבר, האסדרה צפויה לעודד את התחרות בכך שתאפשר לגורמים חוץ-בנקאיים להיכנס ולהתפתח לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק. יצוין, כי התזכיר אינו כולל אסדרה של שירותי יזום תשלומים, שעל-פי דברי ההסבר לתזכיר החוק תושלם בהמשך. על-פי התזכיר, בין היתר (ולרבות באמצעות תיקונים עקיפים לחוק הבנקאות רישוי): (א) לא יעסוק אדם במתן שירותי תשלום (ובכלל זה הנפקת וסליקת אמצעי תשלום, והכל כהגדרתם בתזכיר) אלא אם בידו רישיון לכך, או שהוא גוף מהגופים הפטורים מחובת קבלת רישיון (ביניהם סולק כהגדרתו ובתנאים שבתזכיר); (ב) בעל רישיון למתן שירותי תשלום לא יעסוק בעיסוק שאינו שירות תשלום ולא ישלם בעיסוק שירות תשלום, או יחזיק מעל 10% מאמצעי שליטה של תאגיד כאמור, אלא אם הודיע בכתב למפקח על כוונתו, והמפקח לא הודיע על התנגדותו תוך פרק הזמן ובתנאים כמפורט בתזכיר. בתקופה שמיום התחילה של החוק (שנה מיום פרסומו; בסעיף 21 זה – "יום התחילה") ועד תום שנתיים מיום התחילה (בסעיף 21 זה – "תקופת המעבר"), בעל רישיון למתן שירותי תשלום לא יעסוק בעיסוק שאינו שירות תשלום ולא ישלם בעיסוק שירות תשלום, או יחזיק מעל 10% מאמצעי שליטה של תאגיד כאמור, אלא באישור המפקח ובהתאם לתנאי האישור (כל המונחים לעיל – כהגדרתם בתזכיר); (ג) סולק לא יעסוק בעיסוק שאינו סליקה של עסקות תשלום או מתן שירותי תשלום ולא ישלם בעיסוק שאינו סליקה או מתן שירותי תשלום כאמור, או יחזיק מעל 10% מאמצעי שליטה של תאגיד כאמור, אלא אם הודיע בכתב לנגיד על כוונתו, והנגיד לא הודיע על התנגדותו תוך פרק הזמן ובתנאים כמפורט בתזכיר. בתקופת המעבר, סולק לא יעסוק בעיסוק שאינו סליקה של עסקות תשלום או מתן שירותי תשלום ולא ישלם בעיסוק שאינו סליקה או מתן שירותי תשלום כאמור, או יחזיק מעל 10% מאמצעי שליטה של תאגיד כאמור, אלא באישור הנגיד ובהתאם לתנאי האישור. כמו-כן, בתקופת המעבר האמורה, סולק יהא רשאי לשלם או להחזיק אמצעי שליטה בתאגיד שעוסק בעיסוקים שאינם מותרים לסולק כאמור לעיל, ובלבד שהמפקח קבע בהוראות כי עיסוק זה הינו מסוג העיסוקים אשר מותר לתאגיד אשר נשלט על-ידי סולק לעסוק בהם, ולעניין זה המפקח רשאי לקבוע הוראות שונות לסוגי סולקים שונים בתנאים המפורטים בתזכיר. בנוסף, התזכיר כולל הוראות הכלולות בחוקים אחרים, כגון: בעניין סולק מתארח וחובת התקשרות של מנפיק בעל היקף פעילות רחב עם סולק לשם ביצוע סליקה צולבת של עסקות בכרטיסי חיוב שהנפיק בתנאים המפורטים בתזכיר.

בנוסף, ביום 2 בדצמבר 2018, פרסם משרד האוצר את טיוטת תקנות הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת מידע ממנפיק לתאגיד בנקאי), התשע"ט-2018, בהן, בין היתר, נקבעו הוראות בקשר להעברת המידע שלעיל ממנפיק לתאגיד בנקאי לצורך הצגתו ללקוח, וכן את טיוטת צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (דחיית יום התחילה של סעיף 17 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח)), התשע"ט-2018, לפיו תאריך התחילה לעניין האמור לעיל יידחה בשבעה חודשים, ליום 31 בדצמבר 2019.

סולק לא יסרב להתקשר עם מאגד, ולא ימנע התקשרות בין מאגד לספק מטעמים בלתי סבירים. כמו-כן, סולק לא יגבה מבית עסק שהתקשר עם מאגד תמורה נוספת על התמורה שגובה המאגד מבית העסק בעד השירות שהמאגד נותן לו. שר האוצר רשאי בניסבות מסוימות לקבוע את התמורה שישלם מאגד לסולק ואת תנאי ההתקשרות ביניהם;

סולק יאפשר לסולק בעל רישיון סליקה שאינו מחובר באופן ישיר למערכת התשלומים ומבצע סליקה באמצעות סולק אחר ("סולק מתארח") לבצע סליקה באמצעותו. נגיד בנק ישראל בהסכמת שר האוצר, יקבע כללים להסדרת מעמדו ופעולתו של סולק מתארח, ובכלל זה את תנאי האירוח. בחודש יוני 2018 פורסמו כללי הבנקאות (תנאי אירוח סולק), התשע"ח-2018, הכוללים התייחסות להעמדת תשתית מחשוב לצורך ביצוע סליקת עסקות על-ידי סולק מתארח וכן התייחסות לתנאי האירוח, הסכם האירוח, מחיר האירוח ומגבלות סליקת סולק מתארח.

לפרטים בדבר החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("ועדת שטרומ", ראה [ביאור 35](#) לדוחות הכספיים).

פעילויות נוספות

בנוסף לפעילויות הקשורות בהנפקה ובסליקה של כרטיסי אשראי, כמפורט לעיל לקבוצת ישראל כרטיסי אשראי, כמפורט לעיל בדלקמן: פעילות בתחום הבטחת פירעון המחאות וניכיון; הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי; ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג לרבות פקטורינג רכש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בשנת 2018 הסתכם ב-12 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 7 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר בשנת 2018 הסתכם ב-352 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 320 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול בהפסד נבע בעיקר מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, וכן מגידול בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה. הגידול בהפסד קוזז בחלקו מרישום מגן מס בסך של 97 מיליון ש"ח בגין הוצאות המשפטיות הכרוכות בחקירה. כמו-כן, מגזר אחר כולל רווח נקי המיוחס לפעילות מופסקת, בסך של 364 מיליון ש"ח בשנת 2018 בהשוואה ל-314 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול ברווח של קבוצת ישראל נובע בעיקר מעלייה בהכנסות ריבית כתוצאה מגידול יתרות האשראי לאנשים פרטיים ובעלייה בהכנסות מעמלות כתוצאה מגידול במחזורי הפעילות. היתרות המאזניות של פעילות כרטיסי האשראי הנכללות במגזר זה כוללות אשראי לציבור, אשר מהווה את החלק מהפעילות המופסקת, בסך של כ-14.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018 בהשוואה ל-12.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#), בדוחות הכספיים.

7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור. בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני הוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים. פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים. הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במסגרת החקיקה, שהתקבלה בעקבות המלצותיה של ועדה בינמשרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר (ועדת בכר), נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

באשר ליוזמות רגולטוריות מהותיות, ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

7.7. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:
טבלה 7-12: דירוג

מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע-חוץ טווח קצר	מטבע-חוץ טווח ארוך	סוכנות דירוג
ישראל – סוברני				
יולי 2018	חיובי	P-1	A1	Moody's
פברואר 2019	יציב	A-1+	AA-	S&P
אפריל 2018	יציב	F1+	A+	Fitch Ratings
בנק הפועלים				
אוקטובר 2018*	יציב	P-1	A2	Moody's
נובמבר 2018	חיובי	A-2	A-	S&P
ינואר 2019	יציב	F1	A	Fitch Ratings
דירוג מקומי (בישראל)				
מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע מקומי טווח קצר	מטבע מקומי טווח ארוך	סוכנות דירוג
נובמבר 2018	יציב		AAA	S&P מעלות
דצמבר 2018	יציב	P-1	Aaa	מידרוג

* בחדש יוני 2018 הוסיפה Moody's דירוג מסוג CRR - Counterparty Risk Rating לבנק ברמה של A1/P-1, ללא שינוי בדירוגים לטווח קצר ולטווח ארוך הנזכרים בטבלה.

7.8. פועלים בקהילה – מעורבות חברתית ותרומה לקהילה האסטרטגיה והחזון

כחלק מהחזון, מהאסטרטגיה ומהערכים של קבוצת בנק הפועלים, רואה עצמו הבנק מחוייב למעורבות פעילה ומובילה בחברה ובקהילה, לצד מנהיגות העסקית ויוזמותיו בתחום הכלכלי, וזאת באמצעות "פועלים בקהילה". מעורבות זו היא חלק מתפיסה ניהולית מתקדמת, הגורסת כי גוף אשר פועל בתוך הקהילה ושואב מתוכה את עובדיו ואת לקוחותיו כאחד – הינו חלק ממנה, וכגורם מוביל עסקית, עליו גם לחזק, להוביל ולתרום לקידום ולשיפור תנאיהם של בני הקהילה, ובמיוחד החלשים שבהם. ברוח פילוסופיה עסקית זו, מתנהלת בבנק פעילות קהילתית מגוונת ורחבת היקף, אשר מוצאת ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובפעילות התנדבותית ענפה, בה משתתפים חברי ההנהלה והעובדים גם יחד. פעילות זו הינה גורם חשוב בתחושת "גאוות היחידה" של העובדים. במסגרת עבודה אסטרטגית בפועלים בקהילה נקבעו תחומי המיקוד של פועלים בקהילה בשנים הקרובות.

פעילות שוטפת

כלל פעילות הבנק, אשר מבוצעת לטובת הקהילה, מרוכזת תחת מסגרת "פועלים בקהילה", כאשר חלק מהפעילות מבוצע באמצעות "עמותת פועלים בקהילה (ע"ר)" והחלק האחר באפיקים אחרים אשר יפורטו בהמשך. "פועלים בקהילה" מקדישה תשומת לב מיוחדת לעשייה אל מול ילדים ונוער, מתוך מטרה לקדם את דור העתיד. עם זאת, "פועלים בקהילה" מקיימת פעילות ענפה ומגוונת גם אל מול קהלי יעד נוספים. בשנת 2018 התמקדה פועלים בקהילה בפרויקטים בתחום החינוך, אל מול ילדים, בני נוער ואוכלוסיות ספציפיות, תוך מתן דגש מיוחד על חינוך להתנהלות כלכלית נבונה. באמצעות אפיקי הפעולה המפורטים להלן ובאמצעות מגוון הפרויקטים שקבוצת הבנק מקדמת, באה המעורבות החברתית של הקבוצה בשנת 2018 לידי ביטוי בהוצאה כספית של כ-36 מיליון ש"ח. תקציב פעילות זו נקבע מדי שנה על-ידי ועדה בראשות יו"ר הדירקטוריון. ההחלטה מתקבלת פרטנית לשנה הנתונה ומאושרת במסגרת התקציב הכולל של הבנק.

להלן פירוט האפיקים והפרויקטים המרכזיים:

פרויקט התנדבותי של העובדים "פועלים בהתנדבות" – מספר זרועות בתוך הבנק מקיימות שיתוף פעולה, מתוך מטרה לסייע לעובדים אשר מעוניינים להתנדב לפעילות למען הקהילה. הזרועות השותפות לפרויקט זה הן: חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים, ארגון העובדים, מנהלת קשרי הקהילה, מנהלות האזור בחטיבה הקמעונאית ועמותות "הרוח הטובה" ו"מתן". במסגרת שיתוף זה, מוצעת לעובדים קשת רחבה של אפשרויות להתנדבות, במסגרת קבוצתית-סניפית, או במסגרת אישית. עובדים אחרים מסתייעים גם הם בבנק, לצורך קיום פעולות התנדבותיות בצורה פרטנית. בשנת 2011 הוקמה יחידה ייעודית לטיפול בנושא אשר ממשיכה את פעילותה באופן שוטף.

"עמותת פועלים בקהילה" – התרומות הכספיות לגופים הרבים הנתמכים על-ידי קבוצת הבנק מתבצעות באמצעות "עמותת פועלים בקהילה". כבשנים קודמות, גם בשנת 2018, תרמה עמותת "פועלים בקהילה" למספר רב של תחומים, ביניהם: סיוע לילדים ולנוער, חיזוק אוכלוסיות חלשות ותמיכה במוסדות חינוך, תעסוקה, נגישות, תרבות, רווחה, בריאות ומדע. באמצעות העמותה תורם הבנק למוסדות להשכלה גבוהה, להענקת מלגות לסטודנטים ולתלמידים נזקקים, למימוש יוזמות של העשרה וקידום חינוכי בקרב ילדים ונוער, וכן לילדים המאושפזים בבתי-חולים הזקוקים לסיוע מיוחד כדי להתקדם בלימודיהם. עמותת "פועלים בקהילה" מסייעת לקידום התרבות והאמנות ותורמת לפעילויות מגוונות ברחבי הארץ, כשהיא מתמקדת בתוכניות העשרה לילדים ולנוער, באמצעות פרויקטים חינוכיים חדשניים.

תחום חשוב נוסף, לו תורמת עמותת "פועלים בקהילה" בקביעות, הוא תחום הבריאות. עמותת "פועלים בקהילה" תומכת במספר מרכזים רפואיים, והתרומות העיקריות מיועדות לשיפור תנאי הטיפול והאשפוז של החולים. כמו-כן, מקדמת העמותה פרויקטים שמטרתם שילוב אוכלוסיות עם מוגבלויות בחיי הקהילה. בנוסף, תורמת העמותה לעמותות, המסייעות בהגשמת משאלות של ילדים חולי סרטן. לצד זה ניתנו חסויות בעלות אופי חברתי בתחומים שהוזכרו לעיל.

פרויקט קהילתי "תקרא תצליח" – "פועלים בקהילה" נרתמה לשינוי הרגלי הקריאה של הילדים והנוער בישראל. בנוסף לפעילות הקהילתית השוטפת, החליטה לצאת בשנת 2004 ביוזמה ממוקדת, שמטרתה שינוי יסודי של הרגלי הקריאה של ילדים ובני נוער בישראל. הפרויקט נמשך גם בשנים 2005 עד 2018. מטרת הפרויקט היא להעלות את עידוד הקריאה על סדר היום הציבורי. הפרויקט כולל מסע הסברה ציבורי, מימון שעות סיפור ברחבי הארץ, פעילויות בשבוע הספר ושיתופי פעולה עם ערוץ הילדים ואמצעי תקשורת אחרים.

תרומת מחשבים וציוד נלווה – הבנק מודע לחשיבות הרבה הקיימת בהשקעה טכנולוגית, בחינוך ובקידום ילדים ובני נוער, ועל-כן תורם מחשבים וציוד נלווה מדי שנה. בשנת 2018 תרם הבנק כ-524 מערכות מחשב ובנוסף ציוד נלווה.

"פועלים למען תרבות וטבע בישראל" – הבנק רואה חשיבות עליונה בקירוב העם למורשתו ולתרבותו. במסגרת זו החליט, לאפשר להורים וילדיהם בכל הארץ לטייל בחג וליהנות ממגוון של אתרים הפרושים ברחבי המדינה, מבלי שביקורים אלה יטילו עול כספי כבד על שכמן של המשפחות. בחג הפסח בשנת 2005 השיק הבנק פרויקט מיוחד, שבמסגרתו הוזמנו כל תושבי המדינה לביקור – ללא תשלום – באתרים ברחבי ישראל, במהלך חול המועד. מאז, פרויקט זה הפך למסורת והתקיים גם בחג הפסח בשנת 2018.

תמיכה בקידום התרבות והאמנות – מדי שנה מסייע הבנק לקידום התרבות והאמנות באמצעות תרומות וחסויות. בין השאר, הבנק מסייע למוזיאונים ברחבי הארץ. כמו-כן, הבנק מלווה ותומך, במספר מוסדות תרבות בעלי הכרה בינלאומית, אשר חרטו על דגלם מובילות ומציניות בתחומם: הבנק תומך בפעילות בתזמורת הפילהרמונית הישראלית, באופרה הישראלית ובתיאטראות הקאמרי, הבימה, גשר ואחרים. בנוסף, קיים הבנק תערוכות אמנות בבניין ההנהלה הראשית, שהכנסותיהן קודש לעמותות שונות הנוטלות חלק ביוזמה.

פעילות באוכלוסייה הערבית – הבנק שם דגש מיוחד על קידום פרויקטים אל מול האוכלוסייה הערבית ובכלל זה תרומות ייעודיות לפרויקטים שונים ומגוונים אל מול אוכלוסייה זו.

פרויקט "פועלים משלוש לחמש" – הבנק נרתם, בשיתוף עם רשת אורט וביזמת הטכניון, לסייע לתלמידים מיושבים מרוחקים, הבאים מרקע סוציו-אקונומי נמוך לשפר את הישגיהם הלימודיים במתמטיקה. המטרה היא להעלות בכ-5 אחוזים את מספר הניגשים לבחינות הבגרות במתמטיקה בהיקף של 5 יחידות לימוד.

פרויקט חינוך פיננסי עם רשת אורט – הבנק נרתם, בשיתוף עם רשת אורט, לקדם את הנושא של חינוך פיננסי וחינוך להתנהלות כלכלית נבונה בקרב בני נוער ושיפור הדיאלוג הפיננסי בין ההורים לילדיהם. עם השלמת פיתוח הסביבה הלימודית וכתובת תכני הלימוד בחודשים האחרונים, יוצאת התוכנית להטמעה בכל בתי הספר ברשת אורט.

"מתן – משקיעים בקהילה" (להלן: "מתן") – מאז שנת 1999 נרתם הבנק לפעילות למען הקהילה בשיתוף עם עמותת מתן. באמצעות "קמפיין מתן" נחשפים עובדים מתנדבים לצורכי הקהילה ולחשיבות הנתינה ומעבירים מסר זה לחבריהם. המודל מבוסס על שותפות בין ההנהלה והעובדים במקום העבודה. כל תרומות העובדים והנהלה ל"מתן" מיועדות למגוון רחב של נושאים חברתיים, במטרה לסייע לקבוצות חלשות בחברה ולחזק אותן. התרומות מחולקות בהליך מיוחד, הכולל בדיקה של הצרכים ושל האפקטיביות. עובדי הבנק נוטלים חלק כמתנדבים בוועדת ייעוד הכספים של "מתן", אשר מחליטה על חלוקת הכספים בקהילה וכ"משקיפי מתן", המסייעים בתהליך הבקרה על השימוש בכספי התרומות. "מתן" מחויבת להעביר את התרומות לעמותות, או לנושאים חברתיים על-פי בחירת העובד.

8. נספחים

8.1. דוח רווח והפסד ומאזן – מידע רב תקופתי

טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2014-2018 – מידע רב תקופתי⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
במיליוני ש"ח					
10,529	9,660	9,962	10,613	11,672	הכנסות ריבית
(2,908)	(1,950)	(2,004)	(2,189)	(2,766)	הוצאות ריבית
7,621	7,710	7,958	8,424	8,906	הכנסות ריבית, נטו
405	437	179	202	613	הוצאות בגין הפסדי אשראי
7,216	7,273	7,779	8,222	8,293	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
874	1,034	1,163	652	1,445	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
3,814	3,838	*3,617	*3,338	3,318	עמלות
112	124	137	163	105	הכנסות אחרות
4,800	4,996	*4,917	*4,153	4,868	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
**4,926	**4,467	**4,239	**4,209	4,097	משכורות והוצאות נלוות
1,407	1,423	1,404	1,350	1,376	אחזקה ופחת בניינים וציוד
12	7	-	-	-	הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
**1,718	**1,680	**2,499	**2,562	3,487	הוצאות אחרות
8,063	7,577	*8,142	*8,121	8,960	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,953	4,692	4,554	4,254	4,201	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,584	1,978	2,229	1,959	2,009	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,369	2,714	2,325	2,295	2,192	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
9	21	12	17	4	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
2,378	2,735	2,337	2,312	2,196	רווח נקי מפעילות נמשכת
327	280	274	314	364	רווח נקי מפעילות מופסקת
רווח נקי					
2,705	3,015	2,611	2,626	2,560	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8	67	17	34	35	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,713	3,082	2,628	2,660	2,595	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים					
רווח בסיסי					
2.05	2.32	1.98	2	1.95	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.80	2.11	1.77	1.76	1.68	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.25	0.21	0.21	0.24	0.27	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת
רווח מדולל					
2.04	2.31	1.97	1.99	1.94	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.79	2.10	1.76	1.75	1.67	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.25	0.21	0.21	0.24	0.27	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת

* סווג מחדש, הוצאות בגין ביטוח ערבויות חוק מחר מוצגות כהקטנת ההכנסות מעמלות מעסקי מימון, במקום רישומן בסעיף הוצאות אחרות.
 ** על-פי הוראות בנק ישראל, סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 3.1.1](#) בדוחות הכספיים.
 (1) נתוני קבוצת ישראלכרט הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

מחשול תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 2-8: מאזן מאוחד לשנים 2014-2018 - מידע רב תקופתי⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
במיליוני ש"ח					
נכסים					
54,961	64,964	80,367	86,093	84,459	מזומנים ופיקדונות בבנקים
58,758	62,865	71,429	65,416	56,116	ניירות-ערך
476	119	375	684	708	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
258,175	271,765	263,841	269,505	286,265	אשראי לציבור
(4,068)	(4,285)	(3,963)	(3,652)	(3,758)	הפרשה להפסדי אשראי
254,107	267,480	259,878	265,853	282,507	אשראי לציבור, נטו
1,861	2,564	2,561	2,292	2,428	אשראי לממשלות
132	142	150	198	103	השקעות בחברות כלולות
3,194	3,157	3,097	3,123	3,111	בניינים וציוד
7	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
16,244	12,789	11,916	12,013	10,534	נכסים בגין מכשירים נגזרים
7,626	6,017	5,677	5,323	5,850	נכסים אחרים
10,428	11,541	12,655	13,429	15,110	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
407,794	431,638	448,105	454,424	460,926	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון					
297,221	321,718	338,494	347,344	352,260	פיקדונות הציבור
4,322	4,542	4,077	3,649	4,528	פיקדונות מבנקים
455	354	345	320	208	פיקדונות הממשלה
42	83	484	367	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
33,671	34,475	33,560	29,058	30,024	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
16,777	13,806	12,587	12,049	9,676	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
9,426	8,393	9,840	11,199	11,841	התחייבויות אחרות
14,269	15,048	14,493	14,434	14,733	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
376,183	398,419	413,880	418,420	423,270	סך-כל ההתחייבויות
31,361	33,032	34,047	35,863	37,544	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
250	187	178	141	112	זכויות שאינן מקנות שליטה
31,611	33,219	34,225	36,004	37,656	סך-כל ההון
407,794	431,638	448,105	454,424	460,926	סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) נתוני קבוצת ישראל כרטא הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

8.2. דוח רווח והפסד ומאזן – מידע רב רבעוני

טבלה 3-8: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2017-2018 – מידע רב-רבעוני⁽¹⁾

בשנת 2017				בשנת 2018				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח								
2,451	2,944	2,467	2,751	2,528	3,274	2,895	2,975	הכנסות ריבית
(444)	(779)	(376)	(590)	(442)	(972)	(667)	(685)	הוצאות ריבית
2,007	2,165	2,091	2,161	2,086	2,302	2,228	2,290	הכנסות ריבית, נטו
83	138	(8)	(11)	216	90	118	189	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,924	2,027	2,099	2,172	1,870	2,212	2,110	2,101	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית								
185	139	156	172	228	361	406	450	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
*875	*803	*836	*824	*826	*844	*822	826	עמלות
41	57	36	29	22	25	13	45	הכנסות אחרות
*1,101	*999	*1,028	*1,025	*1,076	*1,230	*1,241	1,321	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות								
**1,097	**1,050	**1,037	**1,025	1,044	1,062	1,020	971	משכורות והוצאות נלוות
333	342	330	345	343	343	341	349	אחזקה ופחת בניינים וציוד
**,*421	**,*440	**,*875	**,*826	*578	*629	*623	1,657	הוצאות אחרות
*1,851	*1,832	*2,242	*2,196	*1,965	*2,034	*1,984	2,977	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,174	1,194	885	1,001	981	1,408	1,367	445	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
494	489	528	448	444	593	548	424	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
680	705	357	553	537	815	819	21	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
4	4	5	4	4	4	-	(4)	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מסים
684	709	362	557	541	819	819	17	רווח נקי מפעילות נמשכת
75	102	90	47	77	93	109	85	רווח נקי מפעילות מופסקת
רווח נקי								
759	811	452	604	618	912	928	102	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8	1	17	8	10	8	22	(5)	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
767	812	469	612	628	920	950	97	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים								
רווח בסיסי								
0.52	0.53	0.29	0.42	0.41	0.62	0.63	0.02	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.06	0.07	0.07	0.04	0.06	0.07	0.08	0.06	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת
רווח מדולל								
0.51	0.53	0.29	0.42	0.41	0.62	0.63	0.01	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.06	0.07	0.07	0.04	0.06	0.07	0.08	0.06	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת

* סווג מחדש.

** על-פי הוראות בנק ישראל, סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1.3](#).
(1) נתוני קבוצת ישראל כרטיס הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

מחשכל תאגיד, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לטוף כל רבעון בשנים 2017-2018 - מידע רב-רבעוני⁽¹⁾

בשנת 2018				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח				
נכסים				
78,125	83,261	77,622	84,459	מזומנים ופיקדונות בבנקים
61,508	59,616	57,943	56,116	ניירות-ערך
608	628	887	708	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
274,553	276,148	279,536	286,265	אשראי לציבור
(3,760)	(3,690)	(3,730)	(3,758)	הפרשה להפסדי אשראי
270,793	272,458	275,806	282,507	אשראי לציבור, נטו
2,476	2,329	2,309	2,428	אשראי לממשלות
101	108	108	103	השקעות בחברות כלולות
3,044	3,026	2,994	3,111	בניינים וציוד
12,273	10,732	9,928	10,534	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,282	5,342	5,659	5,850	נכסים אחרים
13,985	13,866	14,665	15,110	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
448,195	451,366	447,921	460,926	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
344,703	345,717	341,775	352,260	פיקדונות הציבור
3,102	3,846	4,357	4,528	פיקדונות מבנקים
385	297	292	208	פיקדונות הממשלה
6	10	11	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,214	29,949	28,647	30,024	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
11,436	9,939	9,164	9,676	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
10,857	10,434	11,163	11,841	התחייבויות אחרות
15,276	14,394	14,794	14,733	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
411,979	414,586	410,203	423,270	סך-כל ההתחייבויות
36,084	36,654	37,613	37,544	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
132	126	105	112	זכויות שאינן מקנות שליטה
36,216	36,780	37,718	37,656	סך-כל ההון
448,195	451,366	447,921	460,926	סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) נתוני קבוצת ישראלכרט הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לטוף כל רבעון בשנים 2017-2018 - מידע רב-רבעוני⁽¹⁾ (המשך)

בשנת 2017				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח				
נכסים				
77,073	81,948	85,596	86,093	מזומנים ופיקדונות בבנקים
74,874	70,479	64,173	65,416	ניירות-ערך
144	429	629	684	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
261,520	263,963	266,046	269,505	אשראי לציבור
(3,810)	(3,714)	(3,690)	(3,652)	הפרשה להפסדי אשראי
257,710	260,249	262,356	265,853	אשראי לציבור, נטו
2,265	2,243	2,337	2,292	אשראי לממשלות
154	155	197	198	השקעות בחברות כוללות
3,034	2,999	2,987	3,123	בניינים וציוד
12,262	12,766	12,457	12,013	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,433	5,199	5,329	5,323	נכסים אחרים
12,898	13,267	13,754	13,429	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
445,847	449,734	449,815	454,424	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
337,510	340,761	342,740	347,344	פיקדונות הציבור
3,949	3,979	3,044	3,649	פיקדונות מבנקים
489	411	320	320	פיקדונות הממשלה
98	620	627	367	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
31,171	30,736	29,411	29,058	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,815	13,376	12,406	12,049	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
9,725	9,346	10,578	11,199	התחייבויות אחרות
15,012	14,876	14,944	14,434	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
410,769	414,105	414,070	418,420	סך-כל ההתחייבויות
34,909	35,458	35,591	35,863	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
169	171	154	141	זכויות שאינן מקנות שליטה
35,078	35,629	35,745	36,004	סך-כל ההון
445,847	449,734	449,815	454,424	סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) נתוני קבוצת ישראל כפי הוצגו כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת, לרבות הצגה מחדש של מספרי השוואה. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

מחשול תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

8.3 התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים

טבלה 5-8: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו*

2017				2018				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
2,451	2,944	2,467	2,751	2,528	3,274	2,895	2,975	הכנסות ריבית
(444)	(779)	(376)	(590)	(442)	(972)	(667)	(685)	הוצאות ריבית
2,007	2,165	2,091	2,161	2,086	2,302	2,228	2,290	הכנסות ריבית, נטו
185	139	156	172	228	361	406	450	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,192	2,304	2,247	2,333	2,314	2,663	2,634	2,740	סך הרווח המימוני המדווח
								בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
49	49	26	2	68	30	9	73	הכנסות מממוש ומתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב
65	32	39	49	49	27	167	160	רווח (הפסד) מהשקעות במניות
4	-	-	-	18	40	-	(2)	רווחים (הפסדים) בגין הלוואות שנמכרו
(13)	(37)	(25)	35	(38)	41	96	(35)	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
16	(14)	(2)	6	(5)	55	6	17	הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל ⁽²⁾
2,071	2,274	2,209	2,241	2,222	2,470	2,356	2,527	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.

(2) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על השקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין השקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

(3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבוני.

מזה בגין השפעות שינויים במדד: הכנסה של 5 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2018, הכנסה של 19 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2018, הכנסה של 138 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2018, הוצאה של 34 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2018, הכנסה של 15 מיליון ש"ח ברבעון רביעי של שנת 2017, הוצאה של 67 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2017, הכנסה של 114 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2017, הוצאה של 24 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2017.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 6-8: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים** (1)

2017				2018				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
170	202	176	314	153	222	167	293	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(250)	(255)	(409)	(345)	(256)	(228)	(289)	(217)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(80)	(53)	(233)	(31)	(103)	(6)	(122)	76	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
163	191	225	20	319	96	240	113	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
83	138	(8)	(11)	216	90	118	189	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:								
(26)	(6)	(125)	(176)	87	(17)	(37)	81	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
(5)	-	(4)	(5)	5	6	20	9	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
114	144	120	171	124	103	135	95	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	-	1	(1)	-	(2)	-	4	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
83	138	(8)	(11)	216	90	118	189	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור***:								
0.26%	0.31%	0.27%	0.47%	0.22%	0.32%	0.24%	0.41%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.51%	0.60%	0.61%	0.50%	0.69%	0.46%	0.59%	0.57%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו, מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
0.13%	0.21%	(0.01%)	(0.02%)	0.32%	0.13%	0.17%	0.27%	שיעור הוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.38%	0.34%	0.03%	0.11%	0.11%	0.25%	0.15%	0.28%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
26.14%	24.23%	2.06%	7.89%	8.18%	18.32%	10.94%	21.29%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

מחשכל תאגיד, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 7-8: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים⁽¹⁾

2017				2018				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
								עמלות
240	232	233	238	232	227	230	231	דמי ניהול חשבונות
203	183	189	186	189	182	174	196	פעילות בניירות-ערך
64	63	75	67	67	70	81	64	כרטיסי אשראי, נטו
81	53	55	45	55	76	47	45	טיפול באשראי
*110	*103	*109	*114	*110	*111	*115	114	עמלות מעסקי מימון
177	169	175	174	173	178	175	176	עמלות אחרות
*875	*803	*836	*824	*826	*844	*822	826	סך-הכל עמלות
41	57	36	29	22	25	13	45	הכנסות אחרות
*916	*860	*872	*853	*848	*869	*835	871	סך-הכל הכנסות עמלות והכנסות ואחרות

* סווג מחדש.

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

טבלה 8-8: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות*

2017				2018				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
								הוצאות שכר
989	961	940	931	960	952	890	938	שכר ⁽¹⁾⁽²⁾
108	89	97	94	84	110	130	33	מענקים ותגמול מבוסס מניות
1,097	1,050	1,037	1,025	1,044	1,062	1,020	971	סך-הכל שכר
333	342	330	345	343	343	341	349	אחזקה ופחת בניינים וציוד⁽¹⁾
421	440	875	826	578	629	623	1,657	אחרות⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾⁽⁴⁾
1,851	1,832	2,242	2,196	1,965	2,034	1,984	2,977	סך-הכל

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

(1) בשנת 2018 נכלל סך של 30 מיליון ש"ח בגין הפסקת הפעילות בבנק הפועלים שוויץ (בשנת 2017 סך של 131 מיליון ש"ח).

(2) בשנת 2017 סווג מחדש סך של כ-288 מיליון ש"ח מהוצאות שכר להוצאות אחרות, וזאת בהתאם לתיקון 07-2017 בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה (כ-68 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2017, כ-69 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2017, כ-73 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2017 וכ-78 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2017).

(3) הרבעון הרביעי של שנת 2018 כולל הוצאה בסך של 194 מיליון ש"ח בגין הוצאות משפטיות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (סך של 142 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2018, סך של 103 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2018, סך של 87 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2018, סך של 38 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2017, סך של 10 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2017, סך של 19 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2017, סך של 22 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2017).

(4) הרבעון הרביעי של שנת 2018 כולל הוצאה בסך של 952 מיליון ש"ח בגין הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (הכנסה בסך של 14 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2018, הוצאה בסך של 50 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2018, הוצאה בסך של 61 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2018, הוצאה בסך של 268 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2017, הוצאה בסך של 290 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2017, הכנסה בסך של 28 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2017 והכנסה בסך של 27 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2017).

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 9-8: נתונים עיקריים לפי רבעונים⁽⁶⁾

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31.12.2017	31.03.2018	30.06.2018	30.09.2018	31.12.2018	
מדדי ביצוע עיקריים					
6.41%	6.26%	9.42%	9.41%	0.13%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾
9.89%	6.96%	9.42%	9.76%	10.04%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾
6.96%	7.16%	10.52%	10.67%	1.04%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
10.45%	7.86%	10.52%	11.02%	11.02%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽²⁾
908	688	920	980	991	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
2.17%	2.17%	2.40%	2.29%	2.48%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾⁽³⁾

- (1) מחושב על בסיס שנת.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ועלויות בגין הפסקת הפעילות בשוויץ.
- (3) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה דוח דירקטוריון [פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות](#), בהוצאות וברווח כולל אחר) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
- (4) מספרי השוואה, לרבות האשראי של קבוצת ישראל, הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.
- (5) תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת, לאחר ההיפרדות מישראל כרטיס עשויה להיות מושפעת מתהליכי התאמה של ההון בגין הפחתת נכסי סיכון בסך של כ-12 מיליארד ש"ח, כתוצאה מהיפרדות והתאמות נוספות.
- (6) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת. מספרי השוואה הוצגו מחדש בהתאם. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

מחשול תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

8.4. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית*(1)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016			2017			2018		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת(2)	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת(2)	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת(2)
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית								
נכסים נושאי ריבית								
אשראי לציבור(3):								
3.56%	8,677	243,587	3.78%	9,198	243,297	3.91%	10,063	257,510
בישראל								
3.71%	789	21,248	4.30%	696	16,183	5.09%	778	15,278
מחוץ לישראל								
3.57%	(4)9,466	264,835	3.81%	(4)9,894	259,480	3.97%	(4)10,841	272,788
סך-הכל								
אשראי לממשלות:								
2.19%	54	2,471	2.46%	57	2,320	2.87%	70	2,440
בישראל								
-	-	203	-	-	11	-	-	-
מחוץ לישראל								
2.02%	54	2,674	2.45%	57	2,331	2.87%	70	2,440
סך-הכל								
פיקדונות בבנקים:								
1.70%	75	4,417	1.82%	130	7,153	2.64%	105	3,983
בישראל								
(1.01%)	(25)	2,474	(1.27%)	(11)	869	(5.25%)	(18)	343
מחוץ לישראל								
0.73%	50	6,891	1.48%	119	8,022	2.01%	87	4,326
סך-הכל								
פיקדונות בבנקים מרכזיים:								
0.10%	36	34,306	0.10%	43	42,102	0.12%	56	48,191
בישראל								
0.52%	70	13,536	1.11%	151	13,614	1.93%	179	9,256
מחוץ לישראל								
0.22%	106	47,842	0.35%	194	55,716	0.41%	235	57,447
סך-הכל								
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:								
-	-	368	-	-	474	-	-	746
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
-	-	368	-	-	474	-	-	746
סך-הכל								

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני נכחי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך של 524 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (31 בדצמבר 2017: 591 מיליוני ש"ח 31 בדצמבר 2016: 605 מיליוני ש"ח).

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית* (1) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016			2017			2018		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
נכסים נושאי ריבית (המשך)								
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :								
0.81%	393	48,320	0.90%	493	54,636	1.26%	598	47,277
בישראל								
1.46%	113	7,759	1.82%	108	5,943	2.53%	116	4,591
מחוץ לישראל								
0.90%	506	56,079	0.99%	601	60,579	1.38%	714	51,868
סך-הכל								
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :								
0.20%	16	7,831	0.34%	23	6,837	0.55%	39	7,073
בישראל								
1.02%	1	98	1.23%	1	81	2.86%	2	70
מחוץ לישראל								
0.21%	17	7,929	0.35%	24	6,918	0.57%	41	7,143
סך-הכל								
נכסים אחרים:								
0.63%	1	158	-	-	478	0.15%	1	665
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
0.63%	1	158	-	-	478	0.15%	1	665
סך-הכל								
2.64%	10,200	386,776	2.76%	10,889	393,998	3.02%	11,989	397,423
סך-כל הנכסים נושאי ריבית								
-	-	14,738	-	-	15,172	-	-	15,776
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
-	-	39,702	-	-	40,961	-	-	38,663
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁴⁾								
-	-	441,216	-	-	450,131	-	-	451,862
סך-כל הנכסים								
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים								
2.09%	948	45,318	2.57%	945	36,701	3.58%	1,057	29,538
לפעילויות מחוץ לישראל								

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בסך של (80) מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2017: 299 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2016: 315 מיליוני ש"ח).
- (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

מחשול תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית* (1) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016			2017			2018		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
התחייבויות נושאות ריבית								
פיקדונות הציבור:								
0.39%	757	191,741	0.48%	938	197,184	0.68%	1,331	195,874
0.12%	94	75,304	0.06%	54	83,714	0.11%	97	85,968
0.57%	663	116,437	0.78%	884	113,470	1.12%	1,234	109,906
0.67%	147	21,985	1.06%	179	16,903	2.08%	305	14,644
0.35%	31	8,766	0.51%	34	6,691	1.62%	62	3,831
0.88%	116	13,219	1.42%	145	10,212	2.25%	243	10,813
0.42%	904	213,726	0.52%	1,117	214,087	0.78%	1,636	210,518
פיקדונות הממשלה:								
3.17%	10	315	3.35%	7	209	3.17%	6	189
-	-	78	-	-	-	-	-	-
2.54%	10	393	3.35%	7	209	3.17%	6	189
פיקדונות מבנקים מרכזיים:								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	113	-	-	53	2.58%	10	388
-	-	113	-	-	53	2.58%	10	388
פיקדונות מבנקים:								
0.24%	8	3,332	0.03%	1	3,012	0.25%	9	3,530
2.50%	19	759	3.26%	12	368	5.15%	14	272
0.66%	27	4,091	0.38%	13	3,380	0.60%	23	3,802
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.30%	1	332	(0.46%)	(2)	439	-	-	79
0.30%	1	332	(0.46%)	(2)	439	-	-	79

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.
 (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית* (1) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016			2017			2018		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)								
אגרות-חוב:								
2.92%	996	34,054	3.19%	951	29,824	3.76%	1,051	27,983
4.15%	65	1,568	8.53%	100	1,173	5.83%	34	583
2.98%	1,061	35,622	3.39%	1,051	30,997	3.80%	1,085	28,566
התחייבויות אחרות:								
5.80%	4	69	0.89%	5	560	1.13%	11	971
-	-	19	25.00%	1	4	-	-	3
4.55%	4	88	1.06%	6	564	1.13%	11	974
0.79%	2,007	254,365	0.88%	2,192	249,729	1.13%	2,771	244,516
-	-	112,561	-	-	126,690	-	-	133,233
-	-	14,274	-	-	14,463	-	-	14,877
-	-	26,102	-	-	23,913	-	-	22,320
-	-	407,302	-	-	414,795	-	-	414,946
-	-	33,914	-	-	35,336	-	-	36,916
-	-	441,216	-	-	450,131	-	-	451,862
1.85%	-	-	1.88%	-	-	1.89%	-	-
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾								
2.19%	7,477	341,458	2.25%	8,042	357,297	2.32%	8,524	367,885
1.58%	716	45,318	1.78%	655	36,701	2.35%	694	29,538
2.12%	8,193	386,776	2.21%	8,697	393,998	2.32%	9,218	397,423
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל								
0.93%	232	24,854	1.53%	290	18,940	2.27%	363	15,969

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) לרבות מכשירים נגזרים.
- (4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 10-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית* (1) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016			2017			2018		
שיעור הכנסה/ (הוצאה)	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית – מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל								
מטבע ישראלי לא-צמוד								
2.77%	7,160	258,828	2.76%	7,489	271,247	2.79%	7,865	281,533
								סך נכסים נושאי ריבית
(0.35%)	(529)	151,430	(0.34%)	(514)	153,254	(0.32%)	(484)	150,111
								סך התחייבויות נושאות ריבית
2.42%	-	-	2.42%	-	-	2.47%	-	-
								פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד								
2.70%	1,334	49,425	3.34%	1,543	46,221	4.13%	1,960	47,443
								סך נכסים נושאי ריבית
(2.49%)	(1,027)	41,212	(2.70%)	(1,022)	37,897	(3.23%)	(1,289)	39,895
								סך התחייבויות נושאות ריבית
0.21%	-	-	0.64%	-	-	0.90%	-	-
								פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)								
2.28%	758	33,205	2.29%	912	39,829	2.85%	1,107	38,909
								סך נכסים נושאי ריבית
(0.59%)	(219)	36,869	(0.92%)	(366)	39,638	(1.65%)	(635)	38,541
								סך התחייבויות נושאות ריבית
1.69%	-	-	1.37%	-	-	1.20%	-	-
								פער הריבית
סך פעילות בישראל								
2.71%	9,252	341,458	2.78%	9,944	357,297	2.97%	10,932	367,885
								סך נכסים נושאי ריבית
(0.77%)	(1,775)	229,511	(0.82%)	(1,902)	230,789	(1.05%)	(2,408)	228,547
								סך התחייבויות נושאות ריבית
1.94%	-	-	1.96%	-	-	1.92%	-	-
								פער הריבית

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.
 (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

חמשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2018

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית* (1) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾		שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾		
	מחיר	כמות		מחיר	כמות	
במיליוני ש"ח						
ג. ניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית						
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור:						
	521	532	(11)	865	310	555
בישראל						
מחוץ לישראל	(93)	125	(218)	82	128	(46)
סך-הכל	428	657	(229)	947	438	509
נכסים נושאי ריבית אחרים:						
	171	65	106	123	152	(29)
בישראל						
מחוץ לישראל	90	133	(43)	30	152	(122)
סך-הכל	261	198	63	153	304	(151)
סך-כל הכנסות הריבית	689	855	(166)	1,100	742	358
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור:						
	181	155	26	393	402	(9)
בישראל						
מחוץ לישראל	32	86	(54)	126	173	(47)
סך-הכל	213	241	(28)	519	575	(56)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:						
	(54)	65	(119)	113	144	(31)
בישראל						
מחוץ לישראל	26	71	(45)	(53)	(22)	(31)
סך-הכל	(28)	136	(164)	60	122	(62)
סך-כל הוצאות הריבית	185	377	(192)	579	697	(118)
סך-כל הכנסות הריבית פחות הוצאות הריבית	504	478	26	521	45	476

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

דוח תקופתי לשנת

2018

תקנה 9 דוחות כספיים

הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבקרים, מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה.

תקנה 10 ג

אין.

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן

א. במניות ובניירות-ערך המירים

שם החברה	סוג המניה		שיעור החזקה				סך-הכל ערך נקוב	מספר מניות	שווי מאזני במיליוני (ש"ח)	בנייר הערך	בהון	בהצבעה בסמכות למנות דירקטורים
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	מניות	גילדות	במטבע						
אבוקה חברה להשקעות בע"מ	מניות רגילות	0.001 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	5	5,000	-			
אגם חברה פיננסית בע"מ	מניות רגילות	1 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	1,250,000	1,250,000	3			
אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	100,000	1,000,000,000	6			
אופז בע"מ	מניות רגילות	0.01 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	10,008	1,000,770	1,410			
אמ"י נאמנים בע"מ	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	-			
באמ"י נכסים בע"מ	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	-			
בי אייג'י איי אינווסטמנט אדיוסורס אסיה	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	-			
בי אייג'י איי ייעוץ השקעות גלובליות (ישראל) בע"מ	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	-			
בי אייג'י איי - יו.א.א. איי הולדינגס אינק	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	-			
ביצור בע"מ	מניות רגילות	0.0005 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	34,820	69,640,000	(169)			
ביתן חב' להשקעות ולמשכנתאות בע"מ	מניות רגילות	0.001 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	6,000	5,999,979	-			
בנק הפועלים (לוקסמבורג) ס.א.	מניות רגילות	100 דולר ארצות-הברית	100%	100%	100%	100%	99,990,000	999,900	225			
בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	מניות יסוד	100 פרנק שוויצרי	100%	100%	100%	100%	65,000,000	650,000	(88)			
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.א.א.	-	-	70%	70%	70%	-	-	-	132			
גדיד פועלים בע"מ	מניות רגילות	1 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	1,500,000	1,500,000	1			
גלובל פקטורינג בע"מ	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	-			
דיר ב.פ. בע"מ	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	269			
דיר ב.פ. השקעות (1992) בע"מ	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	-			
דיר ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	-			
המטה לביצוע הסדר הקיבוצים בע"מ	מניות רגילות	1 שקל חדש	38%	38%	38%	38%	3	3	-			
הפועלים (לטין אמריקה) ס.א.	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	5			
הפועלים (קיימן) לימיטד	COMMON	1 ארצות-הברית דולר	100%	100%	100%	100%	13,579,143	13,579,143	43			
הפועלים אינטרנשיונל (ג.ו.)	COMMON	1000 ארצות-הברית דולר	100%	100%	100%	100%	250,000	250	12			
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	מניות רגילות	0.001 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	93,077	93,076,887	109			
הפועלים הנפקות בע"מ	מניות רגילות	1 שקל חדש	100%	100%	100%	100%	18,150,006	18,150,006	41			
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	-	-	100%	100%	100%	-	-	-	630			

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

שם החברה	סוג המניה		מספר מניות	סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני במיליוני (ש"ח)	בנייר הערך	שיעור החזקה		
	ערך נקוב למניה	סוג מטבע					בהצבעה בסמכות למנות דירקטורים	בהון	100%
הפועלים סקויריטיס יו אס איי אינק	-	-	-	-	60	100%	100%	100%	100%
זהר-השמש להשקעות בע"מ מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	19,999	2	813	100%	100%	100%	100%
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ מניות רגילות	0.01	שקל חדש	100,000	1,000	-	100%	100%	100%	100%
חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ מניות רגילות	0.001	שקל חדש	42	-	-	42%	42%	42%	42%
חצרן חברה להשקעות בע"מ	-	-	-	-	-	33%	33%	33%	-
טרינל חברה למסחר ולהשקעות	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
יפת רישומים בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
ישראלכרט (נכסים) בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
ישראלכרט בע"מ מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	721,925	72	2,960	99%	99%	98%	98%
ישראלכרט בע"מ מניות מיוחדות	0.0001	שקל חדש	1	-	-	99%	99%	98%	100%
ישראלכרט מימון בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
מבנים וציוד בע"מ מניות רגילות	0.1	שקל חדש	95	10	-	100%	100%	100%	95%
מי-עוז בע"מ	-	-	-	-	28	100%	100%	100%	-
מרכז סליקה בנקאי בע"מ מניות רגילות	0.001	שקל חדש	6,250,000	6,250	26	25%	25%	25%	25%
סי בייליס סקנולוגי לרי	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
ספנות שרותי נאמנות בע"מ מניות רגילות	1	שקל חדש	30,000	30,000	-	100%	100%	100%	100%
עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	100,000	10	-	100%	100%	100%	100%
פאם הולדינג אל.טי.די	-	-	-	-	105	100%	100%	100%	-
פועלים - החזקות פיננסיות (1993) בע"מ מניות רגילות	1	שקל חדש	3,070	3,070	6	100%	100%	100%	100%
פועלים אופקים בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
פועלים אסט מנג'מנט (יו.קיי) לימיטד	-	-	-	-	-	100%	100%	100%	-
פועלים אקספרס בע"מ מניות רגילות	1	שקל חדש	139,326	139,326	471	100%	100%	100%	100%
פועלים בתבונה בע"מ מניות רגילות	1	שקל חדש	10,000	10,000	(14)	100%	100%	100%	100%
פועלים דלתא פנד שותפות מוגבלת	-	-	-	-	-	99%	99%	99%	-

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

שם החברה	סוג המניה			שיעור החזקה				מספר מניות	סך-הכלל ערך נקוב	שווי מאזני במיליוני (ש"ח)	בנייר הערך	בהון	בהצבעה בסמכות למנות דירקטורים
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	100%	50%	0%	דירקטורים						
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	54%	54%	100%
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	0%	100%
פועלים וונצ'רס בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים ונצ'ר סרביסס ישראל בע"מ	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים סהר בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	100%	100%	100%	100%	324	16,108	16,108	100%	100%	100%
פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	100%	100%	100%	0%	827	40,021	40,021	100%	100%	100%
פועלים שוקי הון בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	מניות רגילות א'	0.0001	שקל חדש	100%	100%	100%	5%	-	18	183,613	100%	100%	100%
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	מניות רגילות ב'	0.0001	שקל חדש	100%	100%	100%	5%	-	28	280,695	100%	100%	100%
פועלים שרותי נאמנות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	100%	100%	100%	100%	32	200,005	200,005	100%	100%	100%
פועלית בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	100%	100%	100%	100%	-	12,905	129,050,000	100%	100%	100%
פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פימר חברה לבנין ופיתוח בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50%	50%	26%
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	100%	100%	100%	100%	-	50,000	50,000	100%	100%	100%
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	100%	100%	100%	100%	169	5	5,000	100%	100%	100%
פקעות פועלים בע"מ	מניות רגילות	100	שקל חדש	100%	100%	100%	100%	294	37,021,400	370,214	100%	100%	100%
צדית בע"מ	מניות רגילות	-	שקל חדש	100%	100%	100%	0%	-	-	1	100%	100%	100%
צמרת מימונים בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
קונטיננטל פועלים בע"מ	מניות רגילות	-	שקל חדש	100%	100%	100%	100%	528	5,835,136	58,351,356,355	100%	100%	100%
קונטיננטל פועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	100%	100%	100%	100%	-	-	20	100%	100%	100%

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

שיעור החזקה				סוג המניה						
בהצבעה בסמכות למנות דירקטורים	בהון	בנייר הערך	שווי מאזני במיליוני (ש"ח)	סך-הכל ערך נקוב	מספר מניות	סוג מטבע	ערך נקוב למניה	שם המניה	שם החברה	
								מניות		
100%	100%	100%	-	-	20	שקל חדש	0.0001	הנהלה ב'	קונטיננטל פועלים בע"מ	
100%	100%	100%	-	2	20,000	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות	רבדים (נכסים) בע"מ	
100%	100%	100%	-	-	32	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות	רמחל פועלים בע"מ	
								דולר		
100%	100%	100%	0%	315	1	ארצות-הברית	1	מניות רגילות	שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.	מניות רגילות
34%	34%	34%	35%	-	1,380	שקל חדש	1	מניות רגילות	שרותי בנק אוטומטיים בע"מ	מניות רגילות
100%	100%	0%	-	-	-	-	-	-	תוט תיור וטיול בע"מ	-
100%	100%	100%	100%	-	501	שקל חדש	-	מניות רגילות	תמורה חברה פיננסית בע"מ	מניות רגילות
100%	100%	100%	218	6,000	60,000,000	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות	תעודה חברה פיננסית בע"מ	מניות רגילות
100%	100%	91%	-	-	-	-	-	-	תעוש אזורי פיתוח בע"מ	-
									תרשיש - החזקות	
100%	100%	100%	4,652	-	4,420	שקל חדש	-	מניות רגילות	והשקעות הפועלים בע"מ	מניות רגילות

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

ב. באגרות-חוב ובשטרי-הון

שם חברה	תנאי הצמדה	יתרה מאזנית (מיליוני ש"ח)	שיעור ריבית (ב-%)	שנת פירעון סופי
ביצור בע"מ	לא-צמוד	200	-	ללא מועד פירעון
זהר-השמש להשקעות בע"מ	לא-צמוד	850	-	ללא מועד פירעון
פועלים בתבונה	לא-צמוד	29	-	ללא מועד פירעון
תעודה חברה פיננסית בע"מ	לא-צמוד	286	-	ללא מועד פירעון
פועלים סהר	לא-צמוד	250	-	ללא מועד פירעון

ג. יתרת הלוואות ליום 31 בדצמבר 2018

שם החברה	יתרת הלוואות ליום 31.12.18	שיעור ריבית הלוואות לא-צמודות	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	זמן פירעון סופי
	מיליוני ש"ח		%		
ביצור בע"מ	200	-	-	-	ללא מועד פירעון
בנק הפועלים (לוקסמבורג) אל.טי.די	1755	-	2.23-5.92	-	2025
בנק פוזיטיף קרדי וזה קלקימנה בנקאסי א.י.א.ס.	188	-	8.85	-	04.09.2019
גלובל פקטורינג בע"מ	24	-	-	-	ללא מועד פירעון
זהר השמש להשקעות בע"מ	850	-	-	-	ללא מועד פירעון
חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ	17	-	-	-	ללא מועד פירעון
ישראכרט בע"מ	3729	-	-	-	ללא מועד פירעון
פועלים בתבונה בע"מ	29	-	-	-	ללא מועד פירעון
פועלים סהר	250	-	-	-	ללא מועד פירעון
תעודה חברה פיננסית בע"מ	286	-	-	-	ללא מועד פירעון

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

ד. רשימת חברות לא פעילות:

ב' אייג' איי אינווסטמנט אדויסורס אסיה	בפירוק מרצון
הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ	
חברה לפתוח אשקלון ברנע בע"מ	
חברת כפר הנופש אשקלון בע"מ	בפירוק מרצון
חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ	
חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ	
חברת נאמנות של תעוש בע"מ	בפירוק מרצון
חברת עודאר בע"מ	
מטעי רמתיים בע"מ	
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	בפירוק מרצון
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי	בפירוק מרצון
פימר חברה לבנין ופיתוח בע"מ	
קמור מימון והשקעות בע"מ	
קרקעות בגושים 7123 7124 7128 בע"מ	
רותסה בע"מ	בפירוק מרצון
תוט תיור וטיול בע"מ	בפירוק מרצון
תעוש אזורי פיתוח בע"מ	בפירוק מרצון

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות כלולות בתקופת הדוח

עלות (במיליוני ש"ח)	סך-הכל ערך נקוב	מהות השינוי	תאריך השינוי	סוג המניה		שם המניה
				סוג מטבע	ערך נקוב למניה	
שם החברה						
183		השקעה	11.7.18	פרי"ש		בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד
185		השקעה	29.1.19	פרי"ש		בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד
545		השקעה	27.2.19	פרי"ש		בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד
181		השקעה	5.3.19	פרי"ש		בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד

חברות שנסגרו ברשם החברות במהלך השנה:
פועלים אססט מנג'מנט (אירלנד).

תקנה 13 הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך המאזן*

הכנסות הבנק		רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		שם החברה
דמי ניהול	דיבידנד	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה	
במיליוני ש"ח				
שם החברה				
				ביצור בע"מ
			7	ביתן חבי' להשקעות ולמשכנתאות בע"מ
		19	(1,261)	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד
	1	3	(19)	בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.א.ס.
			8	גלובל פקטורינג בע"מ
			15	דיוור ב.פ. בע"מ
			(2)	הפועלים (לטין אמריקה) ס.א
			(2)	הפועלים (קיימן) לימיטד
			(116)	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ
			(14)	הפועלים סקויריטיס יו אס איי אינק
			(10)	זהר-השמש להשקעות בע"מ
			6	ישראלכרט (נכסים) 1994 בע"מ
		1	164	ישראלכרט בע"מ
	241	18	77	ישראלכרט מימון בע"מ
			9	מי-עוז בע"מ
			2	עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ
			(3)	פועלים אסטט מנג'מנט יו קיי
	56		54	פועלים אקספרס בע"מ
			40	פועלים וונצ'רס בע"מ
			21	פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ
			9	פועלים סהר בע"מ
			4	פועלים שוקי הון בע"מ
			4	פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ
			(7)	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ
			3	פועלית בע"מ
			22	פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ
			2	צדית בע"מ
			8	צמרת מימונים בע"מ
			1	קונטיננטל פועלים בע"מ
			58	רבדים (נכסים) בע"מ
			4	רמחל פועלים בע"מ
			15	שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.
			2	תעודה חברה פיננסית בע"מ
		(163)	(60)	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו. חברות הבת בחול במטבע מקומי מתורגם לשער חליפין ליום 31.12.18.

תקנה 14 רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

הרשימה נכללת בביאור 29 ד' בדוחות הכספיים.

תקנה 20 מסחר בבורסה - ניירות-ערך שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

אין.

תקנה 21 גמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

לפרטים בדבר שכר והטבות למקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה בקבוצת הבנק, נכללו בדוח ממשל תאגידי, עמוד 280. גמול הניתן לדירקטורים, למעט ליו"ר הדירקטוריון היוצא שאינו חורג מהמקובל ומשולם לפי תקנות 4 ו-5 לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, הסתכם בשנת 2018 בסך של כ-6,153 אלפי ש"ח.

תקנה 21א השליטה בתאגיד

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גבי שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גבי אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), ואשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפרטים נוספים, ראה [סעיף 6.6 בדוח ממשל תאגידי](#).

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה

גבי שרי אריסון הייתה בעלת השליטה בבנק באמצעות החזקותיה באריסון החזקות (1998) בע"מ (יחד - "אריסון") בשנת הדוח ועד ליום 22 בנובמבר 2018 והחל מתאריך זה הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בבנק בעל שליטה לפי הוראות חוק הניירות-ערך. בהתאם, יובאו להלן פרטים אודות עסקות בהן התקשר הבנק במהלך 2018 ועד ליום 22 בנובמבר 2018 או שהיו בתוקף בתקופה זו ואשר לאריסון היה בהן עניין אישי. לפרטים נוספים בדבר עסקות עם בעלי שליטה, לרבות אמות מידה שקבעה ועדת הביקורת בקשר עם אישור ודיווח עסקות בעלי עניין של הבנק ראה [בסעיף 6.7 בדוח ממשל תאגידי וביאור 33 בדוחות הכספיים](#).

1. עסקות המנויות בסעיף 270(4) לחוק החברות - א. פטור לנושאי משרה:

ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו-10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), הענקת כתבי פטור, לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם. על-פי כתבי הפטור, הבנק פוטר, כפוף להוראות חוק החברות, את נושא המשרה מאחריות כלפיו בשל כל נזק לבנק ו/או לחברות בנות של הבנק ו/או לחברות קשורות של הבנק ו/או לתאגידים אחרים, באשר הם, אשר הבנק מחזיק ו/או יחזיק מעת לעת בניירות-ערך שלהם, עקב מעשה או מחדל שבוצעו או יבוצעו על-ידי נושא המשרה במהלך תקופת כהונתו המהווים הפרת חובת זהירות של נושא המשרה כלפי הבנק. הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בבנק יש בה עניין אישי. ועדת הביקורת של הבנק, בישיבותיה מהימים 7 ו-11 בינואר 2016, קצבה את התקופה שעל הפרת חובת הזהירות במהלכה יחולו כתבי הפטור שניתנו ויינתנו מעת לעת לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם, וקבעה שאותה תקופה תסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, וכן ציינה כי פרק זמן זה הינו ראוי וסביר בנסיבות העניין. מובהר, כי תוקף כתב הפטור לנושאי משרה (לרבות המנכ"ל) ודירקטורים אשר לבעלת השליטה אין עניין אישי במתן כתב הפטור להם, המכהנים וכפי שיכהנו מעת לעת, איננו מוגבל בזמן והוא יהיה תקף ביחס לכל האירועים שבוצעו או יבוצעו במהלך כל תקופת כהונתם. נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתב פטור. לפרטים נוספים, לרבות לעניין בעלי השליטה שהיה להם עניין אישי ומהות עניינם האישי, ראה הדוח המידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה (המשך)

ב. אישור מחדש למתן כתבי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, שבעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם:

ביום 18 בפברואר 2016 החליטה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו-10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), לאשר מחדש מתן כתבי שיפוי, לדירקטורים ונושאי משרה המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם. התחייבות הבנק לפי כתב השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו/חידוש תוקפו. נוסח כתב השיפוי לאותם נושאי משרה הינו זהה, מבחינת תנאיו, לנוסח כתב השיפוי הניתן ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ואשר לבעלת השליטה אין עניין אישי במתן כתב השיפוי להם (ואשר אושר באסיפה הכללית של הבנק ביום 3 בינואר 2012 - ראה דוח מיידי מיום 28 בנובמבר 2011 מספר אסמכתא 341340-01-2011). ועדת הביקורת של הבנק, בישיבותיה מהימים 7 בינואר 2016 ו-11 בינואר 2016, קצבה את התקופה שעל האירועים במהלכה יחולו כתבי השיפוי שניתנו ויינתנו מעת לעת לאותם נושאי משרה אשר בעלת השליטה עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתב שיפוי להם, וקבעה שאותה תקופה תסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, וכן ציינה כי פרק זמן זה הינו ראוי וסביר בנסיבות העניין. מובהר כי כתבי השיפוי לדירקטורים ונושאי משרה, לרבות המנכ"ל, אשר בעלת השליטה אינה בעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם אינם קצובים בזמן. למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה האחרים בבנק מחזיקים בכתבי שיפוי. במסגרת כתבי השיפוי מתחייב הבנק לשפות את נושאי המשרה, בין היתר, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם אירועים שפורטו (עד לסכום שיפוי במצטבר לכל נושאי המשרה של 25% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק על-פי דוחותיו הכספיים האחרונים הידועים לפני תשלום השיפוי בפועל) וכן לשפות בגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחה עורך-דין, בהליכים שונים (לרבות הליכים מינהליים), והכל כמפורט בכתב השיפוי ובהתאם להוראותיו. לנוסח כתב השיפוי ופרטים נוספים, לרבות לעניין בעלי השליטה שהיה להם עניין אישי ומהות עניינם האישי, ראה הדוח המיידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).

ג. ביטוח נושאי משרה:

במסגרת מדיניות תגמול נושאי המשרה של הבנק, אשר אושרה באסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 19 בדצמבר 2016 אושר כי סכום הכיסוי הכולל לביטוח אחריות נושאי משרה ודירקטורים בבנק לא יעלה על כ-500 מיליון דולר של ארצות-הברית, לתביעה ובמצטבר, הפרמיה השנתית לא תעלה על כ-10 מיליון דולר של ארצות-הברית וגובה ההשתתפות העצמית המקסימלי הינו 1,000,000 דולר. באישור ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תשי"ס-2000) ודירקטוריון הבנק מיום 30 באפריל 2018, חודשה החל מיום 1 ביוני 2018 לתקופה של שנה פוליטית ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של הבנק וחברות בנות ("קבוצת הבנק") בפרמיה שנתית של כ-1.6 מיליון דולר. הפוליסה מבטחת את אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בקבוצת הבנק וחברות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה וכוללת גם כיסוי בגין תביעות ניירות-ערך. גבולות האחריות בפוליסה הם בסך 400 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר לתקופת הביטוח. קודם לכן החזיק הבנק בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 במאי 2018 בהיקף כיסוי של 350 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר, כאשר הפרמיה בגינה עמדה על סך של 1.53 מיליון דולר.

במסגרת ההיערכות להפרדות מישראל, אישר הדירקטוריון ביום 26 בדצמבר 2018, בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 19 בדצמבר 2018 ואישור ועדת התגמול מיום 19 בדצמבר 2018 (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תשי"ס-2000), רכישת פוליסת ביטוח מסוג (Public Offering of Securities Insurance - POSI) בקשר עם הנפקת מניות ישראל בע"מ ("ישראל"), במשותף עם ישראל. הפוליסה מבטחת את אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובישראל וכן את הבנק וישראל בגין הנפקות של מניות וניירות-ערך המיזם של ישראל שיוצעו לציבור על-ידי בנק הפועלים והנפקה ראשונה של אגרות חוב על-ידי ישראל, עד חודשיים ממועד ההנפקה הראשונית לציבור. גבולות האחריות בפוליסה הם עד 200 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר, ובלבד שביחס לנושאי המשרה בבנק, מגבלת הכיסוי המצטברת של פוליסה זו יחד עם פוליסת הביטוח השוטפת המתוארת לעיל לא תהיה גבוהה מ-500 מיליון דולר לשנה (תקרת הכיסוי הביטוחי במדיניות התגמול הקיימת). הפרמיה בגין פוליסת ה-POSI הינה כ-1 מיליון דולר ומשך תקופת הביטוח הינו 7 שנים ממועד ההנפקה. הפוליסה נרכשה והופעלה מיום 1 במרץ 2019.

2. עסקות שאינן מנויות בסעיף 270(4) לחוק החברות (עסקות שאינן זניחות אך אינן חריגות) -

גב' שרי אריסון הייתה בעלת השליטה בשיכון ובינו בע"מ ("שיכון ובינו") ובחברות הנמנות על קבוצה זו עד לחודש אוגוסט 2018. למען הזהירות המשיך הבנק לייחס לאריסון החזקות עניין אישי בעסקות של הבנק עם קבוצת שיכון ובינו גם לאחר שקבוצת אריסון מכרה את החזקותיה בקבוצת שיכון ובינו, וזאת כל עוד נחשבה אריסון החזקות לבעלת שליטה בבנק לפי הוראות חוק החברות וחוק ניירות-ערך (היינו עד ליום 22 בנובמבר 2018). בהתאם מובאים להלן פרטים אודות עסקות לא זניחות של הבנק עם קבוצת שיכון ובינו, בהן התקשר הבנק במהלך שנת 2018 ועד ליום 22 בנובמבר 2018, או שהן היו בתוקף בתקופה זו. מובהר, כי לנוכח העובדה שגב' אריסון אינה בעלת שליטה בבנק החל מיום 22 בנובמבר 2018, עסקות שיוצעו עם קבוצת שיכון ובינו במהלך שנת 2019 ואילך לא ייחשבו כעסקות שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי.

א. לחברה מקבוצת שיכון ובינו יתרת אשראי ליום 31.12.2018 העומדת על כ-136 מיליון ש"ח בערבויות בנקאיות. תנאי האשראי אושרו מדי תקופה בשנים קודמות על-ידי ועדת הדירקטוריון לעסקות עם אנשים קשורים (בסעיף 2 זה - "ועדת אנשים קשורים"), ולאחרונה אושרו על-ידי ועדת הביקורת בחודש דצמבר 2018. לחברת בת זו, שרכישה אושרה בוועדת אנשים קשורים בינואר 2018, אושרה הארכת תוקף מסגרת אשראי בסכומים שונים. הארכת המסגרת אושרה גם בהחלטות מחודשים יוני, יולי ונובמבר 2018. נכון ל-31.12.2018, יתרת האשראי בסך של 24.7 מיליון ש"ח מנוצלת בערבויות בנקאיות.

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה (המשך)

- ב. לחברה מקבוצת שיכון ובינוי אושר הסכם המסדיר העמדת ערבויות לפי חוק המכר (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) תשל"ה-1974 ("חוק המכר") ("עח"מ") לרוכשי דירות בשכונת עיר ימים שבנתניה - בשלב א' היקף מסגרת הערבויות הכולל (לאחר הקטנות בעקבות סיום בניית הפרויקט ואיכלוס) הינו כ-16 מיליון ש"ח והיתרה המנוצלת ליום 31.12.2018 הינה כ-3 מיליון ש"ח. בשלב ב' היקף מסגרת ערבויות חוק המכר 14 מיליון ש"ח. יתרה מנוצלת נכון ל-31.12.18 הינה מיליון ש"ח. להבטחת ההתחייבויות לבנק שועבדו מקרקעי הפרויקט. ההתקשרות אושרה בוועדת אנשים קשורים החל בשנת 2011 ומדי תקופה בשנים קודמות, ולאחרונה אושרה בוועדת הביקורת בחודש דצמבר 2018.
- ג. הבנק התקשר עם חברה מקבוצת שיכון ובינוי וצד שלישי לא קשור, בחלקים שווים, בהסכם מימון להעמדת הלוואות, ערבויות ועח"מ בקשר עם פרויקט למגורים בקרית אונו בשני שלבים בהיקף של 273.5 מיליון ש"ח, על-פי אישור ועדת אנשים קשורים משנת 2014 ומדי תקופה, ולאחרונה באישור ועדת הביקורת מהחודשים מאי ויולי 2018. היתרה המנוצלת ליום 31.12.2018 הינה כ-148 מיליון ש"ח. לטובת הבנק שועבדו הזכויות ומקרקעי הפרויקט. בנוסף, בשלב א' של הפרויקט שבנייתו הסתיימה, קיימת יתרת עח"מ בסך 191 מיליון ש"ח.
- ד. לחברה מקבוצת שיכון ובינוי אושר הסכם המסדיר העמדת ערבויות לפי חוק המכר לרוכשי דירות ביוקנעם בשני שלבים. היתרה המנוצלת ליום 31.12.2018 עמדה על כ-223 מיליון ש"ח ולמועד פרסום הדוח מסגרת הערבויות פקעה לפי תנאיה בעקבות איכלוס הפרויקט. להבטחת ההתחייבויות לבנק שועבדו מקרקעי הפרויקט. ההתקשרות אושרה בוועדת אנשים קשורים החל בחודש ינואר 2013 ומדי תקופה ולאחרונה בחודש פברואר 2018. נכון למועד פרסום הדוח, הערבויות פגו לפי תנאיהן.
- ה. לחברה מקבוצת שיכון ובינוי מסגרת להלוואות זמן קצר, ערבויות ועסקות עתידיות בסך של 155 מיליון ש"ח, אשר אושרה בוועדת אנשים קשורים החל בחודש נובמבר 2015 ומדי תקופה, ולאחרונה אושרה על-ידי ועדת הביקורת בחודש יולי 2018. ליום 31 בדצמבר 2018 קיימת יתרה מנוצלת של כ-45 מיליון ש"ח. בנוסף, לחברה זו הלוואות לזמן ארוך בסך כולל נכון ליום 31 בדצמבר 2018 של כ-49 מיליון ש"ח, שזמן פרעונן הסופי הינו 2022. כנגד הלוואות אלו קיים שעבוד מקרקעין בנתניה. בנוסף, אושרה בוועדת הביקורת בחודש יוני 2018 הלוואה בסך 55 מיליון ש"ח כנגד שעבוד נכס מניב ומקרקעין בתל-אביב. הנכס מבטיח את כלל האשראים, אך התקבל אישור לשחרורו במידה ויפרע האשראי בגין המקרקעין בתל-אביב ולא קמה עילה נוספת לפירעון.
- ו. לשותפות מקבוצת שיכון ובינוי עח"מ מאוכלסות בסך כולל של כ-18.5 מיליון ש"ח. ערבויות אלו אושרו בוועדת הביקורת בחודשים יוני, יולי ודצמבר 2018.
- ז. הבנק משתתף בסינדיקציה של שני הסכמים למימון לטווח ארוך (Non Recourse) של פרויקט הקמת תחנת כוח סולארית (בסך של כ-102 מיליון ש"ח, מימון עד שנת 2035), אשר נדון בוועדת אנשים קשורים ביוני ובספטמבר 2018 ובשנים קודמות, ושל פרויקט מתקן התפלה (מימון של כ-62 מיליון ש"ח, עד לשנת 2030), אשר נדון בוועדה באוגוסט 2018 ובשנים קודמות. הפרויקטים מבוצעים על-ידי שתי חברות מקבוצת שיכון ובינוי.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק:

שם בעל עניין	מס' תאגיד	מניות ע"ב בשי"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה ⁽¹⁾	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
אריסון החזקות (1998) בע"מ	512705153	210,543,761	15.74	15.79	15.74	15.74
אלטשולר-שחם גמל ופנסיה בע"מ	511446551	65,051,301	4.86	4.88	4.86	4.86
אלטשולר-שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ	511446551	4,117,844	0.31	0.31	0.31	0.31

(1) הבנק מחזיק 3,673,637 מניות רדומות, והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.
 (2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.

דוח תקופתי

לשנת 2018

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ב. החזקות מניות הבנק על-ידי דירקטורים

שם בעל עניין	מס' תאגיד	מניות ע"נ בשי"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה ⁽¹⁾	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
עודד ערן	053378824	20,384	0.00	0.00	0.00	0.00
משה קורן	1228998	13,000	0.00	0.00	0.00	0.00
החזקת מניות הבנק על-ידי נושאי משרה בכירה:						
ארי פינטו	069042505	123,108	0.01	0.01	0.01	0.01
	rsu	15,163				
אתי בן זאב	023571540	42,539	0.00	0.00	0.00	0.00
	rsu	7,910				
צחי כהן	022007587	176,173	0.01	0.01	0.01	0.01
	rsu	27,900				
אמיר בכר	029331113	15,876	0.00	0.00	0.00	0.00
	rsu	11,640				
עופר לוי	052222577	105,251	0.01	0.01	0.01	0.01
	rsu	19,543				
ידין ענתבי	028078525	171,546	0.01	0.01	0.01	0.01
	rsu	29,330				
זאב חיו	057069676	69,530	0.00	0.00	0.00	0.00
	rsu	26,703				
רון שטיין	022537021	52,104	0.00	0.00	0.00	0.00
	rsu	23,058				
יוסף ארז	023086101	29,843	0.00	0.00	0.00	0.00
	rsu	1,368				
גולן שרמן	023706583	18,924	0.00	0.00	0.00	0.00
	rsu	6,468				
יעל אלמוג	059284745	5,975	0.00	0.00	0.00	0.00
אסף אזולאי	052807120	3,685	0.00	0.00	0.00	0.00
ניב פולני	057764730	5,860	0.00	0.00	0.00	0.00
עופר קורן	027875475	10,061	0.00	0.00	0.00	0.00
	rsu	2,612				
גלעד בלוך	058487296	-	0.00	0.00	0.00	0.00

(1) הבנק מחזיק 3,673,637 מניות רדומות, והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.

(2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ג. החזקה על-ידי בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בניירות-ערך של חברת פועלים הנפקות ופועלים אינטרנשוניל

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ת.ז.	שם ניירות-ערך	כמות
אלטשולר-שחם גמל ופנסיה בע"מ	511446551	פועלים הנפי' 32	1,122,221
		פועלים הנפי' 33	202,156,043
		פועלים הנפי' 34	230,397,538
		פועלים הנפי' 36	250,000,000
אלטשולר-שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ	511446551	פועלים הנפי' הת י'	63,575,377
		פועלים הנפי' הת י"א	38,918,741
		פועלים הנפי' 29	26,738,077
		פועלים הנפי' הת י"ד	12,155,450
		פועלים הנפי' 32	65,291,418
		פועלים הנפי' 33	68,565,697
		פועלים הנפי' 34	109,516,432
		פועלים הנפי' 35	30,540,000
		פועלים הנפי' 36	18,200,000

החזקות בעל עניין - בנק הפועלים בע"מ: ראה [תקנה 11.א.](#)

פירוט נוסף בדבר המחזיקים העיקריים:

1. בעלי השליטה באריסון החזקות (1998) בע"מ:

שיעור החזקה בהון	
30%	Eternity Holdings One Trust ⁽¹⁾
70%	Eternity Four-A Trust ⁽¹⁾
100%	סך-הכל

(1) Eternity Holdings One Trust ו-Eternity Four-A Trust ("הנאמנויות") מחזיקות ב-30% וב-70%, בהתאמה, ממניות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). הנאמנים של Eternity Holdings One Trust הינם The Northern Trust Company of Delaware ו-Fides VE LLC והנאמנים של Eternity Four-A Trust הינם The Northern Trust Company of Delaware ו-Braiden Services LLC. גבי שרי אריסון הינה הנהנית העיקרית בנאמנויות ויהיה לה שיקול הדעת הבלעדי להצביע באסיפות בעלי המניות של אריסון החזקות מכח יפוי כח, שניתנו לה על-ידי הנאמנים. יפוי הכח ניתנו שלא מתוך כוונה לבטלם כל עוד אריסון החזקות מחזיקה במניות הבנק. מובהר, כי שיעור החזקה של אריסון החזקות בכח ההצבעה, חושב ביחס לסך המניות בהחזקה ולא הוקטן לפי ההוראה בהיתר החזקה שקיבלה גבי אריסון מבנק ישראל, על-פיה ממועד כניסתו של ההיתר לתוקף, אריסון לא תצביע בכח זכויות ההצבעה העולות על 5% מאמצעי השליטה בבנק. בהתאם לא הוגדלו גם שעורי החזקה בהצבעה של יתר המחזיקים. לפרטים אודות הוראות היתר החזקה, ראה דיווח מידי של הבנק מיום 4.9.2018 (מס' אסמכתא 082039-01-2018).

2. בעלי השליטה באלטשולר-שחם בע"מ:

המידע שלהלן הינו כפי שנמסר לבנק על-ידי בעל העניין. אלטשולר-שחם בע"מ ("א"ש") הינה קבוצת דיווח מוסדית הכוללת את אלטשולר-שחם גמל ופנסיה בע"מ ("א"ש גמל ופנסיה") ואלטשולר-שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ ("א"ש קרנות נאמנות").

בעלי השליטה בא"ש הינם:

גילעד אלטשולר ת.ז. 057379315 באמצעות החזקה ב-100% מגילעד אלטשולר החזקות בע"מ, המחזיקה ב-44.55% ממניות א"ש. קלמן שחם ת.ז. 000915983 באמצעות החזקה ב-100% מקלמן שחם החזקות בע"מ, המחזיקה ב-44.55% ממניות א"ש. רוני בנין בר ת.ז. 336289202 המחזיק בנאמנות ב-9.89% ממניות א"ש. בעלי השליטה בא"ש גמל ופנסיה הם:

בעלי השליטה בא"ש, כאמור בהערה לעיל, באמצעות החזקתם בא"ש המחזיקה ב-61.75% מא"ש גמל ופנסיה במישרין וב-19% בעקיפין באמצעות החזקה (במישרין ובעקיפין באמצעות אלטשולר-שחם החזקות גמל בע"מ) ב-49.67% מפרפקט (י.ג.א) שוקי הון בע"מ ("פרפקט"), המחזיקה ב-38.25% מא"ש גמל ופנסיה; וכן ב. יאיר לווינשטיין באמצעות החזקה של 100% ביאיר לווינשטיין החזקות בע"מ, המחזיקה ב-50.33% מפרפקט המחזיקה כאמור ב-38.25% מא"ש גמל ופנסיה.

בעלי השליטה בא"ש קרנות נאמנות הם:

בעלי השליטה בא"ש קרנות נאמנות הם בעלי השליטה בא"ש כאמור לעיל, באמצעות החזקתם בא"ש המחזיקה ב-80% מא"ש קרנות נאמנות.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות בנות במניות של חברות-בת או קשורות

מספר חברה ברשם החברות	שם בעל העניין	שם החברה שבה מחזיק בעל העניין
510373053	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	אמ"י נאמנים בע"מ
511584781	אמ"י נאמנים בע"מ	באמ"י נכסים בע"מ
511584781	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	באמ"י נכסים בע"מ
1465245	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	בי אייג'י איי אינווסטמנט אדיוסורס אסיה
515082931	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	בי אייג'י איי יעוץ השקעות גלובליות (ישראל) בע"מ
352460912	פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק
774483903	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	בנק פוזיטיף קרדי וז' קלקימנה בנקאסי אי.אס.
513634394	ישראלכרט בע"מ	גלובל פקטורינג בע"מ
510237878	אופז בע"מ	דיר ב.פ. בע"מ
511727232	דיר ב.פ. בע"מ	דיר ב.פ. השקעות (1992) בע"מ
511895773	דיר ב.פ. בע"מ	דיר ב.פ. נכסים (1993) בע"מ
774177877	הפועלים (קיימן) לימיטד	הפועלים (לטין אמריקה) ס.א
511391278	אופז בע"מ	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ
133732556	בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק	הפועלים סקיריטיס יו אס איי אינק
510729205	פועלים שרותי נאמנות בע"מ	חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ
510729742	פועלים שרותי נאמנות בע"מ	חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ
510364508	רבדים (נכסים) בע"מ	חצרון חברה להשקעות בע"מ
900000606	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	טרינל חברה למסחר ולהשקעות
510595036	ישראלכרט בע"מ	יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ
510595036	ישראלכרט בע"מ	יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ
510125784	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	יפת רישומים בע"מ
512053513	ישראלכרט בע"מ	ישראלכרט (נכסים) 1994 בע"מ
513497628	ישראלכרט בע"מ	ישראלכרט מימון בע"מ
510439284	ביצור בע"מ	מבנים וציוד בע"מ
511470999	דיר ב.פ. בע"מ	מי-עוז בע"מ
500422084	בנק פוזיטיף קרדי וז' קלקימנה בנקאסי אי.אס.	סי ביליסים טקנולוג'לרי
500422084	אגם חברה פיננסית בע"מ	סי ביליסים טקנולוג'לרי
500422084	אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ	סי ביליסים טקנולוג'לרי
500422084	תעודה חברה פיננסית בע"מ	סי ביליסים טקנולוג'לרי
740001433	פועלים בתבונה בע"מ	פאם הולדינג אל.טי.די
513624338	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	פועלים אופקים בע"מ
740001441	פאם הולדינג אל.טי.די	פועלים אסט מנג'מנט (יו.קיי) לימיטד
550019012	פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים דלתא פנד שותפות חוגבלת
512433194	פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ

דוח תקופתי

לשנת 2018

שיעור החזקה			ע"ג מוחזק לתאריך המאזן	סוג מטבע	ערך הנקוב למניה	מספר מניות	שם הנייר
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון					
100%	100%	100%	5.0	שקל חדש	0.00	50,000	מניות רגילות
1%	1%	1%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.00	99	מניות רגילות
100%	100%	100%	9,000,000.0		1.00	9,000,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	1,000.0	שקל חדש	1.00	1,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	דולר ארצות-הברית	1.00	100	מניות רגילות
70%	70%	70%	235,514,687.4		0.10	2,355,146,874	מניות רגילות
100%	100%	100%	2,000,000.0	שקל חדש	1.00	2,000,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	106.6	שקל חדש	0.10	1,066	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	398,537,083.0	פזו אורוגוואי	1.00	398,537,083	Bearer
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	0.1	דולר ארצות-הברית	0.01	10	COMMON
100%	100%	100%	0.0	שקל חדש	0.00	10	מניות רגילות
100%	100%	100%	0.0	שקל חדש	0.00	10	מניות רגילות
33%	33%	33%	33,588.0	שקל חדש	0.10	335,880	מניות רגילות
100%	100%	100%	150,000.0	פרנק שוויצרי	100.00	1,500	מניות רגילות
49%	49%	100%	1,806.6	שקל חדש	0.00	18,066,344	מניות רגילות
51%	51%	0%	0.0	שקל חדש	0.00	1	מניות מיוחדות
100%	100%	100%	0.1	שקל חדש	0.00	1,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	9,999.0	שקל חדש	1.00	9,999	מניות רגילות
100%	100%	100%	10,000.0	שקל חדש	1.00	10,000	מניות רגילות
5%	5%	5%	0.5	שקל חדש	0.10	5	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	3,986,850.0		1.00	3,986,850	מניות רגילות
0%	0%	0%	4,375.0		1.00	4,375	מניות רגילות
0%	0%	0%	4,375.0		1.00	4,375	מניות רגילות
0%	0%	0%	4,375.0		1.00	4,375	מניות רגילות
100%	100%	100%	771,739.0	לירה שטרלינג	1.00	771,739	מניות רגילות
100%	100%	100%	50,000.0	שקל חדש	1.00	50,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	1,000,000.0	לירה שטרלינג	1.00	1,000,000	מניות רגילות
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.00	99	ללא הון מניות
100%	100%	100%	999.0	שקל חדש	1.00	999	מניות רגילות

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות בנות במניות של חברות-בת או קשורות (המשך)

מספר חברה ברשם החברות	שם בעל העניין	שם החברה שבה מחזיק בעל העניין
512433194	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ
512882317	פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים וונצ'רס 1 בע"מ
512882317	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	פועלים וונצ'רס 1 בע"מ
512882317	פועלים שוקי הון בע"מ	פועלים וונצ'רס 1 בע"מ
530205905	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	פועלים וונצ'רס 2 אל.פי
510820046	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים וונצ'רס בע"מ
510464795	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	פועלים ונצ'ר סרביסס ישראל בע"מ
513661025	פועלים אופקים בע"מ	פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ
520032541	ביצור בע"מ	פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ
511465593	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים שוקי הון בע"מ
511735185	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ
511735185	פועלים שוקי הון בע"מ	פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ
512693441	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ
512693441	פועלים שוקי הון בע"מ	פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ
520043290	פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ
520043290	פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ
520043290	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ
520043290	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ
980582800	פועלים וונצ'רס בע"מ	פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי
980582799	פועלים וונצ'רס בע"מ	פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי
980582799	פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי	פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי
511567471	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פימר חברה לבנין ופיתוח בע"מ
511567471	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פימר חברה לבנין ופיתוח בע"מ
510437494	רבדים (נכסים) בע"מ	צדית בע"מ
512834896	ישראלכרט בע"מ	צמרת מימונים בע"מ
740000401	אופז בע"מ	שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.
510810294	רותסה בע"מ	תוט תיור וטיול בע"מ
510549249	דיור ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיור ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיור ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיור ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ

דוח תקופתי

לשנת 2018

שיעור החזקה			ע"ג מוחזק לתאריך המאזן	סוג מטבע	ערך הנקוב למניה	מספר מניות	שם הנייר
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון					
0%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
0%	6%	6%	1,100.0	שקל חדש	0.01	110,000	מניות רגילות
100%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	ללא הון מניות
0%	48%	48%	9,513.3	שקל חדש	0.01	951,330	מניות רגילות
100%	0%	0%	100.0	שקל חדש	1.00	100	ללא הון מניות
100%	100%	100%	1,516,608.9	שקל חדש	0.01	151,660,886	מניות רגילות
100%	100%	100%	269.8	שקל חדש	0.10	2,698	מניות רגילות א'
100%	100%	100%	1,000.0	שקל חדש	1.00	1,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	180,628,882.0	שקל חדש	1.00	180,628,882	מניות רגילות
100%	100%	100%	21,801,000.0	שקל חדש	1.00	21,801,000	מניות רגילות
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.00	99	מניות רגילות
1%	1%	1%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
0%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
100%	100%	100%	999.0	שקל חדש	1.00	999	מניות רגילות
48%	48%	20%	185.5	שקל חדש	0.00	1,855,445	מניות רגילות א'
0%	0%	28%	283.6	שקל חדש	0.00	2,836,485	מניות רגילות ב'
47%	47%	19%	183.0	שקל חדש	0.00	1,829,935	מניות רגילות א'
0%	0%	28%	279.7	שקל חדש	0.00	2,797,487	מניות רגילות ב'
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.00	99	מניות רגילות
1%	1%	1%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
0%	0%	26%	26.0	שקל חדש	1.00	26	מניות רגילות
50%	50%	0%	5.0	שקל חדש	1.00	5	מניות הנהלה
100%	100%	100%	11.5	שקל חדש	0.00	114,799	מניות רגילות
100%	100%	100%	3,000.0	שקל חדש	1.00	3,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	4,999,999.0	דולר ארצות-הברית	1.00	4,999,999	מניות רגילות
100%	100%	0%	0.0	שקל חדש	0.00	1	מניות יסוד
0%	0%	10%	521.9	שקל חדש	0.10	5,219	מניות רגילות
0%	0%	7%	360.0	שקל חדש	0.01	36,000	מניות בכורה
0%	0%	75%	4,025.0	שקל חדש	0.00	40,250,000	מניות בכורה א'
100%	100%	0%	0.1	שקל חדש	0.10	1	מניות מיוחדות

תקנה 24א

הסכום בש"ח		הון המניות
מונפק ונפרע	רשום	
1,337,377,111	4,000,000,000	מניות רגילות בנות - 1 ש"ח

מניות רדומות

בנק הפועלים בע"מ מחזיק 3,673,637 מניות רדומות והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות. מספר המניות הכלולות בהון המניות המונפק בניכוי המניות הרדומות שאינן מקנות זכויות כלשהן - 1,333,703,474. המניות רשומות למסחר בבורסות לניירות-ערך בתל-אביב.

תקנה 24ב מרשם בעלי מניות

1,337,303,315	כמות מניות	99	פיר בעלי מניות - בנק הפועלים בע"מ
35,800	סביון טל	1	חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ*
31,680	ציצ'אן אברהם	1	
2,450	דון מקסוול	1	
1,640	פלורסהיים מרק וציפורה	1	
700	אגמון אליהו	1	
603	ברקנר אלברט	1	
544	לוי ויקטוריה	1	
122	מינדל שירה מילכה	1	
100	גבע אריה	1	
75	פנצ'ר נתן	1	
40	זקס ערן	1	
10	יהודה בר-לב	1	
10	נוימן דוד	1	
10	אהרון אליאס	1	
5	כלב ויקטוריה	1	
2	אמ"מ ג. - השקעות ופיננסים בע"מ	1	
1	זקצר רם	1	
1	ארז טל	1	
1	קרמר משה	1	
1	פלדמן אבי	1	
1	לבנת רוז	1	
1,337,377,111	סך-הכל		

* כמות המניות בחברה לרישומים, כלולות 3,673,637 מניות רדומות שבבעלות בנק הפועלים.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾

שם	עודד ערן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 053378824 תאריך לידה: 28.5.1955 מען: צמרות 171/6, הרצליה נתיבות: ישראלית וגרמנית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדות הדירקטוריון: ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין, ועדת אשראי והוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית. חבר ועדות הדירקטוריון: ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי והוועדה לניהול ובקרת סיכונים. כיהן גם כיו"ר ועדת כספים ותשקיפים עד ליום 29 באוקטובר 2018, מועד ביטולה של הוועדה.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1 בינואר 2017.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	18 בפברואר 2016.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר שני במשפטים, אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר שני בספרות - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במדעי הרוח - האוניברסיטה הפתוחה.
	דירקטור ובעל שליטה בחברות: חברת עורך-דין עודד ערן ומינורטיל בע"מ. יו"ר הוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה (ע"ר); חבר בעמותה ובוועד המנהל של קרן פרץ נפתלי (ע"ר); חבר הוועד המנהל של אוניברסיטת תל-אביב; וחבר הוועד הפועל של איגוד הבנקים. שימש יועץ מיוחד למשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות' ומרצה מן החוץ בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. כיהן בעבר כדירקטור באדם ומלואו - הארגון הישראלי למניעת אפליה על רקע משקל.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	רונית אברמזון רוקח
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054121108 תאריך לידה: 17.8.1957 מען: שמשון 5, ירושלים נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת ביקורת של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין וועדת תגמול. כיהנה כיו"ר ועדת תגמול מ-5 בפברואר 2018 ועד 12 באפריל 2018.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי חוק הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי הוראות חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	לא. 5 בפברואר 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון במשפטים - האוניברסיטה העברית ירושלים. משמשת כיועצת משפטית בתחומי חברות, ניירות-ערך ובנקאות (רונית אברמזון, שירותים משפטיים בע"מ).
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשובה ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	חברת הוועד המנהל של עמותת שילוב - מכון לטיפול משפחתי זוגי (ע"ר); עמותת הקרן לירושלים (ע"ר); מכללה האקדמית בית ברל (ע"ר); וחברת האסיפה הכללית של ציפורי מרכז להכשרה ומנהיגות בע"מ (חל"צ). כיהנה בעבר כדירקטורית בחברות: מגדל לביטוח בע"מ, מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, מגדל שוקי הון בע"מ וכרמל אולפינים בע"מ (דח"צ).
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בעלת כשירות מקצועית. דירקטור מומחה. לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דליה לב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 007555337 תאריך לידה: 2.8.1947 מען: בני משה 16/33, תל-אביב נתיבות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת תגמול של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי, הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטוריות חיצוניות לפי הוראות חוק החברות.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	12 באפריל 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	רואת חשבון מוסמכת - האוניברסיטה העברית. LLM (מוסמך במשפטים) - אוניברסיטת בר אילן. Advanced Management Program - Harvard Business School. מגשרת מוסמכת - לשכת עורכי הדין. דירקטורית בחברת בלגל בע"מ (חברה בבעלות מלאה). מנטורית לדירקטורים בעמותת יסמין (ע"ר).
האם בעבר כדירקטורית בחברות: הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שטראוס גרופ בע"מ, פז חברת הנפט בע"מ.	כיהנה בעבר כדירקטורית בחברות: הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שטראוס גרופ בע"מ, פז חברת הנפט בע"מ.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

יעקב פאר	שם
מס' זיהוי: 052242609 תאריך לידה: 16.4.1954 מען: רימלט אלימלך 4, רמת-גן נתינות: ישראלית	פרטים אישיים
ועדת אשראי, ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי, ועדת ביקורת והוועדה לניהול ובקרת סיכונים.	חברות בוועדות הדירקטוריון
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 ודירקטור בלתי תלוי.	האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301
לא.	האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו
6 באוקטובר 2010.	התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה
בעל תואר שני בניהול עסקי בהנדסת תעשייה וניהול - אוניברסיטת בן-גוריון. בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן-גוריון.	השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור
יועץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים.	
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.	האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה
לא.	האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	משה קורן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 1228998 תאריך לידה: 8.7.1938 מען: בן יהודה 5, קרית-אונו נתיבות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לניהול ובקרת סיכונים של הדירקטוריון. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת וועדת תגמול. כיהן כיו"ר ועדת אשראי עד ליום 12 באפריל 2018.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	3 באוגוסט 1992.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית. בוגר קורסים בנושא ניתוח דו"חות כספיים. יועץ בנקאי ופיננסי. מכהן כדירקטור בחברת פרייוסי רייטינג בע"מ.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ריצ'ארד קפלן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 011176500 תאריך לידה: 26.8.1955 מען: לוי אשכול 63/16, תל-אביב נתינות: ישראלית ואמריקאית
חברות בוועדות הדירקטוריון	ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	1 ביולי 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	מהנדס מכונות, אוניברסיטת בראון. בוגר במשפטים (J.D.), אוניברסיטת קורנל.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	כיהן בעבר כסגן נשיא, ראש תחום פיתוח שירותים פיננסיים גלובליים בחברת IBM; כמנכ"ל חברת IBM Israel; כחבר מועצת המנהלים בלשכת מסחר ישראל-ארצות-הברית וכיו"ר חברי הדסה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בעל כשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ראובן קרופיק
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 013482518 תאריך לידה: 22.8.1951 מען: העמק 3, הוד השרון נתיבות: ישראלית וארגנטינאית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין והוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 ודירקטור בלתי תלוי.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	18 בפברואר 2016.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) רקאנטי - אוניברסיטת תל-אביב.
	דירקטור בחברות, יזם עסקי. דירקטור ב-NYK Technologies (חברה משפחתית). חבר בוועד המנהל של המכון לביומתמטיקה רפואית, ע"ר.
	כיהן בעבר כמנכ"ל בכלל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ; כשותף, יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל ארטה וונציר גרופ בע"מ; כיו"ר דירקטוריון החברות: גמידה סל בע"מ, מדיונד בע"מ, אנדרומדה ביוטק בע"מ; וכדירקטור בדירקטוריון החברות: קיורטק בע"מ, יקבי רקאנטי בע"מ וקמפוס ביו ניהול בע"מ.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	
כיהנה כדירקטורית בבנק עד ליום 6 באפריל 2018.	דפנה שורץ מס' זיהוי: 050172667 תאריך לידה: 22.8.1950
כיהן כדירקטור בבנק עד ליום 28 באפריל 2018.	אמנון דיק מס' זיהוי: 051770568 תאריך לידה: 20.11.1952
כיהן כדירקטור בבנק עד ליום 4 בספטמבר 2018.	חאיר ויצנר מס' זיהוי: 059681593 תאריך לידה: 2.5.1965
כיהנה כדירקטורית בבנק עד ליום 4 בספטמבר 2018.	אפרת פלד מס' זיהוי: 027224773 תאריך לידה: 16.5.1974
כיהן כדירקטור בבנק עד ליום 4 בספטמבר 2018.	עידו שטרן מס' זיהוי: 031571904 תאריך לידה: 19.3.1978

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽²⁾

שם	ארי פינטו
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 069042505 תאריך לידה: 22.12.1961
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 8 בספטמבר 2009.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מנהל כללי, מיום 1 באוגוסט 2016.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - ניו אינגלנד קולג', הניקר, ארצות-הברית. בעל תואר שני במנהל ציבורי - אוניברסיטת Clark בוסטון, ארצות-הברית. בוגר לימודי תעודה בתפקידי הדירקטור הלכה למעשה, המרכז הישראלי לניהול ולימודי תעודה בניהול כללי, אוניברסיטת בר-אילן.
מפברואר 2016 ועד יולי 2016 ממלא מקום מנהל כללי, COO (Chief Operating Officer) אסטרטגיה, משאבים ותפעול.	מנובמבר 2013 ועד פברואר 2016 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית.
חבר בוועד המנהל של העמותות פועלים בקהילה (ע"ר); בוועד הפועל של איגוד הבנקים; ובוועדה המייעצת לענייני בנקאות.	

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.
 (2) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	יעל אלמוג
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 59284745 תאריך לידה: 6.3.1968
תאריך תחילת כהונה	מכהנת כחברת הנהלה מיום 1 ביוני 2017.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, היועצת המשפטית הראשית של הבנק מיום 1 במרץ 2018.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במשפטים - אוניברסיטת קולומביה, ניו-יורק. מיוני 2017 ועד פברואר 2018 - משנה למנהל כללי, הממונה על חטיבת מחזיקי עניין. מרץ 2012 עד מאי 2017 - מנהלת ארגון התקינה החשבונאית הבינלאומית IFRS בלונדון.
	חברה בוועד המנהל של העמותות פועלים בקהילה (ע"ר) וקרן פרץ נפתלי (ע"ר).
שם	אמיר בכר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 029331113 תאריך לידה: 20.4.1972
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 29 במאי 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר בוגר במשפטים וכלכלה מהאוניברסיטה העברית. בעל תואר מוסמך בכלכלה ותואר דוקטור במשפטים מהאוניברסיטה העברית. מנובמבר 2016 ועד מאי 2018 - מנהל אגף ייעוץ ומחקר. מנובמבר 2010 ועד אוקטובר 2016 - קצין ציות ראשי של הבנק.
	מרצה מן החוץ בדיני בנקאות באוניברסיטה העברית.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	אתי בן-זאב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 023571540 תאריך לידה: 2.12.1967
תאריך תחילת כהונה	מכהנת כחברת הנהלה מיום 14 בפברואר 2016.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. מכהנת כיו"ר דירקטוריון בחברת הבת פועלית בע"מ.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מאוגוסט 2014 ועד ינואר 2016 מנהלת אגף הפיתוח. מאפריל 2010 ועד אוגוסט 2014 מנהלת אגף תשתיות.
שם	יעל דרומי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 025198193 תאריך לידה: 6.1.1973
תאריך תחילת כהונה	מכהנת כחברת הנהלה מיום 1 במרץ 2018.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת מחזיקי עניין.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון בפסיכולוגיה ותקשורת - אוניברסיטת תל-אביב. משנת 2014 ועד שנת 2017 שותפה מנהלת ב-My Storiez. משנת 1999 ועד שנת 2014 עורכת וחברת מערכת בכירה ב"ידיעות אחרונות".

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ארז יוסף
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 023086101 תאריך לידה: 2.10.1967
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 ביולי 2016.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנכ"ל, COO, ממונה על חטיבת אסטרטגיה, משאבים ותפעול. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבת הבאות: אבוקה חברה להשקעות בע"מ, מבנים וציוד בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ, רמח"ל פועלים בע"מ וביתן חברה להשקעות ומשכנתאות בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בניהול וכלכלה – האוניברסיטה הפתוחה. בעל תואר שני במנהל עסקים – האוניברסיטה הפתוחה. בוגר קורס דירקטורים ונושאי משרה בכירים בתאגידים מטעם "להב פיתוח מנהלים". מפברואר 2016 עד יוני 2016 מנהל אגף אסטרטגיה ו-PMO ארגוני. מינואר 2013 עד פברואר 2016 מנהל אגף פיננסי ומידע ניהולי.
	כיהן בעבר כיו"ר דירקטוריון בחברת הבת באמ"י נכסים בע"מ.

שם	צחי כהן
פרטים אישיים	מס' זיהוי 022007587 תאריך לידה: 29.9.1965
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 ביולי 2012.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית החל מיום 1 במרץ 2018. מכהן כיו"ר דירקטוריון חברות הבת הבאות: דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ, דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ ופועלים שרותי נאמנות בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בהנדסה אוירונאוטית – הטכניון, חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים – אוניברסיטת תל-אביב. מיולי 2012 ועד פברואר 2018 – משנה למנהל כללי, הממונה על החטיבה לניהול סיכונים.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	עופר לוי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 052222577 תאריך לידה: 15.2.1954
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 במאי 2006.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חשבונאי ראשי. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבת הבאות: אמ"י נאמנים בע"מ, יפת רישומים בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון מוסמך. כיהן בעבר כדירקטור בדירקטוריון חברת הבת פועלים אקספרס בע"מ.
שם	ידין ענתבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028078525 תאריך לידה: 31.10.1970
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 23 ביולי 2013.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה ו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית החל מיום 29 במאי 2018. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבת הבאות: בנק הפועלים שוויץ, פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ, חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון-בית השקעות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ, Sure-Ha International Ltd, פקעות פועלים בע"מ, קונטיננטל פועלים בע"מ, אופז בע"מ, הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ, הפועלים נכסים מניות בע"מ, תרשיש-החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, תעודה חברה פיננסית בע"מ, הפועלים הנפקות בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ. מכהן כדירקטור בחברת הבת: Hapoalim International.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים. רואה חשבון מוסמך. מכהן כדירקטור בחברת ידין ענתבי ייעוץ בע"מ. מ-23 ביולי 2013 ועד 29 במאי 2018 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. מפברואר 2011 ועד יולי 2012 מנכ"ל דש בית השקעות. מספטמבר 2005 ועד דצמבר 2009 הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר. כיהן בעבר כיו"ר דירקטוריון חברות הבת הבאות: פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ ופועלים אופקים בע"מ, כסגן יו"ר הדירקטוריון בבנק פוזיטיף וכדירקטור בדירקטוריון החברות: דש קופות-גמל בע"מ ותכלית תעודות סל בע"מ.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	עופר קורן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 027875475 תאריך לידה: 19.9.1970
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 29 במאי 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. מכהן כדירקטור בחברות הבת הבאות: ד"ר ב.פ. בע"מ, ד"ר ב.פ. השקעות (1992) בע"מ, ד"ר ב.פ. נכסים (1993) בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. משנת 2017 ועד מאי 2018 - ממונה על היחידה ליישום החוק להגברת התחרות. משנת 2013 ועד שנת 2017 - מנהל המרכז לניהול אסטרטגי.
שם	רונן שטיין
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 022537021 תאריך לידה: 6.11.1966
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 14 בפברואר 2016.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית. מכהן כיו"ר דירקטוריון חברות הבת הבאות: פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ ופועלים אופקים בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בכלכלה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - המרכז הבינתחומי הרצליה. בעל רישיון לעריכת דין - לשכת עורכי הדין בישראל. בעל רישיון לייעוץ בהשקעות - הרשות לניירות-ערך בישראל.
	מפברואר 2015 ועד פברואר 2016 מנכ"ל חברות כרטיסי האשראי: ישראלכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ. משנת 2010 ועד ינואר 2015 מנהל אגף בנקאות קמעונאית.
	חבר הוועד המנהל של עמותת עיגול לטובה (ע"ר).
	כיהן בעבר כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראלכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, צמרת מימונים בע"מ, ישראלכרט מימון בע"מ, ישראלכרט (נכסים) 1994 בע"מ ודירקטור בחברת גלובל פקטורינג בע"מ.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	גולן שרמן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 23706583 תאריך לידה: 22.6.1968
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בפברואר 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כלכלי, ממונה על חטיבת החדשנות.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בר-אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת בן-גוריון. מדצמבר 2014 ועד ינואר 2018 מנהל אגף בנקאות קמעונאית.

שם	זאב חיו
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057069676 תאריך לידה: 24.2.1961
תאריך תחילת כהונה	מכהן כמבקר פנימי ראשי החל מיום 14 ביולי 2014.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מבקר פנימי ראשי, משנה למנהל כלכלי, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובח"ל.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון. מיוני 2014 ועד אפריל 2018 מבקר פנימי ראשי בחברות: ישראלכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ.

מאוגוסט 2006 ועד יולי 2014 מנהל אגף שירותי תפעול בחטיבת שווקים פיננסיים בבנק הפועלים.

בעבר כיהן כמנכ"ל ודירקטור בחברת פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ; כיו"ר דירקטור החברות: פועלים אגוז חברה פיננסית בע"מ, פועלים שקד חברה פיננסית בע"מ, תבואת פועלים בע"מ, שורש פועלים בע"מ ומישור פועלים בע"מ; כדירקטור בחברות: החברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	גלעד בלוך
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028487296 תאריך לידה: 15.3.1971
תאריך תחילת כהונה	מכהן כמזכיר הבנק החל מיום 1 בפברואר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מזכיר הבנק.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - המכללה למינהל ראשון לציון. בעל תואר שני במנהל עסקים במסגרת תוכנית Executive MBA - אוניברסיטת תל-אביב. מיוני 2013 ועד ינואר 2017 מנהל יחידת ניתוח האשראי של האגף המסחרי בחטיבה העסקית. מינואר 2017 ועד פברואר 2019 עוזר אישי למנכ"ל בתחום האשראי, ציות וניהול סיכונים.
שם	אסף אזולאי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 052807120 תאריך לידה: 30.10.1983
תאריך תחילת כהונה	מכהן כמנהל מטה שיווק ופרסום, החל מיום 1 במרץ 2017.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מנהל מטה שיווק ופרסום.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במשפטים - הקריה האקדמית אונו משנת 2014 ועד שנת 2017 מנכ"ל משותף של חברת BBDO IM.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	אבנר פז-צוק
פרטים אישיים	מס' זיהוי 058010844 תאריך לידה: 3.2.1963
תאריך תחילת כהונה	החל מיום 1 בפברואר 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מנהל תוכנית המודרניזציה של מערכות הליבה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בהנדסה חקלאית, טכניון. בעל תואר שני במנהל עסקים והתמחות במימון, אוניברסיטת בר-אילן. משנת 2013 ועד שנת 2017 קצין חינוך ראשי (תת-אלוף)/צה"ל. משנת 2010 ועד שנת 2013 ראש מחלקת סייבר (אלוף משנה)/יחידה 8200.

שם	ניב פולני
פרטים אישיים	מס' זיהוי 057764730 תאריך לידה: 2 בדצמבר 1962
תאריך תחילת כהונה	1 במאי 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מנהל הפיתוח העסקי.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במדע המדינה ובסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, תואר ראשון במשפטים ותואר שני במדיניות ציבורית, כולם באוניברסיטת תל-אביב. בשנים 2016-2017 כיהן כקצין ציות ראשי של בנק הפועלים בע"מ ובשנים 2010-2016 כיהן כסמנכ"ל ויועץ משפטי של חברת כרטיסי האשראי ויזה כ.א.ל. יו"ר ונשיא (ללא שכר) בחברת אי.סי.סי סניף ישראל בע"מ (חל"צ).

דן אלכסנדר קולר
כיהן כחבר הנהלה, משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית, מיום 1 בינואר 2008 ועד ליום 29 במאי 2018.

רונית שפירא
כיהנה כמזכירת הבנק החל מיום 1 ביולי 2015 ועד 31 בינואר 2019.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26ב מורשי החתימה העצמאיים

אין.

תקנה 27 רואי חשבון של הבנק

זיו האפט, רואי חשבון, דרך מנחם בגין 48, תל-אביב.
סומך חייקין, רואי חשבון, רח' הארבעה 17, תל-אביב.

תקנה 28 פירוט לשינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק

ביום 12 באפריל 2018 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק מספר תיקונים בתקנון הבנק אשר כללו בעיקר התאמות של התקנון להוראות עדכניות בחקיקה ובהוראות החלות על הבנק בהיותו תאגיד בנקאי (כגון הוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים). ראה דוח לזימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 6 במרץ 2018 (מספר אסמכתא 018129-01-2018).

תקנה 29

א. המלצות הדירקטוריון לאסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית:

1. חלוקת דיבידנד -
לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד ראה [דוח הדירקטוריון עמוד 33](#).
  2. שינוי בהון - אין.
  3. שינוי בתזכיר ובתקנון של הבנק - ראה [תקנה 28](#) לעיל.
  4. פדיון מניות - אין.
  5. פדיון מוקדם של אגרות-חוב - ביום 1 בפברואר 2019 פדה הבנק בפדיון מוקדם מלא את שטרי ההון הנדחים (סדרה ב', לא סחיר) בתמורה לסכום פדיון כולל (הכולל הפרשי הצמדה וריבית) של כ-583 מיליון ש"ח. הפדיון המוקדם אושר על-ידי דירקטוריון הבנק ועל-ידי המפקח על הבנקים.
  6. עסקות שאינן בתנאי שוק בין הבנק לבין בעל עניין בו למעט עסקה של התאגיד עם חברה בת שלו - אין.
- ב.** החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון - אין.
- ג.** החלטות אסיפה כללית מיוחדת -
- ביום 5 בפברואר 2018 החליטה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק על מינויה של גבי רונית אברמזון-רוקח לכהונת דירקטורית חיצונית בבנק (כהגדרת המונח בסעיף 1 לחוק החברות), לתקופה של שלוש שנים החל מיום 5 בפברואר 2018 ועד ליום 4 בפברואר 2021.
- ביום 23 באוקטובר 2018 החליטה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק על מינויו של מר ריצ'ארד קפלן לכהונת דירקטור בבנק לתקופה של שלוש שנים, החל מיום 23 באוקטובר 2018 ועד ליום 22 באוקטובר 2021.
- לפרטים אודות החלטות שהתקבלו באסיפה כללית שנתית שנערכה ביום 12 באפריל 2018, ראה [סעיף 6.6 לחלק "ממשל תאגידי ופרטים נוספים"](#).

תקנה 29א

1. עסקות חריגות הטעונות אישור לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות - אין.
- תקנה 29א(4) - נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתבי פטור, התחייבות לשיפוי, והם מבוטחים בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה. לפרטים נוספים, לרבות אודות חידוש פוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה, ראה [תקנה 22](#).

גלעד בלון
מזכיר הבנק

עופר לוי
משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 17 במרץ 2019

שאלון ממשל תאגידי(1)

עצמאות הדירקטוריון		
לא נכון	נכון	
	✓	<p>1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א(ב)(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצוניים השונים):</p> <p>דירקטור א: אמרי טוב (כיהן עד 4.2.2018).</p> <p>דירקטור ב: דפנה שוורץ (כיהנה עד 5.4.2018).</p> <p>דירקטור ג: רונית אברמזון רוקח (החלה לכהן ב-5.2.2018).</p> <p>דירקטור ד: דליה לב (החלה לכהן ב-12.4.2018).</p> <p>במשך 7 ימים שחלפו ממועד סיום כהונתה של גבי דפנה שוורץ ועד לאישור מינויה של גבי דליה לב כדירקטורית חיצונית על-ידי האסיפה הכללית, כיהנה בבנק דירקטורית חיצונית אחת.</p> <p>מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 2 (וכן 2 דירקטורים חיצוניים נוספים, כהגדרת המונח בהוראה 301 של המפקח על הבנקים).</p>
		<p>2. שיעור⁽²⁾ הדירקטורים הבלתי תלויים⁽³⁾ המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 4/7.</p> <p>שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון⁽⁴⁾ התאגיד⁽⁵⁾: _____.</p> <p>☐ לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון).</p> <p>על-פי הוראה 301 של המפקח על הבנקים נדרש, כי לפחות שליש מהדירקטורים בדירקטוריון הבנק יהיו דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301. בבנק מכהנים כאמור 4 דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 והם גם דירקטורים בלתי תלויים.</p>
	✓	<p>3. בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).</p>
	✓	<p>4. כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים⁽⁶⁾ למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים).</p> <p>אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: _____.</p>

(1) פורסם במסגרת הצעות חקיקה לשיפור הדוחות ביום 16 במרץ 2014.

(2) בשאלון זה: "שיעור" - מספר מסוים מתוך הסך הכול, כך לדוגמה 3/8.

(3) לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.

(4) לענין שאלה זו - "תקנון" לרבות על פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמה בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).

(5) חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

(6) לענין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא יחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן בנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד יחשב כ"כפיפות" לענין שאלה זו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עצמאות הדירקטוריון (המשך)		
לא נכון	נכון	
✓		<p>5. כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של עניין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון" - האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן × במשבצת המתאימה). יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א: <u>0%</u>.</p>
✓		<p>6. בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצוינו הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור: זהות: גב' שרי אריסון. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): ---. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): ____. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן × במשבצת המתאימה). שיעור נוכחותו⁽⁷⁾ בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו: 1.9%, נוכחות אחרת: ____. גב' אריסון הוזמנה ונכחה בחלק מדין שערך הדירקטוריון ביום 4.9.2018, בקשר עם הודעת קבוצת אריסון על קבלת היתר החזקה מבנק ישראל והכוונה לביזור גרעין השליטה בבנק. ראה דיווחים מידיים של הבנק ממועד זה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>

(7) תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

כשירות וכישורי הדירקטורים	
7.	<p>בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה - קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה)⁽⁸⁾.</p> <p>קיימות הוראות מיוחדות בדיון הנוגעות לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.</p> <p>אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין -</p> <p>א. פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.</p> <p>ב. הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.</p> <p>ג. מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.</p> <p>ד. הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.</p>
8.	<p>התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תוכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד.</p> <p>אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין האם התוכנית הופעלה בשנת הדיווח: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)</p>
9.	<p>א. בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: 3.</p> <p>ב. מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח - בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית⁽⁹⁾: 4 בעלי כשירות מקצועית⁽¹⁰⁾: 3⁽¹¹⁾ במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, ינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכיהנו בשנת הדיווח.</p>
10.	<p>א. בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____.</p> <p>בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים: _____.</p> <p>ב. מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים: 5, נשים: 2.</p>

(8) חברת איגרת חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

(9) לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

(10) ר' הי"ש 9.

(11) נוסף על הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)						
לא נכון	נכון					
		<p>11. א. מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח: רבעון ראשון (שנת 2018): 14 רבעון שני: 12 רבעון שלישי: 12 רבעון רביעי: 15</p>				
		<p>ב. לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור⁽¹²⁾ השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו): (יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).</p>				
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת ביקורת ⁽¹³⁾	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת הכספים ⁽¹⁴⁾	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת תגמול ⁽¹⁵⁾
		עודד ערן	98%			ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת אשראי - 100% ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 75%
		הונית אברמזון רוקח	100%	100%	100%	הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת אשראי - 100% ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100%
		דליה לב	100%	100%	100%	ועדת אשראי - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100%
		יעקב פאר	98%	100%	100%	ועדת אשראי - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100%
		משה קורן	100%	100%	100%	הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת אשראי - 100% ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100%

(12) ר' ה"ש 2.

(13) לגבי דירקטור החבר בוועדה זו. בהתאם להוראות הפיקוח, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

(14) לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.

(15) לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית) (המשך)						
לא נכון	נכון					
					96%	ריצ'ארד קפלן
		ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100%		100%	100%	ראובן קרופיק
		ועדת אשראי - 100% ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100%			94%	אמנון דיק ⁽¹⁶⁾
		ועדת אשראי - 100% ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100%	100%	100%	100%	אמרי טוב ⁽¹⁷⁾
		ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 100% ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100%	100%	100%	100%	דפנה שוורץ ⁽¹⁸⁾
					91%	מאיר ויצ'נר ⁽¹⁹⁾
		הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100%			94%	אפרת פלד ⁽²⁰⁾
		ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100%			100%	עידו שטרן ⁽²¹⁾
	✓	12. בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.				

- (16) מר אמנון דיק סיים את כהונתו כדירקטור בבנק ביום 28.4.2018.
- (17) מר אמרי טוב סיים את כהונתו כדירקטור בבנק ביום 4.2.2018.
- (18) גבי דפנה שוורץ סיימה את כהונתה כדירקטורית בבנק ביום 5.4.2018.
- (19) מר מאיר ויצ'נר סיים את כהונתו כדירקטור בבנק ביום 4.9.2018.
- (20) גבי אפרת פלד סיימה את כהונתה כדירקטורית בבנק ביום 4.9.2018.
- (21) מר עידו שטרן סיים את כהונתו כדירקטור בבנק ביום 4.9.2018.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון		
לא נכון	נכון	
	✓	13. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א(2). לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: _____.
	✓	14. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א(6) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.
		15. בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות ⁽²²⁾ . ☒ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).
	✓	16. המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) -
_____	_____	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____.
_____	_____	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות ⁽²³⁾ : ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)
	✓	17. בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).

(22) בחברת איגרות חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.
(23) בחברת איגרות חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת הביקורת		
לא נכון	נכון	
		18. בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח -
	✓	א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
	✓	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	19. מי שאינו ראשי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות.
	✓	20. מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור: _____.
	✓	21. ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.
	✓	22. בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו ראשי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).
	✓	23. בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שתינתן לעובדים שהתלוננו כאמור.
	✓	24. ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

תפקידי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן: הוועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים (24)		
לא נכון	נכון	
		25. א. יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הוועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: יומיים, ככל שהדבר אפשרי.
		ב. מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת המלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2018): 5 דוח רבעון שני: 2 דוח רבעון שלישי: 1 דוח שנתי: 4
		ג. מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2018): 10 דוח רבעון שני: 8 דוח רבעון שלישי: 8 דוח שנתי: 10
	✓	26. רואה החשבון המבקר של התאגיד השתף בכל ישיבות הוועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפות: _____
		27. בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:
	✓	א. מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בוועדה ואישור הדוחות כאמור).
	✓	ב. התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-115(ג) לחוק החברות (לעניין כהונת חברי ועדת ביקורת).
	✓	ג. יו"ר הוועדה הוא דירקטור חיצוני.
	✓	ד. כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים.
	✓	ה. לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	✓	ו. חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים.
	✓	ז. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.
		אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: _____

(24) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, ועדת הביקורת משמשת כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת תגמול ⁽²⁵⁾		
לא נכון	נכון	
	✓	28. הוועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדין בוועדה). ☐ לא רלוונטי (לא התקיים דיון).
	✓	29. תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת הגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.
		30. בוועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -
	✓	א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
	✓	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	31. בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הוועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים.
	✓	32. ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג)(3) ו-272(ג)(1)(1) (ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הנה "לא נכון" יצוין - סוג העסקה שאושרה כאמור: _____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח: _____

מבקר פנים		
לא נכון	נכון	
	✓	33. יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.
	✓	34. יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תוכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, יפורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: _____ (יש לסמן x במשבצת המתאימה).
		35. היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות ⁽²⁶⁾): 100% לפרטים אודות מספר המשרות המועסקות בביקורת הפנימית בבנק, ראה פרק 6.2 הביקורת הפנימית, בדוח ממשל תאגידי לעיל.
	✓	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.
	✓	36. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בתאגיד, קרובו, רוי"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידים בשליטתם.

(25) התשובות מתייחסות לוועדת תגמול המכהנת לפי חוק החברות. בבנק כיהנה עד ליום 29.10.2018 ועדת תגמול בהרכב מורחב, אשר דנה בתגמול של כלל העובדים (למעט נושאי משרה ועובדים מרכזיים) ובמדיניות התגמול הקבוצתית.
(26) כולל שעות עבודה שהושקעו בתאגידים מוחזקים ובביקורת מחוץ לישראל, ולפי העניין.

דוח תקופתי

לשנת 2018

עסקות עם בעלי עניין		
לא נכון	נכון	
	✓	<p>37. בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יצוין - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): _____.</p> <p>- האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בד"ן:</p> <p style="text-align: right;"> ☐ כן ☐ לא (יש לסמן X במשבצת המתאימה) ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה). _____ </p>
	✓	<p>38. למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו:</p> <p style="text-align: right;"> ☐ כן ☐ לא (יש לסמן X במשבצת המתאימה) ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה). </p>

הגב' רונית אברמזון רוקח
יו"ר ועדת הביקורת⁽²⁷⁾

מר עודד ערן
יו"ר הדירקטוריון

(27) ועדת הביקורת משמשת גם כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזה בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרייך במועד קבוע מראש.

איגום

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות, המתבצע על-ידי רכישת מצרף של תזרימים צפויים, שקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות-ערך, הניתנים להנפקה.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל

באזל 2/באזל 3 - תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רוברד 1 והון רוברד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רוברד 1

הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רוברד 1 והון רוברד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רוברד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter - מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגילי ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

ניהול המשכיות עסקית

גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לשמור על קיומו של הבנק כישות פיננסית פעילה ואיתנה, ויכולתו להמשיך ולספק שירות מיטבי ללקוחותיו גם בעיתות חירום ושיבושים תפעוליים משמעותיים.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים ממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פעילות מופסקת

בהתאם לתקינה האמריקאית, פעילות מופסקת מוגדרת כרכיב של ישות (או קבוצת רכיבים), העומד בשני הקריטריונים הבאים:

1. הרכיב מקיים את הקריטריונים של "מוחזק למכירה".
2. מדובר ב: א. שינוי אסטרטגי ו-ב. שיש לו או שתהיה לו השפעה מהותית על פעילויות הישות והתוצאות הפיננסיות שלה.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שעת חירום

תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום בהתאם להחלטת הממשלה הכרזה על מצב מיוחד בעורף או הכרזת המפקח על שעת חירום.

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

B2B

Business To Business - פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

B2C

Business To Consumer - פעילות עסקית אשר בה מוכרים מוצרים או מספקים שירותים לצרכן הסופי.

B.O.T

Build Operate Transfer - הסדר מימון פרויקטים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרויקט לממשלה.

CVA

Credit Valuation Adjustment - חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Dodd-Frank

Dodd-Frank Act - תקנות פדרליות בארצות-הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות במערכת הפיננסית בארצות-הברית ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי אשר אומצה בשנת 2012 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות בשווקי הנגזרים באיחוד האירופי, ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation - התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

GRI

Global Reporting Initiative - תקן בינלאומי לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country - ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio - היחס בין סכום הלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

Middle Market

פעילות מסחרית המבוצעת עם עסקים בינוניים, לרוב בארצות-הברית.

MTM

Mark to Market - שערך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan - אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk - מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

VOLCKER

Volcker Rule - חוק וולקר הוא דבר חקיקה אמריקאי החל על תאגידים בנקאיים מסוימים וכולל איסורים והגבלות הנוגעים לפעילות מסחר נוסטרו (proprietary trading) ולפעילות השקעה ו/או מתן חסות בקרנות מכוסות (covered funds) כהגדרתן בחוק וולקר.

א

איגוה 383,183,123,38

אנשים קשורים 377,376,349,348,289,287

אשראי לציבור 62,61,58,57,56,55,54,53,45,44,42,28,24,16,10

207,204,199,197,194,146,143,142,141,120,113,109,103,99,93

,232,231,230,229,228,227,226,224,223,222,219,217,214,209

,246,245,244,243,242,241,240,239,238,237,236,235,234,233

,307,305,303,301,269,267,262,261,260,259,252,251,250,248

383,335,330,327,325,324,322,318,314,311,309

ג

גידור 135,134,123,119,112,107,98,72,70,63,52,48,42,23,22

314,188,187,186,185

ד

דיבידנד 146,145,131,123,103,101,100,67,46,34,33,16,10,4

373,346,269,258,257,182,165,155

ה

הון אנושי 320,295,277

הון והלימות הון 47

הון מניות 354,352,133,101,100,37

היוון עלויות תוכנה 115

הלבנת הון 318,317,310,80,79,78,75,20

הלוואות לדיור 111,109,82,64,62,58,57,52,45,44,38,29,28,10

,224,223,222,220,217,216,207,206,197,196,142,141,125,119

,305,304,296,277,272,243,242,239,238,237,230,229,228,227

306

הליכים משפטיים 182,181,180,179,178,177,176,146,79,47,21

183

הפרשה לירידת-ערך 148

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 232,231,110

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 327,144,136,110,24

ו

ועדת שטרומ 318,301,270

ז

זכויות עובדים 160,159,158,157,156,155,154,153,116,102,93

268,161

ח

חובות פגומים 204,199,197,194,142,141,109,82,61,54,53,16,14

,250,236,235,234,233,232,231,229,228,219,217,214,209,207

330

ט

ירידת-ערך 119,116,115,114,113,112,85

כ

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 185,118,93,48,47,46,45,31,10

299,277,225,224,223,222,221,220

מגזרי פעילות פיקוחיים 194,192,191,118,93,45,44,40,39,10,9

,211,210,209,208,207,206,204,202,201,200,199,198,197,196

314,224,223,222,220,219,218,217,216,214,212

מדינות זרות 30

מדיניות חשבונאית 113,112,111,110,109,108,107,106,105,93

121,120,119,118,117,116,115,114

מדיניות ניהול סיכונים 49,48

מימון ממוכף 68,67,10

מינוף 173,172,171,170,169,168,167,166,165,93,38,14,10

מסגרות אשראי 272,242,110,83,29

כ

נגזרים 99,93,84,83,72,70,68,62,61,58,57,51,42,33,29,22,10

,189,188,187,186,185,124,123,122,119,114,113,112,109,102

,251,250,248,246,245,244,241,240,239,238,211,201,191,190

,314,313,312,308,292,291,268,267,258,257,256,254,253,252

383,335,334,333,332,331,330,326,325,324,322

ניילות 190,184,183,173,82,75,74,73,60,51,50,48,34,16,14,9

316

ניירות-ערך 57,52,48,46,37,35,31,30,28,27,26,22,16,14,13,10

,113,112,109,105,103,102,99,98,93,86,85,80,79,78,74,61,59,58

,172,171,165,145,142,141,140,139,138,137,135,134,122,114

,233,232,231,229,228,227,226,221,211,201,191,184,178,174

,260,259,256,254,253,252,251,250,245,244,237,236,235,234

,289,288,287,285,282,280,279,271,269,268,267,265,262,261

383,358,351,348,347,332,330,325,324,322,318,313,306,291

נכסים אחרים 227,226,149,142,141,116,111,102,99,93,58,57,38

,259,245,244,241,240,237,236,235,234,233,232,231,229,228

331,325,324,322,268,267,262,261,260

נכסי סיכון 210,209,207,204,200,199,197,194,166,76,38,36,14

329,219,217,214

ת

תגמול 284,283,282,279,171,161,155,154,153,101,100,81,35
 383,381,376,361,359,358,348,297,286,285
תיק בנקאי 71,70
תיק למסחר 30
תשלום מבוסס מניות 163,162,161,147,126,117,102,101,100,93
 285,284,282,268,264,263,164

ס

סייבר 372,82,77,48,16
סיכון אשראי 59,58,57,55,53,52,51,48,38,36,30,29,24,16,10,9
 ,146,143,142,113,110,109,93,84,83,82,68,67,66,65,64,61,60
 ,235,234,233,232,231,230,229,228,227,226,190,189,166,152
 ,261,260,259,252,251,250,243,242,241,240,239,238,237,236
 327,316,308,302,262
סיכונים אחרים 82
סיכון מוניטין 82,81,79,48,16,9
סיכון מימון 74
סיכון נזילות 190,82,74,48,16,14,9
סיכון סביבתי 81,9
סיכון רגולטורי 80,48,16
סיכון ריבית 82,70,69,48,34,16
סיכון שוק 190,113,83,82,69,48,38,16,10,9
סיכון תפעולי 190,166,82,76,75,48,38,36,16,9

ע

עמלות 125,121,109,97,93,45,44,41,40,39,25,24,21,16,15,10
 ,212,210,208,206,202,200,198,196,192,179,178,177,128,126
 ,305,303,301,290,277,272,266,265,224,223,222,221,218,216
 331,330,328,323,321,314,311,309,307
ענפי חשק 302,68,61,59,52,51,31,29,10

פ

פחת והפחתות 126,115
פיקדונות הציבור 149,122,99,93,45,44,43,42,41,40,39,31,28,16
 ,224,223,222,219,217,214,209,207,204,199,197,194,184,150
 ,291,289,267,265,262,261,260,259,252,251,248,246,245,244
 ,325,324,322,314,312,311,310,309,308,307,304,303,301,292
 335,333,332

צ

צדדים קשורים 270,264,263,262,260,105

ר

רווח למניה 323,321,136,133,121,118,106,97,93

ש

שווי הון 112,107,105,98,93,85,84,83,71,70,51,37,32,26,22,11
 ,187,184,157,145,140,139,138,137,135,134,124,119,114,113
 ,258,257,256,255,254,253,252,251,250,211,201,190,189,188
 326,292,291,259